

Cat. Inc. 244

42

2°

Inter Consilia excelsi doctoris d. Angeli de Albaldis de Perusio: que hactenus impressa fuere multa deficerent: a viris doctissimis copertum est. Ea autem consilia que deficerent cognita sunt numero nonaginta summo studio nouiter hic impressa exhibentur.

Consilium. cccxviij.

Ater Intestata decessit supstite viro suo et filia comuni ambozum conjugum que filia post mortem matris sue nuptui tradita est patri. Pater autem hereditatem dicte sue uxoris possedit per tempus annorum. xx. et ultra filia sciens et non contradicens. nunc querit an presumatur dicta filia agnouisse hereditatem

maternam posito pro constanti quod nulla mulier se obligare possit sine consensu viri sui.

Ad dei nomine amen

Dictus punctus est dubius et delectabilis et pro decisione eius duo sunt inuestiganda.

Primo posito pro constanti quod dicta aditio presumatur ex diutina patris possessione pinnata patientia et taciturnitate filie supradicte an dea agnitio obliget dictam filiam hereditati matris sup quo considero quod aut pro filia patiente assensu nuptui tradere per longum tempus possedit et tunc casus est indubitatus quod filia obligatur ex hac agnitione presumpta est statuto non obstante quia loquitur in nupta. Hec autem viro carebat et caruit toto tempore diutino: ergo et c. lo. ma. l. si vero. §. de viro. Aut pater possedit et possidere incepit hereditatem predictam postquam filia nupta fuit et etiam talis agnitio presumpta eam non obligat: quia nec eam obligaret agnitio vera considerato quod consensus viri non adfuit et per agnitionem quis obligatur ex quasi contractu ut. l. apud iul. §. si. qui. ex cau. in pos. ea. insti. de obli. ex quasi contractu. §. heres aut pater incipit hereditatem possidere antequam filia nupta traderetur et possessionem continuauit post filiam nuptam ita quod dictum tempus longum decurrit et tunc magnum potest esse dubium an filia obligetur quod si consideramus principium temporis quo filia nupta non erat potuit obligari eo quod virum non habebat. si consideramus successum temporis non potuit obligari unde videtur oportet si temporis diuturnitatis agnitionem inducit an presumatur hereditas agnita retro an tunc cum diuturnitas temporis est perfecta et videtur quod retrahatur quoniam et si tunc cum tempus est completum agnoscit retro intelligitur esse heres. ff. de acqui. pos. l. plerumque pro hoc facit totum illud generale initium spectandum.

Contrarium credo quod ante lapsum temporis presumptio hereditatis agnita cessat tunc autem incipit presumptio cum tempus completum et immediate post tempus completum insurgit dicta presumptio et oritur obligatio si tunc obligatio oritur ex agnitione presumpta: ergo non oritur ante quod tunc addere intelligitur per hanc agnitionem presumptam fingatur et retro fuisse heres ut. d. l. plac. Ex quo patet quod ex quo illo tunc filia incipit obligari cum tempus totum decurrit et obligari non potest sine viri consensu non habemus de dicta presumptione tractare cum nec vera agnitio eam obligare potest ut superius est expressum. Descendo nunc ad finem an per dictam possessionem diuturnam cum taciturnitate et patientia supradicta presumatur agnitio facta per ipsam filiam et si poneremus filiam possedisse sciente patre et sciente viro presumatur agnitio facta et tam de consensu patris quam de consensu viri agnitio enim presumatur ex eo quod possedit ut. l. pro herede. ff. de acqui. herede. cum nulla aliam habuerit iustam causam possidendi circa ius et nomen heredis. Solenitas autem temporis presumatur propter cursum temporis diuturni cumulatam possessionem longue ut. l. si filius. C. de peti. herede. secundum primum intellectum positum ibi in glo. approbatur ibi per Ly. et Bar. l. 3. Io. fuerit in alia opinione quod ibi iustus paternus precesserat. at in herede nostro dicta filia non possedit ad quam spectabat et spectat hereditatem agnoscere sed possedit pater ad quem nullomodo spectabat agnitio nisi repudiante filia. vbi merito taciturnitas filie non videtur eam obligare hereditati

matris cum facere hoc possit circa ius et nomen heredis ergo et c. ut. d. l. pro herede. quinimo omnis qui potest hereditatem agnoscere patiendi alium possidere potius ad repudiationem inclinatur quam ad agnitionem quod apparet quod decurso tempore longissimo prout potest ad eundem. C. de iure delibe. l. licet. Confirmatur hoc potissime ex quo filia negat se agnouisse et sic declarat voluntatem suam qualis est qualis fuit unde successioni videtur standum ex quo de eius conscientia sola tractatur et sibi et soli deo nota est ut no. insti. de acq. §. alie in gl. ma. qui. ex cau. in pos. ea. l. fulcinius. §. quid sit latitare de sup. leg. l. labeo. §. idem tubero hoc et suadet equitas iniquum est enim quod obligari inuitum ab hereditate renocari de vulga. et pupil. l. si filius qui patri cum similibus. In contrarium facit ino videtur casus in. l. qui in aliena in prin. ver. sed si non adiectis ff. de acqui. herede. ubi text. dicit aperte quod si filius cui hereditas est delata non agnouit. l. agnouisse non probatur si tamen pater longo tempore hereditatem possedit presumitur filium agnouisse et iustum precessisse et hereditas ipsi patri quesita est. ita quod de hac questione videtur casus in terminis. Si quis subtiliter intueatur illam. l. nihil ad propositum nostrum facit loquitur enim secundum iura antiqua. ff. de fm que hereditas querebatur patri pleno iure adeo quod penes filium non stabat momento ut. l. placet de acqui. herede. unde ibi presumitur additio et solemnitas non tantum agitur de preiudicio villo filii qui non possedit. sed tantum de preiudicio patris qui bona possedit et usus est eis ad libitum voluntatis unde equum est patrem obligari hereditati predictae et onera supportare cum hereditate comoda reportauerit per tempora longiora fundatur hec equitas ex regula illa secundum naturam et c. Sed hodie quod filius remanet heres et oneribus alligatus quod ex possessione temporis longena filius intelligatur agnouisse durum et iniquum mihi videtur cum nullum commodum ipse percepit medio tempore sed solum confluere et decurserit ad patrem nisi hanc iniquitatem tolleremus ex eo quod persona patris et filii eadem censenda est ut. l. vlti. C. de impu. et alijs substi. C. de agri. et celi. l. sancimus. §. si. li. xi. insti. de iuri. stipula. §. ei qui. et quod commodum medio tempore perceptum per patrem ad filium ut heredem patris decurreret habet enim spem succedendi quam sibi causauit obsequio ut. l. nec ei. §. pe. de adop. nec et spes vana cum in hoc concurrat naturale notum parentum. ff. unde li. l. scripto et de bo. dam. l. si. de inoffi. testa. l. nam et si parentibus in prin. Pro hoc etiam facit quod no. Bar. in. l. gerit in fi. de acqui. herede. ubi dicitur quod siue tutor siue pupillus hereditaria bona possederit longo tempore presumitur pupillus hereditatem agnouisse soleniter. Ad hoc tamen potest faciliter responderi quod ista presumptio pupillo fauorabilis est non damnosa quod si hereditas est locuplex possidebit illam si non posset in integrum restitui et etiam contra tutorem habere recursum que ratio cessat in filio cum pater non teneatur eidem reddere rationem utilitatis sue de hijs que gessit tanquam administrator suus ut. l. cum oportet. §. nos aut. C. de bo. que li. Hic punctus est satis dubius propter equitatem filiam adiuantem et decidere ipsam ad presens non expedit ex quo pater non possedit per longum tempus integrum antequam filia nuptui traderetur per ea que supradicta sunt. Et ex hoc infero quod si filia nouiter post mortem patris hereditatem agnouit sed heres esse non fingatur tamen nunquam pater fuit administrator huius quantum enim attinet ad personam patris hec fictio retrahatur non potest cum pater non sit in rerum natura ut. l. quotiens et. l. si rem aliquam. ff. de noua. et idem filia supradicta heres pro tertia parte patris sui contra heredes agere poterit ad restitutionem suam partium fructuum preceptorum per patrem de hereditate predicta eo quod tempore vite patris dicta hereditas non pertinuit ad patrem nec ad filiam que non agnouit et sciuit et scire debuerit pater hereditatem suam non esse. C. de rei ven. l. certum cum sua materia coniuncta glo. quod te. ff. si cer. pe. Et ita dico et consulo ego Angelus de perusio et c. cccxix.

Titus Titius bovis fuit missus legatus ad summum pontificem pro vicariatu obtinendo et pace tractanda qui iuxta uotum consue predicta obtinuit ibi que dicitur titius impetravit quoddam beneficium in ecclesia bovis seu dioecesi pro quoddam suofici

lio. **M**odo queritur an impetratio facta concessione que per unum pontificem facta talis beneficii titulus ipse trans aliquam penam incidat de iure communi ordinariam uel extraordinariam. Et primo videtur quod sic per I. Paulus §. Paulus ff. de lega. pro hoc. l. si absentis. §. i. z. l. legatum ego. ff. de hoc. qd no. Bar. in. l. is qui eo. ti. In contra riam facit. d. l. is qui. ff. de delegat. ubi prohibet legatum dare libellum sine permisso principis: ergo cum permisso eius permittitur. Secundo pro ista parte facit glo. ibi imposita dum dicit libellum. l. conventionalé quasi secus in supplicatorio. Tertio quod qui supplicat principi non comitit actus delicti ut in antea. que supplicatio. C. de prec. impe. offe. z persone alias inhabilis supplicatio admittat. l. i. eo. ti.

Non ob. contraria quod quandoque de civitate aliqua mittitur legatus ad principem z libellum conventionalé non potest corrigere. d. l. is qui cum glo. d. supplicatorio alij quia principi non potest principis permisso ita verificetur dictum Bar. ibi positum aut de supplicatorio ipsi principi potest eto z impune. Casus est in. d. l. is qui: nam ibi permittit corrigere libellum generale principe permittente. Sed in hac permissione obtinenda nemo dubitat quod ibi principi supplicatur: ergo bene sequitur quod libellus supplicatorius potest impune corrigi principi: z ideo quod princeps supra legem est z semper videtur cum seipso dispensare argu. ff. de re iudi. l. quidam consulebat in fi. nec predictis ob. quod permissio debeat precedere quod verum in actum gerendo cum tertio non cum ipso principe. Preterea z si aliter dicitur ergo inferior ponere legem superiori quod non est dicendum predicta omnia presupposito quod papa sit noster princeps quod in dubio renocatur.

Super **D**uncto predicto allegata sunt quasi omnia z si vera sunt proponuntur supplicatio pontifici legatione durante nullam penam incurrit legatus cum illa propria autem aliena legatione durante iracundie prohibetur per que alienationis incumbentis officio vacaret z per hoc reipublice civitatis aut domini sui infertur preiudicium z iactura: z ideo legationem deserere aut moram non opportunam facere licitum non est legatis z contrariis momentis ab ordine z extraordinarie puniuntur. ff. de leg. l. i. cuncta. l. ij. §. i. eod. ti. Ceterum omnia quecumque agere voluerunt per que nec officium deseratur nec damnosa mora contrahitur sine dubio agere potest etiam nulla necessitate cogente z hoc sentit glo. ex preste in. l. legatus. i. in. ij. solutione contrarij ad. l. ij. §. sed ff. de iudi. licet ibi Ray. teneat primam sed hec placet quia hoc solum legislator in persona legatorum aduertit an ea que faciunt vel alij volunt facere cum eisdem a munere reuocetur z illa prohibuit sibi ex necessitate causa an non reuocetur z illa actum z passim concessit. ff. de iudi. l. non aliter. §. iul. z. l. de eo cum. l. se. Hinc descendit quod hereditatem adire potest z restitutionem hereditatis recipere ex iure. ac etiam contrahere possunt legatione durante cum per actum tales nullatenus auocant ut dicitur iuris ff. de leg. licet glo. ibi aliter sentiat dum dicit in domini specialis. Hinc descendit quod consilium cum amico gratis participant quod actus consulendi expeditur sine damno rei publice z dilacione longa non gratis autem non sicut sunt aduocatorum z doctorum z medicorum consilia que accepta pecunia prestant z longum solent tractatum habere. l. Paulus in fi. de leg. z ideo uno verbo ad omnia iura dicitur legatus legatione durante nec suis nec alienis negotijs se interponere nec libellum dare quod omnia limitant cum per talia exercitia aduocantur a munere ita quod deserunt aut dilant cum preiudicio z iactura legatos mittentes ut superius est probatum. Isti ergo senatusconsultum non incidunt ex quo legationem non deserunt neque ledunt ut. d. l. legatus creatus. cum autem desertio damni aut longa mora contrahitur hoc non habet nisi necessitate suggerere ut. d. l. ij. vel nisi permisso principis. i. superioris sui eum transmittens non valet sic intelligi. l. is qui. ff. de leg. si etiam transmittitur ad principem cui subesset transmittens: dico adhuc idem per. d. l. si is qui serui aliam intellectum z bonum nihil enim illicitum est quod sit principe auctore. Concludo igitur ex premissis quod cum legatus nec moram damnosam nec desertionem muneris sibi iniuncti aliam iacturam ex supplicatione contraxisse dicat imo munus sibi iniunctum perficit

quod nulla pena dignus est et si collega suis suis deseruit set officium. ff. de leg. l. ij. §. cessatio. **P**ro hoc etiam facit quod licitum est legatum munera sumere ab his ad quos tras mittit potissime a cessare sic fecerunt legati mediolanenses in. l. si vero. §. item quicquid lo. ma. z. l. qui pprio. §. in certis de procura. ibi per Lul. z Bart. z per Ly. in l. manifestissime hoc etiam nostris temporibus innoluit. vbi recordor Bartolum Legerium z Ibenum d. michelottis de perusio ad Charolum quartum pis. accessisse legatos communitatis perusij z tunc Bar. impetrauit ab eo arma imperatoris. l. leone bicardatum z habuit z alij z ipse interpellauerunt comitatum sacri palatii z habuerunt nonnulli etiam florentini nobiles accidentes ad curiam apostolicam beneficia impetrauerunt z obtinuerunt si igitur essent omnes puniendi multa iaceret strages nec est reprobandum quod moribus approbatur. ff. de spon. l. sufficit de lega. l. si quis honorum z ff. de usufru. l. si quis donata rias cum fini. ubi est bonus tex. Ego Zinge. cccxx.

Res **L**egationum huiusmodi statuta a communi florentie confirmata que de electione notarij dicte artis disponunt quorum statutorum particula talis est quod. xij. notarij mitti debeant ad partitum inter ceteros qui habent potestatem eligendi a statuto z ille notarius qui plures tabas habuerit sit z esse intelligat notarius artis z quicquid in contrarium fieret non valeat nec tenet villo modo sed ipso facto sit nullus efficaciter vel momenti sit electio notarij secundum ordinamta predicta die. ix. Januarij pro uno anno incobando die. xxv. Junij tunc proxime secuturi deinde sit congregatio corporis z vniuersitatis predictae quod corpus z vniuersitas faciunt cassationem quaricumque electionum factarum de notarijs dicte artis a die. xx. Januarij retro infra quod tempus est facta electio supra dicta. queritur an electio supradicta facta secundum ordinamenta predicta z ut supra dicitur cassari valeat an non z vtrum potuerit per dictum tempus cassari an non precipue cum nulla causa subsit ex qua dici possit illum electum fuisse remouendum z si qua proponeretur nunquam fuit de ipsa cognitum vel discussum.

Quod **R**euocatio predicta sit z efficax probatur rationibus infrascriptis **P**rimo quod electio pertinet ad vniuersitatem igitur z reuocatio ex quo per reuocationem electus damnus non sentit sic est in proposito. q. probatur hoc. ff. quod cuiuscumque vni. no. l. item eorum. §. de curio. in fi. z in remotione officialium est expressum in cor. de defen. civi. §. interim facit optime in sti. man. §. preterea. ff. de iudi. l. iudicio soluitur. Secundo quod non proponitur electionem presentem electo. unde non sunt eligentes in aliquo obligati electo quoniam obligatio non contrahitur inter absentes non interveniente nuncio vel epistola. ff. de actio. z obli. l. obligamur. Si igitur vniuersitas per talem electionem in nullo obligata est ergo potest illam ad libitum tollere z cassare quod per cassationem nulli preiudicium generatur: est enim electio donus quoddam in absentem collatum per quod ius electo non queritur antequam sibi enuncietur hoc per nuncium vel epistolam C. de la. san. eccle. l. illud. §. si. ff. de donat. l. absentes. imo re integra reuocatur eo. ti. l. qui sexum. ideo dixit Jo. an. quod licet gratia fiat absentis ut. l. labeo. ff. de iureiur. tamen per eam non queritur ius in re sed ad re tantum de rescrip. c. gratia li. vi. in glo. ma. z de preben. si tibi absentis eo. li. **T**ertio quod per electionem ad officium etiam acceptatione secuta transiri videtur in contractum nominatum facio ne facias in quo re integra penitentia locus est. ff. de condi. ob. cau. l. si pecuniam de prescrip. ver. l. natura. C. p. re. per ma. l. ex placito z. l. rebus: ergo licitum fuit vniuersitati penitere se dictam electionem fecisse potissime hoc videtur verum si alius fuisset electus z positus in electione officij nam quotiens duobus idez donatur ille posterior est cui possessio primo est tradita. C. de rei ven. l. quotiens. ff. de pu. bli. l. sin autem. §. si duobus. **Q**uarto quod dicta electio est quedam interlocutoria per quam voluntas agentium declinat unde contrario imperio reuocari posse videtur. ff. de re iudi. l. quod iussit. **Q**uinto quod electio consistit ex meris z puris motibus eligentium ergo merito z puro motu eorumdem reuocatur. ff. de solui. l. prout quisquam de regu. in. l. nil tam naturale de pac. l. si vnus. §. pactus in prin. de lega. l. si mihi

l. si mibi z tibi. §. in legat. C. de ap. l. si quis libellos d ma nu. vindic. l. patre ex puincia insti. man. §. recte de adi. le. l. ij. de procu. l. pluribus z. c. fi. de procu. li. vi. Quinimo etiā reuocatio emissā epistola uidet permissa. ff. de acqui. re. do. l. si epistolam z adeo presentatio epistole necessa ria est qd si a teri presentatur z ex presentatione ille alter insudat labori illi debetur salariū pro labore qd debebat illi cui destinabatur epistola. ff. ad munici. l. titio in princi.

Sexto qz ex sola electione non queritur ius electo nisi alia sub illa perficiantur. ff. de testa. mili. l. ex eo z in cor. de adm. §. si. in auten. cōstituto que de dignitate. §. i. C. de quadri. pre. l. si. in fi. de testa. mili. l. tribunus de excu. tu. l. si duas. §. munere si igitur nullum ius fuit acquisituz electo cur non possit renocari electio non est dare rationē

Septimo qz electus non est subditus arti predictae unde de electione predictam anteqz acceptet renunciare pot ad libitum sicut z procuratoris officium quis ante assumptio nem renocare pot z ideo sicut ante assumptionē sibi libera potestas cōceditur acceptandi ac etiam renuendi sic z eligentibus potestas est libera renocandi insti. pro so. §. il lud. ff. man. l. i. quoniam ante acceptationē obligati nō sunt quia non ex octu vel quasi nō ex delicto vel quasi nō ex varijs casarū figuris ex quibus solent obligationes ori ri. ff. de acti. z obli. l. i. Cōfirmantur predicta quia sic fie ri cōiter cōsuevit quod cum nō subditi ad officia eligunt ad eligentiū libitum remouentur anteqz sit eis electio pre sentata. unde hoc solū uidetur sufficere. ff. de spon. l. suffi cit. ff. de usufru. l. si quis donaturus in fi. vbi est tex. opti mus. Contrariū his non obstantibus uerū est de iure. l. qd dicta cassatio de iure non tenet pro cuius euidencia pmit to quod quidā eligunt auctoritate sibi concessa a. l. nel bo mine. quidam eligunt ipso iure. Qui aut eligunt ex aucto ritate sibi concessa non possunt variare nec electionem fa ctaz cassare quia functi sunt eozū officio. ff. de re iudi. l. iudex z extra de elec. c. innotuit z. c. cumana z. c. cum post petitam cum si. Qui aut eligunt iure proprio sicut sunt ci uitates z opida eligentes sibi officiales eozū z sicut sūt vniuersitates eozum que similiter iure proprio habet po testatem eligendi eozum administratores z officiales vt dicto. §. interim z. C. de iur. om. iudi. l. fi. z iste est casus noster z tunc si non subditi eligunt electionē cassare pos sunt ante acceptationē factam que in cōtractū transierit ad libitum voluntatis per rōes superius allegatas. Si ve ro eligant subditi z idem quādo electio non sumit robur nisi solum ab ea ut superius est ostensum in rationibus p hac parte faciētibz. Sed vbi sumit robur ab ea z a cōfir matione superioris tunc sola vniuersitas electionē factaz per se a superiore cōfirmatā nullatenus retractabit absqz superioris cōsensu z ita est in pposita. q. quare dicta ele ctio fuit facta scdm formam statutorum artis que statuta sunt a florentinoz populo confirmata. unde ois electus scdm dictam formam est confirmatus per cōe floz. ita qd electio sumit robur efficacitā z effectum non solum ab ele ctione sed a confirmatione. ff. de iur. om. iudi. l. z qz ideo talis electio que per. l. fit z auctoritatez a superiore capit absqz auctoritate superioris non potuit per solum corpus artis renocari qz renocandi modus est traditus a statuto artis unde illa reuocatio solū sumit robur z substantiam ab actu renocationis facte per corpus artis qui actus nō est cōfirmatus p statuta cōis florentie sed actus eligendi sic constat autē quod illa auctoritas requirat in desistitō ne electionis que requiritur in electione casus est in. d. §. interim unde electionē confirmatā per superiore non in firmabit solus eligēs qz derogare non potuit neqz potest iurisdictioni superioris sui ut. l. ille a quo. §. repestuam ad treb. ff. de arbi. l. nam z magistratus z est casus in termi nis in dicto ti. de defen. ciui. §. iusturan. ver. non habente z no. in. l. i. z. ij. C. de ser. rei pu. ma. z ad hoc potissime me inducunt verba dicti statuti ibi sit z esse intelligat no tarius z c. per que uerba patet quod statim electus absqz aliā presentatione uel acceptatione notarius factus est z sibi notariatus officium est questum qz sic statentes vo luerunt acquiri z eodē modo in cōfirmantes. Et p hanc rōem ad oia iura in psum allegata apparet unico verbo rōem pcedo eni de plano qz qsi electio ad offm fit de nō subdito sicut electū ass acceptatōez nō ligat ita ass accepta tōez qui ppro iure eligi pot ad sū libitum renocare qm ante acceptationēz que in cōtractū transierunt nullū ius

est electo questum z loquor in electo ad officia tempora lia in spiritualibus enim querit ius ad rem lz non in re ut superius dixi sed hec electio facta est de subdito cōmunis florentie z cōmune florentie confirmant intelligitur ele gisse ut. d. §. interim z. d. l. z qz ubi per Gui. ff. de pac. l. le gitima per Ja. de bel. in. d. §. interim. Unde cōcludo nec electum renunciare posse de iure qz munus publicum est auctoritate. ff. de mu. z ho. l. si quis magistratus. unde nō est necessaria alia presentatio electionis nec aliqua ac ceptatio cuz absqz acceptatione muniri sit astrictus ex sim plici vacatione ita qd sibi inuito ius questum est ut. d. l. si quis z. C. de appel. hū qui ad ciuitia z. l. si ad scribatum eo. ti. Et ita dico z consulo ego Angelus de perusio z c. florentie. Ad cccclxxvij. mensis maij. cccxxi.

Dominus

Jordanus fuit inue stitus de quodā feu do ab ipso habente iurisdictionem inuestiē di hac forma videlicet qz dictus inuestiens inuestiuit pro se z heredibus suis masculis z feminis ex eo descendētibz ita qd masculis deficiētibz femine succedant z c. Hic iordanus mortuus est relictis tribus filijs masculis videlicet domino bonfrā cisco vitiliano z Almarcho. Contingit dictum vitilianuz mozi nulla feudi recognitione facta reliquit tamen vnum filium masculum nomine iordanū z vnam feminā nomi ne iohānam dictus iordanus vna cum Almarcho patruo suo recognouit dictum feudū p capitula corradī qz eue nit tempus contingit dictum iordanū decedere ita qz feu dum remansit totū in marchuz patrum suuz cum nullus alius masculus ex linea masculina superesset. Postmo dum dicta iohāna tradita fuit marito de quo habuit vnuz filium masculum nunc uiuentē. Postmodum dictus mar chus decessit nullo masculo relicto sed soluz duabus filia bus nunc maritus z superstito filio masculo ex dicta iohā na. Hanc dubitatur ad quem pertineat dictū feudum atē ta forma cōcessionis an ad dictas filias an ad dictuz ma sculum filium dicte. d. iohāne an ad dictā dominā iohā nam etiam nunc uiuentem z pro qua parte.

Ro

Decisione questū presuppono feudum ab episcopo datum va ri potuisse ut in themate presupponitur qd quando sit habet in. x. confi. episcopuz ab barem z c. in. c. l. Secundo pmitto qz feudū acquiritur altero de quatuor modis. Primo inuestitu ra eo quod per inuestituram habetur. Secundo acqui ritur successione ut in. c. l. de pue. re. feu. Tertio acquiri tur prescriptione ut in. c. si quis per. xxx. si d. feu. defun. cō tro. fue. Quarto pmitto qd feudum constituitur in vl tima voluntate z inter viuos in contractu z etiā per sen tētiā ut patet in summa vsuuz feudoz sub rub. qui. mo. consti. feu. in prin. cōiuncto. §. item querit z no. in. d. c. l. de consue. rec. feu. Hic premillis descendō ad ques tum z presupposita infendandī potestate uti est dictū. pri mo inquiri oportet an isti qui ad feudum venire z aspira re uolunt ad illud inuitentur nigoze inuestiture facte dō domino iordano inuestito pro se z suis heredibus masculis z illis deficientibus feminis. An vero ex successione quā descendentes faciunt per successione in feudo z ostendo qd ex vi inuestiture nocetur qz sic dominus iordanus exti tit inuestitus pro heredibus masculis z eis deficientibz pro feminis qz igitur masculi defecerunt isti ex duobz fra tribz descendentes cene sobzine sunt pariter ad feudum inuitantur domina enim ioan. donec vixit pater z patru ab eis fuit exclusa ipsi dfuncz pariter inuitanda cū alijs sororibus sibi sobzinis ex fratre patrele naris quoniam pa res ingradui sunt z omnes sunt ex linea descendenti ma sculina dicti domini iordani antiqui de dicto feudo inue stit z ideo licet dictus iordanus nouellus frater germa nus dicte domine ioan. fecerit se de nouo de dicto feudo inuestiri vna cuz dicto marchō suo patruo olim filio dicti domini iordanis antiqui tamen hec noua inuestitura z no na recognitio feudi non potuit preiudicare dicte dñe pa tro patris sui a quo non habuit dicta domina ioan. feudū sed ab auo huic domine nocuisse non potest ut in ti. d. suc ces. feu. c. sequitur ver. hoc quoqz obseruatur cōiuncta gl. in ver. inuestiture facit. C. de li. z eo. li. l. ij. ff. de adop. l. si arogator. ff. de sena. l. emanci. pro hoc et facit qz qui acqui rit feudum aut emphiteosim pro se z suis descendētibz

licet illam acquirat ordine successiuo et sine ordine cha-
ritatis tamen quilibet de his qui in acquisitione comprehen-
dunt perire illud potest ex iure sibi et ex acquisitione non
autem ex successione quesito quod apparet quod ad illud inui-
tatur huius primo acquirenti nullatenus existat heres loquor
de eo qui non repudiat nec ut indignus est accipere fe-
dum successione priuatus ut in c. i. an agnatus uel filius
defunc. repudiat heredi. in feu. pol. luc. et ibi per Ja. de
bel. facit quod nor. bar. referendo pe. in. l. stipulatio ista. s. si
quis ita de uer. obli. Unde ex predictis uidetur concluden-
dum quod tam deca offa iohanna nepus dicti. d. For. antiqui pri-
mitus inuestiti quam filie dicti marchii similiter nepes dicti
offi For. antiqui ad dictum feudum inuitentur in stirpem ita
quod filie dicti marchii habeant de dicto feudo unam di-
midiam et dicta offa iohanna alteram dimidiam. Et hec opinio
multum uisa est humanitati consona et amica quod hanc opi-
nionem tenendo omnes descendentes ex offa For. antiquo tam
ex uno filio quam ex altero potientur beneficio feudi quo idem
d. For. auus extitit inuestitus et credendum est sic uoluisse.
d. For. cum ad descendentes descendentiu suorum uerifi-
mile non sit predilectionis uotum direxisse posito inter eos
equalitatis gradu sicut in casu nostro contingit. Contra-
rium credo uerum quod nulla predictarum neptum inuestitu-
re uel ad dictum feudum aspiret. ratio me mouens est quod di-
ctus offa For. antiquus fuit inuestitus pro se et heredibus
suis masculis et illis deficientibus pro feminis. In ma-
teria autem feudali que huius ab alijs propria singularis et di-
stinctam naturam uerba hec sine heredibus masculis ad fi-
lios referuntur et illa uerba sine heredibus feminis ad fi-
lias feminas similiter referuntur textus est in x. col. d. alie.
feu. C. si clientulus uer. si clientulus potissime autem hoc ue-
rum erit cum nepotes et alij posteriores non inueniunt se na-
tos nec conceptos tempore primi inuestiti unde non pos-
sunt dici nepotes uel pronepotes nisi abusu cum inuira
primi animalia non fuerint. ff. de inuis. test. l. si quis filio. s.
sed hoc ita de suis et le. l. titius cum. l. se. ff. unde coga. l. i.
s. si quis. p. x. unde dixit Jo. tale sic conceptos nullo
iure ad hereditatem talis defuncti admitti cui nunquam fue-
runt agnati neque cognati ut no. glo. C. de inoffi. testa. l. si
quis filium in. i. glo. C. ad. offi. l. si. et facit. ff. de suis et le.
l. item p. x. ubi tex. dicit quod abusu uocantur nepotes qui
a quo mortuo sunt concepti quia igitur de heredibus mas-
culis et feminis solummodo mentio facta est non est inuesti-
tura recepta nisi solum pro filiis masculis et eis deficien-
tibus pro filiabus feminis nec dicat quisquam appellatio fi-
liorum in materia fauorabili plenius accipit ut plene no.
in. l. liberorum de uer. sig. et ibi per bar. quia hic non est casus
noster quoniam non pro filiis inuestitus est sed pro heredi-
bus suis masculis et feminis que uerba ut dixi ita intelli-
genda sunt et interpretanda in materia feudali ut solos fi-
lios masculos et feminas apprehendant non reliquos. un-
de reliqui posteriores qui uolunt ad dictum feudum uenire aspi-
rare non possunt nisi per uiam successionis. Nunc igitur ui-
deamus de dicte successionis gradu. et ostendo primo di-
ctas consobrinas de duobus fratribus germanis natas in
stirpem inuitari quod eorum a quo pariter coniuncte sunt appello
autem inspecta eadem naturali uel civili cum ut dixi concepti
fuerunt post eius mortem. Si igitur pariter sunt coniuncte
pariter inuitantur et tantum deberet habere. d. iohanna que ex
uno filio nata est quantum ille due que nate sunt ex marchio
ut in aut. de here. ab inte. s. si quis igitur descendentiu
et d. c. sequit. de suc. feu. In contrarium quod nec dicta offa
iohanna nec filie dicti marchii admittantur sed admittantur filii
masculi dicte offe iohanne non obstante quod est in gradu
remotior et pronepos quoad dictum For. antiquum probatur.
primo per rationem. scilicet per legem. per rationem probat sic
Nam feudum est ut ad ipsam masculis inuitetur exclusis femi-
nis etiam si de platione masculorum nihil dictum sit et iste est
ordo successionis in feudo multo ergo fortius ubi hoc ex-
pressum est tempore concessionis tex. est in c. per successio-
nem de gradi. suc. in feu. cum cocor. ibi allegatis quod igitur
filius offe Jo. masculus est ipse uidetur omnibus preferen-
dus. lege probat quod casus huius questionis quasi uel in ter-
minis in c. unico de eo qui sibi et filiis suis masculis. et fe. i.
uesti. ac. ubi tex. expressit decidit quod si ille qui feudum accepit
mox predicto. s. p. heredibus suis masculis et feis unica filia so-
la uenire decessit et illa unica filia postea dictum feudum dedit
i potest et ex ea duobus filiis preteritis obijt quorum vnus reliquit

duas filias alter uero vnus filium reliquit et ille filius natus ex
illa filia excludit sobrinas suas quinimo glo. ibi mirus ap-
pellat cum dictum feudum ad feminam transierit de cuius na-
tura est quod et femina inuitetur ut in c. i. de benefi. feu. et in
d. c. i. de gra. suc. in feu. Contrarium credo uerum quod imo
solum dicte filie dicti Marchii ad solidum dictum feudum in-
uitentur ratio me mouens est qui ut dixi non uel inuestitur
re sed solum ex ordine successionis est tractandum hic quis
preferatur in feudo ordo autem est quod ubi quilibet feudum pater-
num transferretur in filios plures ut fuit in themate nostro
quod d. iordanus antiquus plures filios habuit si dictum feudum
postea consolidatur in vnum uel diuisione uel alio mo-
do ad illud feudum inuitantur soli descendentes habiles ex
linea illius in quem feudum est consolidatum quoniam in eius
hereditate inuenitur ad quam uocantur descendentes sui
non alij collaterales uel alij transversales sed. in dictum mar-
chium fuit feudum consolidatum per defectum aliorum filio-
rum masculorum. unde Marchio mortuo femine que sunt
habiles ex forma inuestiture ad illud feudum inuitantur ex
clausis descendentijs ex alio fratre qui sunt de linea tras-
uersali tex. est in c. successionis de natu. suc. feu. et licet ille
tex. dicat quando in vnum consolidatur ex diuisione tamen
gratia exempli dicit non ut restringat cum eadem sit equi-
tas ubi ex aliqua causa consolidatio facta est propter id quod scri-
ptum est feudum ad successores pertinere et isti descende-
tes ex eo in quem consolidatio facta est sunt respectu alio-
rum linearum priores et omnibus preponendi ut clare di-
cit tex. ille. Nunc respondeo ad obiecta et primo ad id
quod dicitur quod dicte filie dictorum fratrum pari gradu sunt
coniuncte et sic sunt pariter admittende quod concedo si tra-
ctaremur de successione a quo fienda in hereditate sua sed
hic tractatur solum de successione in feudo quod consolida-
tum fuit in patre eorum unde in ipso sunt successores ex
quo ex eorum patre nullus masculus superest quinimo et
dicte filie ex persona patris eorum et sic ex persona dicti
iordanis nouelli qui dictum marchum in solidum fecit here-
dem in solidum sunt heredes eorum et non dicta iohanna que
solum ut audio habuit suam legitimam. Ad ob. d. c. vni-
cum de eo qui sibi et suis heredibus quod capitulum per
certo me multum pungit nec me paulisper insultare fecit con-
sidero enim ibi quod illud feudum paternum non potuit in do-
tem dari per illam filiam feminam que ex uasallo remansit
nisi de uoluntate domini feudi ut dicit Ja. de bel. et bene
quod igitur dictus dominus sibi consensit ut feudum alienaret
ex causa dotis uidetur quasi eam de paterno beneficio in-
uestisse unde feudum uidetur nouum ut in c. uasallus de co-
tra. feu. ap. pares terminanda et illud feudum ita huius hanc
naturam ut masculi preferantur sicut feudum concessum ma-
sculo in d. c. i. de benefi. feu. et ideo si vnica mulier inuesti-
ta decesseret superstitibus masculis et quibusdam feminis
femine excluduntur. ratio est qui totum feudum nunquam fuit
consolidatum in unum ex descendentijs masculis dicte fe-
mine quodammodo inuestite et ideo suam naturam nullo
modo deponit que est ut semper masculi preferantur nisi
aliud sit actus sed quando feudum est consolidatum in vnum
successorem masculum ipsius inuestiti dictum feudum intelli-
gitur sequestratum et separam seu segregatum ab alia li-
nea transversali quantumcumque linea illa descenderet ab eo
dem inuestito retro quousque aliquis habilis ex linea eius
in quem est facta consolidatio superest ille tanquam primior
successor uocatur nullo autem existente uocantur tunc alij
de alia linea descendentes in d. c. successionis pro hoc op-
time facit quod cuius masculus est de feudo inuestitus filij
ex femina nati non tenent locum masculorum imo femina-
rum et hec fuit opinio Idra. approbata in summa vsu
feudorum in ti. qui suc. in fi. s. sed queritur ecce aliquis
inuestitus et ita est in casu nostro quod fuit masculus inue-
stitus merito filij filiorum tenent locum femine sed in d. c.
uidetur femina a principio inuestita ideo filij filiarum locum
masculorum tenent et feminis preferantur. Ego Angel.
et c. Florentie. Ad c. c. lxxviii. mensis. Augusti. cccxxij.

Resupposita

Pro co-
stanti po-
testate offi legati et rescripti ualere hoc so-
lum restat inquirere an dictus Laurentius
fridere teneatur de tertia parte dictorum pro-
uentuum dicto archiepiscopo. Et iste punctus est de diffi-
cultatibus qui sunt in tota materia negotiorum gestorum unde
super hoc

super hoc dico qd si dicitur Laurentius negocia predicta
gessit non solum cōtemplatione canonicorū mandantium
sed etiam cōtemplatione ipsius archiepiscopi vel etiam
sciuit aut scire debuit dicta negocia cōtra canonicos et ar-
chiepiscopi tunc laurentius qui gessit tenet negotiorū
gestorū archiepiscopo quatenus negotium suum est ipis
autē canonicis tenet actione mandati. ff. de nego. gest. l. si
pupilli. §. si quis ita simpliciter quia igitur tūc gestor obli-
gatus existit archiepiscopo qd solvere sibi debuit si cano-
nicis soluit non liberatur ut. l. qui hoīem. §. si nullo. 2. l. ve-
rum. §. si cum res. ff. pro socio. 2. est tex. expressissimus in
l. liberto. §. pe. ff. de nego. gest. prout ibi in littera dicitur cau-
tionem prestandā aduersus illū cuius negocia gesta sunt
cum cōuenitur ab illo cuius cōtemplatione gessit. Et sic
patet per solutionem illi factam cuius cōtemplatio gessit
non liberari gestorem pōt etiam archiepiscopus agere cō-
tra ipsos canonicos qui mandauerunt dicta negocia cōtra
geri et agere pōt contra ipsos actione negotiorum gesto-
rum et ipsi canonici contra ipsum laurentiū actione man-
dati. ff. de nego. gest. l. si quis mandato. 2. l. liberto. §. inter
negocia eo. ti. 2. ff. mandati. l. si tibi mandauero. §. si tutor
et ideo hoc casu rectissime consultū est. Si autē dicitur lau-
rentius cōtemplatione dicti archiepiscopi negocia p̄di-
cta non gessit sed solū canonicorū mandantiū nec etiā scī-
uit aut scire debuit negocia ad archiepiscopi pertinere
tanq̄ cōtra canonicos tunc an inter ipsos gestorem et
archiepiscopum nego. gest. actio oriatur an mandati. ma-
gna est cōtrouersia Jo. enim dicit qd nō motus ex tex. d.
§. si quis ita pro quo uidet casus in terminis in. d. §. si cu-
rator ubi gerens negocia mandato unius que ad mandā-
tem p̄tinent et ad tertium non tenet dicto tertio si eius cō-
templatione nō gessit qm̄ sufficit tertio qd agere pōt nego-
gest. contra mandantē saluo nisi mandator esset nō solue-
do quo casu in subsidium agi potest saluo ut. l. actio de
nego. gest. 2. l. si. de eo per que facta est. glo. autē fuit in opi-
nionē contraria quod imo illi tertio cōpetit nego. gest. licet
eius noīe non sit gestum et r̄s det ad. §. si quis prout in lit-
tera ibi dicitur. Si sciens et cetera ut subaudiatur maxime
et ita tenet ibi et ubiq̄ de quo per azo. in sūma illius ti. et
hanc opi. sequēdo que est cōis opinio glo. adhuc recte cō-
sultum est et qd hec opinio sit uera et uideatur casus. C. d.
nego. gest. l. si mandatum solius et ibi per cy. referentē uer-
ba odof. et pe. Tenendo autē opi. Jo. quod nō nascatur ac-
tio inter gerentem et eum cuius negocia gesta sunt ex eo
quia eius cōtemplatione gesta non sunt non p̄cederet qd
est supra cōsultum qd qui gessit solis canonicis mandanti-
bus obligat⁹ existit et ideo illis soluere debuit et nō alijs
et sic solutione liberatus est nec p̄statio facta dicto lau-
rentio aliquid operat⁹ tum qd p̄stans mandatum suum
non exhibuit. unde non debuit credere p̄stanti casus est
expressus. ff. de positi. l. si quis inficiatus. in p̄ncipi. et bar.
hoc recitat expresse tum qd soluisset cui debuit. l. manda-
toribus quid ergo iuris sit hoc casu cū cōtemplatione ar-
chiepiscopi non gessit nec sciuit ad archiepiscopum nego-
cium pertinere sine magno periculo cōsiliū haud iudica-
ri non pōt sed legendo cōtinuo in hanc sententiam inclinari qd
ubicunq̄ quis mandato unius gerit negocia mandatoris
et alterius quod inter gerentē et dominiū negotiorum nō
mandati inter gerentē et mandantem nō oritur actio quia
casus est in. d. §. si quis ita violando litterā per intellectus
subauditum ut glo. illa violat et est casus in terminis in. d.
§. si cur. cui uerisimiliter non est dare responsum nisi etiam
littera destruat⁹. Non ob. l. si mandati. C. man. qd ibi
gestor secutus fuerit mandati solius mandantis tamē lit-
tera nō aperit quod solum eius cōtemplatione gesserit un-
de intelligo illum tex. quod etiam cōtemplatione uxoris
gessit aut si non eius cōtemplatione saluo sciuit negotiū
uxoris esse. Non ob. l. liberto. §. pe. qd ille tex. loquitur qm̄
quis sine aliquo mandato gerit negocia que putat esse
unius tantum et sunt plurimum quo casu cuiuslibet tenetur
prout negotium suum est licet glo. intelligat illum. §. in
eo qui gessit sine mandato et cum mandato et non bene
in negotio igitur gesto cum mandato quod est commune
mandatoris et alterius teneo et tenui indistincte opi. Jo.
ubi autem sine mandato gestum est uel cum mandato sed
negotium commune non est ad p̄sens non dico quia
non est casus ceter. Et ita dico et consulo ego angelus
et cetera.

ccccxiiij.

Dominus Blanchi cōdidit te-
stamentum ante an-

nū. Mcccclxxv. et postea in Mcccclxxvi.
ad supplicationes duci filij dicti Domini
reformatum fuit per consilia populi et cō-
muni florentie inter alia qd dicitur Dominicus nō pos-
sit uel debeat se uel eius heredes aliquo modo obligare uel
aliqua sua bona p̄sentia uel futura in genere uel in spe-
cie alicui obligare concedere uendere locare uel alienare
aut in alius transferre aut in eis uel super eis uel aliquod
eorum aliquem cōtractum uel quasi facere uel celebrare
aut consensum p̄stare et qd ipse dominicus intelligat fuisse
se et esse et sit inhabilis ad testandum et omnem contra-
ctum uel quasi contra se uel eius heredes in diminutionē
suorum bonorū p̄sentium uel futurorū in futurum faciē-
dum nisi dumtaxat interueniente uel p̄cedente delibe-
ratione regulatorū introitus et expensarum cōmunis flo-
rentie pro tempore existente et si contrafieret pro infecto
habeatur et non ualeat et non teneat et sit et esse intelli-
gatur ipso iure nullus et nullius efficacie uel ualoris et po-
stea dicitur Domi. decessit in. Mcccclxxviij. querit utrum
dictum testm̄ factū per dictum Dominiū ualeat nec ne.

Et Pactum non potest homini sa-
ne mentis tolli libera factio testa-
menti et ideo nullus et omnis adiectio pe-
ne nulla ut. l. stipulatio hoc de ver. ob. C. d.
pac. l. pactum qd uotali. C. de colla. l. pactū

pro so. l. cum duobus. §. idem respondet. C. de paci. l. si.
Sic igitur hoc fieri nō pōt ex hac causa qd d bonos mores
et turpe. ideo non potest fieri per. l. sic intelligitur glo. C.
de decre. decur. in rub. li. x. Secundo pro hac parte qd
non ualeat statutum facit qd contra singularem personam
quantuncunq̄ subditaz statuto fieri non pōt cōtra eius cō-
sensum ut no. Inno. in. c. i. de consue. in. ij. col. potissime
autem hoc locum habet eū ad supplicationes et preces ter-
tij hoc emanat ut facit in casu nostro. C. de preci. impe. of-
fe. l. quotiens. Tertio qd ut dixi auferre liberam testa-
menti factionem homini sane mentis per iniquitatem est. vn-
de omnis lex grauans ad postulationem alterius in con-
trarium est iuri contraria unde non est seruanda ut. l. nec
damnosa. C. de preci. impe. offe. Quarto qd cuz per re-
scriptam emanat non motu proprio sicut fuit hic tollitur
ius alterius illud est nullum nisi saluo pars citeat ut cōtra
dicat si potest. ff. de natu. ressi. l. queris. C. de iure anu. au.
l. i. omnia enim rescripta contra ius elicta sunt a iudicib⁹
respuenda nisi contineant postulantis profectum et nulli-
us iniuriam aut criminis indulgentiam ut. l. rescrip. C.
de preci. impe. offe. Pro hoc etiam facit qd cum bonis
alicui interdicit⁹ ut fuit in casu nostro citandus est ille qui
prodigus est nam cum cause cognitione est interdictio fa-
cienda et hoc tenet Spe. expresse in ti. de offic. iudi. §. pe.
ver. pe. facit optime de cura. furio. l. obseruare ubi dicit re-
quiri plenissimam cause cognitionem ergo requiritur cō-
tatio. ff. de adop. l. nam ita dicitur d. mino. l. in cause. §. si ex
parte. Si igitur dictum statutum aliter emanauit est ambi-
tiosum. unde aut nullum aut saluo rescindendū ut. l. am-
bitiosa. C. de decre. ab oz. facien. Contrariū credo uer-
rum. l. qd dictum statutum ualeat. et per cōsequens testa-
mentum est nullum potest enim lex ex causa interdiceret
testamenti factiones ut. ff. de testa. l. is cui ubi est casus di-
recto huius questionis exemplificādo eam in terminis no-
stris l. 3. de hoc. sequentes eam intelligant qd ibi fuerit inter-
dictum bonis per. l. a iudicente interdiceret et non nego-
quin exemplum sit bonum sed exemplū nostrorum termi-
norum est aptius et nulla supplectione aut subauditione
indiget illa. l. si. ut intelligamus eam qd ille cui interdicit⁹
est bonis non testet. Est autem interdictum. l. cū nomina-
tus lex interdicit alicui ut est in casu nostro nec dicat quis
qd illa dicit oppositum eo qd dicit testamentū ante factū
per illam. l. non irritat⁹. Et ego cōcludo in casu nostro
testamentū nullum qd fuit factum ante qd non cauebatur
u. l. ad iam a c. tū testamentum lex porrigeret vires suas.
et ideo solum futurum testamentum cōprehendit nō iam
factum sed hec lex ad iam factū uoluit suas iures exten-
dere qd potest ut. l. leges. C. de legi. cum suis simi. ibi al-
leg. Et pro hoc adduco totam disputationem quaz facit
Ja. de bel. quā ponit in corpore ut facte noue p̄stitutes
ubi ponit an statuta uel leges ad p̄terita possint trahi.

quod autem statutum prohibitorium potentie testandi ualeat p3 quia testamenti factio publici iuris est et iure civili iuducta ut. l. ij. ff. de testa. et partim iure lacedemonu ut. l. ij. ff. de uul. et pu. sicut igitur iure civili ac moribus est iuducta ita iure municipalis potest dari alias non habenti potestatem testandi et denegare habenti et eius forma mutari ut nota est in. d. l. ij. per bar. et C. de summa tri. l. cunctos populos.

Ademum enim iure civili in multis casibus interdicitur testandi pro testante qui non in glo. l. i. ff. de testa. sic igitur ius civile potest reddere aliquem intestabilem ut. l. iij. §. quid si lex. ff. de sepul. viis. et sicut ius civile interdicit ne testamenta fiant ita ex causa irritat iam facta ut in. l. i. qui. mo. test. infir. quasi per totum et ff. de test. l. eius qui et l. si quis exheredato. §. irritum et l. i. de in. inte. resti. qua ergo ratione civile ius irritat potest testamenta iam facta eandem et statum hoc potest habundat enim ciuitas quelibet sensu suo. c. certificari de sepul. et quod potest ius esse in toto orbe terrarum hoc. l. municipalis inter municipes suos subiectos ut Loes populi de iust. et iur. Nunc respondeo ad obiectionem et primo non ob. quod non potest fieri per pactum ex eo quod contra bonos mores illud non potest fieri per. l. et per pactum non potest auferri libera factio testamenti quod concedo sed ex causa homini libero lex auferret ut superius est dictum nec tunc est contra bonos mores et ideo ualeat lex licet non ualeat pactum cum enim causa subest non esset irritatum pactum eo quod contra bonos mores sed quod non est homo tantum potestatis ut sibi ipsi potest auferre testamenti factioem ut. l. si quis in principio testamenti de leg. ij. sed lex est tantum auctoritatis quod potest interdiceret et ideo tunc non habet locum doctrina dicte glo. l. §. id. quod non potest fieri pacto fiat. l. Annum exemplum deo et istud pro nunc sufficiat. C. de iur. om. iudi. l. p3uatozum h3 ergo locum illa doctrina solum in casu ubi per pactum fieri non potest aliquid quod turpe et contra bonos mores et ita tenet bar. ibi. Non ob. quod contra singularem personam non potest fieri lex propter duo. primo propter hoc quia deum statutum est sibi fauorabile non odiosum interest enim ipsius sibi interdicitur testandi et concedendi licentiam ex quo prodigius est ut. d. l. is cui. ff. de cura. furi. in rubro et nigro. Secundo quia ex causa potest etiam contra singularem personam statutum. ff. de iud. l. uenditor. §. si constat ibi casus et C. de decur. l. neque doctorum et l. neque doctorum l. x. per Anno. de iniur. et dam. da. c. in nostra hoc tenet cy. in. l. i. ff. de his qui sunt sui uel alie. iur. Obiectio igitur uendicat sibi locum quando sine causa contra singularem personam fieret statutum ut. ff. de legi. l. iura non in singularis ff. qui et a qui. l. si priuatus ubi casus de polli. l. toties et ff. de ap. l. si constat. Et ita dico et psulo ego ang. cccxxiij.

Actum Pannorum coloris in ciuitate pensauri quod incipit de mense Junij iure municipalis uel consuetudine incipit subastari de mense nouembrius precedentis et sic inchoatur licitatio per quattuor uel quinque menses antequam incipiat dicitur modo contingit quod in hoc libro licitationum coloris pensauri reperitur scriptum forma infra scripta uidelicet. mcccclxxi. die prima iunij fuit incantatum in palatio communis pensauri et in mcccclxxi. die. v. nouembrius per officiale deputatum et positum fuit sine incantatum per Ja. petri de ancona ad libras mille abinde supra solidum unum habeat pro libra qui plus licitabit andreas Jo. de furno eadem die obtulit libras mille centum qui habuit pro incantatum unum solidum pro libra ut est promissum supra. abinde supra qui plus licitabit habet duos solidos pro libra nemo licitatur tunc dicit officialis abinde supra solidos tres pro libra habet licitator Jo. pe. predictus promissit mille ducentum abinde supra solidum unum pro libra Ja. predictus. Adde. facte sunt bullete de predictis incantibus dicto Jacobo qui eas presentauit depositario Jaco. predictus die. xix. mensis februarii. mcccclxxi. promissit de dicto datio ad dictum incantatum. l. ad rationem quattuor solidum pro libra quinquecentum et ut declarem aliqua secundum uulgare pensauri ubi in prima scriptura libras duos sine incantatum est dicere quod ille primus licitator nihil usque ad illam quantitatem debet habere pro libra nam officialis facit preconizari in palatio quicumque uult subastare daturum pannorum coloris trahat se ante tunc comparuit primus supra nominatus et tantum promissit uidelicet mille ut supra officialis uero uidens quod nullus alius ultra promittebat tunc dicit preconizari dicit quod qui ultra subastabit habebit unum solidum pro libra et sic de singulis ut supra iste

solidus qui datur uocatur incantatus quasi hoc datur quia plus incantata. i. subastat. Item presuppono quod de isto incantatum. i. de solido uel de solidis fit bulleta subastanti uel incantati per officiale deputatum que peratur ad depositarium qui habet solvere debita communis. deinde presuppono quod dictum daturum non fuit subastatum per hec uerba et plus offerenti dabitur sed solum fuit dictum quicumque uult subastare ueniat deinde fuit promissum ut supra patet per descriptionem libri. Istis sic presuppositis reperit quod Ja. predictus uult licitator recedit de pensauri hospite in salutato de mense aprilis officialis super licitationibus positus uult quod andreas predictus accipiat daturum de mense Junij. quin An. dicit se non teneri propter licitationes sequentes in forma supra scripta. Adodo queritur quid iuris. Ego Angel.

Resolucio Decisione eius quod queritur plura inuestiganda sunt. Primo cum dicta uerba uel daturum subastantur qualis esse debeat subastationis forma ut sic subastans administratorio nomine ciuitatis et ipsa ciuitas obligetur licitanti et contra licitans inmediate cui licitatur sit astrictus. Secundo quando daturum melior conditio afferri ut sic a prima licitatione possit subastans recedere et ipsa daturum subastans addicere meliorem conditionem afferenti. Tertio an liceat subastantem meliorem conditionem reicere. Istis uisus apparebit decisio consultationis satis dilucide. Reuertor ad primam et dico quod ut per licitatorum obligatur subastans et licitans necesse est ut uoce preconia uel edicto uel alio modo publice nominum fiat quod talia daturum uenalia exponuntur. unde uolens emere compareat et precium promittat et plus offerenti dabitur ut in auten. hoc ius peractum. C. de sacrosan. eccle. no. glo. in. l. si tempora expresse. C. de fide instrum. l. x. Si enim uerba predicta quod plus offerenti concederetur in preconio non apparent inferri nec etiam subastans obligatur quoniam potius uidetur subastans uelle precia rerum explorare quam vendere cum se non offerat uenditurum. et hoc tenet Bar. expresse in. l. licitatio in prin. in pe. q. ff. de pub. et hoc de primo. De secundo quando daturum melior conditio afferri ut sic ultimo licitanti daturum debeant addicere dicendum est quod quotiens in posteriori licitatione aliquid addicitur ad pinguiorem utilitatem subastantis ibi melior conditio afferretur sine dicta pinguedo seu utilitas consistat in precio quod maius siue circa accidentalia contractus per que uenditor aut unus granetur aut ipsius uenditoris conditio melior efficitur puta quod facilius uel maturius precij offerretur solutio uel in pertinenti loco uel quod licitatio posterior satisfactionem nullam de eniptione exigit uel meliorem uel leniorem aut et de his que in priori licitatione uenditori erant grauiora remittuntur aut et ad licitandum accidit idoneorum primo licitante uel forsitan non rixosus sed uerax legalis et rectus. ff. de in diem adiec. l. si res. §. melior aut hec autem omnia ad utilitatem pertinent uenditoris. ergo melior conditio oblata uidetur ut eo. ti. l. quicumque et hec de secundo.

De tertio dicendum est quod licitatum est subastanti meliorem conditionem oblata reicere sequi que primam quasi meliorem quoniam unicuique licet renunciare his que pro se introducta sunt. C. de pac. l. si quis in conscribendo cum conuoc. ibi allega. Fallit si nominatim actum est ut emptori liceat resilire meliori conditione oblata nam tunc prior emptio dissoluta est per talem obligationem licet uenditor non admittat sequentem ut in. l. abinus. ff. de in diem adiec.

Secundo fallit si subastans reus subastatam adduxit posteriori licitanti quantumcumque minus idoneo si tamen sciet eligi ut eo. ti. l. si uenditor. §. sed si neuter licet autem aliter approbet licitationem posteriorem non propterea subastanti auferretur potestas licitanti primam acceptandi quoniam non sufficit licitationis posterioris approbatio nisi sit plena ut no. dicit glo. in. l. quod aut eo. ti. Approbatio autem plena est quando posteriori licitanti per contractum uenditionis addicitur ita et taliter quod adiectio de iure subsistit nec curatur an aduersus eam possit peti in integram restitutionem dummodo dicta additio saltem subsistat naturali iure. secundo si ex dicta additione non oritur civilis uel naturalis ut. d. l. si uenditor uer. §. si pupillus. Et ex hoc manifeste concluditur quod non sufficit adiectionem approbare nisi talis approbatio saltem iure nature subsistat ita quod ex causa oriat obligatio naturalis nec sufficit alia probatio nisi iterueniat additio seu

additio seu venditio ut superius dictum est. Tertio fallit si subastans est administrator publicus vel ecclesie aut minoris qui ex necessitate officij tenetur res plus offerenti dare. Nam afferentem meliorem conditionem nullo modo recedere imo intrusus cogetur acceptare si tempora subastationis a. l. statuta vel consuetudine prefira largiantur eo quod lapsa non sit ut. d. l. si tempora ubi est casus ad litteram et qui talem conditionem meliorem non acceptat in dolo est. C. de rescin. ven. l. si quos contracta gl. sua. Nunc ad propositum rediendo predicta apparet consultationis decisio v3 quod ex quo in libris dicti cois pensantur non apparet quod officialis qui dicta datia subastabat per se aut per preconem vel per edictum aut alia forma consimili predicta dicitur datia venalia et quod plus offerenti darent quod primus licitans aut alius posterior ex sola licitatione ante additionem eidem factam de datijs in nullo coi pensantur extirrit obligatus. facit pro hoc quia cum sit forma tradita subastandi ea non servata subastatio v3 inutilis. ff. de trasa. l. cum hi. §. si pretor et hac ratione motus dico primu licitantem astrictu non fore ad emendu datia supradicta non autem moueor ex eo qd coparuit infra tempora licitator seruis et premiu sue licitationis consecutus est qd vberius p etum licitando promissit. Nam et si predicti premij coeessionem licitator dicatur ad licitandum admissus et eius licitatio approbata quantum ad premij coeessionem tamen non dicitur licitatio approbata quantum ad hoc ut renunciari non possit per subastationem ex quo sibi venditio et seu assignatio facta non est quod apparet quia et si post illum licitator alius venisset et plus obtulisset ei potuisset fieri dationis venditio quod est vllatenus concedendu. Si diceremus ex eo solo venditionem fore pfectam qua rescindere non est fax etiaz ex imperiali rescripto neq3 fiscali privilegio ut. C. de rescin. ven. l. de pctu et. C. si propter pu. pen. l. i. ubi ergo forma predicta subastationis esset servata ita quod licitans promittendo fuisset astrictus ad emendu cogi pot inuitus et maxime si calore secundi licitantis ultra modu solitum pectum fuerit inflatu ut. d. l. licitatio in principio vel si non idoneus empro plus licitando promissit aut etia a primo licitante fuerit submissus ut plene licitationis effectum euertet ut. l. sed si preponat coiunc. l. qd dictum. in prin. et. d. l. si venditor. ff. de in die adiectio. Et ita dico et consulo ego angelus et c. mcccxxx. die. vi. iunij transmisissis arimiff.

De adiungendis tutoribus pupillis rubrica.

.cccxxv.

Si fuerunt aliqui dati tutores vel curatores in testamento vel vltima voluntate seruetur voluntas testatoris et non possit adiungi tutor alius vel curator sed si sint tutores legitimi vel datiu unum vel plures ex parte patris teneant consules ad petitiones alicuius consanguinei seu ppinqui talis minoris ad dictam tutelam seu cura totidem consentientes dare ex parte matris si tot existant put ipsis consulibus bonu et conueniens vi debet pro bono minoris et sic fiat et obseruet econuerso si habuerit tutorem ex parte matris non ex parte patris et si aliquis tutor testamentarius legitimus vel datiu sine adiunctis fuerit mortuus teneant consules alium loco ei substituere citatus tamen primo alijs tutoribus et curatoribus ut ueniant et seu opponat quicquid uelint et si tutores in testamento relicti non fuerunt teneant consules dare tutores vel curatores ex parte patris et matris incipiendo primo a legitimis postea a datiuis accidit in facto qd testator in testamento relinquit filiabus suis pupillis matrem earum et alios quinq3 tutores quorum duo tempore testamenti et ante et etiam nunc reperiant absentes et extra puinciam in locis longinquis per. xx. dietas et ultra alij duo ex predictis moriuntur defuncto testatore predicto superest igitur ex sex tutoribus testamentarijs predictis mater et reliquis cum tutor solus que quidem mater accessit coram competentem iudice videlicet coram vicario potestatis qui est etiam iudex et consul curiarum ordinariarum et asserens se nolle assumere dictam tutelam et uelle transire ad secunda vota petijt dari per dictum iudicem tutorem ipsis pupillis tam loco ipsius matris quam absentium quam et defunctorum predictorum qui iudex habita sumarie fide de morte et de absentia predictorum dedit tutores duos in locum dictorum absentium duos loco

ipsius matris presente cum tutore illo qui solus patris reperiatur et prestita satisfactione de mandato iudicis et innentario confecto et alijs solenitatibus iuris seruatis. querit vtrum datio dictorum tutorum possit infringi et nulla dici ex eo quod non fuerunt citati absentes predicti nisi testamento predicto.

Ro Decisione consultationis predicta de pluribus videnda sunt. Primo an loco tutorum absentium dandus sit tutor an curator an coadiuator uel actor.

Secundo an in locu matris recusantem tutelam testamentariam eo qd transire vult ad secunda vota sit locus tutelle legitime uel datine. Tertio an cu tutores adiunguntur seu cumulantur alijs tutoribus permittente matre citari debeant etiam de iure comuni tutores qui bus alij adiunguntur. Quarto quid iuris in eone pposita attento statuto comunis luce. Redeo ad primu super quo sunt opi. quidam enim dixerunt qd propter regulam prohibitiuam que est ut tutorem habenti tutor non detur in locum tutorum absentium non constituatur tutor sed curatorem ut insti. de excu. tu. §. item qui et hac opi. refert glo. ff. de tutel. l. quesitum in prin. pro qua facit eo. ti. l. alij vero dixerunt et tutores dari posse per. l. iij. §. si quis a futurus. ff. de suspic. tu. et. C. in qui. cau. tu. ha. l. i. et hec opi. recitatur in glo. Alij dixerunt qd in locu absentis reipublice causa dandus est tutor ut. d. l. quesitum et. d. §. item qui et. d. l. i. C. in qui. cau. alias de alio administratore sub alterius nomine prouideri oportet et hoc refert glo. recte intellecta in. l. tutor si petitus. ff. de tu. et cura. da. ab hys et illa glo. notabilis est. Alij dixerunt qd cum tutor abest ex causa necessaria non probabili puta qd erat relegatus qd tunc quia tutela per relegationem finita non est eius loco tutor uel curator debet constitui. unde per locum a contrariu cum abest ex alia causa non necessaria et reprobata sed et causa necessaria uel probabili aliq3 tutor poterit constitui ut. ff. de adm. tu. l. si sine herede. §. tutores alias lex prout multi libri habent prima opinio est vera qd dari potest tutor in locum tutoris absentis quancunq3 de causa nacet tutela et hoc firmat glo. in. l. si quis tutor. ff. de tutel. ubi est casus et in. d. l. quesitum non violando litteram tsi non nego quin quelibet practica bona sit ut no. Bar. in. d. l. decretum et ideo iudex consulte decretu interponendo addicit illa verba de tutorem seu curatorem et coadiutores tutori talis pupilli in locu talis tutoris absentis. Concludo igitur ex premissis tutores datos in loco dictorum tutorum absentium minus legitime datos ob hoc solum qd tutores decreti fuerunt non autem decreti fuerunt curatores actores uel coadiutores et hec o primo sufficient. Super secundo dicendum est qd mater relicta matris in testamento testamentaria tutrix est non tamen necessaria et in hoc discrepat ab alijs tutoribus testamentarijs qui tutelam necessario subire coguntur nisi aliqua iusta causa excusentur et ideo mater hodie confirmatione non eget sed necessarium est qd tutelam agnoscat et renuntiet beneficijs de quibus habetur in aute n. matris et anie. C. quando mulier tute. offi. fun. potest ut plene no. Bar. in. d. auten. in. q. incipiente quero illud si mater est data tutrix in testamento an eget confirmatione. Si igitur mater sit tutrix testamentaria et voluntaria ut iam dixi. ergo in locum eius dandus est alius tutor. non autem locus tutelle legitime alio cum tutore superstitite ut. l. si quis sub condi. §. si. ff. de testa. tu. Concludo igitur ex premissis tutorem datum in locu matris se excusantis eo quod dixit se uelle ad secunda vota transire non fuisse minus legitime datum cum locus fuerit tutelle legitime non datine qd imo tutela datina locum habuit non legitima ut superius est expressum. De tertio prima fronte videtur dicendu ipsos citados fore primo per regulam generale. ff. de adop. l. nam ita diuus datio enim aliorum tutorum ledere potest eos quibus adiunguntur si forsitan risori aut male opinio nis uel conuersationis existerent possent enim ob eorum gesta uel neglecta saltim in subsidij conueniri. C. si tutor non gest. l. i. et per totum et. C. de peri. tu. l. i. et quasi per totum et interest nostra in tantum socios non habere risoros uel scolos inhonestos aut male tractantes negotia qd ob hoc renuntiare in tepestine societati potest ut. ff. pro so. l. si conuenerit. §. si. cum. l. se. coniuuncta. l. non aliter cu glo. sua. ff. de vis. et ha. et. C. de spon. l. si. et. ff. de rip. nup. l. lege pro

hoc quia quecumque aliqua cause cognitionem desiderant parte presente aut citata expedienda sunt ut. l. in cause. §. causa cognita. ff. de mino. 7 de offi. procon. l. nec quicquam §. ubi decretum constat autem in datione tutoris iudices debere esse vigilem 7 solertem ut primū inquirat an sua sit iurisditio 7 an ei dari possit 7 an datus sit cuius dandi facultas suppetat 7 q̄ pro tribunali imponatur decretum ut. ff. de cōfir. tu. l. naturali quoniam 7 dandus est talis qui sufficiens sit fide moribus 7 doctrina 7 sic negotiorū expers ut. ff. de supec. tu. l. iij. §. preterea cum se 7 ff. de excu. tu. l. pe. §. si. pro hoc quia pronunciarī tuto: ydoneus o3 7 ante decretum interponi non o3. ff. de cōfir. tu. l. tutores a patruo. Confirmatur p̄dicta quia tutorem uel curatorem habenti neq; adiungi neq; in locum eiusdem alius substitui potest nisi causa cognita aut priore remoto C. qui da. tu. pos. l. curatorem si igitur cause cognitio desideratur ergo necessario citandus est tutor cui alius adiungitur uel in eius locum alius subrogatur ut. d. §. cā cognita sic videmus ubi mater est negligens in petendis tutoribus anteq; magistratus tutores det o3 matris negligentia inuestigare 7 prospicere o3 eo. ti. l. quod dicit 7 bar. intelligit per citationem factam de matre qua ignorante dari non o3 ut no. per eum in. d. auten. matri 7 auie in. q. que incipit quid si datus sit tutor a iudice matre ignorante 7 ides tenet in. d. l. tutor si petitus in. q. que incipit quero an si de hoc est facta mentio. Contrarium est verum quādo tutor sine inquisitione datur quia tunc sufficit coram iudice narrari omne id quod est causa dandi tutorem 7 si in dandi causa non erratur sufficit narrata vera esse ut tutoris datio subsistat 7 aliud non inquirat ut. d. l. tutor si petitus 7 quod nulla alia cause cognitio requiratur apparet quia cum absq; inquisitione datur loco quolibet 7 tempore dari potest ergo citra omnem cause cognitionem ut. l. qui habet. §. quolibet loco. ff. de tutel. procedunt iura contraria de cause cognitione 7 citatione loquentia 7 ita tenet Bar. in. d. l. si tutor petitus modificando ea que iam dixerat indistincte de matre citanda cuius negligentia redarguitur ut deā auten. matri 7 auie nec mirum quia tutor ex inquisitione datus releuat ab onere satisfidandi ut C. de tu. qui satisfida. non de. l. pe. 7 insti. de satisfida. tu. §. i. ff. de cura. fur. l. bonoz 7 ideo necessaria est solēnis inuestigatio cum cōtra eum solus pupillus possit habere recursum 7 quia cū iudex inquirat hanc viam inuestigationis eligit 7 ideo legitime 7 tempore iuridico faciēda est nō autē quolibet loco 7 tempore ut no. in. d. §. quolibet 7 in. d. l. naturali. Concludo igitur ex p̄missis quod cū tutores dati in locum absentiu 7 ipsius matris recusantis tutelam satisfiderint 7 ex inquisitione dati non fuerint s3 ad postulationem matris petentis de iure cōi nec in locū demortuozū nec in locum suimet uolentis ad secunda vota transire citari debuerant aut requiri tutores absentes ex quo in dandi causa nullo modo fuit erratū. sed cuz narratis veritas concurrat ex toto 7 pro hoc facit. ff. de excu. tu. l. non solū. §. si libertus. Et ex p̄missis do regulā q̄ ubi tutor sine inquisitione datur siue detur pupillo tutore carente 7 qui nunq; tutorem habuit siue detur in locum remoti uel excusati uel alterius inhabilis qui tamen habilis esse sperat siue detur ut adiunctus dūmodo in dandi causa nō erretur sed veritas cū narratis cōcurrat ualet datio nullo citato non enim requiritur citatio pupilli de cuius favore tractatur non citatio remotozum uel excusatozū quoniam eozum non interest ex quo periculum tutelae ad ipsos non spectat quia remoti 7 excusati sunt non mortuorum cum eoz morte est tutela finita 7 ipsos citari impossibile sit nō absentiu qui de facto nō administrant 7 in administratione non p̄t pretendere ipsos habere rixosos imo absentia durante releuant ab eis cum p̄mo debeant conueniri gerentes ut superius dictū est 7 absentia finita eozum nō p̄t ullatenus interesse cū administratoez tutelae recuperet per eozum presentia 7 aliū in locum eozū subrogati ab ipsa administratione incontinenti debeant abstinere ut. d. l. quesitū 7 per hoc apparet responsū ad. l. si conuenerit in fi. cum suis concoz. in contrarium allegatis 7 hoc de tertio. Super quarto dicendū est q̄ tutores dati in locum absentiu 7 matris rite dati sunt etiam non facta citatione de dictis absentibus non obstante statuto p̄dicta q̄ dictū statutū mādans citari tutores supstites p̄didit solū in casu vno. l. cū aliū tutores subrogant in lo-

cū de mortuoz per consules non cum subrogatur in locū absentium aut matris renuntiantis unde statutum p̄dictum non extendam ad hos casus quivelut obmissi remanent in dispositione iuris cōmunis ut. l. cōmodissime. ff. §. lib. 7 posthu. 7 de iure cōmuni absentes citandi non sunt ut dictum est in precedenti discursu nec dicat quis porrigi dictum statutum ad capitulum absentie uelut similez casū mortis q̄ cum stricti iuris sit 7 exorbitet a iure cōmuni nō est ad consequentiam porrigendum ut. ff. ad municipales l. constitutionibus. coniuuncta. l. quod vero. ff. de legi. Solū igitur restat videre an tutores dati in locum de mortuozum rite dati fuerunt ex quo dicti absentes non fuerunt citati 7 dicendum est q̄ sic: q̄ statutum citationem continens loquitur in casu quo tutores dantur per consules in locum de mortuozum alias cum dantur ab alio dandi potestatem habente statutum non disponit unde remanet sub dispositione iuris cōmunis ut. ff. solu. matri. l. si vero. §. de viro. de pac. do. l. si. in principio. ff. de euict. l. habere licere. 7. l. emptori. Sed de iure cōmuni alij citandi non sunt ut superius dictum est. constat autē in p̄posito ibe matre vicariuz potestatis officio fungi. l. vicariatus in quo residet virtualis potestatis arbitrium extra de offi. vica. c. l. C. de appel. l. precipimus. ver. officijs. C. de offi. ei⁹ qui vi. al. ge. l. suggerente ac in officio cōsulū nec hec iter p̄ria imo cōpassibilia sūt ut. ff. §. offic. consul. l. si consul. unde et si datio tutelae non tenet ex arbitrio 7 potestate consularibus attributa tenet ex auctoritate attributa sibi uelut vicario potestatis qui tanq; iudex ordinarius habet ius dandi. ff. de tuto. 7 cura. va. ab hys. l. ius dandi quoniam 7 hoc notandū est quod si dictus vicarius in datione dixisset se solum uti ea potestate quam habet ut consul ualeret ex potestate quam habet 7 vicarius potestatis s̄m Inno. 7 Jo. an. post eum in. c. ex officij extra de p̄scrip. Si autem dicti tutores fuissent dati per consules in locum de mortuozum an citandi essent aliū tutores absentes tam in longinquo per quozum expectationez pupillo p̄iudiciū graue potest afferrī discutere non expedit q̄ ex alio capite hec questio est sopita ideo non insisto. Et ita dico 7 cōsulo Ego Angelus de perusio 7c. cccxxvi.

X themate Et actis 7 actis

tatis 7 in supra scriptis supradictis mihi exhibitis 7 cōsensis plura dubia eliciuntur. Primo an p̄ supplicationem p̄dictā posito pro cōstā

ti quod p̄ducta fuerit per dictū b. dicat ventuz contra dictam transactionē ut sic pena in transactione inserta sit cōmissa cum exactionis effectu. Secundo si nō dicetur ventum cōtra per actum supplicandi factū per. d. b. do mino comiti an dicam ventū contra eo q̄ dicta supplicatio ad instantiam dicti. b. fuit registrata 7 posita inter registra 7 cartularia publici archiui paduani de mandato 7 iussu iudicis paduani tunc super p̄dictis iurisdictione habentis. Tertio posito pro constanti q̄ dicta pena esset cōmissa an penitentie locus sit cum super supplicatione p̄dicta non fuit adulterioza processu nec dictus. a. p̄tra que extitit supplicatum fuit eius occasione citatus aut aliter in personā uel rebus ullatenus molestatus. Quarto si pena cōmissa est an sit cōmissa contra. b. insolidum an vero pro dimidia cum pro dimidia tantum heres extitit transigenti. Quinto an sit probatum dictum. b. dictā supplicationem porrigisse dicto domino comiti virtutum aut ipsam registrarī fecisse ut permittitur uel vtrum que uel neutrum p̄dictoz sit probatū. Sexto an dictus. b. pos sit saltem beneficio restitutionis iunari si transactionis ignorantiam allegat 7 se habere pretendat. Hys sic examinatis 7 uisus apparebit quid secundū acta iudex debeat iudicare quoniam omnia erūt erecta in ueritate illucidā 7 consonantiam luculentam. Ad p̄imum reuertor 7 dico sine dubio dictam penā fore cōmissam quoniam dicta transactio fuit i iuramento firmata iuxta leguz exigentiam 7 tenorem 7 in eadē transactione per quālibet partium transigentiu mutua 7 reciproca p̄missio solēni s̄missa 7 quodlibet p̄missozum in dicta transactione 7 nō contrahere aliqua ratione uel causa de iure uel de facto directo uel per obliquum modo aliquo uel ingenio per se uel per alium 7 uoluerunt dicte partes per pactum expressum solēni iuramento firmatum q̄ in omnem casū quo

alia partiu3

alia partium contraheret vel faceret quo ius modo vel ius
re in iudicio vel extra pena in dicta transactione inserta sol
ui debere parti non contrahenti et super predictis vica
rius potestatis sua auctoritatem interposuit et decretum
quoniam et sic pronunciauit de consensu partium predi
ctarum que pronuntiatio multum operatur et pro obser
uatione predictarum dicti transigentes obligauerunt se et eo
rum heredes et bona et quoslibet habentes cum a predi
ctis ut oia hec et singula colliguntur euidenter ex instrumē
to transactionis predictae in uer. promittentes cum obligatio
ne oium suorum bonorum cum ipotheca et cetera usque in fi
dicte transactionis. Constat autem contra dictam transactio
nem tam sollemniter celebratio nemini et contra fieri per soli
supplicationis actum per quem opponat querela aduersus
ipsam transactionem sicut fuit in themate preassumpto ca
sus est. C. de tras. si quis maior. Nec ob. si dicat quod
lex illa loquitur in transigente aut aliter pacifcente qui iura
nit non contraheret per in tex. ibi eas ante inuocato dei
omnipotentis nomine eo auctore solidantur et cetera que qui
dem uerba personalia sunt et in personam scripta solum iuran
tem denotant unde non uidentur porrigi ad heredem qui
non iurauit. ff. de uis. et vi ar. l. i. §. deiecit per glo. in l. aut
qui aliter. §. si. ff. de uis. et clam. ff. ad. l. acquil. l. qua actio
ne. §. pinde et §. celsus ait per bar. ff. de adul. Nec uerba
dispositio enim personalis personam non egreditur ut. l. si vn
§. ante omnia. ff. de pac. et in. c. privilegium personale de re
gulis iur. li. vi. Et potissime hoc debemus attendere in per
sonalibus que propter sui odium naturaliter restringuntur
ut. ff. de pe. l. interpretatione pro hoc facit urgentissima ratio
quia heres iurantis ueniens contra iuramentum defuncti
non dicitur periurus et ideo pena perituri non incurrit et
per consequens non infamat ex huiusmodi contrahere ut. C.
de re. cre. l. generaliter in principio et ibi per bar. Quia igitur
tur. d. l. si quis maior infamie pena irroget que solet ex per
iurio incurri et in heredem non cadit perituri non uidentur
dicte. l. statuta ad heredem extendi sed solum iuramentum affi
cere. Quia si tenor dicti instrumenti diligenter ponderet
dicti transigentes sub ipotheca oium bonorum per se et
eorum heredes obligauerunt non conuenire. Unde incipere
potest obligatio etiam penalis ab heredem et defunctus non
interuenit neque pena incurritur ut. ff. de uer. obli. l. stipu
latio ista in prin. eo. ti. et l. eadem. §. cato uer. quod in illa
stipulatione et. C. ut actio ab heredem et contra heredem
l. unica. Quoniam et si heredem mentio facta non sit tamen
ex quo obligatio non fieri in persona defuncti contracta est
illa eadem in heredem descendit quantumcunque penalis ut
d. §. cato et l. i. §. i. et §. item si in facio eo. ti. Regulariter
enim omnes obligationes ex contractibus descendentes sunt
perpetue et transitorie in heredes insi. de perpe. et tem.
acti. in prin. nec mirum quia heredes defunctorum uice sunt
guntur et eadem persone cedunt ut in cor. de iure iuran.
amoz. prestiti. in prin. Unde dispositio personalis perso
nam egredi non dicitur per transitum in heredem et sic non
ob. §. ante omnia cum similibus superius incontrariis et
legatis et infamia que contrahitur ueniendo contra transac
tionem ex solo perituro non incurrit sed ex eo quod uenit per
transac. nullo cogente imperio celebratam et corporali in
strumento uallata quod quidem contrahere uniformiter
cadit in defuncto et eius heredem sed non ipsam periturare.
Concedo igitur de plano quod infamia non incurritur ra
tione perituri per heredem sed ex eo quia contrahitur ita
enim obligat iuramentum heredem sicut defunctum quod
apparet quod utriusque contra ipsam iuramentum uenire est pari
ter interdictum ut in. d. ti. de iure iura. amoz. prestiti. et. C.
de pba. ante. quod obtinet que inde sumpta est. Con
cludo igitur ex premissis ex stipulatione premissa penam in
curri illam et per hoc perituri ad scdm dubium. l. quod per
registrationem factam ad instantiam. d. b. de mandato iu
dicis supradicti similiter pena esset incurra etiam si idem
b. non supplicasset sed alius nam petendo ipsam registra
ri inter cartularia et interpellando iudicem super hoc non
est dubium quod fit contra transactionem predictam contra
quam partes nullo modo uel ingenio uicisim facere permis
serunt ut. d. l. si quis maior sed igitur cum quis promittit con
trouersiam non mouere uel non petere uel querimoniam
aut querelam non exponere aut in ius non uocare aut habe
re licere requiratur saltem citatio et in aliquo casuum pre
dictorum contestatio ut probat ex coniunctione legum. ff. de p

cur. l. non solum. §. si status est gl. C. de tras. l. causas coniecta
glo. ff. de in ius uo. l. quesitum coniecta glo. et l. libertus in
glo. ij. e. ti. et ff. re. ra. ha. l. amplius non peti et. C. si. regu.
l. si quis sup iure et ff. de uer. ob. l. stipulatio ista et d. bo. li.
l. qui cum maior. §. accusasse et l. in seruitem. §. petisse eo. ti.
tamen cum quis promittit non contrahere significatum
horum uerborum tam est latum et pingue quam verificatur per
solam interpellationem iudici factam sed nulla citatio emana
uerit in. d. l. si quis maior ubi est casus ad litteram et hoc
de primo et secundo. Descendamus igitur ad tertium in
per quo dicimus non esse penitentiae locus propter duo.
primo quia mora in faciendo commissis non purgatur quo
ad euersionem pene conuenientialis iam contracte ut. ff. de
po. §. i. §. si rem et ff. de uer. ob. l. seruim. §. sequitur. i. re
sponso et in. x. collu. quid iuris sit si ual. seu. quod alie. re
de. c. i. et ff. de uer. ob. l. cum filius. §. in hac. et hanc opt.
tenuit Ange. de pis. idem tenuit Bar. ff. de uer. obli. l. si
insulam cum limitatione hac uidelicet si factum per quem co
tra fit est momentaneum ut in nostro proposito secus autem
si habeat causam successiuam quod tunc mora purgationem ad
mittit per. l. si in. l. §. colonus. ff. loca. saluo nisi purgatio sit
valde sera. Sed glo. in. l. habere licere de enic. cuius ipse
non habuit recordum tunc tenet etiam ubi habet causam suc
cessiuam quam non admittitur purgatio mora. et hoc credo
nerum in contractibus stricti iuris sed in bonafidei forsan
opt. Bar. bona est ubi nullum interesse pretenditur ex eo
quod mora purgetur et ita potest intelligi. d. §. colonus potest
etiam intelligi quod ibi mora fuit commissis negligendo quod
locator noluit conductorem in possessionem rei locate indu
cere ut frui possit et ista solutio est magis tuta. Nec ob
stat quod in multis casibus locus est penitentiae etiam cum
pena est commissis propter maleficiam qui casus ne. in. aug.
nono iure. C. de pe. in. qui male in di. Omnes enim illi
casus speciales sunt de pena legali loquuntur. Secundo
probat quod non habet locum purgatio neque penitentia quod
pene que infliguntur per. d. l. si quis maior infliguntur ipso
iure non per sententiam. Constat autem post executionem
penarum purgationi aut penitentiae locum non fore ut. l. si
is cui. ff. de lega. ij. et Bar. hoc tenet in terminis in. d. l. si
maior circa finem. Super quarto magnum est dubium
pro cuius euidentia prius nos intelligere oportet quod dica
tur factum diuiduum et quod indiuiduum ut sic possumus in
spicere an pena necessario committitur insolidum ratione in
diuiduitatis obligationis premittitur et quando pro parte
nentum est contra eo quod pro parte potest contraheri pro
pter diuiduitatem obligationis predictae super quo hec do
ctrina traditur a nostris maioribus quod illud factum dicitur
diuiduum quod tantam utilitatem affert in parte habita co
sideratione ad totum quantum affert in toto ad ipsum to
tum et econuerso illud factum dicitur indiuiduum quod non
affert tantam utilitatem in parte obseruata quo ad ipsam
partem affert obseruantiam ipsius in toto et quo ad totum ut
d. §. cato ubi est casus subtiliter inuenti quam doctrinam
sequitur Bar. et bene in. d. §. cato in. ij. q. versi. p. terea hoc
probat per rationem et c. Hoc premissis uidentur
est an obligationes non faciendi quibus dicti transigentes
et eorum heredes astricti fuerunt et sunt contineant quid
diuiduum uel indiuiduum et si bene consideramus ipsi tra
sigentes astricti sunt mutuo et uicisim ad non ueniendum
contra dictam transactionem uel contenta in ea et ipsa tra
sactionem perpetuo firmam et ratam habere et tenere ita
sub penis legalibus quam conuenientialibus in eadem iur
tis constat autem obseruantiam deductorum in parte diui
dia afferre emolumentum non totale in ipsa parte diui
dia et contrafacere afferre detrimentum totale in dicta par
te diuidua in qua contrahitur ita quod nec minus como
di uel incommodi affert obseruantia nisi contrafactio in pre
spectu ipsius partis quam affert obseruantia uel contra
factio totius quo ad ipsum totum et quod ipsum non uenire
contra ipsum ratam habere et ipsum non agere sunt diui
dua est casus in terminis in. d. §. cato et hoc intelligo uer
in. q. proposita et omni alia consimili in qua id ratum debet
haberi id debet obseruari et contra id non debet ueniri
quod sui natura diuisionem non recipit prout sunt mobilia et
imobilia hereditario uel non hereditario iur. fungentia quod
quidem habere pro parte particularem totalem respectu
particulae solidam affert comoditatem et ipsam habere uel
non habere in totum totale similiter afferunt comodum.

nel incommodum. Propterea concludo alterum ex heredi-
bus transigentis solus pena incurrere pro ea parte hereditaria
quam defunctus representat ut dicto. §. cato ubi est casus
in terminis coniuncto dicto. Det. de bellaper. qui de
eidendo tenuit et obligatus ad non agendum vel non ex-
cipiendum dicitur obligatus facti diuidui ut no. per eum in
originalibus suis in. d. §. cato cuius uerba refert bar. e. §.
in. ij. q. Propter et concludo quod si. d. b. simpliciter sup-
plicasset dicto comiti uirtutum aut supplicationem per alium
productam inter cartularia archiepiscopi paduani registrari fe-
cisset interpellando iudicem ut superius dictum est quod
sine dubio dictus. b. dictam penam solus pro parte dimidia
incurrisset eo solus et per dimidia heres extitit transigenti.
Merum quod in preposita questione contra transactionem pre-
dictam est uentum ex causa in supplicatione inserta que
si uera esset totam transactionem rescinderet et cohereditatem
etiam non impugnanti ex postfacto tamen impugnare uole-
ti comodum finale affert eo quod in dicta supplicatione pro-
ponitur ipsam transactionem fuisse factam metu et favore
tyranico quod si uerum esset tota transactio rescindenda
esset eo quod metus mulieri unice que transigit pro par-
te inferri non potuit contra omnes heredes transigentes pe-
na committitur eo quod premissa obligatio de non ueniendo
contra indiuiduum indicatur cum. obseruare pro parte
utilitatem non afferat in residuo cuius potest peti rescissio de-
clarato metu et hoc importat necessaria conexitas cause
quinimo et idem respiciens tam personam. b. heredis pro-
prie quam personam coheredis sui qui adhuc non fuit ausus
contrauenire. sed defacili posset si uellet transactioem rescis-
sa per metum ex quo dictus metus omnes heredes respicit
uniformiter et insolidum sicut et defunctum similiter respe-
xit insolidum et hoc dicit bar. expresse recte intelligendo eum
in dicta. ij. q. propter que concludo per factum dicti. b. con-
trauentis penam commissam insolidum contra omnes he-
redes ex quo factum tale diuisionem non recipit. Sed in
quantum coheres qui contra non fecit damnum in aliquo
supporaret quod contentus ex contrafactione per. b. penam
soluat solidam uel pro parte uel alia damna uel interesse
substineat coheres dicti. b. ad recuperationem potest habe-
re recursum contra ipsum. b. qui delinquit casus est in. d. l.
ij. §. ex his. ff. de uer. ob. et hec uera sunt reiectis superfluis
que tam circa personam promissoris quam eius heredem di-
ci possent. Circa hanc materiam diuidui uel indiuidui
quantum attinet ad solam commissionem penam et hec ha-
bundanter de quarto sufficiant. Fuerunt enim omnes sti-
pulationes in dicto instrumento transactionis inserte con-
ditionales aut preterite in quibus esset aliter distinguendus
sed hoc ad presens attingere non est nostrum. Super quo
uirtus quasi tota questionum consistit. Nam et si reuera
supplicatio uel registratio aut utriusque per. d. b. facta fuerint
si tamen per eundem factam non probantur sequitur absolu-
tione a petitis quonia non insed probatio desinit et hoc
sufficit ad rei conuenti absolutioem ut. ff. de test. l. i. duo
sunt tituli quod autem satis habunde aut saltem sufficienter
probatum sit dictam. b. dictam supplicationem dicto comiti uir-
tutum exhibuisse et produxisse probatum est plusquam clare per
dictum nasimbene de citadella qui de visu et auditu et de loco
et tempore et contestibus deponit ut patet ex eius tes-
timonio reddito super primo et octavo capitulis scilicet modo
dale nec curo nec aiaduerto an dictus. b. supplicationem
mutauerit uel mutare potuerit an illam dederit uel dare po-
tuerit ex quo idem testis deponit se uidisse auduisse et pre-
sentem fuisse quando supplicatio prodita fuit per dictum. b.
dicto comiti uirtutum illius tenore et continetie cuius est sup-
plicatio supradicta in dictis actis reducta. Nam et si mil-
le supplicationes dedisset quid ad rem ex quo inter eos
fuit una supplicatio tenore et continetie supradictae et ideo
plusquam uerisimile est querere an dicta supplicatio in actibus regi-
strata et in archivio comitis paduani descripta fuerit originalis
an exemplum uel exemplum exempli aut exemplum mille quoniam hec non
quod manu scripta fuerit sed solus hoc an ita supplica-
tio fuerit comiti uirtutum et an eiusdem continetie et tenore ad
instantiam. d. b. supplicatio dictae continetie uel comiti presen-
tata et ex parte dicti comitis transmissa tunc suis iudici-
bus paduanis registrata fuerit a instantia dicti. b. unde
descriptoris manu querendum non est ex quo de persona
supplicantis constat. C. de prec. ipe. of. l. uniuers. et in. c. l.
de rescrip. l. vi. Consequenter autem attestatio dicti nasimbene

nis ex aduersus administracionibus probatis in dicto iudicio. pro-
bavit eum dictum daniel et. d. Bal. d. plu. q. iter in. b. et. a.
uerbalis altercatio facta fuit eo quod ipse. a. d. m. b. i. crepat et
ipse. b. porrexerat unam supplicationem comiti uirtutum
occasione hereditatis de qua in supplicatione fit mentio
et quod idem. b. dicebat quod non dederat supplicationem
aliquam aliquid continentem per quod ueniretur contra
transactionem de quo in actis fit mentio et quod credebat se
adiuare de iure et contra dictam transactionem non ue-
nerat: unde tacite annuebat se occasione dicte hereditatis
supplicasse sed negabat contra transactionem uenisse. De
supplicatione autem et eius forma constat per attestatio-
nem domini nasimbene ex qua colligitur an contrauen-
erit nec ne nec apparet ipsum. b. aliter uel in alia forma sup-
plicasse aut aliam supplicationem fecisse: unde nec aliud
aut aliam presumere debemus cum hec facti sint et in fa-
cto consistant et facta non presumantur in dubio nisi qua-
tenus probantur. C. de proba. l. i. et ff. de capi. l. in bello.
§. fa. te. Coniungatur etiam dictum dominum nasim-
bene ex alio administracionibus probato sufficienter et abinde
per lancilotum trepelum deponentem principaliter super
tertio capitulo secunde module et per petrum notarium
quondam Rogerij examinatum super duodecimo capita-
lo et decimoseptimo dicte secunde module et etiam super
decimooctavo. Quod quidem testes sunt contestes et
deponunt super dictis capitulis prout examinati fuerunt
et ad instantiam dicti. b. et ad eius sollicitudinem et requi-
sitionem de iussu et mandato vicarij tunc potestatis padua-
ni supplicatio de qua premittitur continetie supradicte
fuit inter dicta cartularia registrata propter quam registra-
tionem eius sumptu et sollicitudine factam cuiuscumque ma-
nu dicta supplicatio esset scripta uerisimile est et coniectu-
rati debemus quod idem. b. dictam supplicationem produxerit
domino comiti aut saltem productam eius nomine rata ha-
buerit ex quo eam registrarari fecit suo sumptu et ad perpe-
tuam rei memoriam non est uerisimile quod laborare uolue-
rit in uanum aut etiam predictos sumptus facere maxime
si dictus. b. esset homo diligens et iur. peritus ut. ff. de p-
ba. l. cum indebito coniuncta. l. i. C. qui et aduersus quos
et coniuncto eo quod habetur in. l. si professio. C. de mu. pa.
l. x. et quod ad sollicitudinem dicti. b. fuit dicti tenore que
dam supplicatio registrata tenore et continetie supradic-
te et similiter plene probatur quod per ser. Huil. ser. Facini
notarium sup. xvij. xvij. xix. capitulis dicte module. Quia
igitur uerba supplicationis predicte sint in persona dicti
b. directe concepta ut supplicantis cui dubium est per hanc
registrationem ad sollicitudinem eius factam ipsum supplicasse
probatum usus est enim in iudicio dicta scriptura coniuncte
quod ipse idem supplicauit unde per ipsum asserere intelligit
omnia uera esse que in eadem scriptura tenentur. C. de si
de instru. autem. ad hec et in cor. unde sumi. q. tener. In
no. expresse de excep. cum uenera. et per eundem de cefi.
olim et ibi per Jo. an. et facit optime in corp. de his qui
ingre. ad ap. §. illud uer. sancti. Concludendum est igitur
ex predictis supra dicto quarto capitulo sufficienter et ple-
ne fore probatum dictum. b. dicto comiti uirtutum suppli-
casse probatur dictum dominum nasimbene super ueritate
facti deponentem. Secundo per ipsum dicte scripture fa-
ctum per dictum. b. coram dicto vicario qui quidem usus pro-
batus est per dictos tres testes ex quo resultat tacita iudi-
cialis confessio dicti. b. quod ipse idem supplicauit comiti uir-
tutum in forma predicte ac etiam per eosdem tres testes
probantes de visu plusquam habundanter probatum existit et
extitit quod de mandato vicarij ad requisitionem et sollicitu-
dinem dicti. b. fuit dicta supplicatio dicte continetie regi-
strata unde tam per exhibitionem quam per interpella-
tionem dicti vicarij super registratione predicte dico pe-
nam incursum fore et maxime quod et si singula non produ-
sent tam plura et multa iurant. Nec obstat si dicatur quod
non est credendum attestatori domini nasimbene propter
duo. Primum quod et si eius deficeret attestatio sufficit te-
stimonium aliorum deponentium de visu supplicationis co-
ntinentie predicte per quem usum probat ut dixi dictum. b.
dicto comiti supplicasse ex quo supplicationis tenore desi-
gnat ipsum. b. supplicasse. Secundo quod dicto domino na-
simbene exceptio infamie causate ex condemnationem predi-
cta non potest opponi obstante decreto domini. unde et
si dominus paduanus ad famam restituere non possit cum in
famiam est

famia est contracta ex sententia lata contra presentē quo-
 niam hoc est de reservatis principi ut. l. i. §. de qua de po-
 sta. per Anno. plene de re indi. cum te. ubi dicit et reges et
 collegium cardinalium forsitan possent restituere fame ta-
 men idem. d. paduanus bene potuit statere ut exceptio
 infamie non possit opponi quoniam ipsa oppositio est de p-
 cessu iudicij super quo et eius ordine statere potest vni-
 versitas et universitatis dominus ut. l. ij. C. que ad. te. ap.
 cum si. Exceptio autem illa quod. d. nāsinbene se a pec-
 cato non expurgavit in seculari iudicio decisoria est nul-
 lus enim quasi sine peccato mortali est unde si penitente
 non pante consideratio habere ad testimoniū pauci eēt
 idonei. vnde nobis quasi ex toto subtracta probandi
 potestas que est amplianda non aut angustanda in cor. ut
 ma. credi. et debi. circa pn. et hoc de quinto. Sup sexto
 et ultimo dicendū est qd cum idem. b. maior ānis. xv. de-
 linquerit veniendo cōtra et ipsius transactionis noticiam
 habuit quod apparet quia velut noticiā habens de ea sup-
 plicavit et narravit eam fuisse factam per metū et terrores
 favoris tirānici oīum cōtentorum in ea. presūmī habere
 noticiam ex quo oīa eadem cartula cōtinentur. ff. de trans.
 l. non est ferendus. unde ratione ignorantie non est resti-
 tutio concedenda que conceditur heredi pbabiliter igno-
 ranti cum contravenit negligendo ut no. plene. per dy. i.
 c. cum quis in ius de reg. iur. li. vi. per cy. et bar. in. l. ij. C.
 de iure emphi. licet secus sit cum heres penam incurreret
 agendo quoniam anteqz ageret debuit explorare de iure
 suo et an iuste agere pōt fm dy. ibi et bar. in. l. cum filius
 §. in hac de ver. obli. licet glo. aliter dicat et non bene de
 reg. iur. l. qui in alterius. Scdm ergo ea que preponuntur
 et ex dictis actis et scripturis eliciuntur concludo dictam
 penam contra dictos heredes insoliduz fore cōmissam fi-
 nale autē damnuz esse dicti. b. supplicantis ut superius di-
 ctum est. Adverrat autem petitor pene si fm conscientiā
 rectam penam tam gravem exigere nōtetur ex tam modi-
 co contrahere reddet enim rationem ei cui nihil manet oc-
 cultum. In hoc igitur sola eius conscientia sit gravata so-
 lus enim rigor iur. sanet eidem. Et ita dico et consulo ego
 angelus et c. **Alcccclxxxij.** cccxxvj.

Magnificus Et excellens dñs
 d. Franciscus in-
 nioz de cararia honorande dicte domus oc-
 tanns dñs paduanus suo statuto decrevit i
 forma infra scripta v3 notum sit omnib9 et
 singulis presentes litteras inspecturis quod ego francisc9
 iunior de cararia padue et districtus capitaneus genera-
 lis aiadvertens propter redditum meum larem ad pro-
 priam et liberatione civitatis patanie in manibus emulo-
 rum en3 ipsoz expulsu et bellico superata inter cines me-
 os padue et habitatores et districtuales que sunt comita-
 tinos lites varias et iniurias insurgere et oriri non ita de
 facili decidendas si debuissent et deberent coram potesta-
 te padue eiusqz vicibus et etiam cōis padue officialibus
 agitari quinimo pteleudas sumptibus cū nō paruis et etiā
 me non posse ppter instans bellum votis supplicantium
 conquerentium que et petentium annere in iuris et iusti-
 cie factione ac etiam expeditione notū optati debitam ip-
 sis vane volens que horum votis occurrere et satisfacere
 volenti quam melius et facilius fieri quinit cū maiori con-
 tentam horum disposui et deliberavi quod per homines
 cōis padue. l. cuiuslibet quarterioz nonē boni viri. put ip-
 sis videf quolibet bimestri qui habeant in curia mea cer-
 tis diebus in ebdomoda in simul cōvenire et supplicatio-
 nes et querelas mihi porrectas et porrigendas sibi legē-
 das audire cum potestate auctoritate et baillia super his
 ordinādi prout eis vel parti eozum videref expedire ha-
 bituris robur et plenissimā firmitatem et de mee plenit-
 dine potestatis et oi mea auctoritate qua fungebar et fun-
 goz ac oi via iure modo et forma quibus melius et effica-
 cius potui atqz possumus statui decrevi et ordinavi ac sta-
 tuo ordino et decerno quod electio de mei cōscientia con-
 sensu et mandato per cines et omnes quarterioz padue
 hactenus facta et decreto facienda vsqz ad mee benepla-
 citum voluntatis firma rata et valida sit et esse debeat ac
 oē et quicquid. §. premissis supplicationibus petitionibus
 et querellis actum ordinatum dispositum hactenus fuit et
 iposterum fiet mandabit que et etiā disponetur ut dictum
 est vsqz ad mee beneplacitum voluntatis debeat plenam

et perpetuam obtinere roboris firmitate et similiter acta
 quecūqz et terminata legitime per cōmissarios pro pte di-
 cti consilij ordinatos et quibus cōmisse fuissent et forent
 eāe firmitate valida roborent mandans et stricte precipies
 per presens edictuz meū omnia et singula supra scripta de-
 bere ab omnibus inuiolabiter observari sub pena contra-
 facientibus mei arbitrio auferenda. Subens que et ordi-
 nans hoc ad evidentia pleniorē mei sigilli impressione
 muniri. Datum padue in cancellaria mea die. xv. mensis
 Aprilis anno domini. **Mcccxcj.** inditione. xiiij. **Munc**
 queritur an potestas dictozū novem pro quolibet quar-
 terio sit ordinaria an delegata.

Ro Parte affirmativa qd baillia et
 potestas illorum notē pro quoli-
 bet quarterio ordinaria censeatur sic osten-
 ditur quia baillia data est per dictū magnifi-
 cum et excelsum dominū paduanum domi-
 num Franciscum de cararia iuniorē habentē in ciuitate
 padue propter eius generale et vniuersale dominium
 potestatem leges et iura municipalia cōdendi. omnis er-
 go potestas et iurisditio emanās ab eo velut a lege anima-
 ta dicitur ordinaria. ff. de iurisd. om. iu. l. more maiorum
 ff. de offi. ei9 cui man. l. i. **Munc** descendit qd ois iurisd-
 di. principis ordinaria est quoniam. l. regia omnis pote-
 stas romani populi translata fuit in cesarem. ff. de consti.
 prin. l. i. C. de ve. iur. ciui. l. i. §. sed hoc studiosum. ff. de le-
 gi. l. non ambigitur in glo. i. no. etiam glo. in. d. l. more ma-
 iorum cum enim per. l. inanimatam cōceditur iurisd. radix
 initium et fundamentū iurisdictionis ex ordium capit et est
 atqz subsistit in personā eius cui iurisd. est concessa. vnde
 quilibet iurisdictione habens a. l. inanimata habere eā vi-
 ditur suo iure non alterius beneficio ex quo. l. defert ean-
 dem ut. ff. de iurisd. om. iudi. l. et qz cōiuncta. l. solent vfi.
 nam et hys eo. ti. **Pro** hoc facit potissime qz dictū sta-
 tutuz dicti magnifici domini paduani attributa est illis no-
 nem sic eligendis pro quolibet quarterio potestas plena
 ria non solū videndi et examinādi supplicationes imo su-
 per eis ordinandi et disponendi prout eis vel maiori par-
 ti eozum videbitur cōvenire que verba necessario confir-
 mant potestatem legis cōdende quam condere nedum qz
 de iurisd. sit imo est de summo imperio qz cōuenit hodie
 soli principi licet olim et senatū et quibuldam alijs cōue-
 niret ut. d. l. non ambigitur coniuncta glo. sua et d. l. i. de
 consti. prin. **Et** in proposito constat per. l. inanimatā dicti
 domini paduani iurisdic. fore concessā ut patet ex thema-
 te ergo dicta iurisditio ordinaria quinimo et sūmum im-
 perin3 consistens ut. l. condenda patet ex verbis. d. l. fore
 notorie attributum. vnde prima fronte questio videf so-
 pita. **Pro** hac parte qd predictorū iurisditio sit peni-
 tus ordinaria. et per consequens si a delegatis eozū appel-
 latur et ad ipsos debeat appellari et ad ipsos pertineat exe-
 cutio sententie delegatorū ut. l. a viuo pio. §. sententiam
 rome dictā. ff. de re iudi. ad ipsos similiter pertineat cōfir-
 mare sententiam vnus delegatoz cum ipsorum delega-
 torū sentētie patri numero sunt discordes ut. ff. de re iu-
 di. l. duo iudices. **Contrarium** est veruz et premitto qz
 in themate preassumpto principaliter dictis novem nulla
 est iurisditio attributa sed potius quoddaz negociū est cō-
 missum consistens in audiendo et legendo supplicationes
 et querellas eidem domino porrectas et porrigendas qd
 legere et audire solum sonat in factū et sensu solo audit9
 et oculozum implet perficitur et habetur. ff. de hys que in
 testa. deten. l. i. cōiuncta. l. testim. C. de testi. non ergo si-
 gnificant iurisdictionem nec dicta verba illud intendūt cū
 legi et audiri possint per non habentes impitiam iuris et
 per consequens iudicandi ut. l. i. §. et si. C. de sen. experi.
 reci. actus enim iurisdictionalis non in sola lectura aut au-
 ditu consistunt sed in cognitionali exercitio qz pandit per
 partium assertionem. C. si per vim vel alio modo. l. si. C.
 de iudi. auten. ad hoc et in cor. vnde sumi. ff. de offi. eius
 cui man. est iurisd. l. cognitio in prin. ff. de indic. l. de qua
 re. ff. ex qui. cau. in pos. ea. l. cognitionem cum si. et quod
 dicta verba sonent solum in factuz probat inconuincibili
 ratione actus iurisdictionales contentiosi partibus presen-
 tibus explicantur ut. l. in cause. §. cā cognita de mino. C. si
 propter pu. pen. l. si deserta. **Constat** aut libellum suppli-
 catorū porrigi et legi posse soli principi et inferiori cui
 supplicatur nec desideratur nulla presentia aduersarij. C.

de preci. impera. offe. l. i. z quasi per totum z auten. que supplicatio z in cor. vnde sumi. z. C. quando li. prin. da. l. i. z. ij. C. de ne li. pon. in rubro z nigro sicut nec libellū cum producitur requirit partis presentiam ut. ff. de adul. l. miles. §. sexaginta z q. ipsum audire z legere supplicatio nes atq. querelas solum sonet in factum est casus in terminis in cor. ut nulli iudi. §. i. ner. si vero opus fuerit transmitti ubi tex. dicit aperte quod si pp. emergentiam querelarum necesse sit actorem provincie queq. transmittere ad locum ipsarum ululantium querelarum prout contingit i themate nostro transmittendus est officialis nō tamē sub nomine loci servator. qui officialis non hz ipsarum querelarum cognitionem sed audientia simplicem nec dicit eadem de mandata cognitio sed potius quoddam negociuz ut notanter dicit glo. in. l. z quia de iurisd. om. iudi. i glo. ma. circa fi. ver. solutio ibi non fuit cause cognitio de mandata. Concludo igitur ex premissis per audientia simplicem z lecturam supplicationum nullam iurisdictionem attributam sed ministerium quōdam facti quod potest officium z artificium appellari propter industriam secum annexam. ff. de le. iij. l. legatis servis. §. si ex officio z. §. ornamentibus. Quatenus autē dicti novem habent potentia sup. ipsis supplicationibus providendi z disponendi put. eis videbitur sine dubio cum potestatem habeant statuta cōdendi pp. dictorum verborum pregnantia nedum qd habeant iurisdictionem imo habent imperium vnde si volūt ordinare z disponere quod de aliqua supplicatione domi no fiat relatio ut ipse disponat essent tunc referendarij ut in cor. de referenda. z in rubro z nigro. Si ordinaret quod per seipos cognoscerent essent cognitores z decifozes si ordinarent ut inter partes fieret compromissum valeret statutum iusta causa suggerete ut no. bar. in. l. i. C. de no. co. cōpo. in principio in. ij. q. z si ordinant z statuūt de causa deleganda vel delegant similiter delegatio tenet nihil tamen facere possent contra specialiter statuta z p. nisa per ipsum dominum paduanum nisi propter causam de nouo supervenientem vel que per dominū fuisset igno rata tempore sui statuti ut. l. hominem. ff. man. per bar. in dicta. l. i. §. quibus in. q. que incipit. quero datur arbitrium Solum igitur restat videre an eorum iurisditio vel imperium sit ordinaria vel delegata ex quo tam ratione iurisditio nis quā imperij plura facere possunt ut ex predictis apparet z videtur quod sit ordinaria ut pz per iura z rationes p. hac parte allegatas. Sed contrarium verum est inherendo opi. Za. de bu. indistincte tenētis q. cū iurisditio datur a populo vel a oīo semper q. sit iurisditio delegata quoniam non concedit univērsaliter sed super certo genere causaz non respectu certi neq. determinati territorij fundat se recte intelligendo ipsum quia iurisditio ordinaria coheret territorio. vnde absq. territorio nō dicitur ordinaria sed delegata ad univērsitates causaz ut. l. i. §. cū urbem. ff. de offi. pre. vr. z. l. ij. C. de offi. pfi. eius tamen opinio non placet. nam z ordinaria iurisditio sine territorio esse pōt. de voluntaria quidem constat apud oēs in cōtentiosa etiam idem est scōm vera opi. ut no. Anno. z Jo. an. post eū de om. oz. c. ad hoc z hoc tenet bar. Ad notor. igit. ad dicendū quod potestas predictoz sit delegata non autē ordinaria ex eo solum quia dicitur oīo paduanus voluit z disposuit oia ordinada z disponeda per dictos novem ordinari z disponi auctoritate sua z de plenitudine sue potestatis. vnde tam delegationes facte z fiēde per novem quā etiā omnia alia disposita z disponeda p. eos non ipsis attribunt sed eidem oīo paduano z sic non eorum iure fungunt sed beneficio alieno z per consequens nō fungunt ordinaria potestate ut pz in probemio institutionum ibi auctoritate nostra nostrisq. suasionibus apponant institutiones zc. z. C. de ve. iur. enu. l. ij. §. oia z extra de elec. c. ij. l. vi. z de sup. negli. pla. c. i. fa. cit. ff. quod cuiusq. vni. no. l. item eorū. §. decuriones z qd no. per Anno. de elec. in causis. in prin. z hoc tenuit bar. expresse in. d. l. z quia ubi alit dicta verba auctoritate nostra zc. inferra non sunt tunc intelligit collata iurisditio ordinaria cum comissa est univērsitas causarum ut. d. l. i. §. cūz vrbe z. d. l. fi. C. ubi z apud quos secus si tū aliqua negociis particularia sunt comissa ut. l. si certarū de te. mi. Unde cōcludo potestate dictozū novē sub qua includit iurisditio z imperiū ordinaria non fore propter verba inserta in statuto oīi paduani ibi oī mea auctoritate cōficiē

tia cōsensu z mādato z cetera que quidē verba determināt nō solū verba sequētia ibi firma rata z valida z c. imo pcedentia ibi cum potestate auctoritate z bailia sup. his ordinandi z disponendi quoniam illa verba auctoritate mea in medio posita cū salua ratione recti sermonis eiusdem rationis z cause possunt referri univērsaliter ad pcedentia z sequentia z ea pariter determinare ad omnia referuntur z pariter z eodem modo ut. l. ij. §. i. ff. de lib. z po. C. de li. prete. l. i. ff. de vulg. z pu. l. iam hoc iure. C. de impu. z alijs substi. l. quāvis. Non ob. q. est de potestate cesarea qz in cesare fuit translata omnis potestas ut dicitur est hanc autem transferre voluit dominus paduanus imo omnia ad sui beneplacitum duratura decrevit. Item cesari non fuit attributa potestas ut auctoritate legis regie statueret z per hoc apparet responsum ad id q. dicitur de iurisd. concessa per. l. inanimatam qd est in dubio ordinaria qz illud est verum nisi in. l. apposita sint illa verba auctoritate nostra vel alia similia ut p̄sens zc. ego Angelus zc. transmissum Padue. cccxxvij.

Anastarius Olim venture populi sancte felicitatis de florentia sumi cōdidit testamētum solēne in quo sibi filium seu filiam nascituros ex se z domina catherina tūc ei

uxore heredes univērsales instituit z ubi nullus nascere instituit sibi dictam uxorem in fructibus redditibus z p. ventibus omnium suoz bonozum z reruz mobilium z imobilium donec vixerit z vitam viduale servauerit honestā in domo ipsius testatoris z idem certa legata fecit post vitam vero dicte sue uxoris aut si ipsa vxor vitam viduale z honestam nō observauerit voluit dictus testator q. certa bona mobilia z imobilia pvenirent ad certos fideicommissarios z executores in dicto testamento descriptos qui fideicommissarij z executores omnes simul in cōcordia z aliter non teneantur z debeant infra sex menses a die obitus ipsius anastaxij testatoris ipsa bona z possessiones in dicto testō descripta z omnia sua bona mobilia z imobilia dare z distribuere amore dei pro animabus dicti anastaxij venture z domine margarite prout dictis fideicommissarijs videbitur fore utilius pro animabus predictis z si dicti fideicommissarij infra dictum terminuz. vi. mensium predicta omnia non exequerent tunc voluit dictus anastaxius quod officiales beate Almarie sancti michaelis in orō possint z debeant. j. alios sex menses p̄dicta facere z executioni mandare prout eis videbitur z placebit quos officiales adveniente casu predicto ex nūc ad predicta omnia exequenda z executioni mandanda ipse anastaxius suos fecit in casu predicto executores z fideicommissarios z si predicti fideicommissarij z dicti officiales omnia predicta non exequerentur in terminis z temporibus supradictis ut. §. dictum est in casu isto sibi heredes univērsales instituit cōmune florentie in omnibus z singulis suis bonis mobilibus z imobilibus iuribus nominibus z actionibus presentibus z futuris. Deinde mortuo dicto testatore nullisq. postumis natis de dicta domina catherina vitam vidualem nō servavit sed ad secunda nota transit post eius transitum z post lapsum sex mensium a die mortis testatoris z transitus supradicti fideicommissarij predicti univērsaliter z concorditer prior z fratribus sancti Augustini de florentia collegialiter congregatis concesserunt distribuerunt z erogauerunt dictam hereditatem z bona credita z iura z nomina dicte hereditatis z eos z dictum capitulū conveniū esse voluerunt heredes z possessores bonozum iurium z nominū predictozum cū ceteris conditionibus in dicta distributione insertis quam distributionē dicti prior capitulū z conventus acceptauerunt in hereditate autem dicti testatoris reperitur quaedam pecunias deberi hereditati z heredibus testatoris predicti per cōmune floren. z per officiales eius super monte dicti cōmunis ad quas pecunias exigendas capitulū z conventus predicti confluent z concurrunt dicentes dictas pecunias eis deberi cum omnibus earum p. ventibus iuribus concessionis z distributionis predictae. Ex aduerso per officiales dicti cōmunis negatur ex eo qz dicta distributio facta non fuit infra tempus semestre cōputandum a die obitus z transitus ad secunda vota predicta replicatur autem pro parte dicti capituli qd dictum semestrale tempus dicti executoribus currere non incepit nisi postqz

nisi postq̄ habuerunt noticiam transitus supradicti z qđ ipsi fideicommissarij infra dictum semestre distributionem fecerint cōputando illud a tempore eorum scientie. Plūc queritur an officiales predicti ad solutionem dictarū penarum z earum pronentium licitorum z quatenus liciti sunt teneantur de iure dictis fratribus capitulo z cōuentui beati augustini.

Consultatio Predicta dū bia pulchra z

quoddiana est z in ea prima fronte hoc solum videt̄ resolui an tempus fideicommissarij z executoribus statutum ad executionem piam testatoris propositū currat a die obitus testatoris posito pro cōstanti quod cesserit dies executionis. an vero demū a die noticie post cessionē die executionis predictae loquor de predictis primis executoribus quib⁹ signanter initium ipis testator statuit z prefixit. Sed licet quomodo sit multū dubia ad presens examinare rationes z causas dubitandi non expedit quoniam ex alio capite expeditur v̄z an dicti executores deputati ad distributiones z executionē bonorum mobilium z immobilium possint distribuerē z distribuendo cōcedere iura z actiones z nomina debitorū z videtur quod sic pluribus rōibus. Primo propter naturā ultime voluntatis in qua fit plenissima interpretatio. ff. de reg. iur. l. in testamentis cum suis cōcor. Secundo propter fauorem qui impedit̄ pie cause qui intantū exuberat quod in multis iuris articulis receditur a rigore iuris civilis ut. C. de sac. sanc. ecc. l. si. ff. de fideicō. l. l. ancontus z. l. in testa. C. de fideicō. eam quaz in. ij. glo. ma. z. C. de epi. z. cle. l. nulli z. l. si quis ad declinandam z in autē. si captiui z. C. de dona. l. scimus z in cor. de eccle. ti. vnde sumpta est autē. similiter. C. ad. l. fal. de condi. inser. l. pe. extra de testa. cū omnes z. c. cum tibi. Et huic descendit quod in relictis ad plias causas pro cedit dispositio captatoria ut dictis. capitulis. Tertio equitatis suggerentis pcurrentia quoniam non minus est equū distribui nomina z actiones quā bona mobilia aut mobilia. apud idiotā enim appellatio talis est incognita igit̄ z. c. de testa. m. l. quid si nepotes. Quarto presumpte voluntatis testatoris cōsuetudine cogitavit enim in redemptione suorū peccatorum z sue anime subleuamētuz forsitan sibi sufficere deo im mortali dona suorū bonorum sufficere. ff. ad. l. iul. peculius. l. iij. circa principium ner. sed si donatum. C. de fur. l. si nudum templo nec mirum quoniam clamant in dei immortalis circuitu cuncta aialia seuas allas habentia ad misericordie iplozatz. Quid enim plus aut ardentius monere potuit testatoris uotum in precipiendo distribui bona mobilia z mobilia quam actiones z iura si consideramus sue anime subueniri nō uideo maxime cū mobilia z mobilia apud nos consistētia minus deleui per nos deo aut alij concedantur quam iura z actiones que multotiens modico aut nullo recepto precio conceduntur. C. mā. l. per diuersas z. l. ab anastasio. Quinto propter iportantia uerborum uoluntatis predictae que sub expressione mobilium z immobilium necessario comprehendit nomina z actiones de quibus indicari oportet scōm alterum extremorum uel utranq̄ si eorum alterum uel utranq̄ in obligatōne consistit. C. in qui. cau. in inte. resti. nō est necessa. l. si. in glo. ma. C. si ad ner. transf. l. i. in glo. in cor. de non alie. §. vult enim z no. ff. de uer. sig. l. momentum z. ff. de auc. tu. l. potest pupilus potissime autē hoc in proposita. q. locum habere uideatur quoniam annui redditus liciti ex pecunia debita per cōe florentie debentur qui redditus inter mobilia numerant̄ ut. d. §. uult enim z. C. de sac. san. eccle. l. inbem⁹ §. sane z autē. hoc ius porrectū nec mirū q̄ sicut mobilia sunt sui natura perpetua sic etiam annui redditus. Cōfirmatur hoc quia actiones z iura mixtam habent naturam quoniam participant de natura mobilium z immobilium unde dispositio facta z emanās super dictis simplicibus cōprehendit mixtum. ff. de sta. bo. l. qu. ritur insti. d. acti. §. item mixta in cor. de nō eli. secundo nuben. §. si de ro mixte. ff. de au. z ar. le. l. z si non sint. §. pueniamus de usufrap. l. rerum mixtura. C. de peti. here. l. hereditatis. ff. de adu. l. vim passā. ff. de uer. ob. l. ij. in prin. cuiusq̄ igitur dictorum simplicium actionem applicemus sufficit ex quo tam mobilia quā mobilia distribui iussit testator. In cōtrarium qđ actiones z iura per dictos executores non

possint distribui siue p eas possint exigi mobilia siue mobilia siue utranq̄ siue neutrum ipsoz cuius ultimi exemplum est forsitan difficile nisi in casu cum agi potest soluz ad hoc ut conuentus agat contra alium probatur plurib⁹ rationibus primo ratione limitate iurisdictionis que sortiri solet limitatum effectum z uita personam rem z causas non extenditur nisi in vim necessarie consequentie. ff. de pac. l. si vnus. §. ante omnia. z. l. fideiussores. z. l. nisi. z. l. qui in futurum. §. si ex altera. eo. ti. C. de transac. si de certa. ff. de transf. l. qui cum tutoribus. ff. de uer. obli. l. qui romē. §. duo fratres de pactis. l. tres fratres z. l. emptor. §. incius cōmtra. l. si. §. si. C. de usu. rei. iudi. ff. de uer. ob. l. si stipulatus fuero parte z. ff. de procu. l. ad rem z. l. ad legatum. ff. de iurisd. om. iudi. l. ij. Sed dicta dispositio fuit limitata respectu rerum. s. mobilium z immobilium. vnde nā extendere ad actiones z iura non est nostrum quoniam testator noluit sic que disposuit. vnde aliud nō inquirimus C. de serui. nece. insti. heredi. l. iij. in fi. ubi est tex. optim⁹ qđ autem fieret extensio patet clare qđ actiones z iura a mobilibus z imobilibus specie differunt qđ apparet quia illa dicuntur esse eadem specie que sunt eadem in substantia z natura z eorum effectuum productione uerba sunt Dy. in. c. sine possessione de reg. iur. li. vi. Sed actiones z iura differunt a mobilibus z imobilibus in substantia z natura z effectuum pductione ergo non sunt eadem specie imo penit⁹ diuersa. ergo illa non comprehendant sub dispositione facta de mobilibus z imobilibus. Substantia enim mobilium z immobilium vnus machine mū dialis est uisibilis z corporea. z per consequens palpabilis iurium autem z actionū incorporea z inuisibilis. itez mobilis z immobilis est uera possessio non iurium z actionum z aliorum que incorporea sunt ut. ff. de acquir. re. do. l. si seruus. §. incorporea. Item mobilia triennio z mobilia longo tempore perduntur actiones personales regulariter sunt perpetue. C. de consti. pecu. l. ij. C. de prescrip. xxx. an. l. si quis emptionis. Item rerū ofia ab anima nostra totaliter sepeatur ex causa sed actiones z iura directa non qđ infixa sunt ossibus nostris in quidam caraceter ut. ff. de pec. quod debetur. Secundo probat̄ ex p̄sumpta uoluntate testant̄ qui iura z actiones in dicta dispositione uoluit intercludi ut patet ex sequentib⁹ uerbis eiusq̄ intellectū tribuant sermōni ambiguo ut. l. si seruus pluriū. §. si. ff. deleg. i. de uer. ob. l. titia. §. idem respondit. Sed testator predictus dū potestatem attribuit executoribus p̄dictis bis de bonis distribuendis loquendo ad mobilia z mobilia se restrinxit quod non habebat necesse si suum patrimonium uniuersum uoluisset per eos distribui sed sola appellatōe bonoz uti poterat que omnia p̄prehēdebant ut. l. bonorum de uerbo. signi. ff. ad trebel. l. cogi. z deinde cum instituit cōmune florentie ampliauit dispositionem suam sciēter disponendo etiam de iuribus actionibus z nominibus debitorum de quibus si sibi placuisset dixisset sicut dixit in dispositione concernente cōmune florentie. Tertio pbatur ex natura mandati que est ut semper stricte interpretetur z nanq̄ extendatur ad aliā rem speciem uel personam quā ad illam uel illas quas uerborum teneor designat expresse nisi uirtute necessarie consequentie ut. l. ad rem mobile z. l. ad legatum. z. d. l. ij. de iurisd. om. iudi. per locum a cōtrario. ff. de acqui. here. l. si quis mihi bona. §. in sum. ff. de mino. l. illud. ff. manda. l. diligenter. ff. de iurisd. om. iud. l. extra territorium z. C. de procu. l. si procurator ad. vnam. ff. de arbi. l. non distinquemus. §. de officio de rescrip. super litteris z ibi p̄. In no. z. Jo. an. z eodem titulo cum dilecta. Cōstat autē hos executores simplices mandatarios esse cuz alius sit totale cōmodum habiturus ipsi autem nihil. ff. de uer. ob. l. ij. l. si quis titio. Ex quibus dicimus z consulimus qđ cum eorum mandatū sit certum z limitatū z ipsius uerba nulli sint ambiguitati supposita sed aperta z clara z ad mobilia z mobilia solum relata quod possunt quicquam de iuribus z actionibus disponere que recte z proprie sunt tertia distincta species a predictis z quolibet predictorū ut patet per rationes superius allegatas z est casus. ff. d. pecu. l. quam tuberōnis. §. in peculio. ff. de re iudi. l. a diuo pio in uenditione z ideo uirtute distributionis p̄dicte dictam capitulū z conuentus nihil de dictis pecunijs exigere possunt nec de sorte nec d̄ annuo redditu qui annu⁹ redditus l̄ quo ad alienationis interdictum immobile cen-

scatur tamen ut tertia species ponitur a mobili & immobili differens ut patet clare ex tex. d. §. sane & §. vult tibi in cor. de non alie. Nunc ad obiecta ex predictis factis est responsio primo ad id quod dicitur quod in testamentis plena fit interpretatio quia concedo ubi verba sunt ad multos sensus trahibilia sed ubi est unum solum significatum eorum non est recedendum ab illo nisi de voluntate testantis aliud doceatur de le. ij. ille aut ille. §. cum in verbis & l. non aliter & ita est in proposito quia unum est significatum clarum & apertum illorum verborum mobilium & immobilium. Nunc ad scdm de favore pie cause quia hoc concedo ut pia dispositio & pium propositum testatoris conservetur sed non ut ad aliam trahatur de quibus testator non sensit in hoc enim nulla verteretur pietas imo est oppositum ut ff. de fur. l. si pignore. Non ob. tertius de concurrentia equitatis nego enim equitatem concurrere imo ut dixi insurgeret iniquitas si vel preter testatoris propositum aliquis ausu temerario vellet bona testantis in pium usum convertere quoniam nec elemosina de alio est pmissam facere contra domini voluntatem etiam si largitor sit magno conjunctionis vinculo domino alligatus unde nec vxor de bonis viri largitur etiam elemosina tribuendo ff. de dona. inter vi. & vxor. l. ij. §. concessa. meli. de dona. ante nup. l. si. §. simplices. Sed testator voluit distribui bona mobilia & immobilia & non alia igitur & c.

Non ob. quartum de presumppta voluntate quia nego quod testator voluerit actionem & bona distribui cum se ad mobilia & immobilia restrinxerit argumentum de ardentia voti testantis de qua in quarto obiecto dictum est. Ad ob. obiectio quinta quod sub appellatione mobilium & immobilium continentur actiones & iura quia hoc plus quam falsum cum sint species distincte ut superius est ostensum per rationes leges & auctoritates doctorum. Bene tamen concedo quod necesse est de ipsis iudicari ut de mobilibus & immobilibus indicantur mobilia & immobilia ut per ea mobilia & immobilia possunt exigi ad hanc autem necessitatem nunquam venitur nisi cum iura sub dispositione continentur in proposito autem continentur quia sunt tertia species ut est dictum. Non ob. quod dispositio de simplicibus comprehendit mixtam non enim iura & actiones sunt mobilia & immobilia ut sic faciant unum compositum quod est mixtum imo sunt neutri generis & neutrius speciei sub nomine natura substantia & effectu & ideo dicta obiectio nihil ad propositum ea enim dicuntur mixta que ex pluribus diversis composita aut mixtam habent naturam aut substantiam plurium simplicium ff. de vsuca. l. cum qui edes. ff. de iurisd. om. iud. l. imperium. C. de peti. here. l. hereditatis & in alijs iuribus allegatis in fine primi discursus. actio antez non est composita ex diversis substantis nec ex una diformes naturas habente sed est quoddam intellectuale ut. l. vulgaris. ff. de fur. & insti. de acti. in prin. & l. actio esset quid mixtum quod est falsum ut dixi non procedit obiectio imo de regulam & instantias. Regula enim est negatua quia dispositio facta de pluribus simplicibus admixtas non porrigitur ff. de lib. & post. l. si ita. ff. de adul. l. vim passam. §. prescriptione. ff. de his qui. ut indig. l. mortem. Fallit ubi lex aliud disponit vel ratione inseparabilitatis quo casu iudicatur de mixto ut de illo simplici in quo natura simplicis fortius & potius agit ut. ff. de stabo. l. queritur vel forsitan causa remotiois absurditatis ut dicto. §. item mixta & §. si vero mixte & l. si quis argentum & C. de fideiussio. l. generaliter vel circa dispositio nis mere favorabilis & gratiose que nulli iudicium afferre potest ut patet in questione disputata bononie de gratia concessa legato legitimandi spurios & incestuosos in qua fuit decisum posse legitimari illum etiam in quem ambe qualitates concurrunt de qua per bar. in. d. l. ij. de ver. obli. & ita dicimus & consulimus nos ludovicus de albergotis civis & advocatus florentie & angelus de nbaldis de petusio legum doctor & c. cccxxix.

Testator Tranlegit & obligando se & suos heredes & bona promisit non contravenire sub pena certa. & ipsam promissionem soleniter suo iuramento valuit. Heres autem eius cofecit soleniter inventarium. queritur an quantum attinet ad exactionem pene commissis dictus heres possit uti beneficio inventarii ut sic non teneatur ad penam ultra

quam vires hereditarie paciantur.

Beneficium Inventarii soleniter confecti duo inducit unum circa falcidiam ut eam detrahere possit delegat singularibus aliud in creditoribus ut heres non teneatur ultra

vires hereditarias inter quos numerantur & sunt etiam creditores conditionales quorum obligationes passive incipiunt ab herede. nam sicut heres tutus dicitur beneficio uti potest eo adversus creditores pure & in diem ita & adversus creditores conditionales ex quo conditio purificata est licet post mortem testantis. C. ut acti. ab here. l. vna. ff. de ver. signi. l. creditores. ff. de bo. aucto. iudi. pos. l. hereditarium cu simi. pro hoc quod lex concedens heredi beneficium inventarii adversus creditores loquitur indistincte. unde non est nostrum eam extendere. ff. de publi. l. de precio. Cum igitur dicta obligatio sit hereditaria nulli dubium prima fronte quod adversus illam videatur quod heres tueri se possit beneficio inventarii. Nec ob. si dicatur heres surripit res hereditarias beneficio illo non gaudet aut in totum secundum quosdam aut saltem quantum ad rem illam secundum omnes & ff. de his qui. ut indig. l. rescriptum in cor. de here. & fal. §. sancit. loquunt enim in obligatione que nunquam fuit hereditaria nec in hereditate inventa adversus quam beneficium inventarii non porrigitur. In contrarium est veritas nam considerari oportet quod obligatio hereditaria conditionalis incipit ab herede cuius delicto hereditas facta est pauperior sicut est in casu proposito & tunc nunquam heres gaudet beneficio inventarii quoniam eius delicto hereditas facta est pauperior quod tempore mortis testantis unde talis calamitas eius delicto contingens damno heredis semper ascribitur. ff. ad. l. fal. l. in ratione in prin. & §. diligenter pro hoc et est tex. recte intellectus in. d. §. sancimus ubi heredi malignanti beneficium inventarii nullatenus suffragatur. unde de eo non est consideratio facienda cum beneficium inventarii non est necessarium circumscripita omni malignitate heredis.

Pro hoc adduco simile de obligatione in domini persona contracta quod non purificatur contra eum per delictum procuratoris generalis imo omne damnum & omnis pena ipsam procuratorem sequitur & concernit. ff. de condi. in debi. l. si procurator. ff. de qui. iur. l. ij. §. si procurator de lega. ij. l. qui solidum. §. etiam pro hoc quod si quod damnus heres incurreret & sua culpa sentit ergo & c. ut in regula iur. damnus sic videtur in pluribus socijs quorum damnus & lucrum propter societatem debet esse commune & tamen si unius culpa & delicto contingat societati non imputatur sed solum delinquenti. ff. pro so. l. cum duobus. §. si. consequent.

Sic videbitur in colono cui per vim hostium vel latronum in cursu fructus ablati sunt suo precedente volo vel culpa & non petit remissionem mercedis ex casu talis pauperatis vel calamitatis. ff. loca. l. si mercedes. §. vis maior & §. culpe idem videtur in eo qui bona dilapidavit in fraudem cui non prodest beneficium cessionis bonorum ut. l. ff. qui in frau. cre. Idem in marito qui in solidum exigitur si in vxoris perniciem bona dilapidavit pro hoc quod causa proxima & immediata obligationis penalis fuit & est delictum contractum per heredem in contraveniendo causa antez remota & immediata fuit & est transactionis contractus inspicere ergo debemus causam proximam non remotam vel sunt iura vulgaria. Cum autem obligatio hereditaria conditionalis purificatur mortuo testatore absque delicto heredis tunc ita habet locum beneficium inventarii adversus illam sicut adversus obligationem puram vel in die ut superius est probatum. Et pro hoc adduco. l. naturalis. ff. ad. l. fal. in quantitate. §. magna. Concludo igitur ex premissis sim ea que proponuntur beneficio inventarii locum non fore. Et ita dico & consulo ego Ang. & c. cccxxx.

vidam Lambus gerardi sui condidit testamentum in quo

plura legata fecit & inter alia que in dicto testamento disposuit in omnibus suis mobilibus & immobilibus iuribus & actionibus cum oneribus infra scriptis sibi heredem univrsalem instituit & esse voluit Zenobiam & Buielinum & Franciscum suos filios legitimos & naturales & quilibet eorum equis portionibus quod si aliquis eorum decesserit succedant alij vel alius remanens & si omnes decesserint instituit loco ipsorum

eo ipsorum heredem suam dominam massam eius sorore. ita
 et taliter quod domina massa eius soror ad vitam ipsius pos-
 sit de fructibus honorum facere velle suum et quod si victi
 eius filii decederent seu decederint antequam fuerint in eta-
 te legitima reliquit iussit et voluit quod post mortem ipsorum
 et dicte domine masse de omnibus suis bonis que tunc tem-
 pore inuenirentur cum denarijs vel monte et quibuscunq;
 alijs fiat et fieri debeat iuxta ecclesiam plebis de ripolis unum
 hospitale falcituz quam melius potuerit. Item quod post mor-
 tem dictorum eius filiorum ut supra dicitur reliquit iussit et
 voluit quod de bonis suis detur et solvatur iacobo pieri
 de infangatis nepoti suo flor. auri. c. et ad hec omnia et sin-
 gula fecit executores. postea decessit dictus testator super-
 stite dictis zenobio et francisco demum decessit dictus fran-
 ciscus ante etatem. xviii. annorum nullis relictis filijs vel de-
 scendentibus seu ascendentibus superstite dicto zenobio
 eius fratre maiore annis. xv. postea decessit dicta domi-
 na massa supervivente dicto zenobio. deinde decessit di-
 ctus zenobius maior annis. xv. nullis relictis filijs seu fili-
 abus vel descendentes legitimis et naturalibus suo co-
 dicto testamento in quo sibi heredem instituit dominicum
 sandri merciarium. Adodo queritur an conditio construendi
 dictum hospitale et standi legatum dictorum flor. auri cen-
 tum sit purificata adeo quod fieri debeat dictum hospitale
 et prestari debeat demum legatum de iure maxie cum dictus
 zenobius ultimus decedens et ad quem tota hereditas pa-
 tris sui devenit decesserit in etate legitima et an in dictis
 verbis et quod si dicti eius filii decederent seu decederint
 antequam et c. intelligatur repetita illa conditio posita in princi-
 pio ver. videlicet et quod si oes decederent et c. Et quid iuris omni-
 bus dictorum viso puncto predicto et bis de quibus in eo fit mentio.

Remitto Primo quod ex for-
 ma dicti statuti ossa
 massa ad nihil vocatur quam predecessit ze-
 nobio instituto unde sua substitutio condi-
 tionalis non transmittitur. C. de cadu. tol. §.

in nouissimo §. secus sit in iure accrescedi. ff. de suis et le.
 l. si ex pluribus. Super eo autem quod querit an purifi-
 cata fuerit conditio construendi hospitale dico quod non quod
 testator voluit construere hospitale si eius filii decederint an-
 tequam essent in etate legitima unde oes voluit mori antequam
 essent in dicta etate quoniam illud operatur dicta indefi-
 nitiva questio vniuersalis cum sit eadem ratio omnium
 particularum comprehensorum in ea ut. l. legitimos. de
 legi. tu. l. obligari. §. tutor. de aucto. tu. per Dy. in regula iu-
 ris generi per speciem de regu. li. vi. et no. in. l. si is qui du-
 centa. §. vtrum. ff. de re. dub. et est casus in terminis substi-
 tutione facta pluribus si decederit quod mors omnium exi-
 gitur. C. de impub. et alijs substi. l. quauis. Cogitavit enim
 testator suam hereditatem decurrere ad superstitem ut pa-
 tet ex verbis quia voluit in quacunq; etate decedenti suc-
 cedere supervivente nullo autem supervivente inuitavit
 hospitale construendi cum conditione si decederint an-
 te etatem legitimam cum igitur in persona ultimi morien-
 tis deficit conditio eo quod decessit post. xv. annos quo te-
 pore quilibet est etatis iuste legitime et complete. ut. ff. de
 leg. ii. l. cum filio. in fi. et c. de his qui ve. eta. impe. l. fie-
 ret. ff. de condi. ob cau. l. quod seruius. licet secus esset si
 conditio fuisset purificata in persona ultimi morientis ut
 l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad treb. et ibi Barto. plene.

Concludo igitur hospitale construendum non debere ex quo
 non est purificata conditio que impleri debet in forma :
 ut locum habeat dispositio sub conditione concepta : ut
 ff. de condi. insti. l. si quis ita. et ff. de condi. et demon. l.
 melius. et l. qui heredi. Super eo autem quod queri-
 tur de legato potest dubitari quoniam mortis filijs dictuz
 est supra aut de morte filiorum facta est mentio duplici-
 ter. Primo si decederint sine filijs et hoc contingit in p-
 sona omnium unde si relatio fieret ad hunc moriendi mo-
 dum sine dubio legatum deberetur. Secundo modo est
 facta mentio si morirentur omnes ante etatem legitimam
 et si ad hunc modum fieret relatio non prestaretur legatum
 Consistit ergo dubietas ad quem modum etiam morien-
 di debeat fieri relatio : et super hoc dico quod ad modum se-
 cundum. l. quando morirentur omnes in etate legitima
 quia relatio in dubio debet fieri ad proxima non remota
 quoniam relatum positum est in vna oratione distincta
 et separata ab alia sicut est in casu proposito. ff. de iuridic.

om. indi. l. si idem cum eodem. §. si. et ff. quilibet iuris. l.
 i. §. bec et ff. de positi. l. i. §. deinde et §. cum vero. ff. deleg.
 ii. l. in repetendis et ibi per Bar. et de ver. obliga. l. doli
 clausula. ff. de libe. et post. l. ii. C. de libe. prete. l. i. in glo.
 et ibi per Ly. et ita dico et consulo ego Ang. et c. cccxxxi.

Restitutio Restitutio fideicommissi veniant
 fructus percepti testatoris in
 dimidio ante existentiam additionis posito quod
 testator fuerit vsus verbis quod si heres scri-
 ptus decesserit sine filijs quod restituat sub sti-
 tuto omnia bona dicti testatoris. prouenientia vel peruen-
 tura quomodocunq; et qualitercunq;.

Consultationis Consultationis predicte decisio
 ne premitto regulam negatiuam
 quod fructus percepti ex hereditate non veniunt
 in fideicommissaria hereditatis restitutione
 ut ad treb. l. in fideicommissi. primo respon. hinc

autem regule inheredo consultatio est decisio quod non de-
 bent restitui verum dicta regula quaedam habet instancias
 seu exceptiones in quibus fallit. An igitur casus noster sit
 inter illas apparebit ex conclusione. Fallit autem dicta re-
 gula primo si fructus tempore restitutionis fideicommissi sunt pen-
 dentes quoniam portionis bonorum super quibus pendet
 sunt ut. ff. de rei ven. l. fructus pendentes. ff. de sur. l. si ser-
 uus. §. locati. ff. de actio. emp. l. in l. §. si fructibus dele. ii. l.
 cum dominus. §. si filius et adeo sunt pares rei quod respe-
 ctu iuris realis etiam post separationem petuntur ut sui per-
 sonalis ut. ff. de ver. signi. l. si filius. §. cum fundum et ibi p-
 Bar. Secundo fallit quando non sunt percepti testato-
 ris iudicio ut quod heres fuit in mora ne sit eadem sua mora p-
 ficua ut. d. l. in fideicommissi. secundo respon. et ff. ad. l. fal. l. paulus
 §. si. et l. de bonis. §. quod annis. Tertio fallit quando tes-
 tator percepit signanter eos restitui ut. d. l. in fideicommissi. re-
 spon. Quarto fallit cum ex aliquibus rectoris consta-
 re potest testantem illos uoluisse restitui quoniam non mi-
 nus operatur hec coniecturata uoluntas quam expressa ut
 ff. deleg. i. l. si seruus plurium. §. si. et eo. tit. l. licet impa-
 et est casus. ff. de vsur. l. in fideicommissi. §. cum pollidius et l. si
 ita relictum. §. pegassus deleg. ii. Inter ceteras autem co-
 lecturatas est cum testator gratia fideicommissi tantum diem
 restitutionis distulit ut. d. §. pegassus uel cum certum quid
 apud heredem uoluit remanere quo iussit esse contentuz
 ut. d. §. cum pollidius fm vnam solutionem vel cum iussit
 sit restitui quantumcunq; pecuniam ex hereditate heres p-
 cipiet. Nam verbum pecunie quod est latissimum ut. l.
 pecunie de ver. signi. iunctum illi gemino relatio quantum-
 cunq; importat ut fructus veniant ut. ff. ad treb. l. balista.

Quinto fallit cum precepti sunt ante additam heredita-
 tem nec mirum quod hereditatis sunt tunc non heredis qui
 non est augetur enim fructibus sicut igitur ipsa heredita-
 tis substantia in restitutione venit ita fructus ante additam
 hereditatem percepti qui substantiam ipsam ampliant et
 augent ut. l. postulante. §. sed in huius et l. deducta. §. qui
 post. et §. pe. ff. ad treb. et l. ita tamen. §. si seruum eod. ri.
 post hereditatem vero agnita uel apprehensa non possunt
 fructus illam augere quoniam nomen hereditatis habere
 desijt et heredis agnoscetis patrimonium factuz est. ff. de
 priuile. credi. l. pater et ff. de vulga. et pupi. l. si plures. §.
 qui filio. C. de iure delibe. l. quidam enlogio unde fructus
 tunc heredem sequuntur iure dominij. ff. de vsu. l. herentis
 modestinus et si heres coactus hereditate adijisset si mo-
 do in restituendo nullam moram contraxit et similiter se-
 quuntur heredem etiam coactum iura et questus facti per
 seruos hereditarios ut. d. l. ita tamen. §. i. et non est alibi fm
 Dy. Sexto fallit in accessionibus ad heredes peruenie-
 tibus ex testatoris p- uisione ut sunt vsure et pene quas te-
 stator dum in humanis agebat stipulatus est quarum dies
 venit et cessit eo mortuo et ad earum accessionem restitu-
 tionem liberi primi etiam tenent gradus ut. l. postulatis
 §. si. ff. ad trebel. et ibi Bar. nec mirum quoniam ea omnia
 hereditaria fuerunt et in hereditate inuenta sunt tempo-
 re mortis testantis. C. ut actio ab here. l. vna. ff. de verb.
 signi. l. si creditor et ff. de peti. here. l. vtrum in fi. et eo. ti.
 l. illud quod intelligo cum vsure aut pensiones ex stipulatio-
 ne defuncti debite exacte non sunt nam debet restitui he-
 reditas talis qualis restitutionis tempore inuenit ceterum
 si per heredes fuissent exacte cum percepte sint testatoris

oportet scdm formam dicte prime reformationis que qua-
tum ad ipsos nullatenus est abolita sed modificata per se-
cundam. ubi autem nec personaliter inuenitur nec habitat aut
nulla erit notificatio fienda scdm uerba ut dixi aut scdm
mentes fienda erit per edicta in oibus innotescant ut. C.
quomodo 7 quando ind. l. consentaneum 7 autem. qui se-
mel 7 in cor. unde sumit cum enim dicta reformatio no-
tificatione seu citationem requirit fieri de mandato iudi-
cis florentini non aliter fieri potest preterquam per edicta de no-
subdito ex quo iurisd. floren. ab alijs penitus est distincta
7 de iure uel de facto no sit sub eiusdem domini protecti-
one ut in cle. de re iudicata coniuncta glo. l. ultime. C. de
prescrip. lon. tem. l. 3. secus ubi non sunt ita distincta officia
sic intelligitur. l. omnes. §. si uero. apparitor. C. de epis. 7
cle. cum ibi no. per cy. 7 bar. plene recitat in extranogan-
tibus ad reprimendam loco aut dictorum edictorum 7 alii prioris
successerunt cedule in papiro que foribus palatiorum ubi in-
tra reddunt aut in alijs locis publicis affingunt secundum
morem cuiuslibet regionis. Unde sufficit ita uisitatū esse
eandem igitur vim sociunt tales cedule sic affixe ex quo
ita mox inoleuit ut. ff. de spon. l. iij. 7. C. de indi. certi iuris
ff. de legi. l. non est nouum. ff. de usufru. l. si quis donatu-
rus in fi. ff. de arb. l. item si unus. §. si. ff. si cer. pe. l. certi co-
ditio. §. si nūmos cum igitur notificatio dicti laudi per talia
edicta facta fuerit ut p3 ex nunciū relatione nulla est dubi-
tatio quod laudum executionem mereat quinimo forisitas
non erraret si quis diceret executionem mereri etiā si nul-
la uocatio facta esset 7 hec sufficiant pro uocacione consul-
tationis predictae. Verum quia uidi multotiens dubitari
propter formam dicte reformationis secunde quomodo 7
qualiter hodie sit laudorum intimatio facienda iccirco ad ip-
sam scdm reformationem descendendo cōcludens primo 7
ante omnia quod inquantū fiat notificatio laudorum scdm
formam saltem prime reformationis satisfactū est semper
intentioni legislatoris ut dictum est in pmo discursu cere-
rum si non fiat saltem fieri eam oportet fm formam dicte
reformationis scde que de solēnitatibus prime relaxat 7
ita relaxando primam reformationem modificat. Unde p-
mo uideri o3 quos comprehendat dicta reformatio scda
7 super hoc diligenter aduertendū quia duas partes prin-
cipales h3. Prima locitur de arbitramētis que feruntur
contra ciues seu habitantes in ciuitate florentie usq3 ad
§. in his uero 7 illa particula cōprehendit etiam habitato-
res ciuitatis quantūcumq3 forenses quia ita indetermina-
te 7 generaliter locuta est 7 q3 loquitur de habitatoribus
ciuitatis nō haberet locū in forensibus habitantibus i co-
mitatu uel territorio florentino quia in habitantibus i co-
mitatu uel territorio florentino de illis non disponit un-
de talibus forensibus sic habitantibus in territorio 7 di-
strictu extra ciuitatē non sufficit notificatio fm formam in-
ductam per dictā secundam reformationē imo deberet fie-
ri scdm formam dicte reformationis prime que in hac p-
te non est abrogata neq3 modificata unde remanet i suis
iuribus primitiuis ut. l. sancimus. C. de testa. Secunda uero
pars dicte reformationis secunde subdiuidit in duas
partes. Prima est quando laudum fertur contra aliquos
de comitatu florentino non habitantes in ciuitate. Secun-
da est quando fertur contra alios nō districtuales nō comi-
tatinos similiter non habitantes in ciuitate 7 ista duo ge-
nera personarum dicta scda reformatio copulat uniforni-
ter scilicet q3 cuiuslibet eorum sufficiat notum fieri scdm for-
mam reformationis prime 7 per consequens per publi-
cum instrumentum uel nunciū de mandato cuiuslibet iudi-
cis p3atis pat 7 sicut in dicta reformatione continetur
uel per nunciū cōis florentie de mandato iudicis quarte-
rij actoris cui3 dimissione cedule prout in oca scda reforma-
tione continet. Unde dictas p3iculam sicut intelligi o3
quando comitatini uel districtuales habitant saltem in ter-
ritorio florentie ita quod de mandato iudicis florentini
possibile eos est citari personaliter si inueniuntur in terri-
torio uel ad domum existentē in territorio ubi autē nec p-
sonaliter inueniuntur in territorio neq3 domum habet ne-
q3 prima reformatio neq3 secunda habet locum in dictis
comitatinis aut districtualibus quoniam deficiunt uerba di-
ctarum reformationū unde aut nulla notificatio secundū
uerba erit necessaria aut sufficiet per edicta ut supius ocm
est in alio discursu. Nec ob. si dicatur q3 ubi laudū fer-
tur contra forenses uel contra ciues comitatinos uel distri-

ctuales nō habentes habitationem in ciuitate uel territo-
rio florentino nec ibidem repertos personaliter saltem se-
cundum formam prime reformationis ex quo nō potest fie-
ri citatio de mandato iudicis florentini debet fieri notifi-
catio per publicum instrumentum per ipsam partem q3 me-
ruit laudum cum dicta notificatio sit merus actus extra iu-
dicialis de sui natura expeditibilis quolibet loco 7 tempo-
re ut. l. omnes 7. l. dies festos. C. de ferijs. l. i. §. nunciatio
de ope. no. num. C. de rei ven. l. fundam. ff. man. l. homi-
nem 7. l. si procurator. §. si ignorantes 7. ff. de euic. l. si rē
§. quolibet. C. de usu. accep. quoniam nō sunt ita intelligē-
da nec interpretanda uerba dicte reformationis d3 hac no-
tificatione extrajudiciali loquente ut qui uicit teneatur ui-
ctum perquirere quotquot locis nauigaturus sit is qui in
arbitramēto succubuit ut eidem arbitramētū notificet.
Nam secundum hoc in potestate rei damnati esset propter
locum in quo deberet fugiendo nunc 7 sepissime de lo-
co uno in alium uictorē trahere ut. ff. de eo q3 cer. lo. non
utiq3 in p3in. est enim cōmunis natura reorum fugere. 7
ideo inductum est iudicia reddi in inuitū. ff. de ver. obli. l.
inter stipulantem. §. i. solū ergo uictor astringitur ad uenū-
ciandum intra territorium 7 no. extra sicut 7 in creditore
dicimus qui reos principales ut ueniant ad fideiussores
pignorum uel possessores extra territorium cōuenire uel
prosequi non tenet ut plene habetur in cor. de fideiul. §.
si quis igitur in ver. presentes 7. ver. vi. modo accipio. fin-
gamus igitur uagabundū dicemus ne hūc extra territo-
rium perquirendū nempe ut euitetur absurditas supradic-
ta fingamus ipsam dānatam in longissimo loco habita-
tionem habere ad que de facili non potest tri aut dānatū
esse quendam tirannum comitem uel baronez ad quem
sine suspitione mortis uel alterius periculi non potest ac-
cessus haberi dicemus ne hunc dānatum perquirendū ad
loca predicta similiter dicendū est non esse ut. ff. ad treb.
l. de etate in glo. 7. ff. qui satisda. cog. l. ij. in glo. 7 in d. §.
si quis igitur in glo. superius alleg. per Anno. de do. 7 cō-
tuma. c. cum dilectus per Jo. an. de rescrip. statutū li. vi. in
glo. in uer. non audiens ubi notabilia uerba dicit iuncta
alia glo. in uerbo secure 7 facit q3 no. glo. ff. ex quib. cau-
ma. l. metus 7. l. ij. §. i. si quis in ius uocant in uer. dies.

Concludo igitur ubicumq3 forensis damnatus non h3
habitationem in ciuitate uel territorio nec de facili potest
ei nunciari per instrumentū uel per magnam loci distan-
tiam uel propter earum discrimina uel ppter timorem ali-
cuius periculi in quo incurrere potest denunciatio h3 ca-
sibus non esse denunciationē necessariam aut si est suffi-
ciet per edicta quoniam nō dicimus posse q3 honeste non
possumus. ff. de condi. insti. l. si fili? uel quod cōmode nō
possumus. ff. de ver. signi. l. nepos proculo. Et ita dico 7
consulo ego Angelus 7c. cccxxiij.

Statuto

Tudertino cauetur q3
nulla mulier cōtrahat
sine presentia fratrum carnaliū si ipsos ha-
beret 7 si ipsos non haberet sine presentia
duorum proximorum cōsanguineorum 7 si
aliquem ex predictis mulier nō haberet in ciuitate uel co-
mitatu tuderti uel haberet 7 nō inueniret mulier possit li-
bere tunc contrahere 7 testari. Contingit q3 mulier h3
fratrem nō tamē in ciuitate uel comitatu. queritur an pos-
sit contrahere uel testari sine presentia proximorum con-
sanguinei post fratrem existentē in ciuitate tuderti. Et di-
co q3 presentia cōsanguinei predicti requiritur p3inde ac
si dictus frater non esset in rerū natura equiparando ab-
sentiam morti 7 q3 dictum statutū non emanauit in fau-
rem mulieris ppter imbecillitatem sexus atq3 cōsitiij. Et
ita dico 7 consulo ego Angelus de perusio. legum do-
ctor 7c.

Umulier fratres carnales h3 ipso
ram presentia requiritur cui3 eos nō
habet sequentiū in gradu presentia neces-
saria est tunc autem fratres habere intelli-
gitur cum habet habiles ad presentiam tā
de iure q3 de facto. Nam ad habiles sunt restringēda uerba
statuti ut. l. ut gradatim. §. 7. si lege de mune. 7 bone. l. i.
C. de sacrosan. eccle. que loquitur tam inhabilitate iuris
q3 facti 7 facit. ff. d3 excu. tuto. l. non solū. §. si libertus p3in-
cta. l. si tutor reipublice causa. §. i. d3 tu. 7 ra. uis. Nemo
enim sani capitis dicit q3 si mulier habet fratres fatuos 7

de mentes minores. xliij. annis q̄ ad istos fiat relatio 2 sic eorum presentia ad consulendum requiratur qui alieno i digent consilio ut. l. si. C. de legi. iij. 2 de eta. 2 qua. c. in decorum. Ideo alij cōsanguinei sunt uocadi h̄j ergo fratres ad presentia ob cōsiliū introducti sunt inhabiles de iure propter morbum sicut sunt inhabiles ad presentiam ppter accidens qui absentes sunt 2 defacili haberi non possunt ad expeditionem actus qui forte celeritatem desiderat propter inistans mortis periculū 2 ideo cōsideratis subtilissime 2 eleganter dictis p̄ excellentissimū legum doctorē dominū philippum 2 considerato eo q̄ dixi consilio idem iuris esse quod superius scriptum ego angelus v̄ baldis de perusio legū doctor 2 ad fidem predictorū manu propria scripsi 2 in eo sigillo mei nominis sigillavi 2 maxime moueor quia dictum statutum dicit quod si mulier non haberet aliquem ex predictis in civitate vel comitatu quod libere possit contrahere 2 testari ergo concludit quod si aliquis est ille requirendus 2 qui non est requirendus non est ego idem angelus. cccxxiij.

Galiardus De boniciāis

per suum procuratorem iam sunt plures anni meruit sniaz bonorū insolarum vigore sui crediti tanquā de bonis rogerij de bondelinōibus tunc defuncti. post vero quidam procurator dicti rogerij constitutus etiam post mortē dicti rogerij inde ad plures annos libellum exhibuit in quo inter cetera allegat dictam sniam nullā pluribus rationibus 2 maxime quia lata de hereditate dicti rogerij tunc iacente 2 non dato curatore 2 petis per iudicem p̄nunciari 2 declarari dictam sniam esse nullam 2 deū galiardum condēnari dicte hereditati dicti rogerij 2 dictum eius procuratōrē ad relaxandū 2 restituendū dicta bona cum fructibus perceptis 2 percipiendis.

Pro parte vero dicti galiardi excipit qd̄ dictus procurator dicti rogerij nō est legitimus procurator 2 mandatū suū expiravit quia dēus rogerij decessit sine herede cū hereditas ipsius non sit per aliquem adita. Itē quia 2 si adita fuisset dictus procurator fuit renocatus per quandā sororem dicti rogerij cui hereditas dicti rogerij fuit delata 2 que hereditatem dicti rogerij adiuit dicitur et pro pte dicti galiardi quod ipse non d̄ condēnari ad relaxandū bona 2 restituendū fructus q̄ dicta snia non est nulla ul̄ ini qua 2 lapsa sunt tempora appellandi. Itē quia ex forma statuti cōis florentie si quis non venit infra annum contra dicta bona nullū ius est sibi saluū quoad dicta bona p̄ eo quia galiardus non solū possidet dicta bona. sed etiā ea tenet tanq̄ bona sibi obligata vigore quorūdam timorū 2 creditorū que recipere d̄ a d̄no bereghi fratre carnali d̄ci rogerij 2 eius heredibus cuius. d. bereghij dictus rogerij est heres 2 ipsa bona sibi h̄ retinere pro dictis iurib̄. Ad que respondet pro parte dicti procuratoris dicti rogerij qd̄ dicta renocatio facta per dictam sororem lenā non h̄ partem dicti galiardi releuare q̄ soror lena predicta petiit restitutionem in integrū aduersus dicte hereditatis adhibitionē 2 dictam reuocationē dicti procuratoris 2 ipsā obtinuit. Item non licet retinere dicta bona ex alio iure pro eo qd̄ dictus galiardus non meruit tenutam dictorum bonorū ex alio iure q̄ ex iure dicte sententie modo visis predictis queritur quid iuris.

Mandatus Collatus post mortē

non est dubiū q̄ nō finitur morte q̄ cōstituens noluit finire. l. si vero non remunerandi. §. si. ff. man. no. ff. de solu. l. si. 2 bi per cy. Fallit ubi testator sine herede decessit q̄ tunc cum nulla subsit p̄sona d̄si vera vel representata cuius noie possit procurator exercere actum iudicialē vel extrajudicialē apparet esse impossibile que procuratorē esse q̄ ei non pot̄ congruere p̄curatoris diffinitio que est qd̄ ille est procurator qui mandato d̄si aliena negocia administrat ut. l. i. ff. de p̄cur. duo ergo copulative requirunt ut quis sit procurator. Primo quod aliena negocia sint. Secundo q̄ mandato d̄si gerant. In p̄posito autem nō sunt negocia aliena imo nullius nō enim d̄si qui decessit per cui⁹ mortē in eo oia sunt soluta in corpore nup. §. deinceps nō hereditatis quia nulla est hereditas ex quo constat neminē uelle esse heredem imo immediate cū hoc constat hereditas definit esse hereditas 2 incipiunt esse bona vacantia ad neminem pertinentia anteq̄ occu-

pentur ut. l. i. §. an bona. ff. de iure fil. 2 ibi bar. 2 qd̄ finitur dictū mandatū morte probat q̄ cum d̄si sine here de decessit 2 mandatū p̄curatoris in rem suam q̄ est potentius mandato simplici cum nō finitur morte re integra nec reuocari possit finitur morte domini sine herede decessentis ea ratione q̄ non superest uel representatiue h̄is cuius nomine procurator ualeat experiri cū directas intentat non subuenit est hoc casu tali procuratori in re suam ut in eum transeat uiles sine cessione cū exercitare possit directas. l. i. C. de actio. 2 oblig. 2 non est alibi finis unam lec. que est singularis 2 uere eam tenuit Barto. 2 Jo. an. ita intelligit illam in ti. de emptio. 2 ven. Ad ob. si dicatur secundum hoc sequet incoueniens q̄ incōtinēti mortuo domino ante additam hereditatē mandatū dicitur finitum quod est falsum ut. d. l. si uero. §. si. P̄lego enim q̄ tunc hereditas que defuncti iure fingitur 2 sic dominus representatur donec hereditas est hereditas s̄ cum hereditas deponit hereditatis nomen 2 assumit nomen bonorum uacantium illa bona cū nullius sint 2 nullus representet nō possunt subsecrere mandatam. Pro hoc q̄ qui procuratorem constituit. constituit illum nomine suo 2 heredum suorum cum heredes obliget non autem nomine uacantium q̄ illud impossibile est. unde dicitur est omnino mortuo mandato sine herede expirare mandatū procuratoris simplicis 2 etiam in rem suā 2 hoc tenet expresse Bar. in. d. l. i. de actio. 2 oblig. cuius opinio mihi legendo semper placuit ratione predicta. Si autē querit quis quomodo cognoscatur an hereditas an uero non sit hereditas sed bona uacantia cum saltim fiscus uel timo sit heres dic̄ cum facta diligenti inquisitione 2 citatione ex h̄is quos proxima causa successionis cōtigit nullus inuenitur qui uelit esse heres. C. ad trebel. l. sancim⁹ in glo. cōiuncto d̄ci Bar. ibi posito 2 hec de primo sufficiant. Unde p̄cludēdo dico q̄ si nullus adisset nullus q̄ heres esse uellet q̄ q̄ sit ex p̄missis appet̄ q̄ sine dubio dictū mandatū expirasset uex q̄ in themate p̄supponit hereditatem fore additam s̄ per minorem frustra querit de puncto predicto q̄ mandatū non est renocatum cū d̄si fuerit quod duraret post mortem sed licet non sit finitum morte mandantis est finitum reuocatione expressa heredis qui potest renocare illud ut potuit constituens eū et tunc fungatur 2 eadem persona censeatur in corpore d̄ si reuocari a modo prestan. Nec ob. q̄ qui adiuit restitutus est aduersus additionē per restitutionem q̄ restitutio facta rescindit gesta per heredem qui gerere nō potuit nū q̄ heres si bona fide gesta sunt. unde non rescindunt iudicia 2 contractus nec alienationes quas ipse heres per seuerando non potest rescindere tex. est. ff. de re iudi. l. ex contractu 2 ibi Bar. ponit que lex loquitur in casu uero si cum heres institutus nunq̄ sententiam passus est q̄ apparet q̄ dicit istam sententiam p̄iudicare substituto si ei culpa non est passus sententiam nullā ante culpā potuit se ibi heres committere si poneremus sententiam iuste lata habita consideratione iusticie respectu substantie meritorū cause de quibus cōsiderauit lex ipsa. item sententia restitutionis aduersus reuocationē est nulla quoniam ex quo minor se abstinuit non interest eius an mandatū sit renocatum uel non cum ut heres uexari uel nexare non potest. ergo illa restitutio sibi non potest prodesse cum omne interest restituti deficiat ergo dicta restitutio nullum operatur effectum ut. l. postumus. §. si quis ex h̄is. ff. de ioffi. testa. Nullus enim casus cōsiderari potest in quo interest reuocationē facta non esse postq̄ hereditas addita 2 repudiata fuit per heredem. Super eo autem qd̄ querit an galiardus condēnandus sit ad restitutionem bonorū eo q̄ procurator agens sit legitimus 2 sic ad petitionē eius uel alterius legitimi petitoris non tamen potiora iura habentis dicendum est q̄ non nisi ei satisfaciatur de eo d̄ quo sunt bona hypothecata eidem galiardo licet immissio nulla sit 2 nulla declarari potest quoniam sicut galiardo non possidenti aduersus possessorem posteriora iura habentē cum effectu exactionis hypotheca compereret ita ex quo res obligata ad eum peruenit sine uicio uolentie pot̄ retineri per eum quousq̄ sibi de debito satisfaciatur pro quo illa res pignozata uel hypothecata consistit sc̄m l. y. qui ita determinat in. l. pretextu. C. como. cōiuncto eo q̄ idē no. in. l. unica. C. et ob ciro. pecu. 2 c. non igit̄ potest dicit galiardus secundum ea que proponunt dānari ad restitutionem dicte

tionem dicte rei obligate nisi ei primitus satisfaciatur. si igitur in contrarium sententia lata esset sine dubio esset iniusta qua si est probatum de pignore prioris et potentiori. Super eo autem quod queritur an lata sententia sit nulla quia lata fuit hereditate iacente cuius nullus est curator aut procurator sine dubio nulla est quia tunc nulla consistit persona cum qua possit consistere iudicium quod ad sui essentiam trium personarum ueram requirit presentiam. scilicet actoris iudicis et rei hic autem nullus reus est cum iacet hereditas contra quam agitur sed nullus curator existit sed si hereditas iacet et ei dem curator existit aut procurator eiusdem est cum quo consistere potest iudicium ut est in casu proposito quia non exspirauit mandatum hereditate iacente. Sed tunc demum curam constituit rogatum suum heredem fuisse. tunc iudicium non est nullum ex hoc quia iacet hereditas quoniam habebat procuratorem qui legitimus defensor eiusdem hereditatis esse poterat ut patet in l. i. ff. de cura. bo. dan. bene tamen potest esse processus inutilis et sententia ex alio capite quam ex capite hereditatis iacentis ut quia citationes non artassent procuratorem et sic sententia lata esset in absentem non citatum legitime et per consequens esset nulla. l. i. §. cum ex edicto que sen. sine ap. rescin. C. quod et qm. l. ea que et. l. si preles. Et ita dico et consulto ego ang. et c. cccxxxv.

Statuto Communis bononie cauetur sic inter alia uide licet. Preterea ordinamus quod intelligatur ipso iure omnia bona mulieris immobilia in dote data nisi appareant et sint confecta in

strumenta dotalia et tunc illa intelligantur et sit dos de quo appareat dotalia instrumentum et quod contenta a. §. et quod pierunqz infra habeant locum in matrimonijs presentibus et futuris contingit quod constante matrimonio ex successione uxoris domum quesiuit quam insolidum continuo tenuit per inquilinum suum et nomine suo proprio pensiones ab eodem exegit et demum eidem inquilino domum predictam vendidit iure proprio et nomine suo queritur an emptor sit securus non obstante dicto statuto.

Corbitat Braniter dicti statuti censura a tramite iuris dum bona mulieris immobilia omnia in dote data statuit ipso iure si aliter de dote constituta per publicum instrumentum non

poteret quoniam iure communi statuitur oppositum ut nulla bona ex hoc solo quod matrimonium est contractum nullis alijs concurrentibus coniecturis in dote aut datam statuat aut datam presumat imo viro alleganti dationem seu promissionem dotis onus probandi incumbit. C. de rei uen. l. do. re ubi est casus expressus potissime autem eo casu quo mulier nobilis virum ignobilem accepisset qui fuisset et suo proprio dotare contentus ut illa posset sibi in matrimonio copulare. ff. de uer. obli. l. si et stipulatus. §. si nupsero in glo. et de do. promiss. l. si de uoluntate in glo. uel nisi ex alia causa vir non esset tanta dote dignus. C. de iure do. l. nulla. ff. de iure do. l. mulier bona et ibi dicit hoc non cauere lege licet in topicis ar. hoc reperiat scriptum. C. si aduersus do. l. i. Nec ob. notata per bar. in sua disputatione que incipit mulier amplam possidens patrimonium quia loquitur eo casu quo multe coniecture dotis date apparebant potissime quia vir bonis mulieris usus erat uelut dotalibus unde sufficit talis usus muliere sciente factus cum nudo consensu constituat dos ut. l. ad exactionem. C. de iure do. qui quidem consensus nudis uerbis probat et factis de le. iij. l. nutu de reg. iur. l. ubi non uoce. l. labeo. §. idem tubero de sup. le. qui. ex cau. in pos. ea. l. fulcinus. §. quid sit latitare de pac. l. ite labeo de do. excep. l. apud cellum in principio si cer. pe. l. certum cum similibus. Confirmare igitur debemus dictum statutum quantum possumus. ut non contradicat iuri communi uel saltem minus quam potest ut sic minor aut nulla resultat absurditas. C. de nox. l. si serui uestri et ff. de bonis li. l. nam absurdum. ff. ad munic. l. constitutionibus. Nec autem conformitas satis sumit cum tpe matrimonij mulier bona sua stabilia habet ut sic illa uir se credat possessurum pro dote aliter matrimonium nullatenus contracturus fuisset ad hoc enim naturalis stimulus noster inclinatur tam ratione cupidinis quam ut subtrahere possint onera matrimonij. C. de iure dotium. l. pro oneribus pro quibus supra portandis multum uiris occurrit ne uxorem indorata cogatur habere. ff. de condi. ob cau. l. si donatur. §. i. que plurim

ptio dotis habenda cessat in themate ex quo mulier nulla mobilia possidebat nec possidere sperabat aliqua iusta ratione ad bona igitur post dictum matrimonium acquisita ad que nullus fuit habitus effectus consortii nec haberi potuit non extendatur dictum statutum iuri communi contrarium quod considerare debuit uerisimiliter effectus commune utriusque consortii tempore matrimonij uel bona illa dote essent que tunc mulier habebat uel habere sperabat aliqua iusta causa subsistente quoniam aliter spes non esset salvo nisi bonis post matrimonium acquisitis uir usus fuisset ut dominus muliere sciente et paciente nam et tunc et illa in dote data presumam ut superius dictum est. Considerauit igitur statutum prescriptum utriusque consortii propositum ut dote aliter non constituta illud dote non esset aut propter uel contra commune ipsorum propositum est uerisimile statuetes aliquid uoluisse ut patet ex eius scire dum disponit quod cesset illius statuti dispositio dote apparente per instrumenta publica constituta et hec est interpretatio declarativa que omnia statuta recipiunt etiam interpretari prohibita ut non per doc. in l. omnes populi et l. cunctos populi. Concludo igitur dictum emptorem hoc casu fore securum et maxime quia patet ex hijs que proponunt quod dicte domus possessiones nunquam uir habuit imo uxor et causa fuit ut domina et oia pro domina egit. tam percipiendo pensiones ex ea et forsitan uiro sciente quam etiam uendendo ut proprium et nomine suo proprio per que declaratur animus et intentio mulieris quod illam domum uoluit dote esse sed suam propriam et quod illa domus nunquam exiit de suo dominio. unde et si in dote data ipso iure dicatur ex dispositione statuti in quantum ipsum ad hunc casum trabemus non propterea absque traditione dominium acquisitum uiro dici potest quoniam non super acquisitione dominij sed solum super dote datione ac concessione presumpta statutum disponit et circa idem debemus duplicis fictionis euitare concursum. C. de do. promiss. l. i. esset autem una ut ita dixeris super datione alia super traditione. Exponatur ergo uerbum data quod est in statuto. i. concessa ut sic fingat uel saltem presumat contractus dotis ubi non est aut ibi non apparet aut interuenerit nec ne non autem fingat translationem dominij absque aliqua traditione. et ideo cum dicta mulier ante traditionem continuo domina fuerit potuit dominium in emptorem transferre et eius causa tunc est potentior quam uiri prioris qui nunquam habuit possessionem. ut. ff. de publi. l. si ante. §. si duobus pro hoc quia non plus operatur ficta dotis concessio quam uera. Sed cum bona omnia dantur in dote non transferuntur sine traditione dominium. ff. pro dote. l. i. §. si uniuerse ubi casus coniuncta glo. Hinc autem decisionem repugnare uidetur quia hoc dominium est dationis a. l. unde sine traditione uidetur transferri. ff. de publi. l. commissa per Ly. in l. i. ab hostibus. C. ex qui. cau. ma. et in l. si. C. de here. uel actio. ven. Sed illud preedit in datione que fit a. l. di. recto disponendo et dominium concedendo secus non dat nec concedit sed datum fingit ab alio ut est in casu proposito. nam tunc non potest plus operari quam datio uera ut sic non operetur plus fictio quam ueritas. Ego Angelus et c. cccxxxvi.

Eius Sententiam condennatoriam passus a iudice ueneto ab eadem sententia appellauit sub hac forma appello ad consilium uenorum si uideatur sufficere et si non sufficit appello ad illustre dominum. d. ducem uenorum et sic successiue si mihi non sufficit appello ad ipsius consilium deinde appellans fuit per securus illam coram consilio. consilium autem pronunciauit se iudicem incompetentem nunc uult appellari ipsam appellationem prosequi coram iudice qui indubitanter est iudex competens. queritur an possit cum uideatur per electos iudicis incompetentis sibi competentis additum preclusisse.

Sta Questio habet duo dubia. Primum est an teneat appellatio interposita modo predicto. Secundum an prosecutio appellationis facta coram dicto iudice incompetenti precludat uiam appellandi ut exercere non possit coram alio dicto iudice coram quo non est facta prosecutio. Super primo uidentur fuisse opi. quoniam obtentum fuit in curia romana quod appellatio tenet et solum superior de ea cognoscet non autem inferior ex quo ad ipsam superiorem omnibus omnis me

dis de iure poterat appellari. Alij autem tenuerunt oppo-
situm q̄ propter incertitudinē nulla est appellatio z has
opinionēs cum legibus eas fundantibus recitant specu.
in ti. de appella. §. nūc tractemus uer. sed pone aliquis ita
dicit z hanc scđam tenuit Jo. an. in additionibus ibi z in
regula iuris in alternatiuis z in. c. si is cui de offi. dele. li.
vi. in gl. que incipit. Nota quod sublate z idē dixit ibi
cum appellatur alternatiue ad vnuz uel ad alium saluo nī
si infra tempus ad appellandum prestitum appellans eli-
gat alterum istorum aut iusta causa sublit propter quam
sic oportuit appellari z hoc ppter ambiguitatē que ex al-
ternatiua z et copulatiua inducitur in qua non v3 appel-
latio vagari cum suo discrimine ut p3 in iuribus allegatis
per Jo. predictum que non referrē quia esset laboriosum
potius quā subtile. cum igitur hec Jo. opi. sit consuetudine
approbata ei stare debemus ut. l. si interpretatōne de legi.
z ideo dictam appellationē uidetur prima fronte fore nul-
lam ex quo non fuit facta electio infra tempus z per con-
sequens frustra de prosecutione tractetur primum est ueruz
scilicet ex quo tempora psequendi suffragantur prosecutio
fieri potest coram dicto domino dnce indice cōpetenti. Et
facio super hac sex cōbinationes. Prima est cum appel-
latur ad plures certos copulatiue uel disunctiue exp̄ssis
eorum noibus proprijs uel appellatiuis forte sub noie di-
gnitatis z quilibet nominatoz est iudex competens ita
quod recte potuit ad quēlibet appellari z tūc uera sit opi.
vbi Jo. quia tam alternatio quā coniunctio obscuritate pa-
rit z reddit appellatum incertū coram indice quo prole-
cutio fienda sit ppter quod non pōt reddi certus corā quo
appellatum citari faciat ad psequendum si eum uult per-
uenire z ideo appellatio nulla nisi infra tempora appel-
landi alter dictoz indicum eligatur saluo nisi habuerit cāz
probabilē sic appellandi fm eum in dictis locis. Scđa
cōbinatio est quando nullus eoz est cōpetens etiam nul-
la est dubitatio quod non tenet non ppter ambiguitatem
sed propter iudicum incōpetentiā ut. l. i. §. si quis in appel-
latione. ff. de appel. z. C. de app. l. eos z. ff. quis z a quo
l. i. Tertia cōbinatio est quando vnus illoz est cōpe-
tens alter incōpetens z tunc appellatio est ualida qz non
causat ex ea illa incertitudo z hoc tenet idē Jo. in. d. c.
si is cui z in deā regula in alternatiuis cum enim vnus so-
lus appellare potuerit non alter uerisimile est appellantes
uelle prosequi coram cōpetenti non corā incōpetenti ne
videat eligere uiam ad impugnādum suam iudicium ut. l. si
miles de testa. mili. z quod nemo resumit in dubio culpā
uelle cōmittere sed psequendo appellationē incōpetentē
esset in culpa ppter malam electionē ut. ff. de nego. gest.
l. nam z seruus. §. si. ff. locati. l. cū in plures. §. seruū in fi.
ff. si mel. fal. mo. dix. l. i. §. hec actio de furtis. l. si quis vxo-
ri. §. apud labeonē nec enī uerisimile est aliquē patrefa. di-
ligentē uelle inutiliter z frustra pecunias z tps expēdere
uel largiri ut. ff. de pba. l. cū indebito. Quarta cōbina-
tio est q̄ apponit cōiunctiue uel alternatiue sine specifica
oium ad quos appellat exp̄ssione z iste casus a Jo. non
tangit. Exēplū cum appellat ad presidem ciuitatis uel ad
oem aliam indicē cōpetentē z tunc appellatio ualeat nec ē
necessaria declaratio cū sit appellatōis certus index z nul-
lus alius certus de le. i. l. cū incertus de le. ij. l. in cuius. §.
cū duobus. sicut ergo nō addit index oio incertus sic nec
cum appellat ad certū z incertū illa incertitudo que non
pōt certificari nisi ex his que postea fieret reddat ambigūā
uel incertā illam appellationē respectu eius ad quē est cer-
titudinarie appellatū nec credo tūc electioni locū fore de
qua scribit Jo. qm loquitur eo casu quo cōiuncta uel disjū-
cta reddit appellationē incertā respectu cuiuslibet iudicis
noiat sed hic respectu noiat talis adiectio nullā obscuri-
tatē parit sicut nec est oratio obscura sup individuo z re-
spectu individui ppter cumulationē generis ut. ff. de vi.
tri. oleoqz le. l. si. §. cui dulcia z est casus exp̄ssus in. l. vbi
autē. §. qui fortes. ff. de uer. ob. non tamē nego quin appel-
latio hoc modo interposita z sub hac cōceptione uerboz
appello ad oem indicē cōpetentē teneat z ille intelligitur
appellatus qui postea infra tpa appelladi eliget. C. de bo.
anc. in. pos. l. cū pponas in glo. fi. bar. de uer. ob. l. qui ro-
me. §. scia cauit z idē ibi ray. l3 illam glo. non alleget idez
etiā tenuit idē bar. in. d. §. si quis in appellatione z ita cōi-
ter practicat. Quinta cōbinatio est q̄ quis appellat co-
puliatiue uel disunctiue reseruaata sibi electōe corā quo p

sequi uoluerit z adhuc dicit spec. appellationē ualere in. d.
§. uer. quid si dicat appello ad legatū uel ad papā. sed Jo.
an. ibi in duabus additionibus parua z magna tenet qz
fit necessaria electio ut est uerū pro cuius opi. optinē facit
dicta. l. ubi autē. §. qui illud z idē tenet in dicta regula.

Sexta z ultima cōbinatio est quando quis appellat ad
vnum z si ille non sufficit appellat ad alium z si ille non
sufficit appellat ad alium z iste casus nosser a Jo. nō ra-
tus z hoc casu dicendum est sine dubio qz dicta appella-
tio nullam incertitudinē cōinet qz non est facta copula-
tiue imo ad vnum solū est appellatum precise. l. ad vnum
qui competēs est habet enim dicta appellatio in se condi-
tionem d̄ presentis que nullo modo suspendit. ff. si cer. pe.
l. cum ad presens cum cōcor. ibi positū. Si ergo prim⁹ no-
minatus sufficit non est appellatus seruus ad primum. ita
qz in omnem euentū vnus ppter formam appellatōis in-
telligitur appellatus cum fuerit cōditionalis z cōditio sit
de presentis que semper est certa licet apud nos sit incertū
quid de ea sit ut. d. l. cum ad presens. Similiter dicit bar.
in. l. si expressum de appel. in eo qui dicit sententiam fore
nullam z si aliqua est appellat qz cum appellet sub cōdi-
tione de presentis causa iniquitatis z sic appellatio nō di-
citur deducta nisi eo casu quo sententia sit aliqua non eo
casu quo nulla. facit quod no. de in integ. resti. c. suscitata.

Hoc ergo casu est necessaria electio que non cadit nisi
inter plura ut. l. i. z. ij. de op. le. z hic non sit appellatus ni-
si vnus. l. ille solus qui competens est z si ambo cōt cō-
petens. Primo nominatus est appellatus z ille solus
ex quo sufficit cum alius nō sit appellat⁹ nisi eo casu quo
non sufficeret appellasse ad primum z istud patet ad sen-
sus. Secundum dubiū resultans ex themate est ex quo
appellans prosecutus fuit coram indice incōpetenti an p̄-
cluserit sibi uiam aduendo incōpetentem ut non possit
ad indicem competentem redire z uidetur prima frōte
qz sic ut patet ex dictis Jo. an. eiusdem. Nam si talis ap-
pellans debet eligere alterū iudicem hoc non cōtingit p-
pter aliud nisi ut post electionem nō possit uariare p hoc
qz qui eligit vnum iudicem corā illo non coram alio debz
prosequi. ff. de iudi. de qua re quinimo molestans aliū de
eodem corā diuersis tribunalibus litem perdit ut. l. i. C. de
asser. tol. z licet quidam illam. l. restringant ad causam li-
beralem libertatis fauore extra de rescrip. ex tenore z ibi
per Jnno. tamen idē tenet Eui. in. l. omnibus in. l. nemo
C. de iurisd. om. iudi. De hoc etiam per. Canon. ij. q. i.
placuit ex secundo. Pro hoc etiam facit qz qui elligit
vnam actionē incontinenti preiudicat sibi in aliam ut. l. qz
in heredem. §. elligere de tribu. z. C. de furs. l. i. z. l. vna.
C. si seruus extra. C. de codi. l. fi. Pro hoc qz regula-
riter uariantes pretor non admittit circa personas eligen-
do nunc vnam nunc alterā ut. l. manifestissimi in prin. C.
de fur. sine uariant circa res ut. l. apud anfidium de oper.
lega. cum simi. sine circa actiones ut. d. §. elligere sine cir-
ca qualitates z modificationes ut. l. edita. C. de eden. l3
fallat quādoqz ut. ff. de colla. bo. l. non nunq3 cōiuncta gl.
plene per Dy. de reg. iur. C. mutare cōsiliū Ly. in. d. l.
i. C. de fur. Contrarium est uerū nec ob. omnia iura lo-
quentia de reprobara mutatione cōsiliū seu electionis qz
omnia loquuntur cum inter plures actiones aut inter plu-
res res aut personas cadit electio sed ubi est unitas actio-
nis tantum uel unitas iudicis aut rei uel persone tunc qz
impossibilis est electio ut dictum est nunq3 quis sibi p̄i-
dicat unde qui petit domum cū deberetur fundus petere
potest fundum quoniā non litigat de eodem. ff. de excep.
rei iudi. l. si mater. §. si quis inter z eo. ti. l. cum queritur.
Sic cum quis egit rei ven. ad fundum petere poterit po-
stea ipsum sibi dari actione personali quoniā ius suum
omne reale deduxit sed nō personale ad rem. unde p̄mu-
tationem actionis mutatur causa z litis substantia. vñ nō
obstat exceptio ut. l. z an eandem in prin. eo. ti. z. l. si ma-
ter. §. si quis fundum. Sic in eo qui vnam executionē p-
posuit z nō probauit reddere pōt ad aliam competētes vñ
modo infra tempora proponat illam ut. l. propter lites. §.
l. de excu. tuto. sic in eo qui vnum tutorem obuit nomina-
re z alium nominauit. Nam pōt nominare sufficētes se-
cundo loco ut. l. si quis inter tres z. l. cum ex oratione de
exca. tuto. Sic in eo qui iure proprio elligere potest prela-
tum si in sufficientes elligit ignoranter elligere potest aliū
licet. secus si elligisset scienter indignū de elect. cum terra
z. c. budum

z. c. videtur ibidem per Inno. z Jo. an. Sic dicitur in eo qui adiuit iudicem incompetente[m] z proposuit ius sibi competens. Itaque licet postea succubatur q[uod] index pronunciat se incompetente[m] q[uod] potest ut. l. si quis ex aliena. ff. de iudic. z. l. ex quacumq[ue] si quis in ius voc. z. ff. ad muni. l. de iure cum firmi. Quis enim dubitat q[uod] iuri suo non preiudicatur quoniam nullum iudicium sibi fecit siue adiuverit incompetente[m] iudicem per iuris errorem siue per errorem facti quoniam illo iudicio nil agitur in nullo q[uod] alicuius partem preiudicatur ut. l. si per errorem. ff. de iuris. om. iudi. z. l. ij. §. i. facit si a non compe. iudi. per totum et si aliud dixerimus sequeretur q[uod] qui proponeret actionem suam coram iudice incompetente[m] esset incontinenti omni suo iure privatus q[uod] est falsus additio ergo iudicis incompetente[m] non privat agentes suo iure sed electio compe[te]ns inter plures iudices bene privat eligente[m] lit. coteff. de iuris. om. iudi. l. si conenerant. unde scolasticus eligens alteram ex iudicibus non variabit ut in glo. et ante contentione[m] at in proposito nulla in appellante iter dictos duos iudices possibilis est electio cum vnus solus sit appellatus non ambo nec copulatiue nec disunctiue ut dictum est. Concludo igitur q[uod] si prosecutionis tempora patiantur coram compe[te]nti iudice i. coram domino duce predicto prosequi illam poterit non obstante inutili prosecutione predicta. Pro hac decisione faciunt leges vulgares. C. de inoffi. testa. l. cum qui z. l. contra maiores z. l. mater decedens. ff. eo. ti. l. 3. nulla illarum legum loquat nisi solum de diligente ius incompetente[m] z. prosequente illud coram iudice compe[te]nti. que[stio] aut nostra loquitur de prosequente ius sibi compe[te]ns coram iudice incompetente[m] z. ideo specialiter pro decisione huius articuli. Induco no. per dictum Ja. de are. Ray. z. bar. in. l. i. §. si quis in appellatione. ff. de app. ubi concorditer decidunt q[uod] h[ab]is potestate[m] appellandi si appellat ad iudicem o[mn]ino incompetente[m] puta minore[m] ille error sibi nocet in hoc ut non teneat appellatio sed non nocet quin possit iterum appellare ad iudicem compe[te]ntem dummodo tempora patiantur allegant dy. z. ray. d. l. si inter tres z. l. cu[m] ex oratione bar. addit. l. libelloz. §. quod si libelli de accu. z. ff. ut ex. l. z. sena. c. l. bo. pos. detur. l. i. sic igitur in proposito qui appellavit z. rite licet prosequendo illam coram iudice incompetente[m] quocumq[ue] ductus errore sibi preiudicaverit quia prosequutio funditus fuit nulla tamen non preiudicat sibi quin errore compe[te]nti si tempora patiantur illam prosequi z. exerce[re] non possit coram iudice compe[te]nti. z. hec est ut arbitror indubitata veritas. Et ita dico z. c. sulo ego angelus.

.cccxxxviiij.

Alter Alia capitula pacis facte inter com[un]e florentie com[un]e bononie z. astorgium de manfredis ex vna parte z. osim marchionem de ferraria ex altera tale extat capitulum v[er]o xvij. quod omnes z. singuli ciues comitatini seu subditi incole seu districtuales offi marchionis z. dictarum com[un]itarum z. dominorum z. cui insubet predictorum aut terrarum uel locorum predictoz uel alicui[us] eor[um] qui haberent possessiones aut bona imobilia in territorio alicuius alterius ex supranominatis possint eisq[ue] liceat ipsas z. ipsa possidere eisq[ue] vti z. frui per se uel aliu[m] z. fructus z. redditus exinde pceptos z. seu percipiendos exportare z. seu exportari facere z. conducere z. conduci facere per territoria z. seu et extra territoria z. z. territoria eius supra nominatis in cuius territorio possessiones seu bona haberent z. libere conducere ad domu[m] z. terra[m] sue habitationis prout hactenus exportare z. conducere consueuerunt nihil soluendo p predictis nisi scd[un]d]um quod fuit solui z. erat consuetum homines z. persone de Lugo districtuales dicti offi marchionis h[ab]entes possessiones inas in territorio castri fustignani z. territorio hodie z. tempore d[omi]ni capituli facti z. ante ipsum capitulu[m] prefacti astorgi fructus z. redditus de dictis suis possessionib[us] ualeant exportare extra territoria fustignani p[re]dicti astorgi sine aliqua solutione fienda d[omi]no astorgio seu eius officialibus pro ipso recipientibus dicentes se non teneri ad aliquid soluendu[m] pro p[re]dictis t[ame]n vigoz supra scripti capituli t[ame]n q[uod] pro p[re]dictis a. xv. annis circa nihil soluerunt z. c.

Et supposito q[uod] dicti hoies z. persone de lugo non soluerunt aliquid a tempore predicto. xv. annoz z. c. quo tempore inceperunt esse districtuales oliz domini marchionis nicholai z. post ipsu[m] sublequeter p[re]facti p[re]sentis offi marchionis s[ed]

ante dictum t[em]p[us] semper soluerunt officialib[us] deputatis per quecumq[ue] que contingeret fore dominatez dictum castruz z. territorium fustignani certam quantitate[m] pro d[omi]no fructibus extra territorium z. redditibus exportadis. Ad hoc do queritur nunquid hodie debeant predictae persone de Lugo soluere illaz certam quantitate[m] ipsi Astorgio seu eius officialibus quam soluebant ante dictum t[em]p[us]. xv. anno. supposito q[uod] per illos de Lugo uel per Marchiones non referatur nec referri possit questio q[uod] Astorgius no[n] sit dominus dicti castri z. q[uod] territoriu[m] eius no[n] sit suu[m].

On Remocando in dubium uires patet per q[uod] paciscentes alijs pacti sunt z. credo p[er] uerba congrua z. adiectio[n]e penarum. Videndum est primo de importantia z. significatione uerboz ipsi[us]

deinde sigillatim ad questiu[m] descendam. Super primo dico q[uod] si uerba pacti prefacti diligenter inspiciant ipsu[m] pactum tria facit. Primo enim permittit libere z. plenarie personis in pacto descriptis vti z. frui bonis similiter in dicto pacto contentis z. ipsa bona possidere libere ac etiam omnes fructus percipere exportare z. exportari facere. conducere z. conduci facere ad domu[m] z. terra[m] sue habitationis. Secundo dicta liberam potestate[m] exportandi modificat restringedo z. regulando illam s[ecun]dum modum exportationis z. conductionis consuetuz z. addit q[uod] pro dicta exportatione aut conductione nihil soluatur per ipsos exportantes aut exportari facientes. Tertio excludit a dicta solutione z. sic libertatem no[n] soluendi modificat includendo quod solutio fiat pro exportatione p[re]dicta prout z. sicut solui erat hactenus consuetu[m] prima pars dicitur vsq[ue] ibi nihil soluendo ibi secunda z. dicitur vsq[ue] ibi nisi secundum q[uod] solui z. c. que est tertia pars dicti capituli excludit a solutione excludit enim necessitate[m] omnis p[re]stationis pro exportatione z. includit necessitate[m] solum in casu consuetudinis retracte z. hoc operatur dictio nisi que includit ubi precedit oratio priuatiua actus z. dictio nisi ponit z. includit potestate[m] quoniam huius dictionis p[ro]prietas est semper contradicere precedentibus. ff. si quis cau. l. si eum. §. iniuria. de fer. l. si feratis de ven. in posses. mit. l. si extraneo cotuncta. l. titia de manu. testa. ubi ponit z. significat z. includit solam potestate[m] libertatis in p[re]cedentibus denegatam s[ecun]dum uerum intellectum ipsius z. no. C. de transact. l. actione z. ibi per Ly. z. Dy. z. per Jo. an. in nouel. in. c. pactum de reg. in. li. vi. Et ita est in the[m]ate nostro q[uod] supra ponit potestate[m] extractionis sine aliqua solutione z. dictio nisi priuat dictam potestate[m] libertatis in casu in quo aliquid prestari hactenus fuerit consuetu[m] z. illud consuetu[m] uult prestari z. aliter negat extrahi. hoc ita p[re]missio descendo ad consultatione[m] predictam pro consultatione plura concludenda sunt. Primo si nullo tempore unq[ue] quicq[ue] fuit solutum pro exportatione uel conductione fructuum. Secundo si aliquid fuit solutum antecessoribus in dominio ipsius astorgi ipsi aut astorgio z. eius officialibus nihil. Tertio si dicto astorgio uel eius antecessoribus aliquid solutu[m] erat prestari tamen diuersimode soluebatur. Quarto si per aliquos consuetum est prestari z. per aliquos non ut sic in hac decisione includantur casus omnes qui considerari z. contingere uerisimiliter poterunt. Redeo ad primum. l. si nullo unq[ue] tempore quicq[ue] solutu[m] fuit prestari z. iste casus est indubitatus q[uod] nec hodie quicq[ue] prestari oportet eo q[uod] uerba pacti concedunt libera[m] potestate[m] non soluendi. ubi consuetudo de soluendo non extet. unde inherendum est uerbis ut. l. non aliter deleg. ij. l. i. §. si conenerit. ff. de posi. z. l. i. de pact. ff. z. C. de pac. l. legem. De secundo si insolitum fuit prestari antecessoribus z. non astorgio aut eius officialibus quicq[ue] quid iuris. Sed iste passus est dubius q[uod] si sibi non est solutu[m] prestari quo ad eius p[er]sona[m] conueniendo soluendi nulla uiget. ergo nulla prestatio est fienda uerba enim solutionis fiende hic quantum atinet ad personaz eius cui debeat fieri solutio in personaliter sunt prolata. Tandem ad personam astorgi necessario referuntur alias pactio per quam no[n] constaret cui quere[re]t esse nulla. ff. de uerbo. oblig. l. stipulatio ista. §. sicut aut uer. z. nihil intererit insti. de inuti. stipu. §. sin aut plene. C. de co[n]sti. pecu. aut. si quando z. ibi per Ly. sicut igitur de solutione fienda astorgio paciscentes senserunt in casu consuetudinis ita uidentur in eius persona retroactam consuetudinem

dinem intemdam quasi uoluerunt paciscentes dictos ho-
mines grauari per astorgium plusq; per ipsuz fuerint gra-
uari ipibus retroactis pro hoc facit quia uerba dicti pacti
uidentur ambigua in parte in qua ad consuetudinem refe-
runtur et uidentur posse referri ad personam astorgij
et non ad alios ratione predicta et etiam ad ipsum et
alios ita quod non ad ipsum unde in benigniorem par-
tem sunt interpretanda benignior autem est que minus ob-
ligatua est. Probatu ex coniunctione plurium legum. ff. de
uer. obli. l. quotiens in stipulante de re. ou. quotiens sermo
de reg. iur. l. semper in stipulationibus. de pac. l. veteribus
de accep. l. an inutilis per dy. de reg. iur. in. vi. in. c. in ob-
scuris et c. sunt ptium. Pro hac parte facit fortissime
q; si proximis. xxv. annis precedentibus decti factuz fuis-
set in dei canonis seu largitionis solutione cessatum non solu-
di consuetudo inducta uidet cum lapsu tanti teporis con-
suetudo diuturna inducatur. ff. de legi. l. diuturna plene p
glo. eo. ti. l. de quibus et notat. C. que sit lon. consue. in gl.
rubrice. Inducitur enim consuetudo non solu per fa-
ctum imo etia per non factum ut. d. l. de quibus que de con-
suetudine dicit. ipsa autem consuetudo consuetudinem im-
plicat in contradictoriam primitiue ut p; ibi. Unde seru-
tutum iura non utendo amittunt et sic non usus tollitur
uelut eius opposituz. ff. de usucap. l. sequit. §. si via. ff. que
admo. seru. amit. l. si locus et lege si partem. §. si. et. ff. de
serui. l. si. C. de iudi. l. rem non noua in glo. Pro hoc fa-
cit q; astrictus ad soluendum non soluendo nedu non facit
imo et pfacit et ideo pena aut interesse committitur. ff. de
uer. ob. l. ij. §. item in facto et. l. ubi autem no apparet. §. quid
id qd. ff. de iudi. l. no quicquid. §. iudex ad fil. l. i. §. i. et. l. cu
dominus et. ff. de reg. iur. l. qui no facit. C. si aduer. delict.
l. ij. ad tertu. l. ij. §. cofestim cum igitur ex solutione no fea
per. xv. annos resultat contrafactum et per ipsam unuer-
sitate hominu qui ante dictos. xv. anos de consuetudi-
ne solvebant ut soluere tenebant hia consuetudo non sol-
uendi diuturna uidet quonia sicut lex posterior tollit prio-
rem hiam ut. l. derogat. ff. de uer. sig. C. de appel. l. p; capi-
mus in fi. et. ff. de legi. l. sed et posteriores. Sic et hia co-
suetudo consuetudine prima tollit ut. ff. de legi. l. cu de co-
suetudine cotincta glo. et. C. que sit lon. consue. l. ij. in glo.
ma. semp eni recentior consuetudo seruanda est qm est prio-
ris funditus extincta. ff. de ali. le. l. mela. §. sed si alimen-
ta. Pro hac in parte facit q; in solutione uectigaliu et alia-
rum quaruncq; largitionu consuetudo spectanda est et p;
consuetudine uigente in soluendo uel non soluendo ex-
actio fienda est et ab ipsa et abstinendu ut. ff. de publi. l. licit-
tatio. §. earum. nam quoad res subiciendas uel liberandas
a largitionibus publicis consuetudo fere seruanda est. l. si a
publicanis. §. si. ff. de publi. et ibi. Ja. de are. illud autem fe-
re excipit solas pncipis indulgentias fm dy. ibi et quod se-
cundu consuetudine exigant et non exigant et exactioes
etiam moderent probat. C. de exac. tri. l. missi oppinato-
res li. x. et. eo. li. de canone lar. fi. l. fi. et facit pro hac parte
q; non soluentes no soluendo liberatione sint cosecra. ff.
de publi. l. si. §. si quis pfectus. Quid dicemus dico co-
siderandam cam quare non soluerunt cum ante ex consue-
tudine soluere tenebant quia fructus furtim et clandestine
forstia extraxerunt et sic fraudauerunt uectigal et hoc co-
suetudine contraria non inducit sed delictu panibile. ff. de
publi. l. fraudandi et. l. comissa et. l. i. §. quotiens et. l. ij. et q;
si per totu ti. illum et iste casus est indubitatus an no solu-
runt q; soluere recularunt et absoluti sunt per sniam ne-
lnt soluere non debetes et tunc sine dubio soluere non te-
nent post latam sniam qm agenti ad soluendum ob. excep-
tio rei in. l. cum ide in iudiciu deducat et ex eadem causa
et persone sint eedem uere uel interpretatiue. ff. de excep.
rei iudi. l. et an eandem et. l. cum querit et similiter casus iste
est indubitatus. An non soluerunt q; forstia publicanus p
fructibus nolentibus soluere gratiam fecit et hoc casu no
sunt per hoc libertatem a futuris prestationibus consecr-
ti ut dicto. §. si quis professus sed solum a preteritis eo ca-
su quo potest recurri ad tempus ad ipsos publicanos et
fideiussores eorum cum exactionis effectu ut ibi coniu-
cta glo. in uer. cessat et facit glo. C. de anu. tri. l. ij. li. x. cum
si. ibi notatis. An non soluerunt quia soluere recularunt
adhuc lis pendet coram iudice utruq; soluere teneantur et
tunc expectandus est euentus iudicij qui declarabitur an
soluere teneant uel no interiz aut ad solutio no possit co-

pellit sicut nec litigates o statu suo possunt compelli lite du-
rante ad pstandu iura subiectionis ut. ff. de li. ca. l. ordiata
ff. de colla. de regen. l. si libertinus. §. i. quib. ex cau. ma. l. is
aut. Nec ob. ff. ad mace. l. i. §. si pendeat q; uel ibi spe-
ciale odio creditoris uel q; ibi de statu non contende ba-
tur cum litigante principaliter sed incidenter. vnde confi-
deratur ibi status patris no habito respectu ad id q; etiaz
uulimiliter contingere potest et hoc intelligat si astor-
gius non est in quasi possessione illius iuris lite pendete
alias bene potest exigere cu non debeat absq; ca sua qua-
si possessione priuari. l. si. C. si per unu uel alio n. d. ut no
soluerunt q; soluere recularunt de fac. Non obst. ist hoc
ad iudicem itum est et tunc per talem negatione priuatus
fuisset astorgius et alius quicunq; cui hec denegatio fa-
cta fuisset quasi possessione iuris exigendi largitione pre-
dictam que consueuerat solui pro extractione et cosecra-
tione predicta. l. ij. C. de serui. per Inno. et Jo. an. d. elec.
c. querellas in glo. que incipit. Quidam circa principiu
et de censu. c. significauit post mediu et hoc casu non est
inducta consuetudo cotraria q; si esset inducta ab astor-
giis illius cui prestatio debebatur per consuetudinem vio-
lentam. et per cosequens non laudabile q; est falsum de
elec. cum ana et. C. que sit lon. consue. l. i. et. ij. et si dicitur
iuri petendi prescrip. xv. annis similiter falsum cuz sit ius
personale cui non prescribitur nisi longissimo tempore si-
ue causerur. l. siue pacto presertim siue titulo et cum ma-
la fide. C. de prescrip. xxx. anno. l. male agitur et. l. cum no-
tissimi. §. in hys pincta. gl. magna. in Spe. in. iij. parte B
prescrip. §. i. ver. quid si colonus et eadem parte in titu. de
loca. §. nunc aliqua ver. xli. et. l. siquis. C. de prescrip. xxx.
anno. et. C. de usucapio. transform. l. i. C. qui no obicit
prescrip. lon. temp. l. nullum facit ad predicta de uer. ob.
l. pluribus. §. q; si placet et no. eo. ti. l. seium. §. seio. licet au-
tez. xv. an. non sit prescripta libertas no soluendi nec iura
petendi solutiones et largitiones non factas no tamen au-
toritate propria astorgius priuatus dicta quasi possessio-
ne iure percipiendi dictas solutiones recuperabit illa au-
toritate propria ex interuallo ut. ff. de vi et vi arma. l. ij.
§. cum igitur sed auctoritate iudicis competens et fore co-
petens erit rector illius loci ubi solutio fieri debuit quan-
tuncunq; illum locum possideat idem astorgius. C. d. sen-
ten. que sine cer. quan. l. ij. in fi. glo. mag. cotincta glo. l. i.
C. de offi. eius qui nices alligerit per Ly. in. l. i. C. d. iuris-
di. om. iudi. facit q; no. glo. C. de ser. fugi. l. macipia in v-
bo exigitur. An no soluerunt q; astorgius et officiales ei-
non curarunt solui sed per dictos annos. xv. passi sunt spo-
te extractionem et exportatione fieri absq; aliqua solutio-
ne et similiter iste punctus est dubius. Uidetur enim
ius exigendi de retro non competere q; cum prestatio lar-
gitionum functionum sit odiosa nisi cum princeps eam in-
ducit et sit cuiuslibet interdictum illa inducere absq; pmi-
sione cesarea ut. C. noua uecti. in nigro et rubro quantu-
cunq; per usucapionem uel alio modo ius extractionis sit
questum dummodo non a cesare non exigendo uidet cau-
sa donationis quietare debentes soluere a necessitudine p-
stationis future. ff. de usu. l. cum quidam. §. diuus pius. ff.
de iure delibe. l. cum post in prin. ff. de proba. l. pculus et
facit optime de usur. l. qui semisses arguendo de pte ad to-
tum. Itaz accipiendo quis usuras minores uidetur quis
quietare de maioribus ut ibidem sic et nullas recipiendo
uidetur quietare de toto ut. ff. de rei vendi. l. que de tota
et q; dicta patientia presumptionem donationis inducat
facit optime. ff. de dona. inter uir. et vxor. l. si seruus comu-
nis. Cotrarium est uerum p;supponitur enim in pucto
q; paciscentes uoluerunt dictas largitiones iferri put erat
alias consuetum. vnde se ad solam consuetudinem retule-
runt que licet forstian tacito pacto ex patientia non solu-
di inducto quis diceret abolitam renouata tamen uidet
exigendi potestas hoc pacto non ello per illa uerba ibi ni-
si q; solui fuit et erat consuetum. hoc ergo pactum nouissi-
mum et expressum importatu per uerba p;dicta de petedo
ut soluatur suffocat et extinguat pactum tacitum de no pe-
tendo presumpsum ex illa patientia ut. ff. d. pact. l. si un-
§. pactus ne peteret. Primo nego q; ille cui debentur
annue uel mensue prestationis uel largitiones sictiones
tacite remittere uideatur non exigendo illas quantuncq;
x. uel. xx. an. passus fuerit no solui nec petierit illas ut p-
batur expresse in. d. l. cum notissimi. §. in hys et. d. l. siquis
emptionis

emptionis et in Spec. in partibus superius allegat. Nec obstat quod uectigalia sunt odiosa quia concedo in imponendo sine auctoritate cesarea sed non sunt odiosa respectu illorum qui sibi imponunt sicut est in themate quoniam consuetudine debebant et sic consensu tacito et forsan expresso ut. d. l. de quibus. non enim populo uolenti et conscientiam inferunt iniuria ut dolus aut in regula iuris scienti de reg. iur. li. vi. et ibi per dy. Non ob. dictus. §. diuus quia ibi apparet quod creditor usuras non exegit pro tempore preterito pro donandi ut debitor sibi gratior esset et animus a creditore non fuerit expressus hic autem de aio remittendi et donandi nihil constat nec ibi fuit factum pactum de maiori bus si non prestarent minores que prestite fuerunt ut no. in glo. scdm vna lec. positam in. l. qui semisses preallegata et sic ad ppositum nihil facit. Item non ob. eo. ti. l. qui semisses ubi per receptionem minorum usurarum de maioribus non petendis actum uidetur quia speciale est odio usurarum ut presumat usurarum maior facta donatio ut no. ibi unde si in eis est speciale est in contrarium inscoe uel intellige dictum principium scdm quod intelligit. d. §. diuus plus et non erit contra. Item non ob. ff. de proba. l. procula. quod ibi est casus specialis in quo presumitur donatio propter debitum non petitam. s. fauore affectionis et sanguinis et calculi pluries inter eos remissi et de tali debito nunquam facto villo recordio. Item non ob. d. l. cui post quia ibi erat debitum ex delicto odio pene et fauore antecedente matri monij similiter presumitur donatio contra regulas iuris cois Item non ob. l. si seruus cois quia similiter ibi sola patientia solam presumptionem donationis inducit propter ins affectionis et sanguinis et qualitate rei. tradite. cum igitur sint casus speciales eo quod exorbitat a iure cois quia nullus suum factare presumitur ut. ff. de proba. l. cum indebito non traham illos ad consequentiam. ff. de legi. l. quod vero. Non ob. quod per hanc patientiam non soluendi non videtur inducta noua consuetudo soluendi extincta prioris contrarie per quam pbenes fructus soluere tenebant et sic de soluendi consuetudine iam existentis et abrogata per consequentem hanc non est habenda consideratio nego enim consuetudinem induci ex mera voluntate non soluendi nisi quod inueterata ita quod eius initij memoria non existit. Unde si villo vnquam tempore apparet consuetum fuisse solui et absque solutione fructus portassent ista bene appellat consuetudo ut notat glo. in. d. l. diurna et in rubrica que sit longa consuetudo. Concludo ergo quod simplex abstinentia non soluendi solutione non desiderata consuetudine non inducit non soluendi sicut nicho. de mat. Hinc descendit quod si longissimo tempore domini domorum in quas vicine ruinam minant non petisset cautionem damni infecti non propterea inducta esset consuetudo non petendi et contra non petentes per dictum tempus esset prescriptum eodem modo si vnum passim longissimo tempore abstinissent non agere aquilla non esset preclusa via agendi aquilla quasi consuetus sit non agi eodem modo si abstinissent longissimo tempore habentes solum liberum non edificare ultra certam mensuram non impediret alius edificare uolens ex hoc quod consuetum sit tam alte edificia construi sicut eundem nicho. ubi refert cy. in. d. l. h. C. que sit lon. consue. in. q. q. principalis que incipit. Nunc videndum est de primo. Ideo ibidem dixit cy. in. q. que incipit in quibusdam partibus sunt nobiles priuilegiati. s. quod ex consuetudine possunt nobiles incertis casibus subditos collectare puta pro filiabus dotandis et uolens collectare nunquam collectauerit et per longissima tempora tamen ins collectandi ex hoc solo non usu non absorbetur ueluti contraria consuetudine sicut in casu pposito non soluere pro exportatione pcessit ab abstinentia non petendi id quod solitum est largiri. Nec enim abstinentia priuilegiata consuetudinem non inducit. Unde prima de soluendo ueluti non abrogata in suis primis viribus manet ut. d. §. si quis pessus. Pro hoc per responsus ad notata in. l. cum de in rem uerso. ff. de usuris et. C. de pac. l. si certis annis loquuntur enim illa iura et alia similia eisdem cum longo tempore prestatio vniformiter facti est non autem cum est in prestatione facti cessatum quia non est desiderata solutio nam per illam cessationem non inducitur obligatio ad non petendum nec inducta probatur nec aliquid operatur nisi quia ex tempore cessationis incipit prescriptio longissimi temporis qua completa non potest agi ad illam prestationem que fieri debuit ante annum trigessimum ut no. in. d. §.

in hys et. d. §. et si placeat. Item non obstat. quod seruantes perduntur non utedo quod licet ex non usu inducatur prescriptio contra non utentem non tamen ex illo usu casus fatatur consuetudo que aliquod factum requirit non autem sufficit abstinentia nisi inueterata absque aliquo contradictore. Item non ob. quod qui non soluit facit contra id quod dicitur et sic abstinentia huius factum admixtum. ergo ex illo facto implicito in abstinentia intercluso uidetur induci consuetudo quod concedo quod non faciendo uidetur fieri sed improprie ut patet ex. l. qui non facit. Consuetudo autem ut longo tempore inducatur requirit factum proprium et uerum ut ex predictis patet. Item non ob. quod uerba executina solutionis sunt impersonalia unde ad ipsum Astorgium paciscentem sunt relata ut sic non uicietur pacto quod concedo sed dum subiungitur quod aut eandem uidentur relata. uerba consuetudinis ut sit sensus quod fiat exactio per astorgium patet solitum et consuetum erat per eum nego quoniam dicta uerba in rem scripta sunt ad nullius personam relata. nec restricta. unde in rem intelligenda sunt ut. ff. de pac. l. et bere. di. §. si. et maxime si dictus astorgius in dominio eorum non quoniam ad eum non potest tunc fieri relatio consuetudinis propter nouitatem domini et per hoc apparet responsum ad. l. veteribus quod nego dicta uerba pacti ambigua imo clarissima sunt ex quo apparent in rem scripta et ad nullius personam specialiter relata et est sensus quod siue consuetudo fuerit soluendi tempore astorgii sine antecessorum in dominio illa consuetudo seruanda sint consuetudine retentiori que est omnino seruanda uel si quam consuetudo fuit soluendi in dictis. xv. annis proximis plus uel minus uel aliter quam fuerit temporibus retroactis nulla dubitatio est per illas solutiones que facti sunt et in facto consistunt ut. ff. de uer. obli. l. si stipula. §. possum inducitur esset consuetudo nouella et illa sola esset inueneranda non precedens abolita ut. d. §. sed si alimenta ubi est casus ad litteram solum igitur est. videndum de ultimo si quidem soluerunt quid iuris sit et responsum patet ex predictis in illis qui nihil soluerunt quod non sunt immunes nisi liberati essent sententia aut pacto in illis autem qui soluerunt tene ultimam consuetudinem soluendi fore seruandam ad quam inducendam non requiritur cursus longus imo est ultima solutio attendenda ut. d. l. mella. §. sed si alimenta. Et ita de eo et consulo. Ego Angelus et c. cccxxviii.

Et Simon de regio suuz condidit testamentum in quo inter cetera facit infra scriptum legatum. Item reliquit domine lucie eius testatoris uxori suam et habitationem in domo dicti testatoris tam in ciuitate Ferrarie quam in ciuitate Regij donec dicta uxor lucia steterit udua et honorem dicti testatoris duxerit honeste et quod sit uona et domina et usufructuaria bonorum dicti testatoris etiam se alimentando sicut erat tempore uite dicti testatoris ac etiam post mortem domine Franciscchine sororis dicti testatoris donec uitam suam duxerit honesta que domina Franciscchina est heres instituta dicti testatoris et hinc queritur si nunc dicta Lucia debet habere usufructum dicte condam domine Franciscchine et dicti condam Simonis nigore dictorum legatorum cum dicta domina franciscchina in suo testamento relegauit dicte domine Lucie prout supra legauit dictus Simon hoc est reformado eaz Ego Angelus de perusio et c.

Imperitia Notariorum has notuntates et similes testantium subuertunt ignari quid scribant quid re uera testatores sentiant et quid uerba in nigratina papiri aut membranarum significet et important. Utinam igitur et hec non numerentur inter illas quoniam uerba predicta ut patet ex infra dicendis ad varios sensus facilliter trahi possunt pro decisione igitur consultationis uidendum est si ex uerbis legati debet legatarie dominium an usufructus an alimenta solum. Si enim alimenta solum intelligerentur relicta tam uiuente sorore testantis quam post mortem cum legatum ceperit deberi ab heredis. herede nullum hec questio haberet dubium et uiuente sorore dubitauit Bar. et indiscussum reliquit dicti legat. §. l. titia. §. si. in ultima. q. Ego autem alias consului uxorem debere habere usufructum plenum et multo fortius mortua sorore testatoris nam illud uerbum usufructuam fauore liberorum ad proprium significatum trahit

ex consuetudine observata in curia vulgari & interpretata usufructuaria id est alimentaria ut sic alimenta percipiat ut l. i. C. de secū. nup. mu. Que interpretatio proprietati illius verbi fructuaria non congruit imo directo repugnat cū ad fructuariam omnes fructus pertineant ut ff. de usufruc. l. usufructus ad alimentarium nullus sed solummodo sit alius de manu heredis sū quantitatem patrimonij & alimentarij dignitate & caritate ac etiam etate crescunt enīq; alimenta ppter excrecentem etatem sicut excrecere solent in quibusdam locis distributiones quotidianas ff. de ali. lega. l. pe. cōiuncta. l. cum unus. §. si. eo. ti. cum glo. sua.

Item usufructus corruit capitis diminutione ut l. corruptionem. C. de usufru. & insti. qui. mo. usufruc. amit. §. finitur legatum alimentorum non ff. de cap. di. l. legatum ff. de annuis lega. l. si cui annua. Item usufructus est personalis. l. i. ff. de usufruc. & habet instar dominij & in multis casibus eius pars est. l. iij. eo. ti. ff. de verbo. obli. l. qui usufructum & de verbo. signi. l. recte dicimus. Legatarius autem alimentorū ad alimenta sibi prestāda solū habet actionem personalem & hypothecam de alimē. le. l. solent. C. de fideicō. l. i. cum simi. cōiuncta. l. i. C. cōiun. de lega. & quam plures alie differentie sunt. Sufficit autē assignasse predictas non ergo talem interpretationē tam deuiam atq; visonam atq; repugnantē vero & pproio significato verborum ad cōsequentiam ullam traham. unde forsitan nec ad matrem testantis cōsuetudo erat extēdenda. quānimo nec legis dispositio contra rationes inducitur aliquo speciali favore ut ff. de legi. l. quod vero p. l. y. plene in consuetudine. C. que sit lon. consue. l. ij. & potissime ubi non est eadem ratio sicut est in pposito. nā favore descendentiū causat a cōi uoto parentū atq; nature scōz q; hereditas ascendentiū eis debet. ff. vnde l. i. scripto in fi. inuitat liberos ratio naturalis ad hereditatē parentum uelud eisdem debitam de bo. dā. l. cum ratio & tunc viuis parentibus offi appellat solaq; per mortem parentū illis administratio tribuitur ff. de lib. & post. l. in suis vnde non dicunt eam nancisci. ex causa lucratiua. C. de codi. l. si. parentes autem sola ratio miserationis vocat ut. d. l. scripto in fi. & de inoffi. testa. l. nā & si parentibus vfi parentes ex causa lucratiua hereditatē liberorum consequuntur ut. l. in eum & l. contra. ff. de reli. l. i. lucrum sit triste & in solatium liberorū predictorū concessum parentib; de in. do. l. matri succurrat & facit. ff. de bonis libertorum nihil sororem aut & fratres alioq; transuersales ad agnatum & cognatorū successionem prouocant responsa prudētum & quodāmodo lex nature non tamen notū ipsoz deficientium. C. quo. bo. l. si. vnde p; q; nec in ascendētibus nec in transuersalibus par ratio inuenit & per hoc cōcludo quod transuersalibus institutis vxor. plenū usufructum habebit nō apparente alio de voluntate testatis.

Idoc premisso uideamus quid iuris in pposito & hec questio solūq; residet in hoc quia testator dixit quod sic bona & offa & usufructuaria bonorū vci testatoris etiā se alimentando prout erat tēpore vite vci testatoris que monosilaba sicut siue ponat relatione siue similitudinarie iportare videtur ut id habeat tempore vite vci testatoris quo tpe solum alimenta habebat & quādā peminētiaz in domo & sicut alimēta percipiebat a se & de manu sua sic et uoluit testōz percipere dum dicit alimentando etiā se que vco etiam l; sui natura iplicatiua sit ut. l. etiā. C. si. tu. uel. cur. interue. & per consequēs sit precedentū additiua & augmentatiua ut. l. et. de peti. here. tamen in pposito iplicare uel augere non pōt sic intelligimus usufructus relictum cū usufructus legatus sit longe pinguius quā legatum alimentorū & differunt in substantia & natura ut superius dictum est nō ergo implicabit quia non pōt sed limitabit & declarabit legatam superius amplum iportans prima fronte vfi fructum ut sit solum alimentorū & sic hoc casu non auget quia in declarādo quid senserit testōz per illud uerbū vfi fructuariam accipiēdo alimenta etiam a se ipsa prout in uita fieri cōsueuit cum vca peminētia fungebat nec mirum si talis intellectus tribui pōt quia solent gerundia de terminare & declarare uerba ambigua oratiōis de sui natura ad plures sensus trahēda ut. ff. de vi & vi ar. l. vim facit p hoc q; uerba cum pfit debēt aliquid opari. ff. de usufris. l. si stipulatus. quid aut operabunt in augmentum nihil cū augere non pōt sicut nec auget legatū cū primo legat aut in stipulatione deducit totūq; & deinde ps ut. l. qui vfi

fructum de ner. ob. ff. de usufru. le. l. si titio fundus & facit optime p hac interpretatione. ff. de le. i. l. plane. §. si. qualitas enī adiecta legato pdictoria substantie siue adeo legatū alterat quia receditur a primo significato uerbi. vnde si testator usufructum domus ita tamē q; legatarius paciantur seruitutes imponi aut aliud onus addicit soli pprietario congruens proprietate legata est. ff. de usufru. l. proculus & ff. de usufruc. ea. re. que vfi consu. l. si. sic ecōuerso qualitates augmentum importās de sui natura dispositioni non cōgruens illam restringit & secundū qualitates coartat ut. l. pe. de ser. rusti. p. d. i. d. i. Nec mirum q; sicut expedit suos terminos dispositio sic a non suis terminis excedit licet regulariter apposta ad augmentum non soleant operari diminutionem qd est eius oppositum sicut ecōuerso de adimen. lega. l. legata inutiliter. cuz. igit hec alendi forma. l. per se ipsaz non cadat in fructuaria sed in alimentaria tantum illud fructuaria alterabo & exponā i. alimentaria. Non obst. si diceretur uerba hec trahi possunt in alium sensum recte constructa salua ratione recti sermonis. ergo sic constructa sunt ut. l. plaucius. ff. de auro & argen. lega. Formabitur aut constructio hoc modo videlicet q; dicta vxor sit domina & domina et alimētando se ut solebat & sic illa uerba alimentando se veterminant illa uerba domina & domina nō uerbum usufructuaria q; si hanc interpretationem uerborū capimus v; vxor habere alimenta uigore dictorum uerborū domina & domina & usufructum uigore illius uerbi fructuaria q; nō fuit pro certo de mente testatoris ut uoluerit heredes grauari duplici prestationis honore ut. ff. de legat. ij. l. titia. §. qui inuitat. Pro hoc facit q; cum dicta monosilaba sicut relationem faciat ad tempus uite uiri limitat suū ancedens. non solum in quantitate sed in tempore & modo ut. l. a filio. §. testator cōcubine de alimen. leg. Cum igitur tempore uite uiri usufructus quez habebat vxor nō fuisset plenus nec prout est seruitus formalis aut causalis sed prout in quadam alimentorū perceptione de sua manu consistebat & in dicta peminētia domus hoc eodē modo interpretabor testatorem sensisse intentionē testantis eo modo quo infra dicam per illa uerba etiam alimentando se & tunc proprie auget & implicat dictio etiā ut sit sensus quod l; ex dispositione iuris alimenta percipiātur & percipi debeant de manu heredis tamē testator uoluit etiam per se & ipsam illa percipi sicut solita erat tempore uite siue vnde si solita erat sua manu ita & nunc percipiet & si modi percipiendi fuerunt diuersi custodietur mos ille qui erat tempore mortis testantis tex. est. ff. de ali. lega. l. melia. §. sed si alimenta. Denam enim relationē facit dicta monosilaba sicut ut superius dictum est facit. C. de eden. l. edita. Bar. in extranagan. ad repimen. & facit de condi. & demon. l. si ita scripsero de here. insti. §. asse toto huic autem decisioni mee fortiter obstant plura. Primo proprium significatū huius uerbi usufructus in quo in dubio non debemus recedere. l. non aliter delegat. ij.

Secundo q; dicta monosilaba nec potest hic importare similitudinem nec facere limitationem uel relationē cū tempore uite uiri nullum habuit usufructum nec aliam seruitutem in fruendo cōsistentem cui possit hoc adequari prout uerbus sonat tex. uidetur expressus in. l. a filio. §. si. de alimen. lega. ubi si testator omnibus libertis alimēta reliquit quibus solitus erat prestare ueniunt etiam illi quibus prestare nihil solitus erat illi autem percipiunt ut habere solebant. Pro hoc adduco. C. de insti. & substi. l. si testamentum ubi si aliquis instituat secundum conditiones alibi uel in eodem testamento descriptas uel describendas si nulle inueniuntur nihilominus institutio q; ex quo voluntas de se est certa uerba relata ad aliud si aliud non inuenitur non modificant nec impediunt illam. imo remanet in finib; paritatis sicut uidetur in proposito. nāq; testator reliquit eam fructuariaz prout erat tempore uite siue vnde cum tempore uite siue nullum usufructū haberet habebit nunc & illa uerba illa etiam se alimentando uelut superflua hanc uoluntatem nocerent cum stare possint in suo proprio significato ut. ff. de auro & argen. leg. l. plaucius & ff. de reb. du. l. cum in testamento. Sed huic obiectioni satis difficulti. Respondeo q; imo tempore uite vxor habebat quēdam usufructum bonorū testantis non prout seruitus est sed prout erat quēdam facultas p percipiēdo alimenta quam facultates uoluit testator exercere se

rare se mortuo. Nec ob. quod non est recedendum a ver-
bis quia fateor nisi per coniecturas arbitramur aliter vo-
luisse testantē que coniecture propter difficultatem proba-
tionis dicunt in hac probatione vincide. ff. de le. l. licet
imperator. Fontius etiā ob. decisioni predictae quia ex ver-
bis aliis sensus magis congruus magis aptus et volū-
tati testatoris conformis elici potest ergo sumendus et elige-
ndus ut. d. l. cum in testamento testator enim vxorē valde
dilexit ut patet ex verbis quoniam eam vxorē et vxorē et
fructuariam relinquit et addidit et se alendo. Exponam
igitur illud etiam improprie et erit sensus quod pro se alē-
do fructuariam relinquit ipsā. solutio concedo quod sic ver-
ba predicta debent intelligi quoniam hec interpretatio ē
benignior et omni vicio carens vnde penitus amplexan-
da. ff. de reg. iur. l. in testamentis et c. in obscuris et c. in
specibus de reg. iur. in. vi. Hanc igitur videamus si vsu-
fructus ad alimenta legatū percipienda a seipsa an debeat vsu-
fructus plenus an vero quatenus ad alimenta sufficiat vsu-
fructus enim deberi nō ambiguo quia relictus est sed cum
ob alimentorum causam dubitat an restringat scdm causas
ita quod quicquid exuberat restituat heredi et ista questio
est mihi dubia quoniam cause alimentorum mihi fauore lega-
tariē respiciunt et non alterius. unde non videt legatum
restringere de condi. et demon. l. titia centum. in princ. et
§. sed cum ante nup. circa ff. de dona. inter virum et vxo-
rem. l. sed si mors. C. de iure do. l. si mulier. ff. de do. l. q. §.
si. et pro hac opi. videt casus. ff. de trans. l. cum hū. §. si vni
coniuncta glo. ubi fundo relicto ad alimenta ipsa proprie-
tas plena legato cedit ad vitam legatarij duratura. Idem
no. ff. de au. et ar. le. l. species et ff. de dona. l. donationes.
§. species et ff. de adi. le. l. libertis libertabus que vbi hec
questio expresse videt decisā q̄ plena proprietas in lega-
to est et nihil ad heredem superhabundans pertinet pro
hoc videtur casus eo. ti. l. pe. §. si. et hanc ptem tenebat ol-
dra. ut proprietates plena in legato esset ad vitam legatarij
duratura per glo. d. §. si vni sed Ja. de are. dixit legatū per-
petuum et est verū si ad vitam vite legatarij relictum non
est sic intelligo. l. libertis in fi. dum dicunt illud legatū ad
heredem legatarij transmitti et per bar. in. d. l. libertis qui
distinguit indubio alio non apparente quod potius causa
legandi quā conditio videt ascripta et presumit impulsu
ua nisi aliud ex coniecturis appareat. Quid dicendum du-
bitari semp quia contra predicta videt casus in. l. si habita-
tio. §. i. ff. de vsu. et ha. ubi si legat vsufructus causa habi-
tationis sola habitatio in legato est non autem vsufructus
plenus sicut est in proposito cum sit legata proprietates sed
vsufructus ad alimenta causa alimentorum videt finalis
ut sic residuum sit heredis. Si autē querat cur hoc taz va-
rie dico quod vbi testator proprietatem legat ex verborum
figura apparet q̄ voluit in legatarium re transferri et iō
per causam respicientem solum fauore legatarij non restri-
gitur cum aut vsufructus legat constat q̄ testator voluit
solum legatarium frui proprietatem autem heredis mane-
re vnde non mirū si utendi et fruendi potentia scdm cau-
sam que finalis presumitur hoc casu dictum legatum re-
stringit facit. ff. de serui. ru. pre. l. qui duo predia. Con-
cludo igitur hanc mulierem vsufructuariam sed quicquid
ultra alimenta superest heredis esse Et ita dico et consu-
lo ego angelus et c. cccxxxix.

Coletus De tartagnis d'imo

la desponsauit do-
minam. C. per verba de futuro cui duranti-
bus sponsalibus predictis et ante matrimo-
nium per ipsos contractum dictus nicoleus
tradidit vnam cincturam argenti deauratā precij ducatorū
auri. x. et quandā girdandā de argento precij. x. ducatorū et
aliā centurā precij ducatorū triginta auri postea dictum
fuit matrimonium per dictum nicoleum cum dicta dña.
C. per verba de pñi et copulam carnalē qui nicol. durate
deō matrimonio decessit querit nunquid ista tradita dicte
dñe. C. ante dictum matrimonium per dñm nicol. sint et eē
debeant dicte dñe. C. an heredū dñi nicol. Item querit
quia dictus nico. tpe contracti matrimonij inter ipsum et vi-
ctam dñam. C. iposuit eidē in signū matrimonij in digito
eius annullari et alqs quinqz annulos precij ducatorū. xxv.
auri morte dicti nicole. secuta. postea durante deō matrimo-
nio an dñi annulli ptineant ad mulierē predictā. C. et ei eē
debeant an heredū pdicti nicholeti. Itē queritur qz di-

ctas nichole. in suo vltimo testamēto reliquit dicte domi-
ne. C. pānos ipsius laneos et sirici cum perlis et ornamē-
tis affixis ipsis uestibus et ad ipsas spectantibus que ve-
stes fuerant ante tempus mortis et testamenti dicti nico-
per ipsum sub pignorate et deperdit et per indeos quibz
sub pignorate erāt veditē q̄ritar nūquid heredes dñi Ni-
coleti teneant et sunt obligati ad prestandum et dandum
dicte domine. C. extimationem vel non.

uper Quibus duobus punctis vi-
co quod si potest constare de inter-
esse mariti qz cum tradidit aliqua verba p-
tulit ex quibus sua intentio potuit compre-
hēdi an donare voluerit an comodare et sta-

mus ei et si quidem fuerunt apta ad donum esset donum
ut. l. cum quid. ff. si cer. pe. in glo. et erit dicta donatio aut
valida a principio aut saltem morte confirmata cū a traditō-
ne ceperit ut. l. papi. ff. de dona. inter vi. et vxo. Si autē
non apparet sed simpliciter tradidit ut mortis est sine alia
expressione verborum tunc nō potest imerito dubitari qz
ratio contrahendi et affinitatis principium videtur suffi-
ciens ad presumptionem donationis sicut affinitas de p-
senti ut sic sit idem iudicium de principio qz de toto actu
consumato. l. quod seruus de codi. ob cau. ff. loca. l. si vno
sed affinitas est causa presumende donationis ut. l. si ser-
uus cōmunis de dona. inter vir. et vxo. et ratio sangui-
nis. ff. de proba. l. procula. Pro hoc facit qz id qd tradi-
tur in die sponsaliorum. sponse illius est et ad illam perti-
net velut donum. quinimo et si pater recepisset teneretur
reddere illud filie. ff. de depo. l. dies sponsa. Pro hoc qz tan-
tus in eustigio matrimonij ardor amoris est qz vicissim se
spoliarent sponsi et in hoc sentimus et procedit in forma
specificā. vnde nulla alia ratio reddi potest nisi qz sic est
et aliam rationē querere non est aliud nisi infirmitas in-
tellectus s̄m Aristotilem. Si igitur amor presumptus p-
pter sanguinem aut affinitatem qui inter vxores nostras
et nostros agnatos est causa sufficiens presumēdi dona-
tionem ut dictis iuribus multo fortius cum sponsus tradit
sponse licet forsitan non sit concedēdo propter sexus na-
turam repugnātem largitati auaritię que subiectā ut. ff. d.
dona. inter vir. et vxo. l. si stipulara. Contrarium est ve-
rum qz in dubio talia ornamenta per sponsum comodata
sponse videntur ut magis ornata et compta ad domum ei-
ducatur et istud est comodatum qz gratia comodatis tan-
tum intelligitur fore cōcessum. Causus est cum traduntur
mulieri per sponsum uel per virum. ff. comoda. l. sicut cer-
to. §. interdum. Pro hoc facit qz in dubio nemo pre-
sumitur donare cum donare sit perdere et nullus sani cō-
siliij in dubium suum iactare presumitur ut. ff. de proba. l.
cum indebito. Pro hoc qz de ornamentis vir ad libitū
suum testatur. vnde nō potest dici qz videatur donasse qz
non sic libere testaretur. C. de lega. l. cum aliena cōiuncta
l. hoc legatum deleg. iij. et l. cum maritus. §. si. de pac. do.
Pro hoc optime facit qz et si mulieris essent sui vius pa-
rata ante matrimonium uel eo cōstante legatum factum
eidem de eis non teneret ut. C. de lega. l. proprias cōstat
autem etiaz in emptis et paratis ad mulieris ornātū ante
matrimonium legatū consistere ut. d. l. legatum. ff. de au.
et argen. lega. l. v. et l. vxori et l. species et l. si quis ita le-
gauerit que optime facit cum pluribus alijs. ff. eiusdem ti.
Non ob. qz localia assignata puella simpliciter per agna-
tos uel cognatos uiri intelligunt donata concedo eim qz
nulla in eis causa presumi potest nisi donationis in spon-
so autem et marito secus est qz cum eius interfit ipsam or-
natam incidere intelligitur vius causa cōcedere et ad so-
lum vsu commodare ut. d. §. interdum ubi est casus. quid
autem de uestibus preciosis sit non est nostra questio et
satis vulgaris d̄ qua per Bar. so. ma. l. in hīs in ornamē-
tis autem que a uestimētis differūt tenendū est qz scripsi.
Super secūdo dicendum est quod si extant luēde sunt
per heredem ex quo obligate erant tempore testamenti et
eas obligatas testator sciebat delega. l. l. si res obligata et
que deperdit sunt sine culpa uel mora heredis in luēdo
abolita et per consequens in legato prestando perierunt
periculo legatarij alias heredis in periculo si autem non
sunt deperdit sed extant forsitan tamen nescit ubi sint et
erit cautionis sermo cōcipiendus prout no. ff. de lega. l. l.
cum res. Et ita dico et consuulo ego Angelus de perusio
legum doctor et c. cccxxxix.

Magister Jacobus condam fra-
tris stephani de caluis
de Imola habens decretum a dno Imole
quo cauet quod non possit coram alio offi-
ciali dicti dñi vexari siue molestari de iure

vel de facto in iudicio vel extra a ser margarito agnolfi d
Imola vel eius herede seu causam habente ab eo z ve-
niens de Roma pro indulgentia in forma z actu peregrin-
ni captus fuit in ciuitate forlinij coram pte ciuitatis forli-
nij ad instantiam agnolfi filij ser margariti z procurato-
ris eiusdem cui agnolfo z procuratori predicto recipiendi
z stipulanti dictus magister iacobus non tamē cōsentien-
do in ipsum iudicem forlinij sed potius recusando pmis-
sit de iure respondere coram quocūq; iudice cōpetenti zc.
Adortuo dicto ser margarito citat ipse magister iacobus
coram iudice imole ad instantiam ipsius agnolfi heredis
vniuersalis dicti ser margariti contra quē excipitur pro p-
te magistrī Jacobi predicti multis exceptionibus z ma-
xime qd ipse magister iacobus detineri non potuit exiles
in actu peregrinationis z qd coram iudice non suo z per
cōsequens nullius est valoris promissio predicta z qd po-
sito sine preiudicio veri quod capi potnerit z pmissio va-
luerit dicit quod vtitur decreto predicto quod decretū di-
ctus dominus vult omnino valere dummodo promissio
predicta coram iudice forlinij facta non habeat ipsum de-
cretum ledere seu tollere modo queritur quid iuris.

Sententia Facta de dicto dno ia-
cobo fuit iniusta scdm
ea que proponuntur quoniam de foro for-
linij non pponitur dcm magistrum iacobū
aliqua causa fuisse ul esse. Et quia dcm ma-

gister iacobus vere z non quesito colore nec simlitate in
actu z habitu rompete transiens est detentus cū plena d
beret libertate frui z nullus tunc dberet vel posset sibi eē
molestus. C. co. de suc. autentica omnes peregrini z i cor-
pore vnde sumitur z ppterea si capi z arrestari faciens ip-
sum magistrum iacobū hie ut capi z arrestari faceret ha-
buerit in mandatis a dco ser margarito aut etiam dictus
ser margaritus ipsam molestam capturam ratificauit mul-
tari o3 actione pro qua idem magister iacobus fuit deten-
tus. C. de iurisd. om. iu. l. in criminali z l3 idem ser mar-
garitus decesserit z contra eum super tali multa inferen-
da nunq; lis contestata fuerit tamen cōtra eius heredes
per viam exceptionis dicto magistro iacobo succurrendū
est ut. ff. quod quisq; iuris. l. pe. §. qd autem z hoc casu fal-
lit regula tradita. C. si ex delict. defun. l. vna illa eniz loqui-
tur cum ex delicto solum causat actio sed in casu nostro
causat exceptio z sic promissio facta per dcm magistrum
iacobū apparet facta per impressionē eidē illatam per iu-
dicē detinentem pmissa de qua querit esset nulla aut ipō-
sire aut saltem in effectu. C. qd me. ca. l. si per ipressionē.
Sed quia ex ppositis de ipressionē non cōstat nec est pre-
sumendū in dubio iudicē quid quā egisse iniq; z potissi-
me ex eo non extitit declarati ut. ff. de enic. l. herenius. §.
gaia. de pcura. l. eo tpe. in principio ubi casus cy. in. l. i. C.
de suffra. in vlti. q. videri o3 an dictus magister iacobus pos-
sit molestari d iure vel de facto coram iudice imole vnde ip-
se est oriundus z prima fronte videt qd sic cū ibi inueni-
atur ibiq; sortat domiciliū ratione originis ut pdixi quod
est potētius omni alio domicilio cū tolli nō possit ut. ff. ad
municip. l. assumptio. ff. de iudi. l. heres absens in glo. ma-
gna. C. de incol. l. ciues. li. x. ff. de iur. om. in. l. cū quedam
puella. Loadiūat hoc fortissime ex pacto pdicto verbis
uestito per qd idē magister iacobus pmissit filio z pcur-
atori dci ser margariti fidere de iure coram quocūq; iudi-
ce cōpetenti quoties ad instantiam z petitionē dci pcura-
toris seu pncipalis citatus fuerit psonaliter vel ad domū
eius solite habitationis. unde cū iudex sit cōpetens z p-
missio iuri nō repugnet sitq; stipulatione ualata inter sitq;
stipulatoris sisti z eidē responderi de iure nullum videt
dubium dictam stipulationem vtilem fore. ff. de pac. l. in-
ris gen. §. pzetor ait z maxime quia stipulatio penalīs sub-
iecta est in qua non inspicitur aut interfit. ff. de verbo. ob.
stipulatio ista alteri. Incontrariū quia dominus imo-
le bone memorie dominus beltrandus de alidoxijs p san-
cta romana ecclesiaviciarius generalis habens ut arbitroz
iura legalia z leges cōdendi potestatem suam legali censu-
ra decreuit pro bono z utilitate ciuitatis imole z ut eius

subditi ad suā gratiā reducerēt quod dictus magister Ja-
cobiq; successores imperpetuū quoquo modo vexari non
possint coram aliquo iudice officiali d iure ul de frō in iudicio
vel extra a dicto ser margarito z quibusdam alijs vel ab
eorum heredibus aut habentibus cam ab eiusdem sub p-
textu eius quod diceretur ipsum ser margaritū aliquid p-
soluisse pro dicto magistro iacobo quacūq; de cā vsq; in
diem dicti decreti z absente dicti magistrī iaco. Vnde
de obstante dicto decreto dictus magister iacobus coram
officiali imole inquietari non pōt quia ita statutū z dcre-
tum fuit per eum z forsitan iuste emanauit si per reconci-
liationem dicti magistrī z consorti suorum de caluis in ci-
uitate imole quietus fertilitas forsitan habūdanit preter
quam habendam tolli possunt per pcesides subditorū iu-
ra ut plene no. per Anno. z Jo. an. in. c. in nostra de in-
iu. z dam. da. Nec obstat qd dominus Beltrādus supra-
dictus decessit z nullus amodo est officialis eius z ipse
decreuit dictum magistrū iaco. non posse vexari coram ali-
quo officiali suo non eim decreuit suo nomine pprio tan-
tum sed suo nomine dignitatis que non perit nec ipse pe-
rire voluit dictum decretum dum voluit dictum decretum
ut patet ex verbis eius ipsum magistrū iaco. imperpetuū
non posse vexari vel inquietari sicut ergo leges z decre-
ta principum eorum morte nō pereunt sic nec morte dicti
domini Beltrandi perit dictum decretū imo semper te-
nendum est in vridi obseruantia. C. de here. ar. de an-
nu. lega. l. annua. §. a titia z l. legatum in prin. eod. ti. z de
offi. delega. c. quoniam abbas. Nec ob. qd si post decretū
dictus magister iaco. promissit respondere de iure coram
quocūq; iudice cōpetenti ppter qd videtur renunciari
privilegio sibi indulto per dictum decretū cum eidez ma-
gister iaco. tunc habebat noticiam. C. de excu. tuto. l. volū-
tarie z ibi per Ly. z facit. C. de pac. l. si quis in cōscribē-
do propter duo. Primo qd iudex imole non est iudex
cōpetens dicti magistrī iaco. in quantum uexet ab here-
dibus dicti ser margariti ex causa ex qua dictum decretū
vexari prohibet. Eximit enim dictum decretū in causa
predicta a potestate z iurisdictione iudicis imole dictum
magistrum iaco. que exceptio adeo eum liberat qd habet
perinde ac si nunq; fuisset suppositus iurisdictioni iudicis
imole ut. ff. de duo. re. l. si. ff. de fideiusso. l. amil. §. i. no. ff.
de fideius. vbi cūq; in quibus apparet exemptos ab obli-
gatione propter deportationis ppter sententiaz ab omni
obligationis vinculo liberari licet illud vinculu velut trā-
sitoriam transferatur in fiscum veluti in successorem vni-
uersalem. ff. de fideiusso. l. si debitori deportato. Pro
hoc qd ante statutum cesareū a sede apostolica cōfirmatū
in clericali caractere insignitum in temporalibus suberat
principi z iudicibus eius postea aut exempti sunt a ma-
nu iudicis secularis z interdicta est eidem iurisdictionalis
potestas in clericos de sent. excōica. si iudex laycus li. vi.
C. de epī. z cleri. aucten. statum. Sicut igitur illa ex-
ceptio reddit iudicem secularē incompetētē sic z illa ex-
ceptio emanans a dicto decreto reddit incompetētē iu-
dicem imole dicti magistrī iacobi in causa predicta. Quz
igitur sit incompetens dicta promissio non astringit dcm
magistrum iaco. quoniam pmissit respōdere coram iudi-
ce cōpetenti qd non cōtinetur sub verbis promissionis.
vnde non est adhuc casum stipulatio predicta extēdenda
ff. de verbo. obli. l. quicquid astringēde. Pro hoc etiā fa-
cit qd dictus magister iaco. promissit respōdere procurato-
ri z principali eum uocantibus hie autem nō est principa-
lis. l. ser margaritus qd decessit nec pcurator qd mādatū
est finitum mortem. Locatio enim facti est z in facto cō-
sistit z persone coheret z ideo nō egreditur persona in
ipsa stipulatione comprehensam. ff. de pac. l. si vnus. §. an-
te omnia insti. de stipu. ser. §. sed cūz factū. C. de cadu. tol.
§. sin autem in faciēdo. Nec ob. qd videtur renuncia-
tum privilegio qd non est verūz propter duo. Primo qd
obstante privilegio respōdere vnde forsitan stipulatio re-
stringenda esset ad causas ad quas non extenditur privi-
legium z multum operatur hec promissio ad causas illas
solum extēdi propter subiectionem que cōmittit si con-
trahat z qd verba dicti decreti sunt prohibitiua vnde for-
te non renunciari potest. C. ne fideius. do. den. l. i. ante fi.
glo. ma. ver. Item an renunciari potest zc. Concludo
igitur ex premissis dictum magistrū iacobum vexari non
posse per iudicem imole occasione causarū pro quibus

z a quibus dictum decretum dictum magistrum Jac. fe
cit liberum z exemptum. Et ita dico z consulo ego ange
lus zc. cccxxxi.

Ater Emit domum pro se z filijs
suis legitimis z naturalib⁹ z
in potestate constitutis signanter exp^lis no
minibus filioz pro certo precio quod dedit
z numeravit uenditori z tunc fuit p^lessus
z affirmavit dictum precium fuisse z esse de coi pecunia ip
sorum ex industria z labore ipsorum filioz ad eorum ma
nus peruenta a suis nautarijs sine marinarijs demū deces
serunt oei filij patre vivente in domo aut pater z filij ha
bitauerunt pmiscue. Nunc querit an ex oca confessione
probet fuisse ocozum filioz z ex aduenticia causa acqui
sitam. Secundo posito quod apparet pecunia aduenti
cia an dictis filijs z eoz heredibus copetat publiciana
contra tertiu possessorem oca domus. Tertio querit si p
tocolu notarij in prima linea caret mense z die z desuper
est additum in una linea de per se dies z mensis an oca
p^locolum dicat suspectum cu attramentum oca linee su
per addite appareat magis nouu z et alterius attramenti.

uper Primo puncto dicendum est de
iure quod oca confessio patris
non probat oca precium aduenticiu nisi qd
aduenticiu esse poterit doceat per indi
cia z p^lumpriones vrgentes. Nam cuz pa
ter filio in potestate constituto ex ca p^lecticia nec oliz nec
hodie possit donare. C. de inoffi. do. l. ij. C. de do. inter vi
rum z vxo. l. donationes quonia nihil imutatum est per
sura noua in p^lecticis ut. ff. si quis a pa. fu. ma. l. i. om
nis paterna cofessio aduenticij assertiva presumit simula
ta in fraude legum facta nisi probet cōtenta in cofessione
per p^lationes alias vera esse. ff. de proba. l. qui testamen
tum. vnde notat glo. in. l. cu quis decedens. §. pe. de leg.
ij. dixit quod p^lumptio dicte fraudis semper presumitur
quando oca confessio in fauore incapacis emanauit sicut
est in casu p^lposito quia filius p^lecticia regulariter a pa
tre non capit nisi in casibus qui no. per glo. in. d. l. ij. C. de
inoffi. do. hinc etiā dixit Jo. an. in ti. de re. eccle. no. alie. i
rubrica in addi. spec. quod in p^lhibitivis regulariter z so
lum incerto casu p^lemissis nunqz statur verbis asserentis
casum p^lemissu habesse nisi quatenus probet veritas de
ductoz in confessione. Et qd dicta paterna confessio sola
hoc aduenticiu esse non probet no. glo. C. de colla. l. si do
natione facit. ff. de castr. pecu. l. si forte sufficeret aut oca
confessio ut iam dixi si oei filij tempore quo oca confessio
emanauit iam erant in eoz exercitio edocti quod verisimi
le est ipsos ex eoz industria potuisse superlucrarī precium
supradictu ut no. glo. cy. z bar. in. l. cuz oz in principio. C.
de bo. que li. z inquam constare non possit cum p^luma
tur oca donatio simulata z in fraudem sca ut predixi non
cōfirmat sola morte patris ut no. gl. d. l. si donacione. ff. de
ob. o. l. donationes z quod notat in. d. l. ij. §. qd morte pa
tris p^lmoientis donatio sca filio in potestate de p^lecti
cis confirmat ut. d. l. si donacione quia illud verum quan
do pater vere donat non autem simulate assumpto colo
re aduenticiozum quod est notanduz lex enim fauet actu
vero z non simulato z in fraude legis facto. ff. de in. pa.
l. si libertus minorē z hoc de primo. Super secundo oi
co quod si filij re vera non habuerunt contractus noticiāz
etiā si pater erat procurator eoz quod publiciana nō ha
bent multominus si non erat procurator sed solum admi
nistratoz dictoz filioz legitimus. s. ut eis non fuerit que
sita usucapiendi conditio qm ad usucapionem longi tēpo
ris inchoandam requirit bona fides que cōscientie puri
tate cōsistit ut insti. de acti. §. alie conuncta glo. que bona
fides requirit in contractu emptionis duobus temporib⁹
s. tempore contractus traditionis ut. l. ij. in prin. pro emp.
z. l. ij. ff. pro soluto z. l. insto. §. z si possessionis. ff. de usu
cap. conuncta glo. que bona fides in ignorante cōtractuz
non cadit nec etiā in ignorante est animus acquisitionis
dominij vnde in eo nō pōt causari publiciana ex quo non
pōt cadere usucapiēdi conditio ignorantī. Licet eni eidez
queri posset dominium z possessio ut not. glo. i. in. l. i. C.
per quas personas nobis acqui. z ratio est illa quā dixi h
Ja. de ra. aliam rōnem assignet scilz vsucapio contra natu
ralem equitatē est inducta hz autez dictis filijs nulla fuerit
acquistā usucapiēdi conditio tñ pater ut administratoz

legitimus pro eis vsucapere non potuit sicut z tutor z p
latus pro ecclesia z pupillo vsucapere possunt quoniam
sicut dominis per illos acquirunt ita que per eos vsucapi
tur. ff. de vsucap. l. si seruo z. ff. pro emp. l. ij. §. pompo. cū
fimi. De tertio dicendum est qd si notarius in suo proto
colo attestatur se dictam superiorem lineā remississe stan
dum est instrumento ut. l. si vnus de septem de testa. z de
hjs que in testa. de len. l. i. vers. z ideo z si nouissime z
hoc per illum tex. tenebat Old. z Dy. alias aut dictuz p
tocolam redditur suspectum. C. de proba. l. iubem⁹. C. de
edicto di. adri. tollen. l. si loquor in casu nostro quādo ad
ditio dicte virgule est circa substātia instrumenti ut pa
tet in eoz. ut proponatur nomen impera. z qd fm thema
dicta virgula est dissimilis alteri scriptare que dissimilitu
do vehementem suspitionez inducit ut. d. l. si. de edic. diu
adri. tol. in glo. super verbo prima figura que notabilis est
ad hoc optime probat Specu. in titu. de instrumē. edic. in
princi. no. etiā glo. C. de proba. l. iubemus. quoniam nō
potuisset ex intervallo dictus notarius apponere mensē
z diem nisi partibus requisitis in quozum p^ludiciū can
tat z no. Specu. in. d. titu. §. instrumētum ver. sed nūquid
confecto iniuramento. Hoc tamen nō asserto qd opt. fue
runt quas Jo. an. refert in. d. ver. sed etiā ad p^lesens istud
decidere non oportet cū ex themate non appareat ex iter
uallo dictā virgulam scriptam fore. Et ita dico z consulo
ego Angelus zc. cccxxxij.

Estator Titium solum heredē
instituit hospitali san
cte Marie noue de floren. iuri legati. ccc.
reliquit que habere voluit super certis bo
nis in dicto testamento descriptis z cōfinas
pro quibus ipsa bona esse voluit obligata z donec dicta
ccc. soluerent voluit ipsum hospitale integrum percipere
usumfructu demum dicto heredi suo vnam domum lega
uit signanter z specificē infra sua confinia existētes. De
inde in eodem testamēto dicto suo heredi z cuidam ter
tio dicta bona legauit superius confinata in eodem stru
ctu verborum per hec verba videlz. Item legauit z reli
quit marabotino suo heredi z manenti domum in qua ha
bitat z poderia talia infra certos cōfines descripta exce
pris supradictis legatis factis dictis marabotino z ho
pitali quibus noluit in aliquo p^lindicare per dictum le
gatum. In reliquis aut alijs suis bonis eūdem maraboti
num sibi heredem instituit. Nunc queritur qualiter di
ctum hospitale z a quo possit dicta. ccc. percipere z habe
re. Secūdo an dicta domus legata signanter dicto ma
rabotino ad eum pertineat. Tertio an dictum legatum
factum cōmuniter dictis marabotino z manenti sit inte
grum dicti marabotini an vero dicti manenti an vero per
tineat ad vtrumqz.

Qua Testandi z seu relinquendi for
ma fuit hec z ut arbitroz fun
data a mera impia tabellionis a qua mul
totiens causari vidi infinitos errores z ma
xime in vltimis voluntatib⁹ quarum iterū
non reddit arbitrium vtinā igitur hec in numero illarum
non sit. Primo enim dictus testator reliquit. ccc. hosp
itali que noluit ipsum hospitale posse percipere z habere
super bonis in dicto testamento descriptis z cōfinatis z
de hoc legato nō dubito qd si hospitale vult potest habe
re suum legatum. ccc. in dictis bonis qd sic testator dispo
suit vnde. ccc. insunt in legato dicta autez bona sunt in so
lutione si hospitale vult sed si nō vult nō compellitur ta
men nec heres compellitur forsitan solvere quousqz vult
pati hospitale vti z frui dictis bonis superius cōfinas z
hoc sine dubio verum esset si primum legatū trecentoz
diceretur nouatum z transfusum in legatū vsufructus ex
mora non soluendi. ccc. ut. l. i. §. item si ita ad. l. fal. z. l. i. d
penn. lega. z. l. si plenu quando di. leg. ce. Sed quia testa
tor nouare noluit qd apparuit qd noluit hospitale retinere
fructus durante mora heredis in soluendo z ipsa bona p
ipso legato semper noluit esse obligata obmissio pignoz
z hypotheca poterit hospitale creditori existens cōueni
re z compellere heredes ad solutionem ex quo idē heres
pignora possidet. l. p^lecutione cōiuncta anten. hoc ita. C.
de pigno. z. C. de actio. z oblig. Non enim apposuit te
stator illa verba qd herede cessante in solutione trecentoz
rum vsufructus bonozum legatarū esset ut sic posset be
c 19

res in solutione cessare quousque solvere uellet usufructum bonorum: imo loco interuentum seu pene propter heredis mortem uoluit testator legatariū fructus bonorum percipere non autem esset heres in mora si dilatione heres haberet ad solvendum quousque pati uellet hospitale fructus percipere si cui dicimus in iuris permissis per tempora et pro temporibus quibus fuerit in solutione sortis cessatur quod cum ex communiacā debeat non impediunt petitione sortis ut ff. si cer. pe. l. lecta. ff. de usuris. l. pecunie. §. i. sed secus esset si stipulationis aut legati sermo esset ita conceptus quod sortis peti aut legatum exigi non possit quousque heres uel promissor usuras aut fructus solvere uellet. Et idem si futuri temporis usuras creditor recepisset. ff. de uol. excep. l. ij. §. non male. et ff. de pac. l. qui in futurum. in prin. Concludo igitur ex premissis dictum hospitale super dictis bonis et in eis sibi solvere posse si uult quoniam illa bona in solutione sunt si hoc eligat hospitale facit. ff. de solu. l. si quis stipulatus fuerit. x. in melle. et ff. de lega. ij. l. codicillis. §. instituto.

Nunc descendendo ad legata facta manenti super quo dicto legata facta marabotino nulla cum is solum institutus sit et legari non poterit sibi ipsi a se ipso ne inueniretur debitor et creditor sui ipsius ut ff. de leg. i. l. legatum. §. i. ubi casus in legato autem facta manenti non includit dominus signanter legata marabotino non ex eo quod legatum factum marabotino ualuerit ratione predicta. sed quia in generali legato facta manenti et marabotino simul uoluit testator comprehendere domum illam maxime propter specificam exceptionem seu executionem in dicto testamento comprehendensam sub illis uerbis saluis et primo detractis legatis et relictis supra factis et et si illa uerba non essent appositae idem esset si illa domus specialiter legata marabotino contineret intra bona generaliter legata ipsis manenti et marabotino quia cum unum legatur genus alteri species de genere intelligatur exempta illa species siue procedat legatum generis siue sequatur ut l. uxorem. §. felicissimo de lega. ij. coniuncta. l. questum. §. si. de fun. instru. et l. si seruus uerbans. §. ult. de le. ij. et ff. de pecu. l. manumisso et legatum speciei sit nullum non propterea auget legatum tantum generis in specie illa de qua testator non sensit nec sentire uoluit et in ultimis uoluntatibus sola testatoris intentio attendatur que ultra alia predominat ut l. in conditionibus primus locum de condi. et demō. cum si. ibi alle. Unde concludo ad dictum manentem dictam domum dicto marabotino legata non pertinere quia in dicto legato facta manenti et marabotino testator expressit per illa uerba exceptis et cetera uoluit itercludi. Restat igitur videre quid de bonis reliquis legatis eisdem manenti et marabotino an sint ipsius manentis tantum et uideatur quod sic. Nam dictum legatum eis cōiter factum est adeo quod re et uerbis coniuncti fuerunt unde cum legatum in persona dicti marabotini sit nullum et ipsi legatarij sint coniuncti integrum legatum ad ipsum manentem pertinere uideatur iure decrescendi ex quo marabotinus nullo modo ad suam partem ut legatarius inuitari potest. C. de cad. tol. §. his itaque. et pro hoc uideatur casus in terminis. ff. de le. i. l. plane. §. si omnibus ubi relictus iure legati heredi qui solus est institutus et tertio soli tertio debet et idem uniuersum ad collegatariū pertinet considerato quod nullo iure in persona heredis legatum tenuit et hec est ueritas. Et si hec corpora legata testatoris erant ita quod eorum officium recta uia potuit in manente et legatariū transire. Nam tunc in persona marabotini nullo iure potuit legatum ualere non enim iure legati quod nullus non iure hereditario quod per legatum corpora de hereditate fuerunt exempta ex qua transiit officium recta uia et sic nullo iure civili neque pretorio nec e contrario nec iure actionis uel officio aut intentionis modo potuit aut potest dictum legatum in persona marabotini tantum modo instituti consistere. Et ideo quod nullo iure inuitatur ad partem non facit sibi partem nec collegatarius ad partem solum dicti inuitatus id est ipsum solidum iure non decrescendi habebit et hoc bar. tenet expresse et in propriis terminis. ff. de le. i. l. huiusmodi. §. si titio et ibidem conuuluit ut legatarius non agat personaliter ex testamento sed rei uenit quod tunc uere apparet quod nullo iure heredi eisdemque collegatario nullo iure conuuluit ut partem aliquam consequatur ut sic ab illa possit collegatariū agentem excludere. Si enim ageret manenti actione ex testamento in qua non est necesse docere de officio testatoris tunc saltem retentionis iure subueniret eidem marabotino ut ex eadem instantia non condēnaretur ad solidi

prestationem et que predicta decisio sine dubio uera est in quantum ponamus dictos manentem et marabotinum in dicto legato communiter eis facto coniunctos re quod tunc ut dixi quilibet est ad solidum inuitatus suo iure inuitatur dictus manente. ideo quod marabotinus nullo iure inuitatur ad partem nec inuitari operatur et nullam facit partem. Unde uideandum est necessario an sint re coniuncti et super hec fuerunt opi. pe. de bel. predicti quod non quod illi demum re coniuncti sunt quorum cuiuslibet res in solidum assignatur ut cum testator dicit tertio fundum et seio eodem fundum lego sed cum testator uisus est hoc sermone tertio et seio fundum lego ut fuit in themate tunc testator quilibet intelligitur equaliter et uiriliter inuitasse unde sunt coniuncti uerbis propter unitatem sermonis sed re dicuntur disiuncti sicut si testator adiecit uerba illa pro equis portionibus quo casu si ne dubio esset re disiuncti ut l. re coniuncti de lega. ij. sic intelligitur. l. item quod sabinus. §. i. ff. de her. insti. refert Ly. in d. §. is itaque sed ille. §. modicum facit imo nihil quia loquitur quando plures uno conuuluit sunt scripti sine partibus a se distributo tamen pro eius opi. uideatur casus. ff. de lega. i. l. plane. §. si coniuncti ubi si pluribus coniunctis corpus unum legatum ab initio partes fiunt. Si igitur ab initio partes intelliguntur assignate ergo non potest dici iter tales collegatarios esse coniunctionem legale realem licet sit uerbalis. Et hoc etiam facit insti. de leg. ij. §. si eisdem pro eo etiam facit quod siue tractemus de pluribus obligandis siue ut pluribus obligatio queratur aut dominium seu honor aut aliud quicquid diuisibile actiue et passiue quilibet granatus et quilibet oneratus a principio intelligitur nisi aliud actum sit ut. C. si plu. vna sen. l. i. et ff. de duobus reis. l. eos. §. cum in tabulis sed in intercessoribus fallat quoniam pro alio obligantur insti. de fideius. §. si plures et C. de fideius. l. non recte. Contrarium autem huius quod dicti collegatarij intelligantur tam re quam uerbis coniuncti dicit glo. expresse de usufru. accrescen. l. i. §. interdum in uer. seperatim et illam glo. tenebat Jaco. bu. in d. §. si is itaque et in d. §. interdum. Et hoc opi. tenebat Ray. et eas sequentur citramontani inter quos est Bar. in d. l. re coniuncti in ij. q. principali de lega. ij. Et hanc opi. inherere tamque uere quoniam sermo testatoris eos nullo modo disiunxit ergo et c. ff. de uerbo. signi. l. triplici. Non ob. §. si coniunctim et c. §. si eadem quod concedo quod si ambo legatarij ad legatum actualiter concurrunt tunc quilibet ad suam solam uirilem retro fingitur inuitatus sed si hoc tollamus de medio quod non ueniant omnes imo unus excludatur omni iure tunc per ins non decrescendi collegatarij applicat quasi si a principio ad illam portionem deficientem inuitatus. Concludo igitur ex premissis in dicto puncto satis difficulti ad dictum legatum inuitari solum dictum manentem excluso proorsus dicto marabotino in solidum instituto in cuius persona nullo iure legatum consistere potuit ponendo pro constanti quod dicta bona hereditatis erant et hoc credo iuris esse si in testamento clausula codicillaris non est appositae si non ualeat et c. cum adiectione illorum uerborum omni modo quo ualere potest si autem appositae esset dictum testamentum non ualeat in persona marabotino quo ad legatum sed an illa uerba omni modo quo ualere potest inducat repetitionem dicti legati non dico a ueniens ab intestato sed ab ipso manente quasi ipse manente sit rogatus sit restituere dimidiam dicto marabotino cui dicta dimidia inutiliter est legata potest sub iudice diu legari hac enim questionem non memini tactam fore de ultimo quis debebat soluere legatum trecentorum non est dubium quod heres ad quem spectat onus legatorum et debitum hereditarium uniuersum non autem ad legatarium ut l. quociens cum alijs iuribus uulgaribus et hoc si hospitale uult sibi solui in pecunia sed si eligat sibi solui super bonis illis primo habebit hospitale in illis bonis. ecc. residuum erit manenti habere et tamen marabotinus suam legitimam iure nature nisi ad ea per aliud canonicum excludatur. Et hec autem uera sunt si marabotinus hereditatem agnouit si enim repudiasset et legatorum a ueniens ab intestato repetitio facta esset tunc possent omnia legata ei facta communiter et indistincte ualere. unde non est questio de illis. Et ita dico et consulo ego Ang. cccxxxij.

Alis Attestationis testium predictorum et uisio iuramento prestito per Jo. uniuersum ex dictis testibus presente herico procuratore dicti litigantis

eti litigantis aduersarij dicti bartholamei contra eius per
sonam idem procurator nihil opposuit neq; protestatus
fuit alijs exceptōes sibi saluas fore z psonā dci Jo. te
stis. Nisi ēt qd publicato z apto pcessu z publicatis z
aptis attestacionib; testiu p iplos testes nihil oppositū in
uenio uel obiectum contra personas testiu predictorum z
ita hoc posito pro constanti qd contra personas testiu pre
dictoz nihil obiectum appareat apud acta prout mihi af
firmatum extitit z assertum per dcm bar. Videndum
est que sint partes iudicis de causa cognoscentis sap quo
considero quod contra personā dci Jo. duo obici possūt
Primo quia dictus Jo. attestat se socium pducentis pro
vno capite ascendente ad sumam. Adcccc. librar; dena
rio z usq; ad illam z pro illa non est testis idoneus si
ne dubio. ff. de testi. l. nullus. C. de testi. l. oibus in re pro
pria pro residuo antez testificari potest q; dicti residui nul
lum cōmodum aut incōmodum reportaturus est fm In
no. de testi. quoniam z idem tenet spec. in ti. de teste. §. i.
uer. sed nunquid socius admittet z idem tenet Jo. an. in
additioni. ibi si recte intelligat nam cum capita societatis
hic ponantur distincta z unūquodq; contineat certam sū
mam quicquid inter illā sūmam est cōe non est sed vniū
cuiusq; proprium est unum caput z illius solius cōmodū
est z incōmodam ergo non cōe. Secundo ob. eidez testi.
quod fuit fideiussor pro toto tpe societatis ut in eius testi
monio euidenter apparet. vnde ad eum pp fideiussionis
cām onus z sarcina cuiuslibet detrimēti z damni emer
gentis in corpore societatis esse picipes z similiter hoc
casu videtur esse causa propria quia lz non fit cōmodum
subsecutum tñ damnum potest subire z hoc videt suffi
cere ut. ff. quādo app. fit. l. ij. in fi. vnde ratione qua supra
non est testis sufficiens nec idoneus. z si nō aliud dānuz
pōt subire: pōt subire damnu z incōmodū vexatōis expen
sarium z sumptuum quos constat multotiens esse graues
ut. ff. de mino. l. minoribus. xv. annis de lib. le. l. si quis d
cedens. §. nūc de effectu z hoc tenuit Jo. an. in addi. suis
in. o. §. i. uer. quid de fideiussore. Contrarium tamen te
nuit spec. in. o. uer. ubi reus principalis soluendo est. nam
tunc nullum potest subire in effectu damnu fideiussor. ff.
de fur. l. itaq; fulto. Op. Jo. puto ueram quando potest
probabiliter dubitari de incōmodo z detrimento vexatō
nis sufficit enim hoc contingere posse ut. ff. de condi. ide.
l. sufficit. Sed si iudici constaret oppositum per notabi
les z uerisimiles coniecturas quod nec etiam fideiussor
uerisimiliter nullum detrimentum vexationis subire pōt
puta quia debitor est capesoz ul mercator fidelissimus ad
cuius fidem plurimū solet recurri z fo: sitan quantitas est
parua mercator diues qui non permitteret fideiussores ve
xari ut dicit glo. in simili. ff. de solu. l. ij. in glo. ma. uer. naz
z si rem suam z cetera ibi in leniorem cām zc. z doc. ex
ponit ut quia sit debitor homo nobilis qui timens ne sui
fideiussores grauentur elegit potius soluere debitum non
usurarium pro quo sunt astricti fideiussores quā debitum
usurarium pro quo ipse solus astrictus est non autem fi
deiussor aliqui sui. optime concordat. C. de pig. actio. l. pi
gnus in bonis z de adm. tu. ff. l. si res pupillaris ubi est
tex. z facit. ff. cōmodati. l. argentam in prin. eo. ti. l. eū qui
§. si. cum. l. seq. Ex quo enim fideiussor tam plene secu
rus est modo predicto uel etiā quia debitor pecuniam de
posuit pro qua fideiussor extitit ut sic fideiussor timere nō
possit uerisimiliter aliquam vexationē uel quia forsan de
bitor non mercator fecit dictum fideiussorē ita cautum z
securum per cautionē indēnitatis cum alijs fideiussorib;
dinitibus approbate opinionis z fame z quos uerisimi
le est filr non permissuros dcm fideiussorem vllaten; mo
lestari quis dicit hanc fideiussorem a testimonio repellen
dam pp suspitionē futuri periculi cum nullū sit nec uerifi
militer eē debeat nullus certe sanicapitis hoc diceret z eēt
timor uanns non cōsiderandus. C. de trāf. iterpositas. ff.
qd me. cā. l. merum aut non vanū bois. ff. de re. iur. l. vani
z. ff. de re. iudi. l. si quis ab alio. An ergo talis suspicio cō
sideranda sit. nec ne cum facti sit z a facto depēdeat z fz
accidentia z cōditiones personarū z cause quātitate z q
litate uarietur nulla dari pōt certa doctrina vnde hoc totū
indicantis arbitrio remittendum est. ff. de testi. l. iij. §. idēz
diuus z. §. eiusdem quoq; principis cum similib;. Et
ideo hoc casu en; cessare o; uerisimiliter dicta suspitio fu
turi periculi dico z teneo Spe. dictum z hoc modo ipso

rum opinio. redico in consonantiā luculentam verum qz
in proposita questione tempore dicti iuramēti z attestatio
nis dicti Jo. non inuenio protestatū q; salne sint exceptio
nes contra eius personā sine dubio dictus Jo. apparet
esse idoneus testis z omni exceptione maior. C. de testi.
c. presentium lib. v. z ibi per Jo. an. in nouella circa finē.

Solam igitur restat videre an dictus Jo. probet z di
co q; probat sine dubio societatem cōtractam p quatuor
capitibus millequingētarum librarum pro quolibet capi
te quoniam sic attestatur z dicit z interrogatus de causa
scientie dicit q; vidit z presens fuit deponit etiam de lo
co z tempore concludētibus ante emptionem dictaz ga
bellarum ut patet ex eius testimonio cōiuncto instrumēto
emprionis dictarum gabellarum in quo etiam apparet de
precio q; similiter est infra summam d; qua idē Micho. z
Bertho. fuerunt cōcordes tempore societatis pdicte que
quidem societas cōtrahitur nudo consensu z etiam nu
ptu z per epistolam nedum per tam uerba specificare p
ut deposuit ipse testis ut. l. iij. ff. pro so. Similiter pbat di
ctam societatem belātius sensus testis in ordine sed non
deponit de tempore sigillatim q; est de substantia in casu
proposito sed q; de tempore aliquo deponit ambigu; est
eius sermo de quo tempore intellexit repetere poterat ex
mero officio iudex dictum teste ut tempus de quo intelle
xit determinaret ut no. glo. in corpo. de testi. §. qz uero z
non est alibi. Canoniste habēt de testi. cōtu. Spec. z Jo.
an. post eum in. d. §. uer. Item q; testis obscure z lz sit cō
clusum in causa adhuc potest iudex ex officio mero ut ve
ritas inquiratur ad quā summo studio debet conari ut. l. il
licitas. §. ueritas de offi. presi. de questioni. l. i. §. si. in cor.
iurisan. q; presta. ab hys. C. de iudi. l. indices z eod. ti. l.
placuit cum simi. z q; nō ob. conclusio in causa probatur
in. c. consuluit de offi. delega. z ibi per Inno. z Jo. an.
z est ratio q; iudici in causa nunq; concludit sed temper
eius officium uerisimiliter uiget vq; ad sentētiam inclusi
ue post non quoniam inuenit se fūctum z per fūctum suo
officio. ff. de re. iudi. l. iudex postea. Si igitur iudex eū re
ducere noluerit q; potest. imo si bonus est cōsiderando iu
sticiam z equitatem facere tenetur ut. l. vbiunq; ff. de in
terroga. actio. z maxime in hac causa eidem cōmissa ut so
la ueritate inspecta causam dbeat terminare cuius cōmis
sionis formam uidi scripto cōsilio ppter quam formaz oī
tempore ad causaz inuestigandam teneret obmissio iuris
rigore quem illustris dominus Adarchio uoluit cōside
rari z si tempore erit cōsors cum dicto Jo. nullo uiteri;
exquisito iudex de causa cognoscens cōtra reum cōuen
tum pro agente sententiam ferre debet. Si autem dictus
iudex dictum testem reducere uoluerit tūc q; intentio agē
tis non est probata nisi per dictum Jo. plenarie p dictuz
testem fm in ordine uehementissime adminiculantem z p
alios testes adminiculantes in articulo sollicitationes de
ferendū est agenti iuramētum in defectū probationis sal
uo nisi causa esset tam grauis z tā ardua uel persona agē
tis ita suspecta q; per vtrunq; uel alterum pdictorum iu
ste sedere debeat in animo insi iudicis dnegare sacramē
tum pdictum. C. de re. credi. l. in bonafidei cōiuncta glo.
magna z si actor iurauerit pro eo iudex sentētiam ferat.
Si aut iurare recusauerit reuz absoluat a petitione z acto
rem in expensis condēnet z ita dico fore esse debere par
tes iudicis de dicta causa cognoscentis. Et ita dico z cō
sulo ego Angelus zc.

Finis Ductus an ualeat cō
promissū pdictū in quo
apposita sunt illa vba q; arbiter assumptus
non possit indicare sine expresso consilio z
secundum cōscientiam dicti fratris Pauli
de ordine mendicātiā satis est dubius ppter uarietatem
opi. glo. enim in. l. illa institutio de bere. insi. arguēdo te
nere uidetur q; sic. Nec etiam fuit opi. hug. clini in suis
dissolūtionibus quam tenebat Ray in. d. l. illa institutio.
hanc eādem opinionem tenuit Hosti. in iudice delega
to sub forma ut solum ferat. put tertio placuerit uel secu
dam cōsiliū alicuius periti quoniam ipse delegans sic
formare per se potest sententiam. put placet de consli. cu;.
omnes. §. si. z. c. cum accessissent z. c. cum. m. ferrariefi. d.
sepal. in nostra ita aliq; potest eam formādam cōmittere d
offi. deleg. pastoralis. §. pterea in fi. z ideo delegātes cu;
tinent ne delegati errent in ferendis sententijs prouidete

eisdem delegatis modo predicto de consan. z affi. c. i. de
offi. dele. si pro debilitate z ibi per Inno. z Jo. an. z ob
hoc inuentum fuit officium assessorum ut per eorum peritiam
succurrerent habentibus ordinariam vel delegatam iurisdic-
tionem legum ignaris ut p3 in toto titulo de offi. as. C. z ff.
quod quisq3 iur. l. hoc edicto z no. in. l. i. C. de sen. experi.
reci. Pro hac parte facit q3 z imperiti debent eoz con-
scientiam iuxta periti consilium informare de sen. excō. c.
inquisitionis nec est turpe quod imperitus querat z seq3
consilium periti. C. de inge. manu. l. si omnia de offi. deleg.
prudenciam quinimo imputatur ei qui non est ad plenum
edoctus si doctores non consulat z eoz consiliū non seq3-
tur. ff. de bo. pos. l. in bonorum facit de rescriptis. c. statutū
§. assessorem. l. vi. credendum est enim peritis in arte. C.
de re mili. l. semel. l. x. in cor. de non ali. §. quod autē. ff. si
mes. fal. mo. di. circa prin. C. de fide instru. l. cōparitiones
Si igitur sequi consilium peritorum nedum honestum s3
necessarium reputat cur non teneat compromissum cum
modificazione predicta non videt consonū ratio z maxi-
me cum religiosi conscientia exquirenda est solent enim
religiosi deo dediti esse principes conscientie puritatis ma-
xime in imitantibus regulam beati confessoris qui volens
dei uestigia imitari seipsum exinanivit z sue regule insti-
ta omnia in altissima paupertate fundavit ut in cle. exiit d
paradiso de uer. fig. z in extrava. exijt qui seminar quā pu-
ritatem conscientie nedum iudices sequi tenent ut in cor.
ut iudi. sine quoq3 suffrag. z in cor. insiuran. quod presta.
ab his imo etiā arbiter cum arbitraria sit ad instar iudicio-
rum redacta ut. l. i. ff. de arbi. z male indicantes ita faciūt
iuramentum suam ut iudices ut. C. de pac. l. si quis incōscribēdo
ad fi. z multum est fauendum cōpromittentibus in hac p-
te qui obmissio iuris rigore sub quo multotiens uebemen-
ter erratur ut. ff. de uer. ob. l. si seruum stibum. §. sequitur
uer. excelsus adolescens scribit per hanc enim puritatem
conscientie animarum saluti succurrit. Circa quarum sa-
lutem nedum summi pontifices romanoz cesares sumo stu-
dio intenderant ut p3 in titulo de mona. circa pn. z in plu-
ribus. §. illius ti. z in ti. de san. epi. z in cor. senicas nō so-
lum z c. z in deō ti. insiuran. quod presta. ab his. Pro
hac parte adduco dcm Jo. an. in additionibus spec. in ti.
de arbitro. §. sequitur uer. quid si dicat ubi expresse vici-
q3 consuetudo approbat talia cōpromissa ualere q3 nō p-
nunciet per arbitriū prout certus uel incertus iure peritiū
consulet. Idē etiā fuit opi. Guil. de suza. in. l. item si unus
§. pōp. ff. de arbi. Pro hoc facit potissime quia dcm cō-
promissum non fuit factum in dictum dcm Ciprianuz et
etiam simpliciter ut arbitriū imo etiam z ut arbitratorem
z bonum virū quod quidē cōpromissum vim trāfactionis
obinet pro eo qd per ipsū laudabit in corpore ut off. iudi.
§. si uero cōtingerit. Constat autē trāfactiones z pacia re-
gulari z modificari posse ad arbitriū tertij. C. de cōtrahē.
emp. l. si. de uer. ob. l. cū stipulatus sum mihi a pculo. ff. lo-
cati. l. si merces in pncipio in sti. loca. §. si merces. Pro hoc
facit q3 arbitrator postergato rigore viā veritatis z equi-
tatis assumendo gloria z honore dignus est ut. l. si socie-
tate. §. arbitroz. ff. p so. nō autē indicare quis magis eque
pōt preterq3 puram conscientiam imitando contra quā ois
edificans in gehēnā edificat. xxviii. q. i. §. ex his cuius con-
scientie solus deus est psecutor z qua conscientia declara-
ta nemo referre pōt qdē fm Jo. an. in. d. c. statutū. §. in
super in uer. relinqua l3 p uerbiōz. xxviii. c. scriptam sit
quod quomodo in aqua resplendent uultum respicientuz
sic z corda hominum manifesta sunt prudentibus. Inco-
trarium quod non teneat compromissum quo assumptus
in arbitrum scdm alienum consilium cogitur iudicare pro-
batur. l. ratione z auctoritatibus. l. probatur in. d. l. Item
si unus. §. pomp. uer. z puto ubi expresse littera dicit tale
arbitrium non tenere. Per rationes probat quia natura
arbitriū hoc est quod libera arbitriū sit facultas quā senten-
tiam ferre uellit ut patet in dicto uer. hic autem nullā h3 li-
beram facultatem imo est hic totū oppositū cum ad certaz
ferendā sententiā partes eam astringere uoluerint hinc d
scendit qd ad pretore non pnter arbitriū cōpellere quales
sententiam ipse ferat sed ut ferat. Idē etiā descendit qd
in arbitriū cōpromitti nō pōt ut arbiter certā ferat senten-
tiam imo tunc cōpromissum est nullum nec sententiā fer-
re cogendus est ex quo nullum habet arbitrium aut facul-
tatem pnuiciandi hoc uel illud tex. est. ff. de arbi. l. qualē.

Probat ratione fortissima q3 si dicimus arbitrium tene-
re ergo dicimus eum necessario cōpelli iudicare ergo cō-
pellendus erit ferre illam sententiā quā tertius declarauit
rit z secundum ipsius tertij conscientiam quā cōtingere po-
terit esse directo oppositam z cōtrariam conscientie arbi-
tri que fortian erit melior z iustior z sic compelleret ar-
biter delinquere contra suam conscientiam iudicando. talis
ergo adiectio directo bonis moribus cōtradicit si quis re-
cte consideret z per hoc apparet respōsum ad rationes p-
dictas in conscientie puritate fundatas. Pro hoc q3 ta-
lis pactio est directe contra substantiam cōpromissū ut pa-
tet ex predictis non potest dictum cōpromissum in aliam
speciem cōtractus transire. vnde dicta adiectio cōpromis-
sum viciat aut non viciatur ex quo est contra substantiā ut
est dictum. ff. de usu. z ha. l. per seruum. §. i. cōiuncta glo.
in ver. z no. hoc mirabile ubi tenet secundum opi. Jo. q3 si
quis religionem ingreditur cū pacto reservationis bono-
rum eodem contextu facto q3 viciatur ingressus eo q3 de
substantia regule pfitentium est carere proprio. vnde hec
carentia potentissima pars principalis fundamēte regule
est. Et ideo cum cōtineat talis ingressus repugnantiā cir-
ca id in quo principale fundamētum regule consistit vicia-
tur ingressus z hanc opi. tenent Cano. de statu. mona. c.
ij. in glo. z ibi per Jo. an. de cōdi. apo. c. vlti. z extra qui
cleri. uel uonen. c. fi. Idē tamen decisioni q3 reserva-
tio viciet non aut ingressus eodem modo hic viciet pa-
ctum appositū q3 iudicetur secundum conscientiam tertij cō-
promissum aut teneat sicut pactum nō fuisset appositū z
sic teneat sine pacto tenuit expresse Jo. an. de ingressu in
c. insinuante qui cleri. uel uonen. Idē tenuerūt Vinc.
Bos. z Host. ibi idē. Ly. C. de sacrosan. eccle. autem.
ingressi ibi etiam glo. idē sentire videt q3 vicietur pactū
z nō ingressus z eadem ratione sic videt pactum cōpro-
missum autem ut dictū est teneat simpliciter sine pacto p
hoc facit. ff. de peti. here. l. si ita quis heres in vlti. car. ubi
voluntas testatoris testamētum nō impedit l3 quo ad ali-
quid uoluerit decedere intestatus ualeat igitur testamētuz
z reservatio viciatur pro hoc q3 pacta z compromissum
sunt seperabilia cum stare possit compromissum sine pa-
cto. vnde vnum non debet alterum viciare ut in. c. utile p
inutile de regu. iur. l. vi. z ibi per Dy. z est viā brocardi
ca z per cōsequens nō insisto in ea q3 non oportet illam
decidi cum in quantum attinet ad propositū questio inue-
niatur decisa. l. quod per obmissiones predicti pacti cōtra-
ctus sint nullus z vbiq3 cōtrahitur z per contractum
non obligatur quis deo sed solum homini cōtrahēdi pa-
ctum appositum cōtra contractus substantiam viciat illam
si transire nō potest in aliam contractus speciem sicut est
in proposito. ff. de precario. l. cum precario secus autē ubi
talitatis transitus est possibilis q3 tunc transferatur in aliam con-
tractus speciem cui magis adaptatur transitus ut. ff. d. do-
na. cau. moz. l. ubi donatur z ibi per Bar. cum ergo sub-
stantiale sit incompromisso a quo tota potestas arbitri or-
dinatur z fundatur q3 arbiter habeat liberas in pronun-
ciando habenas si cōtrarium actū est inter partes cōpro-
missum est nullum uelut in substantiabus suis peccans z
istam partem expresse tenuit Bar. in. l. i. §. si plures. ff. de
exerci. in. vi. q. z hec est ueritas cum oporteat fm formā
compromissi arbitrium omnino sequi conscientiam tertij
equam uel iniquam ex quo post dictam conscientiam pate-
factam mala querelandi relinquitur occasio ut dictum est
z facit. ff. de do. pze. l. rheopompus. Ad ueroz antes
in themate nostro q3 recursum fuit ad conscientiam illius
qui est de ordine mendicantium que nec arbiter nec arbi-
trator esse potest nec executioni absq3 superioris licentia
de testa. si religiosus l. vi. nec vltimū principium habz aut
habere potest circa temporalia etiam secū habentia pieta-
tem amixtam ut. d. c. si religiosus z in clemen. exi. de pa-
ra. §. supfluitas autem ibi uel quecunq3 curiositas in hys
sen atq3 quicunq3 non possit eorum professioni uel statui
cōuenire. vnde dixit Bar. in. d. §. si plures quod sicut exe-
cutor esse nō potest ita nec executoris consultor z d hoc
multum uolent fratres minores q3 saltem cōsultores exe-
cutorum testamētōz esse non potest. Eū igitur et cōsul-
tor aut sue conscientie declarator eē non possit z conscientiaz
ptes declarare uoluerūt omnino apparet compromissum
nullum ex quo alter eorum qui declarare habent non est
capax. ff. de arbi. l. sed si in seruum in prin. Tunc respō-
deo ad

deo ad quedam obiecta incontrarium z primo glo. in. l. i. in
la institutio quia non dicit uerum. Item non decidendo
sed arguendo dicit. item non obstat de re iudi. l. si conue
nit quia in iudice loquitur qui non tantum h3 largas habe
nas in iudicando quantum habet arbiter cuius sententie si
ne eque siue inique pareri o3. Item non ob. quod di
ctus ciprianus fuit etia arbitrator z in arbitratore iura p
hac parte allegata no loquunt nec aliquis ex auctoribus
supradictis quia l3 non loquat in arbitratore tamen eade
ratio que est in arbitro. Unde idem ius ex quo diuersita
tis ratio reddi non pot ad. l. acquil. l. illud. ff. de feris. l. i. §.
hoc interdictu. sed de substantia arbitramenti est ut arbi
trator qui largiores h3 habenas qua arbiter qui iudicare
potest eque z iniq3 dūmodo iniquitas non sit imoderata
ut. l. si societatem. §. arbitratore pro so. de iureiuran. c. quin
tanalis de oper. l. si libertus. Arbitrator autē qui locum
iudicis tenet iudicare non o3 nec potest iniq3. imo facit li
tem suā ut dixi l3 iudicando inique partes meru pene inie
parere debet ut. d. §. stari. Si igit viciatur cōpromissum
in arbitrum qui non habet in pronuntiando tam largas
habenas quanto fortius viciat cōpromissum factum ut i
arbitratorem certe nullus dubitare o3. Non ob. quod
ipsū cōpromissum est transactio pro eo quod arbitrator
laudabit. Concedo enim hoc sed non hoc sequitur uel in
fertur qd arbitrator possit assumi uel secundum conscien
tiam alienam omnino iudicare compellat. Non ob. quod
opi. hosti. z sequacium quia in iudice loquitur non in ar
bitro uel arbitratore cuius potestas est tantū ampla cum
solum sententiā ferre debeat legibus cōsonantem. C. de
iudi. l. iudices. unde non mirū si astringi potest iudex ut se
cundū consiliū assessoris sententiā formet. ff. de re iudi.
l. si conuenerit. Non ob. quod minus docti doctiorum
debent sequi consilia alias sunt in culpa propter duo. pri
mo quia dñs ciprianus est notorie tante intelligentie qd
equum ab iniquo discernit z bonā conscientiam a praua
intelligit z perfecte. unde ppter hoc solum non puro cas
habere necesse aliaz cōscientiam perscrutari z l3 in discer
nendo bonā a praua non tantam haberet noticiam quan
tam haberet dictus consultor electus non tamen assumi
potuit ut precise illam sequat sicut in themate uoluerunt
enim partes q nisi sequeret illam laudum esset nullum z
cōpromissum haberet pro non facto que promittendi for
ma iure ciuili est penitus interdicta ut superius est osium
Contraria uero loquuntur in illis qui uolunt se sub p̄tex
tu z colore ignorantie uel imprudentie excusari qui non
possunt si habuerant potestates consulendi peritiores aut
se affererunt edoctos ut. d. l. hoc edicto ut. ff. loca. l. mar
cius z ita non excusaret arbiter iudex uel arbitrator si oī
ceret se oia bona fide gessisse z scdm peritiam suam si re
dargueret quod male z perperam iudicasset. unde hic est
casus diuersus non aduersus aut oppositus uel cōtrarius
Concludendum est igit ex premissis tale cōpromissum d
quo supra dictum est nullius fore momenti. Si tamen cō
suetudo florentie esset admittere talia cōpromissa forsā
consuetudini standum esset hoc casu cum ad religiosi con
scientiam est recursum. Si autē religiosus non est sine or
bio obtineret consuetudo ut. l. i. z. ij. C. que sit lon. cōsue.
In religioso assertine non loquor quia ius ciuile cum nō
potest reddere capacem eorum que incapax est scdm ca
nones quibus laicorum constitutio uel consuetudo con
traria non tenet z non est consuetudo sed iudicat abusus
Et ita dico z consulo ego angelus zc. cccxliij.

Nulla Mulier possit ab intestato suc
cedere filiis uel filiabus suis de
functis existente ex defuncta p̄sona aliquo
suo nepote uel pronepote naturali z legiti
mo uel patre auo paterno uel patruo uel fra
tre uel sorore aut nepote ex fratre carnali possit tamen de
bonis talis defuncti habere ex percipere alimenta si non
haberet alias unde se cōmode sustentaret si tamen talis
persona decesserit non existente aliquo ex predictis pos
sit dicta mulier succedere ab intestato suo filio z filie in q̄r
ta parte bonorum preterq3 in domibus z cassamentis dū
modo ipsa quarta pars non excedat quantitatem quingē
tarum librarum z quod dictum est de matre. l. quod non
succedat nisi scdm modum predictū habeat locū in ania z
etiam a. mecll. inditione. iij. die. xij. ianuarij circa z in fu
turum locū habeat in omnibus z singulis annuibus z

cōiunctis cuiuslibet tam masculo q3 seie descendēti p̄ lineas
maternā seu a latere matris sue salua gradus prerogatiua
eaz inter eos q3 inter eos z agnatos seu de stirpe ex linea
masculina talis descendēti z q3 dictas est de ania q3 nō
succedat nisi scdm dictum modum non trahitur ad prete
rita sed tantum ad futura z nulla mulier uel eius filij uel
filie succedere possint alicui fratri dicte mulieris ab inte
stato si ex dicto eius fratre existant filius uel filij. filia uel
filie nepos uel nepotes z eis frater aut fratres filius aut
filij masculus aut masculi z dicto fratre uel fratribus qui
fratres uel filij siue nepotes sint ex legitimo matrimonio
nati saluo q3 si talis mulier exclusa a successione predicta
vidua remaneret possit redire z stare in domo talis fra
tris donec esset vidua absq3 filijs z nulla mulier possit ab
intestato succedere patri auo uel pro auo suo paterno nec
etiam natis ex linea feminina possit alicui ex predictis ab
intestato succedere existente aliquo filio masculo nato ex
defuncta persona de cuius hereditate agitur uel aliquib3
nepotibus uel pro nepotib3 ex filio uel filijs masculis na
tis ex linea masculina uel alijs descendētib3 masculis
ex dicta linea uel fratre carnali possint tamen z debeant
tales mulieres si nō fuerint dotate cōuenienter dotari de
bonis dictorum patris aut uel pro auo seu eius de cui3 suc
cessione tractatur secūdm cōditionem z facultatem pa
tris aut uel pro auo uel aliorum descendētiū z interim
donec nupti traderetur debet habere alimenta de bonis
patris aut uel pro auo de cui3 successione ageretur si ex defū
cta persona filius uel filij descendentes per lineas mascu
linam existant. Si uero ipse filius uel filij seu descendentes
non existant z superest frater uel fratres filius uel filij ex
fratre uel fratribus carnalibus defuncte persone tūc ipsa
mulier habeat vsumfructum omnium bonorum talis sui
patris aut uel pro auo defuncti. Si tamē tales mulieres in
ueniantur fuisse dotate p̄uenienter a patre auo uel p̄ auo
nihil de illis bonis de cuius hereditate ageretur ab inte
stato occasione dotium suarū uel quacūq3 alia de cā pos
sint percipere uel habere saluo q3 si postq3 nupta fuerit z
dotata vidua remanserit possit redire z stare in domo pa
tris aut uel pro auo uel eius de cuius bonis z hereditate
tunc ageretur si filius uel filij uel descendentes masculi nō
extarent z superesset frater seu fratres uel filius seu filij
ex fratre uel fratribus carnalibus defuncte persone in eo
casu ipsa mulier donec vidua steterit debeat habere vsum
fructum omnium bonorum sui patris aut uel pro auo mo
tui fratres uero vterini uel alijs nati ex linea masculina nō
possint succedere alicui uel aliquibus eorum fratrib3 vte
rinis defunctis existentibus ex latere patris aliquo uel ali
quibus cōiunctis ex latere patris saltem vsq3 in quartum
gradum inclusive. Et q3 ipsi cōiunctus uel cōiuncti succe
dant z potior seu potiores sint in tali successione quā ma
ter uel fratres vterini uel alijs nati ex linea feminina z qd
possint ipsi cōiunctus uel cōiuncti ipsam hereditate z bo
na hereditaria apprehendere habere z tenere z exigere
non obstāte matre uel fratribus vterinis uel alijs natis ex
dicta linea feminina z q3 quilibet mulier in eius descen
dētes possint ab intestato succedere matri sue p̄morte si
eidem matri nō existerent heres uel heredes filius uel fi
lij masculus uel masculi uel alius uel alij masculi descen
dentes ex eo uel eis. Si uero testatus decesserit is de
cuius hereditate z bonis ageretur uel relicto filio mascu
lo legitimo z naturali uel eo descendente seu descendenti
bus masculis z aliquid reliquerit quoquo modo relicti tū
tulo alicui mulieri que iure romanorū possit ei succedere
fit z esse debeat cōtenta ipsa mulier z eius heredes de
scēdentes tali relicto z plus nullo modo aliquis eorū pe
tere possit z q3 domini potestas z capitaneus dicte ciui
tatis uel aliquis eorum iudex talibus mulieribus uel eoz
descēdētib3 uel alicui eorum ius nō debeat reddere ne
q3 eoz3 petitionē audire sed cōiunctos incōrinenti absol
uere uel absoluti sint ipso iure. Et si q3 verbū esset in hoc
statuto obscurū intelligatur secūdm intellectū cōiuncti
z q3 supradictum est de filijs filiabus nepotibus uel pro
nepotibus uel descendētib3 intelligat de legitimis z na
turalibus ex legitimo matrimonio natis.

Artinus Jo. de florentia deces
sit ab intestato supsti
te z relicta Jo. infante eius filia legitima
z naturali z superstite domina nēre ma

tre dicti infantis et uxore eodam dicti martini. Postea dicta mater post mortem dicti martini, suscepit tutelam dicte infantis et addita fuit et apprehensa pro dicta infante hereditas dicti condam Martini postea Jo. in infanti etate decessit superstitie dicta matre sua et remanere domina sandra amita dicte infantis. Adodo querit visa forma iuris statutorum et ordinamentorum eois florentie quis succedat de infantis dicta mater an dicta amita dicis pro parte dicte matris quod ipsa succedit et succedere debet in totum dicte sue filie infanti repulsa penitus et oio dicta amita a successione predicta. Pro parte vero dicte amite dicis quod dicta mater succedit solummodo in quarta non excedente summam. cccc. librarum quid iuris sit de predictis et quolibet predictorum. In qua questione puto dicendum secundum sanam intellectum dicti statuti amitam non facere partem matri sed matrem ei absolute preferri non obstante generalitate verborum dicti statuti quia hoc nobis offendere verba legis ut si serviamus menti. C. de legi. l. non dubium de excu. tu. l. scire et. §. aliud de condi. et demon. l. pater leuerina in principio et. §. conditionum verba. Adens autem colligit ex ratione. l. quia ratio legis et mens legis sunt idem. ff. de no. in. l. cum mulier et no. in. l. cum tale. §. falsa de condi. et demon. et per dy. in. c. fi. extra de reg. iur. li. vi. et ideo ubicumque potest ratione. l. constare per eandem. l. uel aliam possumus et debemus absolute verba. l. restringere ad id tantum ad quod ratio se extendit et hoc est infallibile ut preallegatis iurisibus et no. in. d. l. non dubium super verbo amplexus. Sed ubi de ratione. l. non apparet per. l. expressam sed apparet coniecturative tunc possumus et debemus generalitate. l. restringere ad coniecturam rationem in duobus casibus vix ne aliquis ledat indebite et ne per aliquem ad lucrum perveniatur indebite seu cum iactura iuris alicuius. Ita loquitur iura. ff. de iure patris. l. adigere. §. quantumvis. Nam nisi ibi fieret restrictio amitteret ius patronatus indebite sic etiam loquitur. l. ij. C. de noxa. Nam nisi ibi fieret restrictio ex coniecturata mente statuentis tenet dominus ex delicto serui insolidum quod esset iniquum quod ex delicto rerum nostrarum non debemus obligari ultra amissionem earum. ff. de dam. infec. l. pretor ait. §. hoc edictum et sic et loquitur l. i. §. i. et. §. sunt munera et. l. ut gradatim. §. sed si. l. pe. munere. bo. Nam nisi fieret restrictio fiscus admitteret ad lucrum indebite et cum alterius iudicio igitur dicte iniquitatis vitande causa coniecturative restringitur generalitas iuris naturalis ut per interpretationem et coniecturata mentem evitet iniquitas ex generalitate verborum statuti precedentis que quidem iniquitas et iuris alicuius sublatio non videtur in dubio comprehendi sub generalitate sermonis nisi si quatenus non potest interpretatione iusta invariari ut. d. l. scire et. §. aliud et de testa. mili. l. in fraude. §. si. et. l. cum filiis et. l. ij. §. merito et. §. si quis a principe ne quid in loco publico et de ual. et pu. l. ex facto. Sic igitur in propositis terminis potest et debet congruenter dari restrictio in secundo rursus dicti statuti ut per agnatas mater non intelligat excludi in totum seu in partem a luctuosa filii successione quia intelligit esse de mente dicti statuti quantumvis fuerit sic etiam solo sermone locutus. C. de do. pro. l. ult. et inferius ostendit quia debet huiusmodi generalitas restringi ad eius rationem et causam rationabiliter coniecturata secundum quam non potest ad sensum bimembrem in dicto secundo responso quoad personas excludentes matrem non enim debemus intelligere matrem fore exclusam in totum seu in parte sui odio cum non sit digna odio sed favore. C. de inoffi. test. l. si quis in suo. §. ult. coniuncta. l. in testamento in fi. de mili. test. et. l. fi. de insti. et sub condi. fac. sed gratia alterius idest ut alius admittat esse remota seu ad munusculam redacta alias sequeret absurditas intellectus quam debemus evitare ut dictum est. Si diceremus excludi seu ius eius diminui nisi ut admittat alius et quatenus ille cuius respectu ius matris restringit sit successurus et non aliter. ff. ad tertu. l. ij. §. liberi et de iure patris. l. sicut. §. ult. de bo. li. l. si ex modica. §. filius et de pabu. l. i. §. filium de testa. tu. l. si sub conditio ne ibi. na. iccirco ait ut alius detur de colla. bo. l. ij. §. si duo nec debemus intelligere quod ius matris restringat contemplatione amite vel alteri cuiuscumque agnate remotioris gradus quod de mente statuti fuit providere agnatas masculini sexus excepta sorore de qua expressit in principio statuti et hec mens coniecturative sumit ex causa et ratione que movit verisimiliter statuentem primo quidem ratione cuiusdam rationabilis recompensationis sum-

pta ex quadam consuetudine eois modernorum temporum ex qua consuetudine probabiliter sumit coniectura mentis et rationis statuentis. l. si servus plurium. §. i. de lega. i. et de fun. instru. l. cum delatio. §. asinam de sup. lega. l. ij. cum sumi. est enim consuetudo moderna quod superstities agnati succedant in omnibus defunctorum quantum ad palliationem iniuriarum active et passive et quo ad similia onera et incommoda. Est igitur equum ut ibi collocentur comoda perveniencia ex agnatione ubi collocantur incommoda. ff. de aqua plu. arcen. l. i. §. fi. et de regu. iur. l. fm naturam. Secundo ratione cuiusdam publice utilitatis que exposuit facultates singulis agnationibus conservari ut familiarum salva sit dignitas et honestas que absque divitiis non conservat de lega. i. l. ab oibus circa prin. de ven. inspi. l. i. §. si servus in autenti. de testi. §. sancimus. C. de suspic. tuto. l. pietatis et de prius. credi. l. si creditores quod honores et munera publica potioribus inducenda sunt. ff. de decur. l. honores. C. eo. l. ad subeunda quod interest rei publice per digniores et diciores regi non per pauperes et abjectos in cor. de defen. civi. in princ. et §. i. et. d. l. honores et in cor. ut omnes obe. iudi. puin. circa prin. igitur reipublice interest facultatibus suis habundare subiectos ut in cor. ut iudi. sine quoquo infra. §. cogitatio honores autem et onera publicorum gerendorum officiorum constat solum ad virilem sexum pertinere. ff. de regu. iur. l. ij. ff. de mu. et one. l. ij. §. corporalia cum sumi. et hec fuit ratio movens coniecturative modernos. l. latores. Et insuper quod per agnatos virilis sexus contingit secundum communitatem accidere perpetuari et conservari memoriam agnationis et agnatorum quod optat quisque naturaliter in se fieri et hoc fit per personas agnatorum virilis sexus et non per feminas quod in eis non est apta perpetuari memoria agnationis sed finiri. ff. de verbo. obl. l. pronuntiatio. §. si. cum. l. sequens sed fit per personas agnatorum masculini sexus ut. d. l. pronuntiatio. §. familie et. l. libertorum in fi. eo. ti. qui. mo. ius pa. po. sol. §. i. Non obstat quod quidam sunt agnati masculi in quibus hec ratio non verificatur videlicet perpetuationis et conservationis nominis agnationis que conservat per productionem proles que quandoque in aliquibus deficit ratione vitii naturalis et quandoque ratione alterius accidentis vel notii continentie quod debet attendi communis nature hominum et non alicuius speciale vitium et huic communi nature adherent. l. latores absque exceptione vitii singularis. ff. de libe. et po. l. si quis postumos in princ. et. ff. de usufruc. l. iusto. §. non mutat et in auten. ut ma. debi. et cre. §. quod vero. ff. de legi. l. nam ad ea. Ex his rationibus fundatur communis opinio. doc. tenentium mentem statuentium extendi ad personas mares agnatorum in quibus operatur effectus dicti statuti tam publice utilitatis augmentum quam commune tam morientium quam viventium notum quam debitam et rationabilem honoris et emolumentum compensationem. Ex quibus rationabiliter sequitur coniectura mentis et rationis statuentis licet in statuto non inveniat expressa quod in datione rationis. l. extra expressionem in. l. pcedi potest coniecturative multipliciter videlicet per viam evitande absurditatis ut. d. l. scire. §. aliud et de regu. iur. l. in ambigua nec non ratione remonende iniquitatis. ff. de legi. l. benignius et de iure patris. l. adigere. §. quantumvis et. C. de noxa. l. ij. et. d. l. ut gradatim. §. sed si lege. Item ratione suadentis equitatis. ff. de aqua. plu. arcen. l. ij. §. item navis et de excu. mto. l. scire oportet et ratione communis usus loquendi seu vitedi de lega. i. l. liberozum. §. quod tamen cassius et quod ibi no. de fun. instru. l. cum delatio. §. asinam de sup. lega. l. ij. et. l. la beo. Item per precedentia et sequentia et per id quod a lege excipitur et per omnes modos per quos coniecturamus mentem testatoris vel contrahentium qui habent in. l. si servus plurium. §. vlti. et in infinitis legibus. ff. de lega. i. quod de vifinitione et interpretatione verborum prelatorum a testatore et a legiflatore recte arguimus. ff. de manu. testa. l. si ita fuerit servus. §. vlti. et de statu. libe. l. la beo ad treb. l. qui filium in fi. C. de ver. signi. l. cum quidam in auten. de nup. §. disponat et quod talis mens fuerit statuentis in propositis terminis et maxime exceptio posita in dicto statuto dum dicit preterquam in domibus et cassamentis que exceptio proprie concernit favorem agnationis in prole masculinorum consistentem quibus iniuriosissimum esse dignoscitur demum progenitorum forte suorum et situs in quibus antiquata est forte agnationis forma et retinere conservaverunt agnationis nomen videre ad extraneos devoluta et imagines matrum suorum

forum suorum hoc est arma et signa videre reuulsa ar. C. de adm. tu. l. lex que tutores igitur huiusmodi exceptio fauore agnationis retinentis et conseruantis formam et nomen agnationis absque dubio videtur adiecta quia fauore eius principaliter concernit ut ff. de hben. emp. l. si emptione et quod notat in l. veteribus. ff. de pac. in glo. et extra et d. l. ij. §. si duo de colla. bo. Similiter ergo et precedens dispositio pars restringens ius successionis matris ad certam quotam attribuenda est fauore agnationis masculini sexus et proles quia eadem dispositio non debet variatim accipi et diuerso iure censi. ff. de vica. l. eum qui edes et cuius terminationi seu generi subicitur etiam regula. ff. de reg. iur. l. ij. et quia quia vnius partis dispositionis est certior intellectus declarat et dat intelligere alium cuius intellectus est magis obscurus siue pars clarior sit prolata exceptiue ff. de usufr. le. l. generali. §. vixi de penu le. l. na quod liquide. §. vltimo sine dispositione. ff. de peti. here. l. verum et C. fami. her. l. quotiens et de leg. l. l. si seruis plurium. §. ff. et l. qui filibus cum similibus. Declarat mens statuens ad dictum secundum responsum statuti quod ius matris restringit ad certam quotam per dicta in precedenti parte dicti statuti cui dicta secunda pars continetur quia in parte prima exprimuntur nominatim certe persone agnatorum masculini sexus excepta sorore defuncti ita igitur fauore agnatorum marium excepta persona sororis defuncti constat partem dei primi statuti fuisse prolatam igitur per dictam regulam sumi potest coniectura rationabilis in fauore personarum eiusdem sexus et lineae huiusmodi gradus intelligat processisse secundum randa pars dei statuti que non differt a prima nisi secundum totum et partem quia sequentia per precedentia quibus continuantur congrue declarant cum obscure proferuntur ut d. l. quotiens. Sed non est dubium quod dicta secunda pars statuti est obscura quantum ad personas quarum in eam mater intelligatur esse reducta ad munusculam et constat quod intellexit legislator fauore alterius propterea ad successionem admittendi fuisse locutum ut cesset absurditas de qua supra est tractatum vix ne mater videretur exclusa solum sui odio vixque rationabili nec declarant persone quarum respectu dicta restrictio iuris matris emanauerit igitur dicta pars velut obscura rationem debet sumere ex precedenti clausula videlicet ex personis agnatorum sexus masculini unde ad personas similes huiusmodi gradus videatur. l. latoz transitum fecisse cum diminutionis fauore et cum persone agnatorum sint indifferentes quodammodo penes rationem inducende dispositionis de quibus rationibus superius tactum est et in habetibus similitudine talis est ratio consequentia. C. de interdic. l. i. nec potest eodem modo dari consequentia ex persona sororis ad feminas vltioris gradus quia inter dissimilia non potest dari consequentia similitudinaria. ff. de calu. l. vltima de acqui. pos. l. naturaliter. §. nihil. C. de codicillis. l. si. sed ius sororis est quodammodo par iuri matris. C. ad tertu. autem defuncto ex cuius persona tantominus mater afficitur quanto digniori et potentiori in successione prerogatiua conferretur et tantomagis ius eorum offendit et tanto maior est iniquitas quanto magis ab equitate discrepat. C. de proca. l. exigendi ergo de minus iniquo ad maius iniquum non dat rationabilis consequentia ex persona sororis vix quia cum in persona sororis ratione sui sexus deum statutum matrem repellens sit minus rationale quam in persona marium quia in eius persona cessant rationes superius declarate non debet inde consequentia sumi quia ad unum inconueniens et singulare ius non debet dari aliud nisi necessario et inseparabiliter sequatur ex eo ut ff. de re. indi. l. a viuo pio in principio in maglo. et ff. de legi. l. quod non ratione. Confirmat etiam iste intellectus qui matrem inuadit summa iuris equitate qua matri ratione pia et equa consulit in obtinenda luctuosa filij successione in qua ius in dubio presumit et omnem presumptionem contrariam et quolibet tacitum intellectum scilicet facit. C. de testa. mili. l. in testamento. §. vltimo de i. sti. et substi. sub condi. fac. l. si. et de impube. et alijs substitutio. l. precibus superius allegata. Unde repugnant predictae regule et iura his que dicta sunt supra de coniecturatis rationibus et intellectu mentis tacite dicti statuti quia in fauorem tendunt materni iuris et ut in odio restringendo effectum dicti statuti ad fauorem masculinorum tantum quibus deficientibus cessat dispositio dicti statuti arguendo ex mente et ex ratione cessare et succedit dispo-

sitio iuris communis que pro matre facit cui hereditas filij est tanquam debite iure naturali licet ordine turbato. ff. unde libe. l. scripto in fi. et de inoffi. testa. l. nam et si paritibus et in auten. de trie. et semil. §. i. et que extra casus in statuto coprehensos remanet in pristina iuris forma. C. de app. l. precipimus in fi. et in auten. de adm. offi. §. si. col. ij. nam quod in nouantem dispositione non transfertur iuri pristino refirmatur. ff. de usur. l. si stipula. in fi. de adim. leg. l. alumne. §. qui filio. Ego frater scilicet domini Bechi de aretio civis florentie legum doc. consulo ut superius scriptum est. cccxlv.

Rimo *Ad* matris ad alimeta coartationem et ab hereditas successione precipiam exclusionem faciendam per certas personas expressas in statuto et hoc facit primo et iste non est casus noster. Se-

cundo certam matris in succedendo inuentionem et reductio nem ad munusculam partem sine alicuius vniuersalis successionis expressione ita quod effuso sermone et impersonaliter lex loquitur de residua parte in qua mater non succedit et in hoc secundo stat questio nostra vtrum amita preferatur matri. Tertio infra in eodem statuto considero clausulam aliam que dicitur quod existente aliquo vel aliquibus coniunctis ex latere patris saltem usque in quartum gradum mater non succedat et ipse coniunctus vel coniuncti succedant et sint in successione potiores et istud capitulum legislator videtur etiam tangere casum nostrum amita enim est soror patris et i. quartum gradum ergo videtur matrem coartare ut in secunda parte statuti ac in totum excludere et in tertia parte siue capite statuti. Nam cum in verbis nulla est dubitatio non admittit voluntatis questio. ff. de leg. l. i. ille aut ille §. cum in verbis et debemus verbis statuti seruire de exerci. l. i. §. si is qui nanem et l. licet cura seruanda videtur. l. p. spexit qui et a quibus licet lex inducat viciu maximum tamen debet seruari donec per nouum legislatorem vitium corrigatur antique. l. ut. l. vitium maximum. C. de lib. prete. licet enim conueniat legislatozem fauorem esse equitatis ut C. de pac. conuen. l. hac. l. tamen propter equitatem vel humanitatem non scriptam non possumus recedere ad text. l. C. de legi. l. i. nec ab eius generali determinatione. ff. de publi. l. de precio de alie. l. i. §. cum autem et in his que exprime se contra rationem naturalem sunt constituta non possumus sequi rationem que nulla vel tenuis est. ff. de legi. l. q. vero et argumetum in. l. i. ff. de consti. prin. Sed ista sunt superficialia nam ista res est aliter consideranda quoadque n. lex disponit de successione eam certo personarum generi vel certis gradibus afferendo et tunc nominati per legem succedunt alij tanquam preteriti a lege non succedunt. nam preteritio legis est pro exheredatione inclusio enim expressorum et tacitorum est exclusio remissorum ut. C. de secun. nup. l. i. C. de inces. nup. l. si quis incesti. C. de bo. prescrip. auten. bona van. insti. de leg. agna. linc. §. quod ad feminas quoadque lex disponit de successione priuatiue pura quod mater non succedat et tunc necesse est in primitiua dispositione inquirere rationem legis que tacita est. Nam vbiunquod. l. prohibet tunc ne nudum videatur preceptum ratio legis inquirenda est et ratio tacita habetur pro expressa ut. ff. de re. mili. l. milites agrum. Interdum autem lex priuat matrem quod de iuribus circa ipsam pietatem in qua fundatur ratio et causa successionis ut quod non potest tutorem filio impuberi tunc ceteros omnes gradatim vocasse videtur et vltimo fiscum et si non acceptat bona sunt vacantia et sine herede ut. ff. ad tertul. l. ij. §. videndum interdum lex non priuat matrem ratione delicti sed sub alio respectu siue respectu esse non est lex priuatiua ut dixi argu. ff. de leg. l. i. filius. §. diuini. C. de fideico. l. quotiens et iste respectus non potest fundari in odio quod mater non demeruit argu. ff. de condi. indebi. l. qui exceptionem. Non enim videtur exceptio odiosa nisi quando creditur dmeretur. l. patrociniu ita hic. Erit ergo ratio fauor agnatorum. nam et a prima legum origine cum sola lex. xij. tabu. omnibus imparabat idem erat propterea fuerat necessaria se contenta in ista materia et edicta pretorum ut insti. ad tertul. in princip. et noue constitutiones principum ut in auten. de heredi. ab intestato. §. ex his sed quorum agnatorum an omnium an agnatorum masculinorum. ita quod sexus discretio habeatur in hoc stat questio nostra. nam in secunda particula huius statuti que matrem inuadit ad quartam partem nulla fit mentio vel distinctio sexus et id

quod ex tacito intellectu sumit uideatur esse in rem scriptum ut. d. §. uidendum 2 sic ista florentina prudentia ut plurimum erit consona. l. xij. tabu. Item quedam rudis 2 laicorum equitas uidet quod bona redeant ad stirpem a quo profuerunt 2 est ar. ad hoc. C. de bo. que lib. l. §. scitis. Sed contra hoc uidet quod intelligat de agnatis masculini generis 2 hoc ex coniunctione duorum capitum eiusdem. l. ar. de li. 2 po. l. gallus. §. ille casus. Nam in tertio capite statuti ita dicitur mater non succedat existente aliquo nel aliis quibus 2 03 etiam usque ad gramaticalia descendere. Nam aliquo est generis masculini in hac materia tanquam in materia differenti penes rationem masculinum non trahit ad suum privilegium femininum quia in feminino sexu non inuenitur eadem ratio privilegii aut favoris. unde si statutum dicit agnati excludant matrem istud non trahitur ad agnatas nec mirum quedam enim masculos sequuntur 2 non feminas. ff. de reg. iur. l. quo tutela 2 facit quod legitur 2 no. in ri. qui fem. da. pos. §. hoc autem in fi. in glo. 2 ad hoc quod no. C. de ser. fugi. l. quicumque de uer. sig. l. i. per dy. 2 alios cum si. 2 l3 dicat aliquo nel aliquibus 2 iste ablativus sit generis ois 2 sic includere uideatur eque principaliter 2 per se masculinum femininum 2 neutrum ut no. ff. de reg. iur. in rubrica 2 in. l. i. tamen quod premisserat de masculino dicens aliquo 2 non dicendo aliquo nel aliqua intelligit disgressio ad pluralem numerum sed non ad alium sexum. retinet enim statutum suam propria significationem in quocumque numero loquat. ff. de neg. gest. l. iij. de uer. sig. l. in usu iuris. Et ad hoc facit quod subsequitur coniunctus uel coniuncti. nam in masculino loquitur quod isto casu non porrigitur ad feminas. Sed contra hoc obicit quia istud statutum uult uerba dubia interpretari per conuentum ergo interpretabitur pro se de indi. si quis intentione sed ad hoc respondeo quod ista potestas restringitur ad personas quibus statutum fauet non ad alias ar. ff. de iure codi. l. quidam referunt. ff. de in diem adiec. l. si predictio. Tertius casus est quando statutum habet duo extrema certa 2 clara quod quosdam excludit tunc includit includunt 2 exclusi excludunt ut in autentico de here. 2 fal. §. si quis aut. non implens 2 §. exheredatos de cotratu. l. i. in fi. 2 l. iij. §. si emancipatus. C. de le. here. l. lege. xij. tab. conclusiue autem in questione nostra uidendum est quod dictum statutum retro fuerit intellectum 2 practicum 2 id quod longo tempore uiguit est seruandum. ff. de legi. l. minime. Si autem non apparet qua interpretatione uisa sit ciuitas ratio pro matre facit quam ex coniectura non patiuntur leges excludi ut. l. precibus. C. de impubez cuz materia sua. Benigna 2 enim interpretatio facienda est etiam in statutis. ff. de legi. l. benignus 2 cōis intentio prudenter ciuiliu 2 statuentium talis presumitur esse qualis esse 03 si nominatum tunc fuissent interrogari. At uerisimile est quod in hoc casu sanxissent pro matre. ff. de pac. l. tale pactum in fi. querit enim mater 03 esse deterioris conditionis 2 amita portiois ratio inueniri non potest que sit substantialis 2 bona in qua 03 lex fundari quarta di. erit autem lex. Adulter autem sunt persuasiones 2 probabiles pro matre facientes 2 multa argumenta faciunt pro ea uerum est tamen quod statutum est multum pregnans 2 tutius esset amicabilem componere quam audacter eligere in passibus difficilibus in iure difficultas ista pendet ex eo quod ratio statuti non est expressa in statuto. Item ratio non est de substantia legis ut. ff. de leg. l. non enim. Et ad uerificandum statutum sufficit rudis equitas laicorum ut. C. ut nullus ex vicar. l. i. li. xi. 2 hoc argumentum sumit ibi and. 2 bar. 2 l3 tertia clausula loquat in genere masculino loquitur quoad totalem matris exclusionem que non fit per feminam nisi per sola sororem coniuncto tertio capite statuti cum primo sed quoad reducendum matrem ad quartam partem uel sufficere quicumque agnatus sine differentia discretionis sexus quod generalis est de terminatio statuti. ff. de mili. testa. l. in fraudem. §. fi. Ego in hac. q. multum dubito scilicet super intellectu statuti quia ratio naturalis que est ratio certa 2 in dubio habetur pro lege scripta 2 pro equitate scripta. ff. de excu. tuto. l. scire oportet. §. 2 si maxime. Est enim naturalis ratio idem quod iusticia naturalis preualens rationibus coniecturalibus 2 hoc facit pro matre nisi dicatur quod sufficit nobis lex. sine ratione 2 non debemus requirere plusquam requirat legislator 2 lex ita est mater non succedat nisi in quarta parte 2 c. nec est dictum quando nel qualiter sed simpliciter loquitur 2 ita uidetur quod amita defuncti coar-

tet matrem ad quartam portionem secundum formam statuti ut magis agnationis quam cognationis ratio habeat 2 fauor domus inducat hanc portionem sic 2 alias in alia materia habemus. C. de impo. lucra. descript. l. ij. §. fi. 2 l. ff. C. de colla. l. illam 2 in. d. l. maximam uirtum cum simili. 2 sufficit una ratio excludendi licet omnes alie deficiant. ff. de heredi. insti. l. si non lex 2 sine ratione sufficit ipsa legis dispositio ut erat antiquitus. C. de legi. here. l. lege. xij. tabu. Mater habet pro se ipsa rerum naturam 2 sumam equitatem 2 coniecturas quasdam amita habet pro se primam statuti figuram. l. statuti cui tenacissime inherere homines 2 maxime rudes qui mundi maximam partem intelligentibus rapiunt 2 quicquid subtiliter accute que dicitur id dicit esse astuciam 2 cauillationem de quorum tamen uerbis parum curandum est dum tamen non deuietur a tramite rationis. Quid ergo finaliter dicendum est respondeo seruet practica 2 interpretatio consuetata que si non apparet mater habet equitatem amita uerborum ruditatem magis igitur inclinandum est in uiam equitatis secundum opinionem excellentis. doc. d. Jo. de ligna. 2 d. Francisci de albergotis qui consulerunt pro matre. Ego Ange. 2 c. cccxlvj.

Ius Si heres gay ab intestato egit contra sempronium de anno presenti sempronius obicit de testamento gay 2 produxit testamentum gay in forma ut uidere potestis cuius copia mittitur pu-

etaliter quod testamentum seu protocolum scriptum in uno folio produxit in quadam filza antiqua eiusdem tabellionis defuncti iam sunt quindecim annis 2 ultra in qua infilza sunt ultra. lx. testamenta in suis protocolis scripta in folijs ut est istud 2 omnia sunt cancellata in princip. ut est presens testamentum 2 in aliquibus de dictis cancellata ab extra est scriptum completum 2 registratum extense in aliquibus est scriptum solummodo. 2. R. ut est in presenti. q. d. completum 2 registratum 2 sic uidetur satis clare apparere in eadem infilza etiam sunt aliqua testamenta que non uidentur fuisse completa per notarium 2 illis ab extra non est scriptum completum 2 registratum nec appositum modo. 2. R. ista 2 sunt cancellata 2 eodem modo proponitur una alia infilza in qua sunt forte centum instrumenta contractuum in quorum multis reperitur ab extra scriptum completum 2 registratum uel completum 2 registratum 2 illa sunt cancellata. Alia uero in quibus nihil est scriptum ab extra non sunt cancellata que infilze rogationum notarum cum instrumentis sic cancellata ibidem existentibus sic producantur ad ostendendum quod notarius cancellabat rogatum quoniam complerat instrumentum 2 hoc patet per multa rogata in quibus dicit completum 2 registratum extense 2 per alia in quibus est completum 2 registratum alia uero in quibus hec deficiunt non sunt cancellata prout predicta patet in publico archiuo dicti comunis in quo consuetum est publica instrumenta reponi modo queritur an uisus predictis uel altero eorum reus debeat absolui 2 c.

Ausa Cancellatio restringit eius effectum ut. l. cancellauerat. ff. de his que in testa. uelen. unde si causa cancellationis uniuersaliter respicit totum ius 2 substantiam instrumenti totum instrumentum

est cancellatum 2 eius uires totaliter euacuate. Si autem respicit partem quatumcumque cancellatum sit totum partes relique suis subsistunt uiribus quarum respectu cancellatio non est facta ut aperte probat ibidem 2 in proposito cuz causa cancellationis est propter accidens non autem propter substantiam contentorum in testamento nihil de scriptis in eo enactum est sed omnia in suo statu manent 2 in ea efficacia consistunt in qua consistere 2 manere si nulla cancellatio emanasset ut. in. l. i. §. i. eo. ti. 2 d. l. cancellauerit nec mirum quod quilibet dispositio secundum suam causam regulatur 2 per ipsum restringitur 2 ampliat siue sit dispositio legalis ut. l. adigere. §. quamuis de iure patro. siue testamentaria ut. d. l. cancellauerat siue inter vivos ut. l. habebat. ff. de insti. 2 l. eadem 2 l. conueritur 2 l. si mater. §. si quis autem de excep. rei indi. 2 l. omnium. ff. de spec. tu. causa autem cancellationis presumitur 03 illa eadem ex qua idem notarius alias cancellaciones in alijs instrumentis facere consueuit. Nam ex consuetudine hominis in eadem specie siue in eodem genere iudicatur eius intentio qualis quantaque fuerit ut. ff. de usu. 2 ha. l. plenum. §. equum de lega. l. i. fi

lega. i. l. si feruus plurius. §. si. de reb. un. qui habebat de vi
no oleoq; lega. l. cum certum. Sed ex themate clare z ap
te patet quod dictus notarius testamenta z alia instrumē
ta in primis rogationibus contenta cancellabat cuz erant
in mundum redacta completa z registrata z ad declara
tionem cause in eisdem quandoq; extensum sua manu in
eisdem scripturis sic cancellatis scribat completum z re
gistratum quandoq; per simplices litteras horum verbo
rum interpretatiuas secundū suum intellectū. l. cō. r. que
littera cum scōm eum ipotabat completum z littera. r.
registratum dicta ergo cancellatio facta ppter cām cōple
menti z registrationis non est facta ad destructionē sub
stantie contentorū in ea sed tantum modo ut significet cō
plementum z registratio z ideo dicta cancellatio in nul
lo obest z si dicat vbi est registratio uel completio dico
quod satis apparet de registro ex quo dictum testamentū
apparet in libro registroz cōis archiuij qm̄ illud solum
registrum absq; eo quod appareret ipsum instrumentum
cancellatum uel non cancellatum probat z fidem facit ple
nariam sicut faceret omne publicū instrumentum origina
le omni vitio z suspitione carens. C. de fide instru. autē.
ad hoc in scōo responso z in corpore unde sumit hec an
tem dico posito pro cōstanti qd notarius cancellauerit co
adiuuatur hoc fortissime qz scriptura dicte cancellationis
h3 diem consulem testes z reliqua oia que requirunt ad
essentiam publice scripture cassatio igit z cancellatio scā
de partium uoluntate forsitan non obesset quia non appa
ret facta corāz testibus nec apparet quando fuit facta nec
in publicam formam cancellatio est reducta z sic standū
est primo rogatu de quo non dubitatur non autem stan
dum est simplici assertioni notarij dicentis scripturam re
uocatum uel cassam de partium uoluntate. que enim si be
ne considerantur dispositiones in hac scriptura sunt. vna
inductiua z omni solemnitate sufflata. s. testamentum. alia
destructiua ipsius testamenti. s. cancellatio que non appa
ret facta solemniter nec de uoluntate testantis z sic etiam
si factum constat per notarium preiudicium nullum affert
de regulis iuris. l. si libarius z dicta. l. i. de his que in te
sta. delen. C. dela. li. §. sed ne furandi de fur. l. qui tabulas
z. l. quidam tabularum z maxime quia potuisset fieri a
tabellione corrupto ex quo cancellationem non solemniter
zauit debite unde ob hoc presumam cancellationem vitio
non carere z esse suspectam arg. C. de probatio. l. inbe
mus. ff. de fide instrumentorum lege secunda de custodia
reorum lege diuis. Nec obstat qd cum de scriptura du
bitatur ad ipsum tabellionem decurratur ut sue scripture
fidem imponat ut. l. si quis decurio. C. de fal. z in corpo.
de instrumen. cau. §. oportet autē. iudicantes. illud autem
procedit cum questio est an sua manu sit scriptum ita qd
solum de scriptura questio est. Sed ubi est questio de sub
stantia in ueritate z scriptorum in ea statur scripture z in
dubio presumitur uera si secum habet omnem solemnita
tem admixtam uel in nullo creditur in corp. de tabelli. §.
oportet in cor. ut preponatur nomen imperato. circa pñ
cipi. de pac. l. iuregentium. §. quod ferre. cum igitur dicta
cancellatio non habeat secum admixtam solemnitate
quam desiderat dispositio destructiua uel inductiua dico
hanc cancellationem non obstare ut supra z potissime z
non apparet facta de uoluntate testantis quinimmo ap
paret facta per notarium z apparet registrata in archi
uio communis cui omnino standum est unde licet can
cellatio reddat prima fronte scripturam suspectam. C. de
edictio. edic. l. fina. C. de testamen. l. si vnus ex. vij. z di
cta. l. inbeamus. z de probatio. l. si cirographum tamen su
spitio hec euacuatur per registrum archiuij in quo archi
uio solum scripture solennes z omni suspitione caren
tes restringende sunt z alie nusquā. Fortius autem z
uehementius dubitari posset si notarius dictum instru
mentum ne aliud simile in forma solemniter descriptum cā
zelleret adiecta causa qd per errorem scripsit aut imagine
carte uel papiri uel membrane scripsisset non lectum uel
non publicatum an dictum instrumentum sit cancellatum
cum dicte cause insertione uel habens in margine supra
dicta uerba uel similia idem importantia fidez faciant nec
ne z an peti possit ut reuocatur in modum super quibus
ad presens nihil dico quia non expedit nec de hac re sum
consultus. Concludo igitur ex premissis rem conuentus
absoluedū esse a petitione z ita dico ego ang. cccxlvij.

Pater Stipulatus est pro se z here
dibus suis dotem sibi z here
dibus suis restitui demū decessit pater su
peruiente filia z in testamento paterno p
terita z filijs suis institutis fratribus dicte
filie z ita reperitur in protocollo in transumptio aut ma
nu alterius notarij inuenitur qd pater stipulatus fuit sibi
z suis heredibus reddi non aut dicit sibi z pro suis here
dibus querit vtrum dicte varietas aliquid importet z cui
instrumento sit standum an originali uel assumpto z cui
dicte dos debeat restitui an filijs z heredibus dicti patris
an filie uel heredibus eius.

Sumptum Predictū ab
originali i nul
lo differt in substantia tamen enim impoz
tat quem stipulari sibi pro se z suis heredi
bus quātum z sibi z suis heredibus dari.
Cum enim uiuens heredē non habeat nunq; copulatiue
inuitantur heredes cum stipulatore sed semper ordie suc
cessiuo. s. mortuo stipulatore. ff. de ver. oblig. l. eū qui. §. si
te z ritium z eo. ti. l. cōtinuus. §. si. no. glo. eo. ti. l. stipula.
ista. §. h3 qui z ibi per Bar. sed si diceremus aliquam di
uersitatem importari ex dicte diuersa cōceptionem verbo
rum standum est protocollo ad qd semper in dubio est re
currēdum quando assumptum ab eo discordat et si assum
ptum esset originale ut protocolum, qz scripturū manu eius
dem notarij ut habetur in corp. de tabel. §. si. in gl. in ver
bo protocolum. Super secūdo dicendum est qd heres
dicte filie defuncte nō potest petere executionem dicti in
strumenti qz instrumentum non inuat nō descriptū ut. C. s.
proba. l. ad probationē vti domini executione. ergo soluz pe
ti potest per heredes patris tamen executio fit ad utilitatē
filie z heredum qz etiam cū pater stipulatur dotem sibi so
li restitui qd potest filia effecta sui iuris emancipatione uel
morte dotis actio solius filie est ut no. glo. in. l. vna. §. vi
deamus. C. de rei vxo. actio. in glo. parua que fuit additio
quam Bar. me audiete tenebat ibi z eam etiam t3. ff. so.
matri. l. que dotis z hoc est intelligēdum si in testamento
paterno fuerunt extranei instituti uel etiam alij filij qui tā
tundem sunt de patrimonio paterno pro quolibet eorum
tantum sumpturi quātum fuit dos. Quicquid autēz ultra
fuit deberet equaliter diuidi inter filios z filiam. l. si. C.
cōmu. vtriusq; iudi. z nō est alibi z quando pater abini
tio ita stipulatus esset ita qd filia non potest contradicere pa
tri dotem danti quominus stipularetur. Sed si ex interval
lo fuisset stipulatus filia permittente tūc imputet sibi filia
que potuit contradicere z nō contraxit imo consensit pñ
Ja. bu. z ad istam cōcordiam reducunt opi. cōtrarie vi
delicet Odof. r. of. z Dy. quos etiam sequit Ly. in. d.
§. nec curatur an dicta filia fuerit exheredata uel preterita
ut. d. l. si. z. d. §. videamus. Concludo igitur qd quilibet
filiorum tantū habet quātum est dos z pater fuerit stipu
latus filio tunc cū dotem constituit dotem p̄dictam sibi z
heredibus restitui heredes filie agent ex stipulatione fa
cta que concepta fingitur in hunc casum cū filia efficeret
sui iuris emancipatione uel morte possent etiaz agere he
redes filie cōtra heredes patris z tunc aut dotem soluere
debent z ab heredibus mariti eam exigere petēdo execu
tionem instrumenti aut debent cedere iura que habent z li
berantur cedendo quoniam nō sunt obligati heredib; fi
lie nisi qz habent actionem. ideo liberant actionem cedē
do. ff. de pecu. l. qd debetur. Et hec sufficiant qz ista est ve
ritas licet potuisse loqui diffusius sed sum breui sermone
contentus propter paucitatem salarij. Et ita dico z cōsu
lo ego Angelus z c. cccxlvij.

uidam Adnannel condam lantan
ni ebre? ano. Adccclxvij.
conduxit per quattuor ānos quēdam abra
mutium z quādam eius vxorem ebreos p
suis factoribus z negotiorum gestorib; ad
trafigādum mercandū z mutandū deponendum pecu
nias z negociandū cum quibuscunq; personis z c. que cō
ductio fuit facta pro certa mercede seu precio videlz. l. on
catorum pro quolibet dictorum. iij. annorum inceptoz
Adccclxix. pro quibus quidem traficationibus z nego
cijs gerendis dictus Adnannel consignauit dedit tradidit
numeravit in presentia notarij z testium dicto abramu
tio z dicte sue vxori presentibus z recipientibus ex dicte
d

causa. Adde. duca. auri z ita dicti abramutius z ei⁹ vxor fuerunt contenti z confessi habuisse z recepisse a dicto Adannele dictam quantitatem ex dicta causa cū qua quāritate promississent dicto Adannele presenti z recipienti negociari z mercari ad opus dicti Adannele in ciuitate z comitatu arimini prout eis uidebitur z placebit p vtilitate z cōmodo dicti manueli z c. z subiungit qd in fine dicti termini z ante z post totiens quotiens sibi ipsi manueli placebit de intrata expensis sorte lucro z dānis qd absit dicto manueli aut cui ad hoc duxerit deputandū dci abramutius z eius vxor reddent cōputum z integram rationē pro quibus attendendis z obseruandis se psonaliter z realiter obligauerunt cū pacto quod capi z detineri possint z cum pacto de intrādo tenentam etcetera z et iurauerunt omnia z singula attendere z obseruare nec q aliquo modo uenire z cum pactis clausulis z penarum adiectionibus ut instrumento publico inde sumpto latius continetur cuius copia consultori videnda trāsmittit. contingit quod quidam Siatenus heres dicti manuelis qui manuel decessit de anno presenti agere uult ddictos factores ad contenta in dicto instrumento z specialiter ut assignent computum z rōem dicte gestionis z factorie z alia faciant prout promississent z tenent vigore dicti instrumenti. **Opponitur** pro parte dicti abramutij z dce sue vxoris q vigore cuiusdam statuti cōis antedicti cuius copia etiā consultori trāsmittitur fuit z est prescriptuz dīcto instrumento seu obligationi z actioni ex ipso instrumento descendētibz per spacium. xv. annorum z etiāz vigore statuti presumit solutum z satisfactum pro dicto debito dicti instrumenti propter decursam dictorum. xv. annorum. Ex parte uero dicti lanctani heredis dci manueli dicitur attendis z bene consideratis uerbis dictorum instrumenti z statuti non fuit nec est prescriptum iuri uel actioni in dicto instrumento contentis nec presumitur fuisse uel esse solutum z satisfactum modo queritur quid iuris.

Copia statuti predicti.

Tatum Et ordinatum est quod si aliqua persona habuerit contra aliquem uel aliquam personā seu uniuersitatem aliquā cautionez uel instrumentū alicuius quantitatis sibi de

bite uel promisse uel cōpeteret alicui aliqua actio uel alicuius pecunie uel quantitatis petende z steterit per. xv. annos quod dictum debitum non exegerit uel non petierit postqz petere potuit si de cōi concordia partium nō steterit quod predictum debitum postea petitur uel solutum non fuerit presumat dictum debitum solutum z de eo creditori satisfactum z sic creditor ab omni exactione pro dicto debito exclusus saluo quod alteri minoz. xiiij. an. dcm statutum non preiudicet nec dicta prescriptio sibi currat hoc saluo quod debito iam contracto incipiat currere tempus prescriptionis a die publicationis statuti z in contractis in posterum currere incipiat a tempore contracti facti uel quo solui debuit z peti potuit que publicatio facta fuit in. Adcccvi. indictione. iij. die penul. mensis february.

Actum Statutum abbreviatum minimum z tempus prescriptionis actionum personalium non est dubium quod iuri cōi contradicit cum earum uita olim perpetua ut insti. de perpe. z tēp. acti. reducta si ad metam annoz. xx. ut. l. ij. C. de cōsti. pecu. z l. si quis intentionis. C. de p̄scrip. xx. an. ideo strictissime dōz intelligi ut. l. constitutionibus. ff. ad muni. z. l. quicquid astringēde de ner. ob. ut sic iuri cōi contradicat qz potest z maxime qz exceptio p̄scriptionis est odiosa cū per eā quis locupletet cum aliena iactura quo postergato permittit bono publico. ff. de vsuca. l. i. **Itunc** ad propositum reduciendo statutum loquit de habentibus cautionē uel instrumentū alicuius quantitatis sibi debite uel promisse uel cōpeteret alicui ius uel actio quāritatis petende. primū igit capud statuti uendicat locum ubi cautio foret priuata uel instrumentū. s. publicum cōtinet. p̄missione alicuius quantitatis pecunie unde figura uerborū instrumentū ac p̄missione alicuius quantitatis pecunie designat qd non est in proposito unde cessat dcm primū capud ex quo uerba non aptant ad illud ut. l. si uero. §. de uiro so. ma. l. p̄tor. §. docere vi bo. rap. z. l. denūciasse. §. quid tamen de adu. qd autem in p̄posito non sit apparet quia dci ebrei se obliga-

uerunt ad reddendū rōem quod est facti z h̄ sub illo fecō contineat etiam restō reliquorum que in dādo consistit attamen a fecō res incipit. Ad pecuniā autem ultimo puenit que in reliquis est. unde obligatio trafigandi meri feci est obligatio reddendarum rationum non mere in dādo nec mere in faciēdo cōsistit sed ex mixtione quadā qz a facto res incipit ut p̄dixi. z ad pecuniā ultimo peruenitur ut. ff. de condi. z de. l. cū seruus ita liber esse iussus. p̄uissio igitur dicti statuti facta de obligatione dādi pecuniā hūc casum mixtum nō comprehendit cōsiderato qz sumus in materia odiosa nō extensibili nec interpretabili z vbiqz inuenimus p̄uisionē factam de vno simplici tātum deinde ad casum mixtū illud ex interpretatione non solū ex significato proprio uerborū descendit ut. ff. de libe. z po. l. si ita scriptum uer. licet eniz subtilis que interpretatio in odiosis z exorbitantibus a iure cōmuni locum nō habet licet secus sit quando prouidetur de vtroqz simplici. nam tunc z mixtus sub illa dispositione comprehenditur ut. l. si ita z de iniusto testa. z vbi simplicia sunt separabilia indicatur de vno quoz ut de suo simplici in corpo. de non est. secūdo nuben. §. si uero mixte ad fi. ti. z in cor. d. nup. §. z qz parum z insti. de actio. §. item mixta z vbi nō sunt separabilia indicatur de mixto uelut de tertia specie uel d̄ illo simplici qz est potentius ut. ff. de statu. homi. l. queris. **Et** uere iste est casus noster qz vnum non potest cōmode ab altero seperari. non enim dādo pecuniā in folle rō reddita est similiter si exhibeantur libri z dispingantur z calculus fiat nisi pecuniā soluatur non est reddita ratio ut d. l. cum seruus. Si igitur dicta duo requirant z uerificet hic sermo reddendarum rationū. ergo vnum ab altero nō seperabitur licet actus executiui dationis z facti destineti sint tamen illa duo nisi simul iungantur nō faciunt hūc sermonem perfectū z ideo siue iudicemus hunc articulū esse tertiam speciem differētem a mera datione z a mero facto qz uerius est ut. d. l. cum seruus siue iudicemus assimilari alteri simplici oportet qz adequetur obligationi facti ex quo a facto res incipit z principium cuiuscūqz rei potissima pars sit ut. l. i. ff. de ori. iur. l. si quis ex argētarijs §. si initium tabularū z. l. i. §. edere de eden. unde qd cūqz p̄dictorum sumamus extra casum statuti sumus z sic remanemus in iure cōmuni. ff. de libe. z po. l. cōmodissime secūdam quod nō prescribitur minozī spatio anno. xxx. z pro hoc apparet satis declaratum qz nec secūdam caput statuti locum habet qz si obligatio reddendarum rationum facti ex eo qz in facto res esse incipit ad illud agi oportet s. ut ratio reddatur nō autem agitur nec agi potest principaliter ad pecuniā que in obligatione principaliter non est sed in cōsequentiā necessariā quādā uenit ut superius dictum est. **Preterea** z si uerba statuti hunc casum comprehendērent qz non puto tamen dicitur ebreus qui in gestione z factoria remansit continue debuit exigere a se post. xv. annum quicquid saltim a domino suo ex gestione facta ante annum z ipso anno. xv. naturaliter debebatur que naturalis denegari non potest quin subsistat quoniam eam non substituit p̄scrip. xv. anno. z ideo cū ipse gestor teneat de culpa quam ipse incurrit gerēdo post. xv. an. exigendo a se quicquid debuit ex p̄ambulibus rationibus p̄cedentibus dictum. xv. an. potest cōueniri ex hac culpa tex. est. ff. de nego. ge. l. eū actum cum. l. se. z se. ubi est casus. q. nostre. **Laueat** igitur aduocat⁹ qualiter ex hoc capite formet libellum ne p̄pter ineptam cōclusionēz sue cūberet ut. l. i. ff. de offic. assel. cum simi. qz ut dixi etiam si prescriptum sit cū debitum naturale permanserit z in dicta factoria cōtinue steterit sine dubio cōueniri potest rōe dicte negligentie in qua omnia restaurant cum obligationi orite ex negligentia predicta nō sit prescriptum z ipse ebreus habuit unde a se cōmode exigi potuit prudens ergo agendi formula est qz narretur obligatio p̄tracta z asseratur qz ebrei nedum tempus in instrumento contentum gesserunt sed cōtinuo p̄generauerunt in gestione per tātūz tempus vsqz ad tale tempus z qz rationem dicte gestionis nullo tempore reddiderunt z culpam z negligentiam cōmiserunt in nō exigēdo a se ipsis id quod exigere poterunt z debuerunt. **Et** ideo cōcludatur ratione dicte gestionis z continuationis p̄dicte ac etiam negligentie cōmissa se non exigēdo eos cōdenari z c. Aut enim nō erit prescriptum z agens est securus aut sic esset prescriptum z idē ex capite negligentie maxime in negocijs cōnexis quozū seperatio

sepatio cōmode fieri nō potest loquor de illis que gestio nis uestigio sunt incepta 7 post. xv. an. continuata ut. d. l. eum actum. Ego Angelus 7 c. cccxlix.

Insultatio

Hec est pulchra 7 dubia 7 pro parte negativa qd non fiat transmissio facta qd de mero rigore auferri 7 modificari potest legitima filiozum ex iuris municipa lis cēsura scdm ueram opi. 7 in hoc ulterius me non ostē do sufficiat remissio ad no. p. dy. in. c. indulgē de regu. iur. li. vi. per Jo. an. in. c. raynutius de testa. extra 7 ultra eol addo quia emancipato ius civile omnez olim potentiam succedendi abstulit 7 consequendi legitimā debitam iure nature ab intestato 7 tamen ius sanguinis non potuit auferre ut. l. iura sanguinis de reg. in. in. vi. per Jo. an. in. d. c. raynutius de pac. l. ius agnationis varianit que ipsū ius civile legitimam 7 modū deferendi que iuregen. 7 nature erat incognita ut in autētica nouissima 7 in corporeum de sumis. C. de inoffi. test. vnde statuitur sicut auferre pōt pure legitimam sic 7 sub cōditione si filia nō nupsit 7 hec uidetur prima fronte fuisse statuti intentio v3 ut filia non dotata dotem tantum loco legitime habeat cū modifica tione statuti. l. habita cōsideratione facultatum defuncti 7 dignitatū natalium que oia etiam iure civili in cōstitūda dote cōsiderāda sunt ut. l. cū post. §. gener de iure do. 7 ff. de le. iij. l. si filie 7 ut nihil habeat nisi tradat nuptui exce pris alimentis que sit interim perceptura. Confirmat hec ratio negativa quia quicquid prestandum est p masculos in successione uniuersali prelatos prestari o3 pro dote 7 sic sub cōditione si nupsit ut. l. ticio centum. §. ticio ge nero de condi. 7 de. 7 no. per cy. C. de nup. sancimus 7 ff. de le. i. l. si fundum per fideicommissum. §. iul. si igit solus in huiusmodi conditionis euentuz statutum noluit presta ri si nupsit ergo nuptijs non cōtractis defecta est condi tio 7 per cōsequens nihil debet mulieris heredibus qm nec ipsi mulieri uiuenti quicquā prestare o3 si nuptias nō contraheret cum igitur mulier predicta non nupsit ha bere dotem non potuit ppter duo. Primo obstante statu to qd non concedit illam nisi post transductionē. Secūdo obstante iuris civilis censura quia non potest esse dos ante matrimonium ut. ff. de iure do. l. iij. Contrarium credo uerum statutum enim non disposuit quicquā dari pro do te que sine matrimonio esse non potest ut dictum est in p cedenti discursu sed disposuit filiam non dotata3 dotari 7 hec dispositio est simplex 7 pura. Quod autem infra subi citur interim antequā tradatur nuptui solum alimenta p beri respicit executionē duntaxat 7 hec differunt inter se mulierem esse dotata3 7 dotem esse dos enim non est nisi matrimoniu subsit sed mulier dotata est etiam antequā nubat quia sola dotis assignatio pro matrimonio non cō tracto sed in futurum contrahendo mulierem reddit dota tam ut. l. si quis priore. §. certum de secū. nup. vnde vulgo dicimus puella dotata est que tamen nubilis est si dos si bi assignata est 7 desernendum est uulgari loquendū sū l. anniculus de uer. signi. 7 l. labeo. §. tubero de sup. lega. 7 puellam cui in testamento quid pro dote relictuz est do tatam dicimus quod etiam tenuit bar. in. d. §. ticio genero 7 ff. de admī. tu. l. cum plures propter quod cōcludo puellam 7 infantem per tutorem posse petere se dotari 7 eris dos assignatione seu destinatione quadam l3 non sit dos vere cum matrimonium contractum non sit nec in ea eta te matrimonium aut sponsalia possint contrahi interiz au tem cum puella crescit solum alimenta percipit antequam tradat nuptui quia sic statutum disponit saluo nisi heres fuerit in mora quia puella nubilis interpellauit masculuz heredem ut dotem assignaret 7 traderet q3 uolebat nube re 7 ille nō tradidit extūc ergo fructus 7 obuentōes dotis assignate pnerent qm quanta prestari debuit ad eaz hec dos succedet in locum legitime quonia sicut fructus legi time incontinenti ex dispositione iuris debent filio ut. l. papi. §. quarto de inoffi. testamento 7 C. eo. ti. l. quonia3 in prioribus sic attento statuto post morā heredis debent filie fructus dotis que sibi assignari debuit arbitrio boni viri 7 maxime cum mulier est minor cui irregularis mo ra cōmittitur ut. l. titia. §. vsuras deleg. q. si igitur puella in terpellasse heredem legitime hic modus esset indubitat9 qd ius dotis petende transmitteret cū haberi debeat con ditio p impleta ex quo stetit per heredē qui futurus erat

obligari quo minus conditio impleretur uolendo dotare ff. de condi. 7 de. l. iure civili 7 ff. quando oi. lega. ce. l. si post diem. §. si. sed q3 nō interpellauit mains est dubiū sed prout dixi ab ipso initio ex dispositione statuti puella de buit dotari 7 pro se dotanda saltem per assignationem in cōtinenti patre mortuo sibi conditio 7 actio competit ut l. statutas de acqui. re. domi. 7 l. vnica de condi. ex. l. sola ergo petitio in diez nuptiarum dilata est ante nuptas igit non petitur. vnde cum nuptie nō possunt contrahi deficit cōditio sub qua fieri debeat prestatio 7 sic ad prestandum non poterat heres compelli ut. l. cedere diem de uerbo. si gni. Nec ob. C. quando oi. lega. ce. l. ex hīs uerbis q3 ibi si uineret legatarius exigere posset sit 7 heres eius l3 eius filia si uineret nuptijs nō contractis non posset exigere. er go nec heres eius alimenta autem constat tunc cum iura finire. ff. de transac. l. eum hū. §. modus vnde cōcludo mo ram in dotando cōtractam ad heredem transmitti ius pe tende dotis 7 ius petendi ut cōstituantur cedere ex tempo re mortis patris sed ius exigendi non venire nisi nuptijs contractis aut mora in dotando ptracta postq3 mulier nu bere noluit. Ego Angelus 7 c. ccccl.

Ro

Decisione primi puncti si quis uellet incipe a gemino nos opoz teret intrare illud quesitum de donatione constantini an tenuerit 7 q3 ad nos non p tinet decisio que in facto consistit obmitto etiam decisionem iuris ne cadat in casum. Presupposi to igitur pro constanti q3 tenuerit donatio 7 q3 per illam omnis potestas in temporalibus ablata sit cesari 7 trāssta ta in ecclesiam romanam iudicamus de eo q3 queritur. l. an habens auctoritatem a cesare legitimandi spurius pos sit legitimare illos in terris ecclesie 7 uidetur q3 nō quia actus legitimandi iurisdictionalis ē 7 uoluntarie iurisdictionis ut no. Bar. in. c. uenera. qui si. sint legi. in glo. ij. 7 ibi dicā sicut igitur cesar met qui exercitio iuris caret in terris ec clesie legitimare non posset sic nec eandem potestatem in alium transferre potest nec etiam cōmunicare alteri gene rali doctrina que vulgo tradit q3 nemo plus iuris in aliuz transferre potest quam habeat. ff. de regu. iur. l. nemo pl9 iuris q3 autem nec cesar posset apparere q3 extra territoriu suum nemo iurisdictionē exercet nec in suos subditos nec in alios de iurisd. om. iudi. l. extra territorium. ff. de offic. pre. vr. l. si. de bo. aucto. indi. pos. l. cum vnus in fi. C. d. in di. l. properadum. §. sin aut 7 ff. de regu. iur. l. a dno pio §. i. c. ij. d. consti. li. vi. licet fallat in casu cle. i. de fo. compe. In proposita aut questione nedum q3 exerceatur iurisdic tio in loco subiecto cesari. imo exercetur in hominē subie ctum eidem 7 sic duplex est defectus. l. locum quo iurisdic tio exercetur 7 persone in quā que non est subdita cesaree potestati 7 pro hac parte. l. quod legitimatio non teneat facta extra territorium legitimantis uidef casus in. d. c. p. uenerabilem. §. id autē in patrimonio fm intellectuz bar. qui dixit papam quoad actus spirituales 7 quo ad poten tiam succedendi que omnia ad temporalitatem pertinent non posse legitimare quēquam nisi in patrimonio beati petri l3 quoad spiritualia sic cuz quo ad ea omnia loca sub sunt pontifici 7 hoc tenuit precise bar. in dicto. c. in glo. ij. in glo. 7 in uersiculo petri 7 si illud capitulum deberet sic intelligi hec questio esset sopita quia 7 si papa nō pos set multominus inferior ab eo 7 eodem modo si impera tor non posset multominus posset comes palatinus depu tatus ab eo pro hac pte facit q3 romanus pontifex in ter ris quibus h3 temporalitatez h3 potestate plenissimā ergo nihil deest nihil que reseruat in eis est cesari ut in cle. de iureiuran. romani cōiuncta. l. si in aliquam. §. plenissi mam de offi. procon. Item impator iurat in dictis terris nullam iurisdictionem per se uel per alium exercere ut pa ter in tex. d. cle. ergo nec per se nec per comites palatinos legitimare poterit vnde dixit Huil. 7 Anno. in. d. c. p. ue nerabilem q3 legitimatus ab vno primare intelligat legi timatus quoad omnia spectantia ad potestatem legitimā tis 7 que de suo foro sunt 7 quoad sibi subiectos nō quo ad non subiectos de quozum preiudicio ageret vnde fm eos non erit legitimat9 non quoad potestatem succedēdi ab intestato in ciuitate legitimati nō subdita de quo in spe. de le. ad fi. ver. sed illud queritur. Contrariuz tenuit dispu tando Ja. d. bel. vt ipse posuit in ti. qui. mo. na. effi. sui. §. generaliter 7 ff. de hīs qui sunt sui uel alie. tur. l. si. ergo

eorum omni iudice et omni loco poterit expediri. ff. de iur. i. qui habet. §. quolibet loco. ff. de offi. proco. l. i. ff. de adop. l. emancipari in prin. et §. i. et quod in hijs que sunt voluntarie iurisdictionis potest fieri progiatio de loco ad locum ut. d. l. ij. et l. emancipari. ff. de solu. l. quero. unde submittere se potest illegitimus qui est de terris ecclesie comiti palatino iurisdictione suam prorogando ut eum legitimes et pro hoc facit quod episcopus extra suam iurisdictionem existens beneficia confert de offi. lega. novit qui actus iurisdictionis est et quod petendo quis legitimes se per iudicem non suum habere tamen legitimes potestatem intelligeretur se eius iurisdictioni subicere et per consequens prorogare est casus in. d. c. per venerabile ver. insuper cum rex Jo. an. movet istud dubium in terminis et refert opi. sed nulli adberet in. d. c. per venerabile in novel. Quid dicitur mus questio est multum dubia et Bar. in. l. cunctos popu. per tex. dicte decre. per venerabilem que signater ad hoc allegatur in. §. interdum reperiant statuta permissiva applaudet quod legitimes ab vno primatu non sit legitimes nisi quo ad ea tantum que sue iurisdictionis sunt et ideo non capiet hereditatem in alieno consistente quoniam dicta legitimes esset quoad ipsum legitimes et sibi subditos valida non autem quoad alios non subditos quibus posset generari preiudicium habilitatur ergo legitimes intra territorium legitimes quoad omnia que sue iurisdictionis sunt non extra territorium secundum enim mihi videtur salva meliori sententia considerandos plures casus fore. Primus est utrum habens potestatem legitimes di a cesare possit hanc potestatem in terris ecclesie exercere in subiectos cesari. Secundus an possit in non subiectos. Tertius an legitimes intra territorium cesaris sit in omni territorio legitimes reputandus. Quartus an non subiectus cesari legitimes p. comite in terris ecclesie prout est in proposito sit legitimes ita quod ut possit ad successionem ab intestato vocari etiam in terris ecclesie hijs sic examinatis et visis multe questiones apparebunt sopite que ex facto quotidie oriuntur. De primo videtur videndum quod sic ratione iam dicta. §. prorogari potest iurisdictione voluntaria de loco ad locum quod tenuit etiam l. y. C. de epi. audi. l. si quis ex consensu hoc tamen advertendum est diligenter quod licet possit prorogari iurisdictione comitis palatini cui principaliter per principes attributa potestas in si idem comes deputaret suum vicarium et locutenentem non posset extra romanum imperium etiam ex prorogatione iurisdictione exerceri licet sit voluntaria ut. d. l. ij. in fi. de offi. p. consul. que ad hoc signater est notanda. De secundo an possit legitimes idem comes subditum et similiter in loco non subdito adhuc per omnia idem dico quod in precedenti quod tunc duplex est prorogatio. prima de persona ad personam habet enim princeps potestatem legitimes subditos cesari si igitur non subditi se subiciunt fit prorogatio de persona ad personam que secularibus est omnino permissa ut. l. ij. C. de iurisd. om. iudi. et l. i. et l. ij. et ff. de iudi.

Item quatenus legitimes in loco non subdito sit prorogatio de loco imperij ad locum ecclesie que potest fieri similiter ut ostensum est. Ex hoc igitur apparet decisio consultationis nostre quod spectabilis miles et preclarus doctorum doctor dominus Gaspar natus codam; ofi Jo. de cal. lucerna iuris canonici per omnes terras ecclesie legitimes potest ex virtute prorogate iurisdictionis subditos et non subditos cesaree maiestati ad dictum ber. respondeo quod illud procedit quando petens se legitimes per errorem adiret comitem palatinum velut suum iudicem cum non esset ut. ff. de iurisd. om. iudi. l. si per errorem impedit eum tunc prorogatis propter errorem. Non ob. tex. dicti capituli per venerabilem ibi libere et c. quasi non possint alibi quam in patrimonio beati petri ut dixit Bar. quod illud libere exponitur. i. sine contradictione cuiusdam quoniam illud est in opinione contraria vel exponitur libere. i. iure proprietatis et dominationis. c. oi. contra morez de rescrip. si quando et si in territorio beati petri papa potest et nemo sibi contradicere potest sed in territorio cesareo bene posset contradicere ille cuius interest. i. cesar et is cui in hereditate fieret ex legitimes preiudicium de rescrip. c. ij. et c. aures de maio. et obe. c. fi. Nec ob. quod papa habet plenissimam potestatem in terris ecclesie quia licet habeat tamen subditos poterit ibi in pertinentibus ad voluntariam iurisdictionem submittere se potestati cesaree et nihil repugnat. Nec ob.

quod iurat nullam exercere iurisdictionem per se vel per alium quod illud iuramentum ad iurisdictionem contentiosam refertur que continet in se imperium merum et mixtum et iurisdictionem simplicem non autem ad voluntariam per quam nulli preiudicatur bene tamen fateor quod prohibente papa nec etiam voluntariam exerceret quia obstat sibi proprium iuramentum ut. d. clemen. Unde concludo ex premissis comitem palatinum in terris ecclesie tam subditum cesari quam romano pontifici legitimes posse ex vi prorogate iurisdictionis. Fallit in duobus casibus primo si papa contradiceret ut in. d. cle. Secundo si contradiceret primatus cui in successione per legitimationem preiudicium generat ut exprimis apparet. Delcedo nunc ad tertium. i. an legitimes intra territorium cesari in terris ecclesie sit legitimes reputandus De. de ancha. ponit in c. cccxij. incipit in xpi et c. primum dubium et hic advertendum quod Bar. ibi dicit quod inhabilis humilitatis ad actus inferiorum a principe puta si a populo vel vno domino non est habilis nisi solum infra territorium reddentis eum habilem. unde si quis esset legitimes per oblationem curie non est legitimes ut sic haberet potestatem succedendi nisi solum infra territorium illius curie et solum inter patrem et filium legitimes hec effectum sortitur ut in aut. qui. mo. na. effi. sui. §. filium colla. vij. et infert ex hoc quod filius habilis factus per statutum ad ea que sunt sibi interdicta iure communi non erit habilis nisi intra territorium statuentis. se cus si efficiatur habilis auctoritate suprema et sic cesarea vel apostolica hoc non dicat expresse sed satis tacite dicit cuiusque curioso lectori et infert quod habens potestatem legitimes vel habitandi inhabilem ab inferiore a principe illam iurisdictionem licet voluntariam non exerceret et in subsidium extra territorium villo modo per. d. l. ij. et hoc quod habilis factus auctoritate cesarea vbiusque sit habilis fateor de plano quo ad omnia ea que princeps potest committere sed quo ad omnia respicienda temporalitatem non autem erit habilis sine dispensatione nona quo ad spiritualia quod illa sunt reservata romano pontifici et ipsorum non est laycus capax ut in. c. latoz qui si. sint legi. et in. c. tunc de ordi. cogi. et quod vbiusque sit legitimes legitimes auctoritate cesarea patet quod eius legitimes absterget omnem maculam gentis et ipsum reducit ad statum primeum et primus ius gentis sicut quod omnes liberi et legitimes nascebantur ut in. §. bella no. in cor. qui. mo. na. effi. le. et ff. de natu. resti. l. queris et in cor. qui. mo. na. effi. sui. §. si quis igitur filios col. vij. et hoc intelligo quo ad omnia temporalia per quorum assecutionem nullum preiudicium generat non quo ad ea per que preiudicium inferret. unde legitimes auctoritate cesarea etiam si sit subditus cesari et intra romanum imperium existat legitimes non succedet ab intestato illis qui sue legitimes non consenserunt qui non sunt de territorio cesareo quoniam illis cesar preiudicare non potuit committendo illis potestatem succedendi de iure competentem et in successione preferendo legitimes qui ante erat inhabilis erit igitur talis legitimes et habilis quo ad officia et honores temporales et quo ad dignitates que sine cuiusque iniuria concedunt vbiusque locorum hoc fuit de mente Jo. et Bar. in. d. c. per venera. in glo. ij. et idem recte intuenti sensu Jo. an. ibi hoc idem voluit Bar. quando tractatur de preiudicio terrarum qui non sit de territorio legitimes in d. l. cunctos popu. in. d. §. insuper sic igitur erit econverso si romanus pontifex aut alius habens potestatem ab eo legitimes subditum in spiritualibus tantum ille legitimes erit vbiusque quo ad omnia spiritualia quod non est quo ad illa inenire locum qui non sit de iurisdictione pape et si legitimes subditum etiam in temporalibus quo ad temporalia etiam erit iudicandus legitimes et in omni loco mundi quo ad ea que nemini afferunt preiudicium ut predicti sed quo ad ea que sunt temporalia et non subiectis inferre potest preiudicium sicut est privare non subiectos potestate succedendi ab intestato per superexistenciam spiritus vel naturalis legitimes non erit legitimes iudicandus extra terras ecclesie ut predicti alias necessario sequeretur quod in non subditum nullo modo data esset potestas coercendi aliqua potestate facienti quod est falsissimum et in cesare ut. l. omnes populi et l. cunctos popu. si igitur dicta filia que est de terris ecclesie se legitimes fecisset a dicto comite palatino tempore inscio vult inuito non dubito quod non succederet ex legitimatione predicta ipsi patri quoniam nec ei nec alijs venientibus ab intestato potuit

stato potuit per suam prozogationem preiudicare ut in re-
 gula iuris alteri per alterum z c. sed quia in themate p̄sup-
 ponitur quod pater petijt eam legitimari z ad sui petio-
 nem fuit dicta puella legitimata nec patri iniuria facta est
 qui petijt nec alijs qui essent ab intestato successuri cū pa-
 ter testando potuisset illos hereditate priuare argumentū
 opti. ff. de le. i. l. per fideicommissū z facit bene qd̄ no. bar.
 ff. de lib. z post. l. gallus. §. z quid si tantū ner. secundo in-
 ducitur in argumentum vnde concludo quod cum dicta
 filia uirtute prozogationis sit iura legitimorū affecta au-
 ctoritate cesarea quod ubiq; locorum legitima est censē-
 da quoad omnes effectus temporales per quos preiudi-
 cium non infertur cuiquā ut sunt temporales honores z
 ideo cum in casu proposito non subiectus cesari nullq; p̄-
 iudicium inferatur qz non patri nec uenientibus ab inte-
 stato ut dixi quos ipse potuit sua hereditate priuare quod
 quoad potestatem succedendi ipsi patri legitima est censē-
 da z omnibus alijs antefertur sed si pater alium filiū aut
 filios habuisset legitimos quibus solā relinquisset legiti-
 mam z minūtā propter existentiam huius puelle legiti-
 mate tunc quia pater non potuisset auferre uel diminue-
 re legitimis sine causa non esset censenda legitima dicta
 puella quoad fratres quatenus de diminuenda legitima
 tractaretur. Et ex hoc infero qz non erit legitima hec puel-
 la nisi quoad patrem qui eam legitimari fecit ut sibi succe-
 dat non quoad alios attinentes in successione actiua. i. ut
 ipsa alios uenientes ab intestato excludat qui legitimatio-
 ni non consenserunt nec eam ratam habuerunt z cui etiā
 non cōsenserit nec ratam habuit ille attinens de cuius suc-
 cessione tractat. In successione uero passiuā. i. quā alius
 huic puelle ab intestato faceret uellet arbitror eam legiti-
 mam fore censendā quia ipsa petendo se legitimari habilita-
 uit ad hereditatem suam inhabiles z nemini sit iniuria
 cum principaliter de bonis suis tractetur unde eidem cō-
 iuncti ex paterna linea proximiores succedent exclusis at-
 tinentibus per lineam femininā in gradu remotiori qui
 alias exclusissent coniunctos per paternā lineā ut. l. spu-
 rius z. l. hac parte vnde cogna. Et scdm̄ hoc est dare vñū
 casum notabile qz quis alteri pōt esse agnatus passiuē nō
 actiue quoad successionis potestatem. Item ex his auda-
 cter dico quod si pater p̄ suum testamentū priuare uelles
 suis bonis non pōt uenientes ab intestato ex aliqua iuris
 censura. exemplum in comite z barone cuius comitatus
 z baronia uenit ad proximiorē agnatus masculū ex anti-
 qua consuetudine cessante prole legitima masculina comi-
 tis uel baronis quod hoc casu filius masculus naturalis
 comitis uel baronis de patrimonio ecclesie legitimari po-
 terit per comitem palatinum qz nec tractat nunc de preiu-
 dicio patris legitimantis sed subditoy dicti comitis z ba-
 ronīs z etiā ecclesie romane in cuius territorio est comi-
 tatus z baronia z ideo non cōsentientibus subditis pro-
 rogatio facta per comitē nullum sortiret effectum ut. d. l.
 queris z. ff. de adop. l. nam ita diuus. eadē ratiōe dico qd̄
 lz legitimatus aliquando substitutum per fideicō. excludat
 tamē dico hoc uerum cū legitimatio facta est per superio-
 rem legitimati z ille de cuius hereditate tractat similiter
 erat legitimanti subditus alias secus qz cum non possit
 legitimatio predicta tenere nisi solam uirtute prozogate iur-
 isdictionis non potuit prozogans cuiq; non cōsentienti p̄
 suam prozogationem preiudicium generare ut superius
 dictum est. Num autē dubium palebrum hic occur-
 rit an legitimatio excludat subditos romano iperio a suc-
 cessione que deferet in territorio ecclesie z loquor quan-
 do spurius filius se legitimari fecit nō quando pater d̄ cu-
 ius patris successione tractat uidet qz sic quia imperator
 statuere potest in suos subditos in tra territorium existen-
 tes z ligare etiam eos existentes extra etiam specialiter
 providendo ut in. c. ut animatus. §. statuto de consti. li. vi.
 ergo priuare potest eos potestate succedendi etiam in he-
 reditate extra territorium constituta. Incontrarium fa-
 cit quia de bonis extra suam territorij constitutis index
 non disponit ut. d. l. cum vnus. §. si cum sibi si. superius
 allegatis sufficiat dubia tetigisse vnde me non extendo vl-
 terius. Ad quartam an nō subditus cesari legitimatus
 in loco non subdito ut est in questione p̄posita sit legiti-
 mus reputandus in oi loco dico quod sic quia ex qua legi-
 timatio fieri potuit uirtute iurisdictionis prozogate illud idē
 operatur qz facta in loco subdito z de subdito z eodē

operatur effectus cum iurisdictione prozogata sit eiusde; uir-
 tutis z potestatis cuius erat prima ut plene no. per. l. y.
 in. d. l. si qui ex cōsensu quos autē effectus producat dicta
 legitimatio extra locum z territorij legitimantis superi-
 est ostensum nec dicat quis dictam legitimatiōem non te-
 nere factam d̄ dicta puella qz non fuerant requisiti alij ue-
 nientes ab intestato ut. d. l. queris melius eo. ti. l. pe. z. fi.
 quoniam nō fuit legitimatio necessaria cum nullū preiudi-
 cium fuerit eis illatum ex quo postulante patre de cui; suc-
 cessione tractat legitimata fuit ipse etiam uoluit uenientes
 ab intestato excludere z illam inuitare ex ardenti cōmuni
 voto parentum ad que natura inclinante eorum heredita-
 tes ad descendentes confluant z cōcurrant ut. l. scripto vñ
 li. z de bo. dam. cum ratio. Similiter nullus dicat priuile-
 giū nō tenere qz non est adiecta clausula derogatoria qz
 illa clausula requiritur ubi imperator sua lege statuit non
 ualere rescriptum. exemplū pone in hac materia ubi p̄ le-
 gitimatiōem sit alij preiudicium quo casu etiam cesarea le-
 gitimatio non tenet nisi citatis quorum interest ut. d. l. pe.
 z. fi. z ideo si imperator legitimat illis nō requisitis requi-
 ritur tunc clausula nō obstantium z c. ut no. in. l. quotiens
 C. de preci. impe. offe. z. l. rescripta z. l. fi. C. de sen. resti.
 nō pos. in glo. z. C. de transf. l. causas in glo. sed ubi nullū
 preiudicium ut in. q. nostra quicquid p̄nicipi placet et sine
 clausula sustentatur auctoritate cesarea. ff. d̄ consti. p̄n.
 l. i. vnde p̄cludo dictam puellam ad successionem inuitari
 ceteris exclusis. dixit autē Jo. an. sequendo. l. d̄ ost. no-
 tabiliter qz spurius natus ex matrimonio interdicto p̄ cen-
 suram ecclesiasticā ut inter duos sobrinos nō legitimat
 imperator ut sic eos legitimos faciat per suam dispensatio-
 nem qz cum nō possit super matrimonio cognoscere ergo
 nec dispensare qz cui negatur cause cognitio multo fortius
 dispensatio de deci. il primo sed imperator d̄ matrimonio
 non cognoscit cum de foro suo non sit ut in. c. fi. de scdis
 nap. licet autem nō faciat eum uere legitimū tunc ad act-
 qui solis legitimis tribuunt z ad successiones que de suo
 foro sunt bene habilitat dispensando vnde hoc casu non
 aboletur macula geniture sed uellatur eius effectus quan-
 tum attinet ad predicta z sic dixit intelligi omnes. l. dicē-
 tes qz imperator illegitimum facit legitimū qz illud fallū
 qz legitimatus est natus ex matrimonio interdicto p̄ ec-
 clesiam solus ergo papa qui tale matrimonium interdixit
 poterit eum legitimū facere z eadem ratione cū papa nō
 possit dispensare super matrimonio interdicto per. l. inter
 fratrem z sororem germanam uel inter ascendentes z de-
 scendentes simpliciter natos ex tali matrimonio nō legi-
 timabit papa licet habilitare possit tales nō obstante ma-
 cula geniture ad spiritualia z et temporalia si sue iurisdic-
 tionis existit. Ex hīs quide; infero qz si testator substituit
 per fideicommissam filio si decesserit sine filijs qz nō exclu-
 det substitutum legitimatus per cesarem qui natus fuit ex
 matrimonio interdicto per ecclesiam quia impator nō fecit
 eum legitimū lz habilitauerit ad iam dictā vnde cōsiliū
 est qz legitimatio tunc fiat a papa z similiter nō excludet
 legitimatum per papā si ille natus fuit ex matrimonio in-
 terdicto per. l. dei z hec sunt utilia subtilia z menti tenē-
 da z hec et sufficiant pro examinatione predicta que inue-
 stigare uolui ad mee anime nutrimentū. Et ita dico z cō-
 sulo ego Angelus z c.

Enerosus Miles dominus

Luchin? novel-
 lus de vicecomitibus de mediolano assum-
 ptus fuit in ano. MDCCLXXI. die primo me-
 sis Aprilis ad beneficia ciuitatis cōmunis

florentie per hec uerba qz ipse dominus Luchinus z ei-
 filij z descendentes per masculinā lineā potiant z gau-
 deant z potiri z gaudere possint z debeant in omnibus
 z per omnia nunc z in futurū omnibus z singulis bene-
 ficij z priuilegijs habilitationibus cōmoditatibus z fa-
 uoribus quātūcunq; in genere uel in specie prohibitis qui-
 bus z prout potiri z gaudere possunt uel poterūt quicūq;
 originarij z antiqui ciues florentie z qz quoad omnia z
 singula cōmoda honores habilitationes priuilegia bene-
 ficia z fauores z alia supradicta z in omnibus z per oia
 z quoad omnia in specie prohibitis habeant tractentur
 censeantur z reputent z haberi censi z tractari possint
 z debeant pro ueris z originarijs ciuibus tanq; origina-
 rij z antiqui ciues ciuitatis predictę z tanq; ueri z origi-

namque cives civitatis florentie habeantur et sint ita quod quicquid possint cives originarii civitatis florentie possint suadere et quilibet eorum etiam in specie prohibitis eo duntaxat excepto et reservato quod nequeat ipsi vel eorum aliquis vigore presentis provisionis assumi ad aliquod officium populi et communis florentie et quod ipse dominus Luchinus infra annum proxime secuturum teneant emere certas possessiones et cetera quod si non fecerit non gaudeat beneficio dicte civitatis. Contingit et post predicta dominus Luchinus emit et acquisivit sub diversis temporibus plures quantitates pecuniarum et florenos auri et creditorum de montibus communis florentie videlicet quarundam prestantiarum appellato el monte vnono de le prestanze. deinde confecta fuerunt quedam ordinamenta per commune florentie substantialiter disponentia quod officiales diminutionis montium possint compellere omnes et singulas personas que emisissent aut quolibet titulo acquisissent de creditis dictorum montium ad vendendum pro eo precio quo ipsi emerunt et hoc fecerunt per maximas necessitates eidem communi incumbentes. Adhuc queritur presupposito quod dictus dominus Luchinus confirmaverit omnia ad que tenebat secundum formam dicte provisionis sue civitatis et posito prostanti quod tanquam subditus dicte civitatis florentie nunquam fuerit oppressus oneribus dicte civitatis quibus oppressi fuerunt alij cives civitatis predictae an dicta ordinamenta edita super dicto compello de vendendo ligent dictum dominum Luchinum.

Ro Parte affirmativa quod dictus generosus miles dominus Luchinus possit cogi et compelli per officiales diminutionis montis ad revendendum communis florentie et seu alteri pro ipso communi recipienti omnes quantitates pecuniarum quas retro quocumque titulo acquisivit de creditis dictorum montium dicti communis vel alterius eorum prout in ipso ordinamento continetur ac etiam teneatur ad observantiam ipsius ordinamenti et omnium et singulorum contentorum in eo probatur ex primo generalitate municipalis censere disponentis quod videlicet officiales possint teneantur et debeant omnes et singulas personas que emisissent hactenus autem per viam permutationis quomodolibet acquisivisset de creditis dictorum montium ad vendendum eorum credita dicto communi vel alij pro dicto communi in totum et sine in partem prout et sicut per officium dictorum officialium vel ex parte dicti officij requisiti fuerunt. Cum ipse igitur d. Luchinus sit numero qui multas varias et diversas quantitates pecuniarum de dictis creditis acquisivit ergo continetur sub ipsa lex municipalis censura et per consequens astringetur ipsa lex de reb. d. l. is qui. cc. §. utrum de testa. mili. l. in frau. §. si. de acqui. re. domi. l. iij. in prin. de re. iur. l. omnes actiones et l. omnia fere et l. quecumque et l. nemo et l. nullus et de regu. iur. c. nullus iuribus cum alijs simi. inf. Secundo quod propter necessitates urgentes republica compellere potest suos subditos ad vendendum res suas et etiam precio viliori. primum quod subditi possint ad vendendum compelli probatur. ff. si servi. ven. l. venditor. §. si constat. secundum quod precio viliori probatur. l. si pendentes. §. si quid cloacari. ff. de usufru. facit. C. de sacrosan. eccle. l. iubemus nullam et l. neminem unde dixit Innocentius qui suadente causa boni publici statum tollere potest ius singularium personarum et maxime ubi versatur pax et quies populi de inin. et ob. da. c. in nostra et est tex. nota. ff. de cap. l. si quid bello que quidem utilitas reipublice florentie oppressa tantum creditorum mole non est dubium quod versatur hic causatur fuit auctoritate cesarea propter cladem guerrarum et creditorum molem confiscatio pro non scriptorum caducorum et quasi caducorum ut. C. de cadu. tol. l. i. Tertio probatur quod ut patet ex themate magnificum et excelsum commune florentie de dono et gratia singulari assumpsit dictum dominum Luchinum et eius filios et descendentes per lineam masculinam imperpetuum ad omnia bona civitatis sue et hoc modo eum quodammodo sibi alium constituit atque filium propter quod sine onibus idem d. Luchinus est dicto communi ad antidota obligatus de condi. inde. l. si non sortem. §. libertus de peti. here. l. sed si lege. §. consuluit quinimo et in tanta debitorum presura subvenire debere videtur cum absque revelatione a tantis oneribus creditorum non possit dicta respublica florentina commode se tueri etiam quosdam do-

nataris in repedium donationis sue egestatis tempore compellitur donatorem allere. C. de reuo. do. l. si. in glo. voluerint probat tenentes opinionem predictam per. l. alimmenta de libe. agno. Ly. dictam opi. coadiuvans probat eam quod donator equiperatur patri. ff. de confir. tu. l. si patronus quod dic esse satis rationale. In contrarium quod non possit urgeri ad observantiam contentorum in ipso ordinamento probatur ex generali regula negativa quod cautum est neminem compelli ad vendendum. C. de iure deli. l. nec emere C. de contrab. emp. l. inuitum de regu. iur. inuito et de donatio. l. hoc iure. §. non potest a principio cuius contrabere voluntarium est sed ex postfacto et stare sit necessarium. C. de actio. et oblig. l. sicut et. C. loca. l. inuitos. ff. de pigno. actio. l. quavis de inde. l. nemo exterius. C. de contrab. emp. dudum. Et licet dicta regula fallat in aliquibus casibus qui non in. d. l. inuitum per glo. et Ly. tamen inter casus exceptatos vel eorum rationem non comprehendit nostrum thema et ista est veritas quod dictus dominus Luchinus non compellitur ad vendendum nec etiam compellitur ad observantiam contentorum in dicta municipalis censura et quantum attinet ad quantitates quas dominus Luchinus acquisivit immediate post beneficium civitatis ad prius pro observantia contentorum in provisione sibi beneficium civitatis concedente nullum habet dubium vel scrupulum quoniam in dicta provisione continetur expresse quod idem dominus Luchinus et sui heredes teneantur ipsa nomina iura et credita reddere communi predicto pro precio eo et quantitati pecunie et prout et quemadmodum tenent quicumque alij cives florentie secundum quecumque ordinamenta dicti communis hactenus edicta disponentia de predictis unde solum secundum illa ordinamenta antea facta que tempore dicte civitatis ad epte vigeant potuissent et possent compelli ad vendendum non autem secundum ea que noviter edita sunt quoniam a. l. contractus non fuit nec est licitum rescindere. C. de pac. l. legem. ff. de po. l. i. §. si conuenerit. ff. de publica. l. cesar unde dixit Bar. antiquos maiores sequendo in. l. omnes populi quod assumpti ad civilitatem cum pactis non possunt post observantiam pactorum civilitate privari aut pacta inita quomodolibet alterari ratione predicta quod lex transiit in contractum idem dico et de omnibus quantitatibus pecuniarum quas non virtute dicte civitatis ad epte sed motu proprio idem dominus Luchinus acquisivit et hoc per dictam regulam negativam quod rem suam distrahere non compellitur. Ad hoc respondeo ad obiecta in contrarium et primo ad id quod dicitur de generalitate quia illa verba quantumcumque generalia restringuntur ad subiectos et subiectos iurisdictioni communis florentie que possunt compelli per ipsum commune ad vendendum non autem fit relatio ad exemptos in quos nulla est attributa potestas neque communi florentie aut suis ministris ut. l. omnes populi et l. cunctos populos probatur clare et aperte in. l. omnes C. sine cen. vel reliquis comun. glo. et per Ly. constat autem dictum dominum Luchinum origine propria aut paterna aut avita communi florentie non esse subiectum cum non sit de vicecomitibus de mediolano cuius territorium est notorie distinctum a territorio florentie. C. de prescrip. lon. temp. l. si. conuncta glo. sua. Non ob. quod idem dominus Luchinus factus est civis quam civilitate etiam ipse ex gratia impetravit ut patet ex verbis civilitatis ergo tanquam civis factus compelli potest ut alij cives subditi ut. l. cives. C. de incol. quod si bene considerentur verba civilitatis predictae ipse non fuit assumptus in civem simpliciter et absolute ut sic se fecerit subiectum communis florentie. sed fuit assumptus in civem quoad commodum suum et quoad potestatem petendi singulis beneficijs privilegij habilitationibus commoditatibus et favoribus quantumcumque in genere vel in specie prohibitis quibus et prout et quemadmodum potiri et gaudere possunt vel poterunt quicumque originarii et antiqui qui cives florentie et ad omnia et singula commoda et honores habilitationes et privilegia beneficia et favores in omnibus et per omnia et quoad omnia in specie prohibitis habeatur tractet et reputetur pro et vero originario cive et tanquam verus et originarius civis habeatur et sit ita quod quicumque possunt cives dicte civitatis possit idem dominus Luchinus unde directe patet ex verbis quod commune florentie participavit et communicavit eidem domino Luchino solum honores et commoda dicte civitatis quibus potuissent alij cives non autem subingant eum iurisdictioni sue et hoc patet ex verbis

ex verbis predictis et exceptione et reservatione que confirmat regulam exceptant eam a dictis beneficiis officialibus populi et communis florentie et quod hec fuit intentio dicti communis solum ei communicare dicte civilitatis beneficia non autem eum astringere iurisdictioni sue apparet ex eadem in quo presupponitur quod dictus dominus Luchinus post civilitatem predictam nunquam fuit oppressus oneribus civitatis predictae quibus fuerunt oppressi alii cives originarii. ff. de proba. l. procula ubi est quasi casus. Cum igitur assumptio ad civilitatem predictam facta fuerit in augmentum gratie et honoris et commodi dicti domini Luchini ad hoc ut ipse fruatur beneficiis civitatis florentie quibus primitus frui non poterat non est per tale assumptum onem detractum gratias aut beneficiis aut etiam iuri cōs quibus dictus dominus Luchinus poterat ante frui. C. de testa. mlti. l. ruffinus ubi videtur casus et ff. de here. insti. l. talem nec mirum quia honor auctus non generat detrimenta de condi. et de. l. falsa. §. i. ordinata enim ad augmentum non solent diminutionem operari nec etiam econverso quod licet dispositio operetur preter propositum disponentis ut. l. si quis. §. si libero. ff. como. et ff. si cer. pe. l. non omnis tamen nunquam operatur contra propositum ut. ff. de leg. i. l. legata inutiliter de adi. le. l. legata inutiliter et ff. de here. insti. l. ex facto el. pizolo. Non ob. quod respublica compellere potest subiectos ad vendendum res proprias etiam precio viliori propter eiusdem reipublice necessitates quod concedo illud de plano sed scdm ea que proponunt dominus Luchinus propter civilitatem predictam non est subiectus dicto cōs cum non fuerit assumptus nisi solum ad beneficia ut superius dictum est. Non ob. tertia obiectio. l. quod dictus dominus Luchinus per dictam gratiam civilitatis impartitam in necessitatibus dicti cōs participare debere videtur ad ipsa rem publicam sustentandam quod quicquid sit de retributione in necessitatibus fienda donatori pro donatario illud vendicat sibi locum in donatione pura et simplici non ob causam nam per simplicem donationem quis ad antidota obligatur et illa propter ingratitudinem reuocabilis non autem donatio ob causam facta sicut fuit in proposito quia donatus fuit domino Luchino civilitatis beneficium sub certis pactis et modis per eum plenarie observandis cōcernentibus directe utilitatem dicti cōs ut directe patet ex eis. ff. de dona. l. i. coniuncta. l. acquilinus regulus nicostratus eo. ti. Concludo igitur ex premissis dictum dominum Luchinum aut eius descendentes per lineam masculinam imperpetuum non fore subiectos neque superpositos iurisdictioni dicte civilitatis assumpte duxerat iurisdictioni communis florentie sed solum ipsius civilitatis vigore posse vti et frui omnibus et singulis beneficiis civitatis etiam antiquorum et per consequens etiam ordinamenta nova facta contra illos qui emissent aut alio titulo acquisivissent de creditis montium cōs florentie in eo preiudicare non posse neque debere ad ipsorum trahi vel porrigi. Et ita dico et consulo ego Angelus et c. cccliij.

Ludovicus

De a venantibus fuit investitus ab iconimo monasterii sancti bartoli de feraria iure emphiteosi de vno podere seu maso pro se suis que filiis ac nepotibus et duobus successoribus quos facere et eligere voluerit in suo ultimo testamento si filios vel nepotes non habuit tempore mortis sue quorum vnus post alterum rem ipsam teneat et possideat confinatum prout in ipso instrumento continetur. Modo dictus Ludovicus carens prole condidit testamentum in quo michelem et nigrum vna cum pluribus alijs suos heredes vniuersales instituit et post hoc suos condidit codicillos in quibus dictus Ludovicus. suos successores in dicto podere seu maso fecit et elegit dictos michelem et nigrum. querit an dicta res sit ad ecclesiam reuertenda an vero p̄tineat ad dictos michelem et nigrum et quo ordine.

uestro

Est dubia et prima fronte neuter eorum admittit ad emphiteosim quoniam conditio sub qua predicti michelem et niger debebant institui defecisse videtur dupliciter. Primo quod non sunt facti nec electi successores in testamento. Secundo quia non ordine successiuo electi prout pactionalis forma emphiteosis exigit et requirit que vsq; ad vnum iota est plenarie observanda. C. de iure empbi. l. i. est enim hoc po-

tiissime ius dicto contractui attributum circa pactorum observantiam ut ibidem et potissime cum pacta sint conditiona liter concepta expedit enim non solum condiciones impleri sed oportet illas impleri formaliter. ff. de condi. et de. l. qui heredi. hoc autem ut predictum est duplex pactum forme primo quod non est electio in testamento sed codicillis qui a testamento differunt nominaliter substantialiter et formaliter ut patet ex cōiun. l. C. de codicil. l. si idem et l. hereditatem et l. si. eo. ti. C. de fideicō. l. eam quam ex cōiun. titulorum de testa. et codicil. et ff. de iure codicil. potissime autem dictam conditionem dicā defectam ex eo quod verba contrahentium recipienda sunt proprie et in stricto significato non in largo et minus proprio cum de amplianda obligatione tractatur de exerci. l. ij. §. si is qui navem de nego. gest. l. ij. §. hec verba et de ver. signi. l. eum qui vectigal. et l. tigurij et maxime cum verborum interpretatio est nociva illi qui apertius potuit. l. dicere ut est stipulator et emphiteosim recipiens ut. l. veteribus. ff. de pac. cum suis cōcor. ibi allega. secundo est defectus forme quod voluerunt plures contrahentes simul inuitari sed vnum post illum alium et non vltra hic autem duos elegit cum igitur sit dupliciter defecta conditio importata per illud relatum substantialiter in eum verbo futuro ibi quos faceret et eligere voluerit et c. sine dubio videtur cōcludendum neutrum predictorum admitti nec enim est conditionis natura et illa defecta et habita pro defecta omnis dispositio sit irrita ut. l. siquis ita hereditatem de condi. et demon. et ff. de condi. et demon. l. i. et istam pretem velut indubitata tenere si solos codicillos defunctus fecisset. Verum quod testator defunctus primo testatus est et eosdem michelem et nigrum suos successores ellegit in dicta re in emphiteosim concessa dico contrarium quoniam huius codicilli testamento saltem confirmati sunt unde omne dispositum in illis confirmatiue in testamento dispositum est. est enim singularem ius codicillorum quoniam omnia in eis scripta intelliguntur ut. l. ij. §. i. de iure codicil. et ideo omnia in eis descripta ad tempus testantur preterquam in duobus casibus. Primo si testator tempus aliud demonstravit signanter restringendo se forsitan ad tempus codicillorum. Secundo si codicilli essent nulli propter defectum cause efficientis licet testamentum esset aliud quia tempore testamenti testator erat testabilis ut. l. quidam referuntur. ff. de iure codi. et pro hac parte facit. l. conficiuntur eo. ti. coniuncta. l. et quia cum ibi no. p. glo. Ja. bu. et alios. ff. de iurisd. om. iudi. ubi qui confirmat dat quando ad confirmantem spectat dare et confirmare et tunc qui confirmat in actu confirmationis dat et cōcedit cum igitur defunctus post testamentum codicillos fecerit ad testamentum pertinentes patet aperte quod in ipso testamento in quo sunt codicilli omnes futuri tacite confirmati electio de illis duobus facta est. Nec obstat quod sunt electi simul et non ordine successiuo quod cum simul inuitari non possunt obstante pacto predicto venient ordine successiuo et primo nominatus in ordine scripture velut predilectus et rem illam possidebit et successiue secundus. C. de fidei. l. hoc amplius quoniam caritatis ordinem et feruentiorem amoris et caritatis ardorem ordo nominationis designat ubi eadem caritas et amoris ardor ex alio non percipitur ut. l. cum pater. §. a te peto deleg. ij. ff. de fideic. liber. Concludo igitur ex premissis dictos nominatos in codicillis et persequens confirmatos in testamento saltem tacite ex iuris civilis censura velut nominatos in testamento vocari ordine successiuo secundum ordinem scripture codicillarum si autem nulla nominatio signanter facta esset an saltem aliqui ex institutis in testamento qui sunt ad vniuersitates inuitati nocentur ad rem vel omnes non est ad presens nostrum decidere quod de hoc non queritur et subintratur nunc illa quod an sit recedendum ab arbitratoris persona tam in ultimis voluntatibus quam in scriptis de quo remitto ad Bar. p. nunc cum supplicationibus quas iam dedi de verbo. obi. l. siquis arbitrari. Et ita consulo ego Angelus et c. cccliij.

Lorentie

Civilitatis statuto cauetur quod nullum instrumentum etiam quietationis tacite vel expresse a muliere factum sine consensu duorum primorum parentum vel consanguineorum non valeat. Contingit quod mulier quedam interuenientibus consanguineis quibusdam non tamen proximioribus gradu quietavit debitorem suum dicens et asserens sibi fore

ab eodem plenarie satisfactū z instrumenta debiti canzel-
 lauit z sic ea canzellata debitori restituit quia canzellatio
 ne z quietatione factis post temporis intervallum mulier
 predicta deceit aduersus canzellationem z quietationes
 per eam nūq; exposita querimonia vel querela demū ea
 defuncta post tempora heres eius qui tanq; vnus ex pxi-
 mioribus consenserat quietationi z canzellationi predi-
 cte mouendo litem z cōtrouersiam heredibus dicti debi-
 toris sic vndum quietati propter canzellationē z quietati-
 onē predictas contra se sententiā iudicis reportauit tā in-
 teruenientibus ex amicis cū de iniquitate sine querelaret
 cum tutore dictorū heredum debitoris cōpromisserunt in
 certos bonos viros tanq; in eorum arbitros z arbitratio-
 res ut moris est de iure z de facto z vicisim dictus heres
 z tutor z tutor in nomine z et pprio nomine pmitten-
 do de rato p dictis heredibus suis pupillis in forma solē-
 ni z obligatoria suimet dederunt p̄tatem eorum arbitris
 z arbitratoribus sic electis pcedendi de iure z de facto
 ut moris est ac etiam auferendi de iure vnus partis z al-
 teri cōcedendi in magna z pua q̄ntitate post hec arbitri as-
 sumpti interdixtas ptes vtentes in sententiando p̄tate ar-
 bitrorū z arbitramentorū quibus potestatis vti poterant
 cōiunctim z diuisim ad libitum uoluntatis z una incepta
 vel ut p̄ ex forma cōpromissi sententiando p̄nuncianerūt
 cassationem z quietationem dictorū instrumentorū non
 tenere ex eo quia facta z facte non seruata solēnitate sta-
 tutorū predictorū cōis florentie disponentium de presentia
 z consensu proximorū z consanguineorum z nihilomi-
 nus dictos pupillos heredes p̄dictos arbitri predicti ab-
 soluerunt ab oibus z singulis in dictis instrumentis con-
 tentis ex eo q; in libris rationū dicti debitoris iam defun-
 cti clare apparebat p̄ dictum debitorē satisfactum. Dein-
 de successine per oēm heredem mulieris sic cōpromitten-
 tem ut supra qui fuit presens z consentiens uelut vnus p-
 ximus consanguineus mulieri canzellationi z quietatio-
 ni predictis petiit reductio dicti laudi z arbitramēti ad ar-
 bitrium boni viri. querit igit nunc an dicta reductio peti
 possit z in quantum nō possit de penis z sumptibus litis.

Remitto Pro decisione cōsul-
 tationis predictae qd
 statutum annullans instrumentū z quietat-
 iones mulieris factas z facte sine p̄sentia
 consanguineorū in gradu repugnat iuri cōi-

nam data est mulieribus suo nomine p̄sentibus uere nō
 autem intercedendi animo potestas libera in eundē omnē
 contractum etiam donationis non solū absq; consensu ul
 presentia agnatorū quinimo z filiorum suorum atq; mari-
 ti ut. C. de reuo. do. l. uelles vbi casus h̄ lege longobardo-
 rum dicto sexui aliter sit consultum ut ibi gl. dicit cuius. l.
 vestigia tam tūci q; multe alie ciuitates z opida imitant
 tamen valde ponderandū est quod dictum statutū non re-
 sistit potentie contrahēdi uel quietandū q; si resisteret nec
 ex quietatione nec ex cōtractu obligaret etiam naturaliter
 nedum ciuili. ff. de fideius. l. cū lex. C. ne fideius. do. den.
 l. i. z. ij. C. de legi. l. non dubiū extra. de ma. z obe. c. ij. nec
 tunc. firmaret dispositio iuramento q; inita contra legum p̄-
 cepta de reg. iur. c. non est obligatorium li. vi. z. d. l. nō du-
 bium bar. plene in. d. l. si quis pro eo. ff. de fideius. nec ulla
 renunciatio statuto sufficeret q; iuri p̄hibitiuo non renū-
 ciat ut no. in glo. in. d. l. ij. solum ergo dictum statutum nō
 assistit instrumentis z alijs dispositionibus mulierum nō
 solēnizatis modo predicto per quam uero assistentiā non
 impeditur ortus obligationis naturalis sicut dicim⁹ in te-
 stamento minus solemnī ex quo oritur naturalis ad p̄sta-
 tionem eorum que sunt in testamento descripta. C. d̄ iu-
 ris z fac. igno. l. si post diuisionem in glo. z eod. ti. l. cum
 quis loquor cum defecit sola solemnitas iure ciuili indu-
 cta nec naturalis oriretur sic intelligitur opinio vltimorū
 tanorū qui dixerunt naturalem nō nasci ut tenuit Bar.
 ff. de condi. inde. l. i. z loquor de actu iuregen. cui deest dī-
 cta solemnitas. porro si actus esset solo iure ciuili induc-
 tū z eodem iure esset inducta solēnitas illa d̄ficiente nec na-
 turalis obligatio nasceret. ff. de verbo. ob. l. i. §. si quis ita
 licet glo. contrarium hoc teneat z non bene in. d. l. si post
 diuisionē z q; ubi lex nō assistit dispositōi iter viuos ex so-
 lo solēnizatiōe d̄fectu iducte d̄ iure ciuili naturalis oriat obli-
 gatio tenet glo. in. l. stipulatio ista. §. alteri in uerbo cuius
 de uerbo. obli. z. ff. de pac. l. i. uer. ex pacto nudo quia nō

est uallatum solēnitate iuris ciuilis licet non oriat actio
 tamen oritur obligatio naturalis idem tenet in. §. pact⁹ ne
 peteret idem L. y. C. d̄ pac. l. pacto successorum idē Bar.
 in. d. §. alteri. Quz igitur obligatio naturalis fit orta ad nō
 perēdum tam ex quietatione quaz ex reductioe instrumē-
 ti canzellati ut. ff. de pac. l. labeo cui dubiū q; ueniens cō-
 tra quietationem expressam z tacitam inductam ex cāzel-
 latione instrumenti sic redditi canzellati creditoz naturalē
 equitatem impugnat secūdum quam fidem oportet serua-
 ri ut. d. l. i. de pac. z hinc descendit q; propter naturalem
 equitatem inductam ex pacto quantuncunq; nudo lex
 inducta exceptionem oriri licet nō permiserit actionē
 nasci regulariter sed in casibus tantum ut no. in. l. iuris gē-
 tū. §. quinimo uer. igitur nuda pactio z. l. legitima eo. ff.
 z hec sola naturalis in terris ecclesie in quibus h̄ tempo-
 ralem iurisdictionē est efficax ad agēdum quando sola na-
 turalis est nata ex partium cōuentione non solēnizata ea
 solēnizatiōe que inuenta est solo iure ciuili ut in. c. i. de
 pac. maxime autem naturali cōuenit equitati ut talis equi-
 tas obseruetur per heredem cū mulier defuncta post quie-
 tationem expressam z tacitam nō cōtradixerit vtrūq; ut
 ff. de proba. l. procula. C. de reuo. do. l. i. z. l. h̄is solis z. l.
 fi. C. de inoffi. testa. l. omnino ad silen. l. i. §. fi. z. C. de te-
 sta. mili. l. que a patre. Hoc premisso p̄sideo q; heres di-
 cte mulieris z debitor vndum quietatus z seu eius heres
 exorta discordia inter eos occasione dictorum instrumen-
 torum sic canzellatorū z occasione dictarum quietationū
 non uallatum solēnitate predicta compromissum fecerūt
 de iure z de facto q; uerbum facto imponat z sonat ut ar-
 bitri sic electi possint ueritati inherere pretermissa iuris ci-
 uilis censura z potissime cum in eos extiterit compromis-
 sum ut in arbitratores z amicos cōmunes z c. quozū ar-
 bitrorū natura est ut post posita iuris ciuilis censura pos-
 sint equitatem sequi ut. l. si societatem. §. arbitrorū cum. l.
 sequen. ff. pro soc. quid autem magis equum quid nature
 consentaneum magis quam seruare. p̄missiones z pacta
 uallata solemniter iuris gen. licet nuda sint a sola solēniti-
 tate inducta a iuris municipalis censura potissime cū illa
 cōtradicit iuri cōmuni sicut est in casu proposito certe nō
 uideo nec persuadeo mibimet quin ueritas facti apud il-
 los in quozum potestate est ueritatem sequi illa sola sequē-
 da est. ff. de proba. l. fi. in fi. per Inno. de renun. c. nisi cū
 pridem in. iij. col. ff. de offi. p̄esi. l. illicitas. §. ueritas Spe.
 in. ti. de sen. §. qualiter in princ. qui enim ueritate plene cō-
 perta cui inherere potest illaz lactetur inherendo mero ri-
 gozi perniciose erat tex. est. ff. de uerbo. obli. l. i. seruz. §.
 sequitur facit. C. de fideicō. l. fi. quem. §. specialiter addu-
 co pro decisione quesiti tradendo regulam generalem q; ubi
 questio est de bono z equo tam in cognoscēdo quam
 in terminando sub pretextu meri rigozi ueritate collecta
 nunq; debet errari cum igitur dicti arbitratōres assumpti
 comparuerint sic ueruz esse. l. qd mulier quietauit asserēs
 sibi debito satisfactum z ultra quietationem instrumētū
 reddit canzellatam debitori z hoc per aduersariū non ne-
 gatur ac etiam de satisfactionis forma apparet in libris ra-
 tionum debitoris defuncti quibus libris uisum fuit arbi-
 tratoribus fidem credulam adhiberi forsitan que debitor
 erat magne auctoritatis z fidei z q; uiderunt dictas quie-
 tationes z instrumenta cāzellata non percipio qd in ali-
 quo partes leserint si uoluerint equitatem sequi a qua ois
 ueritas causatur z potissime q; cum dicta equitate cōcur-
 rit etiam rigoz merus iuris ciuilis ut. d. l. uelles licet cōtra-
 dicat sola municipalis censura. Unde cōcludo laudū
 dictorum arbitrorū super ueritate fundatū que ueritas
 non negatur sed sola negatur solēnitas habere in se ma-
 ximam equitatem z potissime si libris disponentibus ra-
 tionibus debitoris potest de satisfactionis forma consta-
 re presupponendo illum fuisse bone auctoritatis z fidei.
 Maxime autem ad hoc dicendum inclino quia non est
 uerissimile mulierem tam de magna summa quietationis
 donum fecisse. ff. de dona. inter uiruz z uxo. l. si stipulata.

Ahuc etiam uehementius inclino q; hic mulieris he-
 res qui in instrumentū quietatis z cassationis impugnat
 fuit presens quietationi z canzellationi z eidem consen-
 tiens z ut proximior consanguineus fuit assumptus in cu-
 ius potestate erat z ad hoc ex fide z caritate sanguinis te-
 nebatur non permittere decipi mulierem quam tamē non
 arbitror fuisse deceptam ex quo pecuniam ad mercēdum
 concedebat

concedebat per q sagax 7 industriosa iudicanda est 7 p
consequens non decepta ut. l. cum de indebito de proba.
Si igitur ex predictis colligitur evidenter dictum laudum om
ni iniquitate carere 7 ipsos arbitratores nullius vobis fore
cōcios clare apparet ipsum laudum non posse reduci velut
iniquum imo potius equissimum confirmari quoniam sup
omnia vincit veritas quam invocat omnis terra 7 celum
benedicit eam 7 omnia opera moventur 7 tremunt illaz
ex die. ix. c. circa fi. Confirmat autem predicta senten
tia quia arbitratoribus supradictis fuit cōcessa licentia au
ferendi de iure vnius partis 7 alteri cōcedendi in parua
7 magna quantitate pro lesione ergo magna non pōt pe
ti reductio cessante arbitratoris vobis quoniam sic placuit
cōpromittentibus ut no. per dy. in. c. scienti de regu. iur. in
vi. licet secus si interuenisset dolus qui nulla pactione re
mittit ut. l. vnus. §. illud nulla 7. l. iur. gen. §. si paciscar de
pac. quinimo nec instrumentum aliquid operatur ut plene
no. in spec. de arbi. §. sequit uer. item quid si compromis
sum est tanq̄ in arbitrum in addi. Jo. an. que incipit cla
rius sic formatur hec regula ubi refert plenam disputatio
ne Jo. cal. adoptini sui v̄ri v̄dum preclare 7 recolende
memorie quinimo ab omni potestate quantuncūq̄ con
cessa semper dolus intelligitur exceptus. ff. man. l. si credi
tor. §. lucius solum igit̄ dicto dolo cessante potest peti re
ductio pro quantitate maxima non parua aut magna. in
tellexerunt quidam maximam cum excedit dimidia insti
precij 7 non aliter. pro quozuz op̄. uidef. calus. ff. pro so.
l. vnde si nerue cum. l. se. sed veritas est quod lz non exce
datur adhuc potest peti reductio si re vera lesio est plusq̄
enormis 7 per consequens enormissima vnde an quanti
tas sit magna 7 sic lesio sit enormis an maxima 7 sit enor
missima 7 sic reductioni sit locus hoc totum cōmittit iu
dicantis arbitrio considerata qualitate 7 conditione per
sonarum 7 q̄ totum hoc cōmittat iudicantis arbitrio 7
possit peti reductio etiam si non excedatur quantitas vltra
dimidiam insti precij tenet glo. expresse insti. de contrabē.
emp. §. precium in uerbo diffiniēt hoc etiam tenuerunt
ray. de for. l. 7 cy. in addi. In considerando autem quan
tatem magnam parua maximam non hoc solum inspici
mus q̄ de quantitate maxima contendatur pura de cen
tum milibus marcarum auri 7 argenti sed hoc solum in
uenimur an qui arbitratoris lauduz contra se reportauit so
lum dubium litis euentum uendere cōmuniter alteri po
tuisset 7 pro quanto 7 si quantitas pro qua uendere po
tuisset que sibi per laudum est ablata est magna tunc lesio
est enormis 7 pro illa habet locum reductio si non est da
ta potestas auferendi in quantitate magna. si autem est da
ta potestas ut hic fuit non habet locum nisi pro enormissi
ma ut est dictuz 7 ista est forma articulandi de lesione enor
mi 7 enormissima. expedit hoc probari scōm doctrinam
bar. de uerbo. obli. l. si quis cum aliter 7. ff. ad treb. l. lici
§. si. cum igit̄ petens reductionem ad arbitrium boni v̄ri
in iudicio reductionis non reduxerit quantū valebat du
bus euentus litis quam agebat cum aduersarijs suis nec
quantum illum euentum dubium reddere potuisset non
apparet nec constat an lesio sua sit parua uel magna uel
maxima quoniam ut predicti lz actor magnam quantitatez
petat a reo non sequit quod succumbit. in ea igitur lesio
est maxime enormiter 7 cum potuerit inste succumbere 7
etiam iniuste. ff. de pecu. l. quod debet 7 ideo ad extima
tionem illius recurrit de qua ut predicti est articulandum
7 probandum quozum neutrum in lite huius reductio
nis factum proponitur. maxime autem in hac lite oportet
it articulari 7 doceri q̄ actor qui pecunias petebat succu
bit in causa propter cancellationes 7 cassationes 7 quie
tationes predictas que quidem sniam siue dubio actoris
vis fecit fortiter vacillare. Ex quibus omnibus decidē
dum videtur partes iudicis de causa reductionis cogno
scētis fore in absoluendo reum conuentum a petitione
reductionis predictae tum propter laudum equitatem conside
rata ueritate facti cum qua concurrat iuris civilis censura
vz q̄ debitor fuit quietatus per mulierē 7 ex eius manda
to instrumenta reddita cancellata debitori inserta satisfacti
onis causa de cuius satisfactionis forma arbitris uisum fu
it plene constare per libros rationū debitoris defuncti tuz
etiā q̄ non est articulatu neq̄ probatu de litis valore vuz
negocium in turbine consistebat sic apparere possit quā
ta qualiq̄ sit lesio allegata per reductionem petentem.

De pena autem 7 sumptibus nihil dicto sufficienter deci
disse primo 7 quo omnia pendent fortius aut predicta te
nenda sunt inherendo opi. dicentium q̄ cum assumptus
in arbitrum 7 arbitratorem in sententiando utitur arbitri
potestate non est possibile peti reductionem ad arbitrium
boni v̄ri cum sententię arbitri siue eque siue inique stari
oporteat de quo plene discutitur in. d. §. sequitur uer. sed
pone q̄ quotidie fit 7 ibi Jo. an. in addi. Et ita dico 7
consilio ego Angelus 7 c. ecclij.

Et opportuna cōsilia ciuitatis flo
rentie ordinatuz est q̄ quicūq̄ imi
tet sed conducet in ciuitate comitatum seu
districtum florentie aliquem pānum foren
sem seu forenses v̄sicūq̄ fuerit 7 cuiusq̄
nominis villagij vel cōditionis extiterint videlicet nō fa
bricatis 7 fabricatos in dicta ciuitate florentie teneat 7
debeat nomine gabellarum portatū dicte ciuitatis 7 pro
ipsa soluere dicto cōmuni florentie pro qualibet petia pā
ni florenos. v. 7 quod quicūq̄ aliquem pānum uel pan
nos forenses imitet in dictam ciuitatem comitatum uel di
strictum 7 supradictam gabellā non soluerit perdat 7 per
dere teneatur huiusmodi pānum seu pannos missos in di
ctam ciuitatem comitatum uel districtū. Contingit q̄
primacensas qui comitatini facti sunt per ordinamēta di
cte ciuitatis preterq̄ quo ad quedaz respicientia mere eo
rum fauorem sicut est libertas exercitij cuiuslibet artis fa
bricant quotidie pannos in terra prati 7 demuz ipsos de
ferunt per comitatu florentie queritur an debeant soluere
dictam gabellam 7 si nō soluerint perdant pannos.

Sis omnibus supradictis concludē
dum est terram prati esse de ciui
tate florentie licet fungatur nō esse sui fauo
re quoad liberum exercitium cuiuslibet ar
tis que libertas nō cōpetit reliquis comita
tinis vnde in sui odium nō debet rector queri tale statutū
l. quod fauore. C. de legi. 7. l. non minus. Secūdo con
cludendum est q̄ ex municipalī censura omnes panni fa
bricati 7 facti extra ciuitatem floren. dicuntur forenses sic
enim statutum disponit ut patet ibi videlicet nō fabrica
tos 7 factos in dicta ciuitate 7 c. que dictio videlicet est p̄
cedentiū restrictiua declaratiua 7 modificatiua insti. de act.
l. tu. §. pe. de lega. iij. l. i. vnde panni facti in comitatu extra
ipsum corpus ciuitatis que muris terminatur ut in. c. si ci
uitas de sen. excō. li. vi. 7 de ver. sig. l. vrbis censendi sunt
forenses licet de iure cōmuni esset oppositum quia quoti
diani sunt cines in cor. qui. mo. na. effi. sui. §. si vero nec ci
uis colla. vij. 7 ibi per Ja. de bel. facit ad municipa. l. qui
ex vico 7. l. insule de indi. sed licet iudicari debeant foren
ses non dico subici legi predictę 7 penis isertis in ea ubi
conducantur 7 mittant in ciuitate 7 comitatu quoniam
de imissis 7 conductis loquitur dicta lex nō autem mittit
7 cōducit qui in comitatu fabricat alias interdita eēt pā
nozū textura omnibus habitantibus comitatum q̄ dire
cto esset contra publicam vtilitatem cōmunis floren. cui
interest artificum 7 artiu copia habundare qua in re sunt
monopolia interdita. C. de mono. per totum facit. l. mer
catores 7. C. de execu. artificum. l. si. cōtradiceret ergo ta
lis intellectus intētionī statuērium qui uoluerunt ad salu
tez reipublice subsētationē que pauperum prouidere qui
subsētari nō possunt ita facilius si in sola ciuitate esset p̄
missa textura cum ad ipsam habitatores 7 incole comita
tus facilius confluere nō possent ut in cor. ut dif. indi. §. si
quis vero existimans colla. ix. ille ergo proprie 7 directe
imittit 7 conducit qui extra comitatum ueniens cum pā
nis in ciuitate nō testis comitatum ingredit̄ cum eisdem
7 origo 7 motus inspicienda est q̄ vi aut clam. l. nam ois
go 7 a primordio tituli posterior formatur euentus. l. i. 7
ij. C. de impo. lucra. descript. facit optime ne quid in fin. pu.
l. i. in prin. §. ait pretoz 7. ff. ne quid in lo. sac. l. pe. 7. ff. v̄ri
pos. l. si uno. §. item uideamus cōiuncta. l. item apud labco
nem. §. abduxisse de iureiur. qui ergo pānum in comitatu
textum defert nec conducit uel imittit in comitatu in quo
eius sit origo sed defert per comitatum hec autē inter se
differunt in comitatu conducere 7 imittere aliud per co
mitatum conducere de edi. priua. l. si quis post hoc 7. l. p̄
nincias item uerba statuti sunt in accusatiō. l. in ciuitatez
7 comitatum florentie. constat autem secūdm dialeticos
alias grāmaticos q̄ dicta propositio iniuncta significati

motum ad locum notat extrinsecitatem illius loci vbi uer-
sus In campo curio zc. dicit autem quis ergo ad panos
comitatinos nunq̄ poterit prouiso predicta produci q̄d
esse non debet ne lex sit frustratoria sed respondeo p̄ inter-
pretationem nā habet locum si conducuntur z imitantur
in ciuitatez uerificantur illa uerba cōducuntur z imitantur
cum eorum origo fuerit in comitatu non in ciuitate. item
habet locuz si panni comitatini primo fuerunt extracti ex
tra territorium floren. z successiue postea causa mercan-
cie in comitatu remissi nam z illi dicantur imissi z cōdu-
cti in comitatu z sic uerificantur uerba z ideo locum ha-
bet dispositio. Ego Angel. zc. cccv.

Item Per statutum cōmunis
floren. q̄ consanguinei z
consores habentes questionem zc. z per
aliud statutū q̄d a sententijs arbitrorum ap-
pellari non possit sit sublatum minori leso
beneficium restitutionis contra laudum latum inter ipsuz
minorem z patrem eius.

Uestio Predicta est multum dubia
pro eo quia non potest fieri
decisio quin intretur in uiam hōcardicam
vnde illa decisio nō est secuta maxime hoc
casu in qua uariant glo. z doc. l. an generi
per speciem deroget uerum q̄ in puncto premissio nō o-
de alio disputari nisi quando lex generalis prouidet super
vno z specialiter prouidet sub vna specie cōtenta sub ge-
nere iccirco aliud nō discutā quia nō expedit. Sup hoc
autem dico quod interdum prouiso specialis discrepat a
generalis quinimo contradicit prima fronte exemplum sta-
tutum disponit q̄d de falsitate possit inquiri vsq̄ ad. xx. an-
nos. alio statuto speciali cauetur quod contra testem falsū
non possit inquiri nisi infra mensem z tunc generali statu-
to derogat per speciale contradictorium sic intelligo no.
per bar. ff. de pe. l. sanctio legum vbi hunc casu decidit z
multa alia exempla dari p̄t̄ z sufficiat quedam referre ut
si statutum punit homicidam in capite. aliud disponit ho-
micidū bannitū nō puniri uel si statutum punit pcutientē
manu vacua certa pena aliud statutū prouidet specialiter
ut maleficia inter cōiunctos manu vacua non puniant. p̄
bantur exempla. C. de emen. ser. z. C. de emē. p̄p̄nquo.
z. ff. de fur. l. serui z filij z. ff. de sicca. l. iij. §. transfugas.
C. q̄n li. se. sine vin. l. ij. cōiuncta. l. nullus. C. de inde. que
generaliter prohibet auctoritate propria inferri cuiquā in
iuria eriam si iudex sit nec mirum quia tunc species gene-
ri cōtradicit in sua specie de specialis dispositio tanq̄ po-
tentior tollit genus z a genere est exempta ut dicitur iuri-
bus sic intelligit̄ regula generi per specie. Interdum ve-
ro lex generalis prouidet super vno grauando generaliter
z super vno prouidet grauando certū genus personarū
exemplū si statutum prouidet quod furmentum elusū peru-
sini deferat̄ perusium per comitacenses. Aliud uero di-
sponit in specie q̄ comitatini certū loci elusū perusini tene-
antur deferre furmentū dicit̄ loci ad ciuitatē z similiter il-
lud erit ut istud speciale statutū tollat generale artans co-
mitatinos in genere ad deferendū vnde illo generali non
continebunt̄ comitatini dicit̄ loci ratio est in p̄p̄n quia
si aliud diceremus manifesta resuleret iniquitas z ex ine-
qualitate pondus comitatinoz. nam dicit̄ comitatini dicit̄
loci sc̄do onere delationis vniuersalis imposita hec autez
inequalitas cōtinuo v̄kanda est inter personas eiusdē pa-
ritatis. C. de col. l. illud sic intelligo dcm̄ bar. hunc punctū
decidentis in. l. questū. §. pe. ff. de fun. instru. z ea ratione
dico quod si cōe florentie prestantiat vniuersos florenti-
nos mercatores p̄stantiat certo modo nō soluerent mer-
catores vtranq̄ prestantiā sed illā que mercatoribus est i-
posita ne dupl̄ci puniant̄ granamine. ff. de le. ij. l. titiaz. §.
qui inuira. Interdū autē lex vna prouidet generalr̄ z ple-
ne de vno z sup vna spē cōtenta sub genere in modū cu-
iusdam suffragij sicut dicimus in iure p̄torio suffragante
iuri ciuili. l. ius autē ciuile. ff. de iusti. z iur. Emanat autez
lex sp̄alis s̄lr̄ prouidens super dicta specie sed nō plene si-
cut est in p̄posito q̄ statutum primū generale p̄pter sui
p̄gnantiaz prouidet i quibuscūq̄ laudis in quibuscūq̄ per-
sonis masculis z feminis z cuiuscūq̄ etatis cum enim
nō distinguat inter lauda nec inter personas nec iter que
relandi uias omnis modus querelandi quibuscūq̄ erit
precisus ff. de testa. mili. l. in fraudem. §. si. cum. l. seq. vbi

est rex. optimus facit. ff. de publi. l. de precio euz cōcor. ibi
allegatis statutum igitur speciale loquens de laudis laudis
vigore compromissi inter cōiunctos aufere duas uias
non tamen taxatiue. l. appellandi z de nullitate dicit̄ p̄
pterea aufert alia beneficia laudis cōcessa ex generali mu-
nicipali censura prohibete omnem querelandi uiam q̄ si
diceremus oppositum sequeretur q̄ hoc statutum specia-
liter per locum a cōtrario sensu permitteret omnia alia re-
media impugnandi ex eo quia non denegat sed argumen-
tum a cōtrario sensu nunq̄ debet suum vbi lex alia cōtra
dicit ut no. in. l. i. §. huius rei. ff. de offi. eius cui man. est iu-
risditio z no. C. de fur. l. apud antiquos z. C. de condi.
inser. Pro hoc adduco casum. ff. de publica. l. i. §. si oī
xerit aliquis vbi prouiso specialis cōtra publicanos mi-
nus plena nō aufert prouisionem generalem. l. prouiden-
tium circa raptos magis plene q̄ eorum raptorum pe-
na est quadruplum sine ipe uenie publicanorum uero pe-
na dupl̄ z cum ipe uenie pro hoc etiam adduco. ff. quod
me. cau. si cum exceptione. §. satis clementer que specialiter
prouidet contra metum inferetes concurrente uolun-
tate metum passi sed uolentia nam per eam nō tollitur in-
terdictum q̄ vi aut clam. ff. q̄ vi aut clam. l. i. in prin. z q̄
ibi no. Similiter. l. acquilia est pregnanter prouidens dā-
num passis. l. xij. tabu. prouidens de damno dato. p̄ qua-
druplem prouidet minus large z tamen illa specialis sub
generalis includitur nec est excepta a suo genere. ff. ad. l.
acquil. l. de pecozib⁹ facit et. ff. ad. l. acquil. l. si seruus seruū
§. inquit lex. Sic etiam possunt exempla poni vbi cūq̄ spe-
cialis prouiso continet̄ sub suo genere z tamen vna alte-
ri non cōtradicit sed potius ad vnū finem concurrūt. exē-
plum in paricidio in. l. fiddaria z in quibusdam alijs exem-
plis notat̄ per glo. ff. de accu. l. senatus z ideo multarum
legum sub soluendo cōtraria dicitur q̄ in vna. l. i. deficiit
suppletur per aliam que pregnatius prouidet. Locū
do igitur ex predictis dicitur laudum impugnari nō pos-
se obstante municipalis censura generali de laudo disponē-
te. Pro hoc adduco etiam q̄ mens. l. ex uerbis collecta
ab ipsa. l. non differt. ff. de pac. l. quod dicitur de iure pa-
tro. l. adigere. §. quāuis. C. d̄ legi. l. non dubium per d̄y.
in. c. vlti. in fi. de regn. iur. l. i. vi. sed mens statuētium q̄ cō-
tra lauda non possit recurri fuit solum ad finem litib⁹ im-
ponēdū ne lites ex litibus orientur que solent quandoq̄
causare crimina z delicta. C. de iudi. l. prophan. in prin.
ipsamq̄ precisionem litium inter p̄iunctos magis affecta-
uit per uiam laudis z arbitramenti dicta municipalis cen-
sura quas inter extraneos q̄ apparet quia noluit ipsos cō-
iunctos litigantes ad compromissum compelli de extra-
neis autem nō curauit. sed si lato laudo inter cōiunctos
essent prompta remedia lauda z arbitramenta impugna-
di emanantia uigore talium cōpromissoz que remedia ex-
traneis denegantur necessarios sequeretur q̄ minus iter
cōiunctos esset precisa uia dirimendarum litium q̄ est ab-
surdum z menti statuētium cōtrarium euitanda est igit̄
talis absurditas de bo. l. i. nam absurdū. Et hec omnia
vera z de iure procedere dico si arbitrorum uolus malus
absit ratione enim uolū non obstantibus statutis ambobus
posset contra dicta arbitramenta recurri q̄ uolus futurus
nec. l. nec pacto remittitur. ff. d̄ pac. l. iurilgen. §. illud nul-
la. ff. manda. l. creditoz. §. lucius cum simi. Ex predictis
autem elicio generalem doctrinam q̄ vbi emanet lex spe-
cialis cōfauens generalis licet non ita plene dispositio ge-
neralis non tollitur secus si nō ueniat ad cōfauendū l̄
potius in sua specie aut disponit cōtrarium uel diuersum
ut superius est expressum. Et ita dico z consulo ego An-
gelus de perusio zc. cccvi.

uidam Quis floren. nomine gre-
gorius tanq̄ tractator sub
nersionis status inclite ciuitatis floren. fuit
condēnatus ad mortem omnibus eius bo-
nis totaliter cōfiscatis z fuit sententia con-
tra eum executā. Ex quo gregozio remanserunt due filie
pupille nō nupte. Item est uerum q̄ in rerum natura sic
extabat nicholaus z nofrins eiusdem gregozij fratres car-
nales demum per cōmune floren. fuit reformatum q̄ dicit̄
eti nichola. z nofrins integraliter z pleno iure sint loco
dicti cōmunis floren. successores uniuersales z pro quali-
bet partibus omnium z singulorum bonorum z iurium
que fuerunt dicti gregozij ita tamen q̄ dicit̄ filiabus cō-
petat ius

petat ius petendi se dotari & quantitas dotis non sit mi-
nor ducentam florenorum possit tamen augeri arbitrio bo-
ni & i. quam declaratione facere possint infra tres menses
& iterum si ali prout de iure & scdm formam statutorum &
ordinum cōis florentie disponitur & cauetur appposito di-
ctis fratribus certo solutionis onere cui paruerunt. Po-
stea dictus nicolaus nupsit dictas filias & eidem dedit de
claratam quantitatem. demū decessit dictus nicolaus reli-
ctis tribus filiabus & agnitis dictis bonis. Adodo queri-
tur quid iuris habeat filia dicti gregoriū presupposito sta-
tuto cōis florentie quo cauetur quod nulla mulier possit ab
intestato succedere patri existente fratre carnali.

D intelligentias

ins q̄
stionis subtilissime allegatum est pro parte
filie dicti gregoriū & sine repetitione subti-
lium allegationū premitto q̄ dictus gre. nō
decessit ab intestato sed decessit intestabilis q̄ seruus pe-
ne ut. C. qui test. fa. pos. l. ij. & ibi per cy. Item p̄mitto q̄
iste gregorius habere heredem non potuit aliquo mō q̄
qui nulla bona in ciuitate relinquit heredem habere non
potest. ff. de vul. & pu. sub. l. lex cor. ex quo uidet quod su-
mus omnino extra casum statuti positi sub rubrica quali-
ter mulier ab intestato succedat. sed hoc est considerandū
quia per cōe florentie fuit post mortem dicti gregoriū ordi-
natum q̄ oēs & singuli qui hactenus fuerint condēnati tā-
tum vel banniti tantū per aliquem rectorem seu officiales
cōis florentie occa. subuersionis uel turbationis status in-
telligant & sint ex nūc ipsi & quilibet ipsoꝝ a dictis con-
dēnationibus integre restitui quo ad personā habitates
& famam & ad bona & iura per cōe realiter de iure uel d̄
facto non apprehensa & omnes eorum descendentes ad-
uersus quālibet inhabilitatem cuiusq̄ generis. Adodo
querit an ista restitutio in integrum possit aliquid opera-
ri circa filios dicti gregoriū. Et uidet quod nō quia a quo
remouent uerba. l. remouentur eius prouidentia ut. ff. de
acqui. heredi. l. si seruum. §. non dixit sed uerba legis non
uident loqui de extinctis & ut ita dixerim scdm cōe vul-
gare insticiamus q̄ non potest auctoritas facere id q̄ est i-
possibile de natura ut. l. ij. de usu. ea. re. que usu cōsu. Pre-
terea. l. canes quod mortuus liberali non pōt tex. est exp̄s
suis. ff. de ope. li. l. qui libertinus. §. posthumus. Preterea
nulla legis dispositio pōt cadere nisi in suscipientem mate-
riā. l. in subiecto unde in anne est decretum quod in mor-
tuo profertur. ff. qui satisda. cog. l. si decesserit & C. de ca-
tol. l. i. §. & cum triplici & ff. de here. insti. quo loco. §. si iaz
mortuo. Incontrariū uidetur q̄ considerato crimine
lese maiestatis in hoc homo mortuus condēnari. i. memo-
ria eius & bona confiscari ut insti. de here. ab intesta. §. p̄
contrarium & ff. de accu. l. ex iudiciorum sicut ergo potest
condēnari memoria ita posset memoria in integrum resti-
tui per locum a contrariis & restituta memoria & et bona
uident restituta ut. l. i. C. de sen. pal. & p̄ hoc est quedam
lex ualde notabilis que dicit q̄ idem operat restitutio &
postliminium. ff. de iniusto testa. l. si quis exheredato. §. si
vbi. §a. de are. sic ait no. quod restitutio & postliminiū idē
operat sicut ergo per postliminium fungit quis retro nō
fuisse seruus nec perdidisse bona ita in casu nostro memo-
ria postliminio reuersa est uel equiparatio fictori. l. cor. de
intelligatur mortuus preambula. hora captiuitatis imo p̄
ambula hora delicti ut. d. l. lex cor. item p̄pter reliquas cō-
dēnationes utilis est absolutio ar. in. l. ij. C. si pen. ap. mors
interne. item uidemus q̄ excōicatus post mortem absol-
uitur. item inquisitus de heresi ut in. c. a nobis. §. & incer-
tis de sen. excōi. & in. c. accusatus de here. li. vi. unde collig-
it euidenter per sniam statuti mortuū & eius reliquias
posse absolui imo et per sniam iudicis unde nemo dixerit
non est subiectum quod absoluat ergo non ualet absolu-
tio quia imo est subiectum ut memoria fama & p̄pinq̄
ut. d. c. a nobis item dicimus absoluius talem. i. condam-
talem nam dictio condam sepe subandit ut. l. eius qui. ff.
si cer. pe. Item cancellationes mortuorum debent cassari
non dimitti in libris sicut condēnationes uiuentium quia
propter acta cancellata ad finem irritandi retrogesta nul-
lum fidem faciunt de condemnatis ut. l. acta. ff. de re iudi-
item ego uideo q̄ aliquando circa mortuum interponit d̄
cretam fauorabile ut in. l. cū quasi in. p̄n. ff. de fideicō. lib.
item nō puto aliquem dubitare quod si statutum diceret

expresse in integrum restitui uiuos & mortuos q̄ uerba
deberent sane intelligi de memoria & de bonis respectu
successorum sed p̄sideratis uerbis generalibus statuti hec
esse debuit intentio statuti quia magis digni sunt ne-
cia qui alieno morbo laborant quam qui proprio ut. C. d̄
natura. libe. l. leges anastaxij ibi dum dicit misericordia in
digni non sunt qui alieno laborant uitio. Sed hīs obi-
citur q̄ commune floren. locum eius primo posuerat di-
ctos fratres quibus erat ius questus ex. l. & ex honore q̄
impleuerunt unde nō poterat eis postea auferre ut in. l. i.
C. ne. fi. rem quam uen. li. x. & est simile q̄ dicitur de legi-
timatio post additam a legitimis heredibus. ff. de libe. &
po. l. gallus. §. & quid si tantum ad quod fortificandum ac-
cidit q̄ cōmune disponendo quod fratres succedat in lo-
cum filii uidetur bona agnoscere ut. C. de iure delibe. l. si
auia & insti. de here. quali. & dif. §. si. nam ponere aliquez
in locum suum idem est quod iura sua in eum transferre
ut. ff. ad treb. l. qui. cccc. ibi dicit te tuo loco constituat
nam si filios nō uideretur transulisse iura sua dicti fratris
ex sua persona nihil iuris habere possent sed essent bona
uacantia sine herede & sine successore nisi quis diceret q̄
concederentur occupat tanq̄ nullus bonis existentiam
sed hoc non esset benedictum aliquando tamen loco alte-
rius quis ponitur quia primus excluditur & secundus sub-
rogatur ut quando ista uerba proferuntur in substitutione
vulgari ut. C. de heredi. insti. l. si. idem dicit in locum par-
tem uel plocij. Quid ergo dicemus respōdendo dico si
ue ista restitutio intelligatur ad memoriā & ad bona ac-
si ab intestato decessisset non est dubium q̄ dicta pupilla
quamdiu fuerit in pupillari etate & postea anteq̄ nuptui
realiter tradetur & dos solueretur debuerit & debet habe-
re usufructum omnium bonorū paternorum & de tem-
pore pupillaris etatis satis constat q̄ interim non potuit
esse dotata ut. ff. q̄ fal. tu. auc. l. an in patrem & ff. quando
dies lega. ce. l. quod pupille. Nec ob dictum Bar. qui di-
cit quod dotata dicitur etiam que in testamento est dotata
& sentit de pupilla uel alia ut. l. in plures. §. penul. ff. de ad-
ministra. tuto. q̄ sequeretur q̄ interim non deberet ha-
bere alimenta pro quibus assignat usufructum omninū
q̄ est expresse contra uerba statuti & etiam cōtra ius cō-
mune ut patet expresse. ff. de alimen. & ci. le. l. cum yn. §.
si. item & post nobilem etatem q̄ dotata intelligitur que
realiter est dotata nō que p̄sit agere ad uotez etiam si lata
esset sententia super dote q̄ non uidentur satisfactuz licet
ad obligationem uel cōdemnationem sit euentum ut. ff. d̄
fun. instruc. l. nepoti. Si igitur ista restitutio intelligitur ad
memoriā & ad bona quod uerissimū puto iste puelle de-
buerunt habere usufructū integroz dicti temporis ut in
c. nulla mulier. §. si uero ipse filius uel filia qualiter mulier
ab intestato succedat superius allegatur sed ponamus q̄
dicta restitutio in integrum non tangat casum nostrum s̄
simpliciter sumus in prouidentia illius reformationis que
incipit curam diligenter habetes & pondero uerba dicte
prouisionis ibi & interim se ali prout & de iure & secundū
formam statutorum & ordinum cōmuni floren. disponit
& cauetur nam certum est q̄ iure cōmuni nihil disponit
in crimine per duellionis ut. C. ad. l. iul. ma. l. quisquis l̄
ibi loquatur quādo contra principem & c. ubi solum d̄ bo-
nis matris inocentis permittit filias loco alimentorū suc-
cedere in legitima nō in bonis delinquentium ut. C. de he-
re. auten. gazaros & in auten. bona damnatorū. C. de bo-
dam. item q̄ bona fuerunt expresse adempta & confiscata
item certuz est quod de iure municipali nihil est prouisuz
per ordinaria statuta in crimine perduellionis. item nihil
est prouisum de simplicibus alimentis in casu paterni s̄ so-
lum de usufructu. qua propter de necessitate est quod illa
uerba prout de iure cōmuni etiam secundū formam sta-
tutorum referantur ad casum similem q̄ in pietatis offi-
cium nō desinat recurrimus de similib⁹ ad similia & si plu-
ra sunt similia recurrimus ad magis simile nam ualde si-
mile reputatur idem ut. ff. de condi. & demō. l. in testamē-
to quidam oportet ergo q̄ uel recurramus ad simile sum-
ptum ex. l. quisquis. §. ad filias ubi legitima assignatur lo-
co alimentorum & sic iste filie deberent habere tertā par-
tem hereditatis proprietatis & usufructus nō computatuz
dotibus usq̄ ad ipsam realem dotacionē uel computatis
postea ut. C. de inoffi. testa. l. quoniam nouella uel oportet
exponere quod in dicta reformatione ponant alimen-

sa pro usufructu. i. usufructus loco alimentorum ut dictio secundum ponatur similitudinarie quando non posset poni demonstrative ut extra de verbo. sig. c. abbate nec sunt ista preter vel contra rationem sed est quedam necessaria interpretatio quia aliter verba non possunt intelligi cum intelligendo verba sine usufructu. Non habemus. l. nec statutum aliquid disponens quod est contra verba et mentem dicte reformationis et contra omnem naturalem equitatem et ideo dicte filie debent habere legitimam vel saltem usum fructum integrum bonorum licet verba aliud videant significare quod non verbis sed sensibus. l. imponimus ut. l. ij. in fi. C. comu. de lega. et ff. de iureiur. l. iij. §. pe. et l. sed et si possessori. §. sed et si renz et quod ibi no. ff. fami. heredit. l. et puo. §. i. ff. si cer. peta. l. si tibi ibi dum dicit non semper proprijs uocabulis utimur et ff. de usufruc. l. proculus et in hanc ultimam partem magis inclino quod potius de trahit l. municipa. ad. l. municipalem quam ad ius commune cum l. municipales sint eiusdem generis quod inter ipsas. l. municipales est maius consortium seu communicatio intellectus argu. ff. de coniu. cum emanci. libe. l. nihil. Dicit aliquis iste puella non prestiterunt cautionem de utendo et ideo ergo non possunt petere usufructum ut ff. de usucap. l. si homo respondeo illa cautio non prestatur nisi cum usufructus tradatur non cum heres est in mora tradendi ut ff. de usufructu le. l. si usufructus mihi in biennium hic enim isti fratres post acceptationem semper fuerunt in mora saltem irregulari propter minorem etatem puellarum ut. C. in qui. cau. in inte. resti. non est neces. l. in minoru et ff. de le. ij. l. titia. §. usuras. Adodo restat ad declarationem precedentium quere qua actione tenent isti fratres ad istuz usufructum prestandu. nam si commune uideret eis donasse ob casu tenent per. l. i. C. de dona. que sub modo sed hic subtilius est considerandum nam cōe florentie non fungit hic loco donatoris quia sequeretur quod teneretur directis actionibus ad onera bonorum quod est falsum sed fungit loco principis qui restituit aliquem ad bona ut. l. i. C. de sen. pal. uel loco iudicis qui addicit bona causa libertatum cōseruandarum nemo enim dixerit iudices obligari. Et ex hac similitudine inferitur quod isti fratres dicunt esse bonorum anormali successores ut insti. de eo li. bo. adi. et tanquam anormali successores conueniunt ad onera quia subrogant loco succedentium ab intestato propter quod sequitur de necessitate dictis filiabus saltem in usufructu ius cōpetisse et illud uocabulum in alimentis intelligi de plenioribus alimentis. i. de usufructu ut. ff. de usufr. le. l. dominus. §. fi. et ar. ff. de tras. l. cum huj. §. si fundus et de aur. et ar. le. l. spes et l. iij. de ali. le. cū sumi. Ego angelus. et c. ecclevij.

Dominus Gregorius pagnocij assumpta causa turbationis status fait condēnatus ad mortem et omnia eius bona confiscata cōi florentie et ipsius condēnationis executio facta fuit in personam dicti gregorij ex quo. d. gre. remanserunt due filie pupille non nupte ac etiā remanserunt nicol. et nofrinū eiusdem. d. gre. fratres carnales ex utroque parente. demuz per opportuna cōsilia dicti cōis ordinatum et prouisū fuit quod dicti nicol. et nofrinū sint et esse debeant libere et irreuocabili et pleno iure loco dicti cōis successores uniuersales et pro equalibus portionibus omnium et singulorum bonorum et iurium que fuerunt dicti. d. gre. in omnibus et per omnia et quoad oēs et omnia ita tamē quod dictis filiabus. d. gre. et cuilibet earum cōpetat ius petendi se dōtari cōiter i bonis paternis et quarū dotes non sint minor quantitates florentinorum auri. cc. possint tamē augeri arbitrio. b. et t. quā de declarationem facere possint infra tres menses et interim se alii prout de iure et secundum formam statutorum et ordinum comunis florentie disponit et cauetur dūmodo soluerent communi florentie infra certum tempus. cc. florentie. quā quantitatē dicti fratres soluerunt et infra terminuz supradictum et ipsam dotez dicti arbitri declarauerunt ecccl. florentie auri pro qualibet. unde prouisum fuit per opportuna cōsilia quod oēs et singuli hactenus condēnati ex banniti seu condēnati tantum uel exbanniti tantum per aliquē rectorem cōis florentie occasione uel respectu turbationis uel subuersionis status ciuitatis florentie intelligant esse et sint ipsi et quilibet eorum a oīs condēnationibus bānis et ceteris registratōibus et quibuscūque scripturis ide uel propterea factis et cōtēntis in eis absoluti et plenissime liberati et ad

uersus ipsa omnia et singula in integrum restituti quoad personam habilitatem et famam et ad bona et iura de iure uel de facto non apprehensa realiter per comune florentie. Item sub rubrica qualiter mulier ab intestato succedat disponitur quod filia femina superstitibus masculis non succedat patri uel auro sed debeat competere dōtari per fratres eius et ubi filij non superessent masculi sed frater uel fratres ex defuncto tunc ipsa filia femina habeat usufructum omnium bonorum talis sui patris uel aui defuncti de alimentis autem in casu predicto in quo supersunt fratres nullum statutum florentie. quicūque disponit. Itē queritur quid de bonis dicti domini gregorij an dicte filie femine sunt habiture anteq̄ dōtetur et post.

Dis Condēnationibus statutū d. sue cessione loquentis et reformationibus supradictis et etiam uisa cōcessione facta per opportuna cōsilia de hereditate et bonis dicti domini gregorij fratribus suis cum pactis et modificationibus in ea cōtēntis pro definitione eius quod queritur. Primo uideri oportet an dictus dominus gregorius potuerit heredes habere. Secundo posito pro constanti quod omnia bona publicata sint per sententiam ut fuerunt an nihilominus de manu fiscali filie sint aliquid percepture secundum ius commune circumscripta promissione facta per opportuna cōsilia in dictarum filiarum fauorem. Tertio an dictorum bonorum publicatio de iure subsistat. Quarto posito pro constanti quod publicationis sententia tenuerit quid sint filie percepture ex forma dicte reformationis facte in ipsarum fauore ac etiā fratrum dicti gregorij. Quinto an ciuitas florentie per dictas reformationes intelligatur agnouisse bona gregorij an uero repudiasse accepta pecunia quam accepit et an sine agnouerit sine repudiauerit idē sit effectus. De primo sine dubio dicendum est quod non potuit nec potest habere heredem ex testamento nec ab intestato quoniam seruus pene decessit. ff. de inu. testa. l. si quis exheredato. §. irritum licet glo. ibi dicat in uerbo seruus et in. l. ei⁹ qui in fi. de testa. quod hodie nemo bene natus efficitur seruus per. §. quod autem in cor. de nup. unde sumpta est autem. sed hodie. C. de dona. inter uir. et uxor. et non bene. Itaq̄ et hodie quilibet damnatus ad mortem non supervuens statim efficitur seruus pene ut. d. §. irritum et l. quod ad statum et l. qui ultimo. ff. de penis ubi hoc glo. tenet expresse et idem tenet in. d. autem. sed hodie. De secundo uidef dicendum quod non obstante sententia confiscationis et publicationis omnium bonorum per quam omnia bona sunt fisco ipso iure quesita absque alia additione si soluēdo sunt ut. ff. de iure fi. l. i. §. an bona et l. imperator et l. non possunt eo. ti. C. de bo. vacan. l. i. in glo. itē. tamen filie de manu fiscali eorum legitimam sunt iumpure et illam. l. cesarea per alimoniam confert. C. ad. l. iul. maie. l. quisquis. §. ad filias. unde licet dicte reformationes nullatenus emanassent tamen ex promissione cesarea eis non est auferenda legitima. Nec ob. sententia publicationis quia non plus tribuit de bonis illa sententia fisco quam tribuit ius commune aut municipalis censura ciuitatis florentie. que oia bona uult publicari et tamen non obstante publicatione de manu fiscali est dicta legitima tribuēda ut in. d. l. quisquis ibi bonis eius omnibus fisco nostro adiectis et cōiuncto d. §. ad filias unde fisco primo capit uniuersum et ex illo uniuerso filiabus post legitimam tribuit ut ibi patet expresse. Percipit autem fisco bona non ut heres sed ut uniuersalis successor. C. ad. l. iul. de vi. l. tutoris. Statutum ergo florentinuz disponens de publicatione bonorum omnium punctaliter idem disponit quod ius commune cum sumus patrie oppugnantes in crimine lese maiestatis. C. de abol. l. falaciter in glo. et ff. de reli. l. minime ergo dictum statutum temperandum est et limitandum et modificandum secundum ius commune. C. de noxa. l. si serui vestri et maxime fin sententia Jo. an. qui tenuit quod statutum disponēs id quod ius commune est lex et non mera municipalis censura ut in. c. i. de p̄sti. li. vi. pro quo facit dele. l. i. si creditori. §. i. quā sententiam bar. est secutus ut non sit mera municipalis censura sed sit lex approbata et confirmata per statutum ff. ad. l. fal. l. i. in. q. que incipit quero si statutu et c. Unde concludo quod ex quo scdm dictum statutum idē quod ius commune disponens est lata dicta sententia bonorum confiscatiua quod bona in fisco florentie v3 primo transeunt ipso iure et de

re & de manu fiscali dicte filie percipiunt dictam legitimam etiam si dicta reformatio nullatenus emanasset quonia legitima & temperanda sunt uerba sine confiscatis secundu quod limitat modificat & temperat ius coe ut post publicatione filius filiabus assignet legitimam. Nec ob. qd ademptio bonorum inducta a iure coi propter delictum & in finem expresse deducta efficacius operatur quam ubi non est deducta in finem quod apparet quia extinguuntur mortalitate rei ut. l. iij. C. si pen. ap. mors iterue. & l. i. C. si reus uel accu. mor. sue. Concedo enim quod est efficacior quoad duratione sed non est amplior nec maior quam sit legalis ademptio quod apparet quia non adimunt bona nisi post latam finem. d. l. quisquis & l. eius qui delatorem de iure fil. & tamen lata finia confiscatis que bonis ta uirtute sententie iure coi sic disponentis nihilominus sic filiabus per fiscum est tribuenda legitima & hec de secundo & ista est inuestigatio pulchra & subtilis. De tertio dicendum est quod finia confiscationis & publicationis de iure tennit & hoc ideo qui ciuitas florentie bz regalia ex privilegio sibi indulto per cesarem ut in. x. col. que sint regalia. c. i. alias autem publicatio esset nulla tanq facta a iudice iurisdictione carente. C. de bo. vac. l. i. l. x. De quarto scilicet quid & quantum sint filie percepture ex forma dicte reformationis posito pro constanti quod dicta reformatio tenuerit dubitari potest. nam dicta reformatio dicit quod dictis filiabus & cuilibet earum competat ius faciendi se competentem dotari in bonis dei gre. & qd dos cuiuslibet earum non possit esse minoris quantitatis flor. cc. auri sed possit bene augeri arbitrio. d. b. & t. & interim se ali prout de iure & scdm statutorum & ordinum coi florentie disponitur & cauetur. Quantu ergo debeant percipere pro dote ex quo quantitas declarata non est & quantum p alimentis antequa dorentur dicendum est quantum ad dote articulum quod dos assignanda est pro modo facultatum dicti gre. & dignitatum natalium. ff. de iure. do. l. cum post. §. gener & ff. de le. iij. l. si filie pater. In hoc tamen aduertendum qd non possunt dicti boni uiri arbitrari ut eaz dos sit minus legitima qm ipsa legitima munuscula portio appellatur. C. de inoffi. test. l. si quis in suo & ibi p bal. & per me. De alimentis autem fortius dubitat ex ea qd dicta reformatio noluit alimenta prestari prout disponitur & cauet scdm formam iuris & statutorum & ordinum comuni florentie coniunxit ergo dicta reformatio trinu ius scdm commune statutorum & ordinum coi florentie subaudio que non sunt in uoluntate statutorum de iure autem communi ubi alimenta prestanda sunt hoc totum residet in iudicantis arbitrio. l. ij. ff. ubi pu. edu. deb. qui considerare dz facultates patrimonij vnde debent alimenta prestare dignitatem nataliu quedam alia sunt. ff. de adm. tu. l. cum plures. §. in primis in. l. tutoz fm dignitate in pn. C. de adm. tu. l. lexqz tutoz. §. ante oia de annu. le. l. si cui annu. Ita aut sunt alimenta temperanda ut vniuersus redditus patrimonij non conuertat in ea. ff. ubi pu. edu. deb. l. ius alimentoz. §. i. & ibi declarat forma & quid in alimentis decernendis. Iudex dz inspicere & pdicta uera quando alimenta sunt in obligatione simpliciter aut officio iudicis sunt prestanda. Sed ubi prestari debent ob certam & determinatam causam dz ea decerni & temperari scdm causam quonia per causam omnis dispo ampliat & restringit prout suadet ro subiecte materie. ff. de suspec. tu. l. hoc enim de inf. l. ij. §. ignomine de re mili. l. milites. §. missionum in fi. ff. de in. sti. l. habebat cum si. & ita est in proposito qd oca reformatio noluit filiabus alimenta largiri ex misericordia quada scdm quam lex ciuili in crimine lese maiestatis damnato parente filiabus ex misericordia debent alimenta prestari ex bonis dñati parentis vnde no statuit reformatio simpliciter alimenta pstar sed regulauit illa alimenta fm iuris coi censuram disponente in casu promisso sed in casu promisso ius coe pro alimentis statuit legitimam portione ut i. d. §. ad filias ergo habebunt dicte filie uigore dicte reformationis relate ad ius coe pro ipsis alimentis legitimam pro ut tribuit ius coe. scdm formam autem statutorum uel ordinu non inuenio quicquam dispositu uel statutum alimenta debere pstar in casu promisso & io fm illud non pfit regulari dicta alimenta. l. si testm. C. de insti. & sub. & io necessario ea regulari dz ut ius coe disponit. Nec ob. qd copulatiue uoluit reformatio regulari. l. scdm ius coe & statutorum & ordinum & sic officio statuti dispositione in casu pdicto v.

detur inutilis reformatio cu ad ueritate copulatiue requiratur omnium concursus ut. l. si heredi plures de condit. in. sti. qd illa copula resoluitur in distictam propter euitadaz absurditatem & ne sit inutilis dispositio de usufruc. le. l. si titio fundus & quadoqz etiam sufficit alterum ex copulatis interuenire licet dispositio redderetur inutilis. ff. de le. iij. l. ea tamen adiectio per Bar. in. d. l. si heredi plures & plenius in. l. si is qui. cc. §. vtrum de rebus du. & si nec ius comune nec municipale disponderet hoc casu qual debeant alimenta prestari adhuc no esset inutilis dispositio reformationis predictae qd cum alimentorum modus sit certus eo qd certificari debet arbitrio boni uiri ut. l. ij. ff. ubi pu. edu. de. licet no inueniatur id ad quod fit relatio. f. nec ius comune nec municipale in hac specie non tamen esset inutilis dispositio ut. d. l. si testamentum ubi est casus & no. per Bar. & alios in. l. admonedi & in. l. edita licet ubi dispositio non est certa nec potest certificari propter terminu ad quem fit relatio dispositio propter incertitudinem inutilis sit omnino. C. de sen. que sine cer. quanti. l. ij. & C. de fal. ca. adiec. le. l. si non designatam & ff. de le. i. l. si sic legatum. §. i. Nec ob. si dicatur quod imo in municipali censura inuenitur determinatum quid prestandum sit filiabus l. in statuto posito sub rubrica qualiter mulier ab intestato succedat in quo cauetur quod non existentibus masculis filia petit usufructum in succel. ab intestato & sic videt quod filie usufructum habere debeat quasi usufructus ille sit filie pro alimentis. ex statuto tributus in casu nostro cum nulli descendentes masculi supersint nego usufructu subrogari alimentorum loco sed uoluit statutum plenius & pinguis subueniri filiabus in casu deficientium masculorum concedendo usufructum ubi existentibus masculis liberis solum tribuit alimenta que ab usufructu differunt in substantia & natura ergo no sunt idem nec p eodem iudicanda non enim concernunt alimenta capitis diminutionem. l. si in metalum de hys que pro no scrip. ha. usufructus sic. C. de usufru. l. corruptionem in usufructu habet locum ius accrescendi in alimentis secus quia non duplicantur nec duplicari possunt usufructus est seruitus personalis. l. i. de usufru. alimen. non. Cum igitur statutum vno casu tribuat filiabus usufructu. l. deficiente masculina prole in alio solum tribuat alimenta. ergo usufructus & alimenta sunt species sepeperate per diuersitatem nominis & separatam substantiam & naturam habent & vno casu vnum altero aliud debetur ut patet in statu o predicto pro hoc quia uerba reformationis predictae tribuentis filiabus alimenta prestanda per fratres sunt accipienda p prie. l. i. §. si is qui nauem de exerci. & l. ij. §. hec uerba. ff. de nego. gest. & de uerbo. signi. l. eum qui vectigal. pprie autem appellatione alimentorum no continetur usufructus qui differt ab eis realiter substantialiter nomine & natura potissime & omnis fructus in alimenta erogandi no sint ut. §. dixi & ad fructuariam pertineat omnis redditus. l. ite si fundi. de usufru. & de manu sua usufructuarius pcpiat fructus postqz constitutus est usufructu. alimentarius autem continuo de manu heredis debeat singulis annis aut mensibus alimenta percipere prout suadet ratio alimentorum percipiendorum secundum distinctionem tradita p Bar. de alimen. lega. l. pecunie. Similiter non ob. si quis diceret qd hic sumus in materia successionis ab intestato licet succedentes fratres no succedant illo statuto nec de iure communi imo & uirtute dicte reformationis que reformatio bona tribuit extraordinario quodam iure no tamen one re prestationis usufructus sed solum alimentorum vnde non sunt fratres obligati ad plusqz reformatio eos obliget. Reformatio autem obligat solum ad prestationez alimentorum & ideo sola alimenta prestanda sunt sed qualia esse debeant in casu nostro superius dictum est lz alias alimenta simpliciter obita obligationis aut officij iure aliter temperentur & modificentur. De quinto an ciuitas floren. uideatur agnouisse uel repudiasse bona pecunia accepta inuestigatio frustratoria est ex quo utroqz casu idem resultat effectus nam lz repudiatione facta bona sequerentur filias uelud proximiores tamen uoluit reformatio ad illas bona deuolui sed ad fratres ipsis autem filiabus solum alimenta decernit & hoc potuit facere reformatio quoniam etiam in preiudicium singularium personarum lex consuetudo & statutum possunt fieri bonorum abdicatiua donec ipsorum causa subsisteret prout hic erat

ff. quemad. serui. amit. l. uenditor. §. si constat z eod. tit. l. si locus. §. cum via z ibi per Alber. papi. z. ff. qui z a qui. l. si priuatus facit. C. de decu. l. neq; decretu z. l. doctici li. x. Aut ergo dicimus filium florentie agnouisse bona. ergo non sunt filiarum nec eis quicq; debetur nisi prout z qua tenus tribuit reformatio. s. dotis z interim alimenta aut dicimus non agnouisse sed potius repudiasse z non repudiavit ut decurrerent bona ad filias sed ut deuoluerentur ad fratres cum inuitis omnibus hoc facere potuit reformatio z in preiudicium filiarum ut dictum est. Concludo igitur ex premissis filias pro alimentis legitimaz pcepturas etiam reformatione circumscripita z eius reformationi vigore tandem similiter legitimaz pcepturas ut sic dicta reformatio reguletur limitetur z declaratur fm ius comune causis legibus z rationibus supradictis. Et ita dico z consulo ego Ange. zc.

Inus Condidit testamētū in quo instituit duos pauperes xpi z in bonis suis quos eligerint certi sui fideicommissarii. Item subsequenter immediate sic dixit item volo statuo z ordino qd dicti pauperes sic eligendi sint z esse debeant heredes in hereditate mea in z de soldis. xl. z de ipsis soldis. xl. sint z ee debeant taciti z contenti z quod ultra nil petere z habere possint aliquo modo iure uel causa. Querit primo num quid dicta institutio dici debeat vniversalis in oibus bonis attentis primis uerbis indiffinitis prolatis an uero particularis incerta re quasi uerba scdo prolata concernentia non tantum effectum habendi sed et ipsam essentia institutionis ueniant declarando z limitando prima uerba in definite prolata. Scdo querit nunquid tale testm sit nullum quasi causa testati non trahat ad se cam testati refragante z impediēte testatoris uoluntate que ex uerbis expressis colligit. An uero sit testm aliquod z quod per uerba illa qd plus petere non possint z sint taciti z contenti z c. videant rogati instituti d restituendo uenientibus ab intestato p. l. peto in principio uer. idē dicemus. ff. de le. ij.

Institutio Facta de pauperib⁹ eligendis per alium. valet nec est uoluntas captatoria qm non i institutionis seu uoluntatis substantia z eētia collata est in alienum arbitriu sed sola psonarum electio de leg. ij. l. cum pater. §. hereditatem z. §. a filia de re. du. l. utrum. §. i. de lega. ij. l. cu quidam per dy. z bar. in. l. captatorias de le. i. An autē sit institutio vniversalis uel particularis dico qd particularis. Nam illa uerba in z de sold. xl. limitant pmitina que vniversalia sunt z dispositio limitans attendit non precedens indiffinita uel vniversalis. C. de trans. l. si de certa. ff. eo. tit. l. qui cum tutoribus nisi aut cōnexitas aut rō indiuidui aut dūre sepe rationis aliud inducat de dā. infec. l. actus. §. si. cum. l. seq. ff. de aqua cotti. l. i. §. itē qrit z. §. terebacius z. C. eo. vtr. fu. l. possessionū z. ff. de le. ij. l. vxori. §. cōcubine z idez scdo dispositio sit prioris correctiua z nulli concepta. C. de pac. l. pacta nouissima de inuis. test. l. cum in scdo ad treb. l. si quis priorē de manu. test. in. l. stichus. Neutrū autē dīctorum trium hic concurrūt. Sed qz isti pauperes fuerunt ex re certa instituti loco vniversalium heredu sunt. C. de here. insti. l. quotiens de here. insti. l. i. §. si ex fundo cū nullus alius sit institutus ex vniverso z doc. cōiter dicunt qd per ius accrescēdi institutus ex re certa totum hz quod nūquā fuit securus qz illud causat ex cōiunctio. C. qm nō pe. per. l. vnica. C. de cad. tol. §. his itaq; cum se. Sublata igit cōiunctio non hz locum ius illud. ff. de leg. ij. l. z proculo. hic autem cessat oino cum vnus tantum sit noiatas ut. d. l. z proculo z quia portio accrescit portioni uelud quedā aliuo. ff. de usufru. l. si titio in fi. unde nō habenti portio nem nihil accrescit. ff. de acqui. here. l. si totum non autez habet portionē hereditatis qui nō instituit sub noie quotē cum hereditas in quotas diuidit non in quantas insti. de here. insti. §. hereditas z. ff. e. ti. l. seruū meum. §. si. Itē in themate. xl. so. in quibus facta est institutio non sunt in asse sed granamen assis z asse extincto nihilomin⁹ illō durat. C. si cer. pe. l. incēdium unde non pfit dici partes assis ergo insolūdu nō est dare ius accrescēdi. casus est in. l. si totā de acqui. here. quare solit⁹ sum dicere z. ita ad pns dico qd institutus in re certa alio coherede vniversalī nō dato habet totum qz sua institutio particulariter in vniversale

conuertitur z iure conuersionis nō per ius accrescēdi habet totum nec mirum qz vna dispositio in aliam conuertitur ne pereat. Nam vna directa conuertitur in aliam obliquam tam. l. si. C. de here. insti. z conuertitur etiam in obliquam C. de impu. l. precibus z ibi plen⁹ z in. l. centurio z melius in. l. uerbis ciuilibus. ff. de vulg. z pupil. haberent igitur pauperes totum iure cōuersionis ut dixi. hec autez cōuersionis non habet locum vbi uoluntas testatoris manifeste refragatur qd est vbi institutus est ueritus plus petere secūdm Bar. de here. insti. l. quotiens. §. tantundem z p eundem. in. l. i. §. si ex fundo eo. tit. sed timuit ipse de cōtrario. l. si ita quis instituit⁹ heres fuerit exceptio fundo eo. tit. z non bene respondit qz z ibi fuit euidentissima uoluntas quinimo z illa que ex necessarijs coniecturis apparet dicitur euidentissima de manu. testa. l. si quis locuplex de lega. i. l. licet imperator unde secundum eum ista questio est sopita cum questio intestati trahit ad se causam intestati sicut z in alio singulari casu. ff. de inuis. testa. l. i. Ego autē legendo padue bononie rome z perusij solitus sum tenere z hoc consulendo sequor quod in milite armate militie qui potest dicere pro parte testatus z pro parte intestati causa testati non trahit ad se causam intestati nec ecōuerso. ff. de testa. mili. l. si miles ex fundo z facit eod. titu. l. si certarum z. l. miles item heredem in prin. z. §. z qz diximus in eo. tit. nulla est causa potentior altera z ideo nulla alteram ad se trahit ratione maioritatis z potentie. ff. de fideius. l. generaliter uer. rerum uero. In pagano autem dico quod interdum causa testati est vniversalis z intestati particularis ut cum testator instituit quem ex vniverso excepto fundo quem petere uenit z tunc prohibitio nihil operatur quin causa testati dignior z potentior trahit ad se causam intestati sic intelligo. l. si quis heres instituit⁹ in qua Bar. disputauit trahit enim ad se potentius z dignius minus potentius z minus dignum. ff. de sta. homi. l. queritur cum simi. ibi alleg. interdum ecōuerso instituit vnus de fundo z prohibetur plus petere tunc causa intestati est vniversalis z potētiō trahit ad se causa testati ut d. §. tantūdem. potest enī testator prohibere ius accrescēdi z uiam eligere intestato ut. l. dominus. ff. de usufruc. l. non possit prohibere ius agendi ad supplementum legitime in autētico ut cum de appel. cog. §. aliud quoq; capitulum uer. ceterum si qui heredes insti fuerint esse cōtenti z c. z ille. §. clare docet quando dicatur uoluntas testatoris manifestissime refragari iuri accrescēdi uidelz cum quis plus petere prohibetur z illius tex. non habeo concordatiam ita claram ad presens z iste non est casus noster qz hic causa intestati est vniversalis causa testati particularis interdum causa testati z testati tantum nō differunt in potentia ut quia instituitur quis in dimidia hereditate z sic in quota z uetatur plus petere z sic alia dimidia uenit similiter sub nomine quote nemini assignata z tunc aut dicimus dispositionem nullam tāq; sibi ipsi repugnantem. ff. de reg. iur. l. ubi repugnātia aut dicemus causam testati trahere ad se causam intestati tanq; minus dignam. ff. de indi. l. per minorem cū suis concoz. qd equius arbitroz. Concludo igitur ex premissis predictum titiū intestatum decessisse. Et ita dico z cōsulo ego Ange. zc.

ccclix.

Resupposito Statuto

Statuto ciuitatis mantue quo cauetur qd mulieres nō succedant ab intestato extantibus masculis per hec uerba uidelicet sorores uero uel aliqua mulier ab intestato cum fratribus aut cum nepotibus pronepotib⁹ ab nepotibus descendētib⁹ ceteris recta uia legitimis uel legitimatis non succedant in bonis matris nec patrie aut proauū tam z ceterozum ascēdentium. item nō succedant sorores nec eius filij nec aliqua mulier ex latere ueniens fratribus extantibus alijs fratribus legitimis uel legitimatis teneantur tamen fratres eas dotare de bonis suis z de bonis paternis primo quo usq; extant z postea d sui uidelicet fratris uel fratrum si dotate nō sint in quibus sorores habeant hypothecam expressam z debeant dotari honorifice secūdm patrimoniū facultatem nec noceat si frater dilapidauerit bona successionis z c. Titius habēs tres filios z unam filiam z neptes ex filio premoztuo cōdidit testamentum z dicit filios equaliter heredes insti tuit vniversales filie legauit uores z quinquaginta ultra nepri uero

nepti vero quia iam dotata erat ipsa eius neptis et mari-
to tradita legavit similiter quinquaginta vires institutio-
nis et hinc iussit eam esse facitam contetam ultra dotes si-
bi traditas et per ipsum testatorem in alio testamento pri-
mo legatas. queritur utrum ipsa neptis tali iussu testato-
ris non obstante possit agere ad supplementum.

Tacitum Predictus prius
filiaz a successione
ab intestato et neptem et reliquas mulieres
inferioris gradus a successione ascendentes
superstitibus descendentes recta linea ma-
sculis. Hoc etiam placuit vetustati insti. d. legi. agna. suc.
§. quod ad feminas quoniam per masculos dignitas et no-
bilitas familie conservatur in eum. per feminas autem fi-
nitur quoniam traheunt in familiam alienam de ven. insti.
l. i. §. denunciare ver. enim publice interest. ff. de posi. l. i. in
prin. cōiuncto. §. i. insti. de le. agna. tu. et insti. de pa. po. §.
fi. verum iustinianus cesar augustus quod voluit esse inter-
tator nec accusator nature masculos et feminas pariter in-
uitavit substituitque dominam agnationis et cognationis et
sexus et patrie potestatis. C. de legi. here. l. menius. C. ad
tertul. auten. defuncto quod igitur quod placuit vetustati con-
tradicit nonelle iuris censure strictissime dictum statutum
interpretandum est ut. l. quicquid astringende de ver. ob.
et l. constitutionibus. ff. ad municipa. C. de noxa. l. si ser-
ui vestri per doc. in. l. omnes populi et in. l. cunctos popu-
los quia igitur filia et inferiores femine repelluntur ab in-
testato non dicatur eas excludi a successione contra testame-
tum unde preterita filia posset dicere nullum et contratab.
item exheredata posset querelare nec mirum quod de tali suc-
cessione statutum non loquitur ergo non est recedendum
a verbis de le. iij. l. non aliter vi bo. rap. l. pzetoz. §. docere
so. ma. l. si vero. §. de viro unde enim tantum remedium suum
municipalis censura abstulit. l. successione ab intestato non
contra testamentum licet eo redeunte ad causam intestati
non sibi profit sed alijs. ff. de inoffic. testa. l. papi. §. si quis
ex his. petitio autem supplementi legitime cum filia esse non
vult tacita et contenta non est ab intestato ex quo patitur
condito testamento unde non videtur illam excludi a pe-
titione dicti supplementi et maxime cum in locum alimen-
torum succedant ut no. per cy. plene. C. de nup. l. sancim.
Alimenta autem que iure nature debent descendentes
ff. de insti. et iur. l. i. in fi. non possunt tolli statuto civili ut
in. §. sed naturalia instituta de iure naturali unde videtur
prima facie posse peti supplementum. contrarium est veri-
tas quia legitima potest auferri minui et augeri civili cen-
sura quoniam illa non iure nature sed civili censura indu-
cta est quod patet quia post est alterata in autentica nouis-
sima. C. de inofficio. testa. et est statuta in hunc modum cum
non sunt filij carnales ut sit tertia aut dimidia eius quod
filius erat ab intestato sumpturus attento quaterno aut
ampliori numero liberorum ut in autentica nouissima. C.
d. inoffi. test. cum igitur quantitas legitime sit distincta et redi-
cta ad partem et quotam totius quod ille quotam postulas
erat habitus ab intestato ergo si filius ab intestato non erat
succesibilis ad illam quotam non poterit se referre quod impos-
sibile est dare tertia dimidia aut quotam totius ubi nihil i-
uenit totum quo cessante aut non existente nulle possunt
intervenire partes eius. l. si quis cum totu. §. si ancilla. ff. d.
excep. rei iud. est enim in toto pars de reg. iur. l. in toto et d.
l. si quis cum totu. in prin. unde nullo existente toto impos-
sibile est inuenire partem non igitur hinc filia de legitima tracta-
re que debet per modum quote patrimonij. Et ideo con-
cludo hanc filiam non posse petere supplementum legitime
quia in ea nulla legitima est ex quo statutum simpliciter eam
excludit quod potest ut plene no. Jo. an. in. c. ray. de test. l. dy.
aliter velit et non bene in. c. indulgum de regu. iur. in. vi.
Stet ergo filia dote contenta sed si non sufficerent alimenta
non per modum via aut causam supplementi sed quod non hinc
alimenta sufficiencia petere posset quicquid ad alimenta defi-
cit cum debeant iure saltim nature quo oia animalia sunt
edocta et sic auferri non possunt nisi iusta causa suadente de
li. agno. l. si quis a liberis pluribus alijs posset in casibus de
negare pape et hec est veritas. Et ita dico et consulo ego
angelus et c. perusij. MCCCXVI. mensis may.

uedam Domina Margarita fi-

lia olim stephani bonci d-
bitonio et vxor angeli piciatoni de dicto lo-
co suum vltimu condidit et fecit testamen-
tum in quo plura legata fecit. Et demum in
omnibus alijs suis bonis supradictum angelum ei⁹ mari-
tum et Jo. stephani eius fratrem carnalem sibi heredem
vniuersalem instituit equali portione postquam dicta domi-
na mortua est sine liberis ipso angelo dotes suas posside-
te oritur postea questio inter dictos angel. et Jo. dicens
dictus angel. sibi primo et ante omnia debere tertia par-
tem dotis dicte domine margarite vigore statutorum com-
munis bofi. de hac materia loquentium ut videre poteris
cum mortua sit sine liberis et medietatem residui dicte he-
reditatis tanquam heredi pro dimidia per Jo. vero negatur
ut. §. petitur dicens dictus Jo. quod dicta hereditas debet
diuidi inter ipsos equali portione et quod dicta tertia pars
dotis dicto angelo non debetur obstante institutione sdi-
cta et additione dicte hereditate pro dimidia facta per di-
ctum ange. vigore dicti testamenti queritur quid iuris.

ubium Inius questionis pstat
solum in hoc an dicta ma-
ritus presumatur in dubio institui⁹ animo
compensandi et videtur quod sic quia dictum
lucrum proueniens ad maritum descendit ex

municipali censura preter omne mulieris propositum. vbi
mulier ita tali lege obligata ad relaxandum dicto marito ter-
tiam partem dotis dicitur debitorum necessaria constat autem
quod debito necessary suo creditori reliquit in dubio in-
telligitur reliquisse animo compensandi solum. matri. l. si cuius
dotem. §. si pater et ibi hec questio deciditur per Jo. d. are.
et Bar. et hec opi. est vxor quando mulier dotem non tra-
didit sed promissit nam tunc vere est debitorum necessaria et
obligatur marito ad dandum soluto matrimonio dictam
tertiam partem dotis porro in. q. proposita mulier dotem
tradidit et tradendo fuit liberata ab omni obligationis vin-
culo quo tenebatur insti. qui. mo. tol. ob. in prin. et pactus
solutionis dotis ipsa mulier viri creditorum facta est quoniam
videtur obligata ad restitutionem dotis totius si predeces-
serit taliter et ad duas partes unde si predecesserit vxor sine
prole ut patet in statuto eueniente igitur casu isto marit⁹
retinet dictam tertiam partem tanquam suam et ideo tanquam si
ibi debitam cum iam dos in dominium viri transfuit. C. d.
iure do. l. in rebus. C. de rei vendi. l. dote unde casus non
est directo contrarius casui. Jo. de are. qui dixit cum debi-
tor legat creditori nam hic est everso cum creditor legat
debito propter quod concludo de vniuerso hereditate cor-
pore dictam tertiam detrahendam que viri est et in viri do-
minio semper manet et nunquam fuit in bonis vel hereditate
et vxoris postquam data fuit quod non constate matrimonio nec
eo soluto cum maritus retineat eam tanquam suam et hoc pra-
to verum etiam si vir non confecerit inuentarium ex quo dos
viri erat et pro illa parte segregata a substantia mulieris et
dicta illa dos in certo corpore consistebat unde non habe-
mus quicquam de confessione tractare sed si dos constaret in
genere forsam per additionis actum esset confusa nisi inue-
ntarium fuisset pfectum vel dic et melius quod idem esset
hoc casu quia mortis tempore maritus in illa tertia se non
inuenit debitorem ergo non est de confusione tractandum.
Concludo igitur ex premissis maritum dictam tertiam par-
tem retenturam quia non extitit conditio restitutionis illius
tertie et reliquas duas partes diuidendas inter maritum
et coheredem equaliter. ego Ange. et c. ccclxi.

A pater Non restituendo do-
tem vxoris sue videat⁹
tur adire hereditatem.

onsultatio Predicta in duo
membra diuidi-
tur. Primum est an pater vxore mor-
tua filio infante relicto retinendo dotes vi-
deatur nomine filij agnoscere quod potest per
pter infantiam ut. l. si infanti. C. d. iure delibe. licet non pos-
set pro maiore ut ibi quia requiritur filij voluntas et agni-
tio de bo. que liber. l. cum non solum. §. sin. autem in scda
etate et l. si quis mihi bona. §. ius suum de acqui. here. et
dele. l. cum queritur de acqui. here. l. placet. Secundum
dubium est an pater post mortem filij retinendo dotem p-
dictam videatur ipse filij hereditate agnoscere. De
c. ij

primo dicendum est quod si pater dixit uerbo uel scripto aut per aliud idem importans se retinere dotem pro infante uidef pro eo hereditatem maternam agnoscere qm non potest retinere ea pro filio citra ius z nomen heredis ergo z c. l. pro herede de acqui. here. Si autem dotem retinuit simpliciter ita q nec per signa nec per uerba appere potest quod retinuerit pro filio tunc sola retentio non inducit agnitionem q nullus actus interuenit. C. de iure deli. l. si infanti ibi casus no. z in. l. gerit. ff. de acqui. here. non potest dici pater negligens z in mora qua ponderauit bar. in. d. l. gerit non enim est morosus quo ad infantem qui non agnouit hereditate matris z ante agnitionem sibi dos non debebat restituui non quoad reliquos agnatos uel cognatos vxoris defuncte cuius hereditas eis delata non erat propter filium qui precedebat eos unde si suberat persona cui hereditas materna deberet z sic non poterat mora contrahi per patrem. l. pecunie. §. si. de usur. de edi. edic. l. quod si nolit. §. item si tempore hereditati la centi non potuit restituui que sensu z anima caret. De secundario dubio dicendum est quod si filius agnouit hereditatem matris ipso iure illico patri quesitus est usufructus duraturus in die uite patris et mortuo filio. C. de bo. que li. l. quicumqz cotineta. l. i. C. de bo. ma. unde per eius retentionem cum potuerit iure patrio pro usufructu dotem retinere non uidef ex solo retentionis actu hereditate filij agnouisse ut. d. l. pro herede. sed si ad patrem usufructus non pertinebat uel quia non retinuit uel quia tunc mater decedens uoluit ad eum usufructum spectare qd potuit ut autentica excipit. C. de bo. ma. tunc pater retinendo dotem forte uidef detur filij hereditate adire ut excludamus negligentiam z delictum z hoc modo pot forte intelligi opi. bar. s. adhuc sue opi. obstat fortiter q non superfluit cui pater dotem tene retur nam dum uixit hereditas erat sibi delata z sic restituui agnatis vxoris dos non debuit unde eorum respectu non potest dici mora contracta ut sic presumere debemus additionem ad exclusionem negligentie delicti. super quo bar. suum fecit fundamentum unde sua opi. non uidef posse substantari in aliquo uictorum membrorum. Et ita dico z consulo ego angelus z c. cccxij.

Quod scriptum est mihi de manna qd contra mentem consilium quidam aduocatus fecit infrascriptas allegationes mihi transmissas quas allegaciones uerbo ad uerbum refero z sunt tales. quid ergo dicemus in ista difficultate qone premito ad euidenciam q statutum municipale non extinguit ius nature nec civile ius quod ius nature in totum sequit uel in partem sed tollit effectum eius quod sic p3 nam si illud statutum casset non est necesse in isto municipio aliquid de nouo statui qz imediate succedit ius cde quod non esset si ius cde esset extinctum per municipale hoc sensit gl. in simili. ff. de pac. si vnus. §. q in specie dotis z fuerunt uerba accur. z dy. cy. et in simili sunt de usu. ea. re. que usu. consu. l. i. z. ij. z etiaz Anno. in simili materia extra de costi. c. cum inter z iure consu. ff. de dona. inter vi. z vx. l. cum hic status. §. sine z ideo legitima testameti adhuc h3 exemplum z originem ab intestato cuius imago non est in totu sublata sed si per ius civile esset in toto sublata secus uideret dicendum. s. qd imago non relinqueref ut. C. de la. li. tol. l. i. in pn. z tamen remanet forma generalis antiqua in ca testati cum non reperiref correctum. Concludamus ergo quod legitima testati formatur a legitima intestati que esset de iure communi non attento quod statutum disponat contrarium in causa intestati. Tamen non ob. quod non daretur querela uel contratab. quia per istam uiam ueniremus ad ius prohibitorium mulieri. s. ad causam intestati uel quasi secus quando non uenitur ad caput a quo per legatum exclusio non est sed magis confirmat caput quo exclusio non est in caput uel quasi intestati. item ab intestato ut ita loquar lex facit testamentu z puidet super eo sed in puidenciam hois non prouidet ut no. in simili. C. qui in po. in pig. ha. l. assiduis ideo est diuersa cu testati z intestati. z sic cocludo qd ex quo capite statutu non excludit eaz nec ego excludo maxie de equitate. Quibus respondeo qd ubi ius civile aut municipalis censura illud ide statuit qd lex nature non tollit illam qz imutabilis est illa ut. ff. de iusti. z iur. l. i. in sti. de iure naturali. §. sed naturalia quide intra. proprie autē z stricte ius naturale z illud quod natura cuncta ani

malia docuit insti. de iure natu. in prin. large appellat ius quo pereque omnes gentes utuntur z sic est iulgen. humano generi comune z humanis necessitatibus exigentibus inductum eo. n. §. ius autem gen. z licet istud non mutetur tamen in aliquibus saletas recipit ut pater in seruitute contra ius naturale inducta z in usum ut. d. §. s. naturalia in glo. ius autem civile dupliciter est vnum vniuersale omnium ciuium ratiocinorum aliud particulare z distinctum quo quelibet ciuitas aut opidum utitur eo. ti. §. ius autem civile z. l. omnes populi. ff. de iusti. z iur. perquire antez tu qui allegas an legitima sit inducta iure priuato nature z non inuenies perquire an sit de iur. gen. quo pereque omnes gentes utuntur z inueniens minus est ergo legitima inducta de iure civili z ideo quia ius civile illam induxit uariant eam unde ius civile aliam induxit legitimam in filijs curialibus alia; patrono aliam in filijs legitimis z naturalibus ut patet in consilio z qd ius nature aut iulgen. illam non induxit pater quod nec solis naturalibus nec natis ex aliquo coitu reprobatato debetur ut in anten. licet. C. de natu. libe. deberetur autem z illis si lex nature induxisset aut gentes illa legitima uterentur eque. Concludo igitur legitima z eius quotam inductam mero iure civili z ideo ius municipale illam alterauit quod patet ut dixi in consilio quicquid enim ciuitas sibi statuit illud ius civile ciuitatis appellatur ut in. d. §. oēs populi z. l. omnes populi. z si statutum ciuitatis contradicit iuri civili in ciuitate in illa seruatur statutuz donec uiget unaqueqz enim ciuitas suo sensu habundat de sepul. c. certificari nec dico extinctum ius civile tu dicit allegans sed dormit iuris civilis effectus vigente statuto ut in. c. i. de consti. li. vi. de sepul. uio. l. iij. §. quid si lex municipij allegans ergo qui dicit legitimam testati formari ab intestato a ueritate ueniat nam testamentuz nihil aliud tribuit nisi quod aut pronuntiatio testatoris aut tabularum imago designat. ff. si tabu. test. exta. l. unica. cum igitur filius dicit debeo habere legitimam bene dicit in hoc sed quanta sit ista legitima ius civile limitat z declarat z statuit in liberorum sit tertia uel dimidia attento eorum numero z ei9 quod habituri sunt ab intestato. si igitur ab intestato nullo modo sunt successuri loco mortuorum habentur z partem nullam faciunt ex quo non admittuntur ad partem nec admitti sperantur. l. i. §. ff. de contratab. z de cotin. cuz emā. libe. l. i. §. si pater lo primo de bo. lib. si uentre. §. si deponatans z de contratab. l. si post mortem. §. liberi z hoc est de mente Dy. de leg. i. l. plane. §. si duobus. Cum igitur mulier sit exclusa a capite intestati a quo formatur quotta legitime non est amplius de legitima disputandum. Et ita dico z consulo ego Ange. z c. cccxij.

Magnifici Domini offi anciani z nos iusticie magnifici comunis luce concesserunt saluum conductum sub ista forma uidelicet nos anciani z nos iusticie populi z comunis luce tenore presentium damus z concedimus ac exhibemus tutum liberum ac expeditum saluum conductum fiducia atqz securitate xpoforo de tinctozibus o parma presentiu ostesoz transeundi per nostrum territoriu luce cum sex equis z totidem equitibus z suis rebus bonis armis armenibus z ualixijs recedendo pisie z eundo in lombardiam tute libere z impune in aliquibus molestijs attestacionibus nouitatibus seu nocumentis realibus z personalibus eis mo aliquo inferendis per subditos aut stipendiarios nostri comunis luce ualitura. vi. diebus proximis semel tui presentibus ad fidem nostri soliti sigilli impressione manitis z c. Demum durante tempore salui conductus xpoforus predictus recessit de pisie cum saluo conductu predicto ut iret in lombardiam z cum adhuc esset in territorio pisano in uia que ipsum ducebat directo in territoriu luce. quidam stipendiarij luce ipsum ceperunt in territorio pisano z captum duxerunt in territorio luce non obstante q ipse xpoforus allegaret z ostenderet eisdem saluum conductum presupposito de guerra vigente inter comune pisano z luce queritur an dictus xpoforus potuerit capi z detineri ut detinetur de presenti in territorio luce per dictos stipendiarios an non potuerit uirtute dicti salui conductus z sic debebat relaxari z dicunt stipendiarij q saluus conductus fuit concessus respectu certi territorij. s. luce z id dicunt se potuisse capere in territorio pisano z illum captum ducere

ptum ducere in territorium luce captum et ibidem detinere.

Uicquid Dolo malo fit aduersus securitatem datam a populo ne securitas illa forciatur effectum ubi fiat aduersus securitatem fit et rumpit illam. ff. ad. l. iul. ma. l. i. in principio cōiunc.

glo. in verbo securitatis item qui non est uolentiam mihi in loco nec etiam extra locum per quem ad locum illū uenitur textus est. ff. de cloacis. l. i. qui textus nostram. q. de cetero nam territorium pisanorum hostium est foramen ueniendi in territorio luce. Sicut igitur in territorio luce non debet uis pati dictus christoforus ita nec in territorio pisano quod est hostium et foramen ad territorium luce. et si aliud diceremus ab eo aliud sequeretur absurdum uis quod exire christoforo de territorio luce et intrante in territorium lombardie in isto caperet per gates luce quod nihil aduersus securitatem predictam factum esset quod est falsum quia habes securitatem ueniendi hinc et illam in recedendo de sepulchro. l. i. uimur ubi est textus optimus ubi dicitur quod hinc securitatem standi in sepulchro debet habere iter arbitrium et circuitum ad ipsam locum. et nota quod dicit circuitum ad ipsum locum quia ad partes cōferentes se refert et hoc est significatum eius ut ibi glo. dicit. Pro hoc facit fortiter quod uocatus ad iudicium securus est et ideo nullus subditus legislatori eximere eum debet a iudicio siue dum in iudicio uenit quinimo et si nullam uolentiam manu sue aliter corpore inferat sed aliquid nunciando triste dum in itinere uocatus existit aduersus securitatem a. l. datam factum est. ff. de eo per quem fac. e. l. i. §. i. qui enim facit quicquam in loco quo alter debet esse securus puta in domo uel in loco itineris ad ipsam domum uim facit sed non in domo. ut. d. l. i. de cloa. pro hoc quod legatum hostium ad romanum populum uel romani populi tanquam sancti securitatem habent et illa frangit non solum intra presidia eorum ad quos transmittuntur imo intra presidia transmittuntur ne intra illa possint offendere. ff. de legi. l. i. §. i. Quid enim prodesset securitas si aduersus illam ex cogitato dolo qui securitatem concessit machinetur in uia certe nihil ut. d. l. i. §. i. de eo per quem fac. est pro hoc quod securitatem aut quicquam aliud concedens semper intelligitur concedere illud sine quo concessio in casum caderet. ff. de iur. om. iudi. l. i. et quia de procura. l. ad rem mobilem et l. ad legatum et l. quoniam procurator ad quid autem prodesset securitas si in uia machinatio et dolo contra securitatem habentem continetur certe nihil unde concessa aqua et eius ausu iter ad aquam intelligitur concessus et nullo modo aut excogitato colore impediri debet. ff. de contrahen. emp. l. qui fundum §. in. l. et omne id per quod aqua trahi potest ut. d. l. qui fundum §. si. et l. fistulas. i. responso uenit enim ut accessio si ne qua concessio esset nulla sic et concessio sepulchro iter ad sepulchrum intelligitur concessum. ff. de reli. l. si uenditor eo. ti. l. si quis sepulchrum. hinc descendit quod haustu aque concessio iter liberum et securum intelligitur concessum et ideo nulla machinatio per concedentem aut eius subditos in loco disturbandum seu impediendum est. ff. de ser. ru. pre. l. item sit possessoris. §. qui hinc. Concludo igitur ex predictis dictis christoforum indebitum captum et plusquam indebitum retentum et ipsum relaxandum esse alias circūscripto rigore sequeretur iniquitas ut habens securitatem ueniendi de pisano et eundem lucam pauloante quam intraret territorium luce in cōfinibus ciuitatis pisanorum territorium posset capi qui merito credebat se saluum ad hostium uenire et securum territorium hostium intrare et exire posse quod nemo sani capitis dicere potest cum non liceat aduersus hostem machinari cui data est securitas. ff. de pac. l. conventionum et facit de dolo. l. i. §. non fiunt et ideo qui transeunt per iterum unius territorii uim pati dicitur non solum in territorio ubi detentus est imo in loco alterius territorii ubi possessio sita est et utroque loco conueniri potest. C. ubi de pos. agi. l. vna. §. in lec. glo. cōter approbatam que notabilis est ad hoc nam per eum decidit quod uolentia commissa extra locum ne quis pergat ad alium locum utrobique puniatur et utrobique commissio dicitur. Et ita dico et consulo ego angelus et c. perusij. MCCCXCV. mensis mai. cccxliij.

Jerus fecit sanz testamentum in anno. MCCCXX. in quo inter cetera iure institutionis reliquit spinete filie seu per ea dotata florenos mille et florenos quinquaginta quolibet anno donec ui-

xerit postquam nupta fuerit si et in quantum dicta spineta non petat legitimam suam et in omnibus suis bonis sibi hereditate ueneralem instituit et esse uoluit filium uel filios masculos ex eo nascituros pro equali parte si uero contineret ipsum testatorem non habere aliquem uel aliquos filios masculos substituit monasterium sancte Marie de angelis de hospitale sancti angeli equis portionibus et in dicto testamento adiecta fuit clausula uisitata si non ualeat iure testamenti et c. prout in dicto testamento plenius continetur. Demum facto testamento ex dicto piero et eius uxore legitima nata fuit quedam filia femina nomine maria de qua nulla facta fuit mentio in testamento ueniente in ter ipsum pierum et dictam suam filiam spinetam latum fuit quoddam laudum in quo inter cetera continetur qualiter arbiter attendens dictum pierum habuisse in dotem a domina nicolosa eius uxore et matre dicte spinete olim floren. cccc. et quod ipse pierus tenebatur dotare eius filiam secundum facultatem sui patrimonij condonauit dictum pierum ut teneretur dare et restituere dicte spinete floren. cccc. que quantitas fuerat dos domine nicolose mortue et ueltra predicta dictus pierus daret dicte spinete uel eius marito pro ipsa spineta dotanda de proprio ipsius pieri. floren. cccccxlv. et quod solutis dictis summis dicte spinete uel eius marito pro ea pro dictis causis dicta spineta nihil aliud pro dictis causis uel alijs quibuscumque a dicto piero possit petere sed a dicta dote domine nicolose et aliud predictum et alijs quibuscumque quod dicta spineta petere posset. ideo pierus sit liber et absolutus post predicta dicta spineta maritata est et habuit in dotem a dicto suo patre floren. cccc. et floren. cccclxxv. deinde dictus pierus testator maritauit dictam mariam et dedit in dotem floren. auri postea uiuente dicto piero dicta maria decessit superstiti ex ea maria Joane eiusdem marie filio de quo Jo. non fuit facta mentio in testamento post hec moritur dictus pierus superstiti dicta spineta eius filia et Jo. eius nepote et non alijs filijs masculis. Adodo consideratis predictis queritur de uiribus dicti testamenti et uiribus dicte clausule codicillaris et utrum uigore dicte substitutionis dicta loca pia aliquid possint percipere. Secundo queritur utrum dicta spineta possit petere legata sibi facta in dicto testamento que tamen ante non uidi.

Ista facti narratione primo concludendo quod conditio substitutionis facte de monasterio sancte Marie et hospitale sancti galli purificata fuit quoniam confecta et facta fuit in casum si testatorem

contingeret filios ex se natos non habere quos nunquam habuit et ideo sine eis decessit si antea habuisset defecta fuisset conditio licet sine illis decessisset quoniam uerum fuit et est ipsum filios masculos habuisse quod sufficit. ff. de cōdi. et demon. l. si iur. licet secus si conditio fuisset cōcepta si deederet sine liberis. Nam non sufficit suscepisse nisi extent tempore mortis ad tebel. l. ex facto. §. si quis autem suscepit qui non est alibi secundum Dy. licet autem purificata sit est uidentur an purificatio sine effectu sit considerato quod nec filia nec nepos postea nati nominati in testamento fuerunt ullo modo sed potius preteriti cum de ipsis nulla mentio facta sit nec instituendo nec legando quod ueteris est ut patet ex serie testamenti. Et super hoc dico sine dubio agnatione marie preterite ruptum testamentum fore. C. de ordi. iudi. l. i. siue scienter siue ignoranter testator obmiserit. C. de postu. her. insti. l. i. et eod. ti. l. quod certatum. Institutio enim est de solennitate substantiali siue essentia testamenti. ff. de libe. et po. l. inter cetera et isti. de exhereda. libe. in prin. et ideo uoluntas testantis cupientis aliter testari non attenditur ut ibidem et ff. de lega. l. i. nemo potest argu. pro et contra. ff. de leg. i. l. codicil. §. lucius sed de omissione alterius sollemnitatis loquitur et nihilominus testatoris sibi iusticia testamentum non prodest sed nocet quia non ualeat eius uoluntas iure directo sed ut codicillaris sustentet ut ibi sed quia maria preterita ut ibi uiuente testatore decessit confirmari uidentur prima fronte tabule iure pretorio. l. posthumus in prin. ff. de inuis. test. sed certe hoc casu confirmari non potest quia confirmatio esset inutilis propter super existentiam Jo. filij dicte filie qui tpe mortis aut inuenit se preteritum et tenere primum locum successoris seu succedendi potestatem de lib. et posthu. l. galus. §. i. et §. etiam si parente. ins ergo pretorium inutili con-

firmationi non assistit. ff. de p̄tratab. l. q̄ vulgo vbi bonus
textus z. e. ti. l. si post mortē. §. liberi uer. quo enim. Testa
mentum igit̄ pieri ruptum agnatione marie durat ruptus
nec filius eius rumpere p̄t cum iam ruptū sit. l. nam z si
sub cōditiōe. §. post defectum. ff. de iniur. test. quia igitur
agnatione marie ruptum est testm̄ pieri patris sui insti
tutio est infirma z substitutiones directe. relique autē firme
manent ut in autē. ex cā. C. de li. p̄te. z in corpore vnde
sumis. Sed hic vidēdum restat z hic dubium q̄ōs confi
sit an dicta institutio z substitutio facta de dicto hospita
li z monasterio sancte marie oblique per clausulā illam si
non ualet z c. in eodē insertā z sic per fideicommissūz ocis
p̄is locis a succedentibus ab intestato hereditas eis debe
at restitui. Et iste punctus est mihi pulcher z dubius si eni
ponimus pro cōstanti dēsi pierum filias feminas p̄teris
se scienter q̄ recordatus earūz noluit nominare z iste est
punctus lz valde. sit dubius. hodie videt̄ clarus scōm ue
ram opi. q̄ institutio oblique z dictis p̄is locis v̄z dicta
hereditas per fideicommissum restitui si ponimus pro
constantī oppositūz q̄ obliuione testatoris obmisit in
stitutionē filiarum atq̄ neptum silt̄ nulla est dubitatio q̄
testator nō superuixit ita q̄ non potuit testamētum muta
re quod institutio non oblique sufficit remissio ad scrip
ta per bar. in autē. ex causa. Reliqua autē relicta bene ma
nent firma si testator uerisimiliter reliquisset et si sciuisset
filium nasciturum alias non. ff. de iure codicilloz. l. qui ge
neri z. e. ti. l. pe. ubi est tex. optimus. ff. de iure codi. l. i. in
v. z in. vi. q. Cum autem testator superuixit post nativita
tem posthumi cuius agnatione testm̄ est ruptum licz igno
rans fuerit a principio an ualuerit tunc iure codicillozum
ficut directo est in casu proposito. doc. scribentes non tan
gunt in dictis locis nec in eorum altero z in. q. proposita
varia consilia excellentissimoz doctorū bononiensium z
florentinorū inuenio contraria. iter se tamen hunc punctū
non tangunt. l. cum p̄teritio posthumi ab ignorantē fa
cta est z demum nato posthumo v̄z post testamentum te
stator superuixit an tunc clausula codicillaris circa institu
tionē aliquid operet̄ z sic ad obliquam trabat̄ z uidetur
quod sic nam z substitutio facta per uerba mere directo
ciuitia oblique per appositionem clausule predictē q̄ vi
detur testator disgressionē facere ad codicillos ad treb. l.
scuola dixit bal. hoc dictum nomen suum esse z ab alijs
non tactum in. l. uerbis ciuilibus de uul. z pup. sed an di
xerint alijs non curo sufficit dictum esse uerum quia tantūz
operantur illa uerba quantū substitutio duplex. vna dire
cta alia per fideicommissum sub conditione si naturale non
possunt iure directo. ff. de iure codi. l. i. C. d. codicillis. l. si.
in si. tantum enim operat̄ clausula illa quantum expressa
rogatio uenientium ab intestato ut ipsi succedendo p̄stent
C. de mili. te. l. si iur. de uul. z pup. l. coheredi. §. cum filie
signantur ponit glo. C. de fideicō. ex testamento z no. de
iure codicil. l. conficiuntur in si. per doc. vnde testator vi
ctam clausulam opponendam sine dubio de uoluntate di
recta disgredd̄ ad obliquam si in temporis lapsu propter
aliquod accidens iuris ualere nō potest pro hac parte q̄
operet̄ clausula facit quia ignorantia testatoris nō creden
tis se filium habiturum impedit naturalem operationem
clausule quoniā non est uerisimile testatorem alienam suc
cessionē uoluisse sue preponere. C. de fideicō. l. cum acu
tissimi z. C. de insti. z substi. l. generaliter. Cum igit̄ per
superuenientem sniam expurgatūz uideat̄ obstaculū igno
rantie in eadem semper uoluntate manendum confirma
ri uidet̄ ex postfacto z seu induci illud q̄ ab initio nō sub
sistebat ignorantia repugnante ar. C. q̄ me. cau. l. ij. ff. de
secū. tab. l. qui ex liberis. §. testamento ubi uolūtas que ab
initio deficit recenti uoluntate firmat̄. Pro hoc adduco
potissime. C. de testa. mili. tractabatur que ualde notabilis
est ad hoc nam cum pagani testm̄ ex accidenti euacuat̄ si
superuixit z mutare testm̄ potuit z non fecit uidet̄ cum
eadem uoluntate decedere z per consequens scienter fi
liam p̄terire contrarium est uerum textus est in. l. i. uer.
sed cum post. C. de codicil. testamentūz enim semel ruptū
posthumi agnatione non confirmant̄ nisi nouo recenti iu
dicio litteris aut testibus solemnizato hoc idem probatur
in. v. §. testamēto ubi requirit̄ nouū recēs iudiciū nō autē
sufficit solus tractus ipis z taciturnitas sola ut ibi p̄z exp̄
se. Pro hoc facit regula z oia exēpla regule notabilr̄ posi
ta per dy. in. c. non firmat̄ de reg. iur. li. vi. Pro hoc addu

co expresse z no. dicta. l. tractabatur quam. §. allegari ad
oppositum nam z ibi uiuo testante euacuatū est testamē
tum pagani q̄ uires non reassumit uillo modo ex quo po
tuit testamentum mutare z non fecit quod p̄sumit lex q̄
uoluerit cum eadem uoluntate inutili decedere ex quo cō
tra casum qui superuenit recenti iudicio nō prouidit. vnde
z illa lex uidetur casus questionis nostre. Porro factū in
hoc necessario uidendum occurrit an testator in dubio fi
lias feminas z earum descendentes nascituros z nasci
turas uideatur p̄terisse scienter in dubio an ignoratē z
hoc uiso decisa erit questio nostra z pro certo sermo testā
tis erit ambiguus fuit p̄teritū enim loca pia quibuscunq̄z
p̄terq̄z in vno casu si cōtingeret eum filios masculos ex
se nascituros non habere. vnde licet de descendentes p̄
sexum femineū non cogitauit nec cogitare potuerit in spe
cie tamen cogitauit in genere quod sufficit ne dicatur p̄
teritio facta scienter. ff. de mili. testa. l. qui iure z inheredo
uorborum cortici qui ita indicaret aut consuleret nō puta
rem ipsum errare sed q̄ in vltimis uoluntatibus quarum
iterum non reddit arbitrium potius mentem q̄ uerba se
ctamur nisi eo casu quo uerborum series clara est. ff. de le.
tij. l. non aliter iccirco uidetur mihi hunc testatorem parū
prudenter z consulte testatum quoniam non prouidit ad
uersus casus qui contingere possunt z eum reddere inte
statum possunt. Primo in disputatione imitativa heredi
tatis sue quoniamz inos filios masculos ex se nascituros tā
tum inuitauit de nepotibus z vltioribus nihil dixit. v̄z
in hac parte parum fuit prudens consilium suum ut. d. l.
gallus in prin. z. §. i. similiter parum fuit prudens q̄ non
inuitauit filias feminas ut z filios quarum nativitate sci
re debebat testamētum rumpi ut nativitate masculozū euz
exequata sit hodie conditio sexus ut in autē. cessante z
in autē. defuncto z in cor. vnde sumi. similiter fuit ipzu
dens q̄ natis filia z Jo. tanto tempore superuixit quod
potuit testamentum mutare z nō fecit ut. d. l. tractabat̄ si
milit̄ imprudentissime egit qui loca pia inuitauit solum
in casu in quo filios masculos ipse non haberet cum autē
haberet z decederent post pupillarem etatem vel infra ni
hil disposuit vnde in testādi forma multos errores cōmiss̄
fit quos sibi non imputo sed eius testatoris qui dictum te
stamentum dictauit. quia propter moueo ad dicendūz q̄
licet clausula codicillaris fuerit apposta tamen eius v̄m
atq̄ sententiam nō intellexit ex quo fuit tam imprudenter
testatus quinimo ex consuetudine vniuersali notariozum
scriptore testamenti eam apposuit qui z forte z sine forte
talis clausule non intellexit n̄m neq̄ sententiam. Pro
hoc adduco Bar. in. d. l. i. §. iure codi. in. vi. q. in fi. z ideo
bonum z uile puto fore ut certioreretur testator de uirib̄
v̄z clausule cum se ad testādum iducit. quia propter mo
ueo ad credēdum quod errore z obliuione feminaz indu
ctus solū de masculis filijs ex se nascituris sensisset z eos
solos inuitauit ad successionem z ipsis susceptis loca pia
exclusit non aduertens quid senserit si nō suscepisset illos
sed feminas z decessisset cum illis non aduertens de ne
potibus pronepotibus z deinceps ex filijs nascituris. v̄z
multominus aduertisse p̄sumitur de descendentes na
scituris ex sexu femineo ut infra proxime dicā z q̄ in nul
la parte testamenti de nepotibus nascituris ex se uel ex se
xu femineo mentionem fecit concludo enim errorem la
psum z per obliuionem omisisse facere mentionē de Jo.
filio dicte Marie. argu. ff. de leg. i. l. qui filiabus. vnde z
si p̄teritio filiarum feminarum dicatur fuisse facta scien
ter non dicatur facta scienter p̄teritio descendētum ab
eisdem cum Jo. nulla parte testamenti de descendētib̄
reliquis per masculinum vel femininum sexum mētio fa
cta fuit huic autem interpretationi cōsonant plura. Pri
mo dictum augustini nolētis se consuli ut institueretur de
p̄terito filio uel exheredato. Secūdo cōmune votum
nature ansians ad descendentes hereditates confini. ff. d.
bonis dam. l. cum ratio. ff. v̄z de libe. l. scripto. Tertio ra
tio p̄sumpte pietatis z paterni consilij nam paterna z
auita pietas semper pro liberis capit salubre cōsiliū. ff.
de adu. l. nec in ea in fi. Quarto p̄sumpta exclusio in
iurie nam iniuriam infert ascendens euz descendentes p̄
terit z a successionē alienum facit. C. de legi. l. cum quidā
in cor. ut cum d̄ appel. cogno. §. aliud quoq̄ capitulū uer.
sola enim est intentio. Ex quibus infero hereditatē eē
in totum spinete z Jo. nec ipsos aut alterum ipozum p̄
grauari ad

ganari ad restituendum locis p̄is vnum iota quoniam te
stamentum preteritione Jo. nepotis ex toto euacuatum
est cum ignoranter fuerit preteritus ut. d. l. i. C. de postu.
nec dicat quis in persona spinete sciēter preterite operari
clausulam illam codicillarem ut exponatur si non valebit
z c. i. quatenus non valebit ut. l. iunctum qui mens erit &
lega. i. Bar. in. l. i. de iure codi. quoniam preteritio vnus
filiū sufficit ad euacuandum de iure civili testamentum in
totum licet alij sint filij instituti ut. l. filio preterito z. d. l. i.
C. de postu. cum concoz. suis quia igit̄ clausula codicilla
ris nihil operat̄ ex quo dispositio euacuat̄ totaliter nō est
dicendum spinetā teneri ad restituendum suam portionez
cum ad eam vel Joānem non sint preces directe ex quo
ponimus testamentū irritum z clausula non operari. expe
ditus est iste articulus codicillaris clausule quatenus ad p
positam nostruz operat̄ qui subtilis est ut ex premissis ap
paret. Descendo ad relicta facta spinete z q̄ illa iure in
stitutionis facta sunt apparet qd̄ ex re certa se inuenit insti
tutam vnde per ius accrescendi nō natis masculis totū ha
beret. l. i. §. si ex fundo de here. insti. z. l. quoties. C. de he
re. insti. cum suis cōcoz. nisi quia filij nascituri instituti ha
baerunt loca p̄a vulgariter z per fideicommissuz substituta
per illud uerbum cōe substituit. ff. de vul. z pup. l. hoc iure
que datio vulgaris substituti quantūcūqz inutiliter facta
propter preteritionem posthume ipedit ius accrescendi. l.
pe. ff. de iniusto testa. ipsa autē relicta per autenticaz ex cā
conseruant̄ quia non obstante preteritione tali conseruā
tur relicta que testator erat uerisimiliter relicturns etiaz si
sciūisset se nepotem heredē preteritum habituruz ut. l. pe.
de iure codi. no. in auten. ex causa z in. d. l. i. de iure codi.
sed si testator spinete reliquit a filijs masculis quas predi
lexit z eos solos ad hereditatem inuitauit multo fortius
reliquisset a nepote remotiore in gradu z i dilectōe. Pro
hoc facit qd̄ no. in. l. cum rem alienaz. C. de leg. sed an. in
casu preposito sibi spinete relicta in testamento conseruā
tur dicendum est quod non z ponderemus factum. pie
rus primo dotauit spinetam in mille ac etiam sibi reliquit
annua quinquaginta postquā nupserit si z in quantum di
cta spineta non petat suam legitimam ut patet ex serie te
stamenti deinde postea eidem pierus fuit condemnatus
per arbitrum ad dandū z soluendū de proprio. ccccccxlvi.
florenos auri dicte spinete emancipate pro ea dotanda ita
q̄ per dictam arbitramentum obligatio legalis qua pater
astringitur ad dotandum filiam dotata est z transiit in
obligationem arbitramentalem seu conuentionalem. post
dictus pierus tradidit nuptui dictam spinetam z dedit in
dotē florenos auri. cccc. in vna manu z florenos. ccccxlvi.
in alia manu. Relictum igit̄ pro ea dotanda quaten
ex ipso testamento vires capiebat z ut ex ultima uolunta
te debebantur ipsi spinete z in questione proposita non
debetur quia relictum fuit sibi si legitimam suam non pe
teret hoc autem spineta nedum q̄ legitimam petat imo se
ab intestato ad dimidiam hereditatem inuitat z sic impu
gnat iudicium defuncti ex quo non potest comodum re
portare. iura sunt uulgaria de regu. iur. non debet quis li.
vi. z ibi per dy. Secundo quia non est uerisimile testato
rem uoluisse plus habere spinetam q̄ filiam marie qui so
let prediligē ut insti. de here. ab intesta. §. item uetustas z
eo. ti. §. quod ad feminas z maxime q̄ esset causa genera
tionis inuidie inter ipsam spinetam z Jo. cū potius ape
tant fratres z filij fratrum testatoris substantiam deduci
ad extero quam ad confratres aut patruos. C. de her. qua
li. l. i. in prin. z hec ponit glo. signanter in corpore de tri.
z se. §. z quod sepe in glo. in uer. adducunt col. iij. in. l. il
lud z. l. illam. C. de colla. Concludo igit̄ quod dicta
spineta de dicta hereditate ab intestato debet habere vnā
dimidiam z. cccc. florenos auri qui fuerunt dos materna
z illos debet habere uelut es alienum trabendum de ip
so toto hereditatis corpore z debet dotem sibi datam per
patrem suum conferre nepoti z ipse idem nepos debz cō
ferre dicte spinete dotem datam marie que profecta fuit
ab ipsa pieri substantia z hec collationes fieri poterunt
per compensationem vsqz ad concurrentem quantitatem
utriusqz dotis spinete atqz marie ut. d. l. illud z. l. illam z
ff. de colla. do. l. i. z quasi per totū ti. z eodē modo dictus
nepos detrahet ut es alienū quicquid pierus percepit ab
aucta dei Jo. in dotem cum octis Jo. se inueniat heredē z
matris z amie. Et ita dico z cōsulo ego angelus z c. pe.

rufij. Ad cccclxxxvij. mēsis octobris.

ccclxx.

uedam

Domina vanna vxor lu
carini Joā. de camarino
intercetera que fecit: fecit quoddam testamē
tū in quo multa legata, z relicta fecit z hoc
fecit in anno. Ad cccclxxxij. z in dicto testa
mento instituit sibi heredem per infra scripta verba hac ē
clausulam z uerba derogatoria apposuit z uerba que se
quuntur uidelicet in omnibus autem patijs suis bonis mo
bilibus z immobilibus iure z actionibus presentibus z fu
turis que dicta testatrix habet z habitura est z ad eam spe
ctant z spectare possunt poterunt in futurum quoqz iure
modo causa uel titulo dominum. o. nutium episcopum ca
mararium heredem vniuersalem instituit sibi atqz fecit z
hanc asseruit dictam testatrix esse suam vltimā uoluntate
z suum testamentum quod z quam ualere uoluit iure te
stamenti z vltime uoluntatis z si iure testamenti non ua
leret uel non ualebit saltem ualere uoluit iure codicillozū
z alterius cuiuscūqz vltime uoluntatis quo melius de iu
re ualere potest cassans irritans z annullans dicta testa
trix z nunc ad testamentum z quācūqz aliam uoluntatez
z dispositionem quod z quam contingerit facere in futu
rum z istud presens testamentum uoluit omnibus alijs
testamentis z ultimis uoluntatibus seu dispositionibz quo
cūqz modo factis z faciendis seu quocūqz nomine cen
seantur preualere dicens protestans z affirmans ex nunc
dicta testatrix q̄ si contingeret ipsam in futurum aliud te
stamentum uel aliam dispositionem facere q̄ illud seu il
lam non faciet uoluntarie nec sua libera uoluntate sed co
acta z timore ducta z ex nunc dicit illud testamentū seu
dispositionem non ualere aliquo modo nisi in eo presen
tis testamenti de uerbo ad uerbum fieret mentio specia
lis uel nisi in illo ponerent̄ uel scriberentur hec uerba ui
delicet confitemini domino quoniam bonus. z si contin
geret aliquo casu presens testamentum nō ualere ad pre
sens uel in futurum ex nunc prout ex tunc dicta testatrix
titulo donationis irrenocabiliter inter uiuos donauit di
cto domino nutio episcopo omnia sua bona presentia z fu
tura z mihi uenatio notario infra scripto tanqz publice
persone presentis stipulanti z recipientis nomine z uice epi
scopi predicti. Demum post predictum testamētum dicta
domina vanna alia testamēta fecit maxime fecit aliud te
stamentum in anno domini. Ad cccclxxxvij. z istud fuit vlt
imum in quo multa legata z relicta fecit z instituit sibi he
redem vniuersalem ac etiam clausulam z donationē adie
cit in hec uerba uidelicet in omnibus autem alijs suis bo
nis saltem mobilibus z immobilibus iuribus z actionibz
tam presentibus quam futuris vbicūqz sunt z inueniri
possunt z poterunt lucarium Joā. suum uirum sibi he
redem vniuersalem instituit z fecit z uoluit z mandauit
quod de bonis suis soluantur decime per dictos heredes
z legatarios prout apreciate reperuntur z in aprecio di
cti cōmunis z etiam mandauit quod dictus lucarin⁹ pos
sit de dictis bonis testari z disponere pro anima sua z ipsi⁹
lucarini prout eidem uidebitur z placebit hec est sua vlti
ma uoluntas z suum uultimum testamētum quod z quaz
ualere uoluit iure testamenti z si iure testamenti non ua
leret uel ualebit ualeat z ualere uoluit iure codicillozū z
cuiuscūqz alterius vltime uoluntatis z melius potest cas
sando cassellando annullando z reuocando omne aliud te
stamentum z ultimam uoluntatem per eā hactenus factā
z factum z presens uoluit omnibus alijs preualere ut me
lius potest z si in aliquo testamento per eam hactenus fa
cto manserit cuiuscūqz notarij appareret z reperiretur ali
quod uerbum derogatorium propter quod nō posset uel
ualeret ab eo recedere tunc z in eo casu sint omnia bona
ipsius testatrix z esse debeant ipsius lucarini predicti ei⁹
mariti titulo donationis irrenocabiliter inter uiuos z ex
nunc eidem lucarino presentis z accipienti donationis ti
tulo z irrenocabiliter inter uiuos dedit z donauit omni
nia iure modo z causa quibus melius potuit exceptis ta
men relictis supra per eam factis z in dicto testamēto cō
tentis z insertis. Demum decessit dicta testatrix supersti
tibus dictis heredibus tam in primo testamento quam in
secūdo z statim post mortem suam dictus heres seu dona
tarius scriptus in ultimo testamento bona dicte testatri
cis apprehendit que tamen etiā inuita tenebat quia eius
maritus erat. Predictus autem heres z etiam legatarij

scripti in dicto primo testamento petunt bona dicte testatrix et dicunt ad se pertinere vigore dicti primi testamenti. dictus autem lucarinus dicit primum testamentum esse reuocatum per ultimum testamentum et in casu quo non potuisset dici fore reuocatum dicit ad se pertinere bona dicte domine vane vigore donationis sibi facte per dictam dominam vanam de omnibus suis bonis dicto ultimo testamento. et dictum primum heredem ac etiam legatarios dicti primi testamenti in bonis dicte offe vane nullum ius habere. Adodo querit quid iuris utrum primum testamentum fuerit per ultimum reuocatum et si non fuerit reuocatur utrum bona omnia dicte testatrix sint et esse debeant dicti lucarini saltem vigore donationis predictae in dicto ultimo testamento facte visis verbis dictorum testamentorum clausularum et donationum predictarum.

X facto Proposito plura dubia oriuntur. Primum est an testamentum habens clausulam derogatoriam cuiuslibet ultime voluntatis future transeat in contractum illud donationis si testamentum illud soleniter reuocatur. Secundum dubium si non transit in contractum an verba scilicet testamenti sint sufficienter concepta ad reuocationem primi. De primo dicendum est quod non quod donatio est presentium et futurorum que non valet sine communi opinione quod sic donando videtur donans sibi auferre potestatem testandi et ponere se in statu miserie et paupertatis quod non licet sufficit allegare scripta per bar. in. l. si. C. de pac. et per eundem in. l. stipulatio hoc modo concepta de uer. obli. dubitauit tamen in. l. si. an istud locum habeat cum donatur ecclesie et dixit forte tunc donatio valet quod ecclesie potest quis dedicare se ipsum et bona ut in autem. ingressi multo fortius bona tantum quod cui licet quod est plus licitum est quod est minus ut in regula iuris per et ita pertransit. Ego contra natio religionis hoc operatur ut quis se possit in statu paupertatis ponere unde bona veniunt ut sequela sicut contingit in eo qui dat se ad arrogandum namque omnia bona presentia et futura in arrogatorem transeunt accessorie propter personam que in alienam transferuntur familia. ut de adop. l. si arrogator et ff. de p. ca. l. si adoptaero. Item ex iuris consuetudine sicut filius in statu paupertatis erat potestate durate. l. placet. ff. de acqui. here. sicut seruus qui pro nihilo est ut. l. qui testamento. §. seruus. ff. de testa. et quod si pactum donationis omnium bonorum et futurorum reprobat tanquam turpe et contra bonos mores eo quod impeditum est libera testamenti factio nis. quis sane mentis diceret hanc turpitudinem ecclesie acceptum esse que omnem turpitudinem amonet et abstergit et est malis hominibus specialiter inimica nempe. itez dubitauit et indiscussum reliquit in. d. l. si. an sit nulla donatio solummodo futurorum et valeat donatio presentium in. d. l. stipulatio hoc modo simpliciter dixit donationem nullam pro quo facit quod si forma donationis est bonis moribus inimica non potest diuidi licet alias dicerent donationes plures vna presentium alia futurorum eo casu quo posset ualere. ff. de uer. obli. l. scire debemus et C. de dona. l. sancimur. tamen in. c. quod semel de reg. in. vi. dixit transire testam. in contractum si reuocatur quod bar. non tenet et bene nec tamen dixit de. quando donatio in hac forma concipitur. l. de presentibus et futuris unde ex predictis concludo dictum primum testamentum non transire in contractum donationis predictae quod impedit liberam factionem testamenti et quia dicte donationis presentium et futurorum forma est bonis moribus inimica et directe contradicit caritati ex parte recipientis qui non curauit ponere debitores in paupertatis statu quid facere non debuit villo modo cum donatarius ad antidota obligatus ut. l. sed si lege. §. consuluit de peti. here. §. codi. indebi. l. si non sortem. §. libertus. Super secundo quibus verbis debeat confici testamentum secundum ut reuocetur primum adhuc sub iudice lis est ego dico ponderanda verba tex. l. si quis in prin. testamenti que sunt ut testator specialiter dicat prioris voluntatis se penitere quod gl. exponit expresse in. l. si mihi et tibi. §. si. deleg. i. et in. d. l. si quis. Tu autem dicere potes quod specialiter dicat quis illud quod dicit verbis specificis in ipsa enunciatione sermonis aliam quem contractum significantibus ut. l. stipula. et ff. de v. b. ob. idem si non sunt verba specifica sed vel per relationem ad aliud vel aliam qualitatem circumstantiarum vel attinentiam expressio nes possumus reddi certi quid uoluerit enuncians ut. l. ubi autem non apper circa p. n. ff. eo. ti. et ff. si cer. peta. l. certus. ff. §.

libe. et postu. l. si. deleg. i. l. si quis in fundo vocabulo. Pro hoc adduco glo. singularem quam nullus allegat in cor. §. non elli. scilicet nuben. §. nequaquam igitur ualere uolumus in ver. firme col. i. et hoc tenuit Jo. an. in. c. si. de sen. excōi. li. vi. Pro hoc optime. C. de prescrip. xxx. anno. l. oēs sibi specialiter ac nominatim fuissent numerate et c. ubi igitur aliquid apparet de intentione preferētis licet sub breui uerborum compendio illud dicitur specialiter apparere pro hoc cle. appellanti de appel. ubi cum appellatur ab interlocutoria nominatis cause grauaminis debent exprimi et hoc est intelligendum uel ipsa pronuntiatione ad aliquid facta uel saltem per sensum impostatem signanter causas grauaminis. Pro hoc faciunt omnes glo. dicentes quod ubi imperator contra. l. rescribit etiam eo casu quo in. l. exprimitur non ualere rescriptum in contrarium impetratum sufficit dicere non obstante. l. aliqua. vbi de reuocatione speciali illius. l. non est necesse facere mentionem licet tutius sit etiam de. l. speciali mentionem facere et hoc tenet glo. C. de natu. li. i. i. in uerbo rescripti et in cor. de non alie. §. alienationem uer. ad hoc et tabellio in glo. in uerbo participans ubi sufficit quod imperator dicit non obstante. l. leonis licet illa lex singulariter non designet et. d. glo. fundant si per. l. si quis in principio testamenti et sic intelligunt illud principium etiam si non sint uerba sue pronuntiatione specifica. tutius tamen est ut dixi singularis expressio sic intelligo glo. autentice hoc inter liberos. C. de testamen. Credo autem quod ubi tractatur de graui preiudicio tertii quod requiratur singularis expressio legis sic intelligo in glo. l. causas. C. de transac. que notabilis est ad hoc. pro hoc facit si quis cau. l. §. et si quis. §. questum et ff. de mino. l. quod si de speciali et omnes. l. loquentes ad exercitum actus requiri speciale mandatum quod ubi de graui preiudicio agitur non sub uerborum compendio sed signanter debet de speciali mandato constare. exemplum in eo qui procuratorio nomine uult contrahere matrimonium ut in. c. si. de procura. li. vi. facit quod no. in. c. ad agendum eo. ti. cum autem in proposito non agatur de cuiuslibet preiudicio sed solum testatrix. dico de uoluntate contraria primi testamenti satis habunde et ad plenum constare per secundum in quo ipsa testatrix derogauit omni testamento quod fecisset in quo esset apposta aliqua clausula derogatoria nec potest fieri ad illud testamentum relatio nisi ad illud ex quo nullus aliud condidit habens clausulam derogatoriam sic intelligo quod dixit Bart. in. d. l. si quis in prin. dum dixit inter testatorem qui condidit plura testamenta subaudio habenti clausulam derogatoriam et testatorem qui condidit solum subaudio clausulam derogatoriam habens quo casu. dixit quod qui ad nullum aliud potest fieri relatio quod primum tollitur per secundum licet signanter de dicta clausula non fiat mentio unde notabiliter dixit Jo. an. in. c. i. de excels. prela. in nouel. li. vi. in si. de eidens qui per quecumque uerba etiam generalia constare possit de mente testantis quod priori testamento uoluerit derogare primum testamentum tollitur sic intellexit. d. l. si quis in principio testamenti quod est notandum et huic sententie accedo tanquam ueriori et humaniori cum per eam conseruentur deficientium uoluntates quarum iterum non reddat arbitrium. maxime autem hoc locum habet in proposito quia secundum mihi relata in omnibus alijs testamentis dictus lucarinus fuit scriptus heres. Concludo igitur ex predictis solum lucarinum in secundo testamento scriptum habiturum bona testatrix et primum testamentum licet cum clausula derogatoria factum reuocatum per dictum secundum testamentum. Et ita dico et consulo ego Ange. et c. per usq. Ad cccxviii. mēsis Ianuarij. cccxvi.

uidam Jo. de camarino ueniens ad mortem suam condidit testamentum in quo instituit sibi tres filios heredes legitimos et naturales et uoluit in dicto testamento quod si aliquis dictorum filiorum et adulterorum uel alterius descendens ex eis quodcumque decesserit sine legitimis filijs masculis ex uxore sua uel nascituris substituit ei ceteros ipsius testatoris filios masculos legitimos in stirpes et non in capita de scedentes ex eis masculos supernuientes et premoxtuorum filios masculos legitimos in stirpe et non in capita. Deum disposuit in dicto testamento sic dicendo uidelicet si quod absit quod omnes et singuli filij seu masculi et omnes et singuli

2 singuli dscēdētes ex eis masculi legitimi i pupillari eta-
te ul' postea qñq; decesserit ul' ipsi testatozi p̄morient sine
legitimis filijs mascul' ex se 7 vxore sua natis nel nascitu-
ris superstitibus ex eo uel aliquo eorum filia nel filiabus
feminis eo casu ipsas filias 7 quālibet earum in.ccc.lib.
denariozum currentiū sibi heredes instituit inbens supra-
dictas feminas omnes esse cōrentas de institutionib' p̄e-
dictis. Demum mortuus est testator supradictus tri-
bus filijs superuentibus hereditibus institutis. Demum
decesserunt duo ex dictis filijs sine filijs superstitibus alte-
ro eorum fratre herede instituto a dicto testatoze. Demum
decessit dictus tertius filius heres institutus a dicto testa-
toze sine filijs masculis superstitibus tamē quadam filia femi-
na naturali nata ex dicto filio vltimo decedente. Ado-
do querit nūquid virtute supradictorū dicta filia natura-
lis neptis testatozis possit petere virtute dicti testamenti
dictas.ccc.libras denariozum currentium.

unctus Predictus scdm ea que
proponunt nullum bz ori-
binz. Substinere eni potuit testator in re cer-
ta 7 singulare fideicommissum relinquere in
casum deficientiū liberozum oīam masculo-
rum sicut hic fecit qz per fideicommissum reliquit filiab' fe-
minis natis 7 nascituris.ccc.libz.pro qualibet earum i ca-
su predicto.cum ergo sub conditione predicta potnerit fi-
deicommissum relinquē ut.l. heredes mei. §. cū ita ad trebel.
7. C. de ipub. 7 alijs sub.l. pe. cum si. purificata ergo cōdi-
tione predicta prout purificata pponit qz nullus ex libe-
ris masculis superest per fideicommissum.ccc.libz. cuiuslibet
filiay feminarum debent qz sic testator voluit sic testator
disponit vnde non habemus aliud inquirere. C. de neces.
seruis heredi. insti. l. iij. in fi. in fideicommissis enim volun-
tas testatozis spectanda est ut. d. §. cū ita 7 illa regulat cō-
ditiones ut. l. in conditionibus primū locum. ff. de condi.
7 de voluntas enim testantis que legi non repugnat pro
l. seruatur in cor. de nup. §. disponat coll. iij. Et ita dico 7
consulo ego angel. 7 c. per nōij mensis ianuarij. mcccxcvij.

Est Hec sum consultus an inuitent
ad legatum filie naturales quas
solus filius vltimo decedens habebat tpe
mortis sue conceptas 7 editas mortuo te-
statoze legante 7 hic punctus est periculo-
sus ppter varietatem opinionū quas. j. succinte referam
cum querit an appellatione filij contineat naturalis hec
enim nomina filius pater mater sunt significatiua nature
l. tutelas de capi. vi. ubi tex. opti. hec autem naturalitas cō-
gruit naturalibus 7 spurijis 7 legitimis cum iure antiquo
omnes homines liberi 7 legitimi nascebant in cor. qui.
mo. na. effi. le. §. bella vero vnde hec nomina absolute p-
lata in materia indifferenti cōprehendunt naturales 7 le-
gitimos ut ecce se. cōsul. oficianum defert filio heredita-
tem maternā. 7 tertul. matri hereditatem filij ut. d. l. tutel-
las vnde dixerunt cy. 7 Jo. an. q. damnato patre cum fi-
lijs ex cā maiestatis aut heretice p̄auitatis cōprehendun-
tur naturales spurij quia sunt de sanguine reprobo 7 ini-
quo nati 7 ne plus habeat castitate luxuria. C. ad. l. in. ma.
l. quisquis Jo. an. in. c. statutum de hereti. li. vi. Et pro hac
opi. videt casus in. l. hos accusare. §. oibus de accusatio. 7
bar. ibi. C. de interdic. ma. l. libertinū 7 ibi per cy. tenentē
qz etiam in materia odiosa odio rōnabili appellatio filioz
naturales comprehendit pro hoc. ff. de le. ij. l. lucius. §. dā-
ne 7 pamphilo 7 eo. ti. l. cum pater. §. volo 7 ff. de iure
deli. l. fi. in quibus omnibus expresse decidit qz appella-
tio filioz cōprehendit etiaz naturales subaudio tales qui
patre demonstrare nō possunt ut dixit cy. in. d. l. Pro hoc
facit quia sumus in materia fauorabili 7 extendenda cum
in testamentis interpretatio fiat latissima. ff. de regu. iur. l.
in testamentis. Pro hoc etiam videt casus. ff. ad treb. l. be-
redibus. §. si. per glo. Incontrarium quod non teneat
naturales apparet qz eis non cōpetit dffinitio filij ut. l. fi-
lium. ff. de his qui sunt sui uel ali. tu. ergo nec dffinitū. itē
quia verba accipienda sunt proprie 7 per prius non im-
proprie uel per posterius ut p3 ex coniunctis. l. de exerci. l.
i. §. si is qui nante de neg. ge. l. ij. §. hec verba de uer. sig. l.
eam qui uectigal. 7 l. tigurij si ager uecti. nel ephiteosi. pe.
l. i. 7 ij. deleg. in. l. si cui lanam de leg. ij. l. si ita quis. §. si. de
condi. 7 demō. l. fideicommissum. cum igitur hic terminus
filio verificari possit in filio legitimo 7 naturali 7 sic pro

prie 7 per prius ergo non fit productio ad non legitime
natum pro hac parte videtur casus. C. de institutio. 7 sub-
stitutio. l. generaliter ubi naturalis non excludit substi-
tutum in casum deficientium filiozum. pro 7 contra vide-
tur casus. ff. ad trebelia. l. ex facto. §. si quis rogatus vbi
naturalis excludit 7 quādoq; non excludit substitutum 7
hec interpretatio ad legata 7 fideicō. producitur ut facta
filijs non debeantur naturalibus ut. d. l. generaliter in vlti-
mo responso. Quid dicēdū dubito nec mirum qz a30.
dixit quod soboles naturalis non excludit substitutum nec
inuitatur subaudi ad legata relicta filijs in tribus casibus.

Primo si testator voluit. Secūdo si non erat in di-
gnitate positus 7 sic soboles naturalis nō erat horrenda.

Tertio cum erat soboles libertina. Alij fuerunt in opi-
nionē contraria quod imo substitutus excluditur 7 subau-
ditur maxime i. d. l. generaliter. Alij vero dixerūt quod vbi
soboles substitutus excludit ex expressa dispositione testā-
tis tunc naturalis excludit substitutum secus si ex tacita in-
terpretata per principem. Alij vero dixerunt quod natura-
lis natus de legitimo excludit secus si sit naturalis ex na-
turali conceptus 7 omnes iste opiniones recitant in glo.
d. l. generaliter. Potes attendere secure qz hoc nomen fi-
lius a lege absolute prolatum in materia indifferenti ad na-
turalem etiam refertur in materia etiam odiosa 7 penali.
Exemplum in. l. quisquis 7 in. d. c. statutum 7 ibi p. Jo.
an. 7 etiam in materia fauorabili. l. tutelas superius alle-
gate cum a testatoze profertur. Capiō regulam negatiuā
ut dixit a30. l. quod appellatio filij non extenditur ad natu-
ralem. fallit si aliud apparet de mente testantis tacita vlt
expresse qz noluerit de naturalibus sentire. Primo si te-
stator in aliqua parte testamenti de naturalibus fecit men-
tionem ut. l. itia. §. idem respondet ei primo. ff. d. ver. ob.
qz tenit Bar. in. d. §. siquis rogatus. Secūdo quando
ad legitimos non potest fieri relatio exemplum qz testa-
toz reliquit filijs furiosi ut. d. l. heredibus uel filijs heredi-
bus cui est matrimonium interdictum uel qz filij iam erāt
nati 7 ad filios iam natos testator se tenuit cum nulli le-
gitimi superessent 7 sic ad nullos legitimos poterat fieri
relatio. vnde intelligendū est ita quod non pereat disposi-
tio ut. l. quotiens in actionibus de reb. vub. 7 eo. ti. l. vbi
est verborum ambiguitas 7 ff. de ver. ob. l. quotiens in sti-
pulationibus. Tertio fallit si testator non erat in digni-
tate positus sed forsitan homo uilis ut carpentari⁹ uel ali-
ter uilis arista de quibus glo. facit mentionem in cor. de
testi. §. sancti. col. vi. in ver. artifices. Quarto si nati sunt
naturales in figura matrimonij puta ex libero 7 ex serua
que contraxerunt cōubernium 7 de his senserit claudi⁹
in. d. l. iulius. §. dāne si antez in figura matrimonij nati nō
fuisent non plus esset fauendum eis qui duplici macula
asperguntur qz in naturalibus mere ex concubina natis.

Concludo igitur ex premissis quod ad dictū legatum
admittuntur filie naturales si testator in dignitate positus
non erat nec de nobili progenie natus quam progeniem
soboles aliena aut naturalis vituperat 7 deturpat. C. ad
oficianum. l. si qua illustris 7 ff. de ven. in spi. l. i. §. publi-
ce 7 ff. de questi. super statu sic intelligitur. d. §. siquis ro-
gatus cum dixit inspicere conditionem testantis. nam qui in
dignitate positi non sunt ita in ardore amoris flectunt ad
sobolem naturalem sicut ad legitimā cum ad eam careret
7 ideo ut plurimum uidemus quod faciunt eos legitima-
ri ut hereditas eorum ad ipsos naturales confluat 7 de-
currat sed omnes. ii. dicentes non comprehendit naturalē
intelliguntur quando iudici nō sedet in animo contineri
iusta ratione quia nō concurrat voluntas testatozis exp̄ssa
aut 7 tacita sumpta ex aliqua dictarum coniecturarū. Et
ita dico 7 consulo ego Ange. 7 c. cclxxvij.

A questione Tertie in
ter illustres
principes dominum theodorū marchio-
nem montisferati 7 dominū gualmū ei⁹
fratrem ex vna parte 7 illustrem principē
dominum amadeum de sabaudia principem achaiē 7 c. d.
7 super restitutione montis uici uel montis regalis cum
suo territorio 7 districtu 7 c. fieri petita per eisdem illu-
stres dominos ex parte vna 7 dictum illustrem principē
ex altera coram sancto 7 domino illustrissimo duce me-
diolani comite virtutum 7 c. vna cum refectione damnoz
transcendentium quantitatem ut aff. ritur. cl. militum flo-

renorum auri z ultra quā ciuitatem dicti illustres domini se expoliatos asserant tempore noue guerre uigentis dudum inter dictos illustres dominos ex parte vna z dictū illustrem principē ex altera coram sancto z illi ofio duce mediolani comite uirtutum z c. uelut arbitro z arbitrato re in procedendo per se z suos cōmissarios uel auditores de iure z de facto ad suum absolutū arbitrium z in sententiā de iure autum nisi partes in forma sententiādi fuerint cōcordes prout incōpromisso a me uiso latius apper non obstante quacunq; confessione actorum innumerabiliū factorū hincinde. Duo succinte in dubio reuocāf

Primo an dictis illustribus dominis tanq; spoliatis z priuatis possessione z quasi dicte ciuitatis suiq; territorij z districtū z c. per dictū illustrem principē exactis z acti tatis hucusq; qm̄ dicta z attestations testiu ego non uidi debeat fieri restitutio tā ciuitatis quā damnoz. *Ca* pio primā partem de restitutione ciuitatis z c. z quantum attinet ad personā dicti illustris domini. d. guilhermi nihil probatum inuenio per confessionē dicti principis aut procuratoris eius de possessione uel quasi ciuitatis pdicte z c. eiusdē domini guilhermi nec de inuasiue aliqua facta p ip sum principē achaice aut gentes eius i pdicij dicti ofii guilhermi z per cōsequens alio nō docto neq; probato si ne dubio ofis princeps a petitione dicti ofii guilhermi uenit totaliter absoluendus. ff. unde vi. l. i. §. interdictum aut hoc z. e. l. §. eum qui neq; animo z c. de cā pol. z pprie. cum ecclesia subterina facit totum illud generale qd actor non probante reus absoluitur. C. de eden. l. qui accusare. Si autem possessio dicti domini z spoliatio facta de eo probabitur per testes prout attestations cantabunt ita oportebit iuris auxiliū ipartiri quantum autez at tinet ad personam ofii marchionis pro parte dimidia pro indiuiso dicte ciuitatis z totius territorij quod occupauit restitutio per dictum principē faciēda est qm̄ possessio. d. marchi. pro pte dimidia z spoliatio z priuatio eiusdē eo tenente z possidente auctoritate ppria est plene probata per confessionē dicti principis seu procuratoris eius sup xxx. capitulo intentōis dicti ofii marchionis inq; pluribus partibus eiusdem capituli quaz prima incipit. *C*redit qd cepit mōtis regalis locum z magnā partem eius territorij ipso marchionis existente in possessione z quasi z secunda incipit. *C*redit qd priuauit ipsum dominū theodorum possessione z quasi dicti loci montis regalis z magne partis eius territorij z iurium z pertinentiarum sed non credit qd spoliauerit z tertia incipit ibi. *C*redit scilicet se captionem destitutionem z priuationem uci loci montis regalis z magne partis eius territorij z districtus z ratas habuit. z quarta incipit. *C*redit qd ipse. d. princeps acceptauit z apprehendit dictum locum montis regalis z magnam partem eius territorij z districtus z possessionē z quasi z sciens de captione z priuatione pdictis ac de annuo z mense descriptis in ipis positionibus z tam fauore alicuius tractatus perquisiti ut supra r̄s̄us est z quātum potentia ipsius ofii principis z vi armorum z iusto dei auxilio precedente z aliter non credit iusticiam autez ostendere dz z illa uerba z aliter non credit nihil operāf C. de excep. l. si quidem in glo. ma. C. de dona. ante nup. l. si presid. postq; enim constat de facto per confessionem credulitatis eiusdē de au. z ar. le. l. ornamentorum. C. de iura. calū. l. ij. §. sed quia ueremur in glo. C. de confes. l. i. in glo. mag. z quinta incipit. *C*redit saluo qd non credit dominum guilhermū possedisse nec quasi z quantum ad territorium credit de magna pte ut. s̄. z non credit qd detinuerit uel detineat ipse ofis princeps locum pdictum montis regalis z tenere dei auxilio intendit. de iusticia autem docere eum oz ut supra per quā ultimam p̄culam apparet euidenter qd nedum ofis princeps occupauerit dictaz ciuitatem imo quod tempore r̄s̄ionis eam etiam occupatam tenebat iccirco dicto ofio marchioni pro pte dimidia pro indiuiso restitutio faciēda est per ipsum ofm̄ principem z non pro parte maiori eū se pro maiori parte nō asseruit se possidere ex quo pro indiuiso vna cum fratre suo in libello z in positionibus se possidere dixit. ff. vi. pos. l. si ofio nec in plus reū cōuentum condēnari decet quā actor petierit. C. de fideicō. l. i. l. ff. cōmū. diu. l. ut fundus. Qd autez hec restitutio fieri debeat constat qz spoliatus auctoritate ppria ante omnia debet restitui. C. ad. l. iul. de iu. l. si quis ad se fundū. C. unde vi. l. inuasor z. l. momēta nec

z. l. meminerint p quas leges fundata est interio domini marchionis etiaz si dominus princeps a dicte ciuitate possessione absq; culpa cecidisset quoniam expulsionis tempore plusq; frustrator debitor constitutus est z consumit? continuo durat. ff. unde vi. l. pe. z eo. ti. l. i. §. rectissime. C. de fur. l. subtrahit. C. me. cau. l. i. Denegatur autez pro parte dicti domini principis restitutio principaliter ppter trita. *P*rimo qz dominus marchio bellum indixit eidem principi prout asseritur indebite z iniuste de quo in dicto apparet per patentes litteras recognitas dicti domini marchionis z ideo captum in bello pdicto non debz restitui etiam pace facta de iuris rigore. *S*ecundo quia de consuetudine atiquata in partibus lombardie facta pace de guerra obseruatum fuit z semper obseruaf qz ciuitates z loca tempore guerre capta remaneant apud captiues continuo z spoliari deplorant. *T*ertio quod lz restitutio deberet fieri non autem faciēda est quaz cāna illata principi resarciantur que innumerabilia esse dicit. *A*d primum autem respōdetur quod licet dominus marchio bellum indixerit tamen incitatus z inflamatus fuit ad bellum ex multis z rationabilibus causis animum suū mouentib? que in suis querelis proponunt que si uere eēt non posset redargui idem. d. mar. de inditione belli cū habuerit z habeat merum z mixtum imperium in territorijs suis fungatur que cesarea potestate pro defensione suorum iurium z terrarum quinimo statuere poterit quod intrantes territoria sua infra eadem presidia possent capi occidi z spoliari quoniam intra territorium suum supremā potestatem habet excepto cesare z punire potest deliquētes intra sua presidia z super hys leges z statuta condere auctoritate cesarea propter plenissimaz potestatem quā cesar indulget in uicariatu concessio illustribus antecessoribus eorum z de eis ut de uicariatu partim in dicta ciuitate concessio constare uidi per Anno. z Jo. an. de iur. iura. ficut z de resti. spo. c. cum ad sedem *W*ar. in. l. hostes. de capti. quia tamen cause querelarum dicti domini marchionis per actitata hucusq; probate nō sunt imo potius sunt negate per dominum principem pcludere possumus non esse in casu dubij an bellum fuerit iuste uel iniuste indictū C. qui ad li. procla. non li. l. fi. C. de procu. l. i. z ibi p *L*y. de hoc bello dubio dixit succinte *Y*nn. in. c. i. extra d̄ treu. z pa. *S*ed uideamus posito pro constanti qz dominus marchio bellum indixisset iniuste ex quo pax est facta aut in p̄cinctu est ipsam fieri que paria sunt de testa. mili. l. pe. per manus eiusdem sancti z illustrissimi principis omnes tuofas nigras ad rectam lineam dirigentis an dicta restitutio sit faciēda. z dico breuiter z succinte quod sic ad hoc autem dicēdum moueo triplici ratione. *P*rimo qz capta in bello iniusto captiuetum non fuit quinimo nec in publico z iusto si mobilia sunt imo sunt filci. ff. de iure fil. l. diuus z ibi plene per glo. facta ergo pace debent restitui ut sic quod abstulit belli calamitas restituat pacis leuitas ff. de capti. l. in bello z *W*ar. ibi z eo. ti. l. hostes facit. C. de cadu. tol. l. vnica in prin. Pax enim est remissio rancoz z odij z reconciliatio animozum que uersebant ad inimicem quos rancozes z odia nō credo remitti cum alter paciscentium ablata retinet cum magno p̄iudicio z iactura partis aduerse de condi. z demon. l. naz natura incitat enim quis ad odium ppter rapinas quas substituit z ipsarum retentione z hoc ipsum naturaliter sentimus in nobis unde querere rationem uel legis aliud non est nisi in firmitas intellectus fm̄ aristotilem. *S*ecundo quia lz. d. mar. diffidauerit. d. principem per suas litteras z ipsaz diffidationem z dissolutionem a quacunq; pace z cōcordia inita inter ipsos gratam habuerit z habuisse retro declarat z alacri corde recepit assumpta causa qz non est pax inconstantis hominis affectanda ut hic sue littere patefaciunt. cum ergo acceptauerit guerram z dissolui cōsenserit vnica si qua erant non potest dici in dicta guerra. d. p̄ncipem substituisse partes defensoris potius quam offensoris z ideo tanq; iniustus promotoz non potest dominus marchio accusari. pro hoc do casum equiparando bellum iudiciale extraiudiciale. ff. d̄ inius vo. l. quāntis que lex hāc questionem decidit meo iudicio licet per neminem tactus uiderim ex doctoribus uel aduocatis alterius partium pdictarum facit illud generale scienti z uolenti non inferi iniuria neq; dolus ut. C. de transac. l. cum donationis z ff. rem ra. ba. l. sed si sine. §. in stip. *I*tem ob. allegata anti qua conue

qua consuetudo reformationis locorum que occupata in guerra esse contingerit qz illa consuetudo si extat rationabilis nec honesta est cum sit iuri contraria z etiam nature scdm quam non o3 quis locupletari cum aliena iactura. ff. de condi. inde. l. nam natura z consuetudo o3 esse ratio nabilis z honesta ac etiam prescripta z in contradictorio iudicio obseruata de elec. c. humana. C. que sit lon. consue. l. ij. z ibi per cy. per Anno. plene in. c. si. de consue. in vlti. col. in fi. z in contradictorio iudicio hanc consuetudine obseruari debere iudicatum fore non puto sed potius pazez regulari scdm formam predictorum pactorum per que in rerum sit restitutio interdum no. ff. de capti. l. si quis bello. in prin. ibi nisi in federe cautum fuerit z c. z. l. si captiuis. Pro hoc patet responsio ad capitula lige in fauorem principis allegata qm ipse contentus fuit dissolueri omnia pacis z concordie vincula potuerunt ergo de coi concordia ff. de pac. l. ab emptione z quia scdm scripturas quas vidi in festo sancte cateline. d. princeps non ratificauit ligas nec se in ipsa interclusit sed. ix. die decembris vnde attentis capitulis dicte lige idem princeps gaudere non potest beneficio dicte lige sic enim placuit contrahentibus ut p3 in. c. quod incipit item quod in presenti liga possint esse illustres principes domini. d. comes de sabaudia z amadeus de sabaudia princeps achae. Est tamen uerum qd in. lxxxiiij. die. xxvij. nouembris illustris princeps dñs detoymato recepit eum in liga uolentibus z consentientibus pluribus egregijs z notabilibus uiris asserentibus se procuratores dicti dñi principis sed procuratorium non uidi z hucusqz no est productum in actio. Tertio moueo ad pfirmandum pdicta quia idem dñs marchio fuit z est ipe rialis vicarius generalis dicte ciuitatis ut apparet ex tenore dictorum privilegiorum z lz non in totum saltem pro parte. item qz offensio diuidi non pot nec potuit pro parte peccari. ff. de po. z. l. si duo. §. i. de uer. ob. l. eandem. §. cato uer. differentie hanc esse rationem z c. non potuit ide princeps dicte ciuitatis vllam inferre iacturam quin per consequentiam inferat cesari vnde dominus marchio prosequendo sua iura tanqz imperialis vicarius nihil nebandu aut in. honestu committere potuisset tanqz dominus singularis quod recto queri posset in preiudiciu maiestatis cesaree aut vicariatus sui. ff. de inoffici. testa. l. filius ubi est casus. Constat enim administratores apostolicos nel cesareos aut inferioris ptatis eorum dominis preiudicium inferre non posse. C. ne re. do. nel tempo. l. si. C. de fun. re. pu. l. si. l. xi. quinimo z si idem princeps dictam ciuitatem in vna se intrusit per rescriptu impetraret a cesare non teneret ut no. ibidem. de inferioribus autem administratoribus multa iura sparsim sunt scripta ut sufficiat allegare. ff. quando ex fac. tu. l. ob uolum z. l. si tutor. C. de fal. mo. l. vnica. C. de tributis. l. si pupillus. §. i. C. de vi. l. meminerint in fi. p Anno. z Jo. an. de iudi. c. cum deputati z ibi ponit quado administratores dicantur in dolo z si dicat dominus marchio non agit ut imperialis vicarius respondet qz in principio libelli enunciat eum vicarium non exprimit qd dicte ciuitatis nel quorum locorum vnde sub dicto indifinito sermone plurima particularia atqz indiuina comprehendendi possunt. ff. de legi. tu. l. legitimos de auc. tu. l. obligari. §. tutor z per dy. de reg. iur. in rubrica declarare igitur potest dominus marchio quod partim ut vicarius quatenus vicarius est partim ut ipse nomine proprio agit z sua iura prosecutus est atqz prosequit z declaratio hec trahitur ad tempus libelli oblato. l. heredes palam. §. sed si notam. ff. de testa. qui enim declarat nihil nonu inducit sz qd est retigit. ff. de acqui. re. do. l. adeo. §. cu quis in fi. de neg. ge. l. i. z ideo non ob. l. edita. C. de eden. z credo consilite fieri hanc declaratione ad dubiu omne remouendum. z si dicatur non copromississet ut vicarius sed generaliter rfi detur quod imo z iura que habet tanqz vicarius incopromissio ueniunt z hoc uirtute illoz uerborum contentorum in principio copromissi ibi z qualibet ex dictis ptibus taz conuinciam quam diuisim uigentibus z sen que uigere possent quoquo modo nel uigebunt sen ozirentur z cetera vnde illud uerbum quoquo modo soluit contrariuz cu3 liem agere possit z potuerit dominus marchio tam nomine proprio quam etiam uicarius. in odium enim agedi hec duo concurrunt. Ad tertium autem quod allegatur non posse dominu principem compelli ad restitutionem ciuitatis z districtus nisi primo ei fiat damnoz resti-

tutio que ad pecuniam reducuntur falsum est cu pro damnis ciuitas no sit obligata sufficit allegare quod dicit L. C. como. sub pretertu sedere. j. dicam damna restituenda non sunt. Super his damnis aduertatur diligenter quia preter occupata que principis sunt damna data in territorio non sunt sibi sed suis fidelibus quorum nomine ipse non agit sed agere potuisset nec dicitur se damnicatum in illis pecunijs ex illatione damnozam factoru fidelibus forma ergo petendi inspicienda est de instito. l. habebat o excep. rei iudi. l. si iur. §. eandem z. l. cum queritur cum si mi. z plene disputat Jo. an. in addi. Spec. in ti. de acti. z peti. §. sequitur uer. hoc quoqz non est ptermittendum z in ti. de sen. §. qualiter uer. quid si lis z ideo in hoc iudicio talium damnozam consideratio no est habenda. Pluc descendo ad petitam restitutionem bonozu super qua concludo vno uerbo neutram partium fouere insticiam quia ex quo guerra fuit acceptata per principez qui consilite agendo rescribere debuit oppositum eius quod scripsit z incotentent. ff. ad mace. l. si filius ubi est tex. optimus facit cle. litteras de rescrip. Bar. ff. rem ra. habe. l. quo enim nulli alteri uolum uel culpam potest impinguere. ff. de comp. l. si ambo in prin. hinc est quod dicimus nil uolozum uolozoso nil manicheu chatego z nil iudeum iudeo. C. de her. l. quoniam z. ff. de dolo. l. si uno de exce. do. l. apud celsum. §. marcellus so. matri. l. uiro atqz uxore loquoz cu circa idem prout in puncto nostro mutuo z uicisim uolus z delictum committitur. l. circa eandem guerram z periculos eius successus. Pro hac parte adduco quia si pugiles duo sponte se coaptant ad pugnam quatuncunqz vnus ab altero primitus inuictetur tamen comuniter ab altero petat emendaz ut. l. qua actione. §. si aquis in collatione. ff. ad l. acquil. imputet enim ibi qui imprudeter agit aut sibi malo doctus consilio peius elligat. ff. de nego. gest. l. nam z seruus. §. si. cum suis cocoz. z in regula iuris damnuz qz qui in fi. ff. de regu. iur. z extra eo. ti. Ad hoc etiam dicendum adduco qz statutum est pro bono pacis z concordie grandia damna passum compelli de iure ad damnoz remissio nem extra de iur. c. in nostra sic que puto eidem sanctu dominam factarum quis enim soluere posset aut restaurare que dicuntur illata si uera sunt nempe nullus quinimo z ut ita dixerim neqz antiquissima romanoz torpea cum thesauris habundabat licet quandoqz esset cozzolam. ff. s. solu. l. creditor in prin. Restat uidere an commissio examinationis testium facta per dominos auditores spectabilis z egregios eiusdem sancti z illustrissimi principis ualeat z sine dubio dicendum est quod sic qz in procedendo z per se z per auditores suos habet amplissimam potestatem ptibus ptibus z absentibus z c. ut incopromissio lat? coninetur quicquid ergo factum est per dominos auditores attribuendum est illastri domino duci cuius potestate funguntur ut. l. item eorum. §. si decuriones. ff. quod cuiusqz vni. no. per Anno. de elec. in causis in prin. z hoc disputat Bar. in. q. que incipit ab habundantia generali z c. de ipfius autez arbitratoris potestate dubitari no potest qm forma compromissi illaz ponit in lucidum. ff. de arbi. l. no distinguemus. §. de offi. z eo. ti. l. diem proferre. §. si quis litigatorum uer. proinde quinimo z ipfius commissarijs si gnanter fuit attributa potestas recipiendi omnes z singulas petitiones z c. z omnia z singula acta fienda z ordinanda z insuper premissis z quolibet predictorum z tractandorum uigore dicti compromissi ordinare z facere ut in compromisso patet cu3 igitur ordinare z facere possint omnia quecumqz tractanda occasione compromissi ergo ordinare debuerunt fieri posse z debere per alias testium receptiones cum ordinatio receptionis testiu z ipsa receptio ad compromissum pertineat z ad causas incompromissam contentas z sicut sanctus z illustrissimus princeps dominus dux potuisset receptionem testiu alteri committere ita z dicti commissarij potuerunt quoniam eis fuit attributa potestas eadem in procedendo que commissio fuit eidem domino duci usqz ad diffinitiuam sententiaz exclusiue ut patet sic quod non fuit eorum industria simpliciter sed fides assumpta in ordinando z faciendo usqz ad dictam sententiam. Sed quia renocatur in dubiu qz commissio receptionis testium fecerunt commissarij pdicti parte altera non citata an ualeat dicta commissio dico sine dubio quod sic quia attributa fuit eis potestas procedendi de iure z de facto quod quidem uerbu de facto attento uer-

bo de iure supra posito notat factum merum abstractum ab omni mixtura iuris alias non esset de facto imo de iure sicut in consideratione facti ad l. acquil. l. si quis seruum. §. inclino et tantum ipso iure hoc uerbum de facto quantum si arbitratorii esset data potestas manu regia procedendi ut l. ij. circa principium de origine iuris que manus regia sine citatione oia gubernabat in fine autem nihil iniquum statuebat et hac potestate utebatur pater in filium. ff. de fur. l. serui et filij cōiuncta. l. i. C. de emen. lib. et ff. de his qui sunt sui uel alie. iur. l. i. de usufru. l. locum. §. proprietarius. C. de emen. seruo. l. i. C. de pa. po. l. congruentius. que autem iniquitas consistat in cōmissione examinationis testium per quā partium ius finale non leditur quā saluē sunt exceptiones contra personas et oia et contra personas examinationis testium ut patet ex actis reseruatione ipsarū exceptionū nempe nullam bonus uir iniquitatē poterit allegare. Item hoc uerbum de facto quod si abstractum ab omni iuris mixtura omnimodo uolus absit et omnis patens iniquitas probat. tex. recte intuenti in. c. bone et de postu. prela. bar. in extra. nag. ad reprimendam in uerbo uidebit in fi. in. q. que incipit quid si dicat in statuto quod in tali negotio procedat de facto et illum tex. ipse non allegat. porro in actis inuenio partem citatam per Ga. seruitore cōis papie. Adcccxxij. die xxij. decembris pemptorie ad uidentum cōmissione dicte receptionis testium fieri. et quedam alia inuenio formā cōmissione citationis de uerbo ad uerbum in actis et postea eadem die prima hora noctis inuenio factam cōmissione receptionis testium et cōmissione scripture depositionis testium in qua cōmissione dicitur quod dicte cōmissio facta fuit absente procuratore dei offi principis tamen uero cōtumace et legitime citato et monito cū ergo monitio saltem illo tunc fieri potuit et illo tunc procurator amonitus potuit a facie auditorum auferre de monitione non est dubium quod illa scriptura fidem facit de proba. c. qm̄ contra et ibi per Jo. an. et Jo. an. et per eundem in cle. litteris de procur. et ibi allegat specu. C. de cotrahen. stip. l. optimā no. in autē. si quis aliquo documento et ibi per bar. C. de eden. allegat autem in contrarium quia de relatione appareat non constat de cōmissione citationis sed truffatorum est quā non solum de citatione imo et de monitione fit mentio que tunc fieri potuit imo et de citatione fidem facit ex quo eadem die apparet actus expeditus sicut op̄i. quorundam de testi. alibicus in uer. publico et uer. alij dicunt quod si de publicatione etc. et ibi etiam per Anno. et de cōmissione citationis non appareat in actis tamen presumitur cōmissio facta ex quo seruitor erat publicus et iuratus sicut Anno. de proba. c. quoniam in uerbo citationem spec. in ti. de cita. §. i. uer. et no. Concludo igitur ex predictis quod parte non citata dicti cōmissarii potuerunt facere cōmissione testium receptionis ex quo in cōmissione apparet quod illa cōmissio facta fuit monito procuratore domini principis cōtumace tandem et quod alia monitio fieri potuit tunc cum dicte cōmissio facta fuit. Et probatur monitionem factam esse per uerba enunciativa illius scripture bar. ubi supra et ff. de uerbo. obli. l. sciendum. Super probatione autem factionis de capiendo dictam ciuitatem montis uici seu montis regalis testimonium facinorosi non est plenus quā in carceribus est domini marchionis cui imperari potest ff. de testi. l. idonei cōiuncta glo. tamen eius uox non est omnino fenestata quia quo ad probationem criminis maiestatis de quo in thēmate queritur omnium personarum est exequata conditio. ff. de questi. l. de minori. in prin. per azo. in lūma de testa. in col. ij. in preiudicium enim imperialis culminis et aduersus securitatem ciuitatis sue fuit factio ordinata per quam quāplurimi ciues ciuitatis spoliati sunt domo habitatione et bonis eorum ut mihi assertum est et cesari subtractam imperium ciuitatis quatenus in facto consistit. ff. ad. l. iul. ma. l. i. eo. ti. l. quisquis. factio enim ordinata contra vicarium principis et si non in contemptum imperialis culminis perduellionis crimen est ut patet in quadam extrauagan. federici pif. edita de qua per Barto. in. o. l. hostes predicta. ante uero illam non contrabebatur illud crimen nisi in contemptum cesaris fieret rebellio bar. ibi ad reducendum autem rem in puris terminis ueritatis et in consonantia luculentā ex qua possit uerum dare iudicium et equa feri finia puto hanc re exigere corpus eius subici torture ut. d. l. de minore in fi. princ. Si diceretur etiam non esse omni exceptione maiorem se-

cūdam Anno. de accu. cum. p. maconella in prima glo. et illa posset in contrarium allegari deberet eum poni extra territorium. d. marchionis ita quod absque alio timore instantis uel futuri periculi libere uerum possit testificari. crede retur enim sibi reuelatori factionis cōcurrente iudicio uerbementi et maxime alterius tractatus facti per eundem principem cum eodem facitore qui tractatus nunc ad fines deductus est sic que creditum fuit mulieri unice que factionem careline detexit. ff. ad. l. iul. maie. in questionibus ex uicinitate enim temporum multa presumimus. l. si uentri §. in bonis de pri. cre. quem primum tractatum princeps confitetur seu eius procurator licet dicat se supersedisit facta pace quod uerbum supersedisit multum fauorabile est domino marchioni. nam si supersedit non truncauit. ff. de iudi. l. destitisse ad turpil. l. destitisse animus ergo domini principis in occupando ciuitatem uidetur esse continuus licet cessauerit per tempus in actum deducere. ff. de solu. l. qui rem. §. aream et secundum ea que uidi in tam prolixo testimonio facitori multa uerisimilia exprimuntur propter que quis potest ad credendum adduci uerum esse quod dicitur ciues autem alij de dicta ciuitate licet non sint extrinseci seu foretati super dicta factione testimonium perhibere possunt quoniam per neutram partem eis imperari potest ut hoc aut illud dicant licet posset allegari quod ex factione sunt foretati sed hec exceptio non est sufficiens in crimine maiestatis ut dixit Bar. in. l. in questionibus. ff. ad. l. iul. maie. quanta tamen sit eis fides adhibenda nullus magis scire potest quam qui examinauerit illos. ff. de testi. l. ij. §. i. et §. eiusdem quoque principis nec debet examinatio ad unam probationis speciem se restringere et hoc breuiter ellicio ex tam diffusis et confusis scripturis et que fitis in numeris. Reliqua autē superflua fore puto partem autem tangentem quid iuris sit super restitutione eorum castorum possessorum per eundem principem que esse dicuntur de marchionatu montisferati nihil dico nisi signanter uiderim iura et priuilegia ipsorum illustrium domini. In compromisso autem uenit dicta controuersia et omnes alie que inter ipsas partes uerterentur et est enim compromissum plenum et plenissimum. ff. de arbi. l. si cum ois. §. plenum. Item super petita restitutione castorum que occupata dicuntur dico illustri principi et eisdem illustres dominos et gentes eorum ac ex actis hucusque nulla certa potest ferri sententia sed est expectanda testium publicatio quibus apertis idem sanctus et illustrissimus princeps sententiam ferre poterit equitati et iusticie consonantem. C. de iudi. l. indices. Ego Ang. et c. cccxviij.

Ernestinus Princeps

romanozum impator et semper augustus et boemie rex de iit et concessit motu proprio illustribus principibus dominis theodoro marchioni montisferati et gualterio eius fratri germano priuilegium quoddam gratia que regiam et omne bonum quod quidem priuilegium et gratia incipit uinceflaus dei gratia romanozum rex semper augustus et boemie rex illustribus theodoro marchioni montisferati et gualterio eius fratri germano principibus et consanguineis nostris carissimis etc. et fuit datum prange anno domini. Mccxxvi. die. xviij. mensis Nouembriis regnoꝝ nostroꝝ anno boemie. xxxiiij. romanozum uero. xxi. queritur igitur uisus et diligenter inspectis uerbis dicti gratiosi priuilegij et effectibus et uirtute eiusdem et maxime si ciuitas montis regalis cum alijs locis in dicto priuilegio descriptis debet restituere per illustrem principem achaye et an ipsi illustri domini teneantur restituere damna que idem princeps substituit durante guerra mota per ipsos illustres duos nec no.

Intendendum

Est motum quod dictum priuilegium motu proprio est concessum patet ex uerbis eius unde in nulla parte sui potest subrepticium allegari uel dici de prebendis si motu li. vi. et ibi per Jo. an. and. in ipso autem priuilegio idem dominus imperator enunciatue narrat concessionem uel caritatis concessi tam per suum genitorem carissimum et dominum karolum romanozum imperatorem etc. quam per se ipsam quibus uerbis enunciatibus et narratiuis absque ostensione priuilegij alicuius factum est et faciunt illa uerba plenissimam probationem cum idem dominus

idem. d. imperator dinceffaus narraret z enūciaret factū suū. s. sui p̄uilegij z super narratis p̄ncipis fundat intentio declarando concessione z eius formā specificā z distinctā ut in cle. litteris de proba. ubi est casus quin imo z si foris non narret concessione suā sed genitoris sui sufficeret absq; alia probatione ut in extrava. clemēti. vi. que incipit p̄inde multo ergo fortius standum est in themate nostro in quo fit enūciatio p̄uilegij utriusq;. Si enim sup̄ narratis p̄ncipis non fundaret intentio haberet locum. c. si papa de p̄uile. li. vi. tunc autem intentio p̄ncipis non fundat super narratis q̄i narrata nō habēt se in modum cause ad id q̄d in litteris continet. iste autē non est casus noster q̄ omnia narrative prolata habēt se ad cōtenta dispositiue in p̄uilegio per modū cause z verba inserta in eodem p̄uilegio ibi p̄nt hoc ipsum date per nos maiestates certe littere manifeste declarant z c. non sunt restrictiua eiusdem p̄uilegij sed declaratiua. declarāt enim p̄uilegium ita fuisse concessū z de concessione certas litteras maiestatis emanasse. illud enim uerbum p̄nt ut tunc est restrictiuum p̄cedentiū per viam relationis ad aliud quando p̄cedens dispositio narrat incerta certificanda tamen per aliud. C. de eden. l. edita in fi. de dolo z cōu. c. prout nobis z insti. de suc. subla. §. i. sed in themate nostro dispositio certa z certissima enūciat z ideo h̄ littere non appareant de p̄uilegij concessione sufficiunt p̄dicta uerba narrativa. C. de insti. z substi. l. si testū extra de testi. c. ueniens el. i. ibi prout ordo rōnis exigit z c. qui ordo certus est cum ins semp sit certum. C. de ep̄. z cle. l. p̄sbiteri ibi prout leges percipiunt z c. sunt ergo p̄cepta legum certa ut extra de p̄ocu. c. si duo in fi. li. vi. C. de his qui latro. z c. l. ij. Concludo igitur ex p̄missis huius solius p̄uilegij ostensione sufficere absq; alijs litteris cesareis. Secundo idem dominus imperator enūciat atq; narrat in uer. nup. uero guerra z questionēs z diffensionēs vigentes inter dictos illustres p̄ncipes ex pte vna z p̄ncipem achayē z suos ex altera z c. Tertio in uer. ciues ciuitatis z c. narrat ciues ciuitatis montis regalis se conuincitē rebellasse z subdidisse p̄ncipi achayē propter quod enūciat ipsos illustres ofios possessione seu quasi p̄fecte ciuitatis z executione iurū vicariatus dolo mediante per p̄fectum p̄ncipem spoliatos. que quidez uerba cum sunt narrativa facti alterius non inducant plenissimam probationē sed plenam que p̄sumit ita esse p̄nt dominus imperator enūciat. probari tamē potest contrarium ut no. Jo. an. in. d. cle. litteris. uerum quia de ois iuris non solum factis eidem quimimo z ipsi ofio imperatori idem ofio imperator asserit sufficienter informatū z sic factum suū attestat non aduinculū habens adiūctum prout dixi sufficienter iccirco de spoliatione z de oib; iniurijs in dicto p̄uilegio enarratis uerba p̄dicta faciunt probationem plenissimam ut superius dictum est.

Quarto idem ofio imperator in uer. non per errorē aut in p̄uide auctoritate cesarea z de plenitudine potestatis ad vicariatū p̄dictū z ad uniuersa z singula iura eiusdem vicariatus eosdem illustres dominos in pristinis statum restituit z reintegrat non obstante q̄ guerra p̄dicta p̄ eos fuisset foris ita inchoata z de nouo eosdez illustres dominos z quilibet eorum ad tempora uite sue z suor succeptorum z c. vicarios constituit in ciuitate p̄dicta z in castro z locis in p̄uilegio descriptis cū auctoritatibus in p̄uilegio p̄dicto insertis. vnde de p̄tate z iuribus p̄dictorum ofiorum illustrium que habent in ciuitate z locis p̄dictis amplius non expedit disputare z propterea etiaz si uerba p̄cedentia z narrativa p̄uilegij dudū concessi in dicto p̄uilegio nō essent exp̄ssa sufficeret p̄uilegium sup̄dictū. sic enim placuit p̄ncipi vnde legis habuit v̄goē vnde aliud nō debemus inquirere. ff. de cōsti. prin. l. i. z est in eis pro rōe uoluntas si de alia rōne non constat vnde scriptū est sic uolo sic inbeo insti. de vsucap. §. q̄ autem in glo. Quinto idē dominus imperator in uer. ratificamus insup̄ de plenitudine cesaree p̄tatis approbat z cōfirmat oēs z singulas forbanitates z diffidatōes scās p̄ quascūq; p̄sonas p̄ eosde illustres ofios aut alterum eorum z ante inasione z occupationē factas p̄ dictum p̄ncipem z alios quoscūq; uolendo z teneant z habeantur pro legitimis ac si per maiestatem cesaream forent facte cum certis clausulis derogatorijs in oco p̄uilegio contentis. Articuli igitur diffidationis facta contra dictū p̄ncipem

achayē per dictum dominum marchionem. idem dominus imperator decessit in p̄uilegio sup̄dicto z illa decisio constitutio appellatur in. d. l. i. de cōsti. p̄nci.

Ex quo concluditur quod ex quo diffidatio fuit legitima z guerra subsequuta necessario fuit legitima ex parte victorum dominorū illustrium z per cōsequens omnis d̄fensio z offensio facta in dicta guerra per dictum dominum p̄ncipem achayē p̄tra p̄dictos illustres dominos z eorum adherentes z sequaces decisione cesarea iudicatur iniuste. C. de h̄is qui ad eccle. confu. l. si seru⁹ ubi est tex. optimus. C. quando li. se. fi. vi. l. i. z ij. C. de h̄is qui latro. l. i. z ideo omnia damna z omnes p̄suras que z quas idē. d. p̄ncipis in dicta guerra sustinuit equo animo ferre debet sicut z si sibi fuisset indictum bellum per cesares quo casu uere hostis fuisset ut in. l. hostes. ff. de capti. z bec per illa uerba contenta in p̄uilegio in uer. uolentes ibi ac si per maiestatem nostrā forent facte. Sexto idem. d. imperator in uer. sup̄plentes supplet omnes defectas si quis esset in p̄mis ratione solemnitaris obmisisset aut ex quacūq; alia compertus esset z sic nullus defectus iuris uel facti allegari potest contra p̄uilegium p̄dictū sic enim placuit p̄ncipi. Septimo in uer. mandantes idem dominus imperator mandat quibuscūq; occupatoribus ciuitatis p̄dictę z castroꝝ z locoꝝ in dicto p̄uilegio contentorum z in omnibus alijs in dicto p̄uilegio contentis ut eosdem illustres dominos vicarios absq; difficultate qualibet benigne recipiant z admittant z eis z officialibus eorū fideliter obediant z intendāt sub penis in p̄uilegio contentis. cum ergo ex tenore dicti p̄uilegij tam vltimi quam de nouo concessi quam etiam anti qua de quo enūciatiue fit mentio ipsi illustres domini z quilibet eorum appareant vicarij dicte ciuitatis z locoꝝ z questio uertens inter ipsos illustres dominos z illustrē p̄ncipem achayē plenarie sit decisa per constitutionē plenariam in dicto p̄uilegio cōtentam per quam constat de vicariatu de spoliatione de possessione victorum dominorum spoliationis tempore z de iusticia diffidatōis z guerre morte per eosdem dominos cōtra dictum p̄ncipem patet euidenter quod dicta ciuitas cum suo territorio z districtu z cum locis p̄dictis dictis dominis debet restitui z quod omnia damna sup̄portata per dictum illustrē p̄ncipem dicta guerra durante non debent refici neq; resarciri ut. d. l. hostes z l. i. bello z l. si quid bello de captiuis. Et ita dico z consulo ego Ange. z c. cccclix.

Ritus Stelle de tuderto confessus fuit se habuisse a domina ylla cōdaz neri. cccccl. florenos z certas res pro dotibus dicte domine uxoris dicti ritij quos denarios z dotes promissit reddere z resignare in omnem casum restituende dotis ut p̄ publico instramento. deinde decessit dictus ritius superstitē dicta ylla eius uxore z francisca eius filia z berede puilla. deinde nupsit se giljo nunc eius viro que cōmīna ylla statim elapso anno a die mortis dicti ritij z post parum tempus dicta domina ylla egit in curia tudertina cōtra beredes dicti ritij ad petitionem dictarum dorum z in contumacia habuit tenuram z possessionem ex primo decreto certa bona z possessiones valentia vltra dotes p̄dictas que possedit vsq; quo re habuit dotes p̄dictas z dicta francisca adula de quibus quietauit cum protestatione q̄ possit petere alimenta pro tempore p̄terito si qua sibi de iure deberentur deinde pro parte victorum gilij z domine ylle actum fuit in curia tudertina cōtra dominaz franciscam filiam z beredē dicti ritij ad repetitionē alimenterum p̄dictorum z compitum fuit z exceptus cōtra petitionem ipsorum postmodū uero dicte partes dicta causam z omnem aliam que esset z esse potest cōpromissit in arbitros de iure z de facto producte fuerunt petitiones exceptiones positiones z articuli hincinde z examinati fuerunt testes pro utraq; parte z publicati p̄ parte victorum gilij z domine ylle petum fuit eis dari iuramentum indefectam probationum cōtra quam petitionē oppositum fuit z producta certa iura ut plenius manifestatur per acta. Queritur primo nunquid in casu propostito alimenta debeantur z si debent vtrum peti possit per dictam dominam yllam z gilium cōtra dictam dominaz franciscam. Secundo queritur visis omnibus z singulis sup̄dictis petitis z dictarum partium exceptionibus po

fictionibus articulis et responcionibus testium examinatio
ne et eorum dictis et attestacionibus exceptionibus contra
iplos testes iuribus productis et iuramenti petitione p̄di
cta exceptionibus factis et tenuta supradicta quas habuit
dicta domina ylla et omnibus et singulis actis et actitatibz
coram dictis arbitris que sint partes dictorū arbitrorū in
predictis et quid arbitrari debeant presupposito q̄ nil ali
ud restet ei nisi ferre sententiam.

A mulieri Qui non restitui
tur dos debeant
alimenta. sunt op̄i. bar. dixit indistincte non
deberi in. l. at qui natura. §. non tantū de ne
go. gest. idem. Jac. bu. qui dixit quod h̄ lex
mandati. ff. man. ad prin. ti. sit argumentū in contrariis ut
debeant tamen iudicandum dixit oppositum se seruare si
iudicare eum oporteret. R̄iz. mal. indistincte tenet mulie
rem alendam dum vidua est q̄ in eodē matrimonio semp
esse uidet. l. filij libertorū. §. vidua. ff. ad municipales unde
sicut existens in matrimonio est alenda per uirūz dote da
ta per eam viro ita alenda per heredē viri qui defuncti in
re fungitur in cor. de iure iur. amo. presti. Alij dicunt q̄ in
fra annum alenda est quia ante annū nubere non p̄t bo
neste de secū. nup. l. i. postea uero cum nubere possit et ali
per maritum scōm non. et h̄nc sine applaudet glo. si vxor
non h̄z unde se allat in. l. vnica. §. cum autem et. §. ex actio.
in glo. in uerbo restituendis in fi. C. de rei vxor. acti. et idē
tenet glo. in fi. ff. ut in pos. le. l. que legator. sententia; odo.
tenuit cy. q̄ quousq; vidua est ali o; per heredes viri sub
au. l. i. dote non restituta. C. de bo. ma. l. omnē. In contra
rium q̄ non debeant do casū. ff. de solu. l. titia ubi si vxor
matrimonio dissoluto bona viri possedit et oia pro domi
na egit fructus computant in dotis sortem. glō. arum sen
tentia placet ut infra annum sit alenda non postea sine vi
dua siue nupta sit et quo ad domiciliū tantum in eodē ma
trimonio esse uidet. ut. d. §. vidua unde cōcludo q̄ aut do
tis alimenta petunt ut alimenta aut ut usure aut ut inter
esse simplex. Si ut alimenta debent prestari infra annū ea
vidua existente q̄ vxor in eodē matrimonio esse censetur
post annū heredes viri extranei alere non tenent sic nec
extraneus extraneum. Si autē heredes viri sunt filij mu
lieris ut in casu nostro tenent eam alere non. obligatione
dotis sed quia filij si mater non h̄z unde se alat. l. si quis a
liberis. §. si uel parens. et. §. sed si filius coniuncta glo. que
melius hoc dicit. ff. de lib. agno. Si ergo soluto matrimo
nio alere se non potest non sunt alimenta prestanda s; so
lum esuriēte et in sūma egestate deducta ut. d. l. si quis a
liberis. §. parens. alimenta enim non debent nisi ex pieta
tis officio ut ibidem. nulla autem pietas uersatur circa ali
monia diuitis. C. de sacro sanc. eccle. l. illud. egenis enīz et
pauperibus non diuitibus amore dei succurrendum est.
Nunc ad propositum hic vxor ut mater non potuit ali
menta ut sua consequi uel habere quia filia nō erat sed p̄
uigna. item non ut vxor precedentis matrimoni; pro tem
pore quo habuit unde uideret quod fuit imediate cuz me
ruit tenentiam bonorum uiri et ex eis fructus percepit. d. l.
titia imo illi fructus usq; ad concurrentem quantitatez ex
tenuant dotis sortem ut ibi si autem hec vxor uult non ut
alimenta sed ut usuras dotis et non potest cum sint usure
prohibite exceptis tribus casibus inter quos ipse non est
ut. c. salubriter de usuris et. c. cum contingat eo. ti. olim au
tem poterat ut. d. §. exactio ubi est casus. Si autem vxor
uellet petere ut interesse q̄ oportuit eam sub usuris quere
re do. nū ad habitandum conducere et emere uictualia q̄
dos sibi restituta non fuit tunc hec ut interesse quatenus
essent liquide probate deberent restitui qm̄ post. moram
ueniant in iudicio de usur. l. mora. C. de sen. que pro eo. l.
f. C. in qui. cau. in inte. resti. nō est neces. l. in minore cum
multis s; q̄. Quid autem aut quātum interfuerit huius ofe
satisfactam fore non uidi q̄ discussio tot actorum mihi est
plusq; difficilis p̄pter temporis intemperie diffusionem
actorum et nuncij festinantiam. Soluz ergo concludo q̄
post primū annū matrimoni; dissoluti huic mulieri que
habuit unde uideret quia in possessionem bonorum mari
ti imissa est fructus percepit ex quibus uinere potuit non
debentur alimenta ut alimenta non ut usure quia probi
bite non ut interesse nisi quatenus de interesse liquide do
ctum esset. quid autem doctum sit iudex inspiciat qui ha
bet cuncta rimari. l. in dies. C. de conditio. Ego Ange

Reditor

Volens sibi solui
centum a debitoze ex
tra locum destinate solutionis dixit debito
ri quod scriberet vnā litteram cambi cā
p̄sori extra territorium existenti ut solueret
De. et Jac. illa centum qui debitor litteraz scripsit in sub
stantia est in hac forma. paga a piero et giouane fiorin. c.
per questa littera et ipsam litteram creditor habuit mani
bus et eam destinauit campsozi per pe. qui pe. falsificauit
dictam litteram. c. et fecit de ea vnū. o. propter quam fal
sificatione; campsoz dicto petro soluit. d. c. queritur an be
ne soluerit et an debitor sit liberatus cum non deberet re
cipere nisi centum secundum dictam formam.

Consultatio

Supradicta in
duo membra di
stinguuntur cognoscenda. s. quid iur. et quid
bone conscientie et hoc secundum membrū
in bono sancto et equo consistit unde papa
sepissime fatur nostras cōscientias honorantes sufficit al
legare clemen. exini. §. nullitatem autem testium ver. non
enim quo ad regiones nunciis qui falsificauit in perni
ciem transmittentis alterando litteram. c. in. o. in falsis in
eidit. Pro hoc adduco casum ad municipa. l. titio cum
esset ubi nomen verum fuit abbasam interueniente collu
sione nunci; et loco collusionis aliud subrogatum et ita p̄
prie fuit hic siquis recte inspexerit unde tenetur de falso et
mandati. unde istud est planum facit optime. ff. de fal. l. si.
§. siquis in rationibus. Item qui litteram recepit sic mo
difice falsificatum in nulla culpa est si dictus. o. manu eius
dem scribentis uidebat proprie. Pro hoc adduco spe
cialiter glo. no. C. de edic. di. adri. tol. l. si. in ver. prima si
gura. facit istud generale quod non dicitur quis scire q̄
non potest sine magna difficultate scire ut. l. si duo in glo.
de acquirē. here. de iur. et fac. igno. l. ij. §. sed facti uero si
cer. peta. l. quod te. et ibi in proposito cum. c. facilliter con
uertatur in. o. ut patet ad sensum et uidetur casus ex ver.
obli. l. cum stipulatus si mihi a proculo cōiuncta p̄ma glo.
sed si falsificatio erat patens et manifesta imputatur tunc
campsozi qui ueritatem non inquisiuit ut concludēdo pro
babo. credo autem manifeste si reductio littere in rotundē
tatem facit illud. o. esse omnino dissimile ab alijs. o. in lit
tera inclusis. unde ad comparationem dicerem recurren
dum et aliter non uideo quod iudicari possit an recipiens
litteram fuit in culpa ex comparationibus enim litterarū
ut plurimum ueritas hec solet in lucem deduci ut. l. com
parationes cum simi. C. de si. instra. et si ex comparatione
predicta in arte periti iudicaret campsozem in culpa fuisse
se imputandum esset sibi cur soluit et illa culpa esset sibi so
li nocua. Sed si culpa campsozi nulla potest ascribi quod
quando sit superius est ostensum uidendum est an pericu
lum dimidietatis pecunie solute sine mādato sit suum an
creditoris an debitozis. Creditoris autem nō uidetur q̄
nullam culpaz cōmissit talem nuntium elligendo que que
libet diligens elligisset cum proponatur in themate ipsuz
fuisse bone fame duobus temporibus. s. cum litteram re
cepit et cum illam presentauit. pro hoc adduco. ff. cōmo. l.
argentum. ff. de admi. tu. l. si res pupillares et. C. de pig.
actio. l. pignus. unde si solutio est facta nuntio falso in di
eta dimidia non liberabitur soluens nec ille pro quo solu
tum est imo contra falsum nuntium per soluentem haberi
potest multipliciter regressus de solu. l. qui hominem. §. si
nullo de fur. l. falsus de condi. ob. cau. l. si procuratori fal
so et si aliud diceremus prompta esset uia falsitatis quas
debitores excogitare possent in faciēdo fabricari falsa mā
data et illis soluendo uel se soluisse fingendo et hoc o r̄i
goze sine dubio uerum ubi deficit radix omnis mādati et
ita loquuntur iura predicta sed ubi radix mandati non defi
cit imo subsistit si per falsificationem ampliatur et falsifica
tio non potest oescerni facilliter ut est in proposito o equi
tate arbitro; soluenti succurrendum sicut succurritur cum
mandatum fuit reuocatum nec in noticiam soluentis per
uenit cedēdo conditionem furtinam aduersus recipiētes.
ut. l. cum quis. §. si debitozem de solu. que equitas causat
ex duabus causis simul iunctis. s. a uero quod precessit et
a negligentia oomni renocantis non intimantis cū in ca
su isto cōcurrunt due cause equitatis productiue. Pro
ma est mandati substantia per falsitatez incognitā amplia
ta. Secundo

ta. Secunda culpa creditoris qui non scribi fecit capso
ri per modum tam facititer variabilem d̄ copulativa in al
ternationem ita quod capsoz nulla posset collusione fat
si decipi unde cōcludo ex premisis soluetem liberatum d̄
equitate credendo cōditionem furtivam est enim hec cā
mercatorum quorum domus debet esse veritatis z equi
tatis in quo genere sub auctoritate dicti rigoris plerūq; p
niciose errari solet ut. l. si seruum. §. sequitur de ver. ob. z
forsitan cum hac equitate quatenus tractemus de libera
tione debitoris cōcurrat rigor cum secundum ea que ppo
nuntur creditor dixit se sola littera cōrentum. unde pro sa
tisfactione sui assumpsit litteram cambij quam postea per
suum nūcium destinavit de pigno. actio. l. si rem. §. omnis
z. ff. de contraben. emp. l. ut res licet alias debitor solum
capsoz mandando ut soluat creditori per illud non libe
retur nisi intervenit promissio capsoz ut no. in. l. singu
laria. ff. si cer. peta. p. Bar. illa ergo verba bene stat z sum
contentus iūcta z inita cum littere receptione in ipsa lit
tera debiti tacitam satisfactionem inducūt cum fuerit ac
ceptata in forma qua presentata fuit z per illam accepta
tionem capsoz debitor factus sit idem credendum z si di
ctum. o. falsificatum non fuit sed indocta z imperita scri
bentis manus ita litterarum predictam formavit q̄ cōmu
niter apud omnes litterarum peritos interpretari posset. c.
z. o. non enim esset imputandum si capsoz credidisset il
lam litteram. o. maxime liberatōis favore de actio. z obli.
arianus quoniam imputandum est creditori qui scribi fecit
cum suam intētionem palam z litteris notissimis non ap
paruit de ver. obli. quicquid astringende primo responso
C. de testa. auten. quod sine in cor. unde sumis. Con
cludo igitur ex premisis de equitate z bona conscientia
tam capsozem soluetem quam debitorem tutum fore cō
ditione cessa nisi evidens z manifesta vituperatio littere
c. apparebat nam tunc capsoz recipiens fuisset in culpa
cur veritatē non inquisiuit a littere auctore qui vivebat z
vixit. C. de fal. si quis de curio non enim debuit credere vi
tuperare scripture nullo adminiculo iuvante ut. C. de p
ba. l. sciant. C. de testa. l. si vnus z. l. edicto superius alleg.
Et ita dico z consulo ego Ang. zc. cccxxi.

Illustris Et magnificus domi
nus. d. nicholaus exten
sarius zc. iure feudi adusum regni inue
stituram z adeptam per ipsum vasallū dicte rei posses
sionez ipso que thomaxio successiue defuncto pluribus fi
lijs iam puberibus relicta dicta res z eius possessio ad di
ctum. d. reuera est ex incurra seu negligentia dictorum fi
liorum dicti vasalli ipsam que rem tenuit z possedit ipse
dominus nicholaus marchio spacio. xij. annorum z vltra
scitibus patientibus nec aliquantiter reclamantibus dicti
filij dicti thomaxij postq; decessit dictus dominus mar
chio nicholaus cui successit illustris dominus albertus ger
mannus suus qui post mortem dicti domini nicholaus dictā
rem possedit dictis filijs dicti tho. maioribus annis. xxv.
non reclamantibus nec reclamantibus spacio vnus anni
z diērum. x. qui quidem filij dicti tho. infra annum z diez
a dicto domino alberto post mortem dicti domini nicho
lai inuestituram nō petierunt nec ei fidelitatem obtulerūt
prefactus vero dominus albertus elapso anno z diebus
x. a morte dicti domini nicholaus de eadem re dominū ega
num iure feudi inuestiuit. Predictis sic se habentibz
decessit alter ex filijs predictis dicti tho. supstite altero cui
nomen benenutus continus qui benenutus vigore
dicte inuestiture paterne de tota re predicta domino ega
no predicto nititur inferri questionez cui pro parte domi
ni egani obicitur quod lz eius pater predictus videlz tho.
continus fuerit ut premititur inuestitus tamē neduz ipse
benenutus verum z et alij fratres dicti cōdam tho. feu
dam amiserunt eo q̄ post mortem dicti tho. j. annum z
diē inuestiturā non petierunt nec fidelitatē obtulerūt ut
debeant z si hoc non obstat multo foris obstat q̄ post
mortē marchionis nicho. ipsi iā facti maiores an. xxv. ifra
annū z diē a prefato domino alberto inuestiturā non
petierunt nec fidelitatem obtulerunt ut debuerunt quibz
supradictis ipsi filij dicti thomaxij rem predictam non pos

siderant z sic iustam fuisse causam propter quam non pe
tierunt inuestituram nec fidelitatem obtulerunt. Ali
terius allegatur per prefatum. d. eganum quod cum post
mortē dicti cōdam tho. remanserunt alij plures filij qui
omnes decesserunt nullis relictis filijs masculis supposi
to quod dicta causa per dictuz besi. allegata iusta fuisset ta
men per mortē aliorum fratrum dicti besi. eorum portio
nes ad dictum dominum devenissent z sic eatenus nulla
sibi competeret actio cum ut proponitur nō fuerit feuduz
animum uel antiquum. Ex themate predicto querit an di
cti filij dicti thomaxij propter dictas cessationes petēdi in
uestituram z fidelitatem offerendi seu alterā earū amisse
rint ius feudi z an in casu quo non amississent an portio
nes filiorum dicti tho. mortuorum sine filijs masculis sine
deuolente ad dictum marchionem.

ultum Considero verba ibematis
q̄ ex negligentia z in cura
filioruz possessio ad dominū est reuera quo
niam cum cura z sollicitudine rei feudalis
ad feudatarium pertineat ut procuratorem
in rem suam habentem vtile dominium sicut de fructuario
dicamus ut. l. i. in fi. de opis no. nuncia. z. l. i. in fi. vsufu
ctus quēadmodum. ca. ad manus suas dominus habēs di
rectum dominium rem reducere potest sicut rem emphi
teoricam a fructuario uel emphiteota neglectam. ff. de so
lu. l. si hominem. ff. de noxa. l. si ex duobus. §. si. z. l. si no
xale de dam. infec. l. si finita. §. si de vectigalibus z. §. item
queritur debet enim omnes huj uti arbitrio boni viri quo
non utuntur possessores penitus negligentes unde forsitan
negligentia biēnalis in recuperando a domino possessio
re hoc casu apertam notat in curiam z forsitan derelictionē
ut. l. qui agris de omni agro deser. li. xi. nedum q̄ in the
mate presupponitur dictam possessionem decēnio negle
xisse ex cuius cursu inducitur obliuio z obliuione posses
sionis pditio z maxime si sciebat dominum tenere z possidere. ff.
de vsucapio. l. furtum. §. fūdi propter que dicti audacter po
test quod sint re ipsa eorum quasi consensu tacite disuesti
ti de beneficio paterno z quod ppter feudum neglectuz
possit dominus feudatarium z emphiteotam repellere te
net Specu. in ti. de loca. §. nunc aliqua ver. lxxxix. imo est
in opinio an possit non obstante pacto de nō expellendo
ut ibi no. z si aliud diceremus data esset emphiteotis z
feudatarijs prompta licentia malignandi z priuandi domi
num per deteriorationis effectū directi dominij ita quod
nullum de cetero in eadem re possit inuenire vasallum q̄
est absurduz p̄picere igitur debent omnes ne ius rei vel
corpus deterior faciat aut fieri permittant. ff. loca. l. videa
mus. §. item hoc. ff. de vsufu. l. locum. §. pe. z. l. si cuius. §.
deniq; consultus z vnusquisq; pdictorum causam directi
dominij tenentur deteriorē non facere z reliqua face
re que faceret in re propria. ff. de vsufu. quēadmoduz ca.
l. i. §. cauere qui ergo non proscindit vites nō subserit qui
aquarum ductus corrumpi patitur nō utitur arbitrio bo
ni viri unde ex eo contractu tenentur lz nō teneatur acqui
lita que ad damna negligentia sola cōmissa non competit
ut. d. §. deniq; unde dico eos posse compelli ad rectā cul
taram ut causa directi dominij salua sit ut. l. bactenus. §. si.
z. l. item si fundi in prin. l. si cum fructuario eo. ti. facti. ff.
loca. l. si merces. §. conductor. unde concludo quod cūz ex
in curia z negligentia predia vltimum deducunt ad
nihilam quod licituz fuit domino marchioni nicholaus ex
dicta negligentia illas possessiones ad suas manus redu
cere z sue inense incorporare quod fuit expresse de mēte
Spec. ut dixi non autem lucisset sine aliqua causa ratio
nabili motu proprio disuestire ut in. c. i. de natu. feu. x. col.
quinimo z si dominus vasallum disuestit cōmittendo fe
loniam talem contra vasalluz quam si vasallus cōmissi
set contra eum feudo priuaretur sic z dominus debet in
proprietate priuari ut in prima col. si de feu. defun. fue. cō
tro. c. domino cōmittente licet antez ex tali negligentia do
minus possit ad suas manus reducere nō propterea dico
eam perdere beneficium q̄ certe sunt cause propter quas
perditur inter quas non inuenio istam aut ei similez ut in
c. i. que sit pmo causa benefi. amit. x. col. z in. c. vno d̄ feu.
sine cal. non amit. z in. c. i. qui. mo. feu. amit. ius aut bene
ficiū refidet in filijs vasalli z postq; dominus nicho. ex di
cta in curia z negligentia res ad suam mensam reduxit lz

quia dicti filij non milites et militari beneficio gaudentes
 puberes existentes. j. annum et diem non comparuerunt co-
 ram successore videlicet domino alberto predicto pollice-
 do fidelitatem et investituram novam petendo et etiam ab
 eodem domino nicho. petere neglexerunt sine dubio con-
 cludendum videtur nedum ex hac duplici negligentia imo
 ex earum qualibet ipsos investiti filios feudo priuatos ex
 quo puberes essent loquor si essent priuati ex negligentia
 commissa tempore domini alberti et ardentius currere de-
 buerunt ad investituram petendam cum essent quodamo-
 do disinvestiti et pollicendum sacramentum fidelitatis quasi
 possiderent ex quo eorum in curia fuerunt possessione pri-
 uati ut. c. i. quo tempore miles investituram petere debet
 ut i. c. i. de capi. cora. et in. c. imperialem solertiam eo. ti. no.
 Bar. in. c. pe. de feu. unde licet non tenerentur filij inue-
 stiti eo tempore quo possessio erat apud dominum presta-
 re seruitia tamen investituram et sacramentum pro ea pe-
 tere et prestare debuerant cum per neutrum eorum gra-
 uentur et quod licet possessio apud dominum esset reuera istud
 ex negligentia et in curia filiorum processit de debet ergo
 eis esse nociva. Ex quibus concludo dictum eorum recte
 de dicto feudo investitum tam ex dictis negligentibus aut sal-
 tem ex altera earum cum tunc filij essent puberes feudo sunt
 priuati. De successione non est querendum quia si non fu-
 isent priuati successio mortuorum ad fratres pertinet qui
 viuunt excluso domino nisi pactum inter dominum et va-
 sallum aliter se haberet ex quo feudum erat primum in ti.
 de natura. suc. feu. Nec ob. si dicatur vasallum ex inuesti-
 tura non petita et ex iuramento fidelitatis non pollicito non
 priuari feudo ipso iure sed per sententiam quia verba le-
 gis priuationem inducentia sunt futuri temporis ut. l. in
 bem. §. sane. C. de sac. san. eccl. C. de iur. om. indi. l. in eri-
 minati. C. unde vi. l. si quis in tantis. C. de here. l. quicquid
 C. ne li. po. l. i. quia illud verum nisi verba legis aut alte-
 rius dispositionis sint de sui natura priuatiua ita quod secum
 habeant priuationem annexam tex. c. iun. glo. in. l. prouide-
 dum. C. de aduo. ibi foro careat et c. Et glo. exponit ipso
 iure et ita est in casu proposito si quis inspiciat in hac ma-
 teria verba. l. i. de capi. contra. et d. l. imperialem sic et ra-
 tione adiecti verbum futuri temporis intelligitur ipso iure
 ut si in dispositione adiectum sit uerbis mox illico vel
 statim cum non possit ferri illico sententia tex. est in cor. d.
 in cel. nup. in prin. idem et cum lex ultra procedit non desi-
 derando sententiam ut. l. commissa de publica. et in. l. i. de re-
 scrip. li. vi. sic videmus in emphiteota qui ipso iure cadit a
 iure suo quod apparet quia dominus auctoritate propria
 possessionem ingreditur ut. l. ij. C. de iure emphi. et tamen
 verbum priuatiuum est ibi futurum non presens et non est
 propter aliud quia habet secum priuationem annexam de
 sui natura ut predicti licet quidam dicant quod imo est quod
 lex ultra procedit sed non est verum expresse sed tacite Ego
 Angelus et c. ccc. lxxij.

Aritus filium nasciturum insti-
 tuit et substituit si non na-

scetur multa legata reliquit videlicet onab
 filiabus dotes et usufructum omnium bonorum cum be-
 redibus testatoris et filio naturali. ccc. cc. au-
 reos uxorem reliquit dominam et fructuariam omnium bo-
 norum suorum et reliquit quedam suppellectilia et deinde
 reliquit eidem usufructum omnium bonorum cum filio na-
 turali et filiis suis donec in viduitate cum suis filiis man-
 serit nominatim autem a substituto vulgari reliquit dictis
 filio naturali et filiabus alimenta certis temporibus et lo-
 co prestanda sub pena ac etiam dictis uxori et filiabus et
 filio naturali reliquit usufructum certorum bonorum et sup-
 pellectilium et vnius domus que omnia erant in patrimo-
 nio dicti testatoris. Queritur igitur an per legata nomi-
 natim relicta a substituto intelligatur recessus ab omnibus
 legatis in primo gradu relictis et si non ab omnibus a quibus
 intelligatur recessus et seu que intelligantur adempta. et in
 pra hoc particulariter consilatur.

Pro Testamento predicto videri opor-
 tet quid iuris de legatis factis ad
 pias causas. Secundo quid iuris de lega-
 tis factis filio naturali. Tertio quid iuris
 de legatis factis uxori. Quarto et vlti-
 mo quid iuris de legatis factis filiabus. De primis nul-
 lum est dubium quod debentur quoniam non nominatim

ab intestato sed simpliciter sunt relicta unde per omnem
 heredem debentur cum daret eadem legandi causa in omni-
 bus heredibus. f. animarum redemptio nec possunt dici
 euacuata per nouum grauam a substituto relictum ad eor-
 dem pios actus de le. i. licet imperator et hoc de pmo cuz
 nullum nouum fuit impositum eorundem legatariorum re-
 spectu De legatis factis filio naturali quem presuppo-
 nitur esse capacem potest dubitari quod in primo gradu ei-
 dem sunt relictis. cccc. flo. eidez dandi post. xvij. sue eta-
 tis annum ac etiam est relictus sibi usufructus omnium bo-
 norum testatoris vna cum filiis testatoris et domina mar-
 garita et post mortem ipsorum est relictus sibi usufructus
 omnium bonorum dicti testatoris unde videntibus filiis
 et uxore inuitauit testator filium naturalem ad trientem usuf-
 ructus illis defunctis ad dimidiam et alice qui heredes
 essent dicti testatoris ad aliam dimidiam ut clare apparet
 in. §. item iure institutionis reliquit post mortem autem sub-
 stituto reliquit toto tempore vite dicti simonis filij natura-
 lis alimenta decentia et seu victum et vestitum cum adiectio-
 ne penarum si non fieret prestatio modo et forma in testa-
 mento scriptis in. §. et ab ipso philippo vsqz ad. §. item in
 dicto casu quo dictus philippus et vltra dicta alimenta sic
 soluenda reliquit eidem cum filiabus et uxore usufructus
 vnius domus et certorum suppellectilium ut patet in. d. §.
 unde quatenus primo reliquit trientem usufructus omnium
 bonorum et deinde reliquit usufructum certorum bonorum
 a substituto non grauauit substitutum imo sibi prouidit quod
 primo legauerat usufructum totius deinde partis. ff. de vb.
 obli. l. qui usufructus tamen quatenus grauauit dictum sub-
 stitutum onere alimentorum cum interminatione penarum
 si alimenta non soluerentur per adiectionem istius noui
 grauaminis a dicto legato usufructus omnium bonorum
 et a dicto legato. cccc. flo. videtur esse recessus ut no. in
 d. l. licet imperator quoniam non est verisimile testatorem
 noluisse grauare substitutum duplici onere prestationis de
 lega. ij. l. titia. §. qui inuita unde super particula tangente
 filium naturalem videtur dicendum filium naturalem so-
 lum habere debere que ei relicta sunt a substituto in. §. in
 predicto. f. usufructum dicte domus et masaricaru et sup-
 pellectilium pro dicto triente et dicta alimenta prestanda
 formaliter ut est dictum etiam sub pena adiecta in testame-
 to reliqua vero legata in pmo gradu sibi relicta nullo mo-
 do debentur velut adempta per noua grauamina imposita
 substituto in persona dicti naturalis nec curio an illa noua
 grauamina non tantum grauent substitutum quantum
 grauabant primo institutum quoniam sufficit grauamen
 vnum imponi substituto in persona vnius eiusdem lega-
 tarij prestandum ut videatur recessus a grauamine indu-
 cto simpliciter in primo gradu licet prima facie videatur
 ob stare cum non sit verisimile ipsum debere percipere a
 substituto minus dilecto quod perciperet ab instituto a quo
 debebat. cccc. flo. percipere et trientem usufructus tamen
 licet ista allegatio bona sit a iuris censura non est receden-
 dum ex quo aliter de voluntate non constat que statuit in-
 distincte per inunctiones noui grauaminis recessus a pri-
 mis non attenda an sint maiora vel minora primis sed an
 sit diuersitas ut. d. l. licet imperator bene tamen concedo quod
 si ab instituto primo reliqueretur totum deinde pars con-
 tenta sub toto quia grauamen non est diuersum ut. d. l. qui
 usufructus quod per illud non est recessus ab alijs legatis
 eidem relictis et propterea demonstratiue loquendo per
 legatum relictum de domo et suppellectilibus non dicitur a
 legato. cccc. flo. recessus quod legatum trientis usufructus
 et suppellectilium continebatur sub primo vniuersali lega-
 to usufructus omnium bonorum sed est ademptum per
 legatum alimentorum quod non fuit ei relictum in primo
 gradu et maxime considerato quod testator voluit illa ali-
 menta omni anno prestari sub graui pena et voluit ea pre-
 stari in certo et determinato loco per quam loci adiectio-
 nem grauamen durius replicatur ut. d. l. fideiussoz obliga-
 ri. §. qui loco certo. ff. de fideius. Descendamus nunc ad
 legata uxori relicta et multum eam testator dilexisse vide-
 tur cum ipsam tot legatis bonorauit et ad ipsa legata signa-
 ter descendamus. et primo ad legatum dotium et de illo
 non est contentio quod solum est a substituto et merito ve-
 lut ea alienum et relaxata est sibi necessitas non reperendi
 in persona substituti de qua facta fuit mentio supra in pri-
 mo gradu teneretur tamen dicta vxor dictas dotes deposti-
 tare aut

fare aut emere possessiones quarum usufructum comu-
nicare debet filiabus ut in testamento continetur. In
secundo loco testator relinquit eam dominam et fructua-
riam omnium et singulorum suorum bonorum donec vi-
dua vixerit cum filiis et filiabus et c. hoc quidem legatum
interpretatur alimentorum si filius successisset et quousque
a filio percipere debuisset ut. l. ij. C. si secundo nup. muli. cum
autem est percipiendum ab alio ut in casu proposito quod de-
ficat consuetudo interpretatur plenum legatum usufructus
licet Bart. dubitauerit eo quod hic erat testatoris frater ut
ipse ponit in. l. titia. §. titia de lega. ij. et ita iam pluries con-
sulit per binas rationes quas non refero gratia breuitatis
quia non expedit ut patebit ex infra dicendis. Nam po-
stea in. §. item iure institutionis relinquitur et c. legauit ei-
dem domina Adarga. et filio naturali et filiis usufruc-
tum omnium bonorum. unde ubi primo totum usufruc-
tum reliquit uxori ubi filij non existerent heredes a qui-
bus legatum posset percipi in. d. §. ademit duas partes quas
reliquit filiabus et filio naturali ut. C. deleg. l. cum questio.

Tertio legauit eidem in casu viduitatis predictae et cum
deliberauit stare vidua subauditio cum effectu omnes pan-
nos laneos et lineos et c. Quarto legauit ei uestimenta
inlubria tempore luctus. Quinto legauit usufructum po-
deris emendi pro ducentis florensis et seu usufructum
pecunie quousque emeretur podere una cum filiabus et fi-
lio naturali et sic reliquit ei triente dicti usufructus. Sexto
noluit gubernari et castigari et c. et de isto non est curandum
et hec omnia sunt ante institutionem et sic ab omnibus
heredibus cum sint relicta simpliciter videndum est ergo
vtrum sint reuocata per legata eidem facta a substituto si-
gnanter et dicendum est quod non quod nullum nouum gra-
uamen substituto in fauorem domine Adargarite impo-
situm est si quis recte inspexerit quoniam a substitutione
bit est uxori relictum ultra quam esset relictum in primo
gradu legauit omnia de quibus superius dictum est a sub-
stituto uero signanter minus reliquit et quicquid reliquit
continetur sub primo legato sicut continetur pars sub to-
to nam in primo gradu pannos laneos et lineos quo ad
proprietatem quoniam noluit de ipsa facere suum uelle
postquam deliberauerit. l. cum effectu stare vidua cum suis fi-
liis. item bis legauit eidem usufructum omnium suorum
bonorum. Primo cum reliquit eam dominam et usu-
fructuariam ex quo legatum a filiis perceptum non est.

Secundo reliquit eam fructuariam pro parte tertia cum
eundem usufructum uoluit esse suum et suorum filiorum
et filij naturalis grauamen autem iniunctum substituto in
fauorem dicte domine Adarga. non est minus nec diuer-
sum a primo legato imo necessario includit sub illis quo-
niam a substituto reliquit dicte domine Adarga. pro ter-
tia parte usufructum certarum rerum tantum descripta-
rum in. §. et ab ipso philippo quarum rerum usufructus
legatus erat includebatur sub illo primo legato vniuersa-
li omnium bonorum unde non dico legata primi gradus
uxori facta intelligenda reuocata per aliquod nouum gra-
uamen iniunctum substituto in fauorem uxoris sed bene
dico ademptum legatum generale usufructum omnium bo-
norum per legatum speciale usufructus certarum rerum
enumeratum ut. l. sepe §. fan. instruc. que notabilis est ad
hoc et eo. ti. l. cum de antonio. §. cui fundum et de suppe-
lega. l. suppele. ij. responso. Nec ob. quod testator reseruaue-
rit omnia legata non obstante exactione dotis quod non intel-
ligitur reseruaue adempta sed solum non adempta presta-
ri uoluit non obstante exactione predicta. Unde con-
cludendo dico quod dicta uxor debet habere triente usufruc-
tus domus massariarum et suppelectilium de qui-
bus fit mentio in. d. §. et ab ipso philippo aliam tertiam par-
tem filie sunt acceptare. et aliam partem filius naturalis.
Item debet habere quoad proprietatem pannos laneos
et lineos et c. quod illorum fuit sibi relicta proprietate ex quo
testator uoluit quod illa posset facere suum uelle postquam deli-
berauerit vidua remanere cum filiis. Item debet habere
usufructum integre dicti poderis emendi pro dicta qua-
titate. et flore. quia ut dictum legatum in filiabus et
filio naturali est renouatum unde per ius accrescendi to-
tus usufructus uxoris est. Tunc descendendum est ad
legata relicta filiabus et ad hoc ex predictis patet respon-
sum nam dictis filiabus testator signando prouidit impo-
nendo in eorum fauorem diuersum grauamen. l. alimeta

relicta eis in. §. item eneniente casu predicto quod philip-
pus et c. quod relictum non fuit factum eis in primo gradu.

Nec ob. si dicatur quod imo fuit factum eis in primo gra-
du ut patet in. §. item uoluit et disposuit quod vnaqueque et c.
quia in illo. §. fuerunt alimenta relicta cuiuslibet earum filia-
rum et habitatio domus in casu quo aliqua nuberet et po-
stea vidua remaneret sed in. d. §. item eneniente casu pidi-
cto et c. sunt relicta alimenta sub pena soluenda a substitu-
to certo loco et forma traditis in. d. §. toto tempore pueri-
lis etatis et quousque nuptui traderentur et etiam toto tem-
pore filij naturalis quod grauamen in primo gradu non
fuit adiunctum unde recessum est ab omnibus legatis eiusdem
filiabus factis in primo gradu excepto legato dotium quia
eadem uerat causa legandi cum ille uotes succedant in lo-
cum legitime et ne. si aliud diceremus dicte filie se preteri-
tas inuenirent. unde non est uersimile quod testator hac
uiam elegerit ad impugnandum suum iudicium. l. iij. de te-
sta. mili. unde concludendum est quod filiabus conseruat
legatum dotium uelud repetitum. Item quod conseruat
eis legatum usufructus poderis emendi ex pecunia ma-
tris eorum quoniam hoc onus uxori fuit iniunctum in se-
cundo gradu. Tertio debet habere tertiam toto tempore
puerilis etatis et post quousque uixit et quousque uixerit di-
ctus filius naturalis alimenta soluenda modo et forma tra-
ditis in. d. §. sub pena predicta. Item debet habere tertiam
partem domus et dictorum suppelectilium ad utendum et
fruentum prout et sicut dixit dictus testator in. d. §. et ab
ipso philippo dicendum est etiam quod dicta uxor debet cau-
tionem substituto prestare de utendo et fruendo arbitrio
boni uiri de usufructu. l. i. uxori et etiam dicte filie debet pre-
stare cautionem dicto substituto de utendo et fruendo do-
mo predicta cum tempus erit utendi fruendi et eandem
cautionem sunt prestare pro suppelectilibus que non co-
sumuntur usu. Reliqua autem que usu consumuntur exti-
manda sunt et cautio debet prestari de restituendo exti-
mationem usufructus finito ut. l. i. et l. hoc senatus de usufructu.
ea. re. que usu consumuntur. et ex predictis recte intellectis si-
gnanter apparet responsum ad omnia supradicta questi-
ta et ista est sententia que de iure exigi potest ex tam ine-
pta obscura et ambigua uoluntate causata a modico sen-
su restantis et notarij imperitia. Et ita dico et consulo ego
Angelus et c. cclxxij.

¶ **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶**
Instrumentis initiis inter ma-
gnificum dominum ofim comi-
tem antonium monasterati ex parte una et
nobilem militem dominum franciscum de
rancio ex altera. queritur an comes cora-
tus teneatur restituere rochaz dicto domino francisco cum
non soluerit nec obsides dederit. d. comes interpellatus
et requisitus infra terminos prout promissit.

¶ **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶**
Omibus iuribus et instrumē-
tis predictis solum in dubio re-
uocatur an rocha predicta restitui debet pro
dicto domino contra dicto. d. francisco
an uero debeat idem comes contra. de ipsa
rocha disponere ad libitum et uoluntatem domini comitis
antonij. De alijs enim bonis secundo loco uendit per
procuratorem dicti domini francisci dicto domino anto-
nio comiti non contenditur pro domino antonio comite
quatuor faciunt propter que uidetur quod dicta rocha eidem
tradenda sit per comitem contra. Primo quod procurator
domini francisci habet speciale mandatum ad uideri dum
et pactendum de precio ac etiam de possessione ipsius ro-
che tradenda illam uendit dicto comiti antonio et pro-
curator nomine illius se pro dicto comite antonio possi-
dere constituit. unde dominium et possessionem pure et li-
bere transtulit in ipsum antonium et non solum possessio-
nem ciuilem imo etiam naturalem quoniam nomine dicti
antonij se possidere constituit ut. l. quod in eo de acquire.
pos. licet si adiecisset uerbum precario translata fuisset in ipso
antonio sola ciuilis et apud dictum franciscum precario
rogantem naturalis mansisset ut no. in. d. l. quod in eo. et
eo. ti. si quis ante quod autem dominium translatum sit in
ipsum. A. apparet quod idem franciscus uendit et tradi-
dit ut est dictum. Constat autem uendentem et tradentem
si est dominus sicut erat idem franciscus transferre domi-
nium et cum non est dominus transferret in emptorem bo-
ne fidei usufructu conditionem. ff. de contraben. empf.
f iij

I. clauibus de acqui. re. do. l. qua ratione. §. item si quis in
futura de rerum diuisione. §. si quis a non domino. l. qua
ratione. §. interdum de acqui. re. do. sola igitur et nuda de
tentatio a finina penes ipsum franciscum remansit ut pa
tet ex predictis. Secundo quia idem procurator in dco
venditionis contractu concessit licentiam eidem domino
comiti apprehendendi corporalem tenentiam ipsius rei ad
eius libitum per qua concessionem apta illico fuit eidem
an auferendi illam nedum de manibus eiusdem sed imo
et cuiuscunq; alterius ut. l. ij. C. de pigno. conuincta. l. pre
dia. ff. de acqui. pos. et maxime considerato qd idem. A. fuit
positus in locum dicti francisci uenditoris et constitutus
procurator in rem suam ex causa honorosa unde omnia
iura in effectu eidem uenditori competentia translata fue
runt irrevocabiler in predictum emptorem ut p3 ex con
iunc. l. C. de dona. l. illam. ff. ad trebell. l. qui. cccc. ibi ut te
suo loco constituat. Unde per hanc licentiam aduocandi
temporalem tenentiam concessam eidem emptori non so
lum osium et possessio tam civilis qua naturalis apud em
ptorem consistit imo et ipsa detentio que potest faciler ad
uocari considerata iur. civilis censura etiam ipsa detentio
apud emptorem constituta videtur h3 vera non sit. ff. de ac
qui. pos. l. si quis vi. facit illa generalis regula qui actiones
habet et c. ff. de reg. iur. l. qui actionem. Tertio quia so
lutio precij debebat fieri in certis terminis et elapso termi
no uenditor prestatus fuit comiti corado qd rocham non
traderet uenditori nisi prius per uenditorem essent eidem
uenditori omnia plenarie obseruata. unde cum dicta pro
testatio fuerit facta renunciaffe uidet dictus uenditor pacij
penalibus et recessisse totaliter ab eisdem ut p3 ex conuinc.
l. de mino. l. emilius de. l. comis. l. post die. C. pac. inter em
ptorem. l. commissorie. Unde ex quo per dominum franciscum
est recessum ab illis remanemus sub forma primitiua ven
ditionis per quam translata fuit ut dixi in emptore pure et
libere osium et omnis possessio cum plenaria potestate ad
uocandi corporalem tenentiam auctoritate propria. Quar
to et ultimo pro eodem emptore facit generalis doctrina
qua traditur quod ubi duo inter se de possessione. conten
dunt cum tertio qd quilibet ad se possessionem pertinere
contendit ille vincit qui fortiora iura ostendit et habet. ff.
luti. pos. l. si duo de proba. c. l3 causam. Sed emptor ut ex
premissis apparet h3 meliora potiora et fortiora iura cum
sit dominus et possessor et naturaliter et civiliter et habe
at potestatem aduocandi tenentiam non solum a uenditore
imo a quolibet alio ut dictum est. Pro hac parte facit for
tissime quia idem comes Conradus ipsam rocham saluare
et bene et diligenter custodire promissit tam emptori pre
dicto qua procuratori uenditoris ut ex instrumentis appa
ret unde habet ipsam in depositum ab utroq; s. tam a ven
ditore quam ab emptore unde cum iura emptoris sint no
toris tam respectu proprietatis qua respectu possessionis et
dicte licentie nullum uidet dubium dictam rocham resti
tui debere dicto emptori haberi iura fortissima et post idē
uenditor et etiam ante potest agere sua uia contra emptores
ad obseruantiam premissorum non autem ad restitutionem
vatorum et rescisionem contractus. C. de rescin. uen. l. ra
tas. Incontrarium pro uenditore facit quod sibi resti
tui debeat dicta detentatio nuda in dominum Conradum
translata. Primo et principaliter et potissime quia ex for
ma concessionis facte in manibus domini coradi de dicta
rocha apparet quod in vno casu duntaxat taz emptor qua
uenditor uoluerunt de dicta rocha fieri deberi per ipsam
osium Conradum prout uellet idem uenditor. s. datis obsidi
bus aut pignozibus pro securitate precij persoluedi ad ter
minos declarandos per ambasatores in pactis nomina
tis qui termini fuerunt postea declarati nec fuit facta solu
tio nec pignozum aut obsidum prestario infra terminos. et
quod solum in dicto casu de ipsa rocha deberit fieri uolun
tas emptoris apparet ex illis uerbis ablatiuis absoluti da
tis obsidibus et c. qui conditione ipotant ut. l. enicris agris
de usuris et de condi. et de. l. a testatore. natura aut condi
tionis est ut nisi impleat dispo deficiat. l. si quis ita heredi
tatis de condi. insti. et l. i. et qsi per totum de condi. et demō.
quinimo et eam impleri os formaliter ut. l. mens et l. qui be
redi de condi. et demon. et illius defectus operatur dire
cto totum oppositum eius qd dispo erat affirmatiua in con
ditionis euentu eius defectus negabat et si erat negatiua
eius defectus affirmabat ut. l. si is qui. cc. §. vtrum de reb.

dub. Cum igitur sub hac conditione obsides aut pi
gnora prestarentur fuerit inita dispositio hec ut rocha tra
di deberet uenditori et eius uoluntas ad plenum de ea fie
ri ergo necessario ex uirtute dicte concessiois partes egis
se dicantur quod illis non datis nullo modo deberet fieri
uoluntas comitis. Pro hoc quia concessum in vno ca
su in opposito uidetur denegatum ut patet ex regulis tra
ditis de indi. l. cum preter de interdi. et relega. l. relegato
rum. §. ad tempus. ff. de postu. l. imperator titius. Nec
ob. si dicatur non fuit appositum tempus in datione obsi
dum uel pignozum unde adhuc conditio potest per empto
rem impleri. l. ita stipulatus de ver. oblig. quia imo fuit ap
positum ex quo debebant pro securitate precij in terminis
persoluedi dari obsides uel pignora ut infra illos termi
nos darentur non enim ultra terminos licet dare pigno
ra cum nec liceat precium soluere cum ad precij solutionem
adiecta si dies et pena et sic non possit mora purgari ex quo
adiecta non est in fraudem usurarum. C. de cotrahen. sti
pu. l. magnam no. de ver. ob. l. insulam. Secundo qd ex
forma et figura uerborum consignationis dicte roche ad
eam consignandam ut consignata fuit persoluerunt partes
uicissim fidem nullatenus gerentes non enim confidebat
uenditor ponere eam libere in manibus emptoris timens
sibi de precio non satisfieri et iustus sibi uidebatur timor p
pter potestatem emptoris ut. l. ij. ff. qui satisda. cog. simili
ter non confidebat uenditor prius soluere precium et simi
liter sibi iustus uidebatur timor considerato qd dicta rocha
est locus munitissimus ut in glo. in. d. l. ij. et ideo unusquis
q3 pro sui tutela elligit uiam huius depositi sic. ff. de solut.
l. si soluturus ubi eadem cautella fuit adhibita. unde non
debet fieri de rocha uoluntas emptoris dum termini pen
debant ante satisfactionem non post terminos cum condi
tio sit impleta formaliter ut est dictum. Tertio quia sine
dictam consignationem roche appellemus depositum si
ue sequestrum cum fuit factum ad precidendas lites que
potuissent inter partes oriri quecumq; partium non obser
uasset promissa ergo restitui debet per depositum seu seque
strum illi per quem non stat quominus dispositio sortiat
effectum et fiat dicte litis decisio tex. est. ff. de dolo si oleu.

Cum igitur causa sit perpetrata per emptorem qui sol
uere precium uoluit nec implere quod debuit concludendum
uidetur dictam rocham uenditori restitui debere. Quar
to et ultimo qd pro precij solutione dicta rocha que transi
uit in dominium emptoris est obligata uenditori sicut re
liqua alia bona emptoris ut patet ex generali hypotheca
bonorum emptoris presentium et futurorum unde illi pos
sunt incumbere quousq; precium sibi soluarur quinimo et
si non obligata esset repellitur uenditor nisi offerat precium
de actio. emp. l. iul. §. offerri et l. qui pendente ex quo de p
cio non est habita fides a principio ut. C. de rei uen. l. in ci
uile et insti. de re. diui. §. vendite. Nec ob. si dicatur a prin
cipio fuit habita fides. nego enim hoc ut apparet ex uolun
tate et contestualitate pactorum incontinenti inuito: post
uenditionem quibus inherendum est aut quia insunt pro
pter contestualitatem ut. l. lecta. si cer. peta. aut quia nouat
ut. l. pacta nouissima. C. de pac. aut quia detrahunt uel de
clarant quod etiam ex intervallo in omni dispositione co
nventionali fieri potest ut. l. in conuentionalibus de uerbo.
oblig. et d. l. lecta. et d. l. pacta nouissima. Ex quib3 qua
tuor allegatis pro uenditione concludo quia obseruata non
sunt uenditori promissa quod dicta rocha debet restitui di
cto domino francisco uenditori per dictum dominum co
mitem contra predictum. Restat nunc respondere ad al
legata in contrarium pro parte dicti emptoris et primo ad
primum dum dicitur dominium et omnis possessio transla
ta fuit in ipsius emptores concedo enim sed non fuit trans
lata pure sed post diem precij solutionis nec fuit ullo mo
do translata nuda detentatio imo uoluit uenditor apud se co
sistere pro securitate precij ut patet ex consignatione illico
facta de eadem partium uoluntate que intentionem am
borum declarat ut. l. si seruus plurimum. §. si deleg. i. et licet
fuisse translata omnis possessio tamen per pacta sequen
tia nouantia prima secundum que non debebat de rocha
fieri uoluntas emptoris nisi in vno casu duntaxat. s. datis
obsidum aut pignozum pro securitate satisfactionis precij
apparet quod in defectu conditionis uoluit uenditor eam
dem in se transferri. Constat autem possessionem sub
conditione tradi. ff. de acqui. pos. l. qui absentis. §. i. et couli
derato qd

derato quod venditor de emptore non confidebat nō est verisimile per illa verba apposita in contractu venditōis possessionem aliter tradere voluisse. Nec ob. secūda obiectio de concessione litterarum apprehendendi illam detētionem per quam fuit aperta via auctoritate propria capiendi z aduocandi eam a quolibet detentore z maxime cum fuerit factus procurator in rem suam qz z illa licētia tacitum habuit diem z seu conditionem. s. si z postqz satisfactum de precio fuerit ut. d. §. offerri z. d. l. qui pendem tem vel oīc quod per consequens pactum cōtestualiter factum videtur dicta licētia modificata si z in quantum satisfiat que modificatio fieri debet cum sit dispositio conuentionalis ut dixi. Non ob. tertia obiectio de protestatione per quam videtur recessum a pactis penalibus quia concedo respectu termini prime solutionis qui iaz erat elapsus non respectu reliquorum quorum terminus non occurrat tex. est. ff. de sta. li. l. statu liberos. §. stichus annua. Nō ob. quarta obiectio quia illa vera quando ius aduocandi non est. l. aliqua impeditum illi qui habet dominium possessionem vel utrunqz. sed hic est impeditū ius aduocandi propter precium non solutum. sic enim voluerunt partes ut satisfacto de precio in terminis declarandis vel per obfidum aut pignorum dationem de rocha deberet fieri voluntas emptoris ergo a contrario ea satisfactio non facta non debet fieri voluntas eius sed venditoris ut. d. l. si oleum. Et ita dico z consulo ego angelus.

Iso Testamento z codicillo famosisimi iuris utriusqz doc. offi Jo. s. ligna. renocatur in dubium. an legatum alimētorum per eum relictum in codicillo p̄dito patrinalido fratri dicti testatoris z cōtollo suo nepoti z omnibus filijs masculis descendētib⁹ ex eis sit extinctū considerato qz baptista filius z heres dicti testatoris vniuersalis ad p̄s est exbānitus de ciuitate z comitatu bononie capitaliter attentata forma dicti testamenti ad qz dictus testator se retulit. z videt prima fronte qz non qz in testamento testator predictus dictis legatarijs legauit usufructum bonorum que habebat in burgo lignanni in loco ceri z adiecit quod si casus contingeret que uoluit deus aduerrere quod idem baptista non posset stare z habitare in ciuitate bononie uel non possidere bona hereditaria dicti testatoris quod tunc dicta bona legata quo ad usufructum legatarijs predictis habeat idem baptista institutus z omnis alius filius qui sibi heres eet cum casus contingeret vnde de casu fortuito uidetur testator sensisse. non autem dicitur casus fortuitus quem dolo aut culpa precedit directo ordinata ad casum imo ille casus annumeretur dolo z culpe ut. l. si uerbenda. §. i. ad l. ro. de iac. si quis cautio. l. ij. §. si quis tamen cum possint cum sy. Pro hoc adduco rationē persuasiuam quia si aliud diceremus in potestate dictorum heredum esset euacuare legati substantiā. s. alienando bona dicti testatoris saltem de facto possessiones ipsorum in alium transferendo uel data opera procurarent quod in bononia stare nō posset. contingeret enim tunc quod sua malitia machinatione z dolo non possideret uel non staret z sic renocatum esset legatum quod minime credendū est testatorem uoluisse z si aliud diceremus aperta erit uia malitijs que est penitus precidenda. ff. de rei uen. l. in fundo. Et pro hoc facit. ff. ex qui. cau. ma. l. z qui data z quasi totus ti. que i frau. cre. ff. z. C. si quis in frau. pa. z qd no. glo. ultima in auten. contra rogatus. C. ad trebel. z. C. de rei vro. actio. auten. sed quāuis ubi non licet patri filie dotem diminuerē nisi cū sua substantia est diminuta clade nō autē cū dolo. Pro hac et parte negatua facit qz baptista stare z habitare nō posset in ciuitate uel comitatu bononie. ppter bannū tamen ipse oīa bona possidet hereditaria in bononia z ei⁹ comitatu cōstituta que in hereditate dicti. d. Jo. remāserunt vnde nō uidet credendū testatorem uoluisse oīctum legatum adimere maxie cū sit fauorabile z p̄mum z sic disunctam uel resoluam in cōiunctam ppter p̄sumptam uoluntatem testantis qui filium legatarijs predilexit in casu in quo gaudere non posset filius bonis existentibus in territorio bononie ar. opti. C. de insti. z substi. l. generaliter in pn. pro hoc facit. l. cū acutissimi in ratione sui. C. de fideicō. hoc igitur solum. l. habitare nō posse nō sufficit ad ademptionem legati inducendam licet non possidere bona esset sufficiens causa qz in casu egestatis z ino

ple uerisimile est dictum testantem predilexisse filium ut. d. l. acutissimi. Contrarium est uerum ut dicta oratio disuncta in qualibet sui parte verificetur sine idem baptista stare z habitare non posset sine posset sed in aliquo emergente casu bona hereditaria non possideret quorum quodlibet multifariam potest contingere est enim proprietatis disunctiue ut alterum disunctorum requirat esse uerum non utrunqz indi. sol. l. cum querebatur de condi. z demō. l. cum pupillus. §. disunctio de uerbo. ob. l. si quis ita stipularus. Non ob. l. generaliter qz ibi resoluitur in cōiuncta propter uitandam absurditatem ut ibi littera dicit apte hic autem nulla resultat absurditas sed dicta disuncta posita intra conditiones stat proprie imo eam accipi proprie est conforme intentioni testatoris qui uoluit filio provide re in quolibet casuum predictorum sine heres bona fide non possideret existētia in districtu bosi. sine possideret s3 in bono uia stare non posset vnde non est recedendum a proprie uerborum nec eorum significato cum clara sint ut. l. non aliter deleg. iij. z. l. ille aut ille. §. cum uerbis eo. ti. ad coniecturas recurrimus cū uerba sunt clara ut. l. cōiuncta de uer. ob. Nec ob. quod uolens precessit casum propter quem stare z habitare non potest qz ille uolens nō fuit ordinatus principaliter ad casum z nece tertij z fortitā passus erat nec fuit ordinatus in necem legatarioz. ergo z c. ut. d. l. iij. uerbenda. §. i. z pro hoc specialiter addo. ff. si quis cau. l. si quis in p̄ncipi. item nec constat de dolo cum maleficium non fuerit cōtra eum probatum nisi per eius cōtumaciam que secūduz formam statutorum cōmunis bononie fingit cōfessionem nam illa ficta confessio nulluz operatur effectum nisi ut dānari possit ut. l. eius qui delatozē de iure fil. z no. in. l. cum filius de uerbo. oblig. per Bar. Nec ob. absurda. que posset incurri si dolo idem baptista in alium bona transferret in maleficium propter erraret ut bāniretur tamen hoc proposito ut p̄naret dictos legatarios eorum legato qz tunc concedo de plano qd non p̄naretur ut patet z iuribus superius pro hac negatua allegatis. pro hoc quo facit. ff. que in frau. cre. l. fi. z. ff. de re iū. l. si quis dolo. Concludo igitur ex p̄missis qz cū dictus testator testamento reliquerit dictis legatarijs dcm usufructum dictorum bonorum z ipsam legatum dictis legatarijs ademerit in altero onozum casuum uidelicet si heres stare z habitare nō posset in bononia uel bona hereditaria non possideret z deinde in codicillis idem testator ademerit dictum legatum usufructus z legauerit eisdē legatarijs alimenta ex dictis bonis saluis casibus in dicto testamento contentis qz in euentibus dictorum casuum uoluit legatum alimentorum similiter esse casum prout uoluit in legato usufructus quod legatum uoluit esse casum in euentum cuiuslibet casuum predictorum. cum enim codicillus ad testamentum se referat quicquid in testamento cōtinetur ad quod fit relatio virtualiter continetur in codicillo ut. l. si ita scripsero de condi. z demon z. l. asse. toto de here. insti. non tamen est dictum legatum euacuatum z casum simpliciter sed solum durante impedimento p̄dicto. sic enim testator in testamento z per cōsequens in codicillis disposuit vnde sic obseruari oportet nec aliud debemus inquirere nisi quia sic placuit testatori ut no. dixit Bar. C. de neces. ser. here. insti. l. iij. Et ita dico z consulo Ego Ange. zc. cclxxiij.

X themate Quatuor dubia oriuntur. Pri

mo quis accusatoris quis diffamatoris quis accusati seu diffamati fungatur partibus ut ex hoc appareat dillicide cui onus probationis incumbit an diffamanti an diffamato. Secundo que z qualis debeat esse probatio pro victoria reportanda per probantem. Tertio ubi z in quo loco debet fieri probatio. Quarto z ultimo utrum dictus. b. teneat corporale subire duellum ponendo pro constanti qz duellum sit licitum in casum deficientium probationum scdm modernum z antiquissimum lombardozū morem z usuz armorum. Super primo dubitauit ipse. b. ex vna parte z dictus. a. ex altera nam ex duobus potissime eorum litteris uicisim transmissis vnus alterum z alter alterum accusatoz appellat ipsūqz sustinere debere partes actoris seu accusatoris sed super hoc omissis trussis atqz relectis superfluis dicimus ipsū. a. accusatoris z seu diffamatoris partes sustinere nam per primam litteram dicti

b. transmissam dicto. a. nihil aliud continetur nisi q̄ idem
b. dicit per modum tamen telle se fortiter admirari de duo
bus. Primo 6 vna littera scripta dominis broglio 7 otto
per ipsum. a. in qua in substantia continetur quod quādo
societas eorum cepit a cordium i partibus ad seruicia fue
runt promissi pro eorum pagis floreni duo milia de mone
ta 7 promissione de quibus fuit facta declaratio per vnam
chartam sigillatam de florenis. Adcccc. pro quolibz me
se 7 quod dicti floreni fuissent soluti complete si per decem
societatem fuisset obseruata promissa per eam ac etiaz qd̄
dictus. d. otto retulit cum certis alijs de societate predicta
dicto. b. quod in eorum presentia idem. a. viue vocis ora
culo idem dixit 7 ultra hoc quod idem. a. subiunxerat in
presentia predictorum quod pacta firmata 7 sigillata pu
blice de dicto a cordio continebant quod societati predictae
dari deberent. Adcccc. floreni in mense 7 quod erat fa
cta vna scriptura 7 cedula secreta de duobus milibus tre
centis florenis in mense que dicta 7 scripta idem. b. in vi
cta sua prima littera 7 in alijs successine dixit vera nō esse
7 quod tam ipse. a. quam alijs quicunqz dicens idem a ve
ritate omnino discedere videt 7 quod ipse. b. in omni cō
muni curia erat dispositus de iure 7 aptus defendere qd̄
hec dicta 7 scripta vera non sunt nec per ipsum. a. debite
probari possent 7 quando ius locum habere non posset
ad sustinendum se offerebat de sua persona ad personaz
dicti. b. Sola igitur lamentatio solaqz querela in dictis lit
teris continetur de diffamatione facta per ipsum. a. tam p
suam litteram transmissam dictis dominis broglio 7 otto
quam viue vocis oraculo 7 sola defensionis oblatio vide
licet q̄ ipse. b. offert se sustenturum hec vera non esse taz
de iure quam per dictum duellum. Cum igitur ex litteris rfi
suis duplicatis per eundem. a. pateat euidenter quod di
cta diffamatio per dictam epistolam promissam dictis do
minis broglio 7 otto 7 de illa diffamatione epistolari ad
presens solum contenditur an sit verum. quod dicto. a. ve
lut diffamatori onus probationis incumbit. C. de eden. l.
qui accusare. super diffamationis uero uerba per ipsū. a.
non est datum responsum unde illa silet 7 neuter ad quic
quā probandum astringit qz super ea non est aduiteriora
processum. De secundo quo probationis genere astrin
gatur idem. a. vicimus quod astringit illo ad quod idem. a.
se ipsum per litteras suas astringit. astringere enim quis se
potest ad probandū quod non o3 7 eo modo quo non ex
pedi. ff. de proba. l. certa. §. si. ff. de re iudi. l. diuus de insti
to. l. habebat de adu. l. uenūciasse. §. quid tamē vi bo. rap.
l. pretor. §. docere qui tamen astringit se ad probandū qd̄
non expedit uel non o3. parum utitur maturo perpenso 7
digesto consilio ppter dubium litis euentum. ff. de pecu. l.
qd̄ debetur 7 hoc modico digesto 7 perpēso cōsilio usus
est dictus. a. qui continue se obtulit p litteras probaturum
dictā diffamationē quā fecerat per epistolā supradictā fo
re uerā tam de iure qz de facto per duellū ut potissime p3
in prima littera dicti. a. respōsua prime littere dicti. b. ut p3
ibi quod sum dispositus probare cum rōne 7 cum psona
mea ad uestrā 7 hoc mihi erat gratum 7 ad has duas p
bationis species in alijs litteris etiam si artauit ut p3 in se
cunda littera eiusdē. a. ibi 7 cum rōe 7 cum persona mea
ad uestram in eadem littera secunda. idem. a. offert se pro
baturum per sufficientes testes 7 ubi ius deficeret p duel
lum ut ibi ego sum dispositus probare cum ratione 7 cum
sufficientibus testibus 7 ubi ius locum non haberet substi
nebo cum persona mea ad suam. ad has etiam duas pba
tionis species se astringit in alia littera scripta terantj qui
to die maj. ij. idus. Adccccxxxij. ibi per presentem litte
ram tibi ratifico accepto 7 affirmo quod paratus sum sub
stinere 7 probare sicut tibi scripsi 7 idē repetit 7 ratificat
in alia littera scripta. vi. maj. ibi ecce ego sum dispositus
pbare cum rōibus 7 sufficientibus testibus 7 hāc obligati
onē acceptauit ut p3 in sua littera scripta apud montē san
cte marie in cassinario die penultima aprilis. Adccccxij. ibi
7 ad hanc partē rideo quod de hoc sum contentus 7 pla
cet mihi bono corde. Nec ob. in cor. ut ma. credi. 7 debi.
§. i. ubi glo. tenet renunciari nō posse alicui speciei pbatio
num puta quod debitoz non probabit satisfactionem nisi
per publicum documentum quoniam hoc nulli speciei re
nunciant sed probaturum se pinguiter dixit. De tertio. i.
ubi 7 in quo loco debeat fieri pbatio dicimus quod di
ctus. a. loci electionem tribuit dicto. b. ut p3 in eius littera

scripta offide. xxij. aprilis. Adccccxxxij. ibi sed querite
vnum locum cōmunem 7 venite nos illuc ad diffiniendū
questionem seu controuersiam uestram si vultis defende
re honorem uestrum 7 ipsam optionem loci dicite. b. ac
ceptauit ut patet in eius littera respōsua scripta apud mō
tem sancte marie dicto die penultimo aprilis ut patet ibi.
Respondeo quod ex nunc contentus sum 7 accepto istā
electionem in me 7 uolo querere locum cōmunem 7 ad
presens allego 7 nomine pro loco cōmuni terras magni
fici domini maleteste domini padulsi terras magnifici do
mini pauli saueli terras magnifici viri io. rudicbo 7 de
inde idem. b. in. d. littera subiunxit q̄ protestabatur eidez
Al. q̄ subito de sua intentione responderet qz offerebat se
presens debito tempore suam facere defensionem in illo
loco que dicto. Al. gratior appareret 7 in quantum dictus
Al. esset negligens ad faciendum ex parte sua quicquid p
suas litteras se facturum obligerat 7 elapso termino con
minabatur se de dicto. a. facturū illud quod debet fieri 6
homine infamate uite. Et ideo idem. a. debuit litteris ei
dem presentatis elligere vnum ex dictis tribus locis ex quo
omnia tria non erant sibi suspecta nec ea suspecta allega
uit. unde aut in una ex terris maleteste aut in vna ex ter
ris Jo. occurrere debuit probaturus de iure 7 probatu
rus per duellum si fuisset expediens illud totum 7 quic
quid se obtulit probaturum imputet enim sibi. a. cui. b. ob
tulit electionem loci. C. de pac. l. siquis in conscribendo. q̄
optima est ad hoc 7 eodem modo imputasset sibi si dictus
a. ex dictis terris alteraz elligisset que sibi grata 7. d. b. for
sam non tam grata fuisset quia igitur non ellegit aliquam
ex dictis terris imo ellegit extra ipsas. i. terras magnifici
domini padulsi 7 maletestis apparet euidenter quod se
retraxit ab hīs que suis litteris erat pollicitus. i. de uolen
do diffinire in loco quem ipse. b. duceret elligendum quo
niam locum alium elligendo omnia per ipsum. b. electa ta
cite recusauit 7 nullam recusationis causam allegauit qd̄
honesto uiro non conuenit imo apparet quod quis locum
litigij intrare non audeat merito perborescens 7 c. unde
si locus rudertinus erat sibi suspectus poterat vnā ex alijs
terris pauli uel Jo. elligere quod non fecit. 7 ideo ppter
hoc dicimus ipsum. a. fuisse 7 esse contumacem non ob
seruando pollicita 7 promissa per eum circa locū 7 in ob
seruantia est in loco ex quadam vi 7 consequentia neces
saria 7 sen attrahit contumax est in toto residuo 7 in ob
seruantia sue fideicō. l. quod non vult aut non audeat pba
re per testes sufficientes ut dixit nec etiam per duellum.
Coadiunatur hoc quia etiam si nihil esset dictum de loco
tamen qz dictus. a. diffamator existit 7 diffamatoris par
tibus fungitur tam petere quam accusare 7 probare debz
in domo. i. in rei domicilio debet non autem ecōuerso dif
famatus ire debet ad locum sine forum quod diffamator
ellegit ut. C. ubi in rem actio. l. si. C. de iurisd. om. iudf.
l. ij. de fo. compe. c. cum sit generale. De quarto 7 vlti
mo an dictus. b. teneatur subire duellum dicimus q̄ non
propter tria. Primo qz dictus. a. iam subire recusauit
in loco elligendo per ipsum. b. ut ex iam dictis apparet vfi
non esset sibi modo licitum uariare 7 acceptare duellum
qz tacite recusauit recusando omnia loca per ipsum. b. si
cut nec qui contrahere recusauit penitentia ductus potest
acceptare contractum si aduersarius nouellum non vult
adhibere p̄sensuz. ff. de iur. i. non erit. §. si. C. de here.
. l. sicut. C. 6 repn. bo. pos. l. i. facit totū illud generale qd̄ se
mel placuit regula qd̄ semel de re. iur. li. vi. Reprobat eni
in constantia. ff. de procu. l. in cause in princi. sic 7 q̄ semel
displicuit 7 reprobat fuit amplius placere aut approba
ri non potest in perniciem 7 p̄iudicium alterius de fo
lu. l. dispensatorem. Secundo propter temporis lapsuz
Nam dictus. b. per modum defensionis obtulit se subire
duellum non omni tempore sed bellum instans 7 prestā
tissimum ut patet ex littera eius scripta dicta die penulti
ma aprilis ibi cōmemento uobis 7 protestor quod imedia
te per litteram uestram auctenticam respondeatis mihi 6
uestra intentione qz ex mei parte sum paratus tempore 6
bito facere meam defensionem quia responsum facere re
cusauit dictus. a. assentiendo duello in aliquo locorum in
dicta littera descriptorum. i. uel in una terra maleteste do
mini padulsi uel in vna terra pauli saueli uel in vna io.
todesebi imo proius dictum duellum in aliquo ex dictis
locis facere recusauit ex quo alium locum ellegit. i. terras
padulsi

pandulfi de malestis. z ideo etiam si mutato proposito vellet tunc dicitur. a. in vna ex dictis terris z etiam in ciuitate tuderti subire duellum non esset audiendus inuito dicto. b. z prudenter z caute fecit dicitur. b. in uolendo prestantissimum responsum considerato quod induellus ut plurimum ille vicit qui fortiori viget prosperitate corpora q prosperitas in modico temporis intervallo atqz diluculo variatur de condi. inde. l. si non fortez. §. libertus unde naturaliter in nobis sentimus quod vno momento quis est aptus ad pugnam z subito eius uirtus per accidens alteratur z prostratur. unde hac forsam ratione z ratione mortis idem. b. uoluit prestans habere responsum quod habuit affirmatiuum sed ut dicimus duelli negatiuum ex toto propter negationem locorum omnimodam. Tercio z ultimo z hic aures ponant z diligenter aduertant non solum in iure sed etiam in armis periti z eminenter edocti quia rebus sic se habentibus ut stant impossibile est in casu nostro ad pugnam ueniri posse de iure longo bardorum aut secundum consuetudinem z morem gentis armorum z dicamus non posse per aliquem principem aut dominum campum duelli assecrari z si quis assecrauerit peccat mortaliter. inducimus autem z mouemur ad hoc dicendum quia ut patet ex premisis dicitur. a. obtulit z astrinxit se probaturum diffamationem quam fecerat per suam personam de iure z per sufficientes testes z sic per testes omni exceptione maiores z ueros non falsos uel reprobos alias sufficientes non essent extra de testi. c. i. sicut nec fuerunt testes contra susaniam. Nunc ad propositum aut dicitur. a. probabit dictam diffamationem de iure p testes z causa est sopita nec ueniri debet ad duellum quod non habet locum secundum lombardam z secundum dictum morem nisi deficientibus probationibus in merum subsidium deficientium probationum z in causa grauissima quoniam multi iussi sunt sub iusto perire clieo ut refert glo. ad. l. acquit. l. qua actione. §. si quis in colutatione de iure romanorum non nisi secundum placen. ti. in causa maiestatis ut no. glo. in si. de here. ab intesta. §. per contrarium. aut non probabit de iure per sufficientes testes z ipse. a. conuictus est de suo mendatio ex quo se ad probandum de iure astrinxit z per testes sufficientes. Et si dicatur possent testes falsuz probare contra. b. unde idem. b. ueluti falso conuictus dicere posset uolo duellum. dicitur primo hoc non considerandum quia nemo presumitur falsum dicere z esse in memor eterne salutis. C. ad. l. in l. repe. l. si. z si casus iste contingeret haberet iste. b. subire duellum cum testibus uelut offensus ab eis non autem cum dicto. a. falso nisi idem. b. diceret z allegaret duelluz probaturum quod esset falsum per testes conuictus falso z scienter inductos z instructos a predicto. a. cum igitur in themate nostro secundum ea que proponuntur no possit casus coniungere in quo possit esse locus duello ex quo z necessario probationem iuris plenam z perfectam procedere scdm qua regulabit iuris decisio. dicimus z conclu dimus ipsum. b. non teneri subire duellu nec campu ex potestate ordinata posse uel debere per aliquem dominum securum fieri ipsum. a. qui dedit optione locorum z ad nullum ex electis coparere uoluit nullum que uoluit acceptare duellum fore conuictuz. z per hoc specialiter adduco gl. ber. de testi. ex parte adde in uerbo. idonee uer. nisi primo probet testes tales fuisse quales allegabat z c. Et ita dico z consulo ego angelus z c. cccxxv.

Pratenfis

Contra pratensem in terra prati seu eius districtu maleficium aliquo perpetrante de quo mere pena pecuniaria uenit inferenda z de eode maleficio potestas terre prati no cognouit z a modo potentie cognoscendi per eu est prescripta scdm forma statutoz terre prati. Querit igitur utrum potestas ciuitatis florentie de illo maleficio possit cognoscere attenda forma statutoz comunis florentie sub rubrica quod potestas prati potest. cognoscere etiam ubi ueniret imponenda pena z c.

Quisito

Pro constanti quod potentie cognoscendi non sit prescriptum secundum formaz statuti comunis florentie z iste punctus est satis dubius z notabilis z super eo uariauerunt docto. z ad partem negatiuam quo potestas floren. non possit cogno

scere. Primo qz vnus habet vniuersalez iurisdictionis si alteri conceditur iurisditio in vno genere in dicta specie iurisdictioni vniuersali rectoris uidetur detractum z derogatum. C. de offi. presi. vr. l. i. secundum vnum modum legendi quam. l. induco sic prefectus vrbis habebat vniuersalem iurisdictionem in vrbe post imperator concessit super annona perfecto anone declarans imperator quod iurisdictioni prefecti vrbis in nullo derogatum est sed qz abo prefecti iurisdictionem de annona habent. Si igitur imperator sic non declarasset derogatum esset in anona iurisdictioni prefecti vrbis. Pro hac parte facit qz quando vni in specie quicqz conceditur de generali concessione facta alteri intelligitur illud ademptum. ff. de fun. instruc. l. que fitum. §. idem respondit de condi. z demon. l. cuz ita. §. si. z sufficiat allegare quod plene z clare no. Dy. in. c. generi per speciem de regu. iur. li. vi. pro hac parte adduco. ff. de iudi. l. cum pretoz. unde dixit Specu. in ti. de coiuncta persona. §. i. ver. item quod ait vbi dicit quod si coiuncta persona fecit procuratorem pro tali coiuncta non interueniat conuictus sed procurator tantum. Pro hoc adduco dictum Jaco. de are. deleg. l. i. quod in rerum. §. i. ubi expresse decidit quod concessio iurisdictionis facta vni tantum tacite in se continet ademptionem in illa specie iudici habenti generalem iurisdictionem. pro hoc facit ff. de adm. tu. l. iij. §. i. vbi si plures dati tutores z vna concessa est administrandi potestas ceteris intelligatur uenega. pro hac parte facit. C. de procu. l. maritus ubi dicit quod si maritus habet mandatum ab vxore super certis causis super omnibus alijs intelligitur exercitium uenegatum. Pro hac etiam parte facit extra de offi. delega. c. studuisti ubi si vna causa per superiorem delegatus de eadem amplius non cognosceret iurisdictionem habens vniuersalem ante delegationem predictaz. Et pro hac parte videtur casus in cor. de defen. ciui. §. z iudicare vbi presides prouinciarum qui vniuersalem iurisdictionem habet non cognoscunt de causis trecentorum florentozum z infra sed solum ciuitatum defensores pro hoc etiam videtur casus. C. de testa. l. testamenta z l. consulta vniuersalia z d. epi. z cle. l. repetita in quibus habetur quod publicatio z insinuatio testamentorum debet fieri coram magistro censuum z in vrbe romana constantinopolitana z nullus alius pro eadem insinuatione fieda potest adiri pro parte affirmatiua quod potestas florentie procedere possit probat iuribz infra scriptis. Primo per casum. d. l. i. C. de offi. pre. vr. scdm aliu modum legendi que adduco sic impator ibi ne possit in dubio reuocari an per iurisdictionem dataz perfecto anone uideretur aliquid derogatum declarans quod per talem concessionem nihil derogatum intelligit prefecto vrbis. z ita intelligebat illam. l. Jaco. bu. idem sequebatur Bar. z pro hac opi. uidetur casus d. hereti. c. pro hoc li. vi. z ibi Jo. an. in glo. sua pro hac etiam opi. videtur casus in. l. vltima vbi cau. fil. qui tex. est multu no. ad hoc vbi dicitur quod cognitio causarum colonozum in quilionozum z seruozum domus cesaree specialiter coeclsa est orientali prefecto z comiti domozum cesaris z no alij actine z passine ciuilibis uel criminalis questio agitari possit in preiudicium genus hominum z nihilominus d. predictis causis tam criminalibus quam ciuilibus rector prouincie cognoscere potest ut. l. cum aliquis eo. ti. Pro hac etiam parte facit optime. C. vbi z apud quos in integrum resti. pos. l. vbi tex. dicit quod aduersus sententiam procuratoris cesaris nemo restituit nisi princeps z tamen idem procurator cesaris restimere potest suam sententia ut ibi no. in glo. fi. Quid dicendum dubito super hoc articulo qz ex legum varietate intricatus apparet z a nostris maioribus non solemniter explicatus potest dici qz quandoqz per superiorem conceditur vnus articulus iurisdictionis aut vniuersitas causarum specialiter per modum delegationis z tunc in ea specie intelligitur derogatum iurisdictioni iudicis vniuersalem iurisdictionem habentis ut d. c. studuisti. Ratio est in promptu qz superior delegado causam vniam vel vniuersitatem causarum aut causas vniuersaliter incertum genus hominum retraxisse intelligit ad se causas quas specialiter delegauit z ideo super eis illius qui primo vniuersalem iurisdictionem habebat cognoscere non poterit z sic intelligo. l. cum pretoz de iudi. iuncta. l. indicatum solui eo. ti. idem dico si in modum priuilegi iurisdictioni vni specialiter attributa sit z loquor si

ne in modum privilegij quod superior voluerit illi eidem impari siue voluerit alijs inter quos est iurisditio attributa. exemplum si papa visitatores constituit certo fratri collegio nam nullus alius visitabit nam insignum exemptionis collegij papa concessisse videtur exceptionis beneficii ipsi collegio sic intelligo quod no. *Pa. de are. in. d. l. qd in rerum. §. i. idem dico si constat de intentione concedentis quod voluerit ipsum solum cognoscere et non habentem universalem iurisdictionem et hoc est certum. idem dico si causa specialiter commissa aut universitas causarum aut incertum genus hominum committatur alicui per modum superioritatis. exemplum si causa iam decise alicui specialiter committatur velut appellationum iudici. nam tunc factus est superior eo quia habebat universalem iurisdictionem principalem causarum et ideo solus de causa cognoscet cum appellationes debent fieri gradatim de inferiori ad superiorem proximum ut in. l. i. ff. de app. idem dico in habentibus parem aut inferiorem iurisdictione illo cui commissa est specialiter quia omnibus illis intelligitur iurisditio delegata ut. d. l. i. de offi. pre. vr. ubi est casus in terminis. regulariter autem cum pluribus attribuitur iurisditio per modum ordinarie potestatis etiam si primo vni scdo alteri in specie non intelligit derogatum quicquid vniuersali iurisdictioni. casus est in. d. l. i. de offi. pre. vr. cui responderi non potest. Et hec intelligo vera nisi aliud constet de intentione concedentis quod tunc illud non inquirimus. ff. de consti. prin. l. i. insti. de usura. §. quod autem. C. de fur. l. ancille. Restat autem respondere ad. l. i. C. vbi et apud quos ubi licet princeps solus restituendi potestatem reseruauerit aduersus sententiam procuratoris sui tamen nihilominus et ipse idem procurator restituit quod speciale ibi est propter infinitas occupationes principis. et secundum quosdam non est verum quod ipsemet procurator restituere possit ut ibi no. in glo. Non ob. l. iij. §. i. ff. de adm. tu. quod ibi vni tutori administratio fuit concessa et alijs nunquam merito alij administrare non possunt quod nunquam fuit concessa administrandi potestas iste autem non est noster casus. similiter non ob. spec. dictum quod coniuncte persone coniunctis non dedit agendi potestatem sed solum lex tribuit ex se ipsa quod arbitratur quod coniunctus interveniens pro coniuncto interveniat cum eius voluntate sed cum coniuncta persona in alium procuratorem constituit evidenter apparet quod voluit coniunctam personam pro eo intervenire. ff. de mino. l. illud nulla. §. si. cum. l. se.*

Concludo igitur ex premissis quod si superior vnum vniuersale administratorem constituit sicut est pater florentie qui loco presidis est in toto territorio et districtu gubernando per comune florentie ut no. glo. in. l. vlti. C. de prescrip. long. temp. que non est alibi formaliter quod licet postea ipsam comitatem florentie in certis causis aut in certo genere causarum attribuat iurisdictionem alicui in hoc non intelligit derogatum vniuersaliter iurisdictioni potestatis florentie et hoc per. l. i. C. vbi cau. fil. coniuncta. l. cum aliquis. e. ti. Fallit si vni iurisditio particularium causarum committat in modum superioritatis ipsius potestatis pota quia super vniuersalibus causis specialibus voluit per modum appellationis ad alium quem recurrat. Secundo fallit si cognitio dictarum causarum alicui est specialiter commissa per modum delegacionis. Tertio fallit si constat de intentione iurisdictionem concedentis quod voluit derogari iurisdictioni vniuersali in vniuersis causis particularibus. Quarto fallit si iurisditio specialiter est attributa per modum privilegij eius cui iurisditio est specialiter concessa vel eorum in quos est iurisditio specialiter attributa. Quinto et ultimo fallit in fauore habentis vniuersalem iurisdictionem alicui iurisditio est concessa per modum ordinarie potestatis attribute quia voluit superior releuare habentem vniuersalem iurisdictionem a presura multitudinis causarum. sic intelligo. §. et iudicare in cor. de defen. ci. ut. Regule autem et fallentis supradicte probantur ex iuribus superioris allegatis. inter ipsas autem fallentias non reperio causam nostram unde preedere potest potestas salvo nisi contraria consuetudo florentie aliter se haberet. Et ita dico et consulo ego angelus et c. florentie. Ad cccclxxxvii. de me se decemb. ris. cccclxxvi.

Obiles Viri franciscus de monte vltimi iohannes de monte impone antonius de monte sancto vbi seu possessores certorum castrorum et terrarum comitatem macerate inuicem contraxerunt li

gam et societatem ad defensionem statuti eorum et patrimonio cum capitulo infra scripto videlicet. quod si contingat eodem tempore dictos colligatos offendere vel molestari tunc ille qui minus opprimeretur teneatur mittere ad illum colligatum qui magis opprimeretur illam quantitatem gentium quam poterit bona fide et ad aliam taliam non teneatur. Si vero contingat quod eodem tempore duo vel plures ex dictis colligatis non tamen omnes offendatur tunc et eo casu per alios prouideatur cuilibet tali si fieri potest iuxta exigentiam necessitatis alias subueniat in maiori necessitate constituto. Deinde colligati idem receperunt in dicta liga nobilem virum andream de montefano cum pacto in prima liga inserto et cum certis alijs iuribus que sunt inter cetera infra scripta. videlicet quod dicti colligati teneantur a die dicte secunde lige tempore pacis dare nomine promissionis et pro subsidio expensarum dicti andree florenos quinquaginta mense quolibet. Si vero contingeret dictos colligatos et dictum andream habere guerram cum aliquo confinante seu vicino dicti andree teneantur soluere dicti colligati mense quolibet nomine promissionis predictae florenos menses centum et teneant et debeant tenere in dicto castro montisfrani usque ad finem termini vniuersionis et confederationis et ibi stent semper ad obedientiam et mandata dicti andree ac si essent de proprio eius stipendio balistariorum. xliij. Item quod si dicto andree fieret guerra vel verisimiliter de proximo fieri dubitaretur per quicumque teneantur dicti colligati statim suis expensis prouidere de sufficienti custodia cum sufficientibus plantis benefulcitis gentibus et alijs ad id oportunitis pro plena sterilitate burgorum dicti castri. Item quod si contingeret dictos burgos capi vel deuastari debeant deuastari refici ante pacem in pristinam formam si essent superiores in guerra alias dicti colligati faciant bona fide quicquid possunt pro restitutione et refectione in pristinam formam. Item quod si durante dicta liga contingeret guerra fieri dicto castro et districtu montisfrani per aliquem vicinum vel confinantem seu eius territorio vicinum teneantur colligati dare dicto. Al. centum balistarios quorum tertia parte debeant soluere in pecunijs et nihilominus quando expediret teneantur dicti colligati dare de alijs gentibus et suis effortum totaliter transmittere dicto andree. post hoc contigit quod mota fuit guerra per magnificos dominos de camarino contra dictum comunem macerate et contra viciniam andree confinante cum ipsis dominis et ipsum andree totaliter oppresserunt quod dicti burgi fuerunt quasi in totum deuastati et dictus andree non habuit subsidia pro reparacione burgorum nec habuit centum balistarios a dictis colligatis requisitos tempore congruo a dicto andree de prestatione subsidiorum predictorum. Nunc queritur primo de centum florenis mensuris. Secundo de expensis factis ultra expensas gentium et custodia burgorum dicti castri et de damnis et interesse et de pena que dicitur commissa contra dictos colligatos a quibus omnibus dictum comune macerate se asserit non teneri et alij colligati et contradicunt. vbi queritur ex predictis quid iuris.

Philosophice Et legaliter sunt

consultationes discussae per insignem patrem fratrem quem meum. d. Bal. iuris vtriusque monarcham non tamen attingendo philosophica temperamenta quod non expedit ut videar saltem degustasse. Premitto quod considerationes et lige ordinate ad defensionem status et patrimonij sunt licite et honeste. et consultor hoc approbat cui addo. ff. de capi. l. non dubito que signanter loquitur de litigatis et confederationibus et quod habetur in glo. de vi et vi arma. l. iij. §. cum igitur ubi spoliatus fortitatio suo ad ciuitatem confluit pro consanguineis et amicis. Naturalis enim ratio defensionem permittit. ff. ad l. acquil. l. iij. unde clamanti succurrite omnes licite operantur interponendo se honeste non autem modo nostris moribus reprobatis. ff. de regul. iur. l. culpa caret in glo. Bar. ff. de fur. l. si quis in seruitute quinimo et se defendendo licitum est offendere cardinalem scdm Jo. an. de pen. c. si. li. vi. in verbo percussit nec debet quis pati iniuriam inferri socio sed eam propulsare quantum potest. xxxiij. q. iij. in forimdo per Anno. de sen. excōi. c. si vero vbi circa istum articulum defensionis ellegata verba dicit et hoc de primo. Secundo premitto quod nedum pacta societatis obtinentis

obtinentis fraternitatis instar. ff. pro so. l. item in prin. servanda sunt que plura corpora reddunt in unum effoz-
tium et in unam essentiam verum etiam et quorumque pa-
ciscuntur norma servanda est. hec enim observantia equi-
tas naturalis est et congruit humane fidei dummodo neque
dolo malo neque adversus leges plebescita se. consul. decre-
ta principum neque quo cuiquam frans fiat facta sint ut. l.
iur. gen. §. pzetoz ait. ff. de pac. Sed si discras per singula
pacta et consideraciones predictas nihil adversus aliquod
predictorum aut aliquid inhonestum vel turpe seu legib⁹
contrarium poterit inveniri ideo servanda sunt ad litteram
prout iacent. ff. de pac. l. i. in prin. §. pzetoz ait. Considera-
tis igitur pactis et contingentia facti prout narratur viden-
dum est quid iuris super dictis querellis nobili viri. an. de
montefano. Et hic considerandum est quod idem. an. intra-
vit in ligam secundam cum repetitione pactorum in totum
in prima liga descripta que etiam pacta secunde lige simul
facta dicuntur et eodem contextu cum simul conclusa et
publicata fuerunt nec refert in ordine scripture unum cam-
pam precedat aliud ut. l. lecta. §. dicebam. ff. si cer. pe. C. de
insti. et substi. l. si testamentum ver. fin autem conditiones
ff. de condi. et de. l. quibus diebus. §. quidam titio ex quo
uniformiter sunt concepta non autem unum resolutione ali-
ud inceptive quia inter hec magna differentia est ut. l. ij. in
fi. ff. de in die adiec. et ideo dicta pacta quatenus contradi-
ctionem continent inter se eatenus redderetur dispositio
nulla. ff. de reg. iur. l. ubi repugnantia. Sed si salva ratione
recti sermonis per subdivisionem ad consonantiam redu-
ci possint reducenda sunt sicut et dicta iur. consultorum in-
strumentorum et testium. ff. de peti. here. l. item videndum
in. i. constitutoe. C. §. quibus. l. y. C. de si. instr. l. in exer-
cendis quinimo et ne dum sub divisione iuvanda sunt imo
et qualibet humana interpretatione congruente nature dis-
positionis contrabentiam vel testantis. ff. loca. l. ite si vno
§. i. et ibi per cy. in addi. suis per Anno. de testi. c. cum tu
fili per Jac. de are. ff. lo. ma. l. insulam spec. in ti. de teste
§. iam de interrogatorijs ver. quid si unus testis per has
subdivisiones et congruentes interpretationes omnium
telozum enitatur amaritudo. ff. de peti. here. l. heres furio
si. §. ff. Nunc ad propositum omnia reducendo secun-
dam capitulum in ordine prime lige repetitum in secunda
ut superius est expressum prima fronte ex toto contraria-
ri videtur pluribus capitulis secunde lige. Nam in eodez
capitulo continetur quod si eodem tempore duo vel plu-
res ex dictis colligatis non tamen omnes offenderentur
tunc et eo casu per alios colligatos provideatur cuilibet
tali si fieri potest iuxta exigentiam necessitatis alias sub-
veniat in maiori necessitate constituto. et iste est casus
noster quia eodem tempore per magnificos dominos de
camarino contra coe macerate colligatum et dictum an-
siebat guerra et oppressio unde coe macerate tanquam oppres-
sum ex forma dicti capituli secundi nullus debuit dicto. d.
an. dare subsidium si dicta guerra contra dictum comune
erat vera non simulata et enormiter vexabat ipsum com-
mune cui non erat addenda afflictio. ff. de offi. presi. l. oi-
tus marcus. ordo enim charitatis est incipere a seipso et
contrafaciens corrumpit ordinem charitatis. C. de serui.
l. preses unde parentes famelici descendentes eorum si
mili forme oppressis vel econverso potum et esum iuste
denegant. C. de alendis li. l. ij. ff. de li. agno. l. si quis a libe-
ris. §. sed si filius et §. si impubes. alij autem colligati non
paciscentes guerram secundum formam dicti capituli am-
bobus si potuerunt debuerunt prestare subsidia iuxta ne-
cessitatis exigentiam alias magis oppresso quia capitulum
sic cantat unde a verbis non debemus recedere de leg. ij.
l. non aliter et l. ille aut ille. §. cuj in verbis. e. ti. si ergo an-
erat magis oppressus et non poterat subsidium utriusque pre-
stari ei tantum prestandum fuit et si coe macerate magis op-
primebatur dicto coi debuerunt prestari suffragia per alios
colligatos. si autem par fuisset utriusque presura tunc capi-
tulum nihil dicit unde tanquam casus omissus remanet deci-
sioni iuris coi ut. l. comodissime de lib. et postu. de iure
autem coi debens iuvare plures de iuvare omnes si pot
et si non pot datur sibi optio quem iuvare velit. ff. ad fil. l.
si quis in gravi. §. si cum omnes ubi est casus expressus
licet glo. dubitauerit multum in. l. cines et incole. C. de in
colis li. x. et ideo in pari presura si dicti colligati pretulit
sent commune macerate cum omnibus open ferre non

possent ad nihil essent obligati dicto and. attenda forma
dicti capituli. Sed dicto capitulo et contentis in eo
in hac parte expresse contradicere videtur primum capi-
tulum dicte lige secunde in ver. si vero ptingerit dictos col-
ligatos et c. in quo expresse disponitur quod si continge-
ret dictos colligatos et dictum and. habere guerram cum
aliquo confinante dicti and. et seu eius territorio qui ma-
nifestam guerram faceret dicto and. non tamen intellige-
do de gentibus socialibus tunc dicta guerra durante teneat-
ur dicti colligati solvere nomine provisionis predictae flo-
centum quolibet mense et tenere in dicto castro montifani
balistarios. xiiij. vsq; ad finem terminum unionis. unde ex
forma dicti capituli evidenter colligitur quod colligati et
guerram habentes simul cum dicto andrea tenentur dicto
andree ad predictos florenos mestrus centum durante
guerra et ad balistarios. xiiij. vsq; ad finem unionis que sub-
sidia non debentur ex forma capituli secundi prime lige et
aliter provideatur in eo cum duo guerram paciuntur qua-
liter per alios non oppressos eisdem et cuilibet eorum de-
beat subveniri nisi respondeas quod dictum capitulum se-
cundum loquitur eo casu quo duo tantum habent guerram
primum autem capitulum dicte lige secunde habeat locum
cum omnes colligati et and. habent guerram qui intelle-
ctus summi pontificis ex illis verbis dictos colligatos et
dictum and. et c. sed hic intellectus non est bonus. Nam
si tempore unius vexationis omnium colligatorum and.
debet habere centum mestrus et xiiij. balistarios multo
fortius quando non omnes colligati vexantur qui habili-
possunt prestare subsidia. sensus igitur huius capituli est
inquantum omnes colligati vel aliqui haberent guerram cu-
aliquo confinante seu vicino dicti and. et seu eius territo-
rio vel etiam non confinante neque vicino qui guerram fa-
ceret manifestam dicto and. quod tunc et eo casu dictus
and. deberet dictas duas provisiones in. d. c. contentas de-
ctum autem capitulum secundum ut non contradicat huic
capitulo primo intelligendum est quantum ad personam
and. eo casu quo dictus and. non pateretur guerram ab ali-
quo confinante vel vicino aut alio quocumque eidem and.
faciente manifestam guerram ubi vero guerram pateret
manifestam vel etiam non manifestam cum confineate seu
vicino habere debet dicta duo subsidia et si dicat omnes
colligati non habeant guerram una cum and. Respondeo
aliter quam sit responsum in consilio precedenti quod in deo
e. i. est verbum colligatos sine adiectione nominis colle-
ctum unde verificatur hoc in indefinitum verbum in quo
libet colligatorum paciente guerram una cum and. hec
enim natura est indefiniti sermonis ut comprehendere
re possit omnes et etiam singulos qui possunt sub indefi-
nito sermone comprehendendi secundum Dy. de reg. iur. in ru-
brica no. ff. de leg. m. l. legitimos. ff. de auc. tu. l. obligari in
prin. et quod iste sit sensus illius ver. si vero contingerit quod
loquatur and. paciente guerram et quibuscumque alijs col-
ligatis quantumcumque non omnibus apparet evidenter quod
quando omnes colligati in quorum numero dictus and.
est ex virtute scbe lige paciuntur guerram aliter est pmis-
sum per dictum secundum capitulum prime lige. l. quod mi-
nus oppressus teneatur mittere ad colligatum magis op-
pressum illam quantitatem gentium quam possit bonafide
et ad aliam taliam eo casu non teneatur. hec igitur spe-
cialis provisio de qua loquitur dictus ver. si vero contin-
gerit non refertur ad casum quo omnes paciuntur guer-
ram. unde concludo quod vigore dicti capituli secunde li-
ge dictus an. a suis colligatis debet habere. xiiij. balista-
rios vsq; ad finem unionis et mestrus florenos centum
habere debuit durante guerra non obstante dicto capitu-
lo prime lige quod specialiter provideat quando eodem te-
pore duo vel plures ex dictis colligatis offenderentur non
tamen omnes qualiter debeat provideari quia illud capitu-
lum ut predicti ne contradicat dicto primo capitulo dicte li-
ge quod loquitur quando and. et colligati subandi omnes
vel plures ut dicti haberent guerram cum confinante seu
vicino dicti and. vel cum confineate eidem si tamen eidem
and. fieret guerra manifesta et iste est punctualis casus no-
ster. Primo quod habebat guerram manifestam eodem
tempore cum comuni macerate. Secundo quod habebat
guerram cum domino confinante atque vicino et sic expe-
dita est consultatio respiciendo dictas duas provisiones.
Descendo nunc ad secundum capitulum dicte secunde

lige in quo continetur quod tempore cuiuscunque guerre illate uel que de proximo fieri dubitaretur prefato an. ex pen. colligatoꝝ itam debeat de sufficienti custodia cum plaustris iufficientibus z bene fulcitis gentibus z alijs opportunis prouideri dicto an. circa burgos dicti castri. z super hoc dico quod per dictos colligatos debuit prouideri post requisitione facta tempore opportuno z non ante unde qui tenet ad operas non tenet ad illas nisi post inductione ut. ff. de oper. liber. l. cum patronus in principio ubi est casus expressus. Nec ob. si dicatur quod predicta non debuerunt prestari per colligatos dicto an. ex eo quia eode tempore fiebat guerra sibi z comuni macerate quo casu specialiter est prouisum in secundo capitulo prime lige in quo de alio z aliter prestando subsidio cautus est qz illud capitulum limitandum est per prouisionem specialem facta in secundo capitulo scde lige. l. cum fieret guerra dicto an. circa burgos dicti castri hec. n. singularis prouisio singulariter intelligenda est z per eam derogatur dicte generali prouisioni facte sup. prestatione subsidij duobus uel pluribus ex colligatis guerra paciscentibus z non omnibus. ff. de ual. z pu. l. sed si plures. §. ad substitutos. eo. ti. l. ex duobus. §. i. z. l. coheredi. §. qui patre. e. ti. no. ff. ad trebel. l. si. pro z contra. facit totum illud generale generi per speciem ut dicta regula generi de reg. iur. in. vi. z ibi per dy. Et ex predictis concludo qz cum dicto an. de sufficienti custodia z armaturis circa burgos dicti castri no fuerit prouisum per colligatos requisitos tempore opportuno ob hoc dicti colligati tenentur z obligati sunt deo an. ad eius interesse totale maxime dani emergentis quia in obligationibus facti post moram succedit obligatio ad interesse ut. l. stipulationes non diui. §. celsus de uer. ob. z qz summa interesse ad exiguam quantitate solet deduci ppter difficultate probationis ipsius. ff. de preto. stip. l. si. scircoco modius uisum fuit dictis colligatis statueri sumam in hunc modum uidelicet. quod si contingeret eos superiores esse in guerra dicti burgi z foue si denastari illa contingeret prout denastata sunt restitui z refici debeant in pristina forma omnino alias dicti colligati subaudio si eene pares in guerra uel inferiores bonafide faceret quicquid possent pro restitutione z refectione in pristina formam omnium predictorum. Si igitur colligati non fuerunt superiores in guerra tenentur dicti colligati eidem an. que denastata sunt restituere z reficere iuxta posse temperandum z moderandum arbitrio boni uiri attenda conditione colligatoꝝ z oneris impensa. ff. de uer. obl. l. nepos proculo. Tunc descendo ad quintu capitulum in quo continet qz dicti colligati mota guerra dicto an. per aliquem cofinante uel uicinu dare tenent balistarios. xiiij. quozum tertiam parte soluere debeant in pecunijs ut possit pro libito uoluntatis conducere z necessitatis tempore eidem dare de alijs gentibus z suum effortum totale transmittere dicto an. Et dico quod ad contenta in dicto. c. dicti colligati fuerunt astricti durante dicta guerra. Nec ob. scdm capitulum prime lige quod prouidet aliter z de alio subsidio cura duo ex colligatis guerra patiantur eo tempore ut dictum est quia in isto capitulo quinto continet specialis prouisio cum inferitur guerra per uicinu uel cofinante quo casu considerauerunt colligati dictum bellu rationabiliter esse intestinum z lectale z id uoluerunt in omne casu dicto an. feruētius z pinguis prouideri. l. de balistarijs centum z de effortio totali. qz igitur dicti colligati non fuerunt astricti sunt dicto an. ad suum interesse saltem quo rationabiliter esse contentus lz et fit pena comissa qua exigere nobilitati sue non congruit z maxime cum sit de terris ecclesie non curantis de exactione penarum de penis. c. sua coniuucto eo quod ubi no. per Inno. z successiue p. Jo. an. Et ita dico z consulo ego ang. zc. cccxxvij.

X factio Proposito arbitro dictos nobiles exemisse a iurisdictione z manu ipsorum dictos quatuor homines de quibus in puncto fit mentio ex eo qz adheferunt partialiti alterius nobilitati propter qua adhesionem uerisimiliter facti sunt inimici illius contra que adheferunt. z id ppter notoriam inimicitiam contractam inter eos ex vna parte. z unum ex dictis nobilibus ex altera deuentu est ad pacta z conuentiones supradictas. considerant enim nobilitati cui adheferunt z ipsi qui adheferunt qd nisi essent exempti a iurisdictione z ma-

nu illius nobilitati cuius facti sunt inimici qd talis nobilitati obis dicte terre iure proprietatis polens imperio atqz iurisdictione in dictos quatuor homines uelut inimicos procederet contra eos etiam captiuitatis causis non ueris sic eis est de mente habentium imperium z ualentium in subditos inferre minacem feruorem. C. de hys qui per me. vi. non ap. l. si quis prouocatione. z ideo ob hanc iniuria causam lex subditos facit exemptos cum tota eorum demotqz familia z iufficit hanc inimicitiam protestari. C. si qua cum. prepo. po. l. i. ubi est melior tex. iurif. Consulte ergo fecit nobilitati cui illi quatuor adheferunt qz etiam exempti essent per pactum ab imperio z iurisdictione z manu alterius nobilitati inimici ipsorum z tenuit dictum pactum cum sit iuri comuni conforme z ideo non debuit dictus nobilitati per se ipsum procedere z condemnare unum ex dictis quatuor processit z condemnauit sed debuit illum ponere cum cepit in manibus uicarij communis ad quem secundum pactum z iuris censuram pertinebat z pertinet cognitio z punicio ut aperte dicit tex. in. d. l. i. z quia non posuit eum in manibus dicti uicarij uenit contra pacta quoniam detinendo eum in carcere suo z non ponendo eum in carceribus publicis dicte terre in quibus ponuntur soliti alij carcerati pro quibuscunque delictis etiam grauibz z grauissimis impediunt iurisdictionem dicti uicarij. ff. de adul. l. capite quinto z. ff. de fur. l. interdum. §. qui furem z assertio dicti nobilitati assertis quod dictus captiuus non poterat in dictis carceribus publicis stare secure quin fugeret non est uerisimilis nec credibilis nec honesta ex quo alij delinquentes fuerunt pro quibuscunque delictis ibidem detenti tanqz in carceribus tutis. C. de pig. ac. ri. l. pignus. ff. de admi. tu. l. si res pupillaris. ff. como. l. argentum z eo. ti. l. eu qui. §. si. cum. l. se. ex quo uicarius super se recipiat dictum captiuum ad cuius curam z sollicitudinem pertinebat z pertinet vna cum comentariense carcerum carceratos z carceres renidere. C. de custo. reo. l. pe. z si. non enim est uerisimile uel credendum ipsum uicarium in tales laqueus incidere uoluisse ex sua negligentia uel in curia aut modica aduertentia relinquere ergo debuit dictus nobilitati tale captiuum in manibus uicarij z non impedire cultum recte iusticie que ministrari non solet per iudices suspectos z inimicos. C. de iudi. l. apertissimi z ob hanc inimicitiam induxit legislator contestatione proposita ordinatum reusari z ex tunc eximi ab eius imperio ut. d. l. i. Si igitur dictus captiuus de exceptione z inimicitijs protestatus est processus est nullus contra eum factus z sententia ut d. l. i. qz tenet Bart. per. d. l. i. l. quia poterat. ff. ad trebel. l. 3. imo dixerit quod non meminit se legisse processum nullum nisi appellatur uel post recusationem ad alterius iudiciam cum effectum sit causa reuocata ut in. c. cum sit speciale d. ap. in glo. in uerbo suspectum uer. illud autem non memini inuenisse. Si autem protestari obmissu idem puto dum tamen coram honestis uiris fuerit publice protestatus qz dictus nobilitati sibi erat suspectus z inimicus ut. d. l. ij. de hys qui per me. in. non ap. z ex quo erat in dicti nobilitati fortiam constitutus per metum cadentem in uirum constantem presumendum est omnem confessionem dicti captiui extortam fore de offi. deleg. c. causam matrimonij z ibi per Inno. quod me. cau. c. per latum per eundem uirum cum confessio presumatur extorta per metum si crimen d. quo impeditus est aliter probatum non est quam per confessionem eiusdem quam presumo per metum extortas cum semper eadem causa metus durauerit remanet crimen no probatum z dictum captiuum condemnati ex crimine nullo probato unde in eum sententia condemnatoria fieri no potuit ut in canone nos in quemquam dicente qz sententia ferri non potest in non confessum aut coniuuctum z si sententia predicta aliqua esset est iniquissima z iniusta z per superiorem rescindenda ad quem debuit appellari saltem coram uiris honestis ut. d. l. i. z. ij. Quia igitur dictus nobilitati iurisdictionis exercitium non habebat in dictu captiuum exemptum sed habebat solum uicarius tam ex pacto quam a iuris ciuilitis censura penam incurrit conuentam in pactis tum qz uicarium impediuit in iurisdictionis exercitio tum quia imperium exercuit contra exemptum pacto z legis censura. Si autem non recusauit forsitan d. suo iure confusus imputet sibi qui de suspecto iudice confidit. Si uero non recusauit uillo modo quia non potuit z iustissimo timore preteritus mortis aut corporis cruciatu

C. de trans. l. interpositas 'uccurrendum est si non recu-
savit cum esset in carceribus dicti nobilis constitutus inimi-
cantis ei notorie. Ex predictis ergo concludo dictum no-
bilem fregisse pacta et conventiones initas sup exemptione
ne predicta et incurrisse penam propter duo que supscrip-
si. Secundo concludo quod si dictus captivus recusavit deum
nobilem et fore inimicum atque suspectum in iudicio aut co-
tra eum sunt nullius momenti et dictus captivus et ponit
in manibus vicarii ut ministret iusticiam equitati iuri et le-
gibus consonantem. C. de iudi. l. indices. Si autem propter
timorem non fuit ausus protestari succurrendum est sibi ad-
versus dictam sententiam appellationis remedio rescin-
dendam quod tempus appellandi currat extunc quando cum
securitate potuerit appellare ut. d. l. i. et l. ij. Et ita dico et
consulo ego angelus etc. cccxxvij.

Dominus Raimundus de tola
meis de senis anno
dñi. M. ccc. lxxv. die. xij. mensis ianuarij fu-
it per dominum conservatozem civitatis se-
narum et eius sententiam relegatus in ci-

uitate capue provincie apulie causis et rationibus et con-
ditionibus in sententia relegationis contentis et pro tem-
pore et termino. xx. annorum tunc proxime futurorum ini-
tiantorum die in dicta relegatione et sententia apposto
v3 per verba dictum dominum raimundum relegamus et
confinamus et in relegatione et confinemente sententia-
mus et condemnamus ad civitatem et in civitate capue. p
tempore et usque ad tempus. xx. annorum proxime futurorum
et quod dictus dñs raimundus infra tres dies tunc proxime
futueros prestare deberet dicto domino conservatozi et sue
curie stipulanti et recipienti vice et nomine cois senarum
bonos fideiussores approbatos per approbatozes senaru
de duobus milibus florenis et qui fideiussores sub pena
et ad penam florenorum duorum milium de facto eis au-
ferendorum et applicandorum camere cois senarum pro-
mitterent soleniter et cum promissionibus et clausulis ca-
pitulis et renunciationibus opportunis secundum forma
iuris et statutorum comunis senarum quod dictus domi-
nus Ray. pure libere et sine fraude attenderet et observa-
ret dicta confinia et relegationes in dicta civitate capue. p
toto integro et continuo et usque ad totum continuum et in-
tegram tempus dictorum. xx. annorum completorum et
omnia alia et singula faceret que in dicta sua relegatione co-
tinentur. Item predictus. d. Ray. teneretur se presentare
personaliter et cum effectu coram rectore dicte civitatis sin-
gulis octo diebus vno semel durante dicto termino et do-
nec durabit dictus terminus dictorum. xx. annorum com-
pletorum et quod teneretur mittere et mitteret cum effe-
ctu publica instrumenta de dictis suis representationibus
per eum factis coram dicto rectore civitatis capue singulis
duobus mensibus dictorum. xx. annorum vno. semel magnifi-
cis ancianis civitatis senarum qui pro tpe fuerint. et si predi-
ctus. d. Ray. predicta non observaret aut in predictis vel
aliquo predictorum contraveniret quod ipse caderet ex tunc
in penam amputationis capitis prout bec et alia in dicta
relegatione et sententia relegationis continentur. Postea
de dicto anno. M. ccc. lxxv. die. vij. ianuarij pepus marti-
ni procurator et procuratore nomine dicti domini Ray.
constitutus in presentia dicti domini conservatozis pro-
missit et convenit dicto domino conservatozi et notario
publico recipienti et stipulanti pro et vice et nomine com-
munis senarum quod dictus dominus Ray. cum effectu at-
tendet et observabit dictam sententiam et condemnatio-
nem et seu relegationem de eo factam seu fiendam per dictum
dominum conservatozem in oibus et per omnia prout in ipsa
sententia et condemnatione et seu relegatione continentur
relictis quibuscumque exceptionibus et cavillationibus alio-
quin dictus dominus Ray. et ipse pepus procurator et p-
curatorio nomine pro eo dabit et solvet comuni senarum
et camere comunis pro ipso comuni recipienti dicta duo
milia florenos recti ponderis et camere comuni senarum.
Pro quibus sententia et condemnatione et relegatione
et omnibus in ea contentis obligavit dictus procurator
dictum dominum Ray. et eius heredes et bona pro quo
quidem domino Ray. precibus et mandatis dicti pepi. cura-
toris predicti in omnem casum predictum et eventum fideius-
serunt et fideiussores extiterunt nico. ioanis et matheus an-

geli cives senenses et quilibet eorum pro quantitate floren-
rum mille pro quolibet promittentes et convenientes fi-
deiussores predicti dicto domino conservatozi et dicto no-
tario stipulanti et recipienti ut supra facere et curare ita quod
dictus dominus Raymundus attendet et observabit cum
effectu dictam sententiam et condemnationem et seu relega-
tionem de eo factam in omnibus et per omnia prout et si-
cut in ipsa sententia et condemnatione et seu relegatione co-
tinetur et relictis quibuscumque exceptionibus et cavillatio-
nibus alioquin ipsi et quilibet ipsorum cum effectu dabit
et solvent comuni senarum et camere dicti comunis pro
ipso comuni recipienti dictas quantitates ad quas et p qui-
bus se obligaverunt. Et pro predictis et in predictis debi-
tis et visitatis obligatione personarum et bonorum et re-
nunciationem fecerunt et preceptum garantigie receperunt.
Demum dictus Ray. infra tempus sibi prefixum se pre-
sentavit personaliter in dicta civitate capue coram recto-
re dicte civitatis et in dicta civitate capue continue stetit
et se singulis octo diebus personaliter presentavit coram
rectore dicte civitatis capue usque ad tempus inferte obse-
sionis et instrumenta dictarum representationum trans-
missit singulis duobus mensibus dominis ancianis civi-
tatis senarum et dicta confinia observavit usque ad tempus
obsessionis et occupationis dicte civitatis capue. Deinde
de mense augusti proxime preteriti dicta civitas capue quod
tempore dicte relegationis facte et ante et postea teneba-
tur et regebatur per dominum benedictum de attiacol. et
sub eius dominio erat fuit per dominum nicolam comitem
de yrfinis capta et occupata et apprehensa et occupata et
tinetur per dictum dominum nico. cuius parte perceptus
et mandatum fuit dicto domino Ray. relegato quod pze-
cise deberet egredi et reddere de dicta civitate capue et ei-
us territorio et in eo amplius stare vel morari nullo modo pre-
sumeret qui dominus Ray. relegatus predictus metu di-
cti mandati dicti domini comitis nico. et ipsi domino co-
mitem non valens resistere in dicto loco recessit de dicta ci-
vitate capue et eius territorio cum sua familia et dicta cofi-
nia amplius non observavit. Adodo dicitur pro parte
dicti comunis senarum quod dictus. d. Ray. et dicti eius
fideiussores incurrerunt et commiserunt dictam et in dicta
penam florenorum duomilia auri de qua in dicta senten-
tia relegationis et in dicta promissione et fideiussione fit
mentio et ipsam penam florenorum duomilia fore comi-
sam per dictum dominum Ray. relegatum et fideiussores
predictos et ipsos fideiussores predictos teneri et obliga-
tos esse dicto comuni ad solvendum dictam penam dicto
comuni et camere dicti comunis. Et pro parte dictorum fi-
deiussozum dicitur oppositum videlicet dictam penam et
stipulationem penalem non fore commissam et ipsos fideius-
sores non teneri nec obligatos esse ad solvendum penam et
seu quantitatem pene predictae et se non esse pro futuro te-
pore ulterius obligatos vigore dicte promissionis et fidei-
iussionis et obligationis per eos facte et maxime cum p-
dicta processerint absque culpa et seu facto dicti dñi Ray.
relegati saltim voluntario et vi et metu dicti domini comi-
tis nico. et dicti eius mandati. Hunc queritur quid iu-
ris omnium predictorum viso puncto predicto et hys de
quibus in eo fit mentio et visa dicta sententia et condem-
natione et relegatione et dicta promissione et fidei-
iussione ac etiam viso instrumento procuratoris et mandati
dicti pepi et visis iuribus ad predictas facientibus.

Ro Declaratione quesitorum. s. pre-
mittendum est dictum dominum
Ray. obligatum esse vigore dicte sententie
relegationis et confinementis ad statum in
dicta civitate capue per tempus viginti an-
norum dictos autem fideiussores obligatos esse quod di-
ctus dominus Ray. attendet et observabit dictam sen-
tentiam condemnationis et seu relegationis de dicto do-
mino Ray. factam in omnibus et per omnia prout et si-
cut in dicta sententia condemnationis et seu relegationis co-
tinetur relictis quibuscumque exceptionibus et cavillatio-
nibus. Hoc premissis descendendo ad quesitum dico quod
iustus superioris non artat subditum adveniendum vel
standam in loco non tuto seu sibi suspecto. hinc est quod in
c. pastoralis de sen. et re. ind. in cle. determinatur citatione
factam de rege roberto per imperatorem ad civitatem pi-
sanam quia dicto regi non tuta sed suspecta erat fuit ipso

ture nullam z non artasse citatum ut dicitur in. e. passio-
ralis hoc et probat glo. in. l. de etate. ff. ad treb. l. iij. ff. qui.
ex cau. ma. z in qualibet earum glo. no. z bar. in. l. scien-
dam. §. i. ff. de polici. item mine uel phibitio potentioris i
ducunt instum timore suspensionem z metum ut. o. l. iij. z
l. succurrit. item z qualibet obligatione que ex partiu3 co
uentione procedit z et si sit iuramento firmata iusta cau
sa semper intelligit excepta z maxime supernueniens. l. qui
iurato. C. qui satisf. co. l. fi. C. de non nu. pecu. l. impator i
prin. ff. ad municip. Que enim de nouo emergunt auxilio
indigent. l. de etate. §. ex causa de intro. ac. ti. item omnis
obligatio de stando uel ueniendo ad certum locum certo
spe intelligit in quantum possit non etiam si non possit. l.
cum dies. §. si quis. ff. de arbi. l. ij. §. si quis cau. ad qd etiaz
facit. c. ad nostram de proba. n. p. e. autem non dicitur que3 pos
se quod honeste uel tute non pot. l. nepos proculo de uer.
fig. z. o. l. si cum dies. §. si quis. ite satis quis dicit in loco
stare per que non. stat quo minus stet sed per alium cuius
uis maior est. l. iure ciuili de condi. z de. l. in testameto. e.
ti. item iustus z prohibitio superioris semp uidentur ex
cepti extra de iureiur. c. uenientes. Ex predictis infero
dictum ofim ray. post preceptum factum per dictum ofim
comitem nicolaum de recedendo z egrediendo de deca ci
uitate capne z in eam amplius stare uel morari non pre
sumere potuisse de dicta ciuitate recedere z in ea no tene
ri amplius stare uel morari nec ex hoc aliquam penam in
cidere sed liberatum esse a dicta obligatione qz lege pmiss
tente facit ergo penam non meretur. l. gratus. C. de adul.
z per consequens etia dictos fideiussores similiter fuisse
z esse a dicta obligatione liberatos eadem roe. l. exceptio
nes. ff. de excep. z de m. d. ray. z dictos eius fideiussores
non teneri nec obligatos esse in futurum uigore dicte sen
tentie condensationis z seu relegationis z seu dicte fidei
iussionis ad aliquid quia obligatio semel. l. auctoritate ex
tincta non pot amplius resuscitari. l. qui res. §. aream. ff. de
solu. z quia uires simul euacuate obligationis imperpe
tuu nequeant reparari. l. nihil. C. de solu. Sed ex nona co
uentione uel sententia ad qua non obligarent fideiusso
res nisi ex eorum nouo consensu. l. nouationes. C. de fidei
iul. Nec predictis ob. reiectio exceptionis z cauillationis
in obligatione fidei iussionis apposta ubi dum dicit reiectio
quibuscuq3 exceptionibus z cauillationibus alioquin z c.
quia illa generalis exceptionu reiectio non porrigit ad ex
ceptiones rationabiles z iuridicas sed ad frivolas extra
de offi. dele. c. ex parte z qd ibi no. z scribit bar. ff. a qui.
ap. no. l. i. i. in fi. z spec. ponit in ti. de renu. in uer. pone er
go qd aliquis ad qd facit qd solet notari in. l. sed z siquis
§. quesitum si quis cau. per cy. in. l. i. C. com. z qd scripsit
bar. in. l. i. §. hoc interdum. ff. qd vi aut clam. Unde con
cludendo dictum ofim ray. z dictos eius fideiussores esse
a dicta sententia confinementis z relegationis z a deca ob
ligatione penitus liberatos z absolutos z eius occasione
amplius eos inquietari non debere uel posse quoquo mo
si no uelint iuris uitate z iusticia molare ego ang. cccxxx.

Scime Et vere consultum est ad
domini comitis de recedendo necessitate
z coartauit eundem ofim ray. ad recessum
de ciuitate in qua relegatus erat cum poten
tioribus pares esse non possumus. C. ne li. po. in rubro z
nigro. timende enim sunt mine potentiorum. l. i. C. si qua
prepo. po. co iunc. l. interpositas. C. de transf. z coniuncta
l. i. z. ij. C. de his qui per me. in. no. ap. z maxime si illam
ciuitate non tenebat iuste sed more tyrannico. ff. qui. ex ca.
in pos. ea. l. falcinius. §. quid sit latitare ubi latitans z non
comparens nec stans coram tribunali ad quod uocat cru
delitatem timens tyranni non est contumax nec inobedi
ens sic in proposito no dicitur se absentasse a loco. o. ray.
qui timore tyrannidis inde recessit. metus enim tyrannidis i
constantissimus cadit z ideo oia actitata tempore tyrannidis
iuri dza nulla sunt. l. decernimus. C. de sac. san. eccle. Spi
ritus enim tyrannidis diabolicus est. C. o. diuer. rescrip. l. sa
cer affatus. facit in cor. de nup. §. mitiores uer. sed rursus
z ideo non pot quisq3 sue dictioni suppositus suis iusti
bus contraire z hoc est notorium z omnes subditi tyra
num hoc sentunt unde aliam roem querere aut lege non
est nisi ifirmitas intellectus scdm phitosophu quia ergo do
minus Ray. comiti nico. non habuit potestatem resisten

di confinia fregisse non dicitur ille enim rumpit confinia
qui sponte de loco recedit non qui timore tyrannidis. ff. de
pen. l. aut damnum. §. quisquis. hinc descendit quod non
dicitur fugitiuus qui crudelitatem domini timens recessit
ab eo ut eius furorem effugeret. unde licet fugerit fingi
tur non fugisse de edil. edi. l. quid sit fugitiuus. §. ite apud
z. §. idem ait unde dominus Raymun. licet de loco recessit
serit tamen quia timore recessit fingitur non recessisse nec
rupisse confinia. Pro hac parte adduco quia dominus
Raymun. erat obligatus ad factum. l. ad obseruantia com
finiam z fideiussores similiter ad factum cum compromis
serunt se facturos z c. hec enim est laudabilis interceden
di forma in obligationibus faciendi. ff. de fidei ius. l. sicut
reus in glo. ff. de ouo. re. l. nemo est qui nesciat. Constat
autem quod in obligationibus faciendis si per factum co
tingentem in personam obligati factum explicari non pot
non incurritur pena promissa propter non factum. ff. ad. l.
rodiam de iac. l. si uebenda. §. idem quod iuris z. §. idem
iur. qui consultationem predicta decidunt hoc tenet Dy.
aperte tam iudicis quam in contractibus ubi etiam deci
dit casum nostrum in. c. pactum de regu. iur. li. vi. ide. Fa.
bu. idem Bar. in. l. quod te si cer. pe. Nec ob. l. continuus
§. illud de ver. ubi difficultas non impedit moram con
strahendi quia in obligationibus bandi loquitur. Ex quib
bus concludo quod conclusum est per excellentissimum. l.
doc. dominum Jo. supradictum. Et ita dico z sulo Ego
Angelus z c. cccxxx.

Experiantur Inter cere
ra que conti
nentur in quodam libro rogatum instrum
ti ser petri notarij defuncti hec uidelicet ari
ghus z Jaco. fratres z filij condam pauli
arighi capitanei sancti uitalis pistoz. habuerunt ciuitatem
dixerunt alio z c. sub anno dominice natiuitatis. Mccc.
lxvij. inditione. vi. die. xij. M. d. arcij dominus Richardus de
cancellarijs palatinus comes legitimauit bartoleum pa
ganum die. xvij. M. d. arcij z c. iudici comunis de uulterra
elleg. runt simbaldu uannis de cancellarijs in potestate
comunis uulterarum ut patet in dicto quaterneto deca die
o. Richard. predictus legitimauit luca3 baronti poncij z mi
chaelem presbiteri guidi. ego pierus filius condam ser bo
nauenture ser iacobi de pistozio imperiali auctoritate iur
dex ordinarius z notarius predictis interfui rogatus scri
psi z fideliter publicauit. In christi nomine amen. M. d. i
chael laborator terre filius zinoli olim melini de clauino
na habuit mutuo z c. Postea uero in dicto libro regi
tum apparet extensa legitimatio dicti luce sub die. xvij.
M. d. arcij anno domini. M. d. ccc. lxxvij. inditione. vi. querit
vtrum notarius cui ex forma statutorum pistozij rogatio
nes pficiende mandate sunt teneatur et extendere legiti
mationem dicti michaelis z sub qua die.

Atentio Scribentis non solum
ex precedentibus sed
etiam ex sequentibus z medijs que z qua
lis fuerit comprehenditur. ff. de leg. l. i. si ser
uus pluriu. §. si. cum suis concoz. ibi positus
hoc primo. Secundo dico quod cum in precedentibus
appareat sub eodem sermone notarium copulasse legiti
mationem factam de luca z michaeli quod propter vni
tatem dicti sermonis in scriptura cõtenta dicti lucas z mi
chael in vnum corpus quodammodo sunt redacti. C. o. ca.
tol. §. si. autem ex hys qui disunctim z ideo cu quasi me
diatate per extensionem in mundum redegerit dictus no
tarius legitimacionem dicti luce baronti ut patet ex ordi
ne scripturarum coram certis testibus inditione mense z
die dicta coram eisdem testibus anno inditione mense z
die fuisse factam legitimacionem dicti michaelis. z quod
istud sit uerum apparet ex coniunctione predicta quaz no
tarius propter unitatem sermonis z coiunctionem appa
rentem copulauit z copulasse uoluit z est mirum qd di
cta in sequentibus intelliguntur in precedentibus repeti
ta cum constat uere uel presumptiue de intentione dispo
nentis ut. d. l. si seruus. §. si. coiuncto eo quod no. Bar. de
leg. ij. l. in repeten. dis unde sub eodem die anno inditio
ne z mense z testibus debet legitimatio dicti michaelis
in mandum reduci sicut reducta fuit legitimatio dicti luce
attenta potissime forma dicti statuti pistozij disponens qd
protocolla notarij non completa atq3 perfecta debeant p
fici per

fici per illum cui rogationes perficiende mandant. Nec ob. quod imbecillitas continens dispositionem imperfectam non potest perfici per alium notarium qui non scripsit. ff. de testa. l. si is qui. cōiuncto dicto bar. et quia illud est verum quando dispositio est imperfecta rōe voluntatis. s. hic de voluntate perfecta legitimantis et legitimari apparet ex eo quod notarius attestatur legitimacione factam sed non constat de tempore nec in protocollo nec in quaterneto ad que notarius se retulit. et ideo non est questio de voluntate sed accidentibus et seu comitantibus voluntatis merito ista accidentalia seu comitantia locis tps iudicis et testibus presumuntur ut dixi propter unitatem sermonis qui unitatem dispositionis respectu plurium inducit quantum ad comitantias et accidentalia supradicta. ff. de vul. et pu. l. patris et filii. ff. de inoffi. test. l. pap. §. sed nec impuberis. que eni sub vno structu verborum proferuntur et seu in eadem verbo rum compagine vniformiter terminantur nec debet fieri eiusdem voluntatis diuisio. ff. de vul. et pu. l. iam hoc iure C. de impub. et alijs sub. l. quauis de au. et ar. leg. l. si non sint. §. perueniamus et l. quicquid. §. cum partes et l. in re §. si quis de rei ven. per Ja. bu. in probemio. C. in fi. extēdenda est ergo dicta legitimatio ut fuit extensa legitimatio dicti luce spec. et Jo. an. post eum in titulo de fide instr. §. ostenso in. iij. col. in prin. ibi quid si abentiatra et c. et eo. ti. §. instrumentum publicum in. v. col. et si aliud diceremus oporteret necessario nos sequi initium tabularum ut. l. si quis ex argentarijs. §. si initium tabularum et ibi p. doc. et bar. ff. de eden. sed hec repetitio non esset congrua iudicio meo pro eo quod initium tabularum proxime precedens confectum et scriptum apparet sub. xvij. marcij. **Ad** cclxvij. indictione. vi. et legitimatio dicti luce est sub die. xvij. marcij. **Ad** cclxvij. indictione. vi. vbi si dicimus sequendum ordinem initij necessario oportet nos ponere quod legitimatio michaelis non fuit facta eodem tempore cum legitimacione luce cum legitimatio dicti luce appareat facta die. xvij. et initium tabularum sit sub die. xvij. mensis marcij sed si ad ipsum initium volumus referre et quod legitimatio dicti michaelis extendat in forma extensa de dicto luce sed non sub eodem die loco et testibus sed sub tempore loco et testibus contentis in precedenti legitimacione facta de dicto bartoloto paganni sub dicta die. xvij. marcij et hoc satis puto fieri posse per notarium debentē extendere legitimacione predictam dicti michel. ut. d. §. si initium tabularum. Nec ob. quod notarius mortuus scriptus sit sub vno structu verborum quod dominus ray. palatinus comes legitimauit lucam baronti poncij et michaelē p̄b̄i teri guidi quia cum non dicat quo tempore causa oīs contrarietatis et absurditatis euictande debet dicta scriptura sub distinctione iugari videlicet quod legitimauit michaelē die. xvij. marcij sub quo die et testibus facta fuit legitimatio dicti bartoloti paganni et legitimauit dictum lucam baronti die. xvij. mensis marcij. et tunc optima erit cōtinuatio scripturarum dicti notarij mortui. quocunq; autē istorum capias vel dictum initium proximum tabularum continens diem annum mensē et nomina testium vel dictū diem. xvij. sub quo apparet legitimatio dicti luce nihil inuenitur contrarium et tunc legitimatio dicti michaelis extendenda est ut superius est expressum. cum enim ex quo cunq; predictorum extremorum resultet idem effectus non curamus cui extremorum fiat applicatio medij. ff. de acqui. here. l. quod si dubitet cum prin. l. se. et ff. de lib. et postu. l. gallus. §. si eius et prudenter ager notarius iudicis officium implorare et declarare sub quo die loco et testibus instrumentum extendat an subsidie. xvij. marcij an sub die. xvij. Et ita dico et cōsulo ego ang. et c. cclxxxij.

Iso Dicto statuto cōs aretj in dubium renouatur quia duo habentes turrim cōmunes non recipientes cōmodas diuisiones hoc modo videlicet quod solū dicte turris equaliter est cōmune inter ipsos vsq; ad certam particulam dicte turris abinde vero supra solū est vnus dictorum sociorum qualiter debet fieri diuisio vti et si vsq; addictam particulā. Constat enim in solo cōmuni nullam habere maiorem partem altero unde rōne maioritatis non potest dici quod plus vni quam alteri debeat adiudicari et de iure cōmuni hoc est quod nec ratione etatis puta quod vnus sociorum sit ipubes alter maior ut quotidie contingit in fratribus diuidentibus nec rōne maioritatis potest

tionis rei que diuiditur vni plus quam alteri est optio de ferenda quam partem velit tantum enim potest vnus sociorum in re cōmuni affirmando quantum alter negando ff. cōm. diu. l. sabinus. Fallit si incidit cōmunio inter donantem et donatarium ut. l. sancimus. §. ne autem cōmunionē inducitur. C. de donatio. coniuicta glo. in verbo ampliozem. C. quando et qui. quar. pars deleg. l. ij. coniuicta glo. in verbo consortium. Fallit etiam in casu. l. i. C. de hys qui se defert. l. x. l. cum grauatus de restituendo non capaci statim se defert. incidit enim in cōmunionem cum filio et deferenti in diuisione reseruat electio ut. C. de metati. l. ij. l. xij. inter hos autem casus exceptos non est noster vsi ex quo res diuidi non potest cōmode alterum de duobus fieri oportet vel quod iudex portionem vnus alteri adiu dicit iusto precio dato ei qui portionem suam dimittit ut in l. de officio iudi. §. si fa. her. iudicio et §. eadem interueniunt et arbitror hoc casu debere iudicem inclinari ad iudicandum solum dicte turris totum ei qui habet residuum dicte turris insolidum ne si adiudicetur alteri adhuc multe controuersie possint oriri inter eus qui haberet solum et alium qui haberet superficiem forsitan propter effectam et effusam ex parte superiori in inferiorem et fumo emissio in parte inferiori ut ascendat ad superiorem et eam forsitan faciat inhabilem. ff. ad. l. acquil. l. si quis fumo quae contentiones vir bonus precidere debet toto posse et maxime qsi occasione alicuius societatis vel cōmunionis oriuntur. ff. de le. ij. l. cū pater. §. dulcissimis. ff. de vsufr. l. equissimus vbi quod ille licitando sociatur partem alterius qui in licitatione vicerit precio primitus statuto per iudicem assumptum arbitrum partis in tali ministerio extimandi. C. de scōis nup. l. hac edictali. §. hys illud elligendum tamen a partibus hec autem extimatio fieri debet ante licitationem ne licitantes possent inflare calore ipsorum licitantium vltra p̄ctam iustum equum et moderatum ut. ff. de publica. l. licitatio in principio. Et ita dico et cōsulo Ego Angel. et c. flo. **Ad** cclxxxvij. mensis **Ad** marcij.

Taruto Cōmunis carniagnani cauetur quod si qua mulier tradita fuerit viro suo et decesserit infra quinquēniū sine liberis ex ea natis medietas dotis restituatur datori vel ei cui de iure successio ipsius mulieris deuenerit sine ad quam pertinerit. Si vero post quinquēniū vxor decesserit vir lucretur totam dotem et remaneat penes ipsum: ipso viuente et quousq; vir suus vixerit post mortem vero dicti viri dicta dos puenire debeat cui ius et casus dederit. Demum vigente statuto predicto quidam fredus condam ligni de carniagnano et pierus eius filius paterno consensu fuerunt confessi et receperunt in dotem a quodam berto condam bartolomei berti dicti loci dante et soluente de sua pecunia propria in dotem pro dote et nomine dotis cuiusdam domine bartolomee eius amite filie olis dicti berti et vxoris future dicti fredii florenos auri. xlvij. quam dotem promiserunt dicto berto stipulanti et recipienti vice et nomine dicte domine bartolomee et eius heredum dicto berto vel suis heredibus et dicte domine bartolomee vel ei⁹ hereditibus et cui ius et casus dederit reddere soluere et restituere et dare et prestare in omnem casum et euentum dicte dotis restituende sub pena et c. Demum constante matrimonio inter dictam dominam bar. et dictum fredum factū est de nouo et statutum fuit in dicto cōmuni carniagnani aliud statutum sub ista forma et verbis videlicet statum⁹ et ordinamus quod si qua mulier tradita fuerit viro suo et decesserit infra quinquēniū sine filijs vno vel pluribus ex ea natis medietas dotis restituatur datori aut promissori ex linea masculina et reliquam medietatem lucretur vir et predicta non extendantur nisi ad consanguineos ex dicta linea masculina et si ex dicta linea masculina consanguinei non extarent ac etiam si vxor post quinquēniū decesserit sine filijs vno vel pluribus vir in totis casibus lucretur totam liberaliter dictam dotem. Postmodum vigente dicto statuto secundo dicta mulier sine liberis post quinquēniū decessit superuiente viro suo et extantibus cōsanguineis mulieris per lineam masculinam nullo facto testamento vel alia vltima voluntate. queritur nunquid p̄dicti possint aliq; partem dotis repetere a dicto viro vel eius herede.

Natura Legis futuris e da

re formaz negotijs non preteritis ut. l. leges. C. de legi. z maxime iam decisis sententia transactione z amicabili cōpositione uel p̄scriptione nec p̄pendentibus in iudicio. appellationis remedio in cor. ut cum de ap. cogno. post prin. z ibi plene per Ja. de bel. saluo nisi in. l. aliud sit expressum quia tunc standum e for mali censurę legis. C. de sac. san. eccle. l. antepenultima z fi. z per Jo. an. de elec. l. canon. in uerbo decetero z ideo prima fronte uidetur quod cum matrimonium fuerit contractum ante ultimum statutum tempore primi statuti uigentis quod scdm̄ primum sit causa terminanda z sic uir lucretur dimidiam partem dotis quo ad usufructum tantum in die uite sue duntaxat. hoc glo. uidetur decidere in. d. l. leges ubi si causa agitur de contractu facto ante legem de terminari debet prout erat determinanda ante non scdm̄ legem postea factam. Quid uicemus questio est dubia ou bietatem autem facit uerbum fuerit positum in secundo sta tuto quod quidem est futurum subiunctiuu modi tradens substantiam z effectum a preterito indicatiui ut no. gl. in l. si quis stipulatus sit stichum aut pamphilum. ff. de uer. ob. z sic uidet q̄ lex utens uerbo futuri subiunctiuu uerificet in futuro quod causam trahit z originē a preterito p̄ hoc est glo. in. l. tale. §. fallam. ff. de condi. z de. que notabilis e unde dixit Ja. bu. z cy. in. d. l. leges quod si facta fuerit p̄ mo lex de reb̄nendo bannitos solutis. x. z deinde quidā post. l. bann. unq̄ illi non comprehendunt sub. l. prima qz non erant banniti sed solum includunt qui ante primam le gem in bāno erant positi z ideo si postea sit statutum qd̄ exb̄niti qui uolunt canzellari de bāno soluant. l. non po tuerunt canzellari banniti antiqui nisi solutis. l. z sic tra hitur. l. retro propter factum expedienduz in futuro ita uidef in proposito qd̄ statutum scdm̄ trahatur ad matrimo nia retro contracta post primū z ante scdm̄ quia istud sta tutum dat formam obligationi z liberationi future. Dis ponit enim quod dissoluto matrimonio uir lucret dotem totam z hoc modo dat formam liberationi mariti z per argumentū a contrario dat formā obligationi mariti z he redum eius si predecederet in matrimonio unde non dis ponit super p̄terito sed super futuro l̄ ex gesto ante dictuz statutum. Questio hic est dubia ut dixi z disputabilis z i uoluntate ambulatoria futuri subiunctiuu cōplectit omne tempus ut. l. talis scriptura. §. sed si de le. i. z. l. si mihi z ti bi. §. si. de le. ij. z. l. cum pater. §. fidei. z pro eius diligentia considero quod interdum lex scda se h̄z ad primā interpre tando z tunc porrigit ad p̄terita interpretata z declara ta per scda z ut in ante. hec constitutio constitutione inter p̄ tat zc. z. C. de testa. l. iubemus in fi. Interdū se h̄z ad. l. i. corrigendo z tunc nunq̄ porrigit ad preterita sed soluz ad futura quoniam in nullo tunc peccauit antiquitas huius scde legis ignara ut. l. fi. C. de testa. mili. in. l. aliud sit exp̄ sum qz tunc semper est standū formali censurę ut superi⁹ dictum est interdum scda lex h̄z se ad primā formam no uam tra dendo actui z tunc nunq̄ porrigit ad preterita q̄ formata sunt z noua forma nō egent ut. d. l. fi. z. d. l. iube mus. Interdum se h̄z ad primam iudiciū ordinando z tunc non porrigit ad p̄terita iudicia iaz ordinata qz nouū ordinē sumere non possunt ut. d. l. fi. sed bene porrigit ad futura iudicia ordinanda ex dispositionibus initis ante. l. scdm̄ Ja. de bel. z bu. z bar. in. d. l. leges z disertias per eum in. d. l. omnes populi. ff. de iusti. z iur. Interdum se h̄z ad. l. i. dispositiue decidēdo super substantia z materia rerum z seu dispositionū z tunc si uerba. l. sunt de presen ti porrigunt ad p̄sens z etiam ad futurū qz lex semper lo quitur. C. de heredi. l. ariani si per uerba mere futuri tem poris solū ad futura porrigit hec. n. est natura futuri deter minare futura. nō autēz p̄sentia uel p̄terita ut patet ad sen sum. z pbatur. ff. de uer. ob. l. cū stipulatus z. l. si a colono sic intelligo gl. d. l. leges. Si autē per uerba p̄teriti t̄pis por rigit tunc ad p̄terita nō tamen decisa ut superi⁹ dictuz est in corpe ut cum de ap. co. in prin. z ibi p̄ Ja. de bel. si per uerba subiunctiuu modi significantia de sui natura futurū z trahente effectū a preterito indicatiui modi tunc qz na tura legis est dare formā negotijs futuris non autē prete ritis indicandū est d̄ dicto futuro ut de futuro simplici nō autem ut de formato a preterito indicatiui z trahente ab eo eius substantiam uel naturam. Fallit in casu nostro z

quocunqz alio simili z est ratio in p̄optu qz non disponit tūc nisi d̄ futuro euentu liberandis ut in casu existētie p̄ditō nis matrimonij dissoluti per mortem mulieris cuius puri ficatio est de futuro z liberatio similiter de futuro z ubi future liberationi datur forma porrigitur etiam ad obliga tionem contractam ante statutum ut. d. l. fallam in glo. z per L̄y. in. d. l. leges dum ponit exemplum de bannito re bannendo z canzellando de banno nō tamen nego quin hec questio sit dubia z obscura z ad utranqz partes arguā pro z contra tamen pro decisione puncti z materie uoluit attingere quod p̄dixi ubi autem uerba essent infinitiui modi nullum est dubium qz infinituz complectitur omne tempus de sui natura. ff. de uerbo. signi. Et ita uico z cō salo ego Angelus z c. flo. 21 d̄ cccxxvij. mensis 21 d̄ arcij. ccclxxij.

Statuto Distincti cauetur qz

donatio inter uiuos vni uersalis omnium bonorum est prohibita z facta nō ualeat. 21 d̄ d̄o domina catherina fecit testamentum primum in quo quedam sibi heredem instituit z certa bona imobilia legauit cui dam domine lipe z iurauit non mutare dictum testamen tum. deinde uendit dicta bona legata postea fecit aliud te stamentum in quo instituit sibi heredem dictam lipam z fecit eidem p̄senti z recipienti donationem causa mortis omnium suorum bonorum mobilium z c. z iurauit hoc te stamentum non reuocare reuocans ex nunc omnes prece dentes ultimas uoluntates nō obstante quod in illis ecnt aliqua uerba per que posset huic ultime uoluntati eius de rogari. queritur qz istorum testamentorum ualeat z posi to quod secundū non ualeat in heredis institutione quid operetur dicta donatio causa mortis z an legatum factuz in primo testamento sit reuocatum per alienationem po stea factam.

Quoniam oportet inuestigari an dicta uen ditio fuerit facta animo adimendi uel non ex quo. d. lipa heres instituta est z ei facta donatio causa mortis irreuocabilis ex quo omnia bona possessura est tunc eēt

necessaria inuestigatio quando domina lipa fuisset lega taria simplex ut. l. fideicō. §. si rem. ff. de lega. ij. ubi pun ctus iste deciditur quinimo legatum factum dicte domine lipe fuit z est nullum ipso iure ex quo fuit uniuersaliter in stituta nullo coherede dato cum sibi ipse a seipso impossi bile est legari. Descendo igitur ad questum substantia le super quo dico quod licet primum testamentum nō po tuerit reuocari quod est falsum tamen per donationez fa ctam in testamento secundo dicte domine lipe donatarie euacuata est uirtus testamenti primi quoad bona in dona tione comprehensa que donatio est morte confirmata. si cut enim per alienationem sponte factam rei legatę lega tum extinguatur ut. d. §. si rem sic z per uniuersalem dona tionem extinguatur uniuersalis effectus institutionis p̄mi testamenti cum tantum ualeat quoad genus quantum spe ciale quoad specie z potest quis bona sua in testamento donare. l. heredes palam. §. si. ff. de testa. z ibi per glo. z Bar. attende tamen quia hic mors fuit causa donationis sed non fuit donatio causa mortis ex quo donans dona uit irreuocabilr. ff. de dona. cā mor. l. mortis causa capitur per Bar. eo. ti. l. ubi ita donatur ubi etiam calus est z no. in. c. fi. d̄ condi. apo. occasione igitur mortis fuit proxima z imediata causa donationis sed illa donatio non est cau sa mortis que sui natura irreuocabilis est. z ideo est dona tio inter uiuos occasione mortis facta. z ideo de uiribus testamenti primi quantum ad bona donata non est querē dum quoniam dicta lipa omnia ex donatione capit que fa cta fuit soli p̄senti z acceptandi z donatio hodie pfici tur nudo pacto tam inter uiuos ut. l. si quis argentum. C. de donatio. quam causa mor. ut. l. cum pater. §. meui de lega. ij. ubi est glo. singularis nec additionem hereditatis requirit. C. fa. her. l. filie z no. glo. eo. ti. l. filium quem ha bentem quinimo z absqz donatione domina lipa o3 ha bere totum uirtute testamenti secundi quod ualeat z reuo catur primum ut in. §. posteriore in sti. qui. mo. testa. in fir. Nam primo testamento dicta domina catherina non po nit ullam clausulam derogatoriā sed simpliciter iurauit z testamentum irreuocabile esse uoluit hoc autem nō no cet secundū testamento ut in. l. si quis in princ. testamenti ff. de lega. ij.

ff. de leg. iij. per dy. in. c. mutare de reg. iur. li. vi. licet peritium incurreret qui renouavit ut ibidem no. per dy. bar. & alios sed tale peritium non adimit potestatem testandi secundo nec reddit secundum testamentum nullum de quo in spec. de instru. edic. §. compendiose. & hoc tenet disputando Jo. an. ut refert bar. in. d. l. si quis in prin. testamenti. §. quero quid si testator dicit. In hoc tamen attendendum est quia idem bar. dixit quod dictam iuramentum saltem habet vim clausule derogatorie & ideo oportet de dicto testamento specialem mentionem fieri per. l. cum pater. §. filius matrem de leg. ij. sed salua sua reuerentia. §. ille non probat. sed bene probat quod videtur testator voluisse valere omni modo quo melius valere potest & sic etiam iur. codicillorum & cuiuslibet alterius ultime voluntatis. sed non quod dicta voluntas sic iurata sit derogatoria satis derogatum est testamento primo per illa verba inbens & mandans omnia alia testamenta &c. ex equo vni cum solum precesserat testamentum ita quod ad aliud non poterat fieri relatio secundum eundem bar. in. d. l. si quis in prin. testamenti unde vi ipsa dicere nos oportet hereditatem dicte domine catherine pertinere ad ipsam dominam lipam virtute testamenti. bona vero donata virtute donationis irrevocabilis causa mortis facte & morte dicte domine catherine confirmate si fuisset donatio causa mortis.

Non ob. statutum prohibens vniuersalem donationem omnium bonorum quia licet instituta fuerit vniuersalis hec tamen donatio non fuit vniuersalis cum vniuersalis fuerit retentus per donantem. uel dicendum est quod statutum loquetur de donatione inter viuos ut patet ex sui figura. illa autem est inter viuos que ex mera liberalitate pcedit & cum ea mente datur ut confestim accipientis fiat & ob nullam aliam causam datur nisi ut exerceat liberalitas & munificentia ut. l. i. in prin. ff. de dona. & de hac donatione proprie & stricte sumpta intelligi debet statutum repugnans iuri civili ut. l. iij. §. hec verba. ff. de neg. gest. de exerci. l. i. §. si is qui nauem de uerbo. fig. l. eum qui vectigal. & l. i. tigurij. licet ergo dicta donatio reuocabilis sit quia eam donator uoluit reuocari tamen quia ad donandum non ex mera liberalitate processit sed casu donatoris mors fuit non est propria & stricte donatio inter viuos. hinc est quod qui scienter soluit indebitum non proprie donat ut no. glo. in. d. l. i. in uerbo ad liberalitatem bar. ibi in. l. i. de condi. inde. non obstante dicto statuto dico donationem predictam valuisse siue dicamus eam donationem causa mortis proprie siue dicamus donationem inter viuos. nam tria sunt donatio causa mortis uera & proprie & donatio inter viuos non tamen proprie uera ut est in casu nostro & ita dico & consulo ego angel. &c. cccxxxij.

Arinus Condani valentini de castro buccoli fecit testamentum in quo instituit sibi heredem vniuersalem quedam suum nepotem & substituit sibi societatem sancte marie de castro

uenioli que fert cadauera ad sepulturas prohibens dicte societati & omnibus in dicta societate existentibus uel succedentibus in futurum ne alienent aliquid de dicta hereditate & hoc ideo quia uoluit ipsam hereditatem usui pauperum perpetuo subiacere receptantium se in dicta ciuitate amore dei & pro anima testatoris. post mortem uero dicti testatoris societas repudiavit dictam hereditatem & est constituit postea syndicum ad repudiandum eam & intimatio repudiationis iudici facta est deinde post lapsum tempus. xxx. an. & ultra queritur utrum dicta societas amodo possit admitti ad adeundum supradictam hereditatem.

Rimo Videtur oportet de repudiatione hereditatis substantia & effecti an teneat nec ne. Et uidetur prima fronte quod non quia ecclesie aut alia loca pia aut ipsorum prelati sine causa iusta & approbata & sine superioris decreto bona eorum alienare non possunt in cor. de non alie. per totum. C. de sac. san. eccle. autem. hoc ius porrectum & in cor. unde sumitur & extra de re. eccle. non alie. per totum uerum quia dicta societas est mere laicorum & per laicos regitur & per laicos est constructa per totum cum religiosi non presuponatur deputata alienare potest locus dicte societatis cum bonis suis perfundatores loci & successores eorum de donatio. inter dilectos per Innoc. & Joan. and. & propte

rea dicit quod si ecclesia uel capella existit in palatio magni domini non est locus religiosus nec pertinet ad curam episcopi ibidem enim locus religiosus esse non potest nisi auctoritate pontificis & propterea uidetur quod leges prohibitive alienationis bonorum pertinentium ad venerabilem locum & ad collegium quod actio pia constituit non extendatur ad loca pia non religiosa & auctoritate diocesani non constructa sed mere profana que reguntur per meros laycos & mere auctoritate laycorum sunt fundata & constructa posito autem quod dicta productio fieret ad locum pium & ubi pius actus exercentur sicut in societate predicta tamen hic non tractamus de alienatione bonorum loci sed de repudiatione hereditatis delate que nunquam fuit in bonis dicti loci hec quidem penitus sunt diuersa alienare & nolle hereditatem acquirere. qui enim non acquirit non alienat ff. que in frau. cre. l. qui autem in prin. & ver. prouide & qui repudiavit ex quo nullus dolus nullaque fraus intercessit nec ex natura preambuli contractus uel quasi querere tenebatur. ff. de heredi. ven. l. ij. §. non tantum ad. l. acquil. l. si seruus seruum de peti. here. l. sed si leges. §. prouide si quis ob ca. test. l. per que sunt contra. licet autem ecclesia uel alius locus pius possit hereditatem repudiare per se uel per procuratorem specialiter constitutum ad repudiandum ut fuit in themate nostro hoc non posset administrator dicti loci solus sicut nec tutor hereditatem infanti delata repudiat ut. l. remittente & l. si infanti. C. de iure delibe. §. in proposito ut dixi omnes de societate duobus solis absentibus sed requisitis legitime repudiauerunt hereditatem per se ipsos immediate cum constituerunt syndicum specialem ad renunciandum. ff. de acquiren. here. l. paulus. & deinde successive repudiationem iudici intinuerunt per syndicum repudiantem de nouo postquam ergo dicta societas hereditatem repudiavit adire eam non potest nisi beneficio restitutionis in integrum quo inuatur minor & ecclesia quod paribus passibus ambulant. C. qui. ex cau. ma. l. res publica. C. si ut se ab here. absti. l. si. ff. de mino. l. sed si sine. §. restitutio. C. de repu. here. l. sicut. ff. de acqui. here. l. impuberibus & eo. ti. l. nec cesarijs. tempus autem petendi beneficium restitutionis si societas predicta lesa fuit repudiando longe plusquam transactum est. incepit enim currere a repudiationis tempore quia tunc lesio si qua fuit consummata est & tempus petendi restitutionem in integrum semper incipit currere ex tempore lesionis complete unde de dicta societate que hereditatem repudiavit nec ipso iure nec beneficio restitutionis in integrum eam agnoscere potest. Nec obstat quod testator uoluit bona societatis alienari posse per ipsam societatem quod non alienat repudiando unde non est subiecta legi testatoris. Sed hic diligenter aduertendum quod testator ideo alienationem prohibuit quod uoluit ipsa bona ad perpetuum usum pauperum dicte societatis distribui & conuerti. unde licet dicta societas repudiare potuerit hereditatem ad preiudicium sui non potuit in preiudicium pauperum imo ad utilitatem pauperum compelli posset adire ex senatusconsulto. treb. ff. ad treb. l. i. & l. cogi & l. si cui pure eo. ti. & per multas alias. l. uicti tituli. Dubito super hoc primo quod uerba dicti testatoris fuerunt prolata per modum cause an fideicommissum vniuersale inducant & uidetur quod sic cum illud quod uenit in causa potuerit per testatorem induci. ff. de here. in. sti. l. qui uolebat Bar. in. l. ex hac scriptura. ff. de dona. §. contra quod si induceret fideicommissum non uidentur inducere nisi in euentu conditionis si societas bona hereditate alienauerit ut patet ex uerbis testamenti que conditio purificata non est ex quo societas hereditatem repudiavit & repudiare potuit & conductio adiecta legatis fideicommissis & hereditatibus institutibus impleri debet in forma alias non uendicat sibi locum. ff. de condi. & demon. l. mentis & l. qui heredi. hoc autem per pauperes uel episcopos ut patrem ipsorum nunquam exiit postulatum in hac ergo instantia inter dictam societatem uertente nomine solius societatis & emptorem dictorum bonorum dicta societas si ne dubio uidetur debere succumbere uenditio autem facta per episcopum & successive per archiepiscopum in dictis bonis non obest. nam archiepiscopus uel episcopus non distribuit inter pauperes dicti loci secundum pium propositum testatoris quod facere debuit ut. l. nulli. C. de episc. & cle. & ipsis pauperibus & eorum iuri nullo potuit derogari modo alter eorum uel uterque. Solum ergo hoc coctum

do videlicet dictam societatem in hac instantia iusticiam non fouere et hereditatem predictam ad dictam societatem non pertinere. In autem ad pauperes societas pertinet in suspensio relinquo propter dubia supradicta et maxime quia ex testamento vel ab intestato hereditas non est adita unde relicta non debentur quantuncumque pro nisi bona adiciantur. ff. de fideicod. l. i. j. spec. in ti. de testa. et Jo. an. in addi. suis et in ti. de instru. edic. non curio allegare si gnanter quia non expedit. Et ita dico et consulo ego angelus et c.

Statutum Communis florentie disponit quod de gestis inter fratres gabella non solvatur queritur utrum appellatione fratris contineatur frater naturalis ut sic eximatur a gabella.

bella.

Abelle Et vectigalia odiose sunt et ideo permissiua restringi debent ut possunt salva ratione recti sermonis. ff. de publica. l. licitatio. §. earum et ideo sine imperatoris precepto aut permissione per neminem inducuntur. C. nona vectiga. per totum ff. de publica. l. vectigalia et in. x. coll. que sunt regalia. c. in hibitiua autem sunt amplianda ex generali regula odia restringi et c. et maxime ubi in beneficium prohibentur sicut est in proposito. interpretatio ergo debet fieri nedum largi sed largissima. ff. de consti. prin. l. i. et in regula iur. beneficium de reg. iur. in. vi. item ante iulgentium instituta natura seruum a libero non discernit neque legitimus a naturali sed eo iure omnes liberi et legitimi nascebantur. bella autem seruitutem introduxerunt et impuritatem et naturalem iuris civilis censura solummodo introduxit in cor. qui. mo. na. effi. le. et sui. §. si quis uero non habens usque ad. §. si uero naturalium solummodo filiorum et in cor. qui. mo. na. effi. sui. §. si quis ergo filios colla. vij. Attento ergo iure nature quod solum in proposito intueri debemus ex quo per uerba naturalia et nature soli coherentia loquitur municipalis censura dicendum est appellatione fratris contineri fratrem naturalem nam ei conuenit hoc nomen sicut legitimo ut. l. tutellas in fi. principij. ff. de capi. di. et licet naturales iura agnationis non habeant quoniam agnatio sola iure civili inducta est et ius civile eos excludit tamen habent iura cognationis quod quidem nomen naturale est alterum uero civile ut. l. iuriscōsultos. §. inter agnatos. ff. de gradi. si igitur cognatio nomen naturale est et bastardis conuenit cum imutabile sit nomen tale per ius naturale ut insti. de iure naturali. §. sed naturalia et ff. de pac. l. ius agnationis patet fratrem naturalem appellatione fratris contineri cum primus frater sit secus autem si esset sobrinus aut uterior in gradu quia tunc dictus ordinamentum non porrigitur ad tales fratres etiam naturales atque legitimos quia eis non congruit appellatio nisi cum adiectione huius qualitatis sobrini uel remotioris in gradu sicut bar. et bene in. l. lucius. §. quidam predia. ff. de leg. iij. Contineretur etiam sub dictis uerbis soror licet statutum loqueretur de fratre. ff. ad tre. l. lucius. §. menia. ff. de pac. l. tres fratres et ideo ut superius est consulum per excellentissimum. l. doc. dominum Jo. et successine per facundissimum. d. Jo. rosellum consulerem ego angelus de perusio si ad consulendum essem assumptus et cetera.

Statuto Florentie cauetur quod maior xvij. annis cui de iure hereditas ex testamento uel ab intestato defertur si tenuerit et possiderit per xv. dies post mortem illius cuius talis hereditas diceretur talem hereditatem seu bona ipsius hereditatis uel que de bonis ipsius defuncti remanserint licet de ipsius hereditate et bonis quocumque modo exierint omnibus creditoribus hereditariis sit efficaciter obligatus et possit conueniri et cogi etiam in personis et rebus integre cum effectu ad solutionem debitorum hereditariorum creditoribus faciendam nec seipsum possit defendere pro iure dotis matris uel aliquo alio iure repudiationis beneficio inuentarij uel aliqua exceptione. Contingit quod iacobus et nicolaus filij cōdas guidi possederunt quōdam palatium post xv. dies post mortem dei guidi tanquam de bonis gaddi et guidi uigore dotis matris eorum. Item queritur an dicta apphenio faciat eos heredes dei guidi si reuera palatium fuit gaddi et ad guidum nunquam pertinuit quod etiam asseritur per utranque partem.

Secundo queritur si dictus iacobus uxorem accepit et potem habuit et uigorem quandam emit et per traditionem recepit an presumatur emptum ex bonis dicti guidi ponendo etiam pro constanti quod dictus guido cum dictis filiis steterit in domo predicta usque ad mortem suam.

Dictum palatium totum reuera fuit gaddi et non pertinuit ad guidones et hoc confessatur per utranque partem ut in puncto proponitur non vendicat sibi locum statutum sub rubrica de forma conueniendi heredes pro debito defuncti quia illud statutum ut locum habeat plura copulatiue requirit. Primo quod possidens fuerit maior xvij. annis. Secundo quod eidem sit delata hereditas ex testamento uel ab intestato. Tertio quod possiderit per xv. dies post mortem testantis. Quarto quod possiderit hereditatem uel bona defuncti uel que de bonis ipsius defuncti remanserint licet postea defuncto illo quocumque modo de eius hereditate et bonis exierint omnium ergo dictorum copulatiuum requiritur concursus. ff. de condi. insti. l. si heredi plures. et maxime quia dictum statutum fortiter exorbitat a iure communi dum uult possessorem uel detentorem obligari ad satisfactionem debitorum non obstante quod talis possessor uel detentor se possidere pretendat pro iure matris sue etiam non obstante repudiatione uel beneficio inuentarij uel aliquo statuto uel reformatione dicte ciuitatis florentie et ideo strictissime debet intelligi quanto plus potest ut sic in totum et per totum non contineat omnem iniquitatis speciem cum tollat iura repudiationis iura dotis et iura inuentarij que omnia salua sunt et esse debent de iure communi. C. qui po. in pigno. ha. l. assiduis. C. de iure deli. l. si. §. et si perfecta et §. in computatione. Si ergo dictum palatium nullo modo pertinet ad dictum guidonem ergo non tenuit neque possedit bona guidonis uel que in eius hereditate remanserint et licet nicho. et Jaco. propria auctoritate possessionem acceperat uigore pacti dotali matris eorum non acceperunt ut heredes nec hereditario nomine et dicti guidonis non sunt heredes quia actum illum non fecerunt ut heredes sed alia ratione iusta casus est in. l. i. C. de repud. Nec ob quod possiderunt ut bona guidi quia possiderunt ut asserita bona guidi et quia ex quo op. cum ueritate non concurrunt non possiderunt bona guidi sed possiderunt bona gaddi unde illa assertio falsa seu erronea non preiudicat ueritati ut. l. cum falsa. C. de iuris et fac. igno. ubi est casus ad litteram et in dubio presumitur dicta assertio erronea cum constat rem aliter se habere et in facto alieno consistebat cuius error tollerabilis est ut. l. erro. C. de iuris et fac. igno. et ibi per Ly. coniuncta. l. si. ff. pro so. licet. ergo possiderunt bona gaddi tanquam gaddi et guidi sed ad ipsum guidum nunquam pertinuerunt sed ad gaddum ergo nunquam tenuerunt neque possiderunt bona guidi et per consequens deficit omnino dispositio statutaria cum deficiant uerba statuti. ff. sol. ma. l. si uero. §. de uiro. ff. vi. bo. rap. l. iij. §. uocere quoniam imo et ipsum palatium fuerit ipsius guidi non tamen actio competens dicti nicho. et Jaco. pro restitutione dotis matris esset confusa quin detur eis ius detinendi dictum palatium pro dicta dote. Nam si quis percōtinerit uerba statuti dictum statutum non facit detentorem uel possessorem sed solum obligat eum ad satisfactionem debitorum hereditariorum non obstante iure dotis matris aut alio iure hec autem stant simul quem esse obligatum ad satisfactionem creditoribus hereditariis et non esse heredes. nam alio iure quis obligatus esse potest puta si hereditatem emit cum pacto ut satisfaceret creditoribus nam satisfacere tenetur et tamen heres non est ut. l. emptor de here. uel act. ven. et l. ij. ff. eo. ti. sic ex municipalis censura hereditatis aut bonorum possessoris ad satisfactionem astringitur creditoribus sed ad exendum de possessione non compellitur sicut nec compelluntur dicti nicho. et Jaco. pretendentes iura dotium matris eorum sed dicte possessioni palatij debent insistere et deberent dictis creditoribus respondere si poneremus dictum palatium fuisse in aliqua parte dicti guidi quod in puncto negatur et per partem aduersarum confessatur. Ad id autem quod queritur an domus emptum per dictum Jaco. existentem tunc in potestate dicti guidi presumatur emptum de bonis dicti guidi questio est decisa quod non ex quo

non ex quo dictus Jac. habuit dotem uxoris sue et erat
mensurarius seu campio: mensam tenens publice et no-
torie in qua quotidie lucrabatur ut faciunt diligentes ca-
mpiores et mensurarii. C. de bo. que lib. l. cu3 oportet in pn-
cipio et maxime quia postea laudatum fuit inter Jac. et
guidonem quod dicta domus esset dicti iacobi et licet qui-
do steterit in domo predicta et ibidem fuerit mortuus ta-
men nullam possessionem habuit tempore vite sue quoni-
am iure patrio et sic familiaritatis tenuisse presumitur que
detentio non est possessio nec animo nec re de acqui. pol.
l. qui iur. familiaritatis. Possit dici quod imo pater possi-
debat vna cum filio cum illius domus usufructum debe-
ret habere tanq3 rei aduenticie sed respondeo per inter-
pretationem quia ex quo Ja. onera matrimonij sustine-
bat nullus usufructus deberet pertinere ad patrem cum
dos et fructus semper debeant consistere apud sustinen-
tem onera matrimonij. ff. de iure do. l. si is qui stichum. S.
ibi dos et ff. fa. herc. l. si maritus et l. si filia. S. i. ff. pro so-
l. actione. S. si. Et per hoc concludo ex supra narratis di-
ctos nicolaum et Ja. non fore nec esse heredes dicti qui-
di nisi aliud doceatur. Et ita dico et consulo ego ang. et c.
florentie. MCCCXCIX. mensis marcij. cccxxxvij.

Empronius

olim gai et florentia in
anno domini. MCCCXCIX. inditione. iij. die
iij. mensis septembris. Titium meum de flo-
rentia vna cum pluribus alijs insolidum suum
procuratorem legitime ordinavit ad plures actus et ad plu-
ra facienda inter que plura est mandatum speciale ad ven-
dendum concessum et ordinatum in dicto instrumento pro-
curatoris sub infrascripto tenore et forma videlicet. item
ad vendendum tradendum dandum et concedendum cui-
cunq3 et quibuscunq3 persone et personis emere volenti-
bus omnino et quecunq3 bona mobilia et imobilia ubi-
cunq3 posita ad ipsum constituentem pertinentia et spe-
ctantia pro illo et illis precio et precijs et pecunie quanti-
tibus que dictis procuratori et cuilibet eorum ut dictus
est videbitur et placuerit et huiusmodi precium vel precia co-
fitendo se habuisse et recepisse ab emptoribus et empto-
re huiusmodi bonorum et ad constituendum dictum sem-
pronium constituentem predictum nomine emptoris et em-
ptorum huiusmodi bonorum tenere et possidere donec et
quousq3 ipse emptor possessionem adeptus fuerit corpo-
ralem et que etiam bona ex nunc et dicto casu dictus con-
stituens nomine dicti emptoris et emptorum constituit se
tenere et possidere et dandum et concedendum emptori
et emptoribus licentiam et omnimodam potestatem sua p-
pria auctoritate intrandi ipsa bona et possessionem inde
adipiscendi et retinendi quandocunq3 et quocunq3
et quoriscunq3 et qualitercunq3 voluerit nihilomi-
nus ex habundanti ad voluntatem emptoris constituen-
dum et substituendum semel et pluries unum procurato-
rem vel plures ab inducendum imittendum huiusmodi em-
ptorem in tenutam et corporalem possessionem bonorum
tunc venditorum. Item ad promittendum defensionem
bonorum venditorum cum pactis utilibus adiectione pe-
ne et obligatione bonorum et alijs renunciationibus con-
ditionibus et modis et clausulis vfitatis. Et in fine dicti
mandati sunt hec verba et ad faciendum fieri et confici ma-
nu publici notarij de predictis et infrascriptis et quolibet
predictorum infrascriptorum unum instrumentum et plu-
ra dictarum et vallatum cum omnibus et singulis supra-
scriptis provisionibus et cautellis et alijs quibuscunq3 ad
sensum et voluntatem accipientis contractum et sui sapi-
entia. Et generaliter ad omnia alia et singula dicendo facie-
do gerendo procurando que in predictis et circa predicta
et quolibet vel altero predictorum fuerint opportuna et q-
ipsemet facere posset etiam si mandatum exigerent specia-
le dans et concedens dictus constituens dictis suis procu-
ratoribus et cuilibet ipsorum insolidum ut dictum est ad
hec omnia et singula et ab eisdem descendentes plenu-
liberum et generale mandatum cum plena libera et gene-
rali administratione promittens ratum habere et c. Do-
stea vero dictus titius meum procurator predictus constitutus
ut superius continetur in anno. dñi. MCCCXCIX. inditio-
e. iij. die. xxix. mensis ianuarij procuratorio nomine dicti
sempronij vendidit dedit et tradidit iure proprio et in ppe-
tuis ser Jo. petri notario florentie in pte patris existente

recipiendi pro se et eo que noiaret in emptore quada3 petia
terre dicti sempronij in instrumeto dicte venditionis contentu
et confinatum in forma et cum pactis promissionibus et
obligationibus et clausulis vfitatis vsq3 ad capitulum p-
ctij. et ita stant verba instrumenti pro precio vero et nomi-
ne iusti precij florentorum auri. lxxx. ponderis et comunis
cursus florentorum quos florentes auri. lxxx. pro vero et in-
tegro precio ipsorum bonorum ipse ser Jo. petri seu ille
quem nominaret solvere et pagare debeat ut promissit di-
ctus ser Jo. petri dictis nominibus et modis dicto titio
meum stipulati nomine dicti sempronij gai domini sui pa-
gare et solvere dicto sempronio vel eius procuratori post
quam ipse ser Jo. pe. seu ille quem nominaret in empto-
rem habuerit tenutam et possessionem corporale et actua-
lem dictorum bonorum supra contentorum et confinato-
rum vacuam et expeditam a dicto sempronio vel eius p-
curatore legitime secuta etiam primo expressa ratificatio-
ne fienda per dictum sempronium per se ipsum et presen-
ti contractu et omnib3 in eo contentis et ante ipse ser Jo.
petri vel ab eo nominandus solvere non teneatur precium
antedictum. nihilominus tamen ex nunc ad efficaciam et
effectum presentis contractus ad comodum ipsius ser Jo.
petri et seu eius quem nominaret ut dictum est habeat et
intelligatur habita fides de precio supradicto per dictam
promissionem ipse que ser Jo. petri seu nominandus pos-
sit uti possessione et dominio dictorum bonorum etiam si
non fieret alia huiusmodi traditio possessionis constituens
insuper dictus titius meum dicto nomine se dicto nomine
et dictum sempronium dominum principale predictus di-
cta bona supradicta vendita deinceps nomine dicti ser Jo.
petri et pro ipso ser Jo. petri dictis nominibus quib3 su-
pra emit tenere et possidere donec dictorum bonorum su-
pra venditorum possessionem acceperit corporalem quas
accipiendi et retinendi eidem emptori et seu nominando
ab eo auctoritatem et licentiam omnimodam contulit at-
q3 dedit et insuper ad cautellam et super habundantiam di-
ctus titius procurator predictus dicto nomine constituit
substitutit et in locum suum posuit Bar. et An. et quilib3
ipsorum specialiter et nominatim ad inducendum et imit-
tendum huiusmodi emptorem et seu nominandum ab eo
in tenutam et corporalem possessionem dictorum bono-
rum supra venditorum. promittens dictus titius procurator p-
dictus de evictione et legis defensione dicte venditionis
dicto nomine cum omnibus clausulis comuniter vfitatis
vsq3 in finem contractus predictae venditionis. Item po-
nitur quod subsequenter eodem anno inditione et die. xij.
mensis Marcij ser Jo. petri emptor predictus cum pa-
rabola et licentia dicti petri patris sui nominavit in empto-
rem dictorum supra scriptorum bonorum dominam Jo-
nam olim vannis cionis et uxorem meum et matrem dicti
titij procuratoris et dicto procuratorio nomine vendito-
ris predicti et constituit ad cautellam procuratorem ad in-
ducendum et ponendum dictam dominam Jo. in tenu-
tam supradictorum bonorum et corporalem possessione3
anto. barro. et certos alios qui anto. bar. procurator ad in-
ducendum predictum anno inditione die. xvi. mensis mar-
cij inissit in tenutam supra scriptorum bonorum martinu
ioannis procuratorem et procuratorio nomine dicte ofie
ioan. nominate predictae interim vero donec ista per titius
meum procuratorem predictum dicti sempronij gai. ita ut
premittitur agerentur et fieret sempronius gai constitues
prefat3 supra scripta eadem bona in predictis anno. MCCC-
ccxcviii. inditione. vij. die. iij. mensis february et sic p. vi.
dies post primam venditionem factam per dictum titium
meum procuratorem predictum cedit vendidit tradidit lau-
rentio francisci ementi pro se et eo que nominaret in em-
ptorem et constituit se tenere dicta bona nomine dicti lau-
rentij francisci et eius quem nominaret in emptorem et sub
eodem laurentio prefatus sempronius confessus fuit no-
sub spe future numerationis sed quia vere recepit pro pre-
cio dictorum bonorum se habuisse et recepisse florentes
auri. cx. et inductus fuit dictus lau. franci. pro se et eo que
nominaret in corporalem possessionem supra scriptorum
bonorum per stephanum ioan. procuratoris dicti sempro-
nij gai ad hoc specialiter constitutum die. vij. mensis februa-
rij dicti anni et sic ante inductionem supra dictam factam
de supra dicto procuratore supra dicte do. ioan. nominate
predictae et ante supra dictam nominationem de dicta ioan.

factam qui lau. franci. post predicta incontinenti existens in possessione dictorum bonorum ipsa locavit et abinde et citra locari fecit et possedit et postmodum subsequenter die primo mensis martij caterinam filia suam emancipatam in empiricem dictorum bonorum legitime nominavit que caterina legitime ratificavit dictam inductionem in possessionem de dicto laurentio suo nomine et vice et nomine nominandi per eum et dictam nominationem de ea factam die. xi. presentis mensis aprilis. Adodo que ritur que dictarum dominarum emprionum et seu nominatarum in empirices dictorum bonorum uel quis ex supra predictis emptoribus nominantibus et nominatis sit potior et melior iura habebat in dominio et possessione dictorum bonorum.

Consultatio Predicta est dubia et formaliter eam a maioribus nostris tactam non memini prelegisse dubietas autem dicitur ex duobus. Primo presupponendo per constanti quod procurator omni dolo et fraude caruerit quis sit in iure potentior an emptrix prima an secunda. Secundo an presumatur procurator bona fide uersatus secundum ea que proponuntur. De primo dicendum est sine dubio quod emptrix prima que prior et potentior in tempore est ergo in iure potentior est. nam procurator predictus primo uendit et dominum suum pro emptore constituit possidere que quidem uerba translationem possessionis operantur licet deficiat illud uerbum precario. C. de acqui. pos. l. ij. in glo. in uerbo tradita que hoc dicit no. ff. de acqui. pos. l. quod in eo. e. xi. predia specu. in ff. de emp. et uen. §. i. uer. quid ergo si in instrumento cum se. et de hoc uidetur casus in l. siue autem. §. si duobus. ff. de publicia. ubi si duo emerunt ab eodem ille prior intelligitur et potentior cui primo possessio tradita est ut patet ibi. Traditur autem possessio dupliciter. primo uere et per actus nature ut cum quis in possessionem inducitur corporalem. traditur et ficte et hoc dupliciter. et primo cum quis constituit se precario alterius nomine possidere et reuera tunc possidebat ut. l. q. in eo. ff. de acqui. pos. alias nihil operaretur constitutio precarij et idem si quis constitueret se possidere detracto precario. ff. de acqui. pos. l. q. uis. §. i. et dicta. l. ij. in glo. predicta cum ergo dictus procurator constitueret dominum et se ipsum procuratoris nomine emptoris nomine possidere sine dubio prima fronte uidetur dicendum in primum emptorem adminiculo iuris ciuilitis primo possessionem translatam et ex eo dominum contractum. Contrarius credo uerum in casu nostro quia licet procurator se nomine domini constitueret et dominum possidendum pro emptore anteq. dominus in animo suo destinet pro emptore se possidere uelle pro nullo possidet sed pro se. quoniam hoc in animo et in anime potentia consistit. cum autem dominus destinauerit hec destinatio retrahitur propter procuratoris actum. in proposito autem neduz quod dominus destinauerit uelle possidere pro emptrix prima imo fecit totum oppositum que uendit et distrahit et alium in corporalem possessionem induxit per quam inductionem etiam si prima emptrix per iuris adminiculum possessionem quesisset fuisset omni possessione priuata et sibi omnis possessio interuersa. ff. de ui. et ar. l. colonus et l. cum fundum. C. de acqui. pos. ita quod quantum ad possessionem meram atinet nulli dubium esse potest quin secunda emptrix in corporalem possessionem inducta saltem pro interuersionem possessionis facte per dictum uenditorem in possessionem uel iure possessionis esset potentior et quia domini traditio uera per actum naturalem inductionis facta est potentior traditio ne ciuili. ff. de pac. l. ius agnationis. ff. de lib. et postu. l. fi. in ff. de iur. natura. §. sed naturalia. Nec ob. dicit. §. si duobus quia ibi loquitur cum vni soli traditio facta est hic autem est facta ambobus. vni uere per dominum. alij per procuratorem non possidentem et ficte. Sed videndum quia procurator fidem habuit de precio ut patet ex themate an potuerit quia si non potuit questio est sopita bart. tenet quod sic in procuratore priuati mandati habente generale ad uendendum absq. limitatione cause. ff. de re iud. l. a dno pio. §. sed si emptor cui assentio si habendo fidem de precio de re dñi nihil donat puta que uendit iocata uel predia arida aut alia fructus non pducuntia sui natura

aut expediebat fide haberi de precio que aliter bona non inueniebant emptore secus si sui natura fructus pducunt in dñstiales et naturales uel alteru ipsoz sicut est in proposito na tunc habedo fide de precio donat. sub dco mandato non coprehendit dicta donadi potentia. ff. de pac. l. pira iur. §. si filius. et quia ergo fidem de precio habere non potuit eo quod habendo fidem donauit contractus est nullus tanq. non interclusus sub mandato uel eius forma sufficiat allegare dicta per eundem Bar. in d. §. sed si emptor in rationibus suis licet hec dicta non tangat nec cogitauerit de eis et est dictum meum. Quid enim si procurator fecisset fidem de precio per tempus. v. vel. ix. annorum uel ad tempus prolixius quis non dixerit hanc fidem habitam uera sapere donationis speciem cum rem fructus rei percipiat uenditor autem careat precio interim. C. de actio. emptio. et uen. l. curabit. Nec autem uera sunt meo iudicio omni dolo et fraude procuratoris cessantibus. Sed an in dubio simulate gestum dicatur in fraudem atq. dolum per procuratorem ex infrascriptis insidijs loculentis atq. prospitius puto simulationem presumi atq. fraudez. Primo que per multum minori precio distrahit quam ualere tempore uenditionis per eum facte comuniter de aucto. tuto. l. pupillus. §. si. in glo. parua ubi ex modicitate precij glo. presumit dolum et fraudem sic. C. mandati. l. per diuersas C. de rescin. uendi. l. siquis. C. de bo. aucto. iudic. pos. l. si. C. de iure fil. l. iij. §. diui fratres et loquor cum administra tor rem alienam gerens uendit ut est hic. Secundo presumo maliciam et fraudem quia emptor quam in continenti nominauit in empiricem matrem procuratoris unde procurator pro se ipso fingitur emisse per interpositam personam matris et hoc dupliciter uel quia matris successionem obsequio sibi parebat ut. ff. de adop. l. nec ei. §. pe. ubi est tex. optimus et sic non rem mandato imo suam sub uellato colore atq. clandestino agebat propter que magis debet presumi fraude. C. quod me. ca. l. si per impressionem in fi. qui tex. hoc probat ad litteram ff. de aucto. tu. l. pupillus. §. si. ubi est tex. optimus uel quia hoc probatur liquidis probationibus et tunc nulla dubitatio est. Consideratis igitur insidijs modicitate precij nominatione facta incontinenti aut quasi que est potissima causa presumende collusionis ut. l. si uentri. §. in bonis. ff. de priu. credi. et conventionis matris et filialis que nulla potest feruentior esse et fidei habite de precio per quas insurgit necessario donatio dco et consulo primo dictum procuratorem non potuisse uendere eum habendo fidem de precio nisi appareat ex figura mandati eum posse uenditionem non tenere et ex ea emptori nullum ius quesitum esse ex quo hoc non habuit in mandatis sed preter aut contrafecit ut. l. diligenter. ff. manda. Secundo concludo que licet habuerit potentiam habendi fidem de precio tamen secunda emptrix est potentior et potior tam in possessione quam in dominio eo quod sibi prius tradita est possessio per instrumentum naturale missionis in possessionem prius autem emptrix per instrumentum ciuile tantuz per quod non queritur possessio nisi cum dominus in animo suo destinauerit se possidere uelle pro emptore quia uoluntas subsequens retrahitur ut iam dixi. Tertio et ultimo concludo ex his que proponuntur simulatum contractum et in fraudem factum presumi et ipsum procuratorem sibi emisse pro se re uera et non in fauorem alterius et id ex dicta simulata uenditione et traditioe non esse translatum dñuz ut pdixi prius pbat. C. plus ualere que agit per totum. De secundo est casus in l. emptor de aqua plu. ar. et non est alibi. l. quod ex simulato contractu non transfertur possessio ratio est quia presumitur traditio simulata sunt contractus. Et ita dico et consulo ego Ange. et c. Alcccxxvij. die primo Albatij. cccxxxvij.

Instat Procuratorem mandatum habentem de uendendo rem domini uendentem aliter quaz habeat in mandatis nullum ius in emptorem transferre sicut nullam omnino habuisset mandatum nisi reduceretur uenditio ad formas mandati l. possessores cum duabus se. ff. man. ergo dicta uenditione facta per dictum titulum procuratorem sempromij in dictum ser Jo. a dicto procuratore emente nulluz ius in re uendita translatus est non magis quam sibi quilibet extraneus nullum mandatum a sempromio habens rem sempromij

pronj vendidisset vel obligasset. l. i. z. l. si prediū. C. si alie-
res pig. da. fit. l. rem alienam. ff. de contraben. emp. qz con-
stat dictum titium vendidisse rem sempromj aliter quā ha-
buerit in mandatis quod clare probatur. Primo quia
habuerit in mādatj vendendi rem sempromj pro illo p̄cio
quod dicto titio videbatur z placebat z huiusmodi p̄cijs
confitendum se habuisse ab emptore ut patet in forma dī-
cti mandati. Cum ergo duplex sit p̄cium. s. numeratum
z conuentum. l. ij. §. i. ff. de contraben. emptio. z habuerit
titius in mandatis non de uendendo pro p̄cio conuen-
to sed pro numerato quod patet per uerba in suo manda-
to posita uidelicet z huiusmodi p̄ciam confitendum se
p̄cium habuisse z recepisse z c. ergo uenditio per eum
facta non tenuit quia facta pro alio p̄cio quam habuerit
in mandatis. quod etiam roboratur ex eo quia per uerba
predicta mandans non uoluit pro p̄cio rei sue uenden-
de habere obligatum futurum emptorem quem ignora-
bat sed procuratorem de quo confidebat quem procura-
torem obligatum non haberet si dictam uenditionem te-
nere diceremus sed emptorem solummodo de quo ut dī-
xi non confidit nec de eo non consensit uenditio nul-
la quia in huiusmodi cōtractibus debemus inspicere quid
sit actum z deficiente consensu seu cum in cor. disenti-
m? nulla est uenditio z emptio. l. in uenditione in prin. de cō-
traben. emp. l. sed z celsus. §. si fundus. e. ti. z ex eo quod
mandat uendi pro p̄cio numerato confessato uidetur de-
negare de p̄cio non numerato z non confessato. l. cum
p̄tor. in principio. ff. de iudi. C. de procurato. l. marinus
de compen. l. quod labeo z ista est uera z naturalis ratio
per quam patet dictam uenditionem non tenere z in dī-
ctum emptorem in re uendita nullum ius translatum esse.
Secundo probatur quod in dicto mandato uenit de uen-
dendo pro p̄cio pure non sub conditione debendo ut pa-
tet ex uerbis dicti mandati dum dicitur huiusmodi p̄ciū
confitendum se habuisse z recepisse. que uerba non con-
gruunt nec congruere possunt p̄cio non pure sed sub cō-
ditione debendo cuius solutio uel confessio de recepto in-
ternenire non potest nisi cōditione impleta quia prius nō
potest internenire uera uel ficta solutio quam obligatio-
nis conditio. l. Stichum. §. i. de nona. ff. l. si ita scriptam. §. i.
z. l. si ita scripisset. ff. de leg. ij. Tertio quia in dicto man-
dato uenit pro p̄cio quod dicto procuratozi uidebitur z
placuerit quia uerba non important liberam uoluntatem
hoc est pro p̄cio quod uoluerit sed arbitrium boni uiri
hoc est pro p̄cio quod fuerit arbitrans arbitrando scōz
boni uiri arbitrium. l. si sit de le. i. l. fideicō. §. quāquā de le.
ij. l. thays. §. sorore de fideicō. l. bonus autem uir arbitra-
ri non deberet p̄cium sub conditione promitti z rem pu-
re tradi z uendi quia in contractibus utrocūqz obliga-
tozjs debet esse qualitas ex utraqz parte licet pro vna par-
te conuentio iniatur. l. si. ff. de accep. l. si conuenerit. ff. de
pac. si ergo p̄cij solutionem sub conditione recepit z rez
pure uendit quam in mandatis habuit ergo uenditio nul-
la z maxime quia cum de vno ex correlatiuis disponitur
z de alio uidetur esse dispositum. C. de indic. uidi. l. si. l.
maximum uicium. C. de libe. prete. Quarto quia si dī-
ceres conditionem appositam in solutione p̄cij esse in-
trinsecam z inesse non extraneam z uoluntarie apposi-
tam z per consequens naturam contractus non immuta-
re conditionem pro non apposita haberi debere. l. ij. ff. de
leg. i. alias secus est illa enim conditio in p̄cij solutione
adiecta fuit uoluntaria non necessaria quia procuratoz po-
tuit uigore sui mandati absqz ratihabitione uendere z pos-
sionem tradere z se nomine emptoris constituere pos-
sidere z etiam constituens hoc est dominus constituit er-
go dicte conditiones in p̄cij solutione apposite fuerunt
saperuacue z simpliciter in damnum domini constituen-
tis cum procuratorem apposite fuerunt. igitur dictus pro-
curatoz dictas conditiones apponens in dolo uel in culpa
dictas conditiones apponendo fuit z maxime quia p̄-
cium potuit z debuit pure stipulari seu uendere pure z
simpliciter p̄cium stipulando. unde si conditiones predi-
ctas apposuit fuit in culpa z mandatum non seruauit.
Tertius est notabilis in lege si in testamento si ob ca. testa.
ff. z. l. quia. ff. de condi. insti. ubi probatur no. quod qui ac-
tum potest facere pure z facit sub conditione ex facto al-
terius quod non erat necessarius de pendente culpandus
est. Quinto qz non debuit claudicare contractus ut in

terim pendente conditione solutionis p̄cij posset uti pos-
sessione z dominio rei uendite z eius fructus lucrari ut i
dicta uenditione per dictum procuratorem dicitur eē actū
l. in. l. §. offerri. ff. de actio. emp. z §. ex uendito ergo non
uendit ut habuit in mandatis z per consequens c̄ptoz
nullum ius est quesitum. Sexto quia non potuit dictus
procuratoz secundum formam sui mandati habere fidem
de p̄cio z maxime secundum formam quam in man-
datis habuit. l. quod uendendi. ff. de contraben. emp. l. qui
rome. §. calimachus de uerbo. ob. z iuxta no. per Bar. in
La. dīno pio. §. si emptor de re iudi. z per Ly. in. l. in cini-
le de rei. uendi. Septimo qz dicta uenditio facta matri
dicti procuratozis fraudulenta uidetur ex ea enim proba-
tur procuratorem de bonis domini per interpositam per-
sonam matris sue fraudulenter emisse. ergo dicta uendi-
tio non opitulatur ei nec matri. casus est notabilis z ma-
xime secundum intellectum Ga. de are. in. l. si is qui bo-
nis de acquir. bere. quem intellectum ibi etiam sentit glo.
ij. illius. l. z probatur. in. l. pupilli. §. sed z si per interposi-
tam de aucto. tuto. z. l. pe. z fi. C. quod me. cau. z. l. ij. §.
z quod de subeunda. C. de natura. li. l. i. z. ij. C. de repu-
bere. z quod ibi per Ly. Octauo quia non potuit nec
debit dictus procuratoz uenditoris z emptoris officio
fungi quod fecisse uidetur interponendo matrem z ma-
xime irrequisito domino z eo non facto p̄cio quod de
facili facere poterat z debebat quia erat presens z quia
suum mandatum non fuerat de recentī sed per annos an-
te. unde multa de nouo potuerunt emergere propter que
nouo mandato z consilio opus erat. l. de etate. §. ex cau-
sa. ff. de interroga. actio. unde dolose z clam pro se emis-
se uidetur unde inualida est talis emptio. l. pupillus. §. itez
ipse. ff. de aucto. tuto. Nono quia non legaliter nec ex
fide pronj habuisse intelligitur in mandatis dictus procu-
ratoz sic uendendo negocium domini imo cum excogita-
ta caliditate z uersucia suum gessit quatenus rem domini
z p̄cium sibi lucri facere curauit z ea uti posse cum do-
mini iactura z absqz aliquo p̄cio domino applicando z
absqz eo quod ipse ad p̄cium teneatur sed mater condi-
tionaliter ut predicti z forte etiam iurauit propter ei? ino-
piam uel conueniendi difficultatem que omnia cōtra mā-
datum esse uidentur z uolum presumi faciunt z in man-
dato non uenisse quia sunt contra iusticiam z equitatem
l. nam z natura de conditione indebi. l. iulia. §. ex uen-
dito. de actio. emptio. Ex quibus omnibus euidentis-
sime concluditur dictam uenditionem factam per dictum
procuratorem dicto ser Jo. quia postea nō ex intervallo
sed incontinenti matrem dicti procuratozis nominauit p̄-
sumi fraudulenter z dolose z contra mandatum factuz.
tum ex ipsius uenditionis qualitate. tum ex ipsius manda-
ti tēpore. tum ex ipsius uenditionis fraude procurare frau-
dem domino non notificante. tum ex p̄cij modicitate quin
imo potius nullitate. tum ex ipsius fidei habite contra seu
preter mandati formam. tum ex persone iniquitate. tum ex
persone nominate proximitate z nominationis tempore
ut ex predictis apparet z per consequens dicte matri in di-
cta re nullum ius esse quesitum ideo non est necesse que-
ri an habeat potius ius ut est dictum in casu uero quo p̄-
dicta cessarent z uenditio predicta tenuisset quis haberet
potiora iura. in hoc sto. cum hīs que subtilissime per supra
dictum excellentissimum doc. do. Ange. scripta sunt uide-
licet secundam empiricem esse potiorē per rationes z
iura per ipsum superius allegatas. cccxxxix.

Stum Dictum statutuz tota que
eius mens tota que ei? vo-

luntas si bene consideratur est in preferen-
do in successione ab intestato ascendentijs
masculos feminis siue sint ascendentes p̄-

lineam masculinam ut pater z auus siue per lineaz femi-
ninam ut mater z auia ut patet in principi. dicti statuti con-
iuncto uer. matri z auie z similiter in successione descen-
dentium passiuā per lineam feminināz pretulit masculos
z agnatos unde ad successione filij uel filie uel eozuz de
scendentium uoluit uenire matrem aut coniuictuz ex ma-
terno latere tantuz eo casu quo esset filius frater uel soroz
persone mortue aut filius fratris sorozis aut patruus uel
frater patr uellus unus uel plures ex latere persone defun-
cte z ubi essent mater z patruus siue eius patruus uel fi-
lius uel filij patruus seu fratris patruellus. In hac ergo

Successione pretulit agnatos masculos et feminas cognas
 fratris matris et coniunctis ex materno latere similiter in
 successione collateralium agnatorum pretulit masculos fe
 minis et ideo mortuo fratre germano uno vel pluribus
 filiis fratris exclusit sorores carnales quas maritari volu
 it et dotari si dote essent et ubi non esset patruus talis a
 gnati defuncti sorores ipsius defuncti inuitavit solum ad
 quartam partem hereditatis si dote essent et si non esset
 quod deberent congrue dotari ita quod omnes particulas
 dicti statuti si bene discurremus diligenter quod intelli
 mus mens statuti fuit in genere preferre lineam agnato
 rum lineae cognatorum. i. masculos in quacunque successione fe
 minis. et hoc dictum statutum cogitavit in genere nec mi
 rum quia hoc placuit. l. xij. tab. ac etiam medie iur. pruden
 tie re. iur. enim. xij. tab. solum inuitabantur agnati per quos
 familiaris dignitas conservatur ut. l. i. §. antepe. de ven. in
 spi. que conservatio impossibilis est nisi concurrat etiam
 pinguedo fertilitas et opulencia bonorum per ipsas enim
 conservatur honestas que perit propter inopiam in cor
 pore de testi. §. sancimus. ff. de testi. l. iij. in prin. de custo.
 reo. l. i. in corpo. de defen. civi. circa principium de suspec.
 tu. l. pietatis et ecclesiastici. xl. melius est mori quam indigere
 non est vita eius in cogitatione victus. sordeat enim pau
 per et ei mors est solacium et vita supplicium. C. ad. l. iul.
 ma. l. quisquis. §. filij vero eius per. Go. an. in ti. de succes.
 ab intesta. in addi. sua et ideo olim benedictio patris erat
 sine hereditatis concessio. genesis. xxvij. c. v. statim ver. sen
 sit uestimento eorum fragrantiam et c. Media autem iu
 ris prudentia ultra statuit quia ad hereditatem deceden
 tis solos agnatos masculos inuitavit quia sic comodius
 visum fuit tunc iura constitui ut hereditates ad masculos
 confluere. ut insti. de le. agna. l. i. §. quod ad feminas.
 quinimo et ius pretorium totum in equitate fundatum om
 nino preponebat cognatis ordine agnatorum ut. ff. si tab. test.
 nul. exta. l. i. in prin. et quia cognati non succedebant inui
 cem superstitibus agnatis. inuentus fuit sena. consul. orfi.
 et tertul. per que mater et filij exclusis agnatis inuicez suc
 cesserunt. non ergo dicat quis statutum contradicere om
 ni iuri imo esse conforme iur. xij. tab. medie iuris pruden
 tie ac etiam iuri pretorio solum ergo obuiaret in tenatus
 consulto et in ultima cesarea iuris censura per quam sub
 lata est omnis differentia agnatorum et cognatorum et ad
 successionem pariter agnatos inuitavit salva semper gra
 dus prerogativa ut in autentica defuncto et in autentica
 cessante et autentica post fratres et in corpore unde sumi
 tur quia ergo mens intentio et voluntas statuentis fuit pre
 ferre agnatos masculos cognatis feminis licet non posue
 rit exempla per singulas successiones tamen exemptorum
 positio non extinguit mentem. ut in. l. damni et prolo. ff. de
 dam. infec. non ergo licet mentem. l. offendere nec ab ip
 sa mente recedere etiam si non sit eadem cum verborum
 figura. C. de legi. l. non dubium in glo. ij. quoniam nunquam
 verborum rigor in aliqua dispositione melior sensu existit
 ut in. l. iij. C. de li. prete. sufficit enim mentem. l. habere et
 verba deficiant. ff. de legi. l. si fraus de iure patro. l. adige
 re. §. quauis de pub. l. de precio in rone sui de adi. le. l. iij. §.
 conditio. ff. de re mili. l. milites circa prin. ff. qui pe. tu. l. sci
 re o3. §. aliud. C. de interdic. l. i. per dy. c. fi. de reg. iur. li. vi.
 quicquid enim ex mente. l. est ex. l. est sicut id quod ex ver
 bis est. ff. de ver. sig. l. nominis et rei. §. verbum ex legibus
 unde directa competet. pro utraqz et glo. dicat quod utilis cum
 ex mente et male in. l. curatozis. C. de neg. gest. et ibi ple
 ne per bar. Nunc ad propositum oia reducendo a succes
 sione fratris carnalis remouet soror et solus frater mascu
 lus inuitat. cur ergo magis dicemus ad successionem fratris
 patruelis inuitari cum superest alius frater patruelis non
 uideo. nam si statutum remouit sorores a successione germa
 ni multo fortius est credendum quod uoluit remouere et re
 mouit a successione alterius agnati remotioris et sic fratris co
 sobrini prout est in proposito et si aliud diceremus non ser
 uamus mentem statuti quia semper seruanda est et ut pre
 dixi statutum considerauit in genere uolens preferre agna
 tos cognatis feminis licet non discurret per omnes ter
 minos singulares et quod hoc sit verum patet manifeste
 statutum enim in principio uolendo excludere feminas a
 successione ascendenti posuit terminos cum tracta
 tur de successione patris et auie de proano autem et reliquis
 nihil dicit et cum disposuit de successione matris auie et p

auie de ulteriores gradibus nihil dicit non ideo quod uoluerit idem
 disponere in gradibus remotioribus sed quod stetit statutum conten
 tum in ipositione quorundam singularium terminorum sed non omnia
 numerasset similiter. i. §. item tenetur non distinguit statu
 tum per unam rationem omnium singularium termino
 rum et idem fecit in. §. 2 mortuo fratre ab intestato mu
 lier igitur que remouetur a successione patris bene remo
 uetur a successione auie et reliquorum licet statutum non di
 cat quia tamen dicitur statutum excludit feminas et cogna
 tos solo fauore agnatorum et masculorum ubique ita
 etiam de successione ascendenti et descendenti acti
 ua uel passiva uel et collateralium hunc ordinem seruare
 debemus uel obseruamus mentem non ut seruamus sim
 plicem rigorem uerborum. unde ad quos et ad quas pdu
 citur sensus et mens legislatoris ad illos producit ipsa
 lex ut. l. illam. C. de colla. ubi remouetur allegatio dicen
 tum quod non continebatur in uerbis ubi autem nec in
 mente nec in uerbis in genere uel in specie persone inclu
 duntur in lege tunc nulli dubium quod hoc solum sufficit
 quod non contineatur in lege quia non in uerbis nec in me
 te ut. l. si uero. §. de uero so. matris. Si dicatur quod iste casus
 est omissus a. l. unde indicari debet ut de omissio. ff. de lib.
 et po. l. comodissime quia nego quod sit omissus in men
 te imo comprehendens licet non singulariter tamen gene
 raliter et sufficit tantum mens generalis quantum specia
 lis unde quietatio porrigitur ad species ignoratas in indi
 uido sed cognitas in uniuersali mente ut no. plene per bar.
 in. l. qui rome. §. duo fratres de uerb. oblig. aliud ergo est
 nullo modo cogitare aliud cogitare in genere licet non in
 specie. ff. de testa. mili. l. quo iure. C. de trans. l. sub preterito
 specierum de accepti. l. et uni. §. i. insti. qui. mo. tol. obliga.
 §. est autem non autem potest negare quin statutum pre
 dictum cogitauerit de casu predicto licet non in specie ex
 quo remouit sororem a successione germani quia uoluerit
 eam remouere a successione sobrini in quo est ratio potes
 tior et maior et minor resultat iniquitas si resuleret non ta
 men dico statutum predictum disponere quicquid iniquum
 cum et a iure diuino patre mortuo sine prole cognatis ei
 dabitur successio in quibus et per quos saluabitur ipsi ius
 masculis et superstitibus filiis masculis et feminis. solus
 masculus inuitabit genesis. vij. c. ubi directo dispositio sta
 tutaria conformis est dicto iuri diuino quoad prelationem
 agnatorum et masculorum. Ex quibus concludo quod li
 cet dictus casus non comprehendatur sub uerbis ut supe
 rius dictum est et propterea dico et concludo dictum fra
 trem patruelem ad hereditatem fratris patrueli inuitari ex
 clusa sorore patrueli. Pro hac decisione adduco speciali
 ter quod plene Bar. scripsit ad tertul. l. ij. §. videndum uer
 quero quid de auo paterno ibi ex his concludo quod sta
 tutum uidetur disponere ubi decidit quod si agnati matrem
 excludunt et sic exclusio fit de iure agnatorum sicut exclu
 dunt matrem ita descendentes ex matre qui sunt remotio
 res in gradu licet statutum de eis nullam faciat mentionem
 in uerbis. sed in mente comprehendat eos. sic et in pro
 posito dicendum uidetur ut superius est scriptum non ta
 men nego quin questio sit dubia. Et ita dico et psulo ego
 Ang. et c.

Arissime frater inter nostrorum
 comune excelsus ex
 parte una et illustrem dominum. d. ducem pri
 cipalem in guerra et dominum comitem ro
 bertum nominatum in complicem et sequa
 cem uirtute generalis clausule preamble facte treuge p
 se complicibus que adherentibus et sequacibus ex parte
 una et econuerso et comune florentie et alios colligatos
 ex altera qui modicum ante factam treugam adhesit clam
 dicto domino duci uerbo tantum opere aut dicto comuni
 ut infra dicam est contentio an dictus comes robertus in
 cludatur et includi possit in dicta treuga uelut adherens
 domini ducis ad informationem autem unde licet non ex
 pediat uidetur prima fronte quod sic quia data est poten
 tia partibus declarandi adherentes et sequaces et qui de
 clarabuntur sub nomine adherentium venire debent co
 mes autem robertus declaratus est adherens per domi
 num ducem infra idem tempus et ipse idem comes hoc
 acceptauit. unde non uidetur aliud inquirendum et maxi
 me quia de iure partium uel adherentium non dicitur tra
 ctari nisi pacis tempore et tunc quilibet in iure suo rema
 nere debet

vere debet. In contrarium allegatur per comune floren-
tie quia treuge ad longum tempus et inducie ad breue non
prostant nec prodesse possunt nisi his qui propter guerras
se inuicem laciscuntur. l. postliminium. §. inducie. ff. de ca-
pti. iuncta. l. non dubito. et l. hostes. e. ti. sed durante guer-
ra et eius exercitio comes robertus uerbis litteris et fa-
ctis semper fuit ex parte dominorum florentinorum. missit
enim gentes suas in eorum subsidium contra dictum do-
minum ducem tempore oportunas missit litteras suas sui
animi declaratas qualiter intendebat in solita deuotio-
ne et filiatione florentinorum persistere non obstantibus
quibuscumque infamis sibi daret per aliquoem alio-
los de opposito missit brauium continue insignum sue fi-
delitatis ita quod monstrant se hostem dicti ducis tota guer-
ra durante uerbis litteris factis et signis. unde plenior ani-
mi sui probatio fieri non potest. ff. de acquir. here. l. gerit
coniuncto dicto bar. comune ergo florentie et comes ro-
bertus in dicta guerra semper ex una parte fuerunt non er-
go possibile est in presenti treuga ponere eum pro adbere-
te. d. domini ducis propter defectum materie. i. guerre que
necum quod esset inter eos imo erat consonantia plena.
tolle igitur materiam et subiectum et necessario tolles om-
nem predicatum de ipso subiecto quoniam impossibile est
predicari de non ente ut. l. si mihi menia et uegidia. ff. de
here. insti. ff. de condi. et dem. l. si mihi menia et ideo non
predicatur de chimera propter defectum subiecti de uerb.
ob. l. si stipuler. et ideo fiat ad prin. ti. per tres certas et ideo
obligatio nulla consistit nec consistere potest ut ibidem et cui
non aptatur sermo non aptatur dispositio in sermone con-
tenta quantuncumque plenissima. ff. de loca. l. qui insulas. §.
fi. ff. de sena. l. i. C. de solu. l. inquisitio. sed dispositio treu-
ge non conuenit ei qui nunquam fuit in guerra comunis flo-
rentie sic nec malitia cursoris conuenit claudo. et ideo ad le-
gatum generale factum libertis de militia cursoris non in-
uitabitur claudus quia talis militia sibi non conuenit quin-
imo et post treugam factam scripsit comuni florentie quod
a suis mandatis nullo modo intendebat recedere que lit-
tere post initam treugam obligauit ipsum comuni floren-
tie de non recedendo a mandatis suis quoniam hec obli-
gatio inter absentes confici potest. ergo tales littere eum
obligant et obligationem inductam probant. ff. de consti.
pecu. l. titius el secundo. non enim sunt littere enunciatue
et sui animi indicatue sed etiam obligationis inductiue
patet ex earum tenore euidenter. et si dicatur non potuit
se obligare in preiudicium domini ducis cui iam per instru-
mentum adheferat. respondetur quod licet ita sit debet do-
minus dux sua iura prosequi contra eum. ipse enim comes
de se non potest petere declarari se interclusum in guerra
propter impossibilitatem ut dixi. Secundo propter du-
plicem fidelitatem unam uersus comune florentie. Primo
quia ipse comunis dominus comes erat subditus imp-
petuum quoad certum quid a qua via non licuit deuiare
nec potuit sine periculo fame sue iurauit enim in manibus
cuiusdam magnifici militis illustrissimi regis francorum vi-
gente guerra esse perpetuo fidelis et amator status guelfi
civitatis florentie et a mandatis dictorum dominorum flo-
rentie nunquam recedere sed tenere amicos pro amicis et ini-
micos pro inimicis hoc est notorium. Si ergo uult confer-
re nunc se in numero hostium et inimicorum periturus est
et infamis et non debet nec potest dicta ratione gaudere
beneficio dicte treuge. Secunda autem infidelitas est
erga ipsum ducem quia adhefit sibi et post adhesionem
scribit et dicit quod uult esse seruitor et fidelis comunis
florentie et ab eius fidelitate nunquam discedere. allegat er-
go perplexa et contraria cum duorum dominorum inimici-
eorum non possit esse adherens eodem tempore. l. i. C.
de fur. cum simi. Et aduertat bene quia licet comes ad-
berere possit domino duci pro futuro tempore tamen non
potest ut domini ducis adherens gaudere beneficio adhe-
sionis treuge propter impossibilitatem subiecte materie
ut dixi et hoc est multum ponderandum est enim mul-
tum aduertendum quia dicta adhesio fuit facta clam et oc-
culte et de ipsa adhesionem domini florentini non cogita-
bant nec cogitare poterant uerisimiliter. unde licentia cocel-
sa de declarando adherentes non potest ad non adheren-
tes nec qui non adheferunt sed in guerra fuerunt oppositi
dicto duci iter quos fuit ipse comes alias sequeretur quod
si ciuitas pistorijs aut terra prati aut aliqui cines florentini

clam et occulte adhefissent duci quod possent declarari ad-
herentes duci et eadem ratione si particula ciuitatis adhefif-
set et euenisset si ciuitas pisarum aut senensium aut alia
ciuitas seu castrum subditum domino duci et de terris ipsi-
facite adhefisset comuni florentie uisecit comes robertus
quod idem dominus dux pro adherentibus dare posset pisto-
riam terram prati cines predictos et particulam ciuitatis
et euenisset comune floren. posset dare dictas ciuitates et
castra quantuncumque subditas ipsi duci. Hic autem intel-
lectus sordidus et nephandus nec credendum est quecumque
ipsorum sub generali uerborum compendio permisisse da-
ri pro adherentibus subditos alterius partis quia nulla par-
tium hoc specialiter permisisset ut in regna iuris in gene-
rali de regu. iur. in. vi. et C. que res pig. obliga. pos. l. i. cum
simi. Preterea in capitulis treuge est illa clausula genera-
lis uoli mali et c. pertinens ad ea que nominari uel dici co-
mode possunt. Sed ad dicendum in futuro propter futuros
euentus potentia datur. ff. de uerbo. obliga. l. stipulationes
comodissimum. Que autem bona fides dici potest in hac
adhesionem facta tam clam et occulte de eo qui semper pu-
gnauit una cum comuni floren. contra ducem nemo sanis
capitis hoc dicere potest conventiones enim clandestine
alias perniciose nunquam carent dolo etiam fraude. C. de liti.
l. si. ver. iustum est et enim ibi propter dolosam mentem et
absconditam machinationem et c. C. de hys qui. ex pu. ra.
l. si. lib. x. ff. de adm. turo. l. pupil. §. pupillus. C. de natura.
lib. l. i. §. i. et hoc decernens ver. nulla machinatione et c.
mens enim est male agentium semper in occulto cum pos-
sunt eorum exercere machinationes et dolos et ideo etiam
inter coniunctos matrimonium celebratum clam dolose ini-
tum et factum presumitur de ri. nup. l. si. C. de interdic. ma.
l. ii. ff. de adul. l. si adulterinjs cum incestu. §. non nunquam et
iuncta glo. Non ob. debile fundamentum ipsorum quod de
iure partium non debet inquiri sed omnia debet filere du-
rante treuga usque in tempus pacis quia non queritur hic
de iure partium sed de iure eius qui est extra partem du-
cis et uerum est quod de iure partium non inquiritur si sit
controuersa inter partes super iure tunc de presenti puta
si aliquod castrum uel ciuitas pertinet ad dominum ducem
uel ad comune florentie. Sed de clausula uoli mali quod tunc
excogitari non potuit non est querendum nec queri potest
nisi post contractam treugam ut. d. l. stipulationes como-
dissimum ubi casus. Preterea aut comes petit se gau-
dere beneficio treuge et non potest propter iam dicta aut
dominus dux petit obseruantiam pro dicto domino comite
te et non potest quoniam eius non interest stratas aperiri
domino comiti qui in uera fidelitate domini ducis non co-
sistit sed qualis sit eius animus et intentio propter dictas
contentiones non apparet cum sibi ipsi sit contrarius et
possit tergiversator dici non unicus sed duplex ex una eius
parte dum adhefit duci uidebatur animo consistere et etiam
eodem tempore pro comuni floren. ut patet ex litteris cor-
pore autem semper assistit cum flo. unde non premio sed
premium adaptaretur ad eum sed pena dignus est. Et ita
dico et consulo ego Ange. et c. cccxvi.

ub Alijs quidem terminis et sub imagi-
ne figura et uerba comunium mace-
rate rathanati francisci de monte vlni co-
mune rechanati Jo. de monte lupone An-
tonij de monte sancto et nobilis uiri domi-
ni Andree de monte fanno iam habes supra. cccxxv. co-
sistum et quod mutatio terminorum mutat et alterat iuris ce-
suram. l. si ex plagis. §. ictino ad. l. acquil. ff. ne credat quisque
mibi ipsi contrarius. aut a iam consultis recedere. sed hoc
presens consilium et illud ex mutatione terminorum re-
duceretur in consonantiam luculentis siquis diligenter uel-
let inspicere. Venio igitur ad pposita et premitto tria.
primo quod prima et secunda liga est in unum corpus de-
ducta et omnia dicta in prima et in sequenti repetita et oia
intelliguntur esse facta eodem contextu ut examinaui in
primo meo consilio. secundo quia dicta liga fuit in omni-
bus suis partibus licita et honesta licet facta fuerit contra
omnes comunitates tyrannos principes et barones cuius-
cumque dignitatis existerent ut etiam ibi dixi. tertio quia ni-
miam favorabilis fuit dicta societas et liga dicto domino
mantano et imaginem habent leoninam quoniam quas
plurima ei promissa sunt ut infra patebit ipse autem solu-
se astrinxit ad stipendia sua tenere suis expensis durante

tempore dicte lige lanceas quinquaginta bonarum gentium armigerorum de tribus equis pro lancea et centum pueris pedestres armigeros pro conseruatione status dicti domini mantuani et ducum colligatorum ut patet in. xxvij. c. dicte secunde lige que incipit. Item quod dictus magnificus dominus mantuanus et c. et quedam alia modicum importantia colligatis ut patet in dictis capitulis de quibus quidem gentibus in colligatorum seruitium et subsidia non tenentur prestare colligatis vel alicui eorum nisi eo casu solum et duntaxat quo dictis colligatis vel alicui eorum inferretur guerra non tamen domino mantuano et solum et duntaxat in casu in quo fieret colligatis vel alicui eorum per aliquem non confinantem vel vicinum eiusdem domini mantuani et tunc etiam non tenentur nisi pro posse et bona fide. De gentibus autem quas ipse dominus mantuanus habere debet in mantua a colligatis nullum tenentur prestare subsidium etiam in casu predicto nisi solum et duntaxat facto edificio de quo in. viij. capitulo fit mentio quod incipit. Sic quod si magnificus dominus mantuanus durante vnione predicta. Alij autem colligati quaplarima excessiua promississent que quodammodo impossibilia possunt dici vnde verum est quod dixi quod hec societas propter iniquos fauores inuicem contribuendos umbram habet et imaginem leoninam. ff. pro so. l. si non fuerit. §. aristo. hoc tamen non curio sed solum defendo an dictus mantuanus comuni florentie tam asperam guerram passus ut in puncto premititur requisitus ab eisdem dominis florentie congruo tempore de subsidijs secundum ratam taxae sue suarum gentium tantum congruo tempore ut in facto proponitur quia alias requisitio non teneret ut. l. si rem. §. quolibet tempore. ff. de euic. C. de usuris. l. acceptam. ff. de acceptil. l. si soluturus. ff. de tutel. l. que habz. §. quolibet loco et tempore debuerit dictis florentinis prestare subsidia tempore oppressionis predictae etiam si oca oppressio solum fuisset illata per dominum ducem confinantem atque vicinum eidem domino mantuano. Questio est sopita quod non quia fuit astrictus prestare subsidia. sed quia contra eosdem dominos florentinos vndiqz bella fremebant tam per dominos pisanos quam per dominos senenses videri necessario oportet utrum saltem aduersus illos debuerint prestari subsidia quantuncunqz illi pisani et senenses in guerra intrauerint subleuari et adiuuari pecunijs. gentibus armorum capitaneis guerre consilia et fauoribus quibuscunqz domini ducis et iste passus mihi dubius est quez in quattuor puncta distinguo. Primum est pisani et senenses intrauerunt in guerra tanquam sola et simplex sequela ducis et istud est clarum quod non tenebatur dominus mantuanus quia non poterat contra ipsos prestare subsidia quin principaliter prestaret contra dominum ducem et de sequella idem oportet statui quod de principali nec indicatur alterius nature ut in reg. iur. ac cessoziam li. vi. et ibi plene per dy. non enim radix principiam et fundamentum guerre attribuitur eis sed ei qui principaliter bellum indixit in cuius sequella prestiterunt auxilia et fauores dicta comunita et ideo duci guerre attribuitur dominium licet eaz exerceat per ministros. C. ad. l. iul. de vi. l. quoniam multa facinora ni bo. rap. l. ij. §. si quis non hoies de fur. l. is qui ope. §. ope insti. de fur. et l. in furti. §. ope. ff. de furtis et ff. de tutel. l. is cuius ope. hinc descendit quod transgressores mandatorum ducis belli capite puniuntur licet in transgressu res exitum prosperum haberint. ff. de re mili. l. desertorem. §. in bello et in hanc partem inclino si ita est veritas que quidem super omnia vincit et precipue collenda et intuenda est. ff. de proba. l. si nisi sit veritas discipline que quandoqz relaxatur propter peccatam multitudinem nisi peccantes uellent suos errores defendere fm. Anno. de renu. nisi cuz pridem in. iij. col. ubi dicit quod triplex est veritas iusticie vite et discipline. prime que veritates nunquam relaxantur secundum eum et hic sumus in veritate iusticie atque vite. Ipsa ergo mera veritas est attendenda. Secundum membrum est si pisani et senenses intrauerunt in guerra tanquam principaliter inimici communis florentie qui re vera erant propter multa odia et rancores ac damna hincinde illata sub fictis et uellatis collozibus ut in talscia est notozium et hoc casu sine dubio aduersus ipsos aut alterum ipsorum dominus mantuanus debet prestare subsidia contra factozias ipsorum comunium potuit enim et debuit quia licet

in guerra internenerint gentes ducis non est habenda consideratio quin non in exitum domini ducis prestabuntur subsidia sed solum pisanoz et senensium. et hic solus exitus considerandus est quantuncunqz per eum domino duci inferatur preiudicium ac iactura. ff. de capti. l. si quis ingenuum. §. in ciuilibus et ad. l. acquil. si putator. ff. de iniurijs. l. sed si cum seruo. Non enim in offensam dicti domini ducis talia dici possent prestasse subsidia sed solum pisanoz et senensium ut imperius dictum est et similiter istud membrum reputo clarum. Tertium membrum est si pisani et senenses interuenerunt in guerra ut principales et etiam sequela quod est etiam considerabile in casu nostro propter multiplicitem factorum licet respectu eiusdem indiuidui eius consideratio non sit habenda propter contrarietatem. ff. de priua. delict. l. nunquam plura et bar. ibi et tunc dico quod dictus dominus mantuanus florentinis debuit prestare subsidia aduersus ipsos pisanos et senenses tam in defendendo florentinoz territorium aduersus illos quam etiam in opprimendo territoria pisanoz et senensium potuit enim diuidi prestatio talis seruitij cum diuersos concernere prestura resultas ex subsidio domini mantuani. ff. annu. leg. l. seio in princ. ff. quod admodum serui. amit. l. is cui. ff. de aqua quottidia. et exti. l. i. §. trebatius cum se. Quartum membrum est si dubitetur qualiter interuenerunt an ut meri sequaces an ut principales intelligo ut principales interuenerint etiam si tanquam colligati domini ducis internenerunt. nam plures socij simul aliquod negocium aggredientes pariter tenentur pariterque alios sibi obligant. ff. pro socio. l. duo societates. ff. de pac. l. si vnus societatis enim qualitas introducit ut nullus alterum vel alter alium in superiores appellet nisi alio actum sit vnde pariter sunt omnia attribuenda cum socijs ff. de fideius. l. generaliter. ff. ad vel. l. vir vxoz. C. si cer. pe. l. si non singuli. C. de duo. reis. l. reos. §. cum in tabulis an ut meri sequaces et ut pura sequella domini ducis et hoc qualiter interuenerint in guerra satis perpendi potest qualiter fuerint in pace interclusi tempore prime guerre et qualiter interclusi in presenti trenga uigente inter ligam et dominum ducem florentinos et senenses et pisanos et complices et sequaces et adherentes dicti domini ducis tales enim presumuntur in guerra interuenerint quales fuerint interclusi in pace et trenga. Nam ex sequentibus et etiam precedentibus actibus hominis coniecturatur intentio ac et ex alijs indicijs. ff. de priua. credi. l. si ventri. §. in bonis. ff. de leg. i. l. si seruus plarium. §. si. ff. quibus ex cau. in possess. ea. l. falcinius. §. quid sit latitare coniuncta glo. de voli. ex cep. l. apud celsum in princ. ff. de sicca. l. is qui cum tello. Aliter enim sciri non potest per aliam hois intentio que soli homini et deo nota est insti. de acti. §. alie. per uerba enim gesta facta scripta et neglecta coniecturatur intentio ff. de acquiren. heredi. l. gerit per Bar. Si ergo interclusi sunt ut meri adherentes articulus est sopitus pro domino mantuano qui non potuisset prestare subsidia contra pisanos vel senenses quin principaliter prestasset contra ipsum dominum ducem contra quem prestare non debebat sibi confinantem atque vicinum et ideo nullus princeps belli etiam si sit imperator vel papa debet facere pacem cum inimicis nisi primo adherentes et sequaces faciat optima securitate gaudere de re iudi. c. ad apostolice ubi habetur de adherentibus et complicitibus de fo. cope. c. ex parte et de sequacibus in epistola inter claras. C. de rap. vir. l. i. §. fin autem de ipsis etiam adherentibus habetur. C. de discussozibus. l. ij. li. x. Si igitur interclusi sunt ut colligati et adherentes contra dominum mantuanum questio est sopita ex predictis quia debuit prestare subsidia contra eos de gentibus suis contra eos non autem de gentibus lige in mantua residentibus quia fortalium non erat perfectum de quo in dicto octauo. c. fit mentio et uerba dicti statuti ita cantant et ita se habent et clare. vnde non est recedendum ab eis. ff. de le. iij. l. ille aut ille. §. cuz in uerbis. e. ti. l. non aliter. ad interpretationem enim recurritur solum in casu ambiguo non in certo et claro. ff. de uerbo. ob. l. continuus. §. is qui ephesi in fi. Si igitur a contrario casu aliquo dictus dominus mantuanus requisitus ut supra non prestasset subsidia nec promissit nec purgare moram potest propter naturam facti non recipientis ad presens purgatione nulli dubium quod comune florentie eidem domino mantuano virtute dicti societatis et lige ad nihil astringitur. ff. de actio.

actio. emptio. l. iul. §. offerri z. l. qui pendente. unde. ff. de edi. edic. l. ediles. §. si. cum. l. se. z. uere. si diceremus cō mune florentie in aliquo sibi teneri consideratis pinguibus z. affluentibus promissionibus factis dicto domino mantuano dicere posset societatem leoninam ex quo idē dominus mantuans illud tantillum quod promissit recū sauit prestare cum tunc nullam substineret presuram guer rarum. In dubio autem presumendum est pisanos atq; senenses qui nobiles sunt atq; potentes z. eorum ciuitates insignes interuenisse in guerra ut principales non autem ut adherentes uel sequaces. non enim conuenit insignibus esse de aliorum sequela cum multis sint priuilegijs decorati. C. de digni. l. quotiens li. x. z. ut dignitatum ordo seruetur in rubro z. nigro eo. li. cum simi. Veniunt autem adherentes in modum caude ut patet in iuribus superius allegatis que de adherentibus loquuntur. z. non est dubium qd fame detrahatur z. honori cuius perditio similis morti est. de inoffi. test. l. iuxta. Posito autem pro constanti quod idem dominus mantuans nullum debuisset prestare subsidium dominis florentinis uideri oportet ad quod ipsum cōmune sit astrictum z. singula capitula etiaz ipsum tangencia pertingamus z. ex forma secundi capituli secunde lige quod incipit. item quod dicti colligati a die celebrati z. c. Inuenio tempore pacis ipsum dominum mantuans nomine prouisionis atq; subsidij expensis eiusdē debere recipere mensuros a liga florenos mille durante tempore vnionis z. tempore guerre dicti domini mantuani z. colligatorum mensuros aureos duomilia si guerras haberet cum aliquo confinante seu vicino domino mantuano aut eius territorio uel manifestam guerram faceret dicto domino mantuano non in figura sodalium. Et iste articulus est expeditus quia cum dominus mantuans passus fuerit guerram a dicto domino duce habere debuit mensuros duomilia a liga non obstante quod nō omnes colligati habuerunt guerram in se ipsis z. contra se ipsos sed solam ipse dominus mantuans z. domini florentini ut iam alias consului per rationes insertas in eo quas modo non repeto. Et ad contributionem alio non dato pre suppositis terminis super quibus consultus fuit teneretur etiam cōmune florentie. z. an hoc sit uerum attentis terminis consultationis nostre vna cum reliquis infra uidebimus

Descendo nunc ad tertium capitulum qd incipit. Item si per aliquem dominum z. ex uerbis eius colligitur manifeste facta guerra domino mantuano uel uerisimiliter dubitata liga statim prouideri tenetur de sufficienti custodia z. sufficientibus nauigijs bene fulcitis gentibus armorum z. alijs ad id oportunitis per padū z. per mentium ut plena securitas seruaretur domino mantuano circa seratigium uere quidem obligatio facta est z. in facto consistit z. semp debet intelligi pro posse z. arbitrio boni uiri. Nam socius socio in plus quam cōmode facere potest non tenetur. ff. de re iudi. l. sed hoc ita. §. quod autem z. l. sunt qui in id. e. ti. z. equum fuit ita iura constitui cum fraternitatis instar z. imaginem societas obtineat. ff. pro so. l. uerum. Si ergo colligati non prestiterunt subsidia tenentur z. ad interesse sunt astricti. ff. de uer. ob. l. i. §. cato z. l. stipulationes nō dī ni. §. cellus. Et cōmune florentie eidem domino mantuano si uera sunt que proponuntur in facto neduz quod subueniret in guerra eidem domino mantuano secundum ratam tangentem ipsum cōmune. imo more fratris z. socij optimi ultra quam potuerit z. debnerit succurrat expoliādo se ipsum thesauris z. gentibus quos z. quas ipsum cō mune possit ad ratellam z. securitatem dicti domini mantuani cum proponatur expendisse in defensione eius pro nauigijs z. alijs eorum oportunitis generaliter ad eius defensionem quinquaginta milia florenos z. ultra z. lanceas al fiduas. cccc. non obstante presura grauissima quam dictuz cōmune substinebat a gentibus domini ducis z. a pisanijs z. a senensibus z. alijs. propter quam grauissimam presuram dictam commune infinita damna substinuit que non substinuisset si non euacuasse bursa ciuium z. non occurrisset dicto domino mantuano cum dictis lancijs. cccc. quas non sensisset in suo seruitio z. in territorio suo non sensisset dictam commune florentie incendia rapinas z. capturas hominum quas substinuit. Nam dicte gentes cum alijs dicti cōmunis florentie adunate ad defensionem sui territorij z. cuiuscunq; districtus sine dubio reparassent. Pro hac parte adduco quod contentum fuit in

ter partes in quinto capitulo lige predictę qd incipit. Item qd si procuraretur z. c. cuius quidem capituli uerba declarant contrahentium mentem fuisse uelle solum ad eorum effortium teneri z. non ultra cum inuaderetur uel inuadi uerisimiliter dubitaretur territorium mantuans seu ali quod castrum uel fortalitium domini mantuani. quid autem ultra effortium facere potuit cōmunitas florentie grauissimis presuris inuasa adeo quod sibi ipsi ad plenum consulere z. subuenire non potuit ut superius dictum est si se ipsam exinaniret pro parte in sui preiudicium z. iacturam z. ultra quam posset z. deberet efforcianit se ipsam ponēdo in seruitijs dicti domini mantuans dictas lanceas. cccc. z. dicta quinquaginta milia florenorum z. ultra non enīz ad tantum tenebatur secundum ratam lige si calculus bene ponatur ita quod ipsa cōmunitas nedum pro domino mantuano z. in eius preiudicium posuerit suum effortium sed plus posuit quaz forcie z. vires eius existerent z. si ita uerum exisset a tantis subsidijs licite z. honeste se poterat excusare cum propter dicta subsidia cōmune florentie insciuerit in se ipsum z. contra subditos qui ita grauata z. insup portabilia damna sentierunt. ff. de uerbo. signi. l. nepos p. culo. Cum ergo cōmune florentie expendendo in gentibus z. pecunijs ob seruitium domini mantuani utiliter gesserit negocium dicte lige per actionem pro socio repetit quicquid posuit ultra debitum sic enim congruit bone fidei que uersari debet in societatis contractu. ff. pro socio l. cum duobus. §. uenit autem in hoc iudicium quod autem bonafides esset resarciri cōmuni florentie sumptus factos in societate ad defensionem domini mantuani sine quibz sumptus z. efforcij uerisimiliter extinctus fuisset in totū aut in partem status dicti domini mantuani nempe nullus sani capitis diceret z. si dicatur non fecit cōmune florentie ultra posse quia ex quo ponit dicta subsidia ergo potuit. Respondeo quod imo nō potuit ex quo ponendo dignitatem suam saluam non fecit ut. d. l. nepos proculo ea propter ad ratam duorum milium florenorum promissionem eidem mensuroz tempore guerre ad idem cōmune florentie non teneretur quia quantum ultra expedit z. effortium suum posuit plus quam teneretur dicto domino mantuano uirtute dicti capituli de promissione loquentis compensationis iure usq; ad concurrentem quantitatem obligatio est sublata. C. d. compen. l. eius z. l. si constat fit enim compensatio ipso iure dummodo hoc appetat compensare uolens z. per hec dicta in hoc presenti discursu z. in proximo precedenti satis de facili apparebit decisio infra dicendorum. Descendo ad quartum capitulum quod incipit item quod si quo casu tractans de occupatione fortalicij sue terre occupate furto uel uel uel impedimento uel alio quouis modo z. super hoc nihil dico quia de ipso non queritur. Descendo autem ad quintum capitulum in quo cōtinetur de toto efforcio colligatorum pstando domino mantuano z. istud est supra decisum in precedenti discursu. z. ideo amplius me non fatigo. Descendo ad. vi. z. vii. z. de illis non expedit amplius causari cum cōmuni florentie quoniam decisa patent ex iam dictis nec etiam expedit disputari super. vii. ix. x. xi. z. xii. capitulis quia d. hīs nō est questio. Descende ad. xiii. c. quod incipit. Item quod si contingat durante vnione z. c. in quo disponit qd si domino mantuano contingeret vnione durante guerram fieri per aliquem dominum uel comitem confinante seu eius viciniam quod dicta liga teneatur prestare eidez domino mantuano lanceas quingentas z. quingentos pedites bonorum gentium qui saltem pro dimidia sint baliffarij in forma ista uidelicet quod due partes dictorum gentium equestrium z. pedestrium uentur dicto domino mantuano in bonis gentibus z. tertia pars in pecunijs usq; ad finem dicte guerre z. mirandam est de dicto capitulo cuius superius est in quinto liga promissit totum suum effortium secundum hoc. c. disponens de prestatione. cccc. lancearum z. cccc. peditem quasi ad ultra liga non teneatur nisi dicamus quod dicta liga tenetur ad prestationem dictarum gentium z. ultra hoc in casu necessario debet ponere totum suum effortium de quo in eo. c. fit metio. Quę cumq; autem intellectum capiamus quantum pertinet ad cōmune florentie nedum quod posuerit ratam dictarum gentium imo longissime plus ut superius dictum est z. h. non

prestiterit gentes in pecunijs sed gentes in gentibus satis factum est per comune florentie quoniam prestatio gentium in obligatione erat. prestatio uero pecunie in solutionem duntaxat. ff. de solu. l. si quis stipulatus fuerit. x. i. mel. ubi est casus ut superius dictum est 2 licet prestare de buerit dictum comune gentes pedestres sufficiat quod p pedestribus 2 equestribus receperit satisfactionem domini nus mantue in equestribus quarum prestatione stetit contentus 2 non reclamauit. nam creditore uolente aliud p alio solui potest licet non inuito regulariter ut. l. ij. §. i. ff. si cer. pe. cum cor. suis 2 ut pluries supradictu est. Et si quid in pecunijs pro dictis stipendijs gentium pedestrium de bisset solui per ipsum comune satisfactum est dicto domi no mantuano pro rata 2 suma dictorum quinquaginta milium florentinum. Sed ponendo pro constanti dictam excessiuam 2 grauissimam presuram non tenebatur dictum comune ad dicta subsidia. Hunc descendo ad. xiiij. xv. xvi. 2. xvij. capitula 2 super his nihil dico quia de contentis in eis no contendit nullo modo similiter nec de. xvij. nec. xix. Et ideo non expedit fatigari. Sed descendo ad. xx. capitulum quod incipit. Item quod si contingeret quod deus aduertat quod loquitur de destructione dicti edificij de quo fit mentio in dicto. viij. capitulo in quantum contineret in totum uel in partem dictum edificium destrui in puncto non presupponitur destructum uel non destructum in totum uel in partem prima fronte exercitio spectat ad ligam sed quia in eodem capitulo subicitur quedam clausula generalis que ad omnia uniformiter potest referri non uidetur ipsos teneri nisi liga esset in guerra superior. vsqz nunc non est superior nec inferior cum non sit guerra finita per trengam sed solum impositum silentium exercitio belli. ff. de capti. l. postliminium. §. in pace 2. l. postliminij ius in prin. 2. l. non dubito. eo. ti. l. hostes. in bello eniz asiduo angustijs partes adinncem laciscuntur 2 huius belli finis dubius est. ff. de peculio. l. quis ergo casus nunc. n. vnum nunc uero alium gladius perimit 2 consumit. ij. regu. xij. capitulo ubi hec duo describuntur ad litteram terminata igitur guerra sanum 2 perfectum poterit dari consilium ad quantum liga teneatur an insolidum in id quod prestari poterit bonafide 2 semper dico quodcumqz exitum habeat dicta guerra colligatos ad plus non esse obligatos uel astrictos quam facere possunt bonafide. hec eni est societatis natura ut locij non teneantur ad plus quam possunt quantuncunqz stipulationis uerba repugnent ut dicta. l. sunt qui in id 2. l. hoc ita. §. si. ff. de re iudi. 2 hoc multum ponderandum est in tota ista materia tanqua clausis 2 statera 2 congruens mensura obligationum contractarum per dictos colligatos inuicem 2 vicifim Descendo ad. xxi. capitulum 2 de illo non dubitatur nec contenditur. Descendo ad. xxij. quod incipit. Item quod in casu quod guerra fieret. Et de hoc nihil querit. Descendo ad. xxij. xxij. xv. capitula 2 de ipsis nil contenditur nec etiam de. xxvi. Descendamus igitur ad. xxvij. capitulum 2 illud habet duas partes vna respicit dominum mantuanum de quinquaginta lanceis 2 pronisina tis centum pedestribus 2 armigeris tenendis per euz pro sua taxa 2 de hoc non contenditur. Alia pars que incipit in uer. que omnia 2 singula suprascripta vsqz in fine respicit colligatos vnuerfos reciproce. continetur enim in ea clausula uoluntatis quod absit 2 clausula bone fidei 2 pene stipulatio ut in societatis 2 legis moris est talem clausulam apponi de qua pena non contenditur nec ad plens contendit potest apud bonos 2 graves sed sufficere debet prestatio interesse si 2 quatenus ad illud stipulatio est commissa. pena autem odiosa ut in alio consilio iam scripsi 2 ideo ultra non dico in quo consilio secundum punctum mihi traditum nulla facta fuit mentio de presura primo illata comuni macerate posita in figura comunis florentie q inferitur per andream de montefano in personam domini mantuani nec etia quod dictus an. de montefano in persona dicti domini mantuani descriptus fuerit requisitus per comune macerate ut prestaret subsidia dicto comuni guerra patienti a non confinante cum dicto an. 2 quod dicta guerra fiebat dicto comuni macerate per confinantem dicto comuni sicut hic fiebat coi florentie per senas 2 pisas 2 bartolameum etiam de petramala nec etiam positum fuit in dicto puncto quod coi macerate patiebatur ita grauissimam presuram quod subueniri non poterat sibi ipsi

ad plenum sed quod patiebatur grauem poterat aut grauem pari 2 nihilominus succurrere. preactio an propter suam excessiuam potentiaz comunitas autem florentie patiebatur grauissimam ut est dictum 2 hoc non obstare subuenit in gentibus 2 pecunijs acceptauit nec etiam positum fuit in puncto quod dictas gentes 2 pecunias acceptauit dictus dominus mantuanus 2 sic gentes pro gentibus 2 pecunias pro subsidijs 2 hijs que in pecunijs prestari debebant. Et ita dico 2 consulo ego Ange 2 c. floren. ad. cccxxxvij. mensis Julij. cccxcij.

Verus Olim tanghini o florentia reliquit agele filie pieri francisci floze. trecentos 2 deinde adiecit hec uerba dictam quantitatem florentinum. ccc. auri reliquit eidem pro auxilio sui nuptus

amore dei. Queritur an dictum legatum sit conditionale an modale 2 an debeat prestari puelle antequam nubat.

Legatum Relictum pro dote secundum ueram opinionem conditionale 2 eo modo si reliquitur mulieri si nupserit in cor. de sanctis. ep. §. sed hoc presenti per doc. plene. ff. de con

di. 2 demon. l. titio centum. §. titio genero uer. ante nups. ubi tex. dicit quod legatum dotis seu pro dote perit muliere decedente non nupta. 2 hanc opi. tenet Bar. ubi Azo. autem dixit legatum dotis aut promissionem pro dote factam per alium quam per ipsam mulierem esse purum 2 puram licet secus cum mulier ipsa promittit quo casu licet uerba in puritatem sonent tamen conditio inest nec dos ab ea amplius peti potest quam matrimonium sit contractus sic intelligit uer. sed cum ante nup. in eo. §. titio. ita respondet. l. tali. ff. de iure do. que stipulationem conditionalem dicit 2 hec opi. recitatur in eo. §. in uer. peti potest 2 intelligit Azo. legatum purum quantum ad uerba sed quo ad substantiam 2 modale 2 ideo mulier de reddenda dote matrimonio non secuto canere debet ut. d. uer. sed cum ante glo. autem in. l. in testamento eo. ti. de condi. 2 om. dicit dictum legatum fore conditionale sed esse speciale in eo ut licet conditio non impleatur per casum contingente in persona mulieris debentis conditionem implere quod legatum non pereat 2 hoc tenet in prima glo. ma. dum al legat. d. l. titio centum. §. ante nuptias 2 ideo adhuc sub indice lis est uerbum est oratijs de pigno. actio. l. si seruus. in hac tamen sententiam disputando inclinavi bononie qd si constat de uoluntate defuncti quod uoluerit legatum purum modale uel conditionale stamus certo. Non enim est recedendum ab eius uoluntate licet uerba aliud sapere possint. ff. de condi. 2 demon. l. in conditionibus primum locum. §. hec scriptura 2 eo. ti. l. i. §. si. In dubio autem euz de mente testantis non constat dictum legatum conditionale est 2 ideo muliere mortua ante nuptias legatum expirat ut dicto uer. ante nuptias 2 quod sit conditionale est casus in. d. §. sed hoc pfiti. Non obs. uer. sed cum ante quia concedo legatum purum prima fronte sed in effectu conditionale aut saltem modale si hoc testatori placuit negari tamen non potest quin hec solutio quandam uolentiam faciat littere sed eam sic intelligi oportet ut omnium telorum uitetur amaritudo 2. l. que contrarie uident ad concordiam reducantur. C. de inoffi. do. l. i. ff. de peti. he. l. heres furiosi coniuncta glo. quando autez relinquitur in subsidium nuptiarum non tangitur per doc. alicabi s3 credo idem importari non enim debetur subsidium nisi necessitatis tempore. C. de pa. po. l. filia extra de dilatio. c. vlti. in prin. de prin. extra. c. ij. unde appellamus caritatem subsidium quod in necessitatibus exhibetur in cle. vna de ex. cel. prela. §. in exigendo tamen licet idem sit de ipso subsidio quod de ipso principali uideamus an testator uoluerit istud subsidium pure deberi an modaliter uel conditionaliter 2 uidetur quod conditionaliter ex quo aliud non apparet. In contrarium facit quia primo testator reliquit pure sine alicuius cause expressione 2 in oratione perfecta 2 post ea alia perfectam addit orationem sue uoluntatis declaratiuam dum dixit quod dictaz quantitatem re liquebat pro auxilio sui nuptus 2 amore dei. Declaratio ergo huius cause quantuncunqz finalis non adiecte p modum conditionis non reddit ipsum legatum conditionale sed causale 2 per consequens modale 2 ideo prestanda in dubio ante nuptias prestata cautio de redendo nuptijs non

ptijs non contractis interim ergo fructus redditus 7 pro-
uentus victorum trecentorum pertinent ad puellam 7 le-
gatum impingunt nuptijs contractis 7 eis non contra-
ctis omnia refunduntur. 7 hanc fuisse voluntatem defun-
cti inter pretor propter duo. Primo quia legatus fuit fa-
ctum pure 7 in oratione completa. Secundo quia fuit
relictum amore dei unde ampliandus est talis favor non
autem restringendus per omnem modum possibilem cō-
sonantem rationi recti sermonis de epi. 7 cle. l. deo nobis
7. l. si quis ad declinandam extra de testa. c. cum tibi 7. c.
cum eses. Nec ob. quod conditio adiecta post legatum
quantumcumq; factum pariter reddit ipsam legatum con-
ditionale sicut si a principio conditio adiecta fuisset. ff. de
condi. 7 de. l. quibus diebus. §. quidam titio quia concedo
de plano quando conditio addicitur s; ubi modus seu cau-
sa que habetur pro modo si finalis est non reddit legatum
conditionale quia non est adiecta conditio sed reddit ipsū
modale ac si a principio modus fuisset adiectus. Con-
cludo igitur ex predictis dictam dotem deberi de presen-
ti 7 dictum legatum fore modale ex presumpsa volunta-
te defuncti qui primo legavit pure 7 deum nullo verbo
conditionali usus est. sic potest intelligi dictus. §. sed cum
ante prestita cautione de qua dixi dictum legatum prestā-
dam est non tamen pōt negari quin hec questio sit dubia
quia noua. Et ita dico 7 consulo ego ang. 7 c. cccxliij.

Bene

Inspiciatur thema pro-
positum legatum relictum
de trecentis florenis non fuit relictum do-
tis nomine nec ob causam dotis quibus ca-
sibus legatum est conditionale cum legat
mulieri extranee ut sit in proposito 7 hoc secundum uerā
opinionem quia casus est in. l. titio centum. §. titio genero
uer. ante nuptias. ff. de condi. 7 de. ubi tex. dicit tale lega-
tum pure 7 apud heredem remanere ante nuptias gene-
ro uel muliere defunctis 7 est casus in cor. de san. epi. §. s;
hoc presenti col. ix. ubi tex. equiperat legatum factum mu-
lieri sub conditione nuptiarum siue liberorum legato scō
dotis causa sed non est dubium quod cum sub conditione
relinquitur legatum conditionale est 7 ante purificatam
conditionem dies legati non uenit nec credit sed perit con-
ditione defecta 7 idem in quacumq; alia dispositione con-
ditionali contingit. ff. de condi. insti. l. si quis ita institutus
cū. l. se. 7. l. si quis ita hereditate. e. ti. ff. de condi. 7 de. l. i.
cum multis si. eadem ergo rōne peribit legatum relictum
pro dote seu dotis noie ex quo iste due legandi forme idē
iporant pro hoc. l. tali. ff. de iure do. licet de hoc puncto gl.
discordent quia in. l. in testamento. ff. de condi. 7 de. 7 gl.
ma. dum allegat uer. sed cum ante nuptias dixit legatū mo-
dale sed non est uerum. nō enī tunc peribit per casū mor-
tis contingentē in persona ipsius mulieris nuptijs nō con-
tractis ut. l. pater. §. masculanus de le. iij. 7 de leg. i. l. si fun-
dum sub conditione. §. inl. Et 3o. autem dixit eū mulier do-
tem pro se promittit uerum esse quod promissio conditio-
nalis est sed cum aliquis promittit pro ea uel ligat eidem
tunc legatum 7 promissus sunt modalia. Sed eius opi-
est contra tex. dicti uer. ante nuptias dum dicit q; legatum
expirat ante nuptias muliere defuncta q; non esset si dice-
remus ipsum modate ut supra dixi. Atq; uero dixerunt qd
ubi legat contemplatione certarum nuptiarum contraben-
darum forsan cum titio tunc legatum conditionale est 7 pit
ut dicto uer. ante nuptias secus autē si relinquitur pro dote
pro matrimonio contrahendo simpliciter q; tunc est mo-
dale. sed ista opi. non est uera quia est contra casum. d. §. s;
hoc de presenti ubi legatum conditionale est relictum cau-
sa dotis quantumcumq; testator d; certo matrimonio nō seri-
ferit unde negari non pōt quin hec questio sit obscura qñ
legatur pro dote uel dotis nomine aut in causa dotis 7 ve-
rificatur uerbum oratij adhuc sub indice lis est de pigno-
actio. l. si seruus in glo. Quid autem sit de isto puncto
qui dubius est 7 bar. decidendo eum dixit legatum condi-
tionale per iura preallegata. Nec ob. uer. sed cum ante
nuptias ubi dicitur legatum purum. intelligit enim quod
sibi inueter casus 7 quod testator pure reliquerit 7 ita ena-
dit contrarium cui consentio 7 expono tex. ibi dum dicit
quia parum. i. cum parum unde accipio quia pro cum uel
pro quando. ubi enim uoluntas testatoris adest legatū est
purum conditionale 7 modale prout testator uoluit alio
non inquisito. ff. de conditio. 7 demon. l. in conditio-

nibus primum locum. §. hec scriptura. e. ti. l. i. §. si. cū antez
de mēre nō constet standū est dispositioni pdicte in propo-
sito autem non fuit hec legandi forma imo testator lega-
uit pure in legatione perfecta cum perfectione 7 sine ali-
cuius cause expressione. Unde ex uerbis coniecturare d;
bemus testatorem uoluisse esse legatum purum ex quo nō
adiicit causam nec conditionem expressas quoniam ex uer-
bis indicatur intentio. l. labeo. §. tubero de supel. lega. illa
autem uerba post legatum perfectum apposita. l. quod il-
la. ccc. relinquebat mulieri pdicte pro auxilio sui nuptijs
amore dei solum declarant causam relinquendi per testa-
torem ante non expressam. declaratio ergo dicte cause ex
quo per modum conditionis non emanauit nec in figura
mere conditionali fuit formata reddunt dictum legatum re-
lictum primo pure 7 sic modale. 7 ideo non impleto mo-
do debetur 7 interim de modo implendo cauetur. ff. de cō-
di. 7 demon. l. quibus diebus. §. terminus sic intelligo di-
ctum uer. sed cum ante ibi sed quia purum 7 c. aliter nō uī-
deo illam litteram intelligi posse dum primo dicit legatum
purum 7 infra subnectit legatum modale. conuertitur igitur
puritas seu pura legandi forma in dispositionem mo-
dalem aliter non uideo posse esse legatum purum nisi uel
ubi testator pure legauit ut dixi aut quia testator expressit
uelle esse legatum purum q; littera ibi non apperit. Nō
ob. huic decisioni tex. l. quibus diebus. §. quidam titio de
condi. 7 demon. ubi littera sonat aperte 7 clare quod cō-
ditio apposita ex post facto reddit legatum pmo relictum
pure conditionale. concedo enim de plano sed in propo-
sito non fuit adiecta conditio sed per modum cause declara-
ta testatoris intentio 7 ideo istud legatum modale efficit
non antez conditionale quia non est inserta. Unde cō-
cludo prestita cautione d; reddendo nuptijs non contractis
legatum non esse modale 7 ad presens debere prestari 7
omnia incrementa dicti legati ad legatariam pertinere 7
nuptijs contractis apud eam remanere ipsis autem nō cō-
tractis omnia refundi debere ut. d. §. terminus. Si autē
dictum legatum non fuisset relictum pro nuptijs uel substi-
dio nuptiarum nec primo precessisset dispositio pura tunc
mulieri núbili incipit deberi legatum 7 etiā ante nuptias
requiruntur expense que tamē fiunt pro nuptijs 7 sine du-
bio pro nuptiarum subsidio unde dictum subsidium non
ante debetur quam imineat necessitas. iminere autem po-
test tempore nuptiarum 7 ante quia sine dictis. ccc. uiruz
non inuenit aut pro apparatu nuptiarum expendi oportet
aliquid necessario sic intelligo dictus Bar. in. d. §. titio ge-
nero in fi. in penul. q. cui addo. C. de pa. po. l. filia que lo-
quitur de subsidio de quo ipse non dixit sed tantum eū re-
linquitur pro nuptijs 7 extra de dilatio. c. vlti. in prin. 7 ex-
tra de prin. c. ij. unde appellatur caritatum subsidium q;
in necessitatibus exhibetur in cle. vna de excels. prela. §. in
exigendo per que patet quod ubi puella non esset núbilis
nō iminere dicta necessitas potest dicti subsidij 7 ideo an-
te etate núbilem non deberetur licet tunc inciperet debe-
ri pro subsidio ante nuptias. Adhuc etiam dicendū qd
legatum sit modale in casu nostro cum fuerit primo reli-
ctum pure 7 sine causa adduco quia testator expressit se le-
gare amore dei in relicto autem deo immortalī uel alteri ei?
amore ampliandum est 7 dispositio talis pseruanda quā-
to plus conseruari potest ut. l. nulli 7. l. si quis ad declinan-
dam. C. de episco. 7 cleri. extra de testam. c. cum eses 7
c. cum tibi. Annum autem addo quod relictum in cau-
sam dotis uel pro nuptijs aut in causam nuptiarum red-
dit legatum conditionale continuo si legatarius grauat
de restituendo illud nuptijs non contractis ut. d. §. sed hoc
presenti uel dicamus quod tunc legatum est purum sed re-
soluitur in defectu conditionis nuptiarum. Et ita dico 7
consulo ego Ang. 7 c. cccxliij.

Estato

Relinquit Benedicto
filio suo iure prelegati
omniu podere. Item edificium ius 7 no-
men interrature cuiusdam appoteche que
bona ad ipsius Benedictuz eius filium p
parte sui patris uoluit spectare 7 plenarie pertinere. Itē
certa legata fecit filiabus 7 vni filio dicti Bene. Item iu-
re institutionis relinquit simoni 7 paulo eius filijs legiti-
mis 7 naturalibus 7 cuiuslibet eorum pro medietate p in-
diuiso quedam bona imobilia 7 ultra predicta floze. auri
mīle quos uoluit per eos teneri in trafico quez facient cū
b ij

dicto Benedi. et extrahere quolibet anno. x. annorum ante partem ad rationes florenorum. vi. auri pro centenario si vero infra. x. annos a die mortis dicti testatoris diuiderent et partirent eorum traficos a dicto benedicto quod dicto testatori displicebat et cuius contrarium excitat et confortat eos tunc uoluit quod dicti floze. auri mille quousque compleatur dictum decennium remaneant continuo penes dictum benedictum dummodo ipse caueat ydonee de restituendo eos finito decennio et latissimando eis ad partitionem. vi. pro centenario pro quolibet anno in omnibus autem alijs bonis sibi heredes instituit dictos benedictum Simonem et paulum filios equis portionibus. Dubitatur an dictus benedictus dicta prelegata sibi facta debeat computare in diuisione bonorum propter illa uerba pro parte sue partis non obstante quod postea in alijs bonis instituerit sibi heredes dictos tres filios equis portionibus quia dicitur debere intelligi ut in istis equis portionibus debeat computare dictum prelegatum propter dicta uerba in eo adiecta ut habeat pro parte sue partis cum dictis uerbis non fuerit usus in alio prelegato simoni et paulo. Secundo dubitatur an si dictus benedictus petet diuisionem et dat causam diuisioni inter se et dictos eius fratres de trafico debeat retinere penes se dictos mille flo. facit dubium quod dicit si diuiderent uel partirent dicti simon uel paulus et sic si esset causa diuisionis. Item eorum fauore uidetur dispositum ut remaneant in traficis ut patet per uerba unde si benedictus dat causam diuisioni non uidetur quod incommodum sentire debeat.

Um Fratres ad diuisionem hereditatis paterne ueniant prelegata alicui eorum facta quia capiuntur ex ultima uoluntate et post mortem incipiunt vires habere non conferuntur sed prelegataris precipua debet ea habere nisi testator aliud uoluerit. C. de colla. l. a patre que allegatur pro precipua in isto puncto et l. ea que et l. nec emancipati. eo. ti. no. in auten. ex testamento per cy. et dy. e. ti. cum enim pater bona diuidit inter filios cum liber signanter aliquid signando illud est cuiuscumque precipuum. reliquum uero debet inter eos equaliter diuidi. ff. de here. insti. l. ex facto. in prin. Ex hoc concludo quod prelegata facta simoni et paulo de dictis bonis immobilibus et florensis mille ipsorum ante partem debent esse precipua. Casus est in iuribus supradictis et potissime in. d. in parte simon bar. ibi et hinc descendit quod donationes simpliciter facte filio in potestate quia patre mortuo confirmantur sapienter uim relicti et ob hoc non conferuntur nisi in tribus casibus qui no. C. de colla. l. illud sed hic de donatione non querimus sed de prelegatis. Prelegatum autem factum benedicto testator uoluit imputare in partem partis sue. considerauit enim quod non faceret plenam partem suam et ideo reliquit pro parte sue partis et per consequens illud uenit in collatione. sic enim placuit testatori unde aliud non inquirimus ut. d. l. illud et autem. ex testamento. eo. ti. Sed contra facit quod infra testator disponit quod in omnibus alijs suis bonis instituebat equaliter dictos benedictum simonem et paulum igitur uidetur testator uoluisse ipsum benedictum habere predicta prelegata precipua ante partem ex quo solum in residuo dictus testator instituit equaliter dictos filios. et hoc scribit bar. ff. ad trebel. l. marcellus. §. quidam liberis in pe. q. que incipit quero quid si testator dixit residuum bonorum meorum et c. sed respondeo quod casus diuersus est. Nam ubi testator primo prelegauit et deinde instituit et dixit quod residuum bonorum suorum uolebat ad substitutum pertinere et ideo non uenit prelegatum quia si ueniret non haberet substitutum residuum sed totum. In casu autem nostro testator non grauatur filios onere fideicommissi. super residuo suorum bonorum sed in omnibus alijs suis equaliter heredes instituit dictos filios. equaliter igitur fieret diuisionis omnium bonorum que inuenient sed non diuiduntur legata facta benedicto que testator uoluit habere precipua sed imputabuntur sibi in suam hereditariam portionem sic enim testator expressit. Auferret ergo legatum predictum utilitatem solum in hoc quia si benedictus uoluerit habere prelegata sua ipsa habebit precipua et pleno iure ita quod non diuident sed bene computabuntur in partes partis sue. Si ergo pars sua impleta esset in ipsis prelegatis aut etiam faceret maiorem partem quam idem benedictus sit de hereditate pa-

tris sumptibus nihil plus percipiet uel habebit si quid autem deesset parti sue illud esset iupplendum de hereditate paterna aliud quidem allegari non potest nisi quia sic placuit testatori. De prelegato autem florenorum mille consideranda est testatoris intentio qui uoluit ipsos florenos mille teneri comuniter in trafico per annos. x. et quolibet anno dictorum. x. an. de lucris et prouentibus ipsorum mille uoluit ipsos paulum et simonem habere. vi. floze. auri pro centenario ante partem nec hoc sapit usuram quia solum de questu licito trafici uoluit ipsos. vi. pro centenario annuatim habere. Si ergo ex trafico perderetur damnum esset comune et capitale non est saluum ergo non est sub usura quia nihil accidit fori firme et continuo imaculate extra de usur. c. salubriter. tenendi ergo sunt mille in comuni ut testator deprecatus est sed quod testator uoluit ipsos inuitos in comunione teneri prouidit quod si dicti simon et paulus diuiderent et partirent eorum traficos a benedicto predicto quod dictus testator dixit cedere ad sui displicentiam tunc uoluit eundem benedictum per dictum decennium continuo tenere et retinere apud se dictos florenos auri mille prestita tamen cautione de restituendo in futuro decennio dictos florenos mille dictis simoni et paulo et prouisionem. vi. florenos auri pro centenario quolibet anno que quidem prouisio non sapit usuram ut supra ratione predicta sed in hoc non pendet uis questionis sed solum in hoc ex quo benedictus prouocat ad diuisionem dictos fratres suos simonem et paulum. an dictus benedictus debeat retinere hoc casu predictos florenos mille per dictum decennium apud se. Et super dicto quod non. na. re tentio dictorum florenorum mille permessa est ipsi benedicto sub hac conditione si dicti simon et paulus diuiderent a dicto benedicto ipsi autem non diuidunt sed ad diuisionem inuiti prouocantur per dictum benedictum et hec quidem longe differunt inter se diuidere ab altero uel ad diuisionem quem inuitum prouocari. et ideo minor. xxv. annorum non diuidit sed ad diuisionem bene prouocatur inuitus idem in marito et in ecclesia. ff. de conditio. fur. l. eleganter. C. de predi. mi. l. inter defun. do. l. i. et. ff. no. gl. hec omnia in. l. si. in glo. ultima. C. comu. diu. Cum igitur legata conditionalia non debeantur nisi conditione impleta formaliter. ff. de conditio. et dem. l. menius et l. qui heredi uel pro impleta formaliter habeatur et dicti simon et paulus ad diuisionem non prouocent sed prouocentur inuiti igitur non diuidunt a benedicto sed benedictus diuidit ab eis inuitis et ideo non habebit percipuos dictos florenos mille apud se per dictum decennium quos habere debet si dicti simon et paulus dictum benedictum ad diuisionem prouocauerunt. Ex predictis quidem patet quod dictus testator in sua ultima uoluntate multo plus fauisse uidetur prima fronte dictis simoni et paulo quam dicto benedicto cum uoluerint prelegata facta illis fore precipua et ante partem deduci totum autem residuum uoluit in diuisione uenire in qua diuisione forsitan dicti benedicti conditio melior facta est quia in melioribus bonis sibi portio assignatur de quibus idem paulus et simon non possunt quicquam percipere uel habere unde forsitan testator recopensauit unum cum altero hoc tamen mihi non liquet. vbi non curio sufficit enim sic testatorem uoluisse licet paritas patris muneris in paritate portionum uniuersimiliter filiis debeat consulere ne crescat inuidia inter fratres. C. de bon. que libe. l. cum oportet. §. i. C. de colla. l. illud in cor. de trie. et se. §. et quod sepe ubi glo. determinat quod tanta generatur inuidia inter fratres propter disparitatem portionum quod prius uelle frater extraneum habiturum quam fratrem suum in uerbo adducunt fundat se per. l. cum oportet. §. i. nec mirum quia iure antiquissimo ante legum institutionem hec inuidia fuit generata. xxviij. capitulo. Sed licet pater non agat consilium plus uni concedendo quam alteri non potest redargui cum liber sit filius parentibus assignata descendens legitima portio de residuo disponere que quid placet ut in auten. nouissima et in auten. unde si pater et in auten. unde sumi. et in cor. ut cum de appel. cogno. §. est et aliud quoque capitulum uer. ceterum si quidem heredes fuerint nominati et. C. de inoffi. testa. l. sancimus §. repletionem cum simi. laudum autem datam inter dictos fratres de ipsorum uoluntate reducens omnes filios ad ius et nomen hereditatis uniuersalium alijs dispositionibus factis per dictum testatorem in dicto testamento saluis et firmis manent

mis manentibus predicte de decisione non obstant nec ad
quesita aliud operantur. Ego Ang. cccxcv.

Consultatio

bil aliud disputatur nisi an prelegata facta
dicto benedicto imputari sibi debeant in sua
hereditariam portionem et quod non veni
unt imputanda probatur ex verbis dicti testamenti sequen
tibus prelegatum dum instituit dictum benedictum una cum
fratribus suis in omnibus alijs suis bonis equis portioni
bus que qualitas servari non posset si dictus benedictus
prelegata sibi facta imputaret in portionem hereditariam
quam hereditario iure consecutus est cum tamen testa
tor noluerit ipsum benedictum equaliter admittere et verba
illa pro parte sue partis in prelegato posita possunt intelli
gi ut referantur ad partem prelegatorum non hereditatis
quia antequam testator loqueretur de hereditaria portione lo
cutus est de prelegatis. Ad igitur ipsa prelegata ut magis
proxima referantur verba illa pro parte partis sue et quia
si dicta prelegata imputarentur in hereditariam portionem
non perciperet benedictus ea iure prelegati sed iure here
ditario et quia testator voluit dicta prelegata ad eum spe
ctare plenarie non autem spectarent si dicto benedicto im
putaret in hereditariam portionem et quia cum dispositio
concernit plura debet ea pariter terminare. ff. de iur. et pu.
l. iam hoc iure et de leg. iij. l. si legatarius. §. si. Sed cum te
stator inter liberos prelegando disponit non est verisimi
le unum plus altero gravasse et maxime difformi grava
mine ut. l. cum pater. §. evictis. ff. de le. ij. unde propter equa
litatem inter filios observandam et verborum testamen
ti contrarietatem victandam cum hic testatoris intentio
possit dici dubia regulanda est potius secundum iuris ci
vilibus censuram secundum quam prelegata regulariter non
imputantur et ita inuenio consuluisse per dictas. iij. ratio
nes egregium utriusque iuris doctorem dominum petrum
de anchorano cuius consilium confirmavit excellentissi
mus legum doc. d. bar. de saliceto addens quod ista que
stio modicum videtur dubia. mouetur quia heredes lega
ta sua debent habere precipua nec veniunt conferenda nec
in hereditate ut comania diuidenda sed cuiuslibet ut precipua
assignanda ut. l. a patre. C. de colla. et l. filie. §. quod autem
eo. ti. propter duplicem rationem. Primo quia prelegatum
percipitur iure extranei non iure heredis ut. d. l. a patre.

Secundo quia testator prelegando nihil reperitur fecisse
sed compelleretur coheredibus communicare legatum sal
uo nisi testator hoc ipsum specialiter derogauerit ut. l. filiam
testamento. e. ti. in fi. Sed testator in proposito hoc non de
signauit specialiter. i. expressum ergo non tenetur comuni
care vel conferre. Nec ob. scdm eum quod testator dis
ponit ad ipsum benedictum pro parte sue partis spectare
quia illa verba collationem vel communicationem non infe
rant necessario scdm eum cum dari possint dictis verbis
Alij vero intellectus affirmando rationes precedentis con
sultoris. et dicit pondera quod dicit pro parte sue partis un
de per prelegata non impleuerat intentionem suam sed p
tem sue intentionis fecerat et aliam postea impleuit cum
equaliter eos instituit. unde non est credendum quod in
stituendo equaliter reuocauerit prelegatum quod patet quia
dicit in alijs suis bonis et cetera seu in residuo bonorum suo
rum et c. unde non est presumendum ita cito reuocasse pre
legatum. ff. de condi. et de. l. nam ad ea unde reuocando
ab uno et non ab alio esset inequalitatem inducere et ge
nerare odium inter filios et ideo talis intellectus non est
presumendus tanquam discrepans a mente testantis et hec
est dictorum consultorum intentio scdm quod constare videt
per exempla unde quia consultores uiderunt meum con
siliam in oppositum et non curarunt consulere contrarium
scirco de eorum honore seruando animaduerto tantumde
et considerato quod eorum consilia meo iudicio discrepant
a tramite iur. recte intellecti non per cooperationes. Unde
quod iam consului in primitiuo meo consilio eodem mo
do concludo videlicet quod prelegata facta simoni et paulo de
bonis immobilibus et florenorum mille ante partem ipsi debent
habere precipua p. l. a patre et l. ea que et l. nec emancipari
e. ti. per dy. et cy. in dicta autem ex testamento cum enim pa
ter prelegat et deinde instituit prelegata sunt precipua. ff. de
bere. in si. l. ex facto in pn. la grande. et hoc uerum nisi testa
tor ipsi dari noluerit in legitimam portionem heredi subsequen

ter scripto quia tunc illa seruanda est. hic enim predomi
natur et regit ultimas dispositionum voluntates et distrahit
etiam a proprietate verborum ut. l. in conditionibus in mu
locum. ff. de condi. et demon. in prin. et maxime in. §. hec
scriptura Bar. de lega. i. l. hec verba unde dispositio con
ditionaliter habet pro pura si testator hoc uoluerit quod
autem debeat fieri imputatio in partem hereditariam ubi
testator uoluit uel debeat fieri collatio aut comunitio proba
tur in. d. anten. ex testamento ut. l. filiam testamento. C. de
inoffi. testa. l. si quantum. §. et generaliter quis autem sani
capitis dicere potest quod testator hic signanter et expresse
uoluerit in portionem hereditariam imputari dicto bene
dicto prelegata cum dixerit quod relinquebat eidem pro
parte sue partis quod uerbum partis in nostra materia re
ferri non potest nisi ad partem hereditariam cum nullam
aliam speciem pretenderet nisi solimodo id quod tanquam
ad filium decurrere debebat hereditario iure cum sumus
in materia uniuersalis successionis deferende et sic uerbum
portionis referatur ad quottam hereditatis et non bono
rum. ff. de here. in si. l. seruum. §. hereditas et l. i. §. diuus
pius eo. ti. de lega. i. l. non amplius. §. cum bonorum. Quis
ergo sic placuerit testanti aliud non inquirimus nisi quia
sic testator uoluit sic que testator disposuit. Unde conclu
dendo dico quod si benedictus in prelegatis habeat tantum
quod faciat partem hereditatis sibi contingentem nihil de
bonorum residuo consequatur quia testator uoluit si autem
minus habuerit supplebitur de residuo. Hunc respon
deo sigillatim ad rationes in contrarium obiectas et primo
ad primam dum testator subiunxit quod in alijs suis bo
nis equis portionibus heredes instituit benedictum pau
lum et simonem. unde non esset equalitas et audi et bene
pondera quod dicti consultores non aduerterunt. Nam institu
tio licet sit facta in alijs bonis exceptis iudicijs et legatis
ut moris est tamen illa exceptio reprobat ne uideatur tes
tator pro parte testatus et pro parte intestatus decessisse
et pro tanto institui in alijs bonis uel in residuo bonorum
capiant una cum alijs bonis predictis legata et prelegata
et sunt heredes ex uniuerso tamen cum onere legatorum
et prelegatorum. ff. de heredi. in si. l. si ita quis heres insti
tutus fuerit excepto fundo et ideo benedictus et fratres
in uniuerso patrimonio successerunt ut heredes sed uici
sim cum onere legatorum ita quod unusquisque ad heredi
tatem uniuersaliter inheritans fuit sicut si testator intestat
decessisset et ad prestationem prelegatorum quilibet ipso
uicissim tenetur prout testator disposuit quod benedictus
habeat prelegatum pro parte tamen sue partis quod uer
bum bene sciuit testator apponere in prelegatis aliorum
filiorum si uoluisset. Sed aliqua ratione motus non sic fe
cit aut etiam quia sic sibi placuit ut infra subuertam. falsa
est ergo ratio quia illa uerba pro parte partis referunt ad
partem partis prelegatorum doceat enim me ubi est pars
integra que prelegari iur. filiorum alicui debeat iur. eum
non inueniet partem partis et per consequens nec totum
decessoria ergo est dicta relatio et quia in nulla parte testa
menti testator usus fuit uerbo portionis uel partis nisi qua
tenus infra subiunxit in uniuersali institutione dum dixit
pro equis portionibus et c. ut sic de alteri partis parte possit
intelligi ergo ad istam portionem necessario non est ficta
relatio ut. l. si seruus plurium. §. si. de lega. i. Non ob. secu
da ratio quod si benedictus in portione hereditatis impu
taret nihil plus iure prelegati perciperet quia et hec plus
quam falsum est. Nam comodum huius prelegati est in hoc
ut licet imputet in hereditariam portionem tamen in diu
sione non eo iniusto sed habebit illud sibi precipuum licet
alia bona ueniant diuidenda. C. fa. her. l. filium quem ha
bentes et in hoc seruari potest magna comoditas dicti be
nedicti ex eo forsan quod habebat predia conuicina uel quod
ad illa predia afficiebatur propter memoriam antiquorum
suorum quorum fuerant uel quia ipse erat mercator et ha
bendo fundicos et appothecas sibi redditas fundabat
auramentum sue mercature quod multum ualet ipsi mer
catozi licet predium ipsum plari precio non eximeretur uel
quia inter predia testatoris illa erant predia prelecta. C.
de admi. tutu. l. lex que tutores. ff. si quis in frau. pa. l. i. §.
sed si rem de bo. liber. libertus deleg. i. l. si cui per glo. no.
in. l. si in emptione. ff. de mino. Unde forsan ex dictis co
siderationibus aut eorum altera testator moueri potuit ad
grauandam eum ut haberet pro parte partis sue. Consi

derare enim potuit testator quod non obstante quod ipse
 tet in partes sue partis tamen remanebit equaliter vna cum
 suis fratribus propter concurrentes qualitates. Ad hoc
 etiam dicendum aliter quia filius dicti benedicti quibus te
 stator nihil legare uel relinquere tenebatur eo quod bene
 dictus primum locum tenebat. ff. de li. 2. posthu. l. gallus
 §. in omnibus idem testator. ccccc. legauit que sumant bo
 nam partem hereditatis adeo et in tantum quod non po
 test dici forsam grandis discrepantia inter filios et potissi
 me quia ut in facto mihi asseritum est dictus testator p
 eodem benedicto de suo sumptus nuptiarum fecit ascenden
 tes grandem summam unde non sine quare dictus testator one
 ra assumendi dicta predia prelegata in partem sue partis
 in persona dicti benedicti adiecit et non in persona reli
 quorum filiorum quorum occasione non fuerat oppressus
 sumptibus nuptiarum nec in eorum filijs legata fecit. Quid
 preterea et si hec cause non fuissent aliud non diceremus
 ex quo sic placuit testatori cuius est pro ratione uoluntas
 C. de necessa. seru. l. iij. in fi. et per hoc apparet respon
 sum ad aliud per utrumque consulentem allegat quod non
 est nerisimile testatorem in prelegatis unum grauisse plus
 quam alterum ut cessaret inuidia inter fratres non enim
 ad presumptionem recurrimus ubi uerba sunt clara dele
 ij. non aliter et l. ille aut ille. §. cum uerbis de uer. ob. l. co
 tinuus. §. cum ita. Non ob. alia ratio primi consultoris quia
 testator dicit quod uolebat dictum prelegatum ad dictum
 benedictum spectare plenarie. nam et hic plenarie spectat
 cum in diuisione illud ponere non cogatur sed possit ipsum
 sibi habere precium libere et plenissime. Non ob. alia
 eiusdem ratio quod una dispositio concernens plura de vni
 formiter compleri quia hoc est uerum si potest alias rema
 ner in eo esse quo potest ut. l. nam hoc iure. ff. de vul. et pu
 pil. et l. quauis. C. de impub. et alijs substi. et quia in pro
 posito non est una dispositio sed plures quelibet habet sen
 sum suum et effectum distinctum et seperatum ab alia. nam
 testator unicuique filiorum prelegauit in sua oratione spe
 cialiter et distincte ideo de una in aliam non inferitur et il
 latio falax est. ff. de uer. ob. l. inter stipulantem. §. sed hec
 disimilia. ff. de pac. l. labeo in glo. in uerbo et ideo. Nunc
 descendendo ad rationes consultoris secundi et ad primam ra
 tionem dum dixit quod testator prelegando nihil reperi
 retur fecisse si compelleretur legatum communicare cum co
 heredibus. uerum dicit si ita esset sed testator uoluit totum
 oppositum in questione nostra. Nam testator uoluit bene
 dictum legatum habere precipuum cum coheredibus nul
 latenus diuidendum diuitem ipsum imputet sibi in par
 te partis sue et sic non bene considerauit. Non ob. uer
 ba sua dum dixit quod qui dicit contrarium sensum cau
 lat quia imo dicens quod ipse dicit recedit a uero sensu te
 stantis declarato per uerba a quibus non est in dubio re
 cedendum quomodo enim uel qualiter apertius potuit te
 stator dicere quod prelegatum computetur in partem par
 tis sue quam adimpleuit infra. postea instituendo filios ex vni
 uerso hunc sensum uerba non patiunt. nam dicta uerba
 pro parte partis sue sunt relata ad filium et sunt modifica
 tina prelegati. Non ob. quod dicit quod instituendo in
 residuo reuocaret prelegatum quod non est presumendum
 ne intelligatur testator se ipsum tam cito corrigere quia hec
 ratio est directe contra ipsius animum. nam primo testa
 tor disposuit in specie prelegando. demum postea uniuersa
 saliter instituendo unde species precedens derogat sequenti
 generali uel uniuersali dispositioni non econuerso ut in
 capitulo generi per speciem et ibi plene per dy. de re. iur.
 li. vi. dispositio igitur specialis facta de prelegato stat ut sta
 bat. l. quod benedictus habeat prelegatum eo modo quo
 testator prelegauit et in residuo bonorum sit heres ex equo
 cum alijs cum determinatione tamen et modificatione fa
 cta in prelegato et sic in utraq; dispositio salua est quare
 nus autem secundus consultor approbat rationes primi
 consultoris non respondeo plus quia iam responsum est
 supra. Et ita dico et consulo ego angelus et cetera.

ccccvi.

Doctor Insignis ex dno florenti
 no natus uires et consorti
 bus habundans etate iuuenis aspectu pul
 cer nomine magister petrus dominaz bar
 tholameam mutinensem relictam alterius
 eadem professione similiter doctoris insignis mutinen

sis uetulam atq; turpem et ad granidationem ineptam sibi
 in matrimonium copulauit cum uote. ccccc. florenti pacto
 appposito quod dictus magister petrus dictam uotem resti
 tuere teneatur secundum formam statutorum florentie ubi
 taxat in ipsis autem statutis cauetur quod uxore primorum
 tua uir nihil restituere teneatur sed marito premortuo re
 stitui debeat dos integra. Ex eodem primo uero remansit
 una puella nomine Antonia qui quidem dictus uir dicte
 domine bartholamee reliquit ei. ccc. et quedam supple
 ctilia et re uera uoluit quod sua essent etiam si domina bar
 tholamea predicta ad alia uota transfret et hec dicta do
 mina antonia in quadam sua quietatione confirmauit cu
 ius quidem quietationis forma talis est. In nomine do
 mini amen. anno domini. M. ccc. lxxix. iditione. ij. tempo
 re domini urbani pape. vi. die. xx. mensis. Id. au. domina
 antonia filia condam et heres pro mediate francisci de ca
 stello cum presentia auctoritate et consensu chechi mario
 li sui curatoris fecit finem refutationem et pactum de uol
 terius non petendo domine bartholamee sue matri filie
 condam petri et c. et uxoris dicti petri et c. de omni iure que
 sito eidem domine antonie filie et heredi pro dimidia di
 cti francisci de castello uel quod quartum dici posset in et
 super quodam relicto facto ipse domine bartholamee per di
 ctum franciscum in testamento per eum descripto man
 ser colle notarij de creditis et rebus in ipso legato contem
 tis et alio quolibet relicto tam in proprietate quam in usu
 fructu eidem domine bartholamee facto per ipsum franci
 scum et de omni eo et toto quod ipsa domina antonia re
 petere posset uel in quo ius habere pretenderet inde et su
 per dictis legatis ex eo quod dicta domina bartholamea
 transfret ad secunda uota et hoc fecit quia uoluit et sic si
 bi placuit et potissime uolens sequi intentionem prefacti
 francisci a quo dicta domina antonia dixit se fuisse moni
 tam et certioratam quod uolebat quod prefacta domina
 bartholamea consequeretur et haberet libere dicta lega
 ta etiam si ad secunda uota transfret. renunciando predicta
 domina antonia cum presentia uoluntate et consensu di
 cti sui curatoris exceptione dicte refutationis non facte rei
 non sic geste non promissorum et non contentorum omni
 um et singulorum et insertorum et exceptioni uoluntatis mali me
 tis causa uel ex iniusta causa et omni alij legis et iuris au
 xilio constitutionibus et statutis et expresse renunciandi be
 neficio restitutionis in integrum restitutione minoris eta
 tis et beneficio senatusconsulti ueliani certiorata prius
 de dictis beneficijs quid sit et quid dicant et de effectibus di
 cte renunciationis a me notario et promissit eidem domi
 ne bartholamee quod de predictis nemini alij in totum uel
 in partem ius dedit uel concessit quod eidem domine bar
 tholamee ipsum ius pro ea requirere et eas et ei heredes
 et bona indenes et indenia seruare et damna ac expensas
 et interesse reficere que et quas fecerit uel sustinuerit in
 curia et extra et hec omnia et singula promissit eidem do
 mine bartholamee ac etiam iurauit ad sancta dei euange
 lia corporaliter tactis scripturis facere tenere attendere et
 obseruare et in nullo praefacere uel uenire per se uel alius
 sen alios agendo uel excipiendo ratiore minoris etas uel
 alia qualibet causa sub obligatione omnium suorum bo
 norum et pena. ccc. librarum des. asserens se habere et di
 ctis legatis et testamento predicto et de intentione etiam
 prefacti francisci plenariam informationem et se certiora
 tam esse de omnibus supradictis quam penam eidem do
 mine bartholamee solemnem stipulationem dare promissit si
 contrafecerit et ea pena soluta uel non contractus iste sit
 firmus et de predictis omnibus et singulis tenendis et ob
 seruandis et pena soluenda sit commissa fuerit promissit ei
 dem domine bartho. facere confessionem et coram iudice
 comunis anchone et quolibet alio iudice copetenti ad
 petitionem dicte domine bartho. Et dicitur quod dicta do
 mina bar. in dicto matrimonio uiri secundi premortua
 est. queritur an magister petrus predictus uotem restituere
 teneatur nec non cum suo iuramento asserat et affirmes
 absq; dicto pacto se cum ea nullatenus matrimonium fuisse.

UNC Arbitramur scire et intelligere unum
 quodq; cum intelligimus et cogno
 scimus causas primas et principia usq; ad
 elementa secundum philosophum. i. philo
 sophum. Nunc ad propositum descenda
 mus et conclusiue loquens in hac materia binaborum qua
 dum legeba

omnium legem uoluntatem plene discurre per quam plurima
indivisa in titulo de non eli. secundo nuben. col. i. et in ti.
de nup. col. iij. que non repeto ut non enaporem per aerē
sicut auis sed tantum ad id quod occurrit considero scdm
omnes quod hodie indubitatum existit quod lucorum p
mi consortij binubus immediate proprietatem perdit solo
usufructu gaudens in diez sue uite duntaxat per. l. hac edic.
ctali. C. de secun. nup. confirmata in dicto cor. de non eli.
secundo nub. §. et hoc prospeximus et in dicto ti. de nup.
§. si uero expectet uer. et hec sancita sunt ibi et generaliter
dicendum est quod omnis causam deserit proprietatē mo
dus et ibi mox ergo mulier coniuncta est alij et c. et eo. ti.
§. optime uer. et hec decernens et hec est regula genera
lis affirmatiua. Quid autem esset iuris antiquo secunduz
censuram. l. femine. §. i. C. de secun. nup. fuit opi. inter pla.
et glo. non curo postquam iure nouo et nouissimo deter
minatum est quid iuris sit de quo per glo. in dicto uer. et
hec sancita in uerbo coniuncta quia igitur dicta. d. bar. ad
nouissima nota transiit secundum dictam regulam pri
ma fronte proprietatem dictorum lucorum a primo uero
provenientium perdidit ut est dictum. Predicta autem re
gula affirmata fallit primo si uir eius nomine franciscus
noluit ipsa iura perdere sed dictam. d. bartholameam reti
nere pleno iure etiam si ad secunda nota transiret. Ratio
huius fallentie est duplex. prima quia maritus eius secun
dum matrimonium sibi ad iniuriam nullatenus reputauit
imo forsitan in se ipso et in sua mente premeditans confi
derauit quod potius cedebat in honorem eiusdem mariti
et sue memorie ac filiorum eius eaz secundo nubere qua
aliter fornicari. cum igitur scienti et uolenti nulla inferat
iniuria aut dolus manifeste patet quod dicta mulier secun
do nubens non est uiri animam contristata quam contri
stari solet eligendo sibi conubium ut in cor. de nup. §. que
uero uer. nos igitur uidentes quinimo et neglexit defun
cti memoriam et charitatem filiorum continet in dicto ti.
de nup. §. si autem tutelam collatione. iij. et si aliud dice
remus sequeretur quod uir uxori sue nihil relinquere pos
set sub conditione si nuberet quod est falsum. hec enim co
ditio non est reprobata a iure. ff. de condi. et demon. l. i. et
eo. ti. l. solemus ubi iste casus ponitur de uero uxori legante
in tempus liberorum et. l. cum uir et. eo. ti. l. si iam facta
in cor. de nup. §. si duo coniuncta glo. in uer. unum itaqz d
le. ij. l. si ita. §. si is cui defuncti enim uoluntas pro lege ser
uanda est et in omnibus dominatur cum non est iuri con
traria sicut nec ista in cor. de nup. §. disponat quilibet enim
sue rei est moderator et arbiter. C. man. l. in re mandata.
habet enim unusquisqz in ultimo uoluntate potestatem dis
ponendi de suo prout uult. C. de sacro san. eccle. l. i. Se
cundo fallit si liberi ex primo coniugio existentes nolue
runt eis quicqz acquiri aut si quesierunt renunciauerunt
iuri iam quesito cui renūciare unusquisqz potest pacto ma
xime iuramento uallato et stipulatione. C. de pac. l. si quis
in conscribendo cum cor. suis. et secundum ea que ponun
tur hic utrunqz occurrit uoluntas primi uiri de qua in que
stione fit mentio licet per enunciatiua uerba quibus ta
men standum est inter partes. C. de contrahēda et comit.
stipu. l. oprimam et ibi per Jac. de bn. Secundo quietatio
dicte filie de qua supra fit mentio sed aduertendum quia
consultor primus restrinxit quietationem predictam ad le
gatum. ecc. librarum et non benedicta filia quietauit non
solum de. ecc. sed etiam de omnibus alijs rebus in legatis
contentis et alio quolibet relicto tam in proprietate quaz
in usufructu et d. omni eo et toto quod ipsa filia petere pos
set uel in aliquo ius habere pretenderet inde et super di
ctis legatis sue matri relictis in testamento scripto manu
certi notarij publici ad quod testamentum se reuulit et di
xit se habere plenam notitiam et certioratam fore tenet er
go quietatio super toto ut. C. de trans. l. de his. ff. quē ad
modum testa. aperi. l. i. non enim minus ualere potest que
tatio in relictis quam in legato. ecc. c. ij. fit unica dispositio
liberatoria vno structu uerborum cōglutinata. unde om
nia que inseruntur in ea unisormiter terminant et eodez
modo de uul. et pu. l. iam hoc iure. C. de impu. et alijs sub.
l. quibus nec unica dispositio d. diuerso iure censi cū pōt
ff. de uul. l. enj qui edes. Conclusio igitur ex premissis deāz
dominam bartholameā ex predictis lucris a pmo uero p
uenientibus ex legatis potuisse disponere ad libitū sue uo
luntatis sicut potuit de originali patrimonio suo. Videndū

igitur restat considerato quod dicta domina bartholamea
ad secunda nota transiit quid de suo patrimonio origi
nali iur. sit et hic aduertendum subtiliter nam dicta domi
na bartholamea in suo testamento uero suo nihil reliquit
sed filie. x. iur. institutionis in residuo autem extraneuz be
redem instituit unde non sumus in casu. l. hac edictali de
secū. nup. iure autenticoruz confirmando per quod dispo
nitur binubum non posse conferre aliqua largitate suo cō
forti plusquam conferat et concedat vni ex liberis primi
matrimonij cui minus relinquit sed sumus in casu quo bi
nuba dat dotem uero secundo et in foro uiri est consuetu
do quod uxore premortua uir superstes lucretur totaz do
tem causa enim lucri imediata est municipalis censura ma
trimonium autem mediata an dictum statutum uendicet
sibi locum existentibus liberis ex prioris pingio et ista que
stio est dubia et in ea contrarium dicere quam plurimi ex
cellentissimi legum doc. inter quos fuerunt Bal. de peru
sio Franci. de are. Tho. de curfinis uiri graues et grandis
recordij. Sed omissis eorum rationibus decisiue ueniā
ad illud quod mihi uidetur melius et attende bene qz di
ctorum doctorum sententias contrarias reducā in con
sonantiam luculentam et considero quod ubi uigilat dicta
municipalis censura aut mulier de lucrando cum uero pa
tiscitur equiparando statutum et pactum. ff. de pac. l. non
impossibile constante matrimonio mulier nec in rebz mo
bilibus nec se mouentibus aut immobilibus dotem augere
potest aut iam datā diminuerē palam et prima fronte ut
eam postea in absconso suo uero concedat in cor. de nup.
§. de augmentis cōiuncta glo. in uerbo incertuz que sum
pta est. cum enim nupta esset non expediebat sibi pro ma
trimonio contrahendo facere augmentum aut diminu
tionem dicte dotis ut lucraretur augmentum aut diminu
tionem in perniciem filiorum quibus fecit iniuriam et fi
liorum caritatem contempsit ut. d. dictum est in preceden
ti discursu et in hjs augmentis et diminutionibus uera
sit opinio tenentium quod statutum regulatur ut pactum
ut sicut. b. nabilis suo consorti aliqua largitate concedere
non potest plusquam concedatur vni ex liberis primi cō
iugij ita nec in casibus supradictis. primitiuam autem do
tem sui proprij patrimonij absqz spe aliqua de lucrando
per. l. aut pactuz nulli dubium quod mulier dare potest ut
licet quoniam et proprium patrimonium factare potest in
mari nec esse ab eadem ratio exigenda. C. de rei vendi. l.
cum a matre in glo. sed hic non est casus noster quoniam
hic simul duo concurrunt ad lucrum totius dotis pactum
videlicet et municipalis censura disponens super lucro to
tius dotis uxore premortua. Unde uidentuz ē si pactū
aliquod operatur et si non an operetur municipalis censa
ra et hoc dico exquiri oportere causas et principia usqz ad
elementa. Considero enim quod cesaris maiestati bellis
sime uisum fuit mulieres primo coniugio stare contentas
et felix atqz benedictum illud appellauit in cor. de nup.
§. soluto nec mirum quia continentia non procul a uirgi
nitate consistit in cor. de non eligen. secundo nuben. §.
optimum ipsaqz est que sola potest coram deo animas p
sentare in cor. de leno. col. iij. et ideo per transitum ad se
quens coniugium priuauit eas proprietate lucorum ac
etiam interdixit eidem licentiaz largiendi aliquo titulo lu
cratino inter uiros uel in uoluntate etiam de proprio ori
ginali patrimonio ultra quam largiretur vni ex filijs pmi
coniugij cui minus largit ut. d. l. hac edictali et in cor. de
nup. §. optime in prin. usqz ad uer. hoc idem obseruanduz
et in ano et c. Quinimo et omne datam aut largitum per
se uel interpositam personam aut de aliquo colore quesit
to habetur pro non dato et pro nō scripto ut in eo. §. uer.
et hoc decernens ratione nec mirum si interdixit quia cuz
mulier domum intrat uiri eidem si posset filiorum uitam
adduceret. C. de adm. tuto. l. lex que tutores et ideo secū
di matrimonij aut uterioris tam uero quam uxori secun
dis nuptijs cum pactis lucorum non sine causa interdixit
licentiam considerantuz cesar quod mulier secūdo nuben
do aut etiam pater suis filijs inducendo nouercam filioz
prioris matrimonij caritatem continet ut supra dixi simili
terqz uiri anima contristatur ut dictuz est. Et propterea d
cidendo concludo quod nec ad lucrum ex pacto aut quod
ex municipali censura defertur uir superstes uxore pmo
tua est uocandus ut. d. uer. et hec decernens ubi nulla ma
chinatione et c. et usqz ad uer. hoc autē qz plus est et istud

est assumendum pro regula negativa. Nec autem regula fallit cum cessant hee rationes et principia quia nec vxor secundo nubendo est uiri animam contristata ut in proposito est nec etiam pietatem maternam contempnit ut est si militer in proposito quia dicta filia primi uiri sterit contenta secundis nuptijs matris sue et renouauit omni iuri suo sibi quesito in lucris ab eius patre descendens ut superius est expressum. nulli autem dubium est quod mater secundo nubendo uolentibus filijs primi matrimonij aut matrimonium ex postfacto ratum habentibus vxoris bene nubere non incurrat penas sed eas euictat in cor. de non est. secundo nubendo. §. gregoriana ner. uer. tamen coniuncta glo. i. in ner. copulantur prout quidam liberi habent inuito filio sed prout ibi est inuita filij hoc non probat sed licet non probet superius est probatum. In proposito autem dicta filia matrimonium ratum habuit secundum ea que proponuntur et interfuit forsam eius ratum habere cum forsitan propter iniquitatem fornice uiduantis matrem non expediebat eidem puella matrem suam sine uiro manere uel ad quia continentia apta non erat uel quia reuerentia sibi non adhibebat ut primo uiro uiuente sed iniurijs aut vexationibus aliquibus premebat patentibus uel absconditis quas forsitan loqui non l3. l. i. C. quando imper. inter pa. uel uida. Sic et expedit pupillis per tutorem eorum de morte paterna pacem fieri cum inimicitie eorum sine ualde graues et maxime potentiorum. ff. de pac. in personam. in prin. ff. de fur. l. interdum. §. qui tutelam per. de are. in. l. i. C. de in inte. resti. mi. spec. in ti. de homici. et in ti. de pa. et treug. Jo. an. in nouella in. e. si annum de indi. li. vi. alias gale. in sua margarita in ti. de accusa. Secundo fallit cum mulier secundo nubendo absq; pacto de lucrando et seu absq; lucro inducto per municipale censuram cum minori dote et absq; dicto pacto aut reservatione municipalis censure nubere non poterat cui nupsit nec honeste alteri nubere poterat et maxime sine peccato. hec enim sunt paria nullo modo posse aut non sine dedecore ff. de condi. et demon. l. hoc modo non enim fuit intentio nis cesaris mulieres uiduatas ad non nubendum compescere sed solum ne occasione libidinis affectare filiorum vitam adducerent uiro secundo tex. est in cor. de non est. secundo nup. §. si uero intestatus uer. neq; ex hoc eas ad necessitatem. Quinimo uoluit et mandauit potius eas in secundo matrimonio caste uiuere quam contra leges luxurari ut patet ibi. in themate autem nostro prout audio dicta mulier ad continentiam apta non erat. probatur ab effectu quia uirum secundum accepit ad liberos procreandos et propter grauitatem etatis erat inepta nec eide erat innata prudentia que solet firmare columnas et fundamenta domus uiri que tunc a domino deo est prout ait sapiens pro uerbio. xix. capitulo et uir premoxtuus illustris scientie philosophie artium et medicine doctor fuit. secundus autem uir similiter eadem scientia ppolebat ac etiam florebatur etati quasi adulescenti. C. de stud. liber. v. ro. l. i. nec non oriundus de splendidissima ciuitate florentie quantum cumq; esset ex uico. ff. ad municipa. l. qui ex uico. ff. de iudi. l. insule in cor. qui. mo. na. effi. le. §. si uero nec ciuis licet in puncto transfigurato aliud dicatur et in lucris licitis copiosus atq; etiam habundans fratribus et consoribus quos solet domus tuta manere unde mirum est quomodo uir secundus etiam concurrente pacto aut lege de dote lucranda uoluerit ad tale matrimonium inclinari et potissime quia origo sua maior pars fortune ad ciuitatem referendo dicta autem vxor de non tali progenie. Si quis igitur bene considerat quid lucris ex dote consequatur talis ducens uxorem sub nomine dotis cui ducenti resistit dictam cationis ne vxor ducatur sub dotis nomine ut pari quis nubat et hic nulla paritas nempe nihil lucratur nisi quotidianas angustias cum alias non vxoratus iuuenis uiduata ducit uxorem que sibi mater esse posset et sibi ad prolem penitus est inepta propter grauitatem etatis et cui sensus et prudentia non adest ut expedit mulieri edificanti columnas domus et considerata paruitate ortus considerataq; qualitate ortus uiri qui tunc et nunc etate florebatur et splendebatur scientia et moribus et uxorem aliam longe plus honorabilem potuisset habere nempe nihil habeat igitur etiam lucrum talis uir in recompensatione tante imparitatis facere debet. p hoc est glo. ordi. singularis. C. de do. pro. miss. l. si uoluntatis in casu econuerso cum ignobilis dotas

uxorem nobilem no. de uerbo. obliga. l. si ta stipulat. §. si tibi scripsero et ibi per Bar. et hoc casu non habet locum autem equalitas potissime cum non sit hodie in uisum secundum glo. ibi Ly. Jac. bu. et Jaco. de bel. et Bar. Quia propter concludo tam propter formam statuti quaz propter pactum et quia filia tunc matrimonium ratum habuit illud que non impugnavit maritus primus imo dedit licentiam secundo nubendi dictum uirum totam dotez lucrari ex quo non poterat absq; pacto et circumscripto pacto debet lucrum sentire ex forma municipalis censure. Opinio ergo tenentium oppositum uera sit quatenus mulier inmentam dotez dedit aut nubere potuit sine pacto et etiam sine ligamine municipalis censure quia tunc totum et quicquid dedit in mente cum pacto de lucrando aut absq; pacto confidens forte uir de municipalis censura illud totum regulatur secundum formam. l. hac edictali ut de eo plus non lucretur uir sequentis matrimonij quam vnus ex filijs primi cui minus relictum fuerit aut quoquo titulo elargitum et hec quidem dicta sunt mea regularia optidorum dominorum doc. licet non cogitauerint in predictis. Et ita dico et consulo ego Angelus de perusio legum doc. et c. florentie. Anno dcccxxxix. mensis decembris. cccxcviij.

uidam Quer sagipulauit pillam cum sagipulo que pilla percussit in terram et rebalzando percussit quemdam alium puerum in brachio qui percussus cepit flere pater dedit ei alapam sagipulati et eum etiam fugauit. Queritur de duobus primo an percussus cum pilla incurrat penam statuti disponenti de percussore studiose cum re apta euidenter ad nocendum. secundo an dictus pater poterit dare licite alapam puero sagipulanti nec ne cum dicat se ad uindictam fecisse.

udus Pille antiquissima res est et omni iure permissus. ff. ad. l. aquil. l. itez mela. in prin. non distincta qualitate ludendo an cum sagipulo an sola manu ut comuniter fit non enim lex distinguit unde nec nos sicq; lex latissime loquitur et ideo sic intelligenda est primum probatur. ff. de publi. l. de precio secundum in. l. in fraudem. §. si cum. l. sequen. ff. de testa. mili. et quod hic iaculandi modus non sit interdictus probatur in l. item si obstetrix. §. si. ff. ad. l. aquil. ubi est casus quod intelligo nisi iaculandi modus sit pernitiosus talis enim tunc ludus noxius est interdictus eo. ti. l. nam ludus. Ex predictis inferitur necessario quod pilla non est euidenter apta ad nocendum quia tunc ludus eius non cessit permissus sed interdictus ut. d. l. cum ludus et. C. ut armorum usus. l. vna no. in. d. §. si. et in. l. qua actoe. §. si quis in collutatione eo. ti. illa enim res euidenter ad nocendum est apta que principaliter ad nocendum in sui figura est ordinata quoniam naturam rei per prius non secundum accidentia considerare debemus. ff. de lega. iij. l. sed quid earum. §. inter emptam et. ff. si ager uectiga. l. i. et. l. si non ergo candelabra aurea et argentea sunt res euidenter ad nocendum apte quia non ad hunc finem artificis industria sunt formata sed potius ad finem tenendi afferentia et producentia nobis lumen et si dicatur non ne nocere possunt non est negandum sicut et clauis camere et apothecarum et aliorum si milium sed licet nocere possint non sunt per euidentiam apte ad nocendum quia ministerio artificis ad hec talia fabricata non sunt alias qui percuteret aliquem cum alueta uel caliga uel cum frustra carnis aut uno pulo sicut iam uidi diceretur percussisse cum re euidenter apta ad nocendum quod est falsum et hoc cognoscimus per sensum naturalem unde aliam rationem inquirere non est nisi infirmitas intellectus secundum philosophum. Tres ergo notande sunt species vna armorum de quibus habetur in corpo. de armis et. ff. de uerbo. signi. l. armorum et iste non est casus noster. Alia est uerum euidenter aptarum ad nocendum quia hominis industria et artificio nocere possunt et ad nocendum euidenter sunt apte et hac appellatione non continentur nisi res ille duxerat que per facti euidentiam aptitudinem habent nocendi. sic enim statutum loquitur unde non est recedendum a uerbis ut. l. non aliter. ff. de te. iij. et ubi requiritur euidentia non sufficit simplex existentia ab euidentia sequestrata. ff. de rit. nup. l. palam. ff. de edic. l. queritur. §. l. ubi cicatricem euidentem et periculo sam et c.

sam zc. de verbo. fig. c. ij. ubi tex. coniuncte. glo. Jo. an. in
 verbo manifestum unde illud dicitur esse evidens cui p
 batio dicitur esse in evidenti z manifesto ut. d. s. fi. z dea
 glo. Jo. an. facit. ff. qui satisda. cogan. l. si vero. s. qui pro
 rei ibi evidentiissime locupletem zc. ubi glo. dicit evidens
 esse quod manifestum z notorium est ita quod probatio
 ne non indiget facit etiam. C. de ape. l. cines z quod not.
 Anno. de offi. deleg. c. fi. z de iureiurando. c. ad nostram
 in. c. ma nos de cobabi. cle. z mu. C. qui z adversus quos
 l. i. in glo. Nulli est autem dubium quin sit contradictio na
 ture dicens quod pilla non sit ad ludendum ordinata z
 maxime que pueris convenit habentibus manus moles
 z debiles nec est res evidenter apta ad nocendum lz po
 testatem habeat nocendi. Tertia species est rerum apta
 rum ad nocendum z considerato quod infinita exempla
 ponere possemus rerum que ad nocendum principaliter no
 sunt ordinate sed ad alium finem instum videbitur z ho
 nestum tamen econverso usu earum dicere que res noce
 re possint z in hoc standum est opi. vulgi qua cessante sta
 dum erit indicantis arbitrio quoniam in non habentibus
 eandem rationem z formam semper ad arbitrium iudi
 cis recurritur. ff. iudica. sol. l. vir bonus z. d. l. si vero. s.
 qui pro rei. ff. de pe. l. bodie de isa. l. quid ergo. s. pena gra
 tior. Premitto etiam quod sine ludendi causa sine non
 pilla fuerit missa z iaculata per alium si per rebalationes
 z preter omne propositum iaculantis ut fuit in proposito
 alter fuerit percussus iniuriarum non oritur quia sine in
 iuriandi affectu iniuria non committitur z ideo tunc solum
 oritur acquilla que competit solum pro damno dato i cul
 pa lenissima circumscripto omni dolo z culpa lata aut leni
 ff. ad. l. acquil. l. in. l. acquilla la. ij. Si ergo non iniuria nec i
 furiarum competit ergo vindicta locum non habet prece
 dere ergo debet iniuria absqz qua non est dare vindictam
 ff. ad. l. acquilla z si ex plagis. s. tabernarius coniuncta glo
 sa que incipit a vindicta z lege si vendicari. C. de pe. z. l.
 i. in fi. de sum. tri. in alia autem materia aliter accipitur ver
 bum vindicta. C. z insti. de manu. vin. z ibi per glo. z per
 azo. in suma per hoc quia vindicta debet esse conformis i
 furie ut patet in statuto de vindicta loquente. Sed hec eet
 disproportionio z difformitas si poneremus dolo malo inu
 riam ad vindictam fieri posse pro culpa lenissima ut patet
 etiam ad sensum volus eniz preponderat omni culpe nec
 est vindicta possibilis in casu nostro nisi citra fieret propo
 sitam prout preter propositum cum pilla percussio facta
 fuit que quidem percussio non infert iniurias. casus est. ff.
 de iniurijs. l. iij. ff. ad. l. acquil. l. scientiam. s. sed si defendi
 quibus iuribus non potest responderi. Concludo igitur
 ex premissis duo videlicet pillam de qua queritur non
 fuisse nec esse rem evidenter aptam ad nocendum z per
 consequens non comprehendendi sub verbis statuti loquen
 tis de pena percussoris cum re apta evidenter ad nocen
 dam vi bo. rap. l. pretor. s. docere de adul. l. denunciasse. s.
 quid tamen de iure parro. l. adigere. s. quamvis solu. ma
 tri. l. si vero. s. de viro de insti. l. habebat in prin. ff. de re
 iudi. l. otius z maxime quia statutum predictam exigat do
 lum ut patet ex verbo illo studiose tex. est coniuncta glo.
 in cor. ut exac. instan. dot. s. fi. que notabilis est colla. vij.

Secundo concludo non potuisse fieri nec cadere posse
 vindictam de dicta percussione facta cum pilla modo pre
 dicto. cautius igitur fecisset pater offensi pueri si dixisset se
 percussisse puerum sagipulantem animo corrigendi. No
 terat enim licite z impune sic cum alapa percussisse qua p
 cutiantur pueri z etiam cum habena. C. ad fille. l. si. con
 iuncta glo. est enim permissam senioribus errantem cor
 rigere iunem leniter z modeste arbitrio boni viri ut. l.
 prima. C. de emen. propinquo. licet illa de propinquo lo
 quatur idem tamen dicam in non propinquis in tali pue
 ro z tali genere correctionis. sed quia dixit se fecisse ad
 vindictam standum est dicto suo quia mens nostra inte
 rior soli deo est nota z nobis ipsis z de ea alijs non po
 test ferre iudicium insti. de actio. s. alie in glo. ma. cum si.
 facit. ff. de neg. gest. l. nensenus que in fra. cre. l. fulcinius
 s. quid sit latitare coniuncta glo. ff. de do. excep. l. apud cel
 sum in prin. ubi est glo. optima. Super autem alijs pun
 ctis nihil dico quia per alios dominos doc. allegatum est.
 Et ita dico z consulo ego Angelus de perusio legum do
 ctos zc.

uedam Dna bilia dedit in votez

viro suo. ccccccc. xij. floze
 nos auri z stipulata est sibi reddi a viro z
 a pluribus alijs simul z se simpliciter z in
 solidum obligans ad restitutiones eius eo

casu quo restitui deberet hys verbis in instrumento dota
 li appositis videlicet pro quibus vote z donatione solue
 dis z ad implendis obligauerunt eidem domine se ipsos
 z quelibet eorum insolidum heredes z omnia bona mo
 bilia z imobilia presentia z futura que pro ea constitu
 rant precario possidere ita quod ex pacto predicto adue
 niente casu liceat dicte domine z suis heredibz z cui vel
 quibus iura sua concesserit auctoritate propria ingredi bo
 na dictorum debitorum z cuiuslibet eorum z que ex ipsis
 malaerit z de eis tenutam z corporalem possessionem
 apprehendere z tenere ipsaqz habere tenere z possidere
 usufructuare vendere z alienare z sibi pro iusto precio
 retinere donec de dictis vote z donatione fuerit integre
 satisfactam zc. Queritur ad heredes illorum qui se obli
 gauerunt ad restitutionem dotis dicte dñe bilie sint pro re
 stituitone dicte dotis obligati nec ne.

uestio Predicta finaliter refidet

in hoc an bona heredum illo
 rum qui se obligauerunt ad restitutione do
 tis dicte domine bilie sint pro restituitoe do
 tis predicte obligata de bonis enim ipsorum

obligantium non est questio z prima fronte videtur quod
 non. Nam bona heredum pro defunctis debitis no sunt
 obligata de iure comuni nec etiam pro legatis ab ipso de
 functo factis licet creditores z legatarij possint in eis ha
 bere pignus pretorium pro satisfactione debitorum z le
 gatorum cum in eorum solutione cessatur ut. l. i. in fi. C.
 comunia delega. coniuncta. l. certa ut in posses. lega. licet gl.
 in. d. l. i. in fi. aliter eam intelligat. z non bene secundum
 Ly. Bar. z alios sed dubium facit an dicti obligantes se
 z eorum bona in dicto instrumento dotali intelligant ob
 ligasse bona heredum eorum z videtur quod non ut pa
 tet in. s. pro quibus vote z donatione zc. ibi qui pro ea se
 constituerunt possidere precario z ibi ingredi bona dicto
 rum debitorum z cuiuslibet eorum zc. que quidem con
 stitutio precarij non cadit in bonis heredum nec etiam vi
 detur cadere potestas data dicte domine bilie de venden
 do z alienando bona ipsorum debitorum z est facienda
 relatio ut rectus sit sermo z congruens interpretatio. ff.
 de peti. heredi. l. item uenitunt. s. aptanda de auro z argē.
 lega. l. plantius. Pro hoc etiam quia pactio ambigua con
 tra stipulantem z paciscentem interpretanda est. ff. de pac.
 l. veteribus cum materia z hec opinio est vera si legatur
 verba dicti instrumenti plene z continuatiue ita qd nul
 lus sit punctus nec littera grossa inter relatiuz que z ver
 ba illa presentia z futura. Sed punctuando post illa ver
 ba presentia z futura qui punctus rationabiliter fieri de
 bet cum oratio inueniatur completa ex verbo principali
 supposito z apposito clare patet quod obligata sunt bona
 heredum ut patet ibi z cuiuscunqz insolidum heredum z
 bona. Nam istud verbum bona venit ad determinanduz
 personas plurium. s. principalium z heredum z omnia
 possunt determinari pariter z eodem modo ergo vnifor
 miter debent determinare ut. l. iam hoc iure de vulga. z
 pupilla. ff. de impu. z alijs sub. l. quauis. Non enim de
 bet vna dispositio iudicari difformiter cuz potest vnifor
 miter ne fiat eiusdem voluntatis diuisio ut. ff. de vncap.
 l. eum qui edes incipit ergo oratio in alio ver. que se pro
 ea constituerunt zc. z tunc congruens est relatio solu ad
 bona ipsorum debitorum prout de precario z de aliena
 di potentia verba dicti instrumenti cantant z sic singula
 singulis referendo bona resultat latinitas z congrues in
 terpretatio z semper ita fieri debet relatio cum ad omnia
 non potest fieri nec quicquam in dispositione reperitur
 prolixum superuacuu vel inutile. C. de fideicō. l. eam quaz
 in glo. z. ff. de pac. l. qui in futurum. s. fi. in glo. vlti. eo. ti.
 l. si fideiussoris ver. cum alio coniuncto zc. coniuncta glo.
 cum alijs simi. z hoc est verisimile debitorum voluisse qz
 non est presumendum quod uoluerint consulere plus he
 redibus quam sibi met esset enim peccare contra ordinem
 caritatis que semper incipit a se ipsa. C. de serui. l. preses
 C. de alen. li. l. i. z. ij. z quia obligatio bonorum non est
 odiosa nec preiudicialis z quia ob hoc introductum est

quod extendatur ad futura licet sub cōmemorazione verbi presentis facta fuerit. l. si. C. que res pig. ob. pos. cōmunia predi. l. in uenditione no. de uerbo. ob. l. in conuentionibus z ubi oratio seu dispositionis uerba sunt ambigua eo quod uolubilia sunt ad plures sensus uel propter varias significationes dictionum uel propter diuersum modū punctandi litteras z dictiones prout contingit. l. epistola §. si. ff. de pac. in uer. heres que incipit primo puncta cum similibus z causa dotis est ut pro dotibus respondere debeamus sicut est in casu proposito ut in regula iuris in ambignis de regu. iur. ff. Non ob. l. veteribus quia in dotibus non loquitur pro quibus multa specialia sunt inuenta ut l. i. ff. solu. matri. qui ergo iudicare habet. nideat quod uerisimilitas est. Nam ut dixi non est uerisimile quod uoluerint obligare bona heredum ex quo obligauerunt heredes z obligauerunt se ipsos z bona ipsorum ar. ff. de pac. l. qui in futurum. §. si ex altera secundum vnam lec. bar. z facit illud generale inspiciamus in obscuris z c. z c. in obscuris de regu. iur. li. vi. Et ita dico z consulo ego angel. z c. Adcccc. february. secundum cursum perasij.

ccccxviiij.

Actus Est terminus ad probandum z probatum habendum. testis iuravit. i. terminum sed non deposuit tamen pars seuel iudicem interpellauit ut testes examinaret z infra terminum iudex autem protelauit. Queritur an hoc tendat in preiudicium producentis. Secundo queritur quid si iudex dedit dilationem post dictum terminum ad faciendum ipsos testes examinari z examinati sunt non aliter cognito de causa impedimenti nisi per proprium iuramentum an dicta examinatio teneat. Secundo quid si pars petiit testes examinari sed uoluerunt testificari z pars non petiit eos cogi per iudicem an ei imputetur si in causa succubuit.

Primo Dicendum est quod non sufficit testes intrasse infra terminum quoniam per testem solum iuramentum nihil probatur explicite uel situr enim quid depositurus sit z illa uerba z probatum habendum ad probationem explicitam referuntur non autem ad consulum nullum sensum habentem. ff. de testa. tu. l. duo sunt titij. ff. de reb. onb. l. quotiens idem sermo. ff. de uerbo. obli. l. quotiens in stipulationibus non enim potest dici facta probatio ex suo iuramento cum ex eius pronuntiatione sola nihil appareat quid quale quantum ue dicturus sit ut. l. stipulationum que dam certe cum principio. l. sequentis. ff. de uerbo. obli. g. z quasi per totum illum titulum imputandum ergo est peti que testes examinari non fecit z licet examinatio spectat ad iudicem ut. l. si quando. C. de testi. co. quod testis iudex debet intrare secretum tamen sollicitudo spectet ad partem ut dicta. l. si quando z ideo nisi fiat iudici protestatio quod testes examinari faciat non presumitur stare per officialem ut. l. i. C. de suscep. z archi. li. x. l. placuit. C. de colla. fun. pa. Et ideo dixit bar. esse consilium quod preiusto iuramento incontinenti pars protestetur iudici quod examinet dictos testes alias imputandum est negligentie sue secundum archi. z Inno. in. c. pia de excep. li. vi. bar. in. l. damni. §. sabini in fi. ff. de dam. infec. sufficit autem protestatio vnica ad constituendum protestatum in mora z ad excusandum omnem negligentiam protestantis. C. de enct. l. empti. actio. z. l. si parentes z. l. cum successores. C. de acti. emp. l. i. in principio. C. de iure do. imper. l. ff. C. de rei uen. l. si fundas z ubicunq; inuenitur denuntiationem combinari debere exemplum in petitione apostolorum z in creditore uolente uendere pignus cum inter eum z uenditorem pactum fuit appositum dicas esse speciale cum regulariter vna sola sufficiat. ff. de usur. l. mora in principio in glo. parua que incipit dando dilatione que ualde notabilis est ad hoc quod etiam tenuit Bar. in. l. si ita quis. §. seya canit. ff. de uerbo. ob. hic autem facta fuit ut reperitur in actis z ideo sufficit. Non enim parsi fuit necesse super hoc iudicem semper instare ut examinatio predicta fieret ut expresse decidit glof. predicta. Concludo igitur ex predictis per relationem predictam ad preiudicium producentis non tenere. Super secundo dicendum est examinationem predictam quantuncunq;

factam post terminum ualere z tenere. Nam z absq; termino probatio fieri potest non solum in ciuili imo z in criminali iudicio. ff. de adulte. l. in crimine z ibi per Dy. z Bar. z licet dicta dilatio forsitan non debuisset dari non precedente alia cause cognitione quam iuramento o quo plene per Ly. in. l. i. C. de dilatio. tamen ex quo dicta dilatio data fuit nec est reclamatum per partem aduersam cuius consensus tacito dicitur dicta interlocutoria confirmata. C. de appel. l. hij qui ad ciuilia imputet ergo sibi ad uersarius qui concessionem dilationis no contradixit si sibi dilatio displicebat dicta enim dilationis concessio etiam si aduersarius contradixisset non est nulla sed iniqua z ideo transiit in rem iudicatam lapsu. x. dierum quantum ad partem non quoad iudicem qui habuit potestatem reuocandi secundum Bar. z alios. ff. de re iudi. l. i. quod iussit. Et ideo concludendum est examinationem factam dicta dilatione pendente ualere z tenere etiam si emanasset iniq; ex ea parte quia nulla alia cause cognitio interuenit nisi sola sacramenti dilatio que in usu quotidiano consistit. l. ne alio non exquisito secunda dilatio concedatur a quo usu recedendum non est de quo in Specu. in ti. de dila. iuxta finem. Et hoc seruant potissime canoniste ut habetur. titij. q. v. c. fi. de electio. c. quia propter. §. illud. Pro hoc facit ff. de excusa. tuto. l. scire oportet. §. sufficit z ibi per Jaco. o are. de re. mili. l. iij. §. si ad diem per Inno. de testi. in. c. in causis z Specu. ubi supra. De tertio non expedit ad sensum disputari quia de hoc non queritur sed recurrere ad Spec. in ti. de teste. §. qualiter uer. quid si quis petiit testes z c. Nec etiam expedit disputari quando datur solum terminus ad probandum uel ad testes producendos uel sufficiat infra terminum illos intrasse de quo sunt opi. de quibus per Specu. in. d. §. qualiter uer. his quoq; cui datur est terminus cum additione parua Jo. an. z finit datur hodie terminus ad probandum z probatum habendum z cum addi. magna eiusdem Jo. referentis opi. plurimum que incipit quod ibi dicitur non terminat hunc casum Bar. etiam precise tenuit. ff. de acquir. here. l. antistitus in prin. quod ubi datur terminus ad probandum z probatum habendum non sufficit testes infra terminum intrasse. Et ita dico z consulo ego Angelus z c. florentie. Adccccxviiij. mensis february.

In causa Vertente interim nobilibus militem dominum Franciscum iuroti de ferretis de anchona accusatorem z Janellum lipareli de castro paterni comitatus anchone accusatum eo quod dictus Janellus scienter z dolose in anno domini. Adccccxviiij. de mense Martij dicti anni propria auctoritate z ausu temerario inuasi z turbauit z molestauit dictum dominum franciscum de quadam petia terre uinitate z arborate tunc z nunc dicti domini francisci posita infra sua latera spectante tunc z nunc z ante iur. dominij. z possessionis uidelicet dictus Janellus intrando in dicta petia terre z in ea stando z morando z per eam ambulando z magistrum nicholam de senis habitatorem dicti castri paterni soccidum z laboratorem dicti domini francisci dicte terre cum uinea z arboribus expulit de ea z ipsum laborare impediuit z eidem minatus fuit de offendendo si inde non exiisset z canas in dicta petia terre cum uuis z arboribus tunc existentibus deiecit z profecit foras de dicta petia terre cum uuis z arboribus z alias molestias ibidem z in ea dicto magistro nichole intulit z fecit contra formam iuris statutorum z ordinamentorum comunis anchone z contra uoluntatem dicti domini francisci z dicti magistri nichole cōcludendo in dicto libello z quo libet predictorum condēnari z puniri secundum formam statutorum comunis anchone ac etiam condēnari dictum Janellum quod decetero non molestet nec turbet dictum dominum franciscum in sua possessione z eidem perpetuum silentium imponi non astringendo se ad omnia predicta probanda sed ad ea solum que sufficiant ad uictoria sue cause. Uisq; dicta accusatione z eius tenore z uis exceptionibus productis per dictum Janellum z positionibus z articulis hincinde productis z uis dictis z attestationibus testium productorum hincinde z etiam instrumentis ad fortificationem iuris cuiuslibet litigantium ac etiam statutis quibusdam mibi ostensis comunis anchone z omnibus z singulis actis z actibus in dicta causa

sa pro utraq; parte que quodammodo cuiuslibet consilio
collerabilia sunt z melius esset in tanto turbine actorum
consultendo abstinere sed totum pondus relinquere iudici
causa cognoscendi qui omnia debet diligenter fuisse per
cunctatus z vitia z defectus utriusq; partis sibi fore pate
facta ex vine vocis oraculo aduocatorum z procuratorum
tamen quantum in mente mea percepi precibus exoratus
ut in causa predicta consulerem quid mihi de iure uideret.

Considero dictam causam diuidendam per membra
sic ita diuisa reduci possit ad consonantiam luculentam. Et
primo considero accusationis predictae tenorem quia in ea
intentatur simul possessorium retinende z recuperande
si non fallor. Nam in ea proponitur dominum franciscum
turbatum z inquietatum z species turbationis exprimitur
turbationem necessario includentes de ui z ui ar. l. vii
facit ac etiam possessorium recuperande dum proponitur
magistrum nicolam saccidum z laboratorem de dicta pos
sessione fuisse expulsu quo expulso dominus franciscus
licet ignorans naturalem perdidit z ciuilem. ff. de acqui.
pos. l. peregre. §. quibus explicitis coniuncta glo. in uerbo
fuisse z. C. eo. ti. l. fi. z ibi glo. z cy. hec autem iudicia co
tradictoria non compatiuntur adinuicem ergo libellus
ineptus. C. de fur. l. i. cum sua materia z hoc satis est no
tum. Hoc tamen non obstante dico libellum procedere.
Nam ubi uerba dicti libelli quantuncunq; dubia z ob
scura possunt ad sensum substantialem trahi in illum in
terpretanda sunt. ff. de iudi. l. si quis intentione glo. ff. de
pac. l. ueterib; dy. in regula iuris in obscuris azo. in summa
pandectarum de re. dub. constat autem eodem momento
ordine successino actum turbationis inferri potuisse z et
vim expulsuam laboratoris sed inmediate antequam dicer
retur ad alia laboratorem expulsu reintrasse. expulsio
igitur habetur pro non expulsione nec dominij possessio
dicitur interrupta. ff. de ui z ui ar. l. iij. §. eum qui coniu
cta glo. in uerbo incontinenti eo. ti. l. qui possessionem vi
ceptam z hoc casu uolentia expulsu trahit se in inquie
tationem ut dicitur iur. coniuncta glo. i. z. ij. d. l. qui possessio
nem. Cum igitur dictus dominus franciscus in tempore
accusationis propofite nedum tempore ui illate asserat se
possidere de presenti z possedisse in possessorio retinende
de concludit z illam uolentiam expulsuam proturbati
ua accepit z standum est in intentione sua quam si decla
rauerit etiam in causa appellationis non puto temerariu.

Secundo considero quod pro ui turbatiua non est pro
ditum iudicium criminale nisi iniuriarum ut. ff. de iniurijs
l. iniuriarum. §. si quis me uer. aut si quis reman. z c. Nec
ob. glo. ff. uti pos. l. si duo de oper. no. nu. l. prius sed ex for
ma statuti anchone competit ius accusandi z certa pena
statuta est turbati ita quod accusatio fundata est super mu
nicipali censura secundum quam cumulari potest utrunq;
iudicium. scilicet criminale ad penam z ciuile ad impositionem
perpetui silentij z refectionis damnorum. Et ideo ex hoc
non expedit disputari an pcedat talis libellus in quo utru
q; iudicium cumulari licet sit discensio de iure comuni
quam non intro sed remitto ad notata in. l. vna. C. quan
do ci. acti. z. C. de eden. l. edita. ff. de fur. l. interdus. §. qui
furem. Tertio considero dictam turbationem fore pro
batam per testes z etiam satis per confessionem accusati
dum confitetur actus licet ipse neget turbationes eo quod
se asserit iuste fecisse pro iure suo. Et ita dico z consulo
ego angelus z c. cccxcix.

Item Instrumentu debeat edi
tertie persone de qua nul
la fit mentio in instrumento tamen dicit c. d
pro suo interesse petijt sibi edi licet in pun
cto declaretur a quo petatur edictio. An a

notario qui fuit rogatus an a parte an ab alio. arbitro; po
tius renocari primum an notarius qui fuit rogatus de in
strumento teneatur ipsam instrumentum edere. Et uide
tur prima fronte quod sic quia inter est petentis propter
multa que solus inuestigator perpendere potest pro hac
parte facit. ff. de bo. aucto. iudi. possiden. l. fina. z ibi per
barto. ff. ad. l. falci. l. maritus ubi creditoribus hereditarijs
debet fieri copia instrumentorum hereditarium ne frau
deretur ut. l. facultas. C. de iure filii. l. x. ubi pcurator fisca
lis postquam constat bona ad fiscum pertinere mittere po
test pro omnibus notarijs ut copiam faciant omnium in
strumentorum per que liquidari potest quantitas bonoru

probatur. ff. de acquiren. here. l. aristo. ubi z creditoribus
fit copia instrumentorum z heredi scripto cum delibera
re uult an uelit hereditatem adire. pro hac. l. argentarius
in princi. ff. de eden. in glo. que dicit notarium cogi exhib
ere rationes suas soluta competenti mercede cuius opi.
firmat Specu. z Jo. an. post eum in additionibus suis in
ti. de instrumen. edic. §. uidendum restat ver. z no. qd ta
bellio. Pro hoc induco specialiter. ff. queadmo. testame.
aperian. l. i. in glo. in ver. publicum. Pro hoc adduco ra
tionem quia in hoc versatur utilitas publica ad prece
dendum omnem materiam falsitatis. ergo quilibet cuius in
terest ab ipso notario qui habet auctoritate a publico pe
tere potest ut fuit sibi editio soluta competenti mercede. ff.
queadmo. testamen. aperian. l. nel negare z hoc mihi ui
detur satis equum. Sz iuris rigor pro certo repugnat no
tarij enim z numularij similes sunt cum a publico aucto
ritatem habeant z ad fidem eorum publice recurratur ut
no. glo. in. d. l. argentarius sed numularij eorum rationes
edere non coguntur nisi illis solis ad quos pertinent ad
alios aut solos pertinent quibus mandantibus aut eorum
administratoibus sunt confecte ut. l. si quis ex argentijs
§. pertinere. ff. de eden. eodem ergo modo z eadem ratio
ne coguntur notarij exhibere his quorum interest si eis
mandantibus instrumenta sunt confecta z si non eis ma
dantibus aut si eorum non interest licet mandatum inter
cesserit non debet fieri exhibitio secundus Jaco. bu. qui
hoc expresse tenet in. l. fi. C. de eden. unde ibi dixit conclu
dendo quod instrumentum liberationis quantuncunq; fa
ctum creditore mandante non debet creditori restitui qz
non continet eius utilitatem sed solum rei liberate econ
uerso instrumentum debiti soli creditori debet restitui no
autem debitori cum eius utilitas ibi scripta non sit sed cre
ditoris solius z hoc determinat glo. expresse. f. quod nota
rius non tenetur edere instrumentum petenti nisi duob;
concurrentibus. f. quod suum interesse ibi contineatur z
quod eo mandante scriptum sit unde ubi continetur utili
tas comunis ut patet in multis exemplis no. z positis p
Inno. in. c. i. d. proba. utraq; partium debet restitui si ma
datum eorum precessit z si dubitatur an contineatur pe
tentis utilitas z pars dicit quod debet exhiberi ut uidea
tur. tunc non debet exhiberi parti sed iudici ut in secreto
illud teneat z inspiciat extra de fide instrumen. c. contin
git. Concludo igitur ex premissis copiam non esse da
dam per tabellionem ob solum interesse petentis quin
imo nec ille qui liberavit aut eius heres copiaz petere po
test ut superius est expressus. Ad ob. iura in contrarijs
allegata. l. i. vltima de bo. aucto. iudi. possiden. quia loqui
tur in creditore misso in possessione bonorum debitoris
qui etiam instrumentorum debet habere copiam cum te
neatur facere inuentarium cum succedat in locum debito
ris unde fungitur eius iure ut in regula si quis in ius d re.
iur. l. i. vi. Et ideo si debitor non posset petere copiam in
strumentorum quia forte sunt notarij z comandante scri
pta non sunt nec etiam imissus habeant nec habeant plus
iuris quam debitor. Sed hoc fallit in fisco eius fauore
z sic intelligo. l. facultas de iure fil. l. x. Ad ob. l. argen
tarius z dictum Specu. z Jo. an. fateor enim quod nota
rius cogitur edere rogationes non tamen omnibus sed
mandantibus tantum z habentibus causam a mandante
z ita demum si in eis ueretur utilitas ipsorum editione
petentium. Non ob. l. maritus quia ibi non petebatur edi
ctio a notario sed ab aduersario ad replicationem actio
nis fundandam contra reum qui instrumenta tenebat tuc
esset controuersia an esset locus falcidie. Non ob. l. ari
sto. de iure deliberan. quia nec ibi a notario petebatur sed
si dicit inio a notario sicut creditoribus succurritur ita z
heredi liberare uolenti an hereditatem agnoscat z sic in
strumenta creditoribus eduntur z per consequens de ne
cessitate a notario. Non. n. est iste sensus illius legis sed
iste ver. quod sicut creditoribus succurritur ut faciant he
redi statui tempus ad deliberandum sic succurritur here
redi ut creditores instrumenta crediti exhibeant heredi.
z sic uoluit glo. ibi secundum vnam lec. que est ipsa ueri
tas. Item non ob. l. aristo. de acqui. here. quia ad eundem
ballum vadunt. f. quod heres deliberans creditoribus pe
tit copiam instrumentorum crediti eorum z aliorum instru
mentorum hereditatis ut deliberare possit an uelit esse he
res. Et hec uera in instrumentis secus in actis forensibus

que fuerint coram iudice siue sint iurisdictionis voluntarie siue contentiose per ea que notat Inno. in. c. i. de proba. z bar. in. l. i. §. ediciones z ff. de eden. z l. in fraude §. i. ff. de iure fil. z Guil. de cu. in. l. fi. C. de eden. adde quod not. per bar. in. l. i. ff. que admodum testa. aperian. Hanc e expeditis latissime iste punctus super quo pluries dubita ui limitans omnia predicta nisi consuetudo aliter dispone ret quia tunc seruanda est ut. l. i. z ij. C. que sit longa consuetudo. Et ita dico z cōsulo ego ang. z c. cccc.

Estator Sua propria manu scripsit testamentum in quibusdam folijs. deinde apparet dedisse notationem in quibus folijs ipse notarius scripsit in fine. Anno domini indictione z diem z actum in sancto munate presentibus tali z tali in sufficienti numero testibus z c. iste notarius mortuus est nec scripsit in imbreuiaturis suis hoc testamentum. Sed solum extat dictum testamentum manu dicti testatoris in predictis folijs. Adodo queritur an dictum testamentum ita z taliter repertum ualeat necne z cuius dicatur imbreuiatura an notarij an testatoris defuncti z an habeat facere quod non teneat eo quia manu dicti notarij defuncti non apparet quod ipse notarius fuerit de testamento rogatus neqz testes fuisse rogatos. Et utrum habeat locum quo ad omnia legata facta in dicto testamento uel saltem ad pias causas uiuente unico teste tantum z an alius notarius cui committeret posset exemplare z publicare de iure necne.

Ad dicto Themate plures. q. resultant. Primo an deca scriptura scripta manu dicti testatoris subscripta in qua apparent descripta dicta uerba notarij uidelicet actum in domo dicti testatoris in contracta podij presentibus prospero sed becij lazaro tunici neapolione iunci francisco duci petro beloxis eucinatio manu z bartholameo tunici de sancto munate testibus dicatur esse z sit probocolum aut imbreuiatura notarij. Secundo si intelligatur probocolum aut imbreuiatura notarij non dico rogatio an ex quo dictus notarius non attestatur se fuisse rogatum ualeat dictum probocolum seu imbreuiatura. Tertio an posito quod ualeat ut probocolum non obstante quod notarius non attestatur se fuisse rogatum tamen ex alio capite sit nullus quia non apparet testes fuisse rogatos ad ipsum testamentum. Super primo prima fronte uidetur dicendum quod sic quia tantum operatur subscriptio facta scripture alteri quantum operatur scriptura confecta manu propria in totum. ff. de fal. l. diuus. §. scribe autē z §. item senatus uer. si tamen accedat z ff. de uer. obli. l. si ita stipulatus. §. griogonus z ff. quod iussu. l. i. §. si serui. z de pigno. l. fidei iussor. §. pater. Contrarium est uerum in multis enim differunt ut ostendam. Nam scriptoruz per se nemo ignorantiam pretendit. C. de contrahen. z comit. stipu. l. magna. nemo scribit aut dicit quod nouit de suppl. lega. l. labeo. §. tubero. C. de iure embp. l. ij. §. si. cum suis cocoz.

Sed eorum que scripta sunt quibus quis se subscripsit licite z iuste pretendere potest ignorantiam si uero probetur ipsum primo scriptorum notitiam percepisse ut. C. de rebus alie. non alie. l. distrabente. C. plus ualere quod agitur in ff. potest enim quis se subscribere alterius scripture z eius nullam habere notitiam ut contingit cum testamentum in scriptis conficitur quia eorum que scripta sunt in testibus subscribentes nullam habent notitiam ut. C. de testa. l. hac consultissima z l. i. eo. ti. ff. quemadmodum testa. aperian. l. si quis ex signatoribus. quinimo inoleuit consuetudo quod cedulis uacuis multi se subscribunt ignorantes qualiter aut quomodo debeat denigrari papirus ut. d. l. distrabente per Inno. plene in. c. ij. de fid. instru. in glo. magna uer. de his igitur quos constat. Non est igitur par notitia subscribentium z scribentium confirmat autem hoc quia subscriptio ad multos effectus est ordinata. fit enim quandoqz insignum consensus scribentis ut. ff. de pigno. acti. l. gaius z d. l. fi. C. plus uer. quod agitur z deca. l. fidei iussor. §. pater. xij. q. ij. c. sine exceptione z de procura. c. i. quandoqz fit insignum testimonij ut. d. l. gaius z d. l. si quis ex signatoribus z dicta. l. hac consultissima. Quandoqz fit insignum prestatione auctoritatis. xij. q. ij. c. cuz redemptione sacrorum. Quandoqz insignum confirmationis ut. d. l. si quis per calumniam. C. de epis. z clericis potest

etiam ex alijs causis fieri subscriptio ut insignum iussus z mandati ut. d. §. si serui z etiaz ex alijs causis prout subscribenti placuerit secundum Innoc. in. d. c. preallegato.

Scriptura autem propria rem in ea descriptam enarrat dispositiue uel non denunciatiue ut eius imago demōstrat. ff. de posi. l. publica. C. de pba. l. non nudis z l. nō epistolis z l. neqz natales z l. instrumēta demostica nec oportet nos in vanum requirere ad quid uel propter quid emanauit subscriptio cum potuerit ex varijs causis adhiberi ut superius est ostensum. Nunc ad propositum dicta uerba notarij actum z c. sunt uerba enunciatiua ipsi emanare potuerunt ad testimonium. l. quod eo presente hec acta fuerunt. l. ipsa scriptura scripta fuit per ipsum defunctum z iste est congruus intellectus hoc autem testimonium nullius est momenti. Primo quia extraiudiciale z minus solēniter prestitum. Secundo parte absente cuius preiudicio tractatur. Tertio quia non in figura iudicij. Quarto quia est testimonij vnus solus. Quinto quia sine iuramento que omnia sunt necessaria ad essentiam testimonij ut. l. testium. C. de testi. z l. iurisiurandi z in cle. testibus de testi. Item potuerunt emanare insignum consensus z insignum auctoritatis aut per alia que dam abiqz eo quod interpretemur illa uerba scripta fore per illū quasi de ipsis fuerit rogatus. Et ideo talia uerba enunciatio modo prolata non faciunt dictam scripturam publicam nec autenticam nec ei ut probocolum aut l. bzo rogationum fidem adhiberi debere rogationes autē notarij sunt ille que eius manu propria scripta sunt. Si militer probocolla notarij sunt prime scripture quas imbreuiaturas appellamus similiter scripture manu notarij z ad eas recurritur si de fide instrumentorum postea dubitatur in corpo. de tabel. §. si. in uerbo. probocollum nec o3 aut possunt tales imbreuiature fieri per alium. Sed notarius met debet eas conficere per se ipsum z postqz confecerit si impeditur scribere aut ad scribendū uacare non uult potest alteri suas imbreuiaturas iam sua manu scriptas mādare ut reducantur in membranis aut papiro z ipse postmodum potest subscribere asserendo se de omnibus primis scriptis fuisse rogatum z tamen tantum operatur dicta subscriptio quantum operatur scriptura tota manu propria tabellionis conscripta ut probatur in corpo. d. instru. cau. z fide. §. sed instrumenta uer. in his uero que conficiuntur coniuncta glo. que incipit. l. tantum documentum quinimo z si dicamus quod etiam a prin. cum notarij d. instrumento rogatur sufficit quod alius scribat contrahentium seu disponentium uerba z deinde postea se subscribat z approbet tamen necesse est quod iuo mandato ille primitus scribat uerba contrahentium seu disponentium ut. d. uer. in his ibi sed per alium ministrum z sibi prima tamen opi. tucioz est ut ipsum probocolluz ipsaqz errogratio persona seu imbreuiatura semper scribi debeat manu notarij ut si aliqua dubitatio orta fuerit super falsitate eius possit ueritas z falsitas conuincī facilius quam si manu alterius conscripta esset ut patet aperte in. d. §. si. in corp. de tabel. Illa ergo uerba notarij actum z c. hoc soluz important quod notarius attestatur illam scripturam manu testatoris conscriptam z seu confectam scriptam fuisse p eundem testatorem presentibus dictis testibus aliud autē non importat necessario. unde non probauit cum probatio debeat esse necessario concludens de proba. c. in presentia z. C. unde legi. l. non ob. hoc z l. non epistolis z l. neqz natales. C. de proba. licet autem imago scripture probaretur sufficienter z ad plenum ex asseritione dicti notarij quod tamen est falsum ut superius est ostensum nil tamen ad propositum propter plura. Primo quia notarius non attestatur dictam scripturam fuisse testibus lectā z recitatam ut sic in eorum notitiam fuerit plenarie deducta unde licet milies probaretur eam coram testibus fuisse se confectam tamen ex quo non apparet recitatio z lectio nullum effectum dicta scriptura sortiretur ut. ff. de lega. iij. lib. xi. §. vbi est casus singularis z ibi per Dy. z Barto.

Secundo quia dicta subscriptio notarij generalis est qz apparet quia ad multos sensus z ad multa significata trahi potest propter eius pregnantiam ut superius est ostensum. Constat autem quod cum notarius scribit z redigit totum in mundum sed alius scribit ipse autem se subscribis sua subscriptio debet esse singularis z specifica nulli ambiguitati supposita per quod uel ad quid facta fuerit ut d. §. per

dicto. §. item senatus ubi hoc bar. expresse decidit. Cum igitur per dictam subscriptionem non appareat an ipse fuerit rogatus dictam subscriptionem nil aliud operari nisi testimonium quodam simplex et inutile quod idem notarius attestatur dictam scripturam confectam coram testibus predictis et potissime cum etiam si omnia sua manu scripta essent non presumetur rogatus cum hac solemnitas sit extrinseca. licet glo. in cor. de tabel. dicat oppositum et non bene ut plene refert bar. ff. de verbo. obli. l. sciendum. Concludo igitur ex premissis dictam scripturam alio non ostenso neque probato non facere ullam fidem de teste predicto et per consequens ipsum defunctum decessisse penitus intestatum. Non ob. commissio facta notario ut illam scripturam in mundum redigeret quia illa commissio funditus fuit nulla etiam attendita forma statuti. statutum enim vult etiam rogationes et protocollo et imbreuiaturas notariorum mortuorum alijs posse committere de intelligitur de validis. l. iij. §. condemnatum de re iudi. et de illis que ipsorum notariorum apparent sed dicta imbreuiatura seu cartula non est notarii. immo scriptoris ut insti. de rerum diu. §. littere per Barto. in probemio C. et ff. de operis no. nuncia. l. i. per eundem. Item non est valida quia non apparet recitata vel lecta coram testibus. Item non fuit specialis sed generalis subscriptio ut dixi et sic dicta subscriptio propter tria viribus euacuat.

Non ob. quod tantum operatur subscriptio quantum tota scriptura eiusdem manu completa. nego. n. hoc ubi reperitur scripta manu propria quia tunc non idem representat subscriptio nisi per fictionem et sic improprie ut dicto §. scribe et d. §. item senatus. item ubi non requiritur manus propria ad hoc non importat idem nisi ubi est ita specialis et clara quod dubitari non potest propter quod deca subscriptio fuerit facta quod in themate nostro non est ut superius est ostensum. Et ideo concludo dictam cedulam nullius fore momenti nisi de veritate contentorum in ea fides fiat plenaria per testes aut alias probationes legitimas iuxta exigentiam iuris communis vel statutorum si de hac materia loqueretur. Ex premissis ita sub compendio dictis ad omnia quesita resultantia ex themate predicto apparet clare fore responsum. Et ita dico et consulo ego angelus et c.

Super puncto supra scripto pondero quod multa concurrunt que faciunt presumi dictum notarium defunctum fuisse rogatum. Primum videlicet quod testator scripsit in quibusdam folijs. sua voluntatem quod per se solum nihil valeret. sed secundum quod presumitur dictus testator dedit dicta folia dicto notario defuncto. et quod in fine dictorum foliorum dictus notarius scripsit annos domini indictionem et diem et locum dicentem actum in sancto minate et etiam locum loci quia in domo dicti testatoris. et de presentia testium talis usque ad numerum. vij. ut supra variatur et sic apparent manu dicti notarii illa que faciunt requiruntur ad publicum instrumentum in auten. de fide instrumento. in prin. §. i. et licet tenorem non scripserit: non scripserit notarius sua manu inter imbreuiaturas suas tamen inter imbreuiaturas dei notarii est reperta dicta scriptura manu dicti testatoris in folijs predictis in quorum fine est scriptum manu dicti notarii et c. Ex quibus omnibus simul concurrentibus concludo in casu proposito quod presumatur dictum notarium fuisse rogatum. pro hac parte accedunt glo. §. nos autem in auten. de tabel. et se quaces sui et Jac. de bel. in aut. quo modo opoz. epi. §. et sic etiam specu. in ti. de instru. edic. §. i. ner. et nota. quod tabellio. et in §. postquam ner. item non quid est necessarius quod tamen communiter non tenetur ut plene no. bar. de verbo. obli. l. sciendum facit etiam ad predicta auten. ad bec. C. de fide instru. et in cor. unde sumitur et in. l. si librarius de reg. iur. et quod ibi no. et in l. si filius. C. de peti. here. et quod no. bar. in dicta. l. sciendum. Et sic concludo testamentum valere et inter imbreuiaturas ipsius notarii esse dictam scripturam foliorum de qua supra licet tenor voluntatis non sit scriptus manu notarii. non autem dicatur imbreuiatura testatoris quia nec ullo modo dici posset sumendo imbreuiaturam prout sumunt iura. Super alio quero si testator dixit quod si ultimus qui remaneret ex filiis esset maior. xiiij. annis seu esset. xx. annis et moreretur sine descendens testari possit usque ad mi-

le libras. Aut si ultimus filius testatoris qui nullum habet filium concessit. xxx. annos possit libere de bonis patris sui testatoris disponere omisso effectu dicte tacite prohibitionis si penderentur verba et mens testatoris ipse locus fuit de maiore. xiiij. annis qui minor masculus non potest de iure communi testari ut. l. si queramus et. l. qua etate. ff. de testamen. et si voluisset simpliciter ligare manus dicto ultimo filio non expediebat quod plus diceret. Sed ipse addidit seu esset etatis. xx. annorum et cum supra dixeris maior. xiiij. annis non dixit maior. xx. annis sed dixit seu esset etatis. annorum. xx. quod significat eos completos ut. l. si eni in prin. de lega. i. Testator ergo voluit in effectu ex vero et sano intellectu et ut verba supra scripta ab eo prolata aliquid operentur ligare manus predicto filio solum maiori. xiiij. annis et qui nondum compleisset. xx. annum vel etiam compleisset sed non excessisset et ultra non voluit ligare alias essent superfluo et inepte prolata dicta verba contra. l. si quando in prin. de lega. i. et ff. ad municia pales. l. i. in fi. Concludo igitur dictum filium testatoris de quo queritur non includi in tacita prohibitione predicta et sic posse de omnibus libere testari. Et ita dico et consulo ego Angelus de, perusio legum doctor et c.

ccci.

Etruspaulus Et presbyter iohannes

fuerunt fratres ex paulo extant duo filij videlicet Jacobus et Andreas et ex dicto presbytero iohannes extat spurius etatis annorum

xv. et ultra vocatus antonius legitimatus post mortem predicti sui patris iacobus supra scriptus interfecit presbyterum iohannem predictum et positus fuit in banno capitis Andreas et quidam alius agnatus reddiderunt sibi pacem de dicto homicidio post legitimationem predictam. Queritur an dicta pax reddita per supradictos proffit. d. Jacobo. Alio statuto disponente quod ille rebaniatur et ceteri zelletur qui habuerit pacem a filio offensi si extat vel eo non existente ab agnatis et c. quod reddere pacem pertineat ad Antonium et non sufficiat pax aliorum consanguineorum probatur principaliter ex duobus. Primo ratione materie de qua tractatur a qua filius quantumcumque spurius non excluditur. Secundo per legitimationem factam de dicto Antonio. Quoad primam questionem ista est antiqua et per multos tractata an appellatione filiorum comprehendantur spurij et an filius dicatur de domo vel consortaria de qua tractatis Specu. in ti. de locat. §. nunc aliqua ver. lxxvj. Et. in. l. quisquis. C. ad. l. in iustiam maiesta. in. iij. q. novissime de ipsa scripsit. d. Bar. in. l. pronuntiatio de verbo. signi. ubi tenet quod quando lex vel alia dispositio loquitur per verba naturalia puta filius vel frater tunc comprehenditur etiam spurius secus si per verba civilia puta agnatis ista probantur per rex. ll. in. d. l. pronuntiatio et. l. tutellas de capi. dimi. et per. l. hos acculare. §. i. de accusa. et per alia iura sed in casu nostro res est magis clara quia nedum loquitur statutum per verba naturalia sed etiam loquitur in materia naturali vel civili videlicet in actu vindicte et pacis que a natura procedunt ut. l. i. ff. de pac. et. l. ij. ff. de accusa. unde comprehenditur spurius ut. l. parentes et. l. quicquam ad finem. ff. de iniur. uocan. et pro hoc videtur rex. in. l. ij. ff. de libe. causa coniuncta. l. i. et. ij. eod. ti. hoc etiam tenet Bar. in. l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad trebel. et in. l. tutellas de cap. dimi. idem etiam tenuit. ff. de accusa. l. ij. et in. l. hos acculare. §. omnibus idem tenuit Et. ff. de iniur. voc. l. parentes in suis additionibus istud etiam videtur sentire licet non ita clare Sui. de cu. in. d. l. parentes hanc distinctionem sapiunt verba Hostien. in summa de consangu. et affini. §. et unde dicatur in prin. et ver. videtur ergo hoc corroboratur ex communi usu loquendi qui habet hoc in italia quod appellatione filiorum comprehenduntur etiam bastardi et spurij. Qui communis usus debet attendi. Cum de antonio. §. a sententia de fide instru. et. l. labeo de sappe. lega. cum simili. Item corroboratur ex consuetudine quam de facto vidimus vigere in italia quod fuerit vindicte per consortes etiam bastardos que multum in hoc est attendenda. Et pro hoc facit quod no. Et. in. l. vnica. C. de rap. vir. ad quemlibet. Namque qui descendit ex sanguine masculino offensi pertinet facere vindictam et lenare fardam. i. iniuriam offensi vel facere pacem seu compositionem saluo quam ad se

minam in x. col. de hys qui sen. dz. pos. c. i. §. penul. z qd filius spurius ad vindictam admittatur tenet etiam *Bar.* in l. cum scimus. C. de agrico. z censi. li. xi. super ver. illo rum enim pars. Quo ad istum primum passum videt clare spurium contineri in appellatione filiorum in dispositione dicti statuti quia dictum statutum in dispositione pacis habuit respectum ad sanguinem non ad ius potestatis. Ideo etiam spurij hoc ius z hoc nomen participant secundum enim ius naturale z sanguinis non distinguuntur persone per legitimationem z non est nisi una communis generatio in autem. qui. mo. na. effi. sui. §. nam si quide z. §. sicuti z ideo ubi consideratur ius sanguinis ut est in proposito censetur etiam filius genitus ex quocumq; coitu. ff. de ritu nup. l. adoptivus. §. ierulles. Et ad hoc optime facit quod no. *Bar.* in l. ij. ff. de accusa. z plene etiam scripsit in l. fi. de verbo. signi. Quoad secundum dico quod legitimatio facta de dicto antonio operatur qd ad ipsum pertinet pacem reddere non ad alios consortes. Nam per legitimationem filius spurius restituitur natalibus z perinde est ac si legitimus natus esset. ff. de nata. resti. l. inier dum z. l. fi. z per talem legitimationem dicitur statutum legitimati confirmari non de nouo fieri. ff. de ri. nup. l. qua in prouincia. §. vnius. vnde legitimatio retrahitur sicut retro dicitur in ciuitate fuisse qui ab hostibus reddit per fictionem postliminij ut. ff. de capti. l. retro z quod retrahitur dicunt verba privilegij imperialis. Sed filius qui rediret ab hostibus reponeretur in omne ius filiationis no obstantibus quibuscumq; alijs agnatis ut. ff. de bo. liber. l. si necesse. §. i. z de condi. z demon. l. intercidit. Sic ergo est iste filius legitimatus. preterea de hoc est tex. apertus in autem. qui. mo. na. effi. sui. §. reliqui ubi semel enim eos efficientes legitimos damns eis etiam successiones illas quas habent huj qui ab initio legitimi sunt z c. ut in. §. illud z. §. si quis ad vnum quod posset in contrarium obici videlicet quod dicta legitimatio fuit facta post mortem patris vnde non videt preiudicare agnatis quibus iam erat ius quesitum tempore mortis patris antonij eorum agnati sicut non preiudicaret restitutio ut. l. gallus. §. z quid si tantum z quod ibi no. per glo. z doc. z maxime *Bar.* Responsio multis modis patet z primo quod illud dictum quod restitutio non operetur contra ius alteri quesitum non debet simpliciter z indistincte intelligi sed cum distinctione. Nam dico quod restitutio z legitimatio operantur etiam in iure alteri quesito quo quis fuit priuatus ex immediata causa z solum a lege absq; aliquo alio facto. casus est in l. ultima. C. de sen. pal. ubi deponatus restitutus recuperat patriam potestatem z dominium reru suarum licet iam alteri. s. filio essent acquisita sed bene est verum qd circa illa que perdidit non solum immediata causa legis sed alia causa z non concessione non operatur ut. l. ij. ff. de decurio. z. l. fi. C. de re. here. z in hoc casu loquitur. c. quauis extra de rescriptis. alio modo respondeo quod cum nos tractemus de accusa. qui non sumit effectum a die mortis testatoris sed a die pacis reddite legitimatio prodest filio istud probatur per. l. si quis filio ex hereditate. §. i. de iniusto testamento z per. l. prima. §. sciendum de suis z legi. z instit. de heredi. ab intestato. §. ita demum z de legi. agna. suc. §. proximus cum simili. probatur etiam per dicta. l. ij. de decurio. ubi decurio motus ab ordine postea restitutus recuperat locum suum quantumcunque ius esset alteri delatum ex causa immediata si locus non inuenitur plenus per concessionem factam alteri. Sed si reperitur plenus non recuperat ita z in casu proposito si pax esset facta ante legitimationem valeret nec legitimatio superveniens eam impediret. Sed ex quo superveniens legitima ante factam pacem z sic re integra habet impedire propter ius filio superveniens z hoc re integra. accedat ad predicta theorica que habetur. ff. de servita. l. pro parte. Alio modo respondeo quia cause dispositio statutaria fit conditionalis videlicet quod ille rebanniatur z canzelleretur qui habuerit pacem a filio offensi vel go non existente ab agnatis z cetera consideramus habilitatem z inhabilitatem persone solum tempore conditionis existentis idest quando fit pax si filius sit effectus habitus requiritur qd pax habeatur ab ipso z sic habeatur ab alio z non ab ipso non sufficit. Et vide ad predicta quod nota. *Bar.* in simili in l. prima. C. de sen. passis.

A questione Predicta ita profunde subtiliter z pulchre extitit allegatum per predictum virum valentissimum. d. benedictum de plombino sic per quencumq; cuiuscumq; altissimi ingenij allegari posset. z si dicta legitimatio teneat de iure in eius sententiam inclinarem licet adhuc iniq; quitas quedam posset insurgere. s. quod spurius supradictus facere posset paces de morte patris occisi contradicere forsitan omnibus agnatis interfecti corruptus forsitan pecunia z non erubescens comodo pecuniarium pponere honori suo. ff. si quis omnia causa te. l. penulti. per *Ly.* C. de postu. l. si qui. licet autem hec absurditas z iniq; quitas contingere posset non tamen est verisimilis z de raro contingentibus est cum crudelis sit qui negligit famam suam qua perdita vel nimium aggravata quis mortuo comperatur. ff. quod metus cau. l. isti quidem z d. manu. vindic. l. iusta vnde non est hic casus considerandus d verbo. obliga. l. inter stipulan. §. sacram z de. ll. l. nam de ea quoniam z idem contingere posset in legitimo z naturali qui esset prodigus sue fame. z tamen si contingeret tolleranda esset pax qd sic statutum disposuit. ff. qui z a qui. l. prosperit z de consti. prin. l. vnica. Sed legitimatio predicta no tenet propter duo. Primo quia non fuerunt citati illi ex legitimatione ledi possent. possunt eis ledi agnati tanquam propter successione potentiam que auferretur eisdem quam etiam propter potestatem pacis reddende que similiter auferretur illis in horum enim preiudicium no potuit comes palatinus preiudicare ipsis irrequisitis d nazza. resti. l. fi. facit de adoptio. l. nam ita videtur z hoc tenet *Bar.* expresse in l. galus. §. z quid si tantum licet lex posset z princeps ex plenitudine potestatis. quia tunc dispensative agit cum illegitimo ad quam dispensatione nullus citandus est secundum *Inno.* z *Jo. an.* de renunciatione. c. nisi cum pridem. Secundo non valeat dicta legitimatio qd dicitur presbyter ioanes erat sacerdos z sic dicitur antonius erat spurius z ex damnato coitu z reprobissimo procreatus. hoc autem assertum non fuit comiti gratiam facienti per rescriptum suum z sic rescriptam tanquam obrepticium nullius erit momenti tacuit enim impetrans gratiam qualitatem natiuitatis qualis erat z adeo z omnibus exorta z reprobata quod forsitan rescripti gratiam non fecisset. vnde dictum rescriptum suribus vacuatur extra de rescrip. c. super literis. C. si contra ius vel vtili. publi. l. prescriptione z ibi per *Ly.* beneficia. n. z privilegia obtempta per falsi suggestiones aut veri suppressionem sunt nulla. suppressitur autem verum cum impetrantis conditio taceatur z natiuitatis qualitas. ff. de nata. resti. l. i. facit optime. ff. de re iudi. l. quidam consulebat z quod ibi no. *Bar.* est autem subrepta z suppressa vtriusq; vbiq; per taciturnitatem rescriptum effugit plenam intelligentiam concedentis gratiam secundum *Innoc.* de rescrip. c. cum dilecta. Alio igitur z discussio de iuribus legitimationis videt. restat an dicto spurio competat potestas faciendi pacem z hic multa allegantur quod sic ut patet in consilio supradicto inter cetera autem fundamenta auctoritas *Bar.* est in campo qui expresse decidit spurium sacerdotis habere ius vindicande necis paterne ut ipse decidit in l. ij. ff. de accusa. fundat se propter duo. Primo quia quo ad matrimonium spurius dicitur consanguineus. ff. de grad. l. non facile. §. affines. Secundo quia filius est uocabulum naturale z cum lex utitur uocabulo naturali non attenditur dispositio iuris civilis. ff. de capi. t. l. minu. l. tutellas z quia iure antiquo omnes homines liberi z legitimi nascebantur in corpo. quibus modis natura. efficiunt. sui. §. z licet vnde dispositio ad filios relativa comprehendit etiam spurios. Pro hoc etiam dicit esse casum in l. hos accusare. §. si. de accu. licet illam non alleget in. d. l. ij. ubi pena parricidij locutus in sermo occidente patrem. qui tantum filius est inspecta solum naturalitate z multum tremens audeo contrarium dicere propter auctoritatem tanti viri qui fuit iuris civilis speculum ac lucerna ac etiam preceptor z dominus meus tamen reuerentie sue delato oppositum credo z dico quod est casus in. o. §. si. quem ipse allegat pro se z loquitur inquantum *Bar.* intelligeret dispositionem statutariam de filio loquentem comprehendere spurium. z hoc probatur quia lex pompeia de parricidij loquitur z utitur verbo naturali z tamen secundum

men secundum uerba non comprehenditur seruus qui spu-
rius est. est ibi sed licet non comprehendatur sub uer-
bis tamen quia natura communis est et quia in seruum
animaduertitur ut in liberum ex uerbis igitur legis pom-
peie non animaduertitur nec spurius continetur sed con-
tinetur solum secundum naturam ideo lex noua hanc so-
lam consuetudinem respiciens produxit et traxit senten-
tiam legis pompeie ad seruos cum igitur statuta recipi-
ant interpretationem extensiuam ut. l. non constitutioni-
bus ad municipales cum alijs iuribus vulgaribus et se-
cundum uerba non comprehendatur spurius ut est di-
ctum ergo non competit dicto spurio potestas facie-
ndae pacis uel denegandae ut filio quoniam non est nominan-
dus filius ut infra patebit. illam autem extensionem fecit
legislator causa iniquitatis uitandae praeterea quod hec do-
ctrina non sit bona scilicet quod appellatio filij contineat
spurium ex eo quia lex utitur uocabulo naturali patet cla-
re quia educatio filiorum est de iure naturali quod eque
omnia animalia docuit ut instit. de iure naturali in prin-
cipio. Et tamen ad hanc educationem non tenentur pa-
rentes de iure civili eo quod non sunt filij nominandi ut in
auten. licet. C. de naturali. liber. in fine et in autenti. ex co-
plexu. C. de incest. nupt. quamuis de iure canonico eis re-
linqui possit quantum ad alimenta sufficiat ut in. c. cum
haberet extra de eo qui duxit in matrimonium quam pol-
per adulte. Et quod non contineantur spurij Innocen. te-
net expresse in. c. nonnulli de rescriptis licet Barto. dicat
quod nil ipse determinat. Sed falsum est quod immo ip-
se expresse decidit naturales contineri appellatione filio-
rum spurios autem nullo modo haberi ergo spurius si fi-
lius secundum naturam quia genitus est ut dicta autenti.
licet et auten. ex complexu et. l. spurius unde cognati. C.
ad officia. l. si qua. illustris tamen dispositio iuris civilis
aut statuti loquens de filijs non comprehendit seruum se-
cundum significatum proprium et strictum etiam in ma-
teria naturali nisi quatenus per. l. aliam extendantur ut di-
cta. l. bos accusare. §. fina. quoniam ei non conuenit fini-
ri definitio ut. l. filium diffinimus. ff. de his qui sunt sui uel
alien. iur. quia tantum odiosi sunt quod lex filios uoluit
eos nominari. Si ergo non sunt nominandi filij constat
quod dictum uocabulum quantumcunque sit uocabulum
naturale tamen spurium non significat et uerba statuti
sunt intelligenda secundum proprium et strictum signifi-
catum suum non secundum improprium de uerborum ob-
ligatio. l. quicquid astringende et. l. prima. §. si quis nauem
de exercito. C. de uerborum significata. l. eum qui uectigal.

Nec ob. quod quo ad matrimonium contrahendum
spurius dicitur coniunctus quia matrimonium est quid
spirituale in quo periculum anime uersatur et ne pudici-
tia honestatis publice que honestatis pudicitia tolleretur
sed spurius quoad matrimonium non esset coniunctus
alias detestabile sequeretur quod spurius matrem suam
in uxorem posset accipere et filia spuria nubere posset pa-
tri et sic in nullo differret a brutis. Unde concludo quod
dispositio statutaria de filio loquens etiam in materia fa-
uorabili non comprehenditur secundum uerba spurij qui
beneficio est indignus et gratijs et honoribus nisi in sub-
fidiam ut. l. generaliter. §. spurios de decurio. repelluntur
etiam ab ordinibus nec assumuntur ad ecclesie prelaturam
aut aliam ecclesiasticam dignitatem. c. i. de fi. presbi.
et ibi per Innocen. et Joan. and. nec etiam in materia
odiosa. ideo irrationabili ut. l. quisquis. C. ad. l. iuliam ma-
iesta. et ibi per Cy. nec etiam odio rationabili ut dicta. l.
bos accusare. §. fina. nisi quatenus dicta dispositio per. l.
aliam extenditur ut ibi uel nisi resultaret iniquitas aut
morum corruptio et sedatio pudicitie publice honesta-
tis ut dicta. l. non facile. et pro ista parte quod non conti-
neantur spurij faciunt iura et. ll. optime allegare per di-
ctum dominum benedictum predictam egregium legum
doctorum mihi filiam et fratrem carissimum in auten. quib.
mod. natura. efficiuntur sui. §. fina. extra qui fi. sint legi. c.
per uenerabilem ad fi. et quod no. per guil. in. l. liberos. ff. de
senato. et uidetur glo. or. de inuis voc. l. queq. §. parentes
que incipit et de facto tamen et glo. Jo. an. in. c. licet de lo-
ca. et uidetur casus. ff. de ritu nuptia. l. lege iulia. §. i. uerfi.
tamen institum patres. Nec ob. quod statutum loquens in
genere debet intelligi in qualibet sui specie. et ideo cuius sta-

tutum loquatur de filio comprehendit omnem speciem fi-
liorum que quadruplex est ut no. glo. in. fin. de adopt. in
principio extra qui filij sint legitimi. c. tanta. Nego enim
consequentiam quia huic comprehensioni lex contradicit
expresse ex quo non uult filium nominari. Et si diceret fi-
lius est concedo non tamen simpliciter sed secundum unam
considerationem tantum scilicet secundum consideratio-
nem nature que non attenditur in dispositione civili. Non
obst. quod uerba statuti sunt intelligenda secundum com-
munem et uulgarem usum loquendi de uerbo. signi. l. an-
niculus et de testamen. tit. l. quid si nepotes no. Barto.
de operis noui. nuncia. super rubrica et de supplec. lega.
l. quod labeo. Et secundum comunem et uulgarem usum
loquendi spurios filios appellamus. Non enim hanc esse
dicimus comunem usum loquendi quod spurij appellan-
tur filij nisi cum additione spurietatis unde bene dicimus
talis est filius spurius uel bastardus talis. Sed cum de le-
gitimo loquimur ad aliquem finem filium alicuius sim-
pliciter appellamus. Nec obst. quod filij spurij secundum
mores nostros ad uindictam facti ardentes et propiciens
annellant quandoque quam legitimi quia de raro contin-
gentibus est et licet quandoque contingat non sequitur er-
go de iure ad eum spectat omnis uindicta quia imo non
spectat ex quo paterno beneficio sunt indigni ut in fallen-
ria iur. secundum naturam maxime autem quod conclusi
ad dictum spurium non pertineret potestas facie-
ndae pacis et si natus fuisset ex muliere non habitante simul cum
dicto presbytero Joane tempore conceptionis sue sed in
alia forsan domo quia tunc iste diceretur uulgo quesitus
qui patrem suum demonstrare non posset de sta. homi. l.
uulgo coniuncta dicta auten. licet frustra igitur tunc que-
retur an facere posset pacem ut filius cum patrem demon-
strare non posset. Et ita dico et consulo ego Angelus et c.
Adde quia Dy. in consilio. In christi nomine amen.
diligenter considerato et c. in fi. dicit hec uerba. Item con-
stat quod spurius nullam cognationem uel coniunctionem
habere uideretur ex parte patris ut in auten. quibus modis
natura. efficiuntur. sui. §. fi. et. ff. unde cognat. l. si spurius.

ccccij.

Trius Ab ecclesia rauenate fuit in-
uestitus per se suisque filijs et
nepotibus in emphiteosim de quodam
fundo posito in romandiola prefactus ti-
tius sine liberis legitimis uiam uniuerse
carnis ingressus est et relinquit unam filiam legitimam
ecclesia dictum fundum petijt per lineam finitam deuolu-
tum sine reductum predicta filia negat asserens se aucto-
ritate imperiali legitimam debere in hoc fundum succe-
dere de iure. queritur quid iuris.

Ro Exquirenda ueritate thematis
supra scripti sunt principaliter vi-
denda tria. Primum est an imperator
uel habens auctoritate ab eo possit legitima-
re. Secundum est an posito quod possit le-
gitimare in terris ecclesie possit. Tertio an supposito
quod possit legitimare in terris ecclesie an talis legitima-
tio ad fundum huiusmodi porrigatur omissis duobus que
sunt precedentibus de quibus satis habetur per Jo. and.
in. c. per uenerabilem qui fi. sint legitimi. Circa tertium du-
biam dico quod talis legitimitas ualet non tamen porri-
gitur ad istum fundum nisi huic legitimationi ecclesia con-
sensisset qui cum de suo preiudicio ageretur uocanda erat
ecclesia eius consensus requiri debebat. ff. de adop. l. nam
ita diuus fecit regula quod omnes de regu. iur. imp. li. vi.
nam titius non habebat filios uel alios descendentes
legitimos unde per mortem eius iste fundus erat ad ec-
clesiam reuersurus igitur in legitimatione huius filie ec-
clesia fuit uocanda. C. de pace. l. fi. et de emancipatio. li-
be. l. nec auus. Non ob. auten. quibus mo. natura. efficiuntur.
legi. §. illud. C. de naturali. li. autem siue ubi uidetur inf-
ficere patris consensus nec est necesse alios uocari quia
illud uerum in successione illorum bonorum de quibus pa-
ter potest disponere pro libito uoluntatis nam quia ratio-
ne pater naturalis potest extraneum instituire et constan-
guineos sua hereditate priuare uel sita bona uendere et pe-
cuniam in mari proijcere sic et per istum modum priuare
agnatum bonis suis faciendo legitimari filium naturalem

Et ideo ipsi non sunt requirendi in ipsius legitimatione ut in iuribus contrarijs secus est in casu nostro quia iste pater non poterat pro suo libito disponere de isto fundo emphiteotico nam ipse non poterat eum alienare inter vivos sine consensu ecclesie. C. de iure emphi. lege finali extra de loca. capitulo ponit. nec etiam ultima voluntate in extraneum cum non esset transitorius iste fundus nisi in filiis et nepotes ut in auten. de non alie. aut permutan. re. ce. §. emphiteosi. Et ideo cum iste fundus propter defectum filiorum legitimorum et nepotum foret secundum formam inuehitur ad ecclesiam penitus reuersurus ipsa ecclesia in tali legitimatione debuit omnino requiri quod illud quod est eccle. re. sine spe potest sine facto ipsius eisdem auferri. ff. de regu. iur. l. id quod nostrum. Et si requisita non fuit talis legitimatio sine ipsius preiudicio intelligitur facta. ff. ne quid in loco publi. l. ij. §. merito et §. si quis a principe. Et hoc confirmatur per talem rationem feudum non potest alienari sine licentia domini in. x. col. de prohibi. feu. alie. per Federi. c. imperialem. Et ideo in feudo non succedit filius naturalis legitimus per principem nisi dominus feudi huic legitimationi consenserit in decima columna de succel. feu. c. naturalis. debet enim dominus feudi cuius interest requiri per principem arg. de donatio. inter virum et uxorem. c. nuper de foro compe. ten. c. ex transmissa. Et hoc tenet Hostien. et Joan. an. post eum in. c. per venerabilem qui si. sint legi. et in. c. la. tor eod. titu. quia non debet alteri per alterum iniqua asserri conditio. ff. de regu. iur. l. non debet. Concludo igitur quod illa filia legitimata per principem etiam presupposito quod princeps possit legitimare in terris ecclesie non potest succedere in isto fundo emphiteotico qui per mortem patris erat ad ecclesiam reuersurus nisi in legitimatione huius filie consensus ecclesie intervenierit in alijs autem bonis alodialibus ipsius patris et in alijs fundis emphiteoticis qui essent transitorij ad extraneos et non essent ad dominos reuersuri. Secus esset quia in his deberet succedere ut indicant iura et rationes superius allegate per docto.

Consilium. ccccij.

Quamata fuit inquisitio in hac forma hec est quedam inquisitio et cetera aduersus et contra franciscum olim aloisij de salmonia de regno apulie publicum et famosum latronem et robatozem stratarum hominem male conditionis conuersationis uite et fame in eo de eo et super eo et cetera inquisitus confessus fuit omnia et singula in inquisitione contenta uera fuisse et esse. Queritur an probatum sit dictum inquisitum esse publicum et famosum latronem et robatozem stratarum per confessionem ipsius inquisiti.

Super Predicto dubio dico quod quem esse publicum et famosum latronem et robatozem stratarum non est facti sed iuris. i. in iuris dispositione consistit licet istud ius ex facto trahat originem substantiam effectum et esse quoniam ille est publicus et famosus latro et illam lex diffinit publicum et famosum qui consuevit furari ut. l. capitolium. §. famulos. ff. de penis et ille est stratarum famosus aggressor qui similiter est solitus et consuevit in talibus aggressuris ut ibidem licet igitur quis confitendo se fecisse multas aggressuras stratarum et multa uaria et diuersa furta preiudicet sibi quod confitetur factum ut. ff. ad. l. acquilam. l. inde neratus. §. pe. et si. ff. de custo. reorum. l. si quis confel. de questio. l. i. §. si quis ultro. C. de confel. l. prima et ff. de confel. l. prima tamen qui confitetur se famosum publicum latronem et stratarum aggressorem confitetur ius. i. iuris diffinitionem non factam licet ut dixi illud ius. resultet ex facto confessio autem iuris non nocet neque prodest quia illud esse uel non esse hoc non probat quia confessio pariter non alterat iuris censuram nec ius inducit aut inducitur abolet. ff. de auro et argento legato. l. ornamentorum et no. glo. C. de iuramento calum. l. ij. §. quod obseruari in glo. magna et C. de confessis. l. vnica in glo. magna et ibi

per Ly. et no. ff. de confel. l. non fatetur. caueant igitur iudices maleficiorum ut ex hac simplici confessione neminem damnent ad fulcras saluo nisi in accusatione uel inquisitione tot crimina sint deducta que si uera sint eum faciunt publicum et famosum. Nam tunc bene nocet confessio quia in ea deducitur ius et factum et confitendo factum necessario resultat iuris dispositio cui iuris dispositioni confessio est conformis et ideo ualida et sufficiens etiam ad penam ultimi supplicij sed in inquisitione hac non est deducta nisi vnica aggressura et vnica hominum captura et vnica preda. Et omnia hec reputantur vnum factum ex quo resultant plura crimina diuersa ut no. C. vnde vi. l. i. et ff. de priua. delict. l. nunquam plura. C. ad. l. iuliam de vi. l. quoniam multa facinora. Constat autem ex vnico facto quem non esse publicum et famosum latronem aut stratarum aggressorem nec hominem male conditionis et fame. C. de episcopali audientia. l. ij. maxime autem hoc dico si verum est quod dicta confessio fuerit reuocata aut non uera et probatum sit plene uel semiplene ipsum inquisitum esse hominem bone conditionis et fame quia si bone conditionis et fame secundum probata apparet ergo necessario sequitur quod non est publicus et famosus latro et stratarum robator quoniam ad positionem vnus contrariorum necessario sequitur alterius remotio. ff. de accusatio. l. qui accusare cum similibus. Et ita dico et consulo ego Angelus et c. Idem consuluit Petrus de ancharano per ea que no. in simili in. c. cum causam de testib. quando enim ex facto resultat iuris effectus non sufficit deponere super illo iur. effectu nisi quis explicite narrat factum ex quo effectus ille resultat ponit ibi exemplum Innocen. in dominio super quo testis simpliciter asserens aliquem dominum non probat nisi de facto deponat a quo dominium causatur ita igitur in proposito quem esse publicum et famosum latronem ex iuris dispositione et diffinitione colligitur ut in. §. famulos et a facto causatur et oritur et ideo debet de hoc explicite constare et non rudem et simplicem confessionem habere pro explorato facinore si nulla probatio religionem cognoscentis instruat ut. l. i. §. vnus seuerus. ff. de questio. Ego Angelus et c.

Consilium. ccccij.

Julius Lentolini et Berthola mens olim Jacobi fecerunt plenissimum compromissum in eorum arbitros et arbitratozes. Et noluerunt eorum lites terminari hinc et infra. viij. dies proxime venturos. Compromissum quodam fuit factum die ix. mensis Julij hora tertiarum. Laudum autem fuit latum die. xvij. eiusdem mensis hora vesperarum. Queritur an dictum laudum teneat uel non.

Sc Solum est videndum an computetur tempus de momento ad momentum quia tunc est clarum quod laudum est nullum quia finita erat arbitrandi potestas ff. de arbi. l. si cum dies in principio et §. si intra diem eodem titulo. l. non distinguemus. §. compromisso. Si autem dicimus diem potestatis attribute seu compromissi facti in termino non computari non est dubium quod arbitramentum ualet quia est latum. j. terminum. et pro hac parte quod dies compromissi non compromittitur in termino. viij. dierum facit de exceptio. c. pia lib. vi. ubi terminus datus a lege ad probandum exceptionem excommunicationis non computatur in termino. Similiter terminus datus ad probandum exceptionem spoliationis non computatur in termino ut in. c. frequens de restitu. spoliato. eodem lib. Sic dies in qua promittitur cautum et in qua in iudicio sistere oportet non computatur in termino. ff. si quis cautio. l. i. Sic et dies presentationis litterarum cum causa committitur decidenda infra certum tempus quia dies presentationis non computatur extra de appellatio. c. super eo lo secundo. Pro hoc facit quia licet dies termini computetur tamen vltima dies in qua cadit terminus sicut fuit hic. xvij. dies tota videtur esse de termino. ff. de actio. et obligatio. l. in omnibus temporalibus et de uerbo. signi. l. anniculas lo secundo ut dicimus in eo etiam

etiam qui promittit chalendis vel in die chalendarum vel ante chalendas. Nam non nisi finitis omnibus momentis chalendarum promissio conueniri potest. ff. de uerbo. obliga. l. etiam qui chalendis z. l. qui hoc anno z. l. qui ante chalendas facit. ff. de manumif. testamen. l. si ita relicta fuerit libertas. §. i. z. si. in contrarium facit quod ubi lex de tempore loquitur simpliciter z. indefinite tempus computatur de momento ad momentum si aliquid fieri oporteat ex natura actus uel partium conuentione ut in auten. h. mine. C. de appel. z. in corpore unde sumitur z. est casus ff. de mino. l. iij. §. minorem ibi an hora quis natus est z. ibi ut a momento in momentum tempus spectetur sic videmus in prescriptione. ff. de actio. z. obliga. l. in omnib.
Et hoc tractamus de prescriptione contra potestatem arbitris attributam. pro hoc specialiter adduco quod sicut placuit conerabentibus qui uoluerunt numerari tempus momento ad momentum. Et hoc importat aduerbium quod denotat semper extremitatem z. coherentiam subiecti cui adheret sine adhereat tempori ut hic est sine adhereat cause sine loco siue occasionaliter ponatur ut patet ex conuentione legum. ff. de conditio. z. demonstratio. l. iij. in fine de peno lega. l. hinc queritur. in principio. extra de arbi. c. cum tempore de lit. contesta. c. i. de offi. ordi. c. dilectus de arbi. c. exposita de rescriptis. c. dilecta de testibus. c. causamq. el secundo z. c. in uestra in principio. z. c. ex tenore circa finem institui. qui. mo. ius pa. po. sol. §. dictum est autem. hoc fortificatur ex monosyllaba infra. Nam uoluerunt partes infra eisdem octo dies causam decidi z. z. ipsum diem. xvij. non sufficere tetigisse. sed tamen de eo transisse de momento ad momentum computando essent octo dies completi. l. si ita fuerit libertas uer. sed si ita scriptum sit. ff. de manumif. testamen. z. l. in usucapionibus cum. l. sequen. ff. de usucapio. Non obstat. decre. freques z. c. pia quia in eis specialiter est prouisum in cautionibus iudicialibus tenet in terminis qui dantur a iudice ad standum in iudicio uel ad proband. uel ad aliquem alium actum in iudicio faciendum uel totum diem termini in quo quis sistere aut aliquid facere debet ex conuentione uel precepto iudicis completum esse oporteat pro hoc. ff. de feriis. l. more romano z. quod ibi nota. in glo. z. hoc ibi introduxit glossator ad contumaciam excludendam benigne agens cum partibus. Pro hoc adduco quod nota. bar. in. l. si cui in fi. princi. de lega. primo ubi terminus datus parti ad soluen. incipit in momento dictus consummari z. terminatur in alio momento temporis reuoluti quo terminus explicatur z. perficitur z. hoc post multa gloss. determinat z. decidit in dicta. l. in omnibus de actio. z. obligatio. uel die non sic accipi diem z. cetera ita ergo in casu proposito cum actus compromissi sit explicatus perfectus z. consummatus in momento ab illo momento incipit prescriptus cursus ut dicta. l. in usucapionibus cum lege sequenti z. terminantur. vij. dies in dicto die. xvij. in eodem puncto quo compromissum factum fuit non autem sufficit dictum diem. xvij. inchoatum esse ut iam dixi. Nec obstat. quod dies ceptus habeatur pro completo. ff. de testamen. l. qua etate quia ibi agitur de fauore z. beneficio inchoando sine cuiusquam iniuria uel iactura sic fauore rei publice in honoribus z. minoribus subeundis dies ceptus habeatur pro completo. l. ad rem publicam de muneri. z. honeri. Concludendo igitur ex premissis dico dictos octo dies cursum incipere a puncto compromissi facti z. consummati z. illos octo dies finiri z. terminari in dicto. xvij. die in eodem puncto seu momento ita quod finitis singulis momentis octo dierum expirauit dictorum arbitrorum potestas z. per consequens laudum fuit nullam z. generaliter addo hanc doctrinam quod ubi de cursu temporis inchoando z. terminando queritur tempus incipit a momento actus explicari ut dicto. §. minorem z. dicta. l. in usucapionibus cum. l. sequenti de usucap. z. dicta. l. in omnibus de actio. z. obliga. z. de aut. hodie finitur autem cum reuolutione temporibus dies nouissimus ad ad idem punctum prouenerit ut dictis iuribus. fallit ubi in dispositione legali iudiciali at conuentionali aliter actum est expresse uel tacite ut quia per additionem alicuius conditionis exclusiue ut a uel ab. C. de nup. l. a calinato z. ibi per cy. Et ita dico z. consulo ego angelus z. c.

Consiliuz. cccc.

A causa Tertent inter domi
nichum suo nomine z
tanquam heredem Girardi z. Ludouici ex
parte vna conuentum z. ser Joannem z
Nicholaum eius filium ex parte alia agen
tes z. petentes reduci ad arbitrium boni viri quodam lau
dum laudum inter ipsas partes per francialdium z. c. Que
reductio petita est ex capite doli. Et visis actis cause z. di
cto laudo z. compromisso ex quo emanauit premitto pri
mo quod inter acta non inuenio aliquas attestaciones p
bantes uel non probantes fuisse litem uel questionem in
ter partes de libris. cc. quas arbiter laudauit ipsos agen
tes dare debere domine malefeste non inuenias inter par
tes litigatum nec in causa huius reductionis probatus quod
decies fuerit litigatum inter partes z. dictus dominus ma
lesta non fuerit nec sit interclusus in compromisso di
ctum laudum in dicta parte nullum est z. nullum debet de
clarari per indicem cause. l. non distinguemus. §. de offic.
de arbi. potestas enim arbitrorum trahitur a forma com
promissi ultra quam arbiter uel facere potest ut ibi nota.

Nec ob. quod in compromisso fuerit appositus ista uer
ba quod quicquid laudatum fuerit intelligatur venire in
compromisso ac si in eo expresse mentio facta esset z. ac
si inter partes lis z. controuersia uerteretur de his de qui
bus laudatum esset per que uerba partes uoluerunt litem
fingi etiam si non esset quod facere potuerunt in preiudi
cium earum quia concedo illud de plano si arbitrorum in
ter partes laudasset aliquid per unam partem alteri dari
uel fieri debere non autem si tertio in compromisso non no
minato ad dandum uel faciendum altera partium non co
demnetur sic etiam intelligenda sunt uerba propter ratio
ne subiecte materie quantuncumque pregnantia ut illa apte
tur non autem ad extranea extendantur. ff. de petito. he
redita. l. item ueniant. §. aptanda locati. l. si uno. C. de
fide instrumen. l. in exercendis. Que autem aptitudo ca
deret si idem arbitrorum laudasset regi fanchorum dictam
pecuniam esse dandam nempe nulla extra terminos. ergo
compromissi in hac parte dictus arbitrorum laudauit omni
no. Super alijs autem partibus laudatis inter ipsas par
tes non potest negari quin in compromisso ueniant uirtu
te clausule supradicte. Sz est petita reductio dicti laudi ex
capite doli qui non presumitur in dubio sed per allegan
tem debet probari ut. l. quociens. §. qui dolo. ff. de proba
tio. Et maxime cum allegatur contra arbitrorum Bar.
in. d. §. arbitrorum Bal. in. l. si de iudicis. §. recepisse. ff. de ar
bitris. Et hoc suadet ratio quia electus fuit ut uir bonus
z. amicus comunis z. tanquam uir bonus per partes est
approbatus in uero autem bono cessat presumptio doli z
fraudis. ff. iudicatum solui. l. uir bonus delega. ij. l. i. debet
absolui dominibus z. debet pronunciarum in alijs parti
bus eque laudatum qui enim agit ex certa causa z. ad cer
tam causam se astringit nisi illam probet succumbit. ff. de
instito. l. habebat. C. de transactio. l. age. ff. de re iudica. l.
diuus z. hoc plene disputat Joan. and. in additio. Spe
cu. in titulo de actio. seu peti. §. sequitur versic. hoc quoque
non est promittendum z. in dubio alio non apparente ex
quo arbitrorum habet potestatem laudandi in scriptis z. si
ne scriptis quoad ea que laudat inter partes statim est
assertioni sue secundum Bar. qui hoc no. dicit in auten.
nisi breuior. C. de senten. ex periculo reci. Et ita dico z
consulo ego Angelus z. c.

uper Predictis omissis superfluis
non est dubitandum ut puto lau
dum ex quo inter extraneos questio decidi
tur aut inter extraneum z. alterum compro
mittentium uelut extensum ad non inclusa
uel subiecta compromisso nullum fore ut. l. non distingue
mus. §. de officio quoniam idem est si ualeat aliquid dari
uel fieri tertio ab altero ex compromittentibus cessante al
terius interesse nullo inter partes de hoc dubio uel lite
pendentibus ut est casus in. l. arbiter intra certis. ff. de ar
bi. conuincta glo. sicut enim alteri nemo stipulari potest
ubi non interest sic de mente compromittentium esse cen
setur ut aliorum questiones sopiantur aut comoda alio
rum respicere ipsorum cessante interesse quantuncumque
compromissi uerba latissima sint ad q. tex. z. scripta Bar.
ff. de transactio. l. cum acquiliana z. quod consuluit Dy.

in consilio quod incipit diligenter zc. verum quod tertij
debitum z hoc onus ex causa specificata in compromisso
deductum surgens aut ab illa origine trahens alteri attri
buatur in distributionibus partium laudi non extraneum
arbitro a compromisso quinimo inter partes in dubium
reuocato ad quem postea compromittentium spectet de
bitum tertij ac onus secuto generali compromisso quod
alteri eorum attribuatur omnino consonum reputo com
promissum nec extraneum esse quod alteri partium tertij
satisfactio iniungatur z cura ne aliquo modo alter mole
stetur si sua interest aut potest sua interesse pro hoc est ca
sus. ff. fami. herciscun. l. plane. Tunc autem videndum est
si iste casus noster est z apparet quod sit. hic enim arbi
ter causam assignat in laudo quod hoc domino maleteste
debitum origine trahit a casualis de qua est specialiter co
promissum ut apparet in dicto compromisso trahit ergo
originem z arbiter laudat promissionem fuisse factam do
mino maleteste. Et sic declarat ex causa specificate in com
promisso deducta ergo hoc est de appendicis compromissis
si maxime attenda clausula compromissi per quam amplia
tur sibi compromissum ad dependentia nec deciditur ex
hoc questio tertij sed onus in societate inunctum in distri
butionem partium societatis alteri attribuitur quod arbi
ter facere potest ut. d. l. plane. Non ob. verba que se
quuntur ibi vel alia de causa. qz illa verba possunt intelli
gi vel alia causa consimili z tali ut precedens est. s. nego
cio conera ad hoc. ff. si quis cautio. l. sed z si quis. §. quest
tum z. l. si. §. cui dulcia de vi. tri. oleoqz legato extra de re
scriptis. c. sedes de procurato. c. qui ad agendum libro. vi.
z eodem titulo in clemen. non potest quod eo adiunatur
quia causa debet intelligi ut excludat ad instantiam arbi
trantis sicut indicis pro eius enim arbitramento presumi
tur z eius instantia ut scribit Dy. in. c. sciente de regulis
iuris libro. vi. z quodam suo consilio quod incipit tholo
meus per Joan. andream in additione Specul. in titu
lo de arbitris. §. sequitur versi. item quid sit compromis
sam quod verum est et pendente reductione ad arbitrium
boni viri. Non ob. attestatio arbitratoris in causa re
ductionis quia eius dicto standum non est cum vnus so
lus sit sicut in indice extra de testibus. c. cu3 a nobis z per

Jacobum butriga. in. l. ob carmen. §. i. z. l. si. ff. de testi.
Et hoc quod no. Innocen. extra de arbi. c. ij. z Bart. in
§. arbitrorum laudum enim refertur ad id de quo est que
stio inter partes non ad aliud argumentum. ff. de suspec
tato. l. hoc enim z. ff. de exceptio. rei indicate. l. si quis ad
exhibendum z quod scribitur in. c. penis de regulis iuris.
Quod plus partes egerunt in compromisso quod de omni
eo quod inter eos iudicatur erit intelligatur lex quod age
re possunt quia in actibus iuris fingere possunt. ff. si cer
tum peratur. l. lecta de vsuris. l. cum quedam de damno in
fecto. l. si finita. §. videamus z de verborum obligatio.
l. huiusmodi adaptatur. ergo hec fictio ad omem casum
possibilem questionis inter partes possibilis autem est in
ter partes questio ad que3 spectet onus debiti tertij ac cui
distributionibus partium laudi hoc onus debeat assigna
ri hoc ergo laudato quod altera partium soluat z exone
ret aliam aut curet ne molestia fiat ex debito ex hoc inter
eos questio finget. Non obst. quod arbiter attestatur
hoc debitum non spectasse ad alium cui assignatus est sed
ad alium quia, si male fecerit quomodocunqz z aliter hoc
constaret pro hoc non concluditur laudum nullum. Itz
non concluditur pro hoc iniquum quia cu3 compromissus
generale foret z specialiter causa societatis satis gene
ralis deducta nullus dolus verus attestati presumpus co
cluditur ad hoc dicta. l. plane fami. herciscun. Ex quibus
concludo in ea parte in qua laudum est pronunciatu3 nul
lum in causa reductionis z nullitatis iniuste pronuncia
tum z legitime appellatum. Non obst. quod allegatur
instantia decursa quia partes prorogauerunt quod face
re potuerunt expresso consentu ut in clemen. quam diu de
appella. Et ita dico z consulo ego Angelus de perusio le
gum doctor zc.

Waple per Bernardinum z Ambrosium fratres de
Ronellis Anno domini. M. cccc. xcix. die. x. Martij.

Finis.

Omnes sunt terni preter. i. qui est ouernus.